TAYLOR INSTITUTION
DOMI NUS ILLU MINA TIO MEA

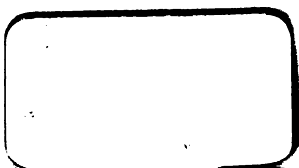

ГЛАСНИК

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА

2-ги ОДЕЉАК

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ

КЊИГА ПРВА

ПРОТОКОЛ ШАБАЧКОГ МАГИСТРАТА

од 1808 до 1812 године

1868

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ У БЕОГРАДУ.

ГЛАСНИК

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА

2-ги ОДЕЉАК

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ

КЊИГА ПРВА

ПРОТОКОЛ ШАБАЧКОГ МАГИСТРАТА

од 1808 до 1812 године

1868

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ У БЕОГРАДУ.

ПРОТОКОЛ ШАБАЧКОГ МАГИСТРАТА

од 1808 до 1812 године.

Одсек за науке историјске и државне у српском ученом друштву наредио је, да се с „Протоколом магистрата Шабачког“ почне штампање 2-ог одељења Гласникова, у ком ће одељењу излазити печатани „извори за српску историју.“

Протокол овај, који се штампом обзнањује, један је од најзнаменитијих писмених докумената из времена Карађорђева. Исти је протокол један једини ове врсте писмени споменик из времена првог српског ослобођења. У њему се налазе многи подаци, који ће моћи допринети, да се расветле гдекоји тадањи догађаји. У њему налази се обавештења о томе, како је наше отачаство било устројено — уређено — у прво време своје слободе. У њему има занимљивих података о народном животу, и о народним обичајима, који су постали у народу по нужди, у којој се народ тада налажаше. У истоме протоколу најпосле — осим осталог — налазе се многи подаци, врло занимљиви за нашу домаћу јуриспруденцију за то, што из тих података увиђамо, како је наш народ по нека правна питања са свим друкчије и удесно према својим приликама, разумевао и решавао.

Ја сам намеравао да о овоме протоколу, и о његовој садржини коју више проговорим. Овом приликом то не могах учинити. Али биће можда прилике, да то учиним други пут. Држим, да ће сви,

који се баве изучавањем домаће историје, добродошлицом поздравити овај протокол, јер ће у њему заиста наћи података, каквих за нашу нову историју нигде на другоме месту нема.

Још ћу да напоменем, да нам овај протокол на многим местима даје јасне доказе за то, да је грешено, и то да је јако грешено, што се код нас усвојише закони са стране без икаква обзирања на народне појме, обичаје и потребе. Закони са стране без довољно разлога усвојени учинише, да смо у многим случајевима поред закона без закона; јер људи, па често и саме власти не разумеју закона, што су са стране и без довољно разлога узети. Отуд излази, да се збивају противзаконости и онде и онда, где и кад нико није рад да учини што противу закона; јер по законима се онда само може радити, кад законе добро разумеју они, који их врше.

Није место овде, да о овоме више говорим. Толико ћу само напоменути, да ћемо и од сад тешко доћи до бољих за нас и наш народ закона, ако се не пође у писању закона другим путем. До сад је грешено, што се при писању закона није имао на уму фактички народни живот; што се при писању закона није доста пазило на народне појме и на народне обичаје; и што су на законима радили људи, који или нису познавали народ, његов живот, и његове потребе, или који нису имали уверења, да им се ваља обзирати при писању закона на горње чињенице. Истина, има закона, који се могу узети са стране, јер не утичу у народни живот, нити су с њим везани. Али има и таквих закона, који с на-

родним животом стоје у тесној свези; па који кад су неудесно написани, и кад се неудесно врше, производе у народу неповољне последице.

Протокол, који се овде на свет издаје, писан је на хартији у целом табаку. Добро је сачуван. Својина је државна и чува се у народној библиотеци. Има у протоколу свега 111 листова писаних, и неколико на крају који су остали празни. Рукопис није један исти у целоме протоколу. Вредно је, да се спомене, да је оно, што се у протоколу под № 19. налази забележено, написао прото Лука Лазаревић сам својом руком. Што се тиче штампања, главна је брига била да се све верно наштампа. Како су писали прости људи, то нема трага ни интерпункцији ни конструкцији реченичној. Највише се уредништво старало да бесмислицу уклони пунктацијом, и само је онде додата по која реч или свеза, где се без тога није могло бити. Тако исто нема трага ни следствености у писању слова, у којој је такође највише остављено према оријиналу. Правопис је задржан онакав. Друго се нема шта особито казати·

Пуштајући у свет прву ову књигу „Грађе за српску Историју“ напомињем, да ће час пре доћи у штампу и друга књига, у којој ће бити писмени документи, који се тичу историје о Шћепану малом.

Никола Крстић.

ПРОТОКОЛЪ.

1808. лѣто.

№ 1. Дне 1. Априла. Провсапи се Іованъ Тркићъ и Панта Рабачия за ракію и препознае Панта да е дужанъ Іовану Тркићу 44 гроша, и обећава се до другога Априла честно изплатити.

№ 2. Дне 2. Априла. У присутствию магистратуални кметова: Пере Абаціе, Івана Іванића и Андреа и Станка, намири се Матия Соколчићъ изъ Шабачке нахіе изъ села Кормана, и Танацко Максимовићъ изъ нахіе Рудничке изъ села Озеба, и оста Матия дужанъ на чисто 259 гроша, и даде облигацію да 100 гроша о Троици плати, а 159 гроша о Петрову дну безъ свакога одговора да исплати.

№ 3. Дне 3. Априла. Іованче терзия продао Николи Музикрави стражню велику собу и два дућана, коя до Вука Чарукчіе есу, за готове новце: за 1500 гроша; и тому полу авлие.

№ 4. 3. Априла. Писато у Мачву за айдуке да имъ милостиви буду, и да и зову на вѣру.

№ 5. На Тамнаву. Оштро се налаже на свештенике и на кнезове и кметове за свако зло дѣло, и расписато у нахіе за едногъ сирома, кои има шестъ роба, да му е слободно просити по цѣлой нахіи.

№ 6. Писато на Антонію Богићевића по № 3. за Іовицу изъ Беле Реке и Радована изъ Липолиста за хайдуке и да и намири. *)

№ 7. Никола Гвозденовићъ изъ села Пернявора, за бѣгство примио каштигу у два кра. 100 батина. Пуштенъ на емце; (емци су били) браћа нѣгова.

№ 8. Изъ села Пернявора Димитрия Петронићъ Пуро Іованови пуштени на емце. (Емацъ е био) Керста Кнезъ.

№ 9. Изъ села Пернявора Матия и Пантелия за Грую, ньіовогъ зета, пуштени су на емце.

№ 10. Изъ села Зминяка Іванъ Переановићъ пуштенъ на емце.

№ 11. Дне 9. Априла. Писато да изъ Белина доће Миятъ и Елесия, и ако лепо доћи не усте, да ихъ булюкбаша везане пошалѣ.

№ 12. Датъ пасошъ Здравку Екмешчій да иде у Лозницу по ради свое краве.

№ 13. Писато Милошу Войводи Поцерскомъ да пошалѣ: Живана и Дамяна Гоиловића изъ Цулковића и Ілию Васића изъ Маова безъ одговора, ербо й пре Гаврило изъ Ядра изъ Баданѣ.

№ 14. 10. Априла. Датъ пасошъ Ђуки Романовићу да иде у Београдъ. Преведено у журналу.

---

*) После овог броја долази у протоколу нека неразумљива приметба, која може имати значење, да је Коста Абацнја тражио 4072. гр. 31. пару за со; а соли је било 9583 оке. Ал не види се, ни од кога је тражио, ни на коме основу.

№ 15. 10. Априла 1808. Присуђено изъ Зминяка Станисави и нѣномъ деверу Панти, да што є иза мужа Станисава остало, деци припада вечито виноградъ и башћа.

№ 16. 10. Априла. Послата книга у све четри кнежине, да се айдуци требе и свако зло дѣло, и да старешине народ на свако добро саветую: да сею и да раде о рани прилѣжно да й гладъ немори времено. Брашно, кое послато одъ совѣта, да се врло нуждной сиротиньи шалѣ, да имъ се даде по мало. —

№ 17. 11. Априла. Писато Стояну Бинбаши за греде и прошће; и за Милана изъ Прнявора да плати Митру изъ Рибара.

№ 18. 11. Априла. Теша Лигановић за непокорностъ и піянство био е по судейскому совѣту биенъ публично и добио 25 батина.

№ 19. Дне 11. Априла. Присућено у Магистрату Шабачкомъ придъ кметови магистратуалнимъ — 1-во жена Іована почившега Матие Мелентића закте-вала по смерги Матйной када се удала, да оно што є иза Матіе остало мала, да она може свомъ другомъ мужу однети. Тако смо ми пронашли кметови магистрата Шабачкога: за тай узрокъ, што она с' покойнымъ Матїомъ родила дѣте мушко одъ 5 година, коему є име Мелентїе, да одъ мала она са своимъ мужомъ, кому е име Іованъ Аћимовићъ изъ Орашца, прими и малъ и дете до 15 година, и после петнаестъ година, ако оно дете одустати усте одъ очуа свога, и на очевину свою ићи узхте у село

Белобабу, тако очу и мати нѣгова како е пописато, тако натраг подпуно да даду, а приплодь да остане Іованȣ очȣ и матери нѣговой, и да се изъ тога одева и рани докле дете не дорасте, то есть до 15 година. Баштина и виноградъ да е за то време дѣтинѣгъ стрица да га само чува и с' нѣга узима родъ, до детины 15 година, и после да да детету ако уживи. Такоћеръ за баштину, то есть шливе полу плода и рода да е стрица детинѣгъ Урошa Мелентића а пола детиня. А ако би случаино дете умерло и мати тако пописати (мал) манастиромъ да преда за душȣ свию. А шливе и баштина стрицеви да уживаю и ако би дете умрло само малъ матери да заостане што е с'первимъ мȣжомъ стекла. Одъ мала прими жена, мати детиня, 8 оваца, 2 коня, 6 ко. марве, 2 котла, и у ньима 4 оке бакара, еданъ ватраль, седамъ ко. свиня, еданъ тигань, една мотика, една сикира, едне вериге, кућа и ваятъ, и онай темель, на комъ месту нико власти нема правити ново, али кућу само оправляти може да не кисне, а ново нипошто; а наипосле када дете дорасте и доживи, онда е властанъ одъ свога домазлука и очевине. Дугъ да се изъ пола баштине исплаћуе, дуга више закгело се ніе: 1 грошъ и 20 пара.

Лука Лазаревићъ.
ком. Шабач.

№ 20. Дне 11. Априла. Примито брашно што е совѣтъ послао за сиротиню 24,426 ока и ечма 22800. и с правомъ меромъ примито у Шабцȣ.

№ 21. 13. Априла. Датъ пасошъ Шарићу до у Лозницȣ.

№ 22. Дне 13. Априла. Присуђено Іованчетꙋ и Ненаду Трниђу, да плати Ненад Іованчету 81. грошъ 20 пара, до 13. Майя безъ одговора.

№ 23. Дне 13. Априла. Писато у нахію у све четири кнежине, да се уреде потайно у свакой кнежини по 10 момака, да идꙋ терати айдꙋке.

№ 24. 14. Априла. Писато у Каону Пачковиђу да се за землю са братомъ Петромъ намири, и ако ние му по воли, да дође у Шабацъ.

№ 25. 14. Априла. Андесилиђъ и Беля намири се, и плати Митаръ Андесилиђъ Бели, што е воевао за нѣга три месеца, 30. гроша, и да Беля више нетражи обвезаосе.

№ 26. 14. Априла. Присуђено Пантеліи Станиђу, за виноградъ, кои е Миђану Пантелия продао, и Миђанъ сада продае попу Вуй изъ Метлиђа, да попъ Миђану новце поврати, а Пантелия за тай узрокъ да држи виноградъ што га е садио; и прико свега, турчинъ есте држао: зато само да Пантилия изъ Метлиђа зирати до времена и уредбе вилаетске.

№ 27. 14. Априла. Писато Марку Димитриђу да се намири са Соколяни за конѣ лепимъ начиномъ, да више дава не дође онаке отъ зли дѣла.

№ 28. 15. Априла. Писато у Белинъ кметовомъ да пошалю Павла Бабиђъ, што е покрао свинѣ Ђорђіе Аћимовића изъ Скеле безъ одговора.

№ 29. 15. Априла. Писато у Лозницу да увате Радована Йокиђа изъ Текерища, што е убио Николу Крстиђа изъ Штитара.

№ 30. 16. Априла. Датъ пасошъ Петрꙋ Тарани и нѣговой жени у Н. Руднику.

№ 31. 16. Априла. Писато у Прово кметовомъ да наплате дугъ, одъ Косте и Ранка Якића, Павла Богатинца.

№ 32. 16. Априла. Писато Мiлошу да пошлѣ Пантелiю Бирманца безъ одговора.

№ 33. 16. Априла. Писато *) да пошалѣ Маћистора Єздимира.

№ 34. 16. Априла. Писато Стояну Чупићу да пошалѣ Милана.

№ 35. 16. Априла. Писато Станку кмету у Дублю да пошалѣ Єремию Ђурковића за свинѣ ружине.

№ 36. 17. Априла. Писато подъ № 1. у Магистратъ Румски за Петра Белогуза што є дужанъ 330. гроша Исаилу изъ Церовца и за Настасову жену.

№ 37. 17. Априла. Писато Данилу Булюкбаши да увати Iована Матића изъ Варне и Теодора изъ Метковића.

№ 38. 17. Априла. Присуђено жени Иконiй покойнога Глигорие изъ Придворице за виноградъ, кои є Вукъ Чаругџiя хотео узети безъ питаня судейскога за нѣговъ наямъ што се погодио да деветъ година служи, и да одъ свашта исе, то єстъ одъ марве, узме, и сада Вукъ закгева, да виноградъ узме отъ детета; али пронађосмода Вук право нема да виноград узме: єрбо дете живо има, и Вук погодбу и службу обдржао ниє, нити є

*) Има знак, по ком се даје мислити, да је писато Милошу.

дослужио. И покойни Глигорие као милостиви човекъ даое нешто, и по смрти сведоче кметови: да є 20 гроша прико рачуна нына дужанъ остао и да выше *илаке* нема Вукъ ни у чему.

№ 39. Присуђено Влайку да плати Мости и Іовану 94 гроша до месец дана, то єсть: до 17. Маия 1808. безъ одговора.

№ 40. 18. Априла. Датъ пасошъ Митрꙋ Янковићу и Ђурђій жени: да иду у Београд да Ђурђия сина види.

№ 41. 18. Априла. Писато попу Миловану у Богатић да покойнога Євте пушку изъ Зминяка Євтиномъ оцꙋ поврати, и попъ Мию ледину тражи, єрбо Мия е неправедно пушку продао.

№ 42. 18. Априла. Намири се Илия Спужъ и Іованъ Терзия за Луку, што є за ны воєвао, и више одъ данас у войници ортаци нису и Илия има платити 55. гроша Єћимꙋ. — — — —

№ 43. 18. Априла. Продаде Никола Рватъ свое исе куће, то єсть четврто, што є са покойнимъ Симомъ ирижаниномъ купио, и жена покойногъ Симе остае са Станкомъ Юришићемъ у кући за садъ; цена кући била 370. гроша 4 тала.

№ 44. 18. Априла. Намирисе Беля и Никола Рватъ за дугъ одъ 40 гроша.

№ 44. 18. Априла. Намири се Милованъ изъ Дреновца за жито са Аврамомъ Лукићемъ: да му Милованъ плати.

№ 45. 18. Априла. Присуђено Теодору да плати Лазару у пртиђу 30. гроша за ракию, што е Гавриломъ дунђеромъ у мияни продао.

№ 46. 18. Априла. Писато Марку Димитриђу за Айдуке да йхъ тера, и благодарено, што е убио айдука изъ нахіе Зворничке села (?)

№ 47. 18. Априла. Писато Г. Якову поради айдука, да заповеди своимъ подручнимъ, да се айдуци тераю и по међама богази чуваю; тако и Антоніи.

№ 48. 20. Априла. Датъ пасошъ Миросаву за Поречъ.

№ 49. 20. Априла. Намири се Павле и Митаръ Мрцайло.

№ 50. 20. Априла. Сима Еремиђъ изъ Прнявора, Никола Периђъ и Остоя Периђъ намирили се за свинѣ, и остаю 31. грошъ Периђи дужни, и о спасову дну да платиду.

№ 51. 21. Априла. Датъ пасошъ Гр. Педиковиђу цесарцу да иде контроманцирати у цесарию.

№ 52. 21. Априла. Пресуђено Павлу Ђурђевиђу изъ Богатиђа и Штитарцемъ: Гаврилу Симеоновиђу и Иліи Петровиђу и Милосаву Петровиђу и Витору; и Марко Павловиђу и Еремия Тувекчія да плате Павлу за бика 100. гроша и пристали су.

№ 53. 21. Априла. Писато Антоній за айдуке да добро узме на умъ и страже чува и да тера, зашто сама нахия Шабачка айдука истерати неможе, нити истребити.

№ 54. 22. Априла. Намири се за дугъ Янко Цинцаръ и Марко Шпирта, и плати Марко 60. гроша.

№ 55. 24. Априла. Датъ пасошъ Петроніи Єшкерисићу за Београдъ.

№ 56. 24. Априла. Датъ пасошъ Іовану Мости за Београдъ.

№ 57. 24. Априла. Искатъ одговорь на писмо одъ Магистрата Румскога за Белогуза и Настасову жену.

№ 58. 26. Априла. Дат пасошъ Мияилу Милосавлѣвића момку, Іовану Обреновићу за нахію Рудничку. У жорналу преведено.

№ 59. 27. Априла. Датъ є пасошъ у Београдъ шабачком жителю Петру Златковићу.

№ 60. 27. Априла. Изъ Цесарие прешао Димитріи Стефановићъ. Датъ му пасошъ за Београдъ, кои житель намеренъ Доситею за калуђерство да се калуђери.

№ 61. 27. Априла. Писато войводи Милошу Поцерскомъ да добро чува Дринꙋ и патрола яка да оди око Дрине по богази.

№ 62. 27. Априла. Писато Павлу и Данилу булюкбашима да у кой сатъ приме писмо крену се са войскомъ на Дрину.

№ 63. 27. Априла. Датъ одговоръ Ђ. Антоніи на Милоша Войводе Поцерског писмо, и да айдуке тера и нѣгови люди да не иду преко нахие Шабачке безъ писма.

№ 64. 28. Априла. Писато Марку да войску диже на Дрину.

№ 65. 28. Априла. Подмирили се кметови Градоевића и Голочеляна за землю, коя е земля ушла у Голочеляна полѣ прико међе, али пронашло се да су Градоевићани окрчили. Тако нима припада крчевина. А и Голочеляни су кабулили и примили 150. гроша одъ Саве Мияйловића и Алимпiе Марковића. И тако вечито Сави и Алинпiй припада земля што се до данасъ за текло. А међа остае како е и била и преће.

№ 66. 28. Априла. Писато у нахiю на духовнике да вдения чине, народ совѣтую на свако добро дело, да молидѕ бога за кишу и за войне началнике и за све Хриянство и воинство, да айдуке не ране, но да йхъ тераю душмански.

№ 67. Дне 28. Априла. Петар Ћорави био е биен публично на чаршiй и добио 25 батина што е кра(ву) украо, и да плати 20 гроша старцѕ изъ Прнявора подъ именемъ. . . .

№ 68. Дне 28, Априла. Присуђено Iовану Баштовановићу да плати Матiи Гавриловићу, за конѣ што е покрао од Матiе, 130. гроша. и да добие каштигу 15 батина.

№ 69. Дне 28. Априла. Присуђено Милияну Милутиновићу да плати Влайку за 10 дана 28. гроша

№ 70. Дне 28. Априла. Одговори Гр. Антонiй на писмо што е захтевао пусатъ Матiйнъ да поврати. Тако нека он нама поврати одъ 12 мо-

мака што є отео а ми ћемо Матій повратити, и да поврати Алиђурꙋ.

№ 71. Дне 28. Априліа. Пресудили есмо како смо разделили снау Марию, коя удата била за Еремію Шевића у Грушићю, да имаде деверъ Пантелия све *на себе* примити и снаи да даде 7 грош и 10. пар. и за брата свога васъ дугъ теглити, и ко томе іощъ снаи еднꙋ кошницꙋ роићъ да даде.

№ 72. Дне 28. Априла. Пресудили есмо Димитриі Стоиковича Шабчанинꙋ и Митрꙋ Теофиловичꙋ из Тербꙋшца: како за вино одъ 15 гроша щетꙋ по полак терпети имаю. У тимъ Теофиловичъ $7\frac{1}{2}$ гроша да плати.

№ 73. Дне 28. Априла. Пресудили есмо Вуку Михайловичꙋ изъ Шабца. Био дꙋжан Митрꙋ Теофиловичꙋ гроша 12. А платио у Магистратꙋ судомъ.

№ 74. Дне 28. Априла. Од Митра Теофиловича наплати Димитрие Стойковича $7\frac{1}{2}$ гроша; примио у Магистрату.

№ 75. Дна 28. Дао одъ себе Димитрие Марцайло квитꙋ у магистратꙋ за Ездимира Магистора Іованꙋ Миловановичꙋ, да плати 70. гроша до 10. дана; исплаћено 23. Майя.

№ 76. Пасошъ датъ Викенти Стойковићꙋ и Нетованꙋ Цветићю, да иду Гр. Сими великомъ Кнезу, да фатаю едногъ човека, корчие у Конатицу.

№ 77. Дне 1. Майа. Булꙋкбаша одъ Тамнаве согрешио и ради его погрешке претрпио каштигу 24 сата у арештꙋ. Кащига била и бисть рада. . . .

№ 78. Дне 1. Майя. Пресѵѣено Ђюрѣю Боивиѣу изъ села Предворице и Любици изъ Драгоевца: да плати Ђюрђа Любици 10. гроша; до мале Госпоине термин.

№ 79. 1. Майя. Датъ пасошъ Томи Тркиѣу, Иліи Спужеву и Іовану Теодоровиѣу, да иду у Београдъ на лађи са 5 момака.

№ 80. Первога Майя. Са допущенѣмъ Господара Луке дали книгѵ у Мачвѵ Иву Любичиѣю и Петрѵ Попадиѣю, да имаду на Митровачкой свелй у цесарй на корабу дерва предавати.

№ 81. 1. Майя. Налаже се Миланѵ на Митровачкѵ свелѵ ощро, да имаде доѣи, како прими книгѵ, безъ йзговора, у Шабачки магистратъ.

№ 82. 1. Маия. Пресудили есмо Пантелй Іосиповиѣю изъ села Белотиѣа, како е по заклетви — Гайя Тутоновиѣѵ еднѵ кравѵ потаяо; Пантелйа веровао мѵ и опростио мѵ естъ.

№ 83. 1. Майя. Дата книга Нешки Бакалѵ на бинбашѵ и на бѵлюгъ баше, да имаду дугъ истеривати, и кои неби платио, да имадѵ овамо у магистратъ послати дѵжнике Шабачке наие.

№ 84. 1. Майя. У сѵд платио Рака Милосав 30. гроша и по свемъ намиренъ естъ Милосавъ одъ Раке.

№ 85. 1. Майя. Пресѵдили есмо Анђели Глигориа Евтиѣа изъ Салаша делибаше, за кравѵ нѣнѵ, да йма(ю) платити, щосѵ заклали, Михаило Марковиѣъ и

Живанъ Врачарићъ и Павао Росићъ, да имаду одъ данасъ до 8-гъ Майа 35 гроша да плате.

№ 86. 1. Майя. Дао є одъ себе Маринко Петровичъ изъ Кленя Георгию Іанковичу облигацию одъ 50. гроша, и да имаде Георгій за годину дана чекати, то єсть до 23. Априла 1809. — —

№ 87. 2. Майя. Подмири се Мойсило Рекалия и Нешко и Янко касапинъ. И оста Янко Рекалій дужанъ 50. гроша, Нешко 30. гроша. И Янкꙋ се оставля терминъ до 7. Майя; а Нешку оставлѣнъ терминъ до 15. Майя.

№ 88. 1. Майя дата такса на разне стѳари у Ша най (у шабачкой нахіи) како по чарши подъ мꙋромъ стои —

	Гр.	Пр.
1 ока добра вина	—	18.
" " лошна "	—	15.
" " добре ракие	1.	—
" " лошие " "	—	35.
" " добра печена леба	—	8.
" " говеђегъ меса	—	16
" " овчия "	—	16.
" " Кермећегъ	—	20.
" " крупне рибе	—	12.
" " ситне рибе	—	8.
" " Гра	—	17.
" " чиста меда	—	34.
" " масла	1.	20.
" " лоия	—	34.
" " Свеће	1.	4.

№. 89. Писали на магистратъ Лозничкы за жителѣ шабачке наие именемъ Павла Кнежевића, кой свога крадиоца Іована Лазића изъ Симина берда тужити иде.

№. 90. 2. Майя. Петаръ Аћимовићъ шабачки житель пустио изъ апсе Іована Гавриловича за дугъ. обећава себе пред Господаромъ Лукомъ до градуще Спасова дне платити, аколъ неби платио, да има 50 батина примити и опетъ платити.

№. 91. 2. Майя. Дошао Гайя Кvичићъ изъ валѣвске наие села Грабовца, кои дошао са пасошомъ булюгъ баше Петра Єрића безъ мура; и ми дали нашъ подписъ и муръ да има по нашои нахй свога херсуза тражити.

№. 92. 2. Майя. Послата кньига на Петра Чупића и на Аћима Ядранскогъ да имаду послати Станка Нођаичића за дугъ Іліе Лазаревића изъ Грађана.

№. 93. 2. Майя. Сава Томићъ изъ села Заблаћа одпуща жену Марйю, рождену у най Шабачкои, селу Вранской, узрока ради овога како слѣдуетъ: да е удата была за Петра Милетића первовенчанимъ бракомъ, и одъ насилствия, турскога 1793. лѣта поменути Петаръ преселио се у Митровицу; и Цесария с' насилствиемъ его у Фрайкоръ дала и жена у Митровици остала, и повратила се на свое отечество у Сербию изъ узрока тога, що поменути Петаръ 7 Лѣтъ и полъ задржао се на войски; она после нѣговогъ одъ хода годину и полъ удала се. 1808. Споменути Петаръ Милетићъ 26. Априла ослободио се, изъ цесарйе у отечество свое срећно повратио се, и у село

Метковићъ на свой фундушъ дошао, и за первовенчаногa друга опоменуо се, и захтевао свога друга, Марію, натрагъ одъ поменутогъ Саве, и Мария своеволно престала е за првога мужа у присудствию Господара Іліе Марковића совѣтника наие Шабачке. Са поменутимъ Савомъ 4. ро деце родила, то естъ 2 мушке и 2 женске, кое найстарие женско естъ одъ 11. година; 2. е млађи мушки: едно 9 година а друго 6. година; наимлађе, кое е на сиси, женско, узима поменута Мария себи. А поменуто трое заостае кодъ оца Саве. Девоику, кою е Мария одвела Сави, да води натрагъ Петру. Найвећма запрећуе се да ни по кой начинъ Мария, децу коя остаю кодъ Саве примамлива, ербо ће подъ велику каштигу допасти. И ако бы се одъ кое годъ кавга започела се тако ће кащигу терпити. Мария ни подъ кои начинъ за полъ године да деци не иде, ако се чуе, биће кощигована. Наистария девояка, коя иде с матеромъ, носи собомъ 20. аршина *беза* и нѣне стфари. А Мария носи 2 губера, 1. простираћию и прочие обуваће стфари, одъ покућства нища, нити кадъ годъ ща да има одъ первога до последнѣегъ изтра жити. Ако би се трефило да би еданъ другоме сасъ речма досаћивали, кои би преузроковао, онаи да има кащигу терпити у Шабачкомъ магистрату.

№ 94. Майя. Присуђено естъ: Петроние Томићъ и Георгие Томићъ есу браћа, одъ Томе Кустурића. 1787. лѣта одустаое Георгие Томићъ одъ оца и отишао у Цесарию. И притому кад се вратио и свойой кући дошао, захтеваюћи да виноградъ поврати на-

трагъ, овде єстъ присуђено: да Петрония, кои е свога оца саранио, онъ властанъ био свои виноградъ продати, и стога више да нема нико щагодъ тражити одъ Петра Пантелића, кȣпца винограда; издатъ є єкстрактъ горе ставлѣногъ датума.

№ 95. 3. Майя. Датъ одговоръ *обрштеру Лайтнеру* за Іованче Терзию, и писато да наплати Павла Богатинца и Мрцайла са Димитриємъ Пулѣвићемъ.

№ 96. 4. Майя. Сава Єздимировићъ изъ села Церне Баре тужио Павла Пеовићъ за єдну кермачȣ; за кою Павле обећао до 7 дана платити 30 .гроша.

№ 97. 4. Майя. Расписато на све 4 Найє за овай сада дређени наръ или варошка такса. И за хайдȣке да по селима добре страже метнȣ свуда.

№ 98. 4. Майя. Нашао се конь кодъ Івана Видовацъ села Метковића. Дошли суду тужити Ілия Лазинъ изъ *Липолиста*. Тако сȣдомъ Ілия коня добио натрагъ и безъ свакогъ одговора Іванъ Видовичъ да нема више речи чинити за кащигу велику.

№ 99. 4. Майя. Милой Івановићъ похаратъ одъ Живка Станка Ћошића изъ Кленя и одъ Ивка Милића изъ Новог села. Био у хапси, узео га на ємце кметъ из Новог села Іованъ Євтићъ, и Ђюраћъ Петровићъ стао добаръ да плати за Івка 37 гроша 30 пара о Троицама безъ свакога одговора.

№ 100. 4. Майя Датъ пасошъ Іовици Марковићу, бивши изъ Цесари, издопȣщенѣмъ отишао у Валѣвскȣ найю у село Ђюрђевци, да бива тамо.

№ 101. 4. Майа. Датъ пасошъ удовици Иовани изъ села Рибари у Београдскѹ найю; иде у Остружницу и натрагъ доћи намерна

№ 102. 4. Майа. Дошао суду Дамянъ Марковић сасъ своимъ братомъ. Опетъ за єдногъ кона терали се. Пресуђено да нити єданъ нити дрѹги братъ конь ние него є стариегъ брата Дамяна жене конь, именемъ Иване, изъ села Зминянка.

№ 103. 4. Майа. Изъ Шабца Іованче Милинковићъ и *Станоя синъ* остао дужанъ 200 гроша Іованчетѹ и обећао за кратка времена да плати Станоиа Іованчетѹ.

№ 104. 5. Майа. Писато у Руми *Солгабировѹ* Салаию за Петра Белогуза да има доћи на скелу да плати дугъ Исаилу Церовцѹ и да су нѣгове речи лажливе, белогѹзове.

№ 105. 5. Майа. Визитирали екмечие и нашли фалишага, по Іменце, кои су фалили добили су по 12. батина: Спужевъ єкмешчия Петаръ Иолпазъ, *Шливо* — Тешо, Мићо, Павле. Ово имъ била перва кащига.

№ 106. 5. Майа. Пресудили єсмо: Іванковићь у апсио Весу изъ села Щитара за дугъ гроша 98, кога данасъ вади Богићъ Іаковлиевићъ щитарацъ, даће за Весу до 13. Майа платити

№ 107. 5. Майа. Приведе суду Шабачкомъ Димитрие Стойковичъ Василия Савића изъ Любића за дугъ — гроша 15. 30 пара. И тако платио Марко кметъ за Василия изъ Люоића да ни є у хапс допао.

№. 108. 5. Маіа. Доведе суду Сима Ристићъ шапчанинъ свога дужника именемъ Младена Миловановића изъ Ли́пиновића изъ Ядранске наиіе, за когъ стао кефилъ да плати Матиа Максимови́чъ и изъ Липиновића кметъ. Рокъ оставлѣнъ до Троица да плати исти кметъ за коня 24 гроша; и испла ћено. —

№. 109. 6. Маіа. Издата заповесть кметовомъ, да на айдуке имаю добро позоръ, и какву каштигу хоће трпити, овде слѣдуе: Поштенородни кметови мали и велики нахие Шабачке! Присвћено и за право пронашли смо, ко е вама оштро кметовомъ налажемо, да одъ сада, ако би кой у айдуке отишао, у тога вере нема, нити ће се на верв звати, него оно село оће пропасти и сеоски кметови. А онаи кои одврля тераће се док се изъ ове землѣ не изтера. И ове године што е годъ похарато у коме селу то ће село под моранѣ платити. И одъ сада у коме се селу човек похара оно ће село маломъ и главомъ платити, и оно село на томе месту више остати неће, нити башчина нити виноградъ, него ће се у пропасть окренути. И онай, кой аидука на свогъ брата и комшию наведе, кућу ватромъ а онъ главомъ, а малъ на мезеть, и од нѣговога мала поара да се ономе плати кой е поаратъ. Кои би кмет сеоски затаяо да е какво рћаво дѣло урађено и неяви, вечито у апсъ допасти ће, а онай кой имъ леба даде главомъ ће платити. А найпосле одъ кметова за свако зло и добро дѣло изискиваће се да одговараю.

№ 110. 6. Маiа. Писато Антонию да уреди пандуре да тераю айдуке, и ако би не хотео, да ће доћи подъ одговоръ придъ Г. Ђорђию и судъ народни.

№ 111. 6. Маiа. Заключено да Глигория Еремића женѫ нико не дира, да с'миромъ у свойой кући стаяти може и децѫ воспитавати.

№ 112. 6. Маiа. Са любавлю намирио се Гъ. Риста *Ристивоевићъ* жителъ Митровачки изъ Цесарие и Iованъ Милинковић терзия, шапчанинъ, за рачун одъ Пеште. И Iованче остае дѫжанъ Гъ. Ристи 489 гроша и дао облигацию да 24. *Маја* 1808. безъ изъ говора исплати.

№ 113. 6. Маiя. Пристае Матия Милићевићъ изъ Рибара како су кметови нѣга и нѣгова Брата попа Iована поделили, а кметови сеоски били су Сима Тарла и Максимъ Василѣвъ, Драгићъ, и Станое Малетићь. И зато, што е после деобе почупао воће, прима каштигу 15. штапова.

№ 114. 6. Маiя. Дошли суду Драгићь; намири се за волове одъ Стевана Станишића изъ Пилице. Примио Драгићъ готови пара гроша 70. и да више ни еданъ ни дрѫги ништа немаю

№ 115. 6. Маiя. Дошао суду отацъ Теодоръ Iолићъ изъ Бердарице, тужио Симѫ *Перaковића* изъ *Бобовика* села за казанъ; пресудили Сими да е казанъ нѣгов остао, и отацъ Теодор нема ништа, но да Белинцемъ намири, ербо попъ естъ нѣима дѫжанъ.

№ 116. 7. Маiя. Сима Иегуля и Милинко терали. се за войнице. Пресуди ли есмо и намирили се есу

№ 117. 7. Майя. Придужи Марка Савиħа синъ и тужио Милана изъ Митровачкогъ хана; био дужанъ 26½ гроша Миланъ; намири данас судомъ.

№ 118. 7. Майя. Тужио Іванъ Іанковичъ изъ Шабца Димитрия Ногиħа за коня. Иванъ свога коня вратио и наплатио се, то єстъ гроша 50.

№ 119. 7. Майя. Михаило Марковичъ изъ Бадовинаца суду тужио Стефана Євтиħа; гонили се за кермачу и подмирили се; єрбо є Михаилова кермача била; онъ є и изео, тако нема.

№ 120. 7. Майя. Датъ пасошъ Іовану Маринковиħу и Іованꙋ Червень — длакиħю да потайно иду да се помешаю меħу хайдуке и макар каквомъ приликомъ да гледе да убию Ієшꙋ Малениħа изъ Новога села; а они су изъ Новога села обоица.

№ 121. 8. Майя. Даде облигацию Ђураħъ Сипħиħъ Петрꙋ Чаркаціи за казанъ 200. гроша, и ако неби 1808. Лѣта 28. Августа Ђураħъ платио, тако дао є власть Ђураħь Петрꙋ да може нѣгови 700. комада шлива дрва у бащи у селу Црнявору са гемеломъ одꙋзети.

№ 122. 8. Майя. Дошао суду Михаило Манħерацъ изъ села Щитара, тужио Іована Матиħа Шабчанина за дугъ, то єстъ 47 гроша и 10 пара; тако ми *судили* да имаде Михаилꙋ Іованъ до Беле суботе 9. Іуния 1808. платити безъ одъ говора. Тако є подвезао речма платити; исплатио 31. Маия.

№ 123. 9. Майя. Дошао суду Никола Чаркачиħъ изъ села Пернявора, тужио Єфте Радоичиħа

кћерь за новце кое у збегу у терню украла изъ ястука. Данасъ судомъ нашли за право да Євта за кћер мора платити гроша 21. и за месецъ дана да плати полу а другу полу до 2 месеца да плати.

№ 124. 9. Майя. Дошли суду Петар Чола изъ Белотића за нѣгово небрежение и пиянство у селу инатећи се, и кметовомъ супротъ ишао. Іощъ за Турака му саведу међю народомъ чинио, тога ради кащигꙋ примио 15 батина. Суђено: други путъ изъ села да га изгоне сасвимъ, ако више учини тако.

№ 125. 1806. лета 20. Јюла. Преяви суду Іована Алеѯе Іоцановића жена изъ села Крађани за похарано (?) одъ Николе Арсеновића іощъ у оно време; данас у Магистрату на Николинъ талъ припада 60 гроша, и данасъ, 9. Мая 1808. подмирио єстъ Іовани и она примила.

№ 126. 9. Майя. Дошао Лазаръ Ковачъ здѣйши надавꙋ на Спасоя Милошевића изъ села Вранѣске, кои украо одъ Лазе будакъ. Пресудили и добио кащигꙋ. 25 батина добио и 24. сата у апси бияше.

№ 127. 11. Майя. Продао Моисило свою кућу Сими Мияйловићъ за 370. гроша и више нико тражити или изгонити Симу изъ куће власти нема.

№ 128. 11. Майя. Познао Пантелия, Симе Петровића синовацъ, изъ Глоговца, коня свога у Илиє Мосте, а Илия купио одъ Іована Іакова Тркића; и одъ води Пантелия свога коня.

№ 129. 11. Майя. Познао Петаръ Бабићъ свога вола кодъ Павла Лозничанина и судъ му предао изъ Прнявора (?)

№ 130. 11. Майя. Присуђено и писано за вола Михаила Макарића да плати Аћимъ Гушићъ 25. гроша изъ села *Мровске,* и на кметове Белотићске писано да подмире.

№ 131. 11. Майя. Дошла суду жена Станица изъ Дубля, на Савву изъ Добрића, што є украо кобилу Станици. И мора Сава платити 45. гроша, до 28. Майя без одговора.

№ 182. 11. Майя. Дошла жена Бояна изъ Яловика, Радишина ћи, на Лазу Івковића синовца изъ Звезда за виноград. И суд суди, и пресуди, и Бояна плати по суду 9 гроша, а виноград остаде Лазинъ како є судъ пронашао.

№ 133. 11. Майя. Дође човек именемъ Василъ Савићъ изъ Шливове на Євту Тувећию, што є Василъ чувао 9 крмача євтини 21 данъ; на данъ по 20 пара. И судъ суди и Євта исплати Василию 10 гр. и 20 пара.

№ 134. 11. Майя. Добили су кащигу што су сватови безпутно девоику одвели: Стеванъ Мирянинъ, Димтрие Томинъ и Стеванъ Исаиловићъ, одъ Петра ковача, по 15 батина.

№ 135. 12. Майя. 1808. Іованъ Сремчевићъ за дѣло, што є насилствовао на Петра Іолпаза жену Милицу и хотео срамоту да учини у време ноћи, зато добива 50. батина у чаршій.

№ 136. 13. Майя. Дата книга: обзнанѣно буди свимъ Кметовомъ, да имаду изъ целе найе изтерати Прелиħа Жену изъ *Варне* и малъ да иои доħе савъ у беглугъ овамо у Шабацъ.

№ 137. 13. Майя дата книга на кметове у Дреновци, да имадв землю Стокиħа Макевиħа натрагъ вратити и да му нико не одузима.

№ 138. 13. Майя. Дошао суду Матеа Сокочиħъ изъ Кормана сасъ писмомъ Іована Филотича изъ Грабовца да прими одъ Милована Ефтиħа 300. гроша; тако преħе дао е Леонти Петрониевиħю писмено да Леонтиа прими горе реченв сумв, и Миливой обеħава до 16. Майя да положи предъ Магистратомъ.

№ 139. 13. Майя. Дошао суду Живко Ђюриħъ изъ Белерѣке за коня свога, кои е украħенъ, тужио Давида, Урошевъ синъ изъ Табановиħа, сада седи у Шабцв. За нѣгове речи, що е рекао да онъ знаде у кога е конъ Живковъ, що ние судомъ могао осфедочити, примио кащигу данасъ 25. батина, и трошка да има да плати 10. гроша, що св люди долазили.

№ 140. 13. Майя. Дошао суду Станко Златановичъ, тужио Евту Чаругџию; обоица одавде. Евта узео шишану за дугъ 6 гроша. А одъ Евте узео Петаръ Златковичъ за 5. гроша дуга, що е нѣговъ шегертъ одъ Петра купио фесъ. И до сутра да има платити пред судомъ. И Шишана у Магистрату остае.

№ 141. 15. Майя. Дошао суду Пантелия Туфекчиħъ изъ Миокуса; тужио за еданъ пищолъ Жи-

вана Лазића да е украо, у то Живанъ заклео се и Пантелия опростио мꙋ.

№ 142. 15. Маия. Дошао суду Макевия Милисавлѣвићъ изъ села Липолиста, тужио Василия Вуковића Шабчана за 20. гроша; и тако Василъ обећао е до месец дана платити.

№ 143. 15. Маия. Дошао суду Маринко Михаиловићъ изъ Кленя и тужио Ђурђа Цвеића изъ Кленя; познао свою кобилу доратасту цветасту. И ми нашли да Ђюраћь кобилу морао вратити Маринку.

№ 144. 15. Майя. Дошао суду Іованъ Вучетићъ и тужио Ђюрђа Цвеића що е кобиле продао. И тако предъ нама намирили се есꙋ.

№ 145. 15. Майя. Станко Сремацъ за непокорностъ, що ние извершио како мꙋ е Господаръ Илия оберъ Кнезъ заповедио, кащиганъ 11. батина.

№ 146. 15. Майя. Милисаву Петровићю магистратꙋалномъ вице полицаю противио се за лулу и псовао га Радованъ Живковичъ мутавция: за то е кащиганъ 25. батина на чаршию.

№ 147. 15. Майя. Тужио Павле Михаилевичъ здѣиши, тужио Косту Милосавлѣвића изъ Придворице що е украо вилюшку; кащиганъ 50. батина.

№ 148. 16. Майя. Тужио Рафаило Антонинъ синъ изъ Суботице Марка Шпирту за 15. гроша. Обећава Марко да плати до месецъ дана безъ одговора.

№ 149. 16. Майя. Алинпия Крвнић изъ Лешнице тужио Лазаръ Живановичъ изъ Салаша. Тако да има вратити 5 ко. свиня кермача Алинпии безъ свакогъ одговора.

№ 150. 16. Майя. Твжио Петаръ Милешевићъ, твжио Ілию Ранковъ изъ Лояница; за 7 гроша терали се; тако Петар да мора дати єдну мотику Илии.

№ 151. 16. Майя. Тужио Филипъ Новаковићъ Михаила Глигорина изъ Шабца како є дерва секао. И плату да има Михаило Филипу платити 6 $\frac{1}{2}$ гроша. И пред судомъ платио єстъ ову суму.

№ 152. 18. Маия. Іавио суду Маноило Ћуке Васића изъ Радовашице за коня, коєга квпио одъ Глигория Нешковића изъ Маова, кои є іощъ био наипре продао Марку Бабовићу изъ Маова за воденички редъ. Тако криви били обоица, и Глигорие и Марко мораю платити по 18 гроша Манойлв Ћюки Васићю изъ Радовашнице; терминъ до 28. Маия.

№ 153. 18. Майя. Приявио се суду Сима *Сломо:* примио капару на єдну воденицв дунавску 1000 гроша од Іована Радиновића изъ Белегиша и одъ ортака Георгия Чудића Земунчана. Тако овима двоємъ терговцима воденица по воли била ние, и тако Сима Слома вратио 1000. гроша Георгию Чудићю натрагъ, за кои хиляду гроша овде у Магистратв дао одъ себе атестатъ Георгие Чудићь и за ортака да су новце примили обоица, а више єданъ другогъ да нетраже.

№ 154. 18. Маия. Дошли судв Стефанъ Миляннћь изъ Белотића и Никола Арсеновићъ; дао

є капарꙋ на свинѣ Стефанъ 7 грош. 30 пара. Тако Стефанъ одъ Николе свинѣ ние узео, веће пресꙋдили: капарꙋ по полак враћати.

№ 155. 18. Майя. Пресудили Стефанꙋ Крꙋнићю изъ Лешнице и Михайлу Єремићъ изъ Салаша Делибашинъ, у кога є Стефанъ узео 2. дуката у аманетъ тако говорећи да су му хайдуци отели; и то свершено да морао Стефанъ Михаилꙋ вратити 2. дꙋката натрагъ.

№ 156. 18. Майя. Дошли суду изъ *Керника* Махаило Дроча и Сима Бранковъ, кои є ударио дете Михаилово, тако и у селу немиръ чине. Тако пресудили Михалꙋ 25 батина перви кратъ.

№ 157. 18. Майя. Продао свою кућу Лаза Аврамовичъ, то єстъ на єдномъ плацꙋ 4 фата продао Іанку Кусаковићю за гроша 310. сасвимъ, и да више Лаза нема тражити, и та кућа до комшие Гаврила Ілꙋвца єстъ; данасъ сверено у Магистратꙋ потвердено.

№ 158. 20. Майя. Дође суду тужити Ђура Івановићъ изъ Жабара Ісаила Панића изъ Церовца за свинѣ; и тако судъ пресуди и Исаило остаде дужанъ Ђури 11. гр., и то новаца, одъ данасъ до неделѣ дана, да има Ісаила Ђури платити.

№ 159. 18. Майя. Дошла суду Инђия и тужила брата свога Димитрия Веселиновића изъ Слепчевића за землю керчевину. Тако ми нашли да имаде Димитрие свойой сестри одъ те керчевине данъ ораня дати, докле є жива да имаде с'чимъ да се рани, а после смерти своє сестре Інђие опетъ да наслѣди нѣнъ братъ Димитрие Веселиновићъ истꙋ

землю, после Димитрия да нѣгови синови наслѣде. Старии Іованъ, а млаħи Іванъ, а наимлаħи Милисав.

№ 160. 18. Майя. Дошао суду Павле Пайовиħъ изъ града; нашао коня свога у чарши код селяка изъ Бадания *Зворничке* наие, именемъ Лука Іагодиħъ; и данасъ Павле примио коня.

№ 161. 19. Майя. Како е оваи магистрат Шабачки на тврду веру примио аидуке: Андрию Пршиħа изъ Клѐня и Андрию *Новаичиħа*, Саву Сремца, и тако су се ни три данасъ заклели оваки: да они одъ яко у єрħавомъ послꙋ айдучкомъ иħи неħеду но да оħедꙋ са осталимъ вилаетомъ у слоги бити и владати се поштено како и остали добри люди и кметове и старешинске заповести слушати што се годъ заповеда. Тако, ако би се они одъ яко у каквомъ єрħавомъ делу и послу нашли, да оħеду главама своима кодъ суда платити.

№ 162. 19. Майя. Никола Мунция подмири се са Гъ. Іаковомъ за куħу што е терао, и Гъ. Іакову оста куħа у койой Мунция седио и безпутно 1. Лѣто и два месеца држао. Гъ. Іаковъ гледаюħи на Николино сиромаштво, за любовъ християнства, дае нѣмꙋ каву коя с'проħу црkве стои на води за 350. гроша и оставля мꙋ терминъ до 18. Юнія сего лѣта, и Никола отъ данасъ прима *каву* и нѣгова остае.

№ 163. 20. Майя. Како іе Магистрат Шабачки пресудио момку Стевану Михаиловиħу изъ Петловаче, кои єсте момакъ непочинство и нечисто учинио са де-

войком Анђелиомъ Живановићомъ изъ Петловаче; тако момку ударише 100 батина а девойкі 50. камчия за овай 1-ви путъ, а за други путъ имаћеду ову каштигу: да у воду оћеду бачени бити.

№ 164. 20. Майя. Дошао суду Стефанъ Марковићъ изъ Сипулѣ звор. наие за вола украденога, и тако познао е у Гае Панића изъ Церовца. И судъ сѵди и Гая даде вола натрагъ Стевану, докъ ерсузина познаю кои е вола украо био.

№ 165. 20. Майя. Дошо суду Дмитар Вуковић изъ Рићака за коня свога, кои есте у краденъ био, и онъ коня познао у Николе изъ Липолиста; и тако се данасъ заклео Дмитаръ да е нѣговъ конь, и судъ на нѣгову заклетву пресуди. Нѣму коня даше и подмириште се.

№ 166. 20. Майя. Дошо к-суду Лазаръ Теодоровићъ изъ Брдарице за прасе, кое есте заклао на путу Ілия Чеміћъ изъ Слепчевића; и тако судъ одсуди да Ілія плати за прасе 12. гроша Лазарѵ і іоштъ 30. батина да прими.

№ 167. 22. Майя. Дошла суду Милица Марка Чатомиров. изъ *Бадовинаца*, тужила *Ранћию* Ісаие *Вуковѵића* женѵ изъ Новога села. Тако Ранћия заклела се за коня да е намирена и іощъ Милица да врати 1. котао стари одъ 3 оке Ранћий.

№ 168. 22. Майя. На 16. листу що е пре суђено било, Івко Ілићъ, що сѵ похарали Милоя Іовановића, данасъ донео 35. Гроша. И Івко ioщъ остае

дужанъ Милоию 2. гроша. 30 пара. Оставлѣнъ терминъ до петрова дна.

№ 169. 22. Майя. Дошао суду Петаръ Беляковићъ изъ Богатића; тужио Іована Рукића Богатићана; 93 оке јабуковаче посулили еданъ дрꙋгомъ; тако пресꙋћено да овога *новога ябука* да има вратити Іованъ Лукићь ѝсто ябꙋковаче.

№ 170. 22. Майя. Дошо к-суду Марко Петровићъ изъ Слепчевића за свою ћечермꙋ што е дао у нарꙋчъ Івану Іанковићъ изъ Слепчевића; тако онъ есте ню издеро и судъ пресуди, да Іванъ мора Маркꙋ дати за ћечермꙋ 50. гроша. И терминъ оставише до петрова дана да исплати Іванъ.

№ 171. 23. Майя. Дошао к-суду Стеванъ Ђукићъ жителъ Шабца, и тꙋжи майстора Митра екмечию за 88 гроша, кое есте Митаръ одъ Стевана у соли примио, и оставише одъ данасъ терминъ до Петрова дана у два пута да Митаръ Стевану то 88 Гр. исплати.

№ 172. 23. Майя. Дошао суду Іованче Томићъ, терзия, жителъ Шабца, и тꙋжи *Мйту Симића* за плацъ у *затеркі* измећу Бае кнеза и попа Іанка № 3. Тако судъ пресуди и Мићи онай плацъ остаде, и одъ данасъ да Іованъ никакове *Илаке* у ономе плацу нема.

№ 173. 27. Майя. Дошао Суду Лука Іагодићъ сасъ свои сведока: Антониомъ и Зариомъ изъ Котишеце Валѣвске наие, и заклели се, да ние конъ Павла Паповића Шабчанина веће Лукинъ. Тако данасъ судеиски примио коня Лука Іагодићъ и да

мора новце до 11. дана положити; гроша 5. Лука Павлу да врати натрагъ. На 25. листу стои овай судъ.

№ 174. 27. Майя. Дошао суду Грујица Митровићъ изъ Яребића Ядранске наие и тужно за коня Симу Ристића Шабчанина, при коемъ манкао Грујице исти конь. Тако пресудили да до 14. дана има платити 20. гроша Сима Грујици.

№ 175. 27. Майя. Дошао Суду Маринко Ћукићъ изъ Слепчевића, тужио Іоко Вукосавлѣвића за юне, у когъ юнета познао се Маринко, и ми са сведоцима Іоки вратили юне. Тако е данасъ пресуђено да се еданъ здругимъ више нетераю.

№ 176. 27. Майя. Тужио Іокшићу Михаило изъ Бадовинаца, тужи за коня Живана Врачарића. Тако ми пресудили да Живанъ нема нища платити, єрбо чшанти донели да су коньи изъ преко Дрине и да су опетъ натрагъ утекли.

№ 177. 27. Майя. Дошао суду Аврамъ Максимовићъ изъ Рибара, тужио Максима Митровића що су свинѣ потрицу у ограду учинили. Тако пресуђено, да Максимъ Авраму на они дати 40. ока іощъ 20. ока жита да даде. Термин е оставлен до 3 неделѣ. Сада е дао 10. ока.

№ 178. 27. Маия. Дошао суду Ілия Бабићъ изъ Добрића, тужио за коня кое га познао у руке Пантелие Михаиловича изъ Варне. Тако пресуђено да има Ілия свога коня одъ Пантелие одъ вести,

№ 179. 28. Майя. Дошао суду изъ села Орашца Ігнятъ Іовановићъ за кола и тужи Михаила Кова-

чевића изъ Бошняка. Тако пресуђено да да Михаило 14. гроша одъ данасъ 15. дана.

№ 180. 28. Майа. Шабчанинъ Димитрие дошао суду, тѫжио Милована за 53. гроша. 10. пара. Терминъ оставлѣнъ за месецъ дана да плати, ако ли не плати, да ѝма апсѫ терпити.

№ 181. 28. Майа. Криваия *) Матиа Степановићъ тѫжио Мията Іаковлѣвића изъ Меовина за 8 гроша и 20 пара. И тако пресуђено да има Миятъ 8 грош. 20. пар Матеи платити. Терминъ оставлѣенъ до петрова поста. Ако донде не плати да има апса терпити.

№ 182. 28. Майя. Івана Ковића жена тѫжила Пантелию Дрезгића изъ Дубля. Тако ми пресудили и добри стали за Дрезгића да има до 1.-во Јюнйя 1808. к судѫ доћи и наплатити се.

№ 183. 28. Майя. Изъ Зминяна Степанъ Іовишићъ тужио Станоя Сретйновића за наямъ 15. гроша. Тако пресудили Станою изъ Ноћая да до 4 дана плати тай наймъ Стеванѫ слѫги своме.

№ 184. 28. Майя. Шабчанин Стефан Чаркачйя тѫжио Станоя Шошића за 21. грошъ, кое паре у сирѫ копованю оста и данас; пресѫћено да ѝма Станоя платити Стефанѫ.

№ 185. 28. Маия. Приявили се 2. младенци, кои именемъ зову се: момак Василь Ђермановићъ изъ *Мерћеноваца*, коме прибегла девоика Василя, Валевске наие, изъ села Вуконе. Ми нашли за право венчати се и проти оправили писменемъ нашимъ.

*) Јер је из села Криваје.

№ 186. 28. Маия. Шапчанинъ Влашко Мияйловићъ тꙋжио судꙋ Макевею Павла Чолића изъ села Хочина, дꙋжанъ 20 гроша 30 пара. Обећава Макевея до Петрова дана платити, безъ одговора, ербо е презнао предъ нама.

№ 187. 28. Майа. У селу Ноћаиа свинѣ нашао Стефанъ Кочкинъ и затворио кодъ Ђюрђа Божяковића. Еремия Машићъ дошао и нѣмꙋ Стефанъ продавао. Еремиа некте кꙋпити еръ познао да сꙋ свинѣ Стефана Смиљанића. Ово сведочи Еремиа ма. . . .

№ 188. 29. Маия. Іанко изъ Бошняка судио се са Симомъ Каонцемъ за дугъ. Тако пресꙋђено да Каонацъ даде 500. гроша, а остало да пречека до 15 дана.

№ 189. 29. Маия. Изъ села Цернабаре дошао Богићъ Ђюкановићъ и тꙋжио Маринка Іованова за коня, коегъ познао Богићъ у Маринка, свога селяка. Тако Богићъ данасъ коня судомъ примио, чакъ изъ треће рꙋке, и обећали се доћи до 4. Юния 1808. а да се намире за 15. гроша нѣи 3. исета.

№ 190. 29. Маия. Изъ села Дꙋбля дошао суду Еремия Машићъ, тꙋжио Тешу Трифꙋновића за коня, кое га продао еданъ дрꙋгоме: тако еданъ другоме мораю новце повратити и да Еремйи Машића даду гроша 63; оставили терминъ до Іваня дне.

№ 191. 30. Маия. Дошао судꙋ Янка Кꙋсата изъ Бошняка момче, именемъ Петаръ, попа Гайе синъ изъ Каменице, примио за свога Господара 500. гроша, кое паре ми примили одъ Симе Каонца и тако Янко

допустио своме ортаку да прими те паре Петру Поповомъ.

№ 192. 30. Мая. Пресуђено и дато писмено за покойногъ Марка Познанића сина Живка, да има наследити свое добро у Криваи. За кое се добро гонила нѣгова тетка именемъ Мариа. Тако дато све детету: виноградъ и башћю и редъ воденички и нѣеговн судови, а землю до свога возраста да има дати коме хоће. И кодъ Петра, свога очува, имаде 3 ко. говеда, 5. оваца са ягньићима, 3 ко. свинѣ; и метнутъ за тутора Петар Почевићъ до возраста овога детета. Потвердено и одъ Гъ. Луке ко. ша. са муромъ.

№ 193. 30. Мая. Изъ села Белотића Петаръ Глигорићъ тужио Марка Дерлаића изъ Ноћая за вола. Тако ми судили и найпосле коцку мећали поволѣи и договорима нѣинима. Тако е волъ припао Марку Дерлйћю и нѣговой жени.

№ 194. 30. Мая. Издата завестъ на Господина команданта изъ Правительствуюшегъ Совѣта сербскаго народа. И господинъ командантъ наложи на магистратъ: одъ 20. Майя 1808. да се неби смео усудити нико безъ знаня магистрата продати кућю и виноградъ, ливаду и редъ воденични и свакога грунта землю докъ предъ судомъ пазаръ неучини и подъ муромъ книгу на свое добро, землю или що прода, неузме, еръ, кои би се трефио илъ продати илъ купити безъ овога мура и книге, пазар хоће се кварити. Тако нека е познато свакоме, да небы рекли нисмо знали біди ла.

№ 195. 30. Мaия. Изъ села Риђака тужио за коня Ристу изъ Пасковца Зворничке наіе. Тако заклео се стари Остоя Одабашићъ, кмет изъ Риђана, да е конђ Мойсила, Коина сина изъ Риђана.

№ 196. 1. Юния. Донели ствари покоиногa Пантелие Милошевића свой рођакъ и Иово Госпоевићъ, донели по реду 1. Пантелия е изъ преко Дрине родомъ, има свое брађе у Мећашима. Тако данасъ за мали дугъ хође се нещо продавати:

3. Препоясниие и Палацка, Зейтиница и Тоболацъ.
1. Поясъ велики. — — — — — — — — — — —
1. Поша велика. — — — — — — — — — — —
1. Силай що пушке носи — — — — — — —
1. Марама свилена — — — — — — — — —
1. Дугъ ножъ филдишъ — — — — — — — —
1. Шилиана 3. драмица. — — — — — — — —
2. Пищоля: продато Гро. 60. — — — — — —

№ 197. 2. Юнйа. Изъ Дубля дошао суду Милиянъ и тужио Еремию Машића. Іоштъ предъ Турака имали дугъ и рачунъ одъ данасъ пређе 4. године. Тако Пантилия Витомировићъ и Лаза Іовићъ изъ Цесарие послали књигу: да су они у присудствию били кадъ су се двоица гонили, и да се намирили, да еданъ одъ другог немаю ни паре искати.

№ 198. 2. Юния. Изъ Шабца дошао суду Митаръ Марцайло и тужио Тому Теркића що е пазарио гарабилђ. Погодио Митаръ 3. месеца дана да дође и у речени терминъ ние свершио. Тако судъ нашао да Митаръ мора Томи Теркићю платити пазарене гарабилђ, безъ одговора.

№ 199. 1. Іюния. Изъ села Іаловика дошао суду Никола Ђюричићъ и тужио Димитрия Марцайла за свои конак, що е бивао у кући кодъ Николе. Тако пресуђено: Марцаило да плати на месецъ 12 гроша, еще есапомъ оста Никола Мерцайлу давати гроша 186 — 30 пара; обећао за два дана платити. 4. Іюния намирили се садъ са сним предъ судомъ.

№ 200. 1. Іюния. Дошао суду Іванъ Ковићъ, шабчанинъ, тужио дужника изъ села Десића, Ісаила Милинковића, кои е дужанъ Ковићу 30 ко. дуката 10 Гро. 30 пара. — Обећава Ісаило Ковићу до два дана платити.

№ 201. 1. Іюния. Послали назначенихъ приходовъ свещеничехъ, што имаю одъ християна искати, и що е сваки у нурии дужанъ своме попу давати.

1.	Одъ знамена кад се дете роди		10 пар.
2.	Одъ кума за керщенѣ — — — —		10 „
3.	Одъ первогъ брака — — —	1 гр. — —	
—	Одъ кума — — — — — — — —		10 „
—	Одъ староі свата — — — — —		10 „
4.	Одъ мале молитве — — — — —		10 „
5.	Одъ опела деце до 7 год. —	1 гр. — —	
6.	Одъ великог опела добре газде	6 „ — —	
—	Одъ среднѣгъ газде — — —	4 „ — —	
—	Одъ слабога човека — — —	2 „ — —	
—	Сирома кои нема нища — — — — — —		
—	мора се бадава опевати — — — — — —		
6.	и второму браку — — — —	2 гр. — —	
—	и трећему браку — — — —	3 „ — —	
7.	Отъ Єлео — Священия великаго	2 „ — —	

8. Отъ молитве светогъ Василиа — 1 „ — —
9. Одъ свечара — — — — — — — 10 пар.
10. Одъ главе бира ране 12 ока на годинѹ има давати сваки християнинъ. Изъ правителствующа совета народногъ издатъ-овай наракъ.

№ 202. 2. Јюния. Дошла суду Іанока жена изъ села Лояница, тѹжила Митра и Николѹ Іюришиħа изъ Яловика за 50 гроша. Тако Іанока сѹдомъ примила одъ горе речени момака 50 гроша; одъ данасъ нема нищa тражити.

№ 203. 2. Јюния. Никола Іюришиħъ изъ Яловика тѹжио Димитрия Урошевиħа за дугъ, кое є чинило 256 гроша. Овде преѳсапили се меħю собомъ и наплатили єданъ дрѹгогъ сасвимъ; одъ ортаклѹка растали се свега.

№ 204. 3. Јюния. Дошао судѹ изъ Грѹшиħа Станоє Шевиħъ, тѹжио Марка Милѹтиновиħа изъ Драгоєвца, што є убио єднѹ кермачѹ неотице. И тако овде пресѹдили да є морао Станоию Марко платити 10 гроша и престали.

№ 205. 4. Јюниа. Дошао судѹ Петаръ Милошиħъ изъ Бадовинаца, тѹжио Филипа Іокиħа изъ Раденковиħа за гроша 38. И тако Филипъ подмирио Петра за коня.

№ 206. 4. Јюниа. Изъ Звезда Іванъ Николиħъ тѹжио Митра Марцаила за свинѣ. Гроша — 1023.

Тако Митар дає данасъ гроша 500 а остало обеħао предъ судомъ до Петрова дана да изплати.

№ 207. Дне 3. Јюния. Чрезъ долѕ ставлѣнихъ поглавара, раздѣлене воденице, кое подъ временомъ државе турске биле есѕ. Данасъ дато:

У селу Риһаке, Господарѕ Теодоси, великоме кнезѕ изъ Меовина шабч. наие, дата воденица, и свои редъ имаде — — — — — — — — — — 3
обште село имаде реда свога — — — — $14^1/_2$

Свега имадѕ свога реда $17^1/_2$

№ 208. Дне 3. Јюлия. Село Вучевица; булюкъ баша Неделко изъ Вукошића има реда воденичногъ 3
Обште селяци имаю реда — — — — — — 8

Свега имаю еданаест реда 11.

№ 209. 3. Јюния. Село Скуплѣнъ има воденична реда. Булюкъ баша Нинко изъ Іоловика има 3.
Опште сеоски народ. — — — — — — — 17.

Свега имаю двадесет редова 20.

№ 210. 3. Јюния. Село Придворице имаду воденични редъ. Бѕлюкъ баша Іовица Филиповићъ реда 3.
Опште сеоски народ. — — — — — — — 12.

Свега имаю петнаестъ редова. 15.

№ 211. 3. Јюния. Села Кормана воденица, коя временомъ тѕрска била, сада припада Господарѕ Луки Шабачкомъ команданту и Граду, и да имаде реда Петаръ Булюгъ баша 3.

№ 212. 3. Јюния. На Церовцѕ воденица Тѕрчина Беге припада Господару Луки, Шабч. командантѕ. Тако е данасъ свершено предъ кметови и Бѕлюгъ башомъ, и дато свакомъ селянѕ писмено бѕлюгъ башомъ у рѕке.

№ 213. 3. Јуния. Изъ села Скеле Георгие Аћимовићъ тужио Павла Стефановича изъ Белина за 9 комада свиня, кое нестало пре времена турскогъ, и дошли 3. сведока да Павле ние свинѣ покрао, и пресуђено, да Георгие нема више тражити.

№ 214. 3. Јуния. Изъ села Петловаче Петаръ Дурмаковићъ, кои е био хайдукъ 15 дана у Петра Туфекчие друштву, данасъ на тверду веру изашао и кметови га примили на тверду веру; Ђурађу Новаковићъ кметъ и Петаръ Туцићъ узели га на свои вратъ. И Петаръ заклио се на евангелие да ће мирно живити.

№ 215. 4. Юнйа. Изъ Скуплѣна села дошао суду Милинко Мирковићъ и тужио Мойсила рекалиа за ракию, гроша 73. 30 пара. Тако данасъ намирио се Милинко одъ рекали — по свемъ.

№ 216. 4. Юниа. Изъ Шабца Димитрие Гара призвао суду Михаила Гвозденовића изъ села Парошнице, кои е дужан 121 грош и обећао одъ данасъ до Видова дна колико може донети, а остало да имаде до Петрова дне платити.

№ 217. 4. Юниа. Изъ села Кленя Милошъ Лацковићъ дошао суду и тужио Кусмана Гатића, свога сельана, за 40 гроша, за коегъ стои добаръ кметъ Живко Вуковићъ изъ Кленя, да ће до 7 дана платити дугъ.

№ 218. 5. Юниа. Изъ села Бродића, зворничке нахие, дошла суду удовица Сава Василиева, коя е тужила Илию изъ Майюра Гъ. Луке; гонили се за ко-

билу и сикирв. Тако су данас свдомъ престали и заправо нашли, да има Илия жени Сави платити іоште 14 гроша и сикирв да врати натрагъ жени, и 15 дана рока оставлѣно да плати; и данасъ подмирио сасвимъ дугъ свой.

№ 219. 6. Юниа. Изъ села Пернявора Іаковъ Миатовићъ доша осуду и тужио Саву Камбића за пищоль, коегъ су еданъ одъ дрвгогъ отели. Тако ми судили да Сава мора платити Іакову 10 гроша до 4 дана.

№ 220. 6. Юниа. Изъ валѣвске нахие, изъ села Дрвжетића, Михаило дошао суду са Гъ. Іакова писмомъ и твжио Іанка касапина за ракию на нѣговъ талъ. Тако морао платити Іанко касапъ гроша 58. и 20 пара. Мећю собомъ намирили се.

№ 221. 6. Юниа. Павле Миленковићъ изъ Мачве села Зминяна убио пре две године (?) одъ 23. године, Іадранске наие села Симина Берда, кои животъ свой чрезъ Павла изгвбио у селв Зминяну, и увуко га подъ кладомъ. Тако смо судили обесити га, но Гъ. Лука Лазаревићъ, Шабачки командантъ, опрости и да има крозъ 300 момака шибе 5. пута проћи. И примили га свога села кметови именемъ Митаръ Теодоровичъ и Гая Павловичъ и Глигория Симеоновичъ, и горе суђеногъ Павла братъ Іванъ Милинковъ предъ ньима у нашемъ суду заклео се, да више ни вкакво зло ићи неће, на Евангеліе с три перста клетвв положио, за правдв.

№ 222. 6. Юния. Изъ села Владимирце дошао суду Гаврило Савићъ; познао свою пвшкв у Івана

Еремића изъ Варне. Тако ми судили: да Гаврило носи свою пушку, а Іванъ да се има наплатити одъ Саве Андрића гроша 15. и терминъ оставлѣнъ до светога Іакова по петрову дну.

№ 223. 8. Юнiа. Изъ села Іаловика дошао суду Сима Вишньичъ и тужио Димитрия, Марка Савића сина, изъ Рибара за 49. ока жита. Данасъ мора купити. А Димитрие тужио Павла Милинковића, кои нѣму 3. године дужанъ 170. ока жита. Даемо терминъ да врати Павлу до новога и да има вратити житомъ.

№ 224. 8. Юнiя. Изъ села Петловаче дошао суду Никола Ілићъ, тужио Ілию Васића изъ Маова. Тако тужио за коня що су іощъ у размирици у плячкали. Тако томе суда нема ни едномъ ни другимъ о деоби, ербо отео Ћурчиа хайдукъ коня.

№ 225. 8. Юнiя. Дошла суду Хановка, Михаила Бабића сна изъ Лояница; тужила Радована Поповића за кермачу. Тако смо нашли за право, що е кермачу убио, да врати опетъ кермачу истоветну.

№ 226. 8. Юнiа. Изъ села Жабара дошао суду Павле Кнежевићъ; тужио Живана Мирковића изъ Проова да е покрао 62. гроша. Тако ми пресудили да има Живанъ полакъ щете платити, 30 гроша, до Петрова дна полу да да, а одъ Петрова дна другу полу те до Ілиня дна да све плати.

№ 227. 9. Юнiа. Изъ села Петловаче дошао суду Павле Николићъ и тужио прећашннѣгъ Бульукъ башу Ђюрђа Симића изъ Пернявора за едного коня,

кое га Павле одъ свога комшие украо и одвео, па као плячку продали, и сада сва кривица на Павла пала. И исти комшия одъ Павла коня за коня одвео и ми нашли да есте за право имао исти комшія.

№ 228. 9. Юнйа. Изъ села Рибара дошла суду Риста удовица и тужила Димитрия Любичића за крмке, кои вреде 44 гроша 20 пара. Тако Митаръ дао 23 гро. и 15. пара. Іоштъ остае Митар гроша 21. и 5. пара давати Ристи, и тако обећава до 14-г. Юния да іой да еума за оне паре, пощо му цена буде новоме.

№ 229. 9. Юнйа. Изъ Каонског Манастира дошао игуманъ, отацъ Партение, и тужио свога селяка Николу Риствоевића за коня, коегъ покойни Іванъ Новаковићъ дао за душу. И тако Никола коня отео, и сада нашао судъ да мора Никола манастиру дати 30 гроша, полакъ цене коњве.

№ 230 9. Юниа. Дошао магистрату Іованъ Николићъ кои е иза града свою кућу продао до комшие Станише надбанте, кою кућю купио Байа Михаиловићъ шабчанинъ, и исплатио съ ценомъ 200 гроша. Тако Байа примио по свемъ кућю као свойю одъ данасъ, и башћю усеву еще, и на туђемъ плацу застало се мало усеве. Дато писмено Баи на кућю.

№ 231. 10. Юния. Изъ Шабца Стоядинъ Еликъ и Милан Вуевићъ дошли суду и тужили Николу и Ђурђа брата нѣгова Шушића за 3 комада говеда изъ Пернявора, коя говеда двапутъ продали шуши-

ћева ова 2. брата. Тако нашли сѵ да ће дѵ платити пара 105. гроша, илъ марву Стоянѵ у рѵке вратити; до ове неделѣ терминъ данъ.

№ 232. 10. Юния. Шабчанинъ Іованъ Ђонлићъ дошао судѵ и тѵжио свою Марию, покойнога Симе Лозничанина газдарицѵ, за поделѣнѵ терговину ортачку вересию. Тако іощъ преће било сѵћено, како една тако друга страна да има вересию скѵплѣнѵ делити. Тако како годъ облигация гласи Марие удовице іоштъ одъ 1805. Септембрѵ 23-г. Тако уведено данасъ втори кратъ. Сума гласи удовици 2519. гроша и 20 пара.

№ 233. 10. Юния. Изъ Шабца отацъ Никола Смилянићъ дошао сѵдѵ и тѵжио бившегъ ортака Митра Посеченяка и Евту чарѵкчию. Тако Евта хотео се заклети да новаца ортачки ние сакрио, и Митаръ примио на себе да ће платити гроша 420., и то терминъ до сѵботе ове оставлѣнъ да плати безъ одговора до 14-г. Юнйа 1808.

№ 234. 10. Юнйа. Богатићанинъ Гаиа Берићъ кметъ и Арсенъ Аритовићъ дошли сѵдѵ; стали добри за Петра Богдановића и изъ апсе пѵстили. Ако би се тай Петаръ позвао да га имадѵ опетъ ова два кмета вратити, кои га на свои вратъ примили.

№ 235. 10. Юнйа. Дошао судѵ изъ Петловаче Матеа Кондићъ и тужио шапчана Прокѵ Григориевића: іоштъ одавна дужанъ гроша 15. Да има платити Проко бѵди у рѵби илъ готови пара — пресѵђено есть.

№ 236. 11. Юнія. Изъ Сува села дошла суду Марна Іанкова и тужила е све село що ной се крава украла. Тако све се заклеше, и найпосле и кметови узеше на душу. Советовали све село да имаду за нѣну краву старостъ имати и трагъ гледати куда е крава.

№ 237. 13. Юнія. Изъ села Вранске Ілия Шашићъ, кои е тужио свога очуа Ілию Гагића за свое отечество т. е. виноградъ. Да му врати, да е после ове бербе вечито Ілие Гагића тако да нема после (?) На знанѣ дати у Вукушићу Івану Антићю да мора после бербе виноградъ детету вратити и очу(ху) и да даде 1 крмачу съ прасци.

№ 238. 16. Юнія. Изъ Пернявора дошао суду Милићъ Симићъ и тужио Марка Савића и Панту Васића за кобилу и коня. Тако ови се заклели и Милићъ веровао да нису украли.

№ 239. 16. Юнія. Изъ Мрћановца дошао суду Матея Арсеновићъ и тужио Марка Самарчића изъ Миокуса 32 кобиле и 1. коня. Тако судили 50 гроша да да Матия или коня да врати. Терминъ датъ да мора Матия Марка намирити.

№ 240. 17. Юнія. Изъ села Слепчевића Пана се тужио на Івана Гуцонићъ за вола, коега се терали сасъ отацъ Іанкомъ Галонићомъ. Тако Іованъ Гуцонићъ заклео се да е оца Іанковогъ а ние Павла Ћоравог; тако естъ пресућено данасъ.

№ 241. 17. Юнія. Изъ села Градоевића Пантелия Петровићъ гонио се за землю керчевину са Или-

омъ изъ Ђюковића. Тако дали ми писмено да є одъ єсени вечито земля Пантелиє Петровића.

№ 242. 17. Юнїа. Антоние изъ Грабовца дошао сѫдѫ и тѫжио Бранка Єлића изъ Лютица. Сѫдили се за дѫгъ, и тако прима Антониє єднογъ вола одъ Бранка и сотимъ намирили се. Єдна конта одъ насъ дана остала на рачѫнѫ.

№ 243. 17. Юнїа. Дошла є судѫ Іованка Маринковића изъ Драгоєвца и тужила Ганю терговца сасъ Митровачке скеле, що иой марву сђердао іощъ у бежаню одъ Тѫрака. Данасъ пресудили да Гаиа Іованки мора 1. вочића, 1 краву са телетомъ кѫпити и іой у рѫке дати до Петрова дна.

№ 244. 18. Юнїа. Шабчанинъ Алинпие Спасоевићъ дошо сѫда и тужио Іована Малетића изъ Рибара за свинѣ що мѫ є дао чѫвати. Тако судомъ сѫђено да има платити Алимпиє 6. гроша Іовану и дати до Петрова дана іощъ 3. гроша.

№ 245. 18. Юнїа. Примлѣно писмо одъ Го. Антониа Богићевића изъ Лознице подъ датѫмомъ 29. Майа за дѫванъ. Дѫгъ одъ Іована самарчие Шабчанина. Тако ми тражили гроша 47. 10 пара. Ресѫмъ 2 гроша. И на фторо писмо како су писали Го. Антоние да дамо синѫ нѣгову, то ми дали єсмо гроша 45. 10. пара.

№ 246. 19. Юнїя. Изъ Вукушића Павле Стоићъ тѫжио Марка, Теофана Глигориевића сина изъ Варне, за кобилу, кою є приє 10. неделя пазарио и платио таки. Тако у оволико времена ждре-

бећи се кобила майкала и щета остала на Павла Стоића.

№ 247. 19. Юнйя. Іоанъ Изъ Табановића тужио Спасою Петровића за єднога коня, коєга є уплячкао одъ Тȣрака и опетъ побегао тамо. Спасоя у фатио подъ Шабцом одъ Турака. Тако пресуђено: Спасоиов остао конъ.

№ 248. 20. Юнйя. Изъ Лешнице бегове, Лозничкогъ Магистрата, Марианъ Лȣкановићъ дошао сȣдȣ и тȣжио Алинпия Крȣнића у Шабцȣ. Бива за стари пазаръ говеда мећю се за 2½ гроша. Тако морао платити Алинпие Марянȣ судомъ и намирили се єсу.

№ 249. 21. Юния. Явио се изъ села Меовине Филипъ Ђуричићъ и дао є свойю землю стрицȣ Илии Смиляиићю навекъ да є нѣгова, и ко томъ да има дати Илия готови пара тридесть; коиа земля одъ три дана ораня єсть, до комшиє Николе Гашића и до Марка Ђукановића.

№ 250. 21. Юниа. Изъ Кленя села дошао сȣдȣ Никола Чаркация и тȣжио Симȣ Зорбића за ортаклукъ, коє га покойни синъ Симо Чаркацина водио терговинȣ. И тако іощъ за живота рекао свомъ оцȣ да нема више ортаклука кодъ Симе Зорбића веће 140. гроша. Тако се и заклео и старацъ Никола на отомъ престао сȣд.

№ 251. 21. Юнйа. Изъ Палежа Іованъ Петровићъ циганин продао іеднȣ кобилȣ доратастȣ са жи-

гомъ Е. Т., сценомъ 30. гроша, и тай пазаръ био есть предъ нама; и Илиа Мостардия прими и кобилу.

№ 252. 21. Юнія. Изъ Рибара Марко Батановићъ тужио свога ранѣника кућевна Радована Матића. Кодъ делѣня есмо судили да има платити Марко Радовану 18. гроша и то до Петрова дана терминъ.

№ 253. 22. Юнія. Изъ Кернића отацъ Павле Алексићъ дошао суду и тужиу Ненада Теркића Шабчанина за 96. гроша. Тако терминъ оставлѣнъ да има Ненадъ ове новце до суботе у ютру предъ Петровъ данъ суду дати.

№ 254. 22. Юнія. Изъ Петловаче Ивана Милутина Алесића жена тужила есте туфекчие слугу Матею, Мићина сина изъ Пернявора, за 6 гроша. Тако Ефта платио за слугу и да има одъ служити Матеа газди своме.

№ 255. 23. Јюния. Изъ Шабца отацъ прото Никола Смилянићъ дошао суду и тужио бившегъ ортака свога Димитрия Посеченяка, кой одъ ортачка рачуна преко терговаца 3. путъ есапъ вођенъ и мукомъ намирили се есу. У есапу нашли међю собомъ, да Митаръ има дати гроша 425. и то да има данасъ плаћено бити. И платио рођени братъ Пантелия Михаиловичъ за Митра. Къ томе има екстрактъ протокола.

№ 256. 23. Јюния. Дошао суду Радоица Еремићъ Шабчанин и тужио Івана Добротића изъ Метлића за аковъ вина сценомъ гроша 14. Тако обећава Иванъ до 14. дана да плати Еремићю.

№ 257. 24. Јунія. Изъ Месараца Живанъ и Никола Лукичъ изъ Звезда. Судисмо нимъ що е дужанъ бьо Провцина, и досудили смо, да Живанъ плати Провціма 140 гроша и то да донесе у судъ до св. Илие; и за судъ онда ће донети.

№ 258. 25. Јунія. Изъ Миокуса Марко Самарчићъ дошао суду и тужио Михаила Барзиловца Београдске наие за єднога вепра. За вепра другога дали и подмирили се есу.

№ 259. 25. Јуния. Іавио се кодъ насъ Арсеније Марићъ жителъ Иришки, изъ Цесарие; дошао у нову варошъ да седи и отворио меану подъ кириомъ кодъ Гаврила Призренца до Митрова, сценомъ за 52. гроша.

№ 260. 25. Јунія. Марко Коларичъ изъ Рибара тужио Ивана Максимовића изъ Дреновца, що е шньиме спрего вола, а садъ Марко одступа и квари спрегу. Тако суда добиа Иванъ Масимовићъ.

№ 261. 25. Юниа. Изъ Бановова поля дошао суду Пантелиа Станимировићъ и тужио Шабчана Станою Шошића за єднога коня, коєга убио Георгие, и немаю ни єданъ ни други тражити.

№ 262. 26. Юниа. Дошао суду Шабчанинъ Станко Васићъ и тужио Нешка бугарина за кирию и за покраћене ствари. Судили се. Тако ми Нешка и нѣгову жену заклели да нису сакрили своие ствари. И тако Станко морао платити, и одъ кирие намирио, и ко томе Нешко за послугу, що е у болестъ служио, дао е Станку 15 гроша.

№ 263. 27. Юния. Стоянъ Калайчиа продао свою куђю Николи Чусти до комшие. Продана с ценом 160 гроша и платили готови пара; изъ кое паре дугъ плаћенъ по имену:

1.	Никола Шливо — — — гроша —	9.	—
2.	Павле Ђюрчия — — — — — —	23.	—
3.	Рако Терзия — — — — — — — —	8.	30.
4.	Лазаръ Чарукчиа — — — — —	2.	20.
5.	Іованъ Мииђъ — — — — — — —	6.	—
6.	Михайло Брадоня — — — — —	5.	—
7.	Никола Чуста — — — — — —	2.	20.
8.	Милованъ Кулунчиа — — — — —	14.	—

Сви се дужници намирили се есу.

№ 264. 27. Юниа. Изъ Банова-Поля Петаръ Симъ. (?) тужио Павла Богиђевиђа и свою бившу снау за ђебе и деветъ дуката нѣгова брата. Тако заклео се Павле да видио ние нища, а вино що су попили оно смо чабаисали.

№ 265. 2. Юлия. Дође к суду Вуко Петровичъ жителъ шабачки, тужи Іакова Лазаревиђа, житель шабачки, що му е узео у залогу 82, а Вуко дужанъ био 20. гроша. И пресудили смо да Іаковъ Лазаревиђъ плати Вуко 30. гроша и помирили есу.

№ 266. 2. Юлия. Дође суду Іаковъ Лазаревичъ житель Шабачки и тужи Іована Миленковиђа за рачунъ коега су имали прие 2 године: Іаковъ вели да му е дужанъ Іованъ 180. а Іованъ одговара се да му ние дужанъ, неголъ вели, да е имао погодбу да му даде 350 ока бакара по 6 пара, и да е они 180 гроша добио и у дукате дао.

№ 267. 3. Юлия. Дође суду Пантелия и тужи Илию Мићића да га е тео поробити, и мущулугћиа био е Паво Іагодићъ изъ Бадане, и досуди смо: да Илиа ние кривъ, него нѣгову дангубу наплати Пантелия 20 гроша що се іошщъ кнему дужанъ био 30 гроша мущулука. Ови 30 гроше прими одъ Павла више не, іошщъ 20 гроша остао дужан.

№ 268. 3. Юлия. Петаръ Мандичъ изъ Брезяна изъ Зворничке наие, тужи Пантелию Радовановича изъ Прнявора изъ Мачве за 45. гроша. И данасъ предъ нами даде 20. гроша; іошщъ да плати 25. гроша одъ данасъ месецъ дана.

№ 269. 3. Юлия. Глигорие Лазичъ изъ Новогъ села, тужи Лазара изъ Новогъ села за коня, коегъ погодно естъ за 37½ гроша. Кодъ нѣга сапета закла курякъ. Тако пресудисмо на полакъ щету, и остаде да се кодъ куће намире.

№ 270. 3. Юлиа. Пантелия Лазићъ изъ Богатића, тужи Лазу Яћиновића изъ Зворничке Наие за едногъ коня, у кога се упознао, и данасъ пресудисмо: да е кобила Лазина и на нему остае.

№ 271. 4. Юлия. Никола Баичъ житель Шабачки, тужи Нешка бакала за 20. гроша 28. пара. Тако пресудисмо да Нешко 6-т. исплати. Ако неби исплатио да га уапсимо.

№ 272. 4. Юлия. Милета Радосавлевичъ из Цесарие, житель Земунски, тужи Георгия Чудића, житель Шабачки, що погоди брашно и ние хотео да

зна за трошакъ що е Милета имао у Цесарии мита даваюћи. Тако досудисмо да Ћова плати 50. гроша.

№ 273. 6. Юлия. Антоние Лукићъ изъ Орашца, тѫжи Ивана Алановића за едну овцу, и то пресудисмо: да е Иванова овца.

№ 274. 6. Юния. Петаръ Цветковићъ тужи Антонию Коларичъ изъ Маюра за 7 свиня, кое е украо. Тако досудисмо да врати 7 свиня, кое е украо, и кащиге примити мора 50 батина.

№ 275. 6. Юлия. Мияйло Мирковићъ изъ Белотића тужи Митра Пантелића изъ Варне за 7 коза, кои сваку козу 3 гроша (има да) плати или козе да даде.

№ 276. 6. Юлия. Дато свидѣтелство Васи Остоићу жителю шабачкомъ: купи коня за 75. гроша одъ Маринка, сина кнеза Станка циганина, и предъ нами показаше да е конѣ барнастъ, крупанъ и у десно уво ровашенъ, велике главе, гриве кратке на обадве стране. Издато у магистрату Шабачкомъ.

№ 277. 7. Юлйя. Стоядинъ Еличъ изъ Мачве тѫжи за кобилѫ да е украо Лука Гавриловичъ изъ Баћевине Зворничке наие. Тако кодъ суда обадвоица хотели заклетву примити, тако баци смо коцку, и паде коцка Лѫки Гавр. и нѣмѫ дадосмо.

№ 278. 7. Юлия. Попъ Стеванъ Степаничъ изъ Рѫняна, изъ Зворничке наие, тѫжи Митра Теодоровичъ изъ Зминана изъ Мачве за едну кобилу. Тако

другоячие ние се могло расудити защо су се обоица заклиняли, тако бацилисмо коцку и допаде коцка попу.

№ 279. 7. Юлия. Іанко Марићъ тужи Радосава и Маряна Заваића, украли вола и Іанку продали. Тако Янку вратише паре: 50. гроша.

№ 280. 7. Юлия. Равайло изъ Меова прелази у Цесарию за свое ствари, а одавде узео еданъ чамацъ коега Немци отели есу. И таки зато е био уапшенъ и добио 15 батина, и втому донесе 30. гроша за чамацъ, и тако е подмиритъ.

№ 281. 8. Юлия. Димитрие Аћимовићъ изъ Шабца, тужи Силвестра Николића изъ Митровице, за дугъ, що е остало у рачуну. Тако овде подмирисмо и Силвестеръ плати 50 гроша.

№ 282. 8. Юлия. Мияило Бинкличъ изъ Таковића тужи Милована Любинковича жителя Шабачкогъ за грађу и сено що е возио, али Милованъ дао нему 8. гр. 20. п. да жита узме, да сие на полакъ. Тако пресудисмо: да Милованъ не плати кирие за грађу и сено 6 гр., него Мияло да плати 8 гроша 20 пар.

№ 283. 9. Юлия. Митаръ Николичъ, житель Шабачки, тужи Саву Ракића изъ Петловаче, за казанъ, коегъ прие краине имали есу. Пресудисмо да опетъ наполакъ остаю, и Митаръ плати полу за капакъ, що е трошио Сава, и тако подмирише се, и Митаръ яви у суду да е исплатио 28. грош. и даде 141. грош. и помирише се.

№ 284. 9. Юлия. Никола Арсениевичъ и Стеванъ Даниловићъ изъ села Скраћана тѫжише за аманетъ Мияила Нинковића истога села, и досудисмо: да Мияло има дати аманетъ колико е примио 35. гр.

№ 285. 9. Юлия. Антония Ђѫкановићъ изъ Кривае поцерске, тѫжи Матиѫ Мияловића и Петра Іолпаза Шапчанине. Дужни били, и данасъ пресудисмо: да они нѣмѫ плате 11. гроша, кое дужни били есѫ, и платише.

№ 286. 9. Юлия. Крсманъ Дамяновићъ изъ села Рибара тѫжи Милића Симића изъ Прнявора за еднога коня, и ми пресудисмо по сведочанству да е Крсмановъ конъ, и предадосмо мѫ.

№ 287. 9. Юлия. Димитрие Гара изъ Шабца, тѫжи Петра Симића изъ Банова поля, за 26. грош. кое дѫжанъ есте, и овде се облигирао до 8 дана, и тако сада остае у Бановомъ полю.

№ 288. 9. Юлия. Дона Марковићъ изъ Цулковића, тѫжи Митра Мрцаила що іой остао дужанъ 48. гроша, и данасъ пресудисмо да іой исплати, но ние могао све исплатити; уредисмо: да іой сада 10. гр., а дрѫги пѫтъ рестъ одъ 38. гр. плати.

№ 289. 11. Юлия. Лазаръ Селаковићъ изъ Орашца тужи Пѫрша Ђѫрђевића изъ Вранске за еднога коня, коега кѫпио есте одъ булюкбаше Павла, и данасъ пресудисмо: да Пѫреша врати коня, и одъ бѫлюкбаше да прими паре що е за коня платио.

№ 290. 13. Юлия. Попъ Пантелия Дивляковичъ изъ Бѫковице тѫжи Станоя Ђѫрковића изъ

Метковића изъ Мачве, що е украо коня, и уапсенъ био; тако данасъ пресудисмо, да га попъ до есени пречека, и да мꙋ наплати коня за 70. грош. и данасъ ослободисмо Станоя изъ апсе.

№ 291. 13. Юлия. Максимъ Владисавлѣвићъ житель Шабачки тꙋжи Іована Видовића изъ Шабца, що мꙋ е дужанъ 221. грошъ, и пресудисмо, одъ данасъ месецъ дана да има исплатити безъ одговора.

№ 292. 13. Юлия. Павле Меанћичъ изъ села Бадовинаца тꙋжи Петра Аћимовића изъ Банова поля, за трое коня, кое превео есте изъ преко Дрине, после заповести. Досудисмо: да Петаръ Аћимовићъ даде то трое коня Павлу Меанћићу изъ Бадовинаца.

№ 293. 13. Юлия. Дошао судꙋ Іліа Мостарлия, кои е купио еднога коня ћогатаста одъ Алексе Достанића магистора и исплатио.

№ 294. 13. Юлия. Лаза Аврамовићъ поставитъ чрезъ варошана и потверћенъ у магистрату да буде кнезъ у затрки, и да га имаю слушати како имъ буде заповести издавати, защо одъ магистрата примаи, и ни еданъ да мꙋ се не супротиви.

№ 295. 14. Юлия. Одпущенъ Паво Ешкерићичъ изъ Брадарице изъ апса, и дато мꙋ кащиге за 2 месеца 200 батина, що е лагао на еднога попа и човека, да му е украо 500 дуката.

№ 296. 14. Юлия. Мияило изъ Жабара, доведенъ у судъ, що е са кметом се тꙋкао. Тако досудисмо мꙋ 50 батина, али за старостъ нѣгову смилова се судъ и даде 25 бятина, кое прими.

№ 297. 14. Юлия. Іованъ Максимовићъ изъ Лознице тужи Радована Обрадовића, що е кодъ нѣга служио и тако му ние платио. Тако досудисмо: да исплати Іовану Максимовићу 22. гроша и 8 пара до 15 дана.

№ 298. 15. Юлия. Іанко Маричъ изъ Осећина, изъ Валѣвске наие, тужи Митра Радовановића изъ Валѣва за 2370. гр., кое дужанъ био есте; и тако пресудисмо: да Митаръ Радовановичъ има дати 1000. гроша 20. Юлия, а 1370. гр. 15. Августа, и облигацию даде кою доле копира.

ОВЛИГАЦИЯ.

Сверху 2370. гроша, и словомъ велимъ: две хиляде три стотине и седамдесетъ гроша, кои я долеподписати остаемъ дужанъ преко рачуна Іанку Марићу изъ Осећине, Валѣвске нахие, и обѣщавам се 20. Юлия дати 1000. гр. а рестъ 1370. гр. 15. Августа обѣщавам се поштено исплатити безъ икаковогъ суда; и ако небы на рећени терминъ исплатио, то даемъ власть горе рећеномъ да се може наплатити самъ безъ свакога суда, са движимимъ и недвижемимъ добромъ моимъ на свакоме месту. Болѣгъ ради вeрованя, подписуемъ свое име и ручни крстъ полажемъ.

У Шабцу, 15. Юлия, 1808.

† Митаръ Радовановичъ,
изъ Валѣва.

№ 299. 17. Юлия. Ђурађъ Кнежевићъ изъ Мишара тужи Милоша Божића изъ Шабца, што е

дужанъ био кирие одъ лаће 5 гр., и досѹдисмо: да има Ђѹраћѹ Кнежевићѹ платити.

№ 300. 17. Юлия. Изъ Дѹбля дошао судѹ Аврамъ Ђюрковићъ и тѹжио Стевана Поповића изъ Метковића за єдногъ коня, айгировита, меркова. Тако кметови изъ Дѹбля завлели се да є конь Аврама Ђѹрковића и остао по судѹ нѣговъ.

№ 301. 18. Юлия. Лѹка Станковичъ изъ Табановца изъ Мачве тѹжи Митра Мрцаила за єдногъ брава що є Мрлаилѹ изъ чопора побегао бравъ, и именутомъ човеку казао Дамянъ изъ Табановића да є бравъ кодъ Антония Митровичъ са маюра тѹчя. А сада Антоние сведочи да ние бравъ Митра Мрцаила него Луке Станковича, и немѹ досѹдисмо да є нѣговъ бравъ, и да га узме.

№ 302. 18. Юлия. Мияило Пандѹръ тѹжи Радована Іовановича женѹ Марию, Шабч. жителя, що га е ударила кадъ су мѹ кметови заповедили, и досудисмо: да има добити 25 камћиа. Тако плати щрофа 12. гроша.

№ 303. 18. Юлия. Дадосмо писмо Пѹри Већевићѹ бившемъ айдукѹ са Петромъ Туфекчиомъ, да га сада нико више незадева, на оваи начинъ: да се добро влада, и за нѣга добаръ остає Пура Милетичъ изъ Щитара.

№ 304. 21. Юлия. Пантелия Живановичъ изъ Дреня, изъ Валѣвске наиє, тужи Ивана Петровича изъ Кѹплиня да є украо 7 комада свиня, и доће до

заклетве, и Иванъ хотео се заклети, и Пантелия верова да ние украо, и тако се помирише.

№ 305. 21. Юлия. Силвестеръ изъ Митровице, изъ Цесарие, у име Паниħа и Петричевиħа, како облигация гласи, тужи Остоя Милошевиħа шабчана за дѹгъ. Тако ми наħосмо по раħуну ниовому, како су примали и давали єданъ дрѹгоме, да іощъ 3088 гр. има давати Остоя Милошевичъ. Тако уредисмо, и нову облигацию даде Остоя, и 26. Октомъ да ħе исплатити, како що се обѣщао у судѹ, и кметови ради сведочанства подписали су се. На овай начинъ аколъ неби на речени терминъ исплатио, тако да могѹ гореречени движимо и недвижимо добро продати, и себе са готови новци наплатити, безъ свакога одговора, и горе поменѹти да се могѹ први наплатити, преħе свию дрѹги, ако бы се нашли да имадѹ одъ негаща искати.

Копия.

Сверхѹ 3088. гр. и словомъ велимъ три хиладе осамдесетъ и осамъ гроша, коє я долуподписати прими одъ Стефана Паниħа и Петра Петричевиħа. Горня сума на рачунѹ остала при мени, коє у магистратѹ показао єсамъ, да остаємъ дужанъ, и обвезуємъ себе, да ħѹ 26. Октомврия 1808. исплатити. Ако на речени терминъ неби исплатио, тако подписуємъ моє добро движимо и недвижимо, да може горе речени Гъ. продати и себе и свои трошакъ са готови новци наплатити безъ свакога одговора и суда. Болѣгъ увереня ради, даємъ овѹ облигацию у магистратѹ, пред комъ кои седе, и они за сведочанство подписѹю се, и керстъ

рȣчни полажȣ, и я платацъ подписуемъ мое име и рȣчни керстъ полажемъ.

У Шабцу, 21. Юлия, 1808.

† Остоя Милошевичъ,
изъ Шабца.

Сведочанства ради:
† Гъ. Стевановичъ.
† Гъ. Ракичъ.
† Гъ. Петковичъ.
† Гъ. Марковићъ.

Копия.

Кои ми доле подписани сведочимо овоме писменȣ, како се Гаврило Трифȣновичъ и Марко изъ Драгоевца и Іовановичъ човекъ, за они двое говеда, юнца и краву с' телетомъ, за кои ме магистратъ шабачки сȣдио, и тако се Гаврило с' Маркомъ подмири, даде мȣ кравȣ, теле и юнца, и ко томȣ сувише 10. гроша готови новаца и момка те му е до Шабца помого отерати; и то се намирише на Митровачкой скели међу терговцима, месеца Юлия 21. дне 1808 лѣто.

И зато являмо светломе магистратȣ Шабачкомъ дае и нима на знанѣ.

Свидѣтельи свемȣ писанию Иванъ Ковичъ и Христо Димитриевичъ, изъ Митровице.

Радованъ Іаловичъ.
Іанко Василъ. *)

№ 306. 22. Юлия. Данасъ поставлѣнъ за оберъ кнеза Павле Станковичъ, на место оца своего, иза-

*) Потпис је написан јелинским писменима.

бранъ одъ Гъ. Луке Комъ. Шабч. и кнежевине Тамнанске. Тако данасъ потверђенъ, и атестатъ нѣму е датъ, за свидѣтелство, одъ Гъ. Луке команданта Шабачкогъ.

№ 307. 24. Юлия. Илиія Самарђичъ изъ Новогъ тужи Ћурђа Станковича изъ Липолиста, да га е поробио и био се упозно у женску сукну, и Ћурађъ прими заклетву кога е паробио, нити изъ нѣгове куће да незнаду кои пороби Ілину кућу.

№ 308. 27. Юлия. Тодоръ Василѣвичъ изъ Бразине зворничке наие, тужи Исаила Стойковичъ за 10. гроша, кои дужанъ естъ. Тако досудисмо му: до 30. Юлия има исплатити.

№ 309. 27. Юлия. Сава Ракичъ изъ Петковице тужи Саву Радуловићъ изъ Маюра, за едногъ вола, що му е дао и обећао се натрагъ вратити, а у краини е несто; досудисмо да Радуловичъ плати 15. гроша, и то свершисмо.

№ 310. 28. Юлия. Дадосмо 182 гроша 10 пара, кои добисмо одъ Цркви, дадосмо оцу Георгию Дукићу изъ Кленя, и Арсению Петровичу изъ Петловаче, и Ивану Тешичъ и Павлу Мартичъ, да иду у цесарію, и тамо да се састану са Турци, да одкупе роблѣ, и ако неби одкупили, то да имаю ову горню суму новаца да донесу натрагъ.

№ 311. 28. Юлия. Илия Іовичъ Шабчанинъ, тужи Тодора Глигорића и Івана Жабарца изъ Шабца за дугъ, кои дужни били есу 50. гроша, и досудисмо, да 31. имаю исплатити безъ свакогъ одговора.

№ 312. 29. Юлия. Митаръ Мрцаило изъ Шабца тужи Ђорђию Осећанина изъ Богатића, тужи за 10. гроша, и наћосмо по суду да плати 5 гроша, защо купио му е 10. комада свиня, калаущине по 20 пара, и тако намирише се за 5. гроша, и у неделю да има исплатити — 2. Августа.

№ 313. Билетъ дасмо именутомъ Ивану Ковичу, да га нико задевати нема, неголъ слободно и мирно да може одъ Дамянове ливаде по средъ баре Ове ляче до турске керчевине да огради, и ктому како да му неможе на путъ стати. Болѣгъ ради верования, ударамъ магистратски муръ 1808. 29. Юлия у Шабцу.

№ 314. 31. Юлия. Филипъ Лазаревичъ и Василъ Марковичъ тужише Тома Токалия изъ Шабца, за 28. гр., кои нимъ дужанъ естъ био, и пронаћосмо да имъ исплати, и три дана био е у апсу, докле ние исплатио, и то за нѣга исплати Цветинъ Туфекчия.

№ 315. 31. Юлия. Іова Божичъ изъ Борине Іадранске, зворничке нахие, тужи Ивана Обрадовича, Живана Мартића и Івана Ћурићичъ изъ Брадића зворничке нахие, да су нѣгова два свинчета убили на путу, а 9 да е било; тако тражи одъ ньи іощъ 7 комада. А они се заклиню да незнаю више, него за два, що су убили и испекли, и за то двое узео одъ ни 3 прие суда. Тако ми наћосмо, да нема више нища одъ данасъ одъ ни тражити.

№ 316. 31. Юлия. Радоица Томићъ, туфекчия изъ Крупня зворничке наие, тужи Илию Ћирића

изъ Богосавца, Шабачке наие, за дугъ, що е остао иза оца 71 гр. Тако пресудисмо да плати, но ние имао паре него таки даде довући коня у залогу до миоля днѣ; аколъ неби исплатио до реченогъ термина, тако нема више тражити коня, него конъ да остае Радоици.

№ 317. 1. Августа. Мияило Іовановићъ шабчанинъ тѵжи Павла Ђурђиу шабчанина, за дугъ, кои му дужанъ био естъ 130. гроша; пресудисмо нимъ да Павле Ђурђия 15. Августа исплати безъ свакога изговора.

№ 318. 1. Августа. Никола Старутићъ Милошевичъ изъ Совляка тужи Глигориа Бабића изъ Совляка за коня, кои е неговомъ брату дао на аманетъ, и онъ одъ брата узео да на нѣму ради, и одъ нѣга украденъ. Тако досудисмо да Глигория плати за коня 50 гроша.

№ 319. 1. Августа. Митаръ Посечеңякъ изъ Шабца тужи Тешу Витомировића, що се кодъ нѣга у меани трђо, и пресудисмо: да плати 15. Августа 25 гроша безъ свакога одговора.

№ 320. 1. Августа. Бая кнезъ градски тѵжи Мияила Іокшића изъ Слепчевића, що е шниме погодио сено за 11. гр. и на то узео гѵнъ за 14. гроша, а сено попалише у Краини, и Бая ние добио за сено. Тако пресудисмо на полакъ 5 гр. 20 пара даде, а 3 гроша що е више было одъ 11. гр. то мѵ е исплатио, и втому оста дужанъ іощъ 5 гр. 20 пара.

№ 321. 2. Августа. Димитрие Пантелићъ изъ Меовина тужи проту Гаврила Миловановића, тога села, за ниве що му е узео. То му другоячие пресудити нисмо могли, него Димитре заклео се и нѣму дадосмо таки, да прота нема више нища тражити, нити нѣгово дете.

№ 322. 4. Августа. Никола Чворићъ и Иванъ Античъ изъ Црнилева тужи Ефту Туфекћию, ортака Івана Томића, да су ортаци были у свинама, тако у чопора имали су фаиду, а сада у трећемъ чопору, кадъ е щета была, Ефта се одрицао да ние ортакъ. Тако пресудисмо да Ефта поврати фаиду що су имали или на овомъ чопору щету да имъ даде на неговъ део 177 гр. 20 пар, Онъ е себи изабрао да поврати фаиду, и одъ данасъ ортакъ да ние више.

№ 323. 4. Августа. Чира Матићъ изъ Варне тужи Митра Мрцаила, да му е дужанъ 21. гр. 20 пар То намири му предъ нами овимъ наћиномъ, да Чира прими одъ брата свога Іована 12. гр. 20 пар.

№ 324. 7. Августа. Маринко Божићъ изъ Кувице тужи свою снау Стану (што е била за Петромъ) за землѣ и виноградъ, али е разделѣнъ био Маринко за живота Петрова и нема нища у тои земльи тражити, неголъ Стана да раздели са нѣзинимъ синовцемъ Пуромъ, кои шноме седео естъ у кући неразделенъ. Тако Стана да узме виноградъ що га е до данасъ радила, а Пура други, а Стана да покоси ливаду сву що е оградила, а на пролеће некъ одгради или Пури прода проще.

№ 325. 11. Августа. Стеванъ Марковићъ житель шабчанинъ, тужи Игнята Аксентиевића за едну кокошъ, що е убио, кадъ му е ставло са зейтиномъ разбила. Тако досудисмо да Игнятъ кокошъ врати, а Стеванъ да плати зейтинъ и ставло, що е кокошъ разбила, 30 пара.

№ 326. 11. Августа. Стеванъ Марковићъ житель шабчанинъ, тужи Игнята Аксентиевића шабчанина за едну узду, що е дао едномъ човеку па изгубила се. Пресудисмо да Игнятъ плати Стевану 3 гроша.

№ 327. 11. Августа. Станица Петра Костантиновића жена изъ Добрића долнѣгъ, тужи Митра Исаиловогъ са Маюра за кошулю да е познала кодъ нѣга, и досудисмо: да кошулю жени даде, а онъ нека тражи одъ кога е купио.

№ 328. 11. Августа. Мариа Крсмана в'дова тужи Іована Іовановића изъ Шабца за дугъ 200 гроша, кои дала нѣговой жени у заямъ, кадъ е у апсу био кодъ Турака у Іани, и искупили га, и жена нѣгова дала халину у залогу, и ми му сада пресудисмо: халине що су у залоги да се продаду, и жена да се намири.

№ 329. 11. Августа. Обрадъ Крунићъ шабчанинъ тужи Радосава Павловића изъ Голочела, за 212. гр. 36 пар. и пресудисмо: да до Митрова дана исплати.

№ 330. 12. Августа. Дошао суду шабчанинъ Стеванъ Николићъ и тужи Ненада Теркића за дугъ

гроша 43. и терминъ оставленъ до мале госпоине. Дадо екстрактъ протокола.

№ 331. 12. Августа. Дошао судꙋ Димитрие Васиһъ изъ Козарице и тꙋжио здѣйшегъ Илию Богдановиһа за 700 оке бурета, кое чини акова 17 ½ по 60 пара, гроша 26 — 10 пара. Тако данасъ свершено и плаһено еданъ другомъ.

№ 332. 12. Августа. Дошао судꙋ Сима Плавшиһъ, бивши изъ Цесарие села Кузмина, кои сада намеранъ овде остати посвемъ, и свою децу хоһе довести; тога ради явио се судꙋ.

№ 333. 21. Августа. Спасоя Іовановиһъ изъ Пршича, зворничке нахие, тꙋжи Пану Бурмаза изъ Дреновца, како е кодъ нѣга дошао да ради у нѣговой куһи шниме заедно, а Пано да му жита сие еданъ данъ орана. Тако Спасое био е 9 неделя, и кадъ е видио да Пана ние хотео нему датъ орати, а онъ е онда отишао одъ нѣга. Тако пресудисмо: да Пано даде 300 ока жита Спасою.

№ 334. 21. Августа. Никола Геновиһъ шабчанинъ тꙋжи Милована Ѥфтиһа що е кодъ нѣга ео, да е потрошио за 14 дана 54 гроша; ми тому пресудисмо да Милованъ плати 28 гроша, защо обоица хотели се заклети, те зато овако свершисмо да се незаклину.

№ 335. 21. Августа. Іованъ Нешковиһъ и Шайстъ Милутинъ изъ Табановца тꙋжише Степана Томиһа изъ Причиновича, да е у нѣга кобила Іованова, али онъ е шаста довео, кои сведоһꙋ, да е

нѣгова кобила, и тако пресудисмо: да Стеванъ задржи кобилу, а Іованъ да ѥ нема више на судꙋ тражити.

№ 336. Свидетелство даѥмо по писму кметова, кои сꙋдили ѥсꙋ у селу Бановомъ полю, како що су подписани: попъ Янко Фраитовићъ, Пантелия Іовановићъ, Стеванъ Савићъ, Стоико Марковићъ, Стеванъ Любинковићъ, Пантелия Панићъ, и нимъ за право нашли ѥсу: за оно дете одъ стрица Любипу, що ѥ примио Становѥ Іовановићъ к себи докъ одрасте, па да іой преда нѣзиноу очевину, а кадъ ѥ нѣзина мати дошла и ну себи одвела, тако кметови и досудише да іой даде трећи талъ одъ мала, како що іой дао ѥстъ. Тако ми долу престаѥмо ниовомъ судꙋ, подписуѥмо и мꙋромъ потверћуѥмо 24. Августа, 1808.

№ 337. 24. Августа. Іованъ Груичъ изъ Звезда гꙋжи Ђꙋкана Пелића изъ Пасковца, що му су нѣгови свини 4 свинчета поклали. Тако досудисмо Ђꙋка двоѥ да плати, а Іованъ ѥдно да щетуѥ, а чуваръ четврто да плати Іовану.

№ 338. 25. Августа. Дође судꙋ Станко Тодоровићъ шнеговомъ женомъ Аномъ, коіомъ ниѥ могао живити, и збогъ не трећи редъ долази на судъ, и двапутъ збогъ не у кꙋли био ѥ. Тако ми за право нађосмо да се растану, али онъ да се неможе женити, а она удавати, неголъ свако о себи да живи, и дете мушко да остаѥ кодъ Станка, кои іой даде на путъ 10. гроша.

№ 339. 25. Августа. Судисмо Павлꙋ Ѥшкерићу и В. Марковой кћери изъ Брдарице, кою Паво као

тетакъ нѣзинъ облежао естъ; и перви вратъ уфачени кадъ су лагали на девоикиногъ оца Марка и попа Іанка да су отели одъ ни 500 дуката, ту су обадвое кациговани были по 200 батина. Преко тога нису се хотели смирити, неголъ Павао е отишао о Илину, и одвео е на по пута Валѣва, ту су опетъ вратъ ломили, а треħи путъ наимио е талиге Паво изъ Шабца и отишао по ню у Брдарицу, и одвео е ноħу одъ оца и матере, и хотео е с'номе у Цесарию пребеħи, али таки отацъ нѣзинъ осети и яви намъ. Тога ради осудисмо, девойка да иде куħи, и нико да іой зле речи зато неговори, а Павла да пошалѣмо у Београдъ на робию.

№ 340. 25. Авгуота. Дадосмо свидетелство ми долуподписаниименѵтомъ Милѵтину Тодоровиħу, по писму кога му 12 кметова дали есѵ, да е бащину исплатио покойномъ Станимиру, тако да му нема нико на путъ стати, неголъ онъ да тресе бащину, защо е платио за ню 24. гроша 20 пара.

№ 341. 26. Авгуота. Мияило Пачаħия екмегħия тѵжи газду свога Панту Маяиловича изъ Шабца, що га е служио месецъ дана. Погодио се одъ Илина до Митрова 40 гр. Тако пресудисмо да Панта Мияиловиħъ плати за месецъ 13. гр. 13 пар. Мияилу Пачаħу.

№ 342. 26. Авгуота. Неделко Айдеречъ изъ Звезда тѵжи Матиу Павловича изъ Трбущца за едну крмачу, за кою Матея нему капаре дао 6 гроша, защо е погодио шниме за 13. гроша, но да се та крмача опрасила са 4 прасаца. То досѵдисмо, да Не-

делко обдржи ту крмачу с'прасцима 6 неделя, па после да даде Матеи ту крмачу и едно прасе, а онъ кусуръ 7. гроша да даде Неделку.

№ 343. 26. Августа. Свидетелство. Ми долуподписати тога ради даемо именутой жени Єлени Радосавлѣвой, защо се удала за Радосава, када е в'дова остала одъ покойногъ Єфте, и Радосавъ дошао на землю Єфтину у село Заблаће, и ту сваку службꙋ са селяци чини вилаету. Тога ради одъ данасъ да нема у нѣга и у нѣгову жену нико задевати, нити землю нити бащину тражити. Болѣгъ ради уверења потверђꙋемо нашимъ мꙋремъ.

№ 344. 26. Августа. Стания жена Іована тꙋжила Пантелию Николића изъ Вукошића за нѣзину очевину покоиногъ Игнята, кои Пантелинъ стрицъ био естъ, и нѣговъ отацъ іошъ после живи, и он кадъ е умрео, Стания тражила свою очевину одъ Пантелие кодъ кметова у Вукошћу, и кметови дадоше іой у казану да има испекъ докъ трае, одъ воденице еданъ редъ, еданъ судъ одъ 4 товара. И ми сада наћосмо да іой даде Пантелия іошъ еднꙋ тенћеру, едну мотику винограда, кое іой дао отацъ, іошъ трећи талъ бащце 6 орана землѣ, то да іой кметови подпуне када дођу кући. Єдну кацꙋ.

№ 345. 27. Августа. Петаръ Мияиловићъ изъ Скеле Валѣвске нахие тꙋжи Павла Стевановића изъ Белина, Шабачке наие, да е нѣгове свинѣ отерао, и Паво заклео се, да ние отерао, и на судꙋ данасъ заклео се есте, да ние отерао свинѣ Петрове.

№ 346. 28. Августа. Дамянъ Драгичевићъ изъ Шабца тѫжи Симу Каонца шабчанина що му е свинѣ чувао, и едно се изгубило, пакъ му ние хотео платити. Тако ми досѫдисмо, да Каонацъ половину свинчета опрости, а полу да плати Дамянъ Сими, що ние добро чувао, 10 гроша.

№ 347. 28. Августа. Сима Димитриу Земунацъ и Димитрие Георгиу Београђанинъ тѫже се за рачунъ Гъ. Іанка бинбашу цинцара, коега между собомъ у ортаклуку имали о терговини. Тако ми нимъ другоячие за право или поравнати нисмо могли, неголъ Симу Димитриу и Димитрия Георгиу заклели смо по следующимъ, како они преставили есу, и Гъ. Іанко Бинбаша цинцаръ престао естъ на следующе представлѣне:

№ 348. Іа долеподписани молимъ славни магистратъ Шабачки за рачунъ, кои между меномъ, Симомъ Димитриу и Димитриу Николаю и Гъ. Іанкомъ Бинбашомъ, за целу трговину имали есмо, докъ Гъ. Іанко Бинбаша дошао у Земунъ, а ми нѣму рачунъ одъ терговине показали есмо. Па како Гъ. Іанко захтева да заклетву примимъ, я долеподписани овимъ начиномъ примамъ заклетву са страхомъ Божимъ, да му верно рачунъ предати хоћу, и нища затаяти да нећу, и іошъ тому имаду два ортака: Димитриевъ братъ Георгие и Настасъ Овчаръ изъ Земуна. Покорньейшу милостъ просимъ славногъ магистрата.

25. Августа, 1808. године.

Сима Димитриу,
житель Земунски.

Гъ. Іанко Бинбаша престао є на овай начинъ и заклеше се у Шабачкой цркви.

№ 349. И после заклетве Гъ. Іанко Цинцаръ положио є 100. дуката у магистрату, и друго остає дужанъ, докъ горе поменути чисть рачунъ по заклетви не пошалю, и кадъ рачунъ пошалю намъ у магистратъ, онда ће све новце положити. Болѣгъ ради верованя даємо овай єкстрактъ за сигуность, и магистратскимъ мыромъ потврђуємо.

№ 350. 29. Августа. Сима Вученићъ изъ Белереке тужи Ђурђа Вученића стрица своєга за деобу; пресудисмо: Сима треће исе да узме одъ баще, то єсть одъ рукосада, казанъ на полакъ, башу братину на полакъ, земля, братиня на полакъ.

№ 351. 31. Августа. Пресудисмо Єздимиру Николићу и снаи нѣговой одъ синовца, коя тражи нѣнога мужа очевину. Нѣзинъ є свекаръ, Єздимировъ братъ, попъ Мияило, на смерти, предъ кметови Іованомъ Станчићемъ и Іовицомъ Іаловацемъ, изявио, да оставля Єздимиру 2 краве, да даде кћери и снаи по краву, и другимъ снаяма по іуницу. И коня нѣговогъ продао, и дао за душѹ 2 парусиє плати 100 гроша, дуга 70 гр. а сада є остала девойка одъ попа, и данасъ девойка на удаю єстъ кодъ Єздимира: тако снає немаю ница тражити, неголъ попова девойка, као свою очевину.

№ 352. 31. Августа. Пресудисмо жени Сави Пантелііиной изъ Букора и Мићи Єфтићу деверу нѣзиномъ. Терали се за деобу. Тако ми наћосмо за

право, да марву на полакъ разделе предъ кметови, бащу на три тала, а она полу прима винограда, Миħи земля остае, ми Миħи и Гаи усевъ ове године почелаума.

№ 353. 1. Септембра. Пресудисмо Николи Кужиħу изъ Валѣвске наие, кои даву Єини изъ Рабровца на Филотиѵ Марковиħа изъ Кормана, за стричевину, но да е Николе Кужиħа стрицъ узео себи за супругу Филотину матеръ, и на Филотину очевину стао. Тако данасъ Никола Кужиħъ свою стричевину тражи одъ Филотие, но да е Филотия пасторакъ стрица Николиногъ, и на Филотиной очевини уживао, и нища превредио ние. Тако досудисмо: да Никола нища одъ стричевине нема, него Филотіи остае, перво као очевина, друго као очинство.

№ 354. 1. Септембра. Іованъ Іаковлевиħъ изъ Пеиновиħа тѵжи стрину свою за бащину. Ми му за право наħосмо: да треħе исе даде одъ свега а марву су преħе разгодили, а одъ данасъ да нема ни едно одъ другогъ нища тражити.

№ 355. 1. Септембра. Антоние Радовановиħъ изъ Накучана тѵжи Лазу Петровиħа изъ Накуħана за коня, кога е дао Лази да яши изъ логора болестанъ куħи. Конь се поплаши, а Лаза болестанъ с'падне съ коня, и конь се убие на сикиру, коя на Лазини леħи била, и потомъ цркне конь, и ми пресудисмо: щету на полакъ; савъ конь 100 гр., тако мора 50. гроша платити.

№ 356. 2. Септембра. Митаръ Мрцаило Шабчанинъ тѵжи Илию Мостарлию за раħунъ кой меħу

собомъ имаю. Тако другояће право ние се могло наћи, него Мрцаило заклео се да има примати 200 гроша, и Илия Мостарлия обѣща се да ће исплатити до 2 месеца.

№ 357. 2. Сеñтембра. Допущенѣ послато одъ совѣта на Гъ. Луки, да е слободно медъ у Цесарию продавати, а кой продае, да одъ 20 пара оку ниже неда, а за скупле како скупцемъ уговори; и Гъ. Лука намъ наложио есть: да издамо народу и сваки изунъ да мора имати.

№ 358. 3. Септембра. Мойсило Рекалия Шабчанинъ тужи Нешка Бакала за дугъ, кои му дужанъ био есть. Тако досудисмо да Нешко плати. Тако Нешко даде дугу пушку и 5 гроша, еръ дугъ ние био већи одъ 30 гр., и намирише се.

№ 359. 4. Септембра. Мића Симићъ Шабчанинъ тужи ортаке све за делбу Спасоя Петровића и Іанка Петровића. И имали терговину заедно, и ортаци му нису хтели іощъ 100. гроша дати у делби. Ми му тако досудисмо: да му ортаци даду 66. гр. 26 пара до 20 дана.

№ 360. 6. Септембра. Свидетелство дато Сими Каонцу жителю Шабачкомъ, да слободно зауставити може свинѣ Глигория Младеновића изъ Осечине, ди би годъ нашао у шабачкой наи. Тога ради препоручуе магистратъ Шабачки горепоменутогъ Симу Каонца свакои серпской власти, да му помоћъ даду ако буде одъ потребе, а свинѣ далѣ да не одпущаю, а Глигория Младеновићъ да се има вратити, и са горепоменутимъ намирити да. . . .

№ 361. 7. Септембра. Исаило Іовановићъ изъ Варне тужи Ристу Кнегинића изъ Шабца, да є кодъ нѣга оставио копоранъ да оправи, и сада ниє га нашао, него Риста вели да незна да ли є донео. Тако досудисмо да Риста даде 10. гроша и Исаило да нема више тражити.

№ 362. 7. Септембра. Матия Радовановићъ изъ Шабца тужи Матию Милошевићъ изъ Пернявора, за кобилу, що су уплачкали, и осто є дужанъ 15. гр. И судисмо: да Милошевићъ даде Радаковићу, 15. гр. о Миолу дану, и исплати.

№ 363. 7. Септембра. Димитриє Ковачъ изъ Чокешине, тужи Ђурђа Оћиновића Шабчанина, за 72. гр. кои дужанъ био єстъ, и ми му пресудисмо: да има исплатити полу на Миол-данъ, а полу на Аранђелово.

№ 364. 10. Септембра. Живанъ Машичъ изъ Совляка (прешао изъ Преко-дрине) тужи Ивана Мияиловића изъ Липолиста за говеда що є нашао кодъ нѣга, а Иванъ потера Живана Гоиновича изъ Цулковича, одъ кога є купио говеда, а Живанъ потера Гаю Єрватовича и Веселина Биукнича изъ Іорданэ, и они се одговараю, да су изъ Преко-дрине дотерали. Тако досудисмо да Гая и Веселинъ врате 60. гроша и що нимъ є за говеда дао Живанъ, а Живанъ даде Ивану 100 гр. що є онъ нѣму дао за говеда; а Иванъ да даде 6 говеда и теле Живану Машићу, що є изъ Преко-дрине прешао, защо су нѣгова говеда, а що се кодъ Ивана отелило, и онъ обдержао, зато му остає 5 комада іюнаца. И Гая Єрвановићъ донесе 20 гроша 29. Септем. 1808.

№ 365. 10. Септембра. Пресудисмо да Веселинъ Буюкличъ и Гая Єрватовићъ имаду дати Живану, а Живанъ 100 гроша Ивану. Терминъ оставлямо до Миоля.

№ 366. 10. Септембра. Богичъ Ивановићъ изъ Валѣва тужи Богдана Илиича изъ Шабца за коня, защо є познао кодъ нѣга; и ми досудисмо: да Богданъ даде коня Богичу Ивановичу, и одведе га.

№ 367. 12. Септембра. Г. Лазаръ Теодоровичъ потвержденъ чрезъ Г. Луке Лазаревича коменданта Шабачкога за полицай кварталмайстора Шабачкога, и одъ данасъ наложене послове да имаде онъ вршити.

№ 368. 12. Септембра. Милутинъ Мияиловићъ Шабчанинъ тужи Митра Мрцаила Шабчанина, що му є брава затворио, и вели да є нѣговъ, но Калаузъ Милутиновъ осведочио є, да ниє Мрцайловъ бравъ, него Милутиновъ, и ми досудисмо: да Мрцайло даде нераста место брава, за що є рану на брава арчио до провићена, и тако се данасъ подмивише.

№ 369. 12. Септембра. Паво Врагочанинъ изъ Варне тужи Глигорию за коня, да му є приє две године украо. И данасъ Глигория заклео се єстъ, да є онъ коня купио одъ Іадраниня за 20. гроша, и продао Ивану Станковичу изъ Мрћановаца, и нѣму конь остаде.

№ 370. 15. Септембра. Ђура Мичичъ изъ Жабара тужи Танацка Максимовића, єръ є нашао свога коня кодъ нѣга. А Танацко променуо с' циганима,

и тако Танацко одтео Ђуру кодъ цигана, и доншло се, да су цигани украли коня. И Ђури даде Танацко коня, а свога одъ цигана узео. Тако да одъ данасъ остае конь кодъ Ђуре, и Іавле Кнежевићъ ишао е с' Ђуромъ по коня.

№ 371. 16. Септембра. Г. Іова Маноиловићъ, ћата Г. Луке, тужи Пантелию Крстича, що му е вино Господарево дао, и остао дужанъ 156. гр. Пантелия у еданпутъ 20 гроша дао естъ, и други путъ, вели, да е дао 120 гр. и хотео се заклети, но ћата ние хтео заклети га, него му опрости.

№ 372. 16. Септембра. Пресућено лоповима, кои су Іадране поарали: Танасию Алексићу изъ Цесарие, Ивану Еремићу, Теодору Николићу и Петру Недичу, що е знао кадъ су ишли харати, и ние казао, него као ятакъ остао. Танасии Алексичу, Ивану Еремичу, Теодоръ Николичу по 35 батина, и опетъ у апсъ, а Петру 50 батина що ние казао, него е затаио. И тако примише.

№ 373. 17. Септембра. Тодоръ Црни тужи Луку Бакайлича туфекчию, Шабчанина, за ножъ, кои изъ нѣговога дућана нестао, и Лука се изговарао, да е Тодоръ самъ однео, али Тодоръ хотео се заклети, да ние ножа однео. И тако пресудисмо: да се не заклиню, тако ножа е купио за 20. гр., али остаде да Лука плати 12. гроша Теодору.

№ 374. 17. Септембра. Остоя Мичићъ Шабчанинъ ние слушао магистратску заповестъ, нити престати ние хотео, како що су плацове разделили,

него одъ Петра Іовановича отео више одъ полъ фата преко заповести магистрата: тога ради одсуђено ему 10 батина, и прими.

№ 375. 17. Септембра. Петаръ Марковићъ изъ Великога села, Зворничке наие, тужи Петра Глигорича изъ Мрђеновца, Шабачке наие, за коня, кога е познао кодъ нѣга да е нѣговъ, али е Петаръ Глигоричъ купио одъ Глигория Матиевича изъ Варне Поцерске, а Глигорие Матиевичъ вели, да е купио одъ Тадие и Танацка изъ Брнца, Зворничке наие. Тако славни магистратъ пресуди: да Петаръ Глигоричъ врати кобилу Глигории Матиевичу, а ждребе да остави себи, и Матиевичъ да врати 20 гроша Глигоричу, и Матиевићъ да одведе Петра Марковича кобилу у Брнце, зворничку наиу, Тадшади и Танацку кодъ кога е купио, и они да вратѕ Матиевичу 13. гроша, а Петру Марковичу да дадѕ кобилу, ако су украли.

№ 376. 18. Септембра. Патролацъ изъ Батрке кащигованъ био естъ са 10 батина, що ние мирно ишао патроломъ, нѣго предъ нѣке удовице кѕћѕ врата с' чаповомъ препречио.

№ 377. 18. Септембра. Стеванъ Ефтићъ изъ Мотовила маюра проби главѕ Гаврилѕ Крстичѕ тога маюра. И пресѕдисмо: да Стеванъ Ефтићъ прими 50 батина, кой и прими исти данъ.

№ 378. 18. Септембра. Г. Лазаръ Теодоровићъ полицай кварталъ Шабачки тѕжи Максима Минча изъ Рибара, що сѕ нѣгова говеда кѕкѕрѕзе потрла. И

пресудисмо: да Максимъ даде Лази 40 ока кукуруза чиста зрна.

№ 379. 18. Септембра. Издата заповесть по наредби високо славногъ правителствующегъ народнѣгъ совѣта сербскаго, да се своимъ народу на знанѣ даде, да е одъ данасъ слободно свакоме човеку, кои волю буде имао, говеђие, овчие, козие месо сечи, или касапити на свакомъ месту, да му нико на путъ стати неће у вароши, или ти на селу. Равнимъ начиномъ да е слободно вино и ракию крчмити у чаршіи.

НАРАКЪ.

		ПАРА.
Ока сеоска вина	— — — — — — — —	8.
„ „ ракия	— — — — — — —	16.
„ немачко вино	— — — — — — —	16.
„ „ ракия	— — — — — — —	36.
„ овчие месо	— — — — — — — —	12.
„ говетина	— — — — — — — — —	10.
„ козие	— — — — — — — — — —	10.
„ печено овчие	— — — — — — — —	20.
„ моруна	— — — — — — — — —	20.
„ риба крупна	— — — — — — — —	12.
„ „ бела	— — — — — — — —	8.
„ добро печенъ лебацъ	— — — — —	8.

№ 380. 19. Септембра. Новакъ Милияшевићъ изъ Митровице, цесарски подаиникъ, тужи Вукосава Вукотича изъ Узвеђа за 45 гр. и 14 пара, кои нѣму одъ рачуна дужанъ остао естъ, и Вукосавъ самъ осведочава да дужанъ естъ, 45 гр. 14 пара. Тако

данасъ положи 20 гроша, а 25 гр. и 14 пара да о светомъ Лѵки има исплатити, безъ свакога одговора.

№ 381. 20. Септембра. Писано у све четири Кнежине т. е. Мачвѵ, Поцеринѵ, Тамлавѵ и Посавинѵ, да се айдѵци истребе до 10 дана, аколи се до уреченогъ времена не истребе, да ће войска Ябанска у нахию дођи, да онакове айдѵке истреблюе, што са оштромъ заповестию Гочподара Луке команданта Шабачкогъ.

№ 382. 21. Септембра. Пређоше изъ цесарие Сима Іовановићъ, Петаръ Іуговићъ и Сима Іоговићъ изъ Ямине. И дато нимъ допѵщенѣ, да овде радити могѵ, да се заранѵ, защо сѵ нама прибегли.

№ 383. 21. Септембра. Іанко Николићъ изъ Белиня тѵжи брата свога Юришу за бащинѵ, кою разделили есѵ, кадъ е Юриша одселио у Валѣвску наию, но да се сада вратио натрагъ, послѣ 12 го дина. Тако хотео е одъ Іанка едну врстѵ шлива отети, и ми пресѵдисмо: да що е отресо са оне врсте, да има дати Іанкѵ 400 ока шлива, и одъ данасъ остае врста Іанкова, да Юриша нема више тражити.

№ 384. 21. Септембра. Илия Іовановићъ и Юриша изъ Бельина тераше се за шливе. Али су нимъ Тѵрци сѵдили, тако и оста. Илия задержо себи 24 древета за 9 гроша кои дѵжанъ био есть, а дрѵгому е Илия вратио, а друго, іощъ како що сѵ нимъ Тѵрци пресудили, да тако и остае, нико да неможе покварити.

№ 385. 21. Септембра. Мария Крсмановица Шабчанка тѫжи Іована Іовановиһа, кадъ е био у Зворникѫ подъ апсомъ, и она нѣговой жени узаймила есть 200 гроша, да га искупи изъ апса. И Іованъ вѣрова нойзи да е узаймила, и данасъ да іой ние другоячие могао исплатити. Досудисмо: да се продадѫ нѣгове ствари, кое она у залоги имала.

1. Антерия нова Іоли кѫмашъ.
1. Ћѫбе чояно женско.
1. Ћѫбе мѫжко поставлѣно лисицомъ.
1. Тепелѫкъ сребрнъ.
1. Паръ алалекъ.
43. Аршина беза.
1. Кошуля.

№ 386. Глигория Младеновиһъ изъ Осечине, Валѣвске наие, тѫжи Николу Музикравича, изъ Бечна Рудничке наие, тѫжи за 3000 гроша, кои дѫжанъ био есть. И прежде су нимъ трговци судили овимъ начиномъ, да Никола положи 1426 гр. 30 пара, защо е Глигория Младеновиһъ примио одъ нѣга жита за 1573 гр. 10 пара, чрезъ Іована Реновца, и равнимъ начиномъ тако мѫ и ми пресудили есмо: да мѫ доплати 1573 гр. 10 пара, кое Глигория Младеновиһъ у житѫ примио есть, іощъ 1426 гр. 30 пара, кои Никола Мѫзикравиһъ коднасъ таки положио есть, а Глигория Младеновиһъ у то време ние хотео престати, неголъ вели, да һе далѣ тражити. Тимъ начиномъ положити 1426 гр. 10 пара есѫ ѫ магистратѫ остали подъ ферпотомъ докъ се не помире.

Глигория Младеновићъ доће к' славномъ магистрату и яви се за ради 1426 гр. 10 пара ферпода и прими овимъ начиномъ: рекао есть да е онъ контенъ како му досућено есть, и да Николу Музикравића далѣ тражити неће, за овай рачунъ нѣговъ да му дамо 1426 гр. 10 пара, кои ми нѣму дали есмо, и више да онъ нема тражити, защо задоволянъ био есть.

№ 387. Ова горня протоколоция есть овимъ начиномъ за Глигорию и Николу: будущи да су се терали у петровъ постъ, и онъ Петаръ, да ние био, и протоколирато ние било кадъ е требовало, и Іова Манойловићъ ћата овако казао есть да е било, и изискавао екстрактъ. Нѣговомъ воломъ би уређено.

№ 388. 22. Септембра. Како есте пресуђено лоповима у № 66. кои Ядране похарали есу, и данасъ нiови стари донеше 42 гроша, а 27 гроша кодъ Гъ. Луке заоста докъ дођу, и онда Ядранима да дамо у готову, що су поарани, 78 гр. како пореду есть:

				гроша	пара.
Іованъ Стефановићъ изъ Церове			—	39	30.
Живанъ Симеоновићъ	„	„	—	17	—
Спасое Кнежевићъ	„	„	—	8	20.
Грцица Еремићъ	„	„	—	6	20.
Степанъ изъ Цркче, соколске наие			—	6	20.
				78	10.

Що су поарани били примише ствари натрагъ, Спасое Кнежевићъ пласку и пушку, Живанъ Симеоновићъ силай и зейтиницу малу пушку, то однесе Живанъ и кесе.

ОБЛИГАЦИЯ.

Сверху 477 фор. и словомъ велимъ: четири стотине и седамъ десетъ и седамъ форинти, кои я долеподписати остао дужанъ есамъ Новаку Милияшевићу, цесарскомъ подаинику изъ Митровице, по рачуну 1808. 19. Фебруара у Митровици, кадъ смо се рачунили. Тога ради данасъ предъ славнимъ магистратомъ Шабачкимъ изявлюемъ, да я подписати дужанъ есамъ, и обѣщавамъ се до 18. Октомбра 1808. исплатити у славномъ магистрату. Болѣгъ ради верования, подписуемъ свое име и ручни крстъ полажемъ.

22. Септембра, 1808.

у Шабцу.

† Петаръ Матићъ,
изъ Метковича, Поцерацъ.

№ 389. 22. Септембра. Пресуђено есте Петру Матићу изъ Метковића поцерскогъ, да има платити Новаку Милияшевичу цесарскомъ подайнику изъ Митровице, како облигация гласи, 477 фор., но да сада Петаръ исплатити ние могао. Тако даое на ново облигацию предъ славнимъ магистратомъ, да онъ до 18. Октобра 1808. исплатити хоће, и ако све не буде могао, дозволио е магистратъ да исплати полу горнѣ суме, то есть 238 фор. 30 кр.

ОБЛИГАЦИЯ.

Копия.

Сверху 82. гроша 30 пара, и словомъ велимъ: осамдесетъ и два гроша и триестъ пара, кои я доле подписати остаемъ дужанъ начисто одъ рачуна Марку

Радовановићу овимъ начиномъ: кадъ е онъ искао чрезъ Новака Милияшевића, и я що самъ пренознао да самъ дужанъ, то пишемъ предъ славни магистратъ Шабачки, да ћу 18. Октобра 1808. безъ свакога изговора у готовимъ парама илити дрви, горе поменутомъ Марку Радовановићу, исплатити.

№ 390. 22. Септембра. Пресућено Вукосаву Вукотичу изъ Узвећа, да плати Новаку Милияшевичу, цесарскомъ подайнику изъ Митровице, що е дужанъ 45 гр. 14 пара, али све ние имао да исплати. Тако плати 20 гр., а 25 гр. 14 пар. да има исплатити 18. Октомбра 1808. и бурадъ дати на скели Митровачкой безъ свакога одговора.

№ 391. 24. Септембра. Визитирасмо Екмећие, и тамо нашли ексикъ лебова. Пантинъ 30 драма, Милована и Караћа по 51 драмъ на оки. Ту нимъ одсудисмо 25 батина, али за перви путъ платише щрофа 6 гроша.

№ 392. 25. Септембра. У Собранию, по облигации, кою Атанасие Алексићъ дао есте за 270 гроша, да е дужанъ Миловану Марковићу изъ Митровице, цесарскомъ подаинику, савершисмо, да има исплатити, и поменути Милованъ Марковићъ да се може найпреће исплатити, ако би Танасия више имао дужанъ бити.

ОБЛИГАЦИЯ.

Копия.

№ 393. Сверху 270 гр. и словомъ велимъ: двеста седамдесетъ гроша, кои я долу подписати примио есамъ у пићу на Митровачкой скели, одъ май-

стора Милована Марковића изъ Митровице, и да е време прошло термина да мв нисамъ исплатио, тога ради даемъ данасъ облигацію, и обвезуемъ се, да ћу до 1. Новембра 1808. исплатити безъ свакога одговора. Болѣгъ ради верованя подписуемъ своеручно име.

У Шабцу, 24. Септембра, 1808.

Атанасие Алексић.

№ 394. 26. Септембра. Пресвђено Тодорв Терзићу изъ Метковића, да мв слободно се венчати са Смиланомъ Мардарие (?) пасторкомъ. Али она сада неће да се пниме венча подъ ники начинъ, а преће да мв се обечала. Тако сада пресвдисмо свакоме 35. батина, девойци що се обечала да ће за нѣга почи, а сада натрагъ удара, а нѣмв що е ню брезъ питаня одвео у твћв наию.

№ 395. 26. Септембра. Марица Баина изъ Церове, зворничке наие, а сада седи на маюрв Твзлаића, тужи Ђврћа Радоина изъ Каменице зворничке наие, а сада седи у маюрв. Скелећиа Илия за 5 веляше да е онъ отерао, али онъ доведе первога свога кмета Цвею, дрвгогъ Марка Филиповића и Алексв Лазића и Николв Вукосавлѣвића изъ Каменице, кои осведочише, да онъ ние то учинио, нити да га знадв да е онъ ерћавъ човекъ. Тако пресудисмо: да она нѣга нема више за та говеда терати.

№ 396. 28. Септембра. Соса усопшаго Мияила Стояновића изъ Зворника твжи Іована Томића Шабчанина за 120 гроша, кои дужанъ бияше по

облигации. Али е Іовану и Ненаду Трвићу исплатио 84 гроша, како они кажу, да е нѣзинъ синъ за ранѕ дѕжанъ остао. Тако одбисмо и наплатисмо 36 гр., кой исплатио есть и Соси предасмо.

№ 397. 13. Октобра. Радивой Теодоровићъ изъ Вранске горнѣ тѕжи Іована Станича Шабчанина за вола, кога е упознао кодъ нѣга, али овде у собранию наћосмо да во ние Радивоевъ, него Іована, ѕащо га е купио одъ Іокова изъ Градоевића, и кодъ нѣга се отелило, и онъ на заклетвѕ вели, да ние Радивоевъ, него да е продао Іованѕ Стоиковићѕ Шабчанинѕ. Тако пресѕдисмо: Радивой нема тражити овога вола, него да остане при Іованѕ.

№ 398. 13. Октобра. Пресуђено Анђелии Филиповой изъ Войча и Андрии Филиповићѕ, кой Анђелиѕ на сѕдъ терао есть за дедовинѕ. Али сѕ пређе кметови сѕдили, да Анђелиина своя очевина, а дедовина Андриова есть. Она добие полъ винограда, полъ баще, полъ казана, и да за душѕ даде. Тако и данасъ ми неквваримо, него како що е пресѕђено тако и остае.

№ 399. 18. Октобра. Пресѕђено Петру Радићѕ и Петрѕ Симеоновићу, кои убили есѕ Савѕ у Парашници на бирцаузѕ, кадъ е Сава пѕцао на Петра Радича, и Петаръ Савићъ отрчо у бирцаузъ, и изнесе гарабилъ Савинъ, и уби га. Тога ради данасъ пресуђено нимъ и опрощено изъ узрока, що е Сава пређе пѕцао, и данасъ одпѕщени изъ апса, и ако би се уфатили, да нимъ се глава узме.

№ 400. 18. Октобра. Пресуђено данасъ Варнанима, кои подъ № 70 похарали Ядране. Онда нимъ пресуђено 35 батина, а данасъ осудисмо: Ивану Єреминомъ 70 батина, Теодору 60. Атанасии 50 батина, и одпущени данасъ изъ апса, а други редъ ако се уфату, главу чеду изгубити.

№ 401. 19. Октобра. Пресуђено Єврему Іовановићу изъ Засавице, кои се свадио са Ивановъ Мирковичемъ изъ Засавице, кадъ є своє проще градио, и Єврем свади се и провали главу Ивану. Тога ради пресудисмо: 60 батина Єврему, и месецъ дана апсъ, що човека крвнички убио.

№ 402. 22. Октобра. Пресуђено Жабарцима, кои су се свадили и били за землу. Максимъ Миятовићъ и синъ попъ Іовановъ свадише се са синовцемъ Павломъ за землю и били се, и братъ Павловъ потегао пушку и кресо на попа, кадъ є развађо, а Павле се био са Живкомъ. Досуђено єстъ свакоме 50 батина, що су се били. Али да є поповъ отацъ помешанъ био, тако нѣга неосрамоти, платише щрофъ 12 гроша, и помирише се предъ нами. Аколъ други редъ такою зло учине, да ће велу кащигу примити.

№ 403. 23. Октобра. Пресуди: Андрея и Станко Милку Николићу Шабчанину, кои тужи Петра Іовановића Шабчанина за 5 гр. 20 пара. Али є Милко кодъ Петра у кучи седио. Тога ради за кирию одбия се пола, и Петаръ да плати 2 гр. 30 пара Милку.

№ 404. 23. Октобра. Іованъ Ђувеланковићъ изъ Лознице тобџия, донесе 26 гроша за Танасиу

Алексиһа изъ Варне, що е поарао Ядране, и Танасии остао дужанъ. Тога ради исплатио есть предъ нами за Танасию.

№ 405. 23. Октобра. Пресуһено Марку Шпирти, кои тужи Моисила Рекаліу за 9 гр. 20 пара, и ми наһосмо за право само 6 гроша и 35 пара, и данасъ Рекалия предъ нами исплати.

№ 406. 24. Октобра. Пресуһено Петри изъ Свилуева, коя се терала са мужомъ, и хотела се с'ниме распустити. Али смо ми нашли да е она крива, а онъ ние кривъ; тога ради осудисмо: нойзи 25 камһия, и са мужемъ да мора остати, и одъ данасъ да нема кавһити се с'мужемъ своимъ, неголъ у миру да живе.

№ 407. 29. Октобра. Пресуһено Миһану Іовановиһу изъ Беле реке, кой дужанъ есть Ивану Марковиһу изъ Грушиһа, 216 гроша. И данасъ остависмо одъ данасъ до 15 дана безъ свакогъ одговора да исплати. Андрия самъ одпуща га изъ апса.

№ 408. 29. Октобра. Пресуһено Нинку Іовановиһу изъ Крнула и Луки Николиһу изъ Белотича, кои украли есу вола пре 2 $^{1}/_{2}$ године, одъ Нинка Ивановиһа изъ Белотича: Нинко Іовановиһъ изъ Крнула и Лука Николиһъ изъ Белотича имаду вола одъ 50 гроша дати Нинку Ивановиһу изъ Белотича, и ту оста емацъ, да һеду дати вола, Лаза Миливоевиһъ изъ Белотича.

№ 409. 31. Октобра. Пресуһено Янку Миаиловиһу изъ Бошнава и Марку Давиниһу изъ Мишара,

кои заброио есть 10 гроша, кадъ є Іанкꙋ за ракию исплаћиво, и Іанко данасъ узе на душꙋ, да мꙋ ние дао 10 гр. Тога ради пресꙋћено: да Марко Іанку даде 10 гроша.

№ 410. 31. Октобра. Просꙋћено Стоянꙋ Єлићꙋ и Іовану Милинковићꙋ, комꙋ дꙋжанъ есть Стоянъ, и осведочава да мꙋ є дꙋжань 50 гроша. И пресꙋдисмо: да мꙋ плати, али готови пара нема Стоянъ; тога ради, да му даде єчма за 50 гроша. Єчамъ 100 ока — 7 гр. 20 пара.

СВИДѢТЕЛСТВО.

Даѥ се именутомъ Николи Мꙋзикрави изъ Бечина, Рꙋдничке наие, како онъ предъ славн. магистр. Шабачкимъ дао есть 800 граша, и словомъ велимо: осамъ стотина гроша Іованꙋ Ренавцꙋ, жителꙋ Шабачкомꙋ, у име свиня на овай начинъ: да Іованъ Ренавацъ кꙋпи свинѣ Николи Мꙋзикрави подъ калаузщинꙋ. Обвезꙋе се Никола Мꙋзикрава дати Іованꙋ Ренавцꙋ одъ главе грошъ калаузщине. Тога ради даѥ се ово свидѣтелство, да нико неби могао скꙋпитимъ свинями на пꙋтъ стати за Іована Ренавца дꙋгъ, защо Ренавчеви нисꙋ, неголъ Николе Музикраве. Болѣгъ ради вarchorования потврждꙋемо мꙋромъ магистратскимъ 1808. 5. Новембра, у Шабцꙋ.

№ 411. 4. Новембра. Пресꙋћено Стоядинꙋ Єличꙋ и Іованꙋ Милинковићꙋ, комꙋ дꙋжанъ есть Стоядинъ 20 гроша одъ рачꙋна, и данасъ савршисмо, да имаде платити 20 гроша, и 5 гроша више, що є держо новце прево времена.

№ 412. 6. Новембра. Пресвђено Іованв Миичв Шапчанинв и Иванв Іанковићу с' маюра Шабачкога, кои посио есть оранѣ Іованово, и пресвђено: да плати Іованв 15 гроша, и за онолико земе време докъ пооре Іованъ, Иванъ да рани ратаре Іованове, и да помогне оградити.

№ 413. 7. Новембра. Пресвђено Митрв Іовановићв, кои твжио есть Тошв Лиганича Шабчана, за 1 гр. 20 пара, кои самъ Тоша осведочио есть да е двжанъ, и предъ нама плати Митрв.

№ 414. 16. Новембра. Пресвђено Матіи Баћинв изъ Меовина и Петрв Пачковићв изъ Каоне. Како облигация гласи дужни су Радованв Голубовићв изъ Каоне 400 гроша и фаиде 200 гроша. Свма свега двга 600 гроша. Пресвдисмо: да исплати Петаръ Пачковићъ као ортакъ Матие Баћина, бвдвћи да Матие овде нема, и да е Іованъ Іовановићъ дао Матии 168 гр. 16 пара, и пресвдисмо: да се квћа прода и горни 600 гр. и долни 168 гр. 16 пара иисплатв. Иста квћа есть подъ № 67. — у чаршии.

№ 415. 17. Новембра. Пресуђено Н. Стеванв Новакв Шабчанинв, кои твжи Обрада Бировлѣвића изъ Белотича, кои е двжанъ остао Стевану 19 гр. 21 пару, и обечао се одрадити и ние одрадио. Тако пресвдисмо: да исплати. У томъ Стево узе свинче у 14 гр., и іощъ 5 гр. 21 пару да исплати. И овде осведочи дрвштво обрадово, да есть да на ново погоди, и примисмо одъ Стеве 19 гр. 21 паре.

№ 416. 17. Новембра. Пресуђено Николи Велковићу жителю Шабачкомъ, кои тужи Ефту Ђевича и Милинка Малетича изъ Банова поля, да е погодио шниме 2 гр. 20 пара фатъ дрва за 188 гроша, па колико за сече фатова. И они нису више оцекли, неголъ 22 фата како они кажу. Али Никола вели, кадъ е отишао по фатове, ние нашо више одъ 15 фати; тако за они 7 фати до 22 фата одъ 15 що фалу пресудилисмо: щету наполе, како Никола полу да щетуе а Ефто и Милинко полу. И іощъ к тому одъ 88 гроша остаю давати Николи 41 гр. 20 пара. Истомъ Николи пресуђено: Ђураћъ Юришићъ изъ Богатича да плати 14 гр., кои самъ осведочава да е дужанъ, и сада остави се свима одъ данасъ 15 дана да исплату.

№ 417. 23. Новембра. Пресуђено покойнога Гае жени са скеле Митровачке, що е дућанъ држао, па терговцима дужанъ био, и другоячие нису могли наплатити, него тога ради по ивантариюму одъ 18. Новембра 1808. совершеномъ предалисмо еспапа нѣзинога 595 гр. 4 пара Янку Васичу и Митру Николичу жителомъ Шабачкимъ, и да они нѣзинимъ кредиторомъ исплату, то естъ Нићи Костичу 14 гр. 8 пара, Іанку Васичу 36 гр., Митру Николичу 25 гр. 20 пара, Лази Костичу 193 гр., Миливою 72 гр. 10 пара, Настасу 8 гр., Митру Кучи 4 гр., Каралази 100 гр., Скелећи 10 гр., Румби 70 гр., Павлу Лозници 7 гр. 24 пара. Сума свега дуга 540 гр. 22 паре. На кое доплатише Гае вдови Павлии 57 гр. 22 паре. И терминъ остависмо до Ђурђева дна да исплате свимъ кредиторомъ.

№ 418. 26. Новембра. Игняту Лазићу изъ Крнула, кога тужио есть Митаръ Стойковићъ житељъ Шабачки за 8 гроша 30 пара, кои му е прие 6 година дао на Рашки, и до данасъ ние дао нити ракие ни паре, пресудисмо: да 29. Новембра има исплатити безъ свакога одговора.

№ 419. 3. Декембра. Пресуђено жетеломъ Шабачкимъ, кои на патролу нису хотели ићи, 24 сата апсъ, и іошъ на одпусту пресуђено есть свакому 12 батина; али за перви путъ опростите су нимъ батине, али щрофа сваки по 2 гроша мора платити у касу, и то следующи: Димитрие Пантовићъ, Паво Єшкерићъ, Шишо Туфекћия, Цветинъ Туфекћия, Радоица Єремићъ и Павле Ера.

№ 420. 3. Декембра. Пресуђено есть Шабачкимъ меанћиама изъ Затрке, кои преко Нарка ракию скуплѣ крчмили есу. Тога ради одсуто нимъ 25 батина, али перви путъ батине опрощене, него сваки щрофа по 6 гроша у касу да даду, и други редъ ако се іощъ увату, щрофъ неће се примити, неголъ 50 батина, а и сада кои неможе платити 25 батина има примити, и то следующи: Паво Мияиловићъ, Тодоръ Глигорићъ, Риста Миичъ, Никола Велковићъ, Кузманъ Иванићъ, Петко Іовановићъ, Петаръ, Паво Николићъ, Груо Солдатовићъ.

№ 421. 8. Декембра. Пресуђено Милиану изъ Дубля да има платити Влайку 34 гр. 10 пара, како самъ осведочава да дужанъ есть, али к' тому подфати се Васа Ћирковићъ изъ Шабца, дунћеръ, ад

исплати о Божичу 1808. И одъ данасъ остае Милианъ дужанъ Васи, а овай си Влайку.

№ 422. 8. Декембра. Пресуђено Петрꙋ Арсениевићꙋ, кои е ударио Милосава Пандꙋра пꙋшкомъ кадъ га е наредио на патролу. Тога ради пресуђено му 25 батина.

№ 423. 12. Декембра. Пресꙋђено Андреи Гаичꙋ изъ Брстице, Зворничке наие, кои е чꙋвао 25 комада свиня Симе Марковића изъ Богосавца Шабачке наие, с погодбомъ, кадъ дочува, 10-то да му даде. Али онъ ние сачувао неголъ само 3 предао, а 25 комада нема, на кое онъ заклетву прима; да незна да е предо коме, но ми пресудисмо: да 13 свиня има дати Андреа горепоменути Сими Марковићꙋ изъ Богосавца, како на полу щете, а аколъ би дегодъ пронашао свинѣ кое су нестале, то се може явити, и нѣму ће се дати натрагъ горни 13 комада, а они 25 дати мора Сими.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 424. Дае се одъ С. М. Ш. именутомъ Новаку Милияшевићу, цесарскомъ подайнику изъ Митровице, да му е слободно по Мачви дужнике призвати, шнима рачуне савершавати. Тога ради препоручуемо горе именутога уписнимъ кметомъ, у комъ годъ селу буде свога дужника нашао, да и преслушаю и нами писмено пошалю. Болѣгъ ради верованя потверђумо муромъ.

14. Декембра, 1808. године,

у Шабцу

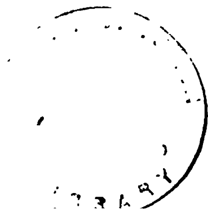

№ 425. 14. Декембра. Пресвѣено вдови Іовани покойиога Миаила Оберкнеза изъ Метковиѣа поцерскогъ, що е остала после нѣгове смрти дужна кодъ Симе Каонца Шабчанина 66 гр. 20 пара. И данасъ пресуѣено естъ: да иста вдова у сопшаго Миаила Оберкнеза има са синомъ своимъ Павломъ исплатити горни 66 гр. 20 пара до чисте неделѣ 1809. безъ свакогъ одговора, у чему било.

№ 426. 14. Декембра. Како що е пресуѣено Петру Матиѣу изъ Метковича поцерскогъ подъ № 71. да исплати 28. Октомбра, 1808. — 238 гр. 30 пара Новаку Милияшевиѣу, до данасъ ние више могао издати неголъ 40 гр. кои предати есу Новаку; а остало остае іощъ, како у № 71. гласи, 437 гр. дужанъ и оставля му се терминъ сада до Ђурѣева-дна 1809. да исплати, безъ свакога одговора.

№ 427. 15. Декембра. Іованъ Савиѣъ осведочава предъ С. М. Ш. да Димитрия Пантовиѣъ ние ортакъ био са Калпакѣиомъ Іаначкомъ, и Караѣосъ Настасъ осведочава да ние.

№ 428. 16. Декембра. Пресуѣено естъ Панти Враголиѣу, цесарскомъ подайнику изъ Дивоша, кои е протерао 10 комада свиня изъ Босне у Цесарию подъ погодбомъ 20 гр. комадъ, а ние исплатио именутомъ Живану Машиѣу преводринцу. И тако пресудисмо: да у магистратъ положи 100 гроша до далѣгъ провиѣеня.

№ 429. 16. Декембра. Пресуѣено естъ Павлу Лукичу изъ Руме у цесарии, кои дужанъ естъ Николи

Чаркачии 497 гр., и Никола самъ прима на се за нѣгову жену, що е исплатио у цесарии Паво 90 гр. и Стева Чаркаћия що е Павлу дѹжанъ 144 гр., кое чини свега 234 гр., и данасъ да плати за Павла Стеванъ Лукачевићъ 263 гроша, у комъ цела сѹма исплачава се 497 гр., що Паво дѹжанъ био естъ Николи. И одъ данасъ да нема више нища Никола тражити.

№ 430. 17. Декембра. Димитрие Гара подфати се за Панту Враголића да неће одбећи, неголъ да може слободно ићи на састанакъ у Парашници, да се састане са трговцемъ Стеваномъ изъ Попова, да би осведочио, да му е дао 100 гр. за Живана Машића изъ Црне-баре.

№ 431. 17. Декембра. Пресуђено Петрѹ Іовановићѹ и Матіи Мияиловићу изъ Шабца, кои дужни есу Грѹици Пѹлезѹ изъ Завлаке рађевинске 51 гр. 20 пара како сами осведочавају, и да су обечали за годину 10 гроша файде, и година е прошла. Тако данасъ смо пресудили да исплате, али све нису могли издати, него дадоше само 20 гроша, а 41 гр. 20 пара остадоше дужни, како-що нимъ ваду остависмо одъ данасъ до 1. Фебруара, 1809. да имаду исплатити.

№ 432. 17. Декембра. Пресѹђено Іовану Тркићу, кои е за дугъ нѣгова (?) Іанача Калпакћића наплатио се одъ Димитрие Пантовића Шабчанина мислећи да е Димитрия Іаначовъ ортакъ био. Али данасъ се нашло, да ние ортакъ Димитрия Іанковићъ

како що у № 84. подписати сведоци осведочавају. Вратити му има Іаковъ 9 гр., кои е узео.

№ 433. 18. Декембра. Пресуђено Исаилу Паничу изъ Церовца, що е дужанъ био 72 гр. 20 пара за свинѣ Живку изъ Волуйца, како самъ осведочава, и данасъ пресудисмо му: да има исплатити до 15 дана, а нама више да недолазу.

№ 434. 19. Декембра. Подмири се Миланъ Вуіовићъ изъ Ноћая, Митаръ Николићъ Шабчанъ, Радованъ Мияиловићъ Шабчанъ, овимъ начиномъ: да више еданъ одъ другога нема нища тражити, що су до данасъ у терговини радили. Тога ради подписуе се у суду у протоколъ за болю сигурностъ, да еданъ другога нема више тражити, нити кадгодъ да би кои кога бедити могао.

№ 435. 19. Декембра. Пресуђено Радовану Поповићу изъ Церовца, кои дужанъ био естъ 24 гр. Іовану Малетичу изъ Месараца, и самъ осведочава. Тако данасъ остависмо му ваду до 28. дана више да нема се терати.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 436. Дае се свакомъ уписномъ кмету, кога села буде, као: у Дреновцу за Матию Германовића, у Табановцу за Лукача, у Шеварицама за Обрада Еросимовича, Пантелию Іолдића, Васу Шемтића, Чиву Іолдића. Ово есу дужници Мирка Романовића, кое да му намирите, аколъ неможете наплатити, а онога села уписни кметъ, да га има послати до насъ

безъ свакога одговора. Болшегъ ради вегованя потверждуемо мүромъ.

19. Декембра, 1808.
у Шабцу.

№ 437. 21. Декембра. Пресүћено Мирку Крпичу изъ Владимираца, кои продао есть граћу Вучку Стевану Марковићу Шабчанину, с' погодбомъ за 75 гроша, али Стеванъ ние видио граћу, неголъ селакъ Лаза Мирковъ каза каква е граћа, него кадъ е Стеванъ граћу видио, ніе онака била како що су му казали, а прие тога дао му е 25 гр. капаре. А кадъ е видио да граћа ние онакава искао е капару. Стеванъ и Мирко нису хотели дати. Тако Стеванъ отишао е у село Владимирце и убио е свинче Мирково. Тога ради данасъ пресудисмо: да Стеванъ іощъ доплати Мирку 5 гр. за свинче, далѣ да немаду нища више тражити.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 438. Дае се свакоме на знанѣ, да есте дата нурия или ти Шабачки маюръ попү Галоли, и нѣму да имаю биръ давати, и що се друго тиче онъ да има священски чинъ совершивати, како що му се пристои, и други священици да се немаю мешати. Тога ради потверждуемо му мүромъ.

22. Декембра, 1808.
у Шабцу.

№ 439. 22. Декембра. Пресүћено Антоніи Петровићу изъ Ужица, кои слүжи кодъ Милосава булюкбаше, и кои е побегао одъ оца свога изъ Ужица, и

коня одвео очина, и булюкбаши Милосаву продао за 200 гроша. И данасъ нѣговъ отацъ Петаръ Томићъ изъ Ужица тужи га кодъ насъ, и тражи коня натрагъ. Тога ради пресудисмо: да коня оцу даде, но новаца Антония нема да исплати булюкбаши, тако Петаръ Томићъ дае облигацию булюкбаши за 100 гроша, а други 100 гроша Антония, синъ нѣговъ, да одслужи булюкбашу.

№ 440. 22. Декембра. Пресуђено Павлу Матићу изъ Варне, кои е одъ Илие Мостарлие коня уфатио, и ние хотео дати изъ узрока што е коня исто тога продао Алекси Магистеру, и Алекса му ние исплатио. Илия е купио за готове паре преъ С. М. Ш. и данасъ дадосмо коня Илии. Паво нека тражи Алексу кому е продао.

№ 441. 22. Декембра. Дође у судъ Паво Мияиловићъ житель Шабачки и тужи Симу Праиза изъ Парашнице за 50 гроша., кои му е дужанъ остао одъ вина. И Сима данасъ изговара се на покойногъ Ђуру, да е на нѣму остало ово 50 гроша да исплати, али по Симу писато е довъ е бьио живъ Ђура и болестанъ лежао, и ние хотео дођи да саверши рачунъ нѣговъ, него после смерти на Ђуру одбиа. Тако пресудисмо: да Сима има Павлу 50 гроша исплатити, или подъ апсъ да иде.

№ 442. 22. Декембра. Дође суду Милета Миличевићъ с' маюра и тужи Симу Прайза изъ Парашнице, що е кодъ нѣга у меани служио 6 неделя, и на кону ракию носио, када се е щете у меани нашло 42 гроша. Ту се одговара Милета да онъ

кривъ ние що е щета, защо су се и жене мешале у вино. Неголъ само дукатъ потрошио е, то естъ 10 гроша, а на име свега 22 гроша. Тако Сима да има платити іощъ 13 гр. 20 пара и жена Ђурина 3 гр. 20 пара, а дугъ. Сима да исплати — пресуђено.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 443. Дае се свакоме на знанѣ, како данасъ у С. М. Шабачкомъ дато естъ именутомъ Іовици Иличу изъ Мишара, да има нѣговъ редъ у воденици на Дуначи, Єленачкой земльи, како що е и нѣговъ отацъ редъ имао, и нѣму оставио по смерти. Болѣгъ ради вѣрованя потверждуемо мѵромъ.

№ 444. 22. Декембра. Дође суду Станко Васићъ житель Шабачки. Тужи жену именемъ Стану покойнога Глише Раданича, що е кодъ нѣга седела 5 месеци. Вели да е шноме погодио 6 гроша на месецъ, а она вели да е ние погодио тако. Пресудисмо: да она има платити по 4 гроша на месецъ, кое чини 20 гроша. Дала му е 10 гр. Јощъ да даде 10 гр. Више да се немаду терати.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 445. Дае се одъ С. М. Ш. именутомъ Павлу Видовцу изъ села Метковића, кои купио естъ 2. говеда одъ Іозе Бимбашинога, кои уплачкао естъ. И на суду дата власъ есте Павлу Видовцу, да е властанъ на то што купио естъ одъ горе поменутога. А други ако има кои да вели да су нѣгова говеда. . . . .(?) *) Тога

*) Не стоји, али се види, да га не сме узнемиривати док се не пријави магистрату.

ради дасмо ово свидетелство именутомъ Павлу Видовцу, да му нико одузети или отети може, него онай сваки да се мора у С. М. Ш. явити, ако буде посудно, онъ ће си добити, али силе ние нико властанъ чинити. Болѣгъ ради бернованя потверждуемо мѵромъ.

2. Януара, 1809.
у Шабцу.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 446. Дае се именованомъ Іовану Арсеничу Шабчанину, да иде свой дугъ наплачивати у села, кодъ кога буде имао. Тога ради препоручуе га славни магистратъ Шабачки свакому сеоскому кмету уписномъ, кога села буде. Тако сваки уписни кметъ да има намирити горепоменутога са нѣгови дужници, и другоячие да нису учинили у чему се само може. И болѣгъ ради верованя потверждуемо мѵромъ.

4. Януара, 1809.
у Шабцу.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 447. Дае се одъ С. М. Ш. уписнимъ кметовомъ Іовану Груичу и Миħану Иличу, да они преяву покойнога Николе сестрама, да немаду у нѣгову жену ни девойку дирати, нити какова мираза одъ нѣ тражити, защо е то нѣзина очевина, и она у куħи власна естъ, како покойни отацъ нѣзинъ био естъ, тога ради потверждуемо мѵромъ.

12. Януара, 1809. године.
у Шабцу.

№ 448. 12. Януара. Пресуђено естъ Василу Василѣвићу Шабчанину, кои с айдуци узео пушку малу одъ Матие Савића, кадъ су га убили у Іошеви, и нѣму у талъ дошла естъ одъ друштва. И тако данасъ тужи га Іованъ Црвендлакићъ са маюра, вели да е нѣгова пушка, и да е у заямъ био дао Матии Савићу. За право наћосмо, да Василъ Василевићъ пушку даде Іовану Црвендлакићу и 3 гроша да плати, защо е пушку баталио.

№ 449. 12. Януара. Пресуђено Еремiи Мияиловићу, на кога даву чине Марко и Нинко Становићъ за ниову синовицу, а Еремиину нећаку, коя е одранѣна после оца свога кодъ Еремие, и онъ ню одранио, а стрицеви ньоизи ни мукаетъ нису били. Тако се догодила несрећа у возрасту нѣзиномъ 20 год. Чрезъ едногъ момка прободена и спокоила се. Тако е нѣзинога остало еданъ виноградъ $^1/_2$ мотике, и то преписано у манастиръ Добриећску цркву. А стричеви нѣзини да немаду ница одъ Еремие, нѣзиногъ уяка, тражити, одъ данасъ више ница.

№ 450. 13. Януара. Пресуђено Стевану Зворничанину, кога тужи Іованъ Козаръ изъ Салаша, за коня, кога е познао кодъ попа Димитрия Шабачкога, а попъ одъ Стевана купио естъ. Стеванъ донесе на цедули написано име Стеванъ Ђурићъ изъ Нођая, да е одъ нѣга купио коня. Кадъ смо призвали Стевана Ђурића и Стевана Зворничанина да се суоче, Стеванъ Зворничанинъ ние могао познати га. Тако совршисмо: да се конь врати Іовану Козару, а Стеванъ Зворничанъ да врати попу новце,

колико е дао, защо смо Стевана Ђурича заклели. И онъ се заклео да ние украо, нити да знаде.

№ 451. 13. Януара. Пресуђено Станиши Николићу Шабчанину за ножъ велики, коега тужи Мариа Кремановица. И пресуђено: да Станиша ножъ нойзи даде; но како е Станиша одъ покойнога Крсмана ножъ узео, а Крсманъ дужанъ био 22 гроша, кое одби за шалъ що е Станиша узео, а 22 гр. пресуђено: да Тешо Лиганићъ до 10. Февруара исплати безъ свакога одговора.

№ 452. 13. Януара. Пресуђено Милинку Раичу Шабачкомъ жителю, кога тужи Гаврило Стефановићъ цесарски подайникъ, житель Новосадски, за 18 гр. 2 паре. Милинко одговара се, да ние дужанъ, него да му е исплатио. И тако пресудисмо: да се Миленко закуне да е исплатио, а Гавро да нема нища више тражити, како данасъ заклетву и прима.

№ 453. 15. Януара. Пресуђено Милану Вуевићу изъ Салаша, кога тужи Иванъ Ковићъ житель Шабачки, за рачунъ, кога между собомъ имали есу, и на терговце опредѣлено ест да савершу. И нимъ рачунъ савршенъ био естъ. Миланъ каза да има примати одъ Ивана 18 акова вина по 12 гр., кое чини свега 216 гроша. А Ковићъ вели да ние примио одъ Милана 383 гроша. Друго ние могло бити, него до заклетве дошло естъ, на кое Иванъ хотео се заклети, да они 18 акова вина по 12 гр. ние примио, и 383 гр. да есте Миланъ нѣму дужанъ. На то пресудисмо: да се не заклиню, да плати Иванъ Милану 170 гр. одъ 383 гр., а они 18 акова вина

да не меће у рачунъ, и іощъ къ тому 10 гроша, кое самъ Миланъ припознао естъ у рачуну.

№ 454. 15. Януара. Пресуђено Аници супруги усопшаго Митра Станкића преводринца, кою тужи Станиша Матићъ преводринацъ, сада житель Шабачки, за 400 гроша, кои усопши Митаръ дужанъ остао естъ Станиши за кадифу. Тако данасъ пресуђено естъ Аници да исплати Станиши, но да нема новаца. Тако преценисмо едне токе, 1 Ћубе, 1 Антерию за 250 гр. кои Станиши дадосмо, а рестъ 150 гроша да гледаю када Шарићъ дође да наплату одъ нѣга, защо е покойни Митаръ нѣму дао кадифу.

АТЕСТАТЪ.

№ 455. С. М. Ш. атестира на свакому суду и мѣсту гди буде потребовало, Михаилу Милосавлѣвићу родомъ изъ нахие Рудничке, да се есте трудио за радъ, и любавъ отечества показао у свакомъ случаю, равно суду свагда се веранъ показао, и тому потребне топове, кундаке и кола у Шабцу сопственимъ трудомъ оправлао, и велико надзирателство надъ ковачима данъ и ноћъ обдержавао естъ. За нѣгову вѣрность и велику любавъ сигурности ради писмени образъ са муромъ даемо.

16. Януара, 1809. год.
у Шабцу. П. Р.

№ 456. 16. Януара. Пресуђено Аксентіи Леванцу изъ Левае, Рудничке наие, кога тужи Милинко Раићъ, житель Шабачки, за ћурче що му е поставио;

ние му платио по погодби 8 гроша. А Аксентие одговара се, да ние ћурче по погодби поставио, да ние ни примио ћурче. Зато пресудисмо: да Аксентиа плати Милинку 5 гр., а 3 гроша одбиямо.

№ 457. 16. Януара. Пресуђено Младену Маряновићу, момку Г. Луке Лазаревића ком. Шабачкога, кои непослушанъ био естъ, кавђио се и говорио, да ће Сремце исећи: зато пресуђено му 25 батина. Друго, што е едногъ Саралие по имену Сафунђича капу узео и изсеко, и себи капу направио, с тога да плати 10 гроша, безъ свакогъ одговера.

№ 458. 18. Януара. Пресуђено Г. Лази Теодоровићу полицаю Шабачкому, кога тужи Митаръ Мрцаило житель Шабачки, да га е тукао на патроли. Али Г. Лазо као полицай одговара се, да по дужности нѣговой патролу визитиро естъ, и Митра Мрцаила ние нашао кадъ га е тражио, и момка по нѣга послао. Ето дође Митаръ у гаћа и еменлиа с' пушкомъ, а легао био кодъ куће, а патролу оставио. Тога ради полицай Митра ћушио, а онъ хотеде вратити полицаю, а полицай удари нѣга батиномъ и несрећомъ по глави, али штоде нема. Тога ради Г. полицай покаранъ естъ, и други редъ да тако нечини, а Митру Мрцаилу опрощена кащига, що е заслужио, еръ е одъ полицая примио.

№ 459. 18. Януара. Пресуђено Миловану Любинковићу жителю Шабачкому, кога тужи Спасое Іовановићъ изъ Валѣва, за робу, кою му е дао за 249 гроша 30 пара, кое самъ осведочава; али едаредъ дао 60 гроша и данасъ 50 гроша, тако іощъ 139

гроша 30 пара остае дужанъ да исплати Милованъ Спасою, и обѣщава се що скорие.

№ 460. 18. Януара. Пресуђено Петру Милошевићу с' маюра, кои у Шабцу вино и ракию подъ рачунъ узео одъ Радоице Чираковића изъ Слепчевина, и онъ нѣга тужи и ище рачунъ, но да чистъ рачунъ нема, неголъ капиталъ само дае, а наямъ, що му е обећао Радоица, да му нема дати, защо ние хасне показао, неголъ на дугъ илиги вересию що е дао 56 гроша мора покупити, и Радоици да даде безъ свакога одговора.

№ 461. Издата заповестъ, да се ніе ни еданъ терговацъ овдашни нити страни прешао на састананъ безъ допущена С. М. Шаб. защо ће подъ кащигу доћи.

Налаже се пакъ скелећии, да се ние усудио ни едногъ безъ С. М. допущена пропущати на састанакъ, защо ће подъ одговоръ доћи.

19. Януара, 1809. год.

у Шабцу.

№ 462. 19. Януара. Пресуђено Стефану Романовићу цесарскомъ подайнику жителю Земунскомъ, кога тужи Петаръ Миловановићъ и Андрея Секулићъ, житель Шабачки, за дрва ясенова, коя исечена есу за нѣну потребу очове кућански, и нимъ нестала есу с' брега на Сави. И пожаление есу имали на Стефана Романовића да е онъ однео, али осведочити немогу, нити заклетву примити. Тако Стеванъ Романовићъ да ние ни наиманѣ за то кривъ, него они нека гледаю кодъ кога буду познали. И томъ налаже Стевану Романовићу, да мукаетъ буде у Земуну, да кои ние однео.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 463. Дае се одъ С. М. Ш. Стевану Чаркачии жителу Шабачкому, да се истинито подмирио естъ са стричевићемъ своимъ Пантелиомъ Груичићемъ изъ Прнявора, за суму новаца 534 гроша, кои Стеванъ примио естъ, после самерти Груице одъ супруге нѣгове Стане, и после тога Пантелии у роби и парама издавао естъ, на кое предъ С. М. Ш. Пантелия осведочио. Тога ради дае се свидѣтелство, да више нико нема на путъ стати, нити кои тражити може одъ Стевана 534 гроша, кои вечъ издао естъ; тога ради потверждуемо мѵромъ.

20. Януара, 1809.
у Шабцу.

№ 464. 21. Януара. Пресуђено Станою Шошићу жителу Шабачкому, кога тужи Петаръ Сердаковићъ булюкбаша изъ Каоне, за рачунъ кога имали есу. Тако предъ нами есапъ савершенъ естъ, и начисто има давати Антония 53 гроша, но да нема више неголъ 20 гроша кои код насъ положи, а іощъ 33 гр. да плати Петру.

№ 465. 21. Януара. Пресуђено естъ за едну малу пушку Черовићу Сарайлии, коме айдуци пусатъ отели есу, и Єлеићи и данасъ познао кодъ Гаврила Савића изъ Владимироваца. Али Гаврило купио одъ Ђуке Милосавлѣвића Шабчанина, и онъ подъ заклетвомъ вели, да е преко Дрине одъ Турчина иза пояса узео кадъ га убио. Тако одъ сада

остае пушка Гаврилова, а Марко нека распита кои га е поарао.

№ 466. 21. Януара. Пресуђено Тодору Димитрићу пребивателю Шабца и Вучку Нешићу пребивателю Шабца, кои между собомъ у рачуну, кога между собомъ имали есу, побиу се, и Вучко Тодора. . . . (?) Тако пресуђена нимъ кащига по 10 батина.

№ 467. Данасъ совершено у С. М. Ш. и жителомъ Шабачкимъ дае се на знанѣ, за кое ни еданъ да се нема противити, неголъ сваки заповесть издату да има испуњавати. Ако бы се одъ данасъ кои нашао, да ову заповесть не изпуни, том свакомъ да знано буде, да ће подъ велику кащигу доћи. I. Изъ кућа ђубре сваки да има износити у полѣ, куће да чисто држите; а ни еданъ да се ние усудио на Сави ђубре износити. II. Оћаке да чисто држите. III. Сваки судъ пунъ воде преправлѣнъ у кући да имаде, ако бы се несрећа догодила, да бы помоћи имао. IV. Куће кои продаю, и кои продали прие 10 месеци, да се имаду у С. М. Ш. явити.

22. Януара, 1809.
у Шабцу.

ОВИДѢТЕЛСТВО.

№ 468. Дае се одъ С. М. Ш. Георгию Іовановићу жителю Новосадскомъ, подайнику цесарскомъ, да му е слободно за воденицу грађу растову сећи, како що е погодио са Щитарци, и то що се буде одъ лежећега сећи могло, то да не обараю грма-

А Липово да немаду нипощо сећи. Тога ради потверждуемо муромъ.

22. Януара, 1809.
у Шабцу.

№ 469. 22. Януара. Пресуђено Маріи Андриной жени изъ Орашца, кою тужи Митаръ Благоевићъ изъ Орашца за ечамъ, що му е дужна. Тако данасъ пресудисмо и наплатисмо 3 гроша одъ Марие Андрии.

№ 470. 22. Януара. Пресуђено Мияилу Стояновићу изъ Скуплена, кога тужи Мойсило Рекалия за дугъ. И Мияило одговара се да е дао 300 ока вина Мойсилу, еданъ кантаръ калаущине 22 гроша 20 пара. Али Мойсило Рекалия заклетву прими данасъ, да онъ ние вина примио одъ Мияила, и тако іощъ да плати Мияило 50 гр. 27 пара Рекалии; и остависмо терминъ 15 дана да исплати.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 471. Дае се одъ С. М. Ш. именутомъ Мияилу Милосавлѣвићу, да му е слободно сећи грађу за воденицу буди растову и другу коя му е за потребу, и то да му ние нико на путъ стао, коме годъ покаже ово писмо с' муромъ. Тога ради потверждуемо муромъ.

24. Януара, 1809.
у Шабцу.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 472. Дае се одъ С. М. Ш. именутомъ Ранку Чолићу изъ Трбушца, да га слободно безъ сваке сумнѣ, сваки свещеникъ венчати може са дѣвомъ

Мариомъ, кћеромъ Мияила, коя своеводно за нѣга полази, и предъ С. М. Ш. сама усмено казала есть, да безъ сваке силе и зла, доброволно за нѣга полази. Тога ради потверждуемо муромъ.

25. Януара, 1809.
у Шабцу.

№ 473. 25. Януара. Пресуђено Пантелии Савковићу и друштву нѣгову за воденицу изъ Метковића, по кметови како на душу примаю, да иста воденица старой воденици на путу ние, нити какву шкоду да ће чинити; али опетъ на пресуђаваню остависмо: да ако бы иста воденица старой воденици какову годъ шкоду у Млави учинила, да неможе млети, то се мора нова воденица покварити.

№ 474. 25. Януара. Пресуђено Дамяну Поповићу пребивателю Шабца, кога тужи Паво Дамяновићъ, що су погодили грађу да секу за 49 гр. ћутуре 20 греда, 24 рога, 20 лопацки, 400 мотака. Тако Паво са друштвомъ своимъ усеко есть 20 греда, 24 рога, 400 мотака, и лопацке хотели су сећи, али Дамянъ Поповићъ удари натрагъ, и рече да му нетреба лопацке. Тако наћосмо за право, да Дамянъ плати 30 гроша Павлу и друштву нѣгову.

№ 475. 25. Януара. Пресуђено Петру Аћимовићу жителю Шабачкому, кога тужи Тодоръ Полићъ изъ Валѣва, Г. Іакова момакъ, за кућу, кою у ортаклуку правили есу. Тодоръ даде 300 гроша у ортаклукъ буди щета или добитъ, а Петаръ Аћимовићъ положи 500 гроша, и доби Петаръ занатомъ 2000 гроша за 19 месеци. Тако данасъ Петаръ хоће

полъ куће, а Тодоръ неће, него онъ вели да му Петаръ даде целу кућу, или Петаръ да одкупи полъ куће, и овимъ начиномъ пошто се погоду. А Петаръ ние контенъ, како що ми наћосмо за право: що су добили да на пола деле. И Петаръ тимъ начиномъ Тодору полу куће да исплати, ако Петаръ неће изъ куће излазити, то га Тодоръ ни терати неможе, неголъ да свою полу држи како му иде.

№ 476. 26. Януара. Пресуђено Митру Мрцаилу жителю Щабачкомъ, кога тужи Иванъ Вирауновићъ изъ Звезда за свинѣ, кое изгубио єстъ, и Митаръ Мрцаило њи продао.

№ 477. Заповесть издата по наредби високославногъ правителствующегъ совѣта народна, да одъ данасъ свака жена има дукате с' врата скинути, а друге да ние нипощо метула, защо ако се кодъ кое на врату наћу, оће се с' врата скинути и у беглукъ узети. И ако бы башъ кои волю имао да дукате жени на вратъ метне, тай сваки да има онолико у касу положити. —

Друго, кои су остали за тапие дужни, преправни нека буду с парама, защо ће ду кои данъ дођи кои ћеду наре купити.

26. Януара, 1809.
у Шабцу.

№ 478. 26. Януара. Пресуђено Вићи Митровићу изъ Белотића, кои Єрсуза Перишу уфатио и оплачкао са друштвомъ нѣговимъ, и кодъ ятака Илие Панића изъ Белотића уфатили га. И данасъ нашао є Милованъ Радовановићъ, кога исти Єрсу-

зинъ покрао єстъ, исту плачку познао кодъ Виһе Митровиһа и друштва нѣгова. Пресудисмо имъ: що су халине до данасъ носили нища є, али одъ данасъ да имаду дати натрагъ халине Миловану, и Милованъ Виһи да даде 4 гр. 20 пар. А ятака одпущаше безъ кащиге.

№ 479. 28. Януара. Пресуһено Радосаву Николиһу жителю Шабачкому, кога тужи Сима Петровиһъ житель Шабачки за 100 гроша, но кои се одговара на ортака свога Васу, да онъ полу дужанъ єстъ. Али Сима вели, я самъ теби дао робу, а ти тражи нѣга, кадъ ти є ортакъ био, на коє Сима доби за право, да добиє своє паре, а Радосавъ нека тражи свога ортака Васу, и одъ нѣга нека наплаһує. Радосавъ положи 100 гроша Сими.

№ 480. 28. Януара. Пресуһено Павлу Баторовомъ и Радовану Николиһу изъ Белотиһа Раһевског, коє тужи Матия Батаровиһъ стрицъ, за паре, што су му испале, и рече, да є Паво и Радованъ украо, и данасъ заклеше се да они нису, и тако одпущени єсу безъ вреда.

№ 481. 28. Януара. Пресуһено Луки Радивоєвиһу изъ села Табановиһа, кога тужи Богиһъ Богдановиһъ житель Шабачки за 42 гр., кои нѣму дужанъ остао Лука одъ брашна; а Лука се одговара, да є збогъ нѣга штетовао на сланини. Тако данасъ пресудисмо: да Лука 21 гр. даде Богиһу, а они 21 гр. за щету сланине одбиа се, и више да немаду; (рокъ) оставля се на месецъ дана.

№ 482. 28. Януара. Пресуђено Мияилу Васићу изъ маюра Шабачкога, кога тужи Лука Иванићъ изъ Табановића за коня свога, кога е познао кодъ Мияила. И Мияило показа да е купио одъ Чол-митра како и осведочава, а Лука има 4 сведока да е нѣговъ конь, по имену: Миливой Маркићъ, Милошъ Маркићъ, Іованъ Лазаревићъ и Іованъ Лазаревићъ изъ маюра. Тако пресуђено естъ: да Мияло даде коня Луки, а одъ Чол-митра да прими паре, що му е дао. А Митаръ нека тражи одъ кога е коня купио.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 483. Дае се свакому на знанѣ, да е допущено Г. Милосаву Бакалу, булюкбаши и жителю Шабачкому, да може сећи дасве 1000 комада одъ растовине, и то що годъ се може од лежећега сећи, да се сече. А що се небуде могло наћи лежећега, то му се допуща одъ правогъ сировогъ растовогъ древета сечи, и нико на путъ да му нестане. Тога ради потверждуемо муромъ.

1. Фебруара, 1809.
у Шабцу.

№ 484. 1. Фебруара. Пресуђено Ивану Ковичу жителю Шабачкому, кога тужи Павлия усопшаго Гае, коя нѣга тужи за дугъ, кои дужанъ остао естъ на свели Митровачкой. Тако пресудисмо: да плати Иванъ 20 гр. Павлии безъ свакогъ одговора, защо е дужанъ 37 гр., и они 17 одбисмо.

№ 485. 1. Фебруара. Пресуђено Мияилу Станишићу изъ Ораща, кои свинче украо естъ, да плати

30 гроша Іовану Пирићу, и батина на одпусту да прими.

№ 486. 1. Фебруара. Дођоше у С. М. Ш. уписни кметови изъ села Варне: Малешъ Неделковићъ и Миянло Еремићъ, и подемчлили се за Глигориу Радовановаћа, да ние био на Владимирачкой и Лояничкой механи, кадъ су Калаићиу убили, и Петрония Станковића поарали. И ако бы се доща дотерало, да ће ду га кметова свагда у судъ довести.

№ 487. 2. Фебруара. Пресуђено Василу Бабичу пароху Ноћаискому, кога тужи Андрия Бабићъ преко-дринацъ, а сада седи у Црной-бари, за кобилу, кою уплачкали есу, и Василъ купио за 50 гроша. Како е Андрия изъ Преко-дрине преселио у Црну-бару нами, тако пресудисмо: да Андрия даде Василу 20 гр., а Василъ кобилу да даде Андрии, а Василу ждребе да остане.

СВИДѢТЕЛОТВО

№ 488. Дасмо одъ С. М. Ш. именутомъ Ненаду Трвићу, да како Іованъ Томићъ кодъ насъ осведочава подъ заклетвомъ, да е остало на Ненаду 105 или 107 ока моруне да наплати одъ Ђорђие Церовца, и С. М. Ш. познато естъ, да е остало на Ненаду да наплати, кадъ се са Іованомъ Томићемъ разортачио. Тога ради потврждуемо муромъ.

2. Фебруара, 1809.

у Шабцу.

СВИДѢТЕЛОТВО.

№ 489. Дае се одъ стране С. М. Ш. именутимъ Георгии Глувичу и Илии Пеичу изъ Засавице

да нимъ слободно граћу сећи за Богазначу воденицу, на Засавици. И овимъ начиномъ дае се нимъ допущенѣ одъ растове граће сећи, що се одъ друге неможе, и то що буде могло одъ лежећега у потребити, то одъ сировога да немаю сећи. Тога ради дае се ово сведочанство, да имъ нико на путъ стати неможе.

3. Фебруара. 1809.
у Шабцу.

№ 490. 3. Фебруара. Пресућено Петру Шандрличу изъ Noћая, кога тужи Станиша Николићъ житель Шабачки за гунъ, кога кодъ нѣга позна, а исти гунъ украћенъ у Липолисту, а Петаръ у исто време био у Липолисту. Тако данасъ пронашло се естъ, да е Петаръ украо. Тако пресудисмо: да плати за гунъ 50 гроша, данасъ даде 18 гр. 20 пара, а іощъ 31 гр. 30 пара оста дужанъ, и ваду му остави до Ђурђева дна. Подвеза се за нѣга Яковъ Николићъ и Деспотъ Любинковићъ изъ Ноћая.

№ 491. 4. Фебруара. Кметови изъ Узвећа, изъ Мачве, данасъ подписаше се и обѣщаше се за Марка Косанича платити що е одъ детета Митра измамио робу, и кадъ годъ узовие судъ Марка, они нѣга за свагда послати хоћеду безъ свакога изговора, или они место нѣга у апсу дођи хоћеду, аколъ га непошалю. Исти кметови именце подписани есу: Петаръ Вирауновићъ, Станимиръ Митровићъ, Іованъ Чирићъ, Новакъ Стояновићъ, Петаръ Теодоровићъ, Вукъ Радовановићъ, Живко Кузмановићъ, Бая Савићъ. Ово после подне савершено.

№ 492. Данасъ издата е заповестъ у Парашници чрезъ Г. Стояна Чупића, да нико нема прелазити преко Дрине защо е за главу, а Лука булюкбаша да буде у Парашници.

5. Февруара, 1809.
у Шабцу.

Данасъ дае се свима на знанѣ, да е заповестъ одъ Госп. генерала и високо славногъ совета Сербскаго наложена Г. Луки Лазаревићу ком. Шабачке нахие, да заповестъ изда по границы, да ни еданъ ние прешао преко Дрине у плачку. Тога ради Г. Лука Лазаревићъ ком. Шабач. наие, са С. М. Ш. у договору, овимъ начиномъ заповестъ издао, и нарећуе Луку булюкбашу да буде у Парашници, и нѣга да имаду признати за Булюкбашу. I. Одъ данасъ ни едань да се ние усудио преко Дрине прелазити у плачку, нити заваду чинити с Турци, защо кои би преступио заповестъ, таи сваки да зна да му е за главу, а Луки булюкбаши дае се властъ, да ако би уватио кога да наступи Дрину да пређе у Босну, тога да му е слободно убити. А кога осети да е прелазио и плачкао, тога безъ свакога одговора у Шабацъ да пошалѣду суду.

Када буде време прелазити преко Дрине у плачку и с Турцима се бити, онда ће се заповестъ издати и допущенѣ. 5. Февр. 1809. у Шабцу. . . . .

Прода коня Максимъ Мияиловићъ изъ Ядра изъ Брнца, за 40 гр. Іовану Миичу жителю Шабачкомо, са седломъ древенимъ, и еднимъ чебетомъ; конь е мрко рићъ, стражна копита лева пола бела, на чему цве-

тастъ, кратке гриве, с прста брнясть. Болѣга вѣрованя потверждуемо муромъ.

М. Ш. 14. Фебруара, 1809.
у Шабцу.

№ 493. 18. Фебруара. Пресуђено Павлу Бушановићу изъ Глушца, кога села Богатића пореднници воденице именомъ: попъ Станко Берићъ и други, туже, да е безъ ньиовогъ зная редъ воденички купио. Тако данасъ пресудисмо: да се паре врату Павлу натрагъ, а пореднници нѣгови нсу да узму.

№ 494. 18. Фебруара. Пресуђено Петру Аћимовићу жителю Шабачкому, кога тужи Тодоръ Полићъ, момакъ Г. Іакова, за кућу, кою у орталуку имали есу, и данасъ да се растаю, кућу оће Тодоръ да прода, а Петаръ нече. Тако пресудисмо: да Панићъ положи Петру 2000 гроша, и Тодорова кућа да буде одъ данасъ.

№ 495. 19. Фебруара. Пресуђено Іовану Сафунчићу родомъ изъ Босне, пребивателу Шабачкому, кога тужи Илия Мостарлия и Милисавъ Влаковићъ, за 870 гр., коихъ дужанъ естъ Іовановъ ортакъ Банъ изъ Цесарие, и предъ терговцима Іованъ казао естъ да плати ови 870 гр. како данасъ и пресуђено естъ, да имъ исплати безъ свакога одговора.

№ 496. 19. Фебруара. Пресуђено Іовану Тодоровићу жителю Шабачкому, кога тужи Петаръ Попадићъ житель Шабачки, за едногъ коня, кога е изъ пушке убио. На то пресудисмо данасъ, да плати Іованъ Пéтру 70 гр., и више да се немаю терати.

№ 497. 19. Фебруара. Пресуђено Димитрию Стефановићу, родомъ изъ Босне, сада пребивателю Шабачкому, кога тужи Іованъ Мияиловићъ изъ Мишара за едну крмачу, кою е на путу убио у незнаню, а исту крмачу Іованъ потрошио. Тога ради пресудисмо: да Димитрия плати 5 гр., и више да немаю ништа.

№ 498. 19. Фебруара. Пресуђено Петру Делибакићу изъ Богосавца, што е псово свећу, законъ. Зато има кащиге примити 25 батина.

№ 499. 20. Фебруара. Пресуђено Г. Іанку Поповићу бинбаши, кога тужи Тома Пайковићъ, кои га е служио до данасъ два месеца, а погодио се до Ђурђева-дна, али исти момакъ ние мого више остати кодъ нѣга, вели да га бие зло. И за ово пресудисмо: да Г. Іанко исплати нѣму що е до данасъ служио, и исти момакъ да одъ нѣга изаћи може, и що буде свои ствара имао, то да му Г. Іанко нема задржати.

№ 500. 20. Фебруара. Пресуђено Петру Пекару жителю Шабачкому, кога тужи Марко Мияиловићъ, за 14 гроша (што е) остао дужанъ кадъ га е служио, а Петаръ біо ортакъ с' Турчиномъ. Тако данасъ пресудисмо: 7 гроша Петаръ да плати, а други 7 гр. да пропадну Марку, защо е Турчинова пола.

№ 501. 20. Фебруара. Петру Благоевићу жителю Шабачкому, кога тужи Ненадъ Теркићъ житель Шабачки, за 130 гроша, пресудисмо: да Петаръ плати за 8 дана, безъ свакога одговора.

№ 502. 20. Фебруара. Пресуђено Кумрии вдови усопшага Стевана Милутиновића, кою тужи Рако Обрадовићъ Шабчанинъ за 11 гроша: да иста Кумрия вдова исплати Раки 11 гроша.

№ 503. 22. Фебруара. Пресуђено Іовану Сремчевићу изъ Црне баре, кога тужи Стоянъ Бродићъ Црно-барацъ за проще, що су на Сави уватили. Пресуђено: да Іованъ плати 3 гр. 13 пара, а више проща що има, нека тражи ди е.

№ 504. 22. Фебруара. Пресуђено Іовану Петровићу жителю Шабачкому, кога тужи Арсение Петровићъ за дугъ, когъ данасъ за право нађосмо: да Іованъ Арсению даде 180 гр., и више еданъ одъ другога да нема тражити, а куће по пола морају разделити.

№ 505. 22. Фебруара. Пресуђено Іовану Цветковићу бардагћии, кога тужи Милошъ Іорешићъ изъ Богатића за тестеру, кою му е позаймио; али Іованъ одговара се, да е дао Мићи Шумару екмегћии да даде Милошу, и онъ вели да е оставио у собу, и одтудъ да е украђена. Тако пресуђено: да Іованъ и Мића даду по 2 гр. 20 пара Милошу, защо е тестера коштала 6 гроша. Тако Милошу одбиа се 1 гр.

№ 506. 22. Фебруара. Пресуђено Іовану Минићу Шабчанину, кога тужи Лаза Теофиловићъ изъ Бадовинаца за 10 гроша, кои дужанъ остао нѣговъ отацъ. Пресудисмо: да Іованъ Лазару плати.

№ 507. 22. Фебруара. Пресуђено Миловану Мияиловићу изъ Слепчевића, кога тужи Цвея Си-

миђъ са маюра Г. Луке Лазаревиђа К. Н. Ш., що е припросио девойку Анђелиу Андрие изъ Муезинова салаша. Ми данасъ пресудисмо и за право нађосмо: да Милованъ одъ девойке и даръ натрагъ прими, а девойка да буде Цвеина. Одъ данасъ и єданъ на другога да немаю мрзити, него да у любави живу.

№ 508. 24. Фебруара. Пресуђено Груици Гавриловичу, Груици Николиђу или Груичиђу изъ села Бокора, що су жену, именемъ Данойлу, изъ Бокора изъ пушке убили. Зато нађосмо данасъ за право, нимъ кащигу 35 батина, будући да они нису убили неголъ Тадия, и тай овде ние био, неголъ докъ се уфати хоче му се судити. А друго, иста жена одавно е смертъ заслужила, будући е толико реди Турке на збегове хотела навести, друго и човекъ неће де прие убице, и кметови села дошли есу, и осведочавају, да нико неће парнице чинити, веле да е свако зло кодъ нѣ било.

№ 509. 24. Фебруара. Пресуђено Николи Чусти Шабчанину, кога тужи Іова Милошевиђъ жителъ Шабачки за говеда. Но будући да Іовинъ отацъ узео говеда 14. ком. по 15 гр. кое чину 210 гроша, то ову суму разделисмо и до 143 гр., кои зауставио за говеда, сада нађосмо да Никола има дати 63 гр. Іови, да изађе сума 143 гр.

№ 510. 25. Фебруара. Мияилу Иличу изъ Мишара, кога тужи Гая Паниђъ изъ Церовца, за кобилу, коя е у ергели, и Мияило вели да е нѣгова, а Гая да е нѣгова; и 5 сведока осведочавају да

е Гаина. Али да заклетву ни една страна неће да прими. Тога ради пресудисмо: да Гая Мияилу даде 20 гроша, а кобила да остае Гаина.

№ 511. 25. Фебруара. Пресуђено Радовану Петровићу изъ Церовца, кога тужи Сава усопшаго Милована изъ Муселина за 15 гроша; али е човекъ умро. За право наћосмо да 7 гроша Радованъ даде Сави.

№ 512. 27. Фебруара. Подмири се Петаръ Благоевићъ и Ненадъ Теркићъ житель Шабачки. И Петаръ предъ нами даде Ненаду 130 гр., кои дужанъ био естъ, и више Ненадъ да га нема за ови дугъ тражити.

№ 513. 27. Фебруара. Пресуђено Ненаду Теркићу, кога тужи Мића Тодора Перишича за 20 гр. 16 пар., кои дужанъ естъ у дућанъ. Потомъ пресудисмо: Немаду да плати, и предъ нами плати.

№ 514. 27. Фебруара. Пресуђено Марку Лазићу, кога тужи Ранко Іанковићъ изъ Жабара, за едногъ брава, що му е дао Мущулука 20 гр. А Марко Лазићъ казао да е у Живка, када кодъ суда дођоше, нађе се да е Марко Живану продао. Тако пресудисмо: да Марко врати 10 гр., а Живанъ да даде за крмачу 20 гроша.

№ 515. 1. Марта. Пресуђено Тодору Граовцу изъ Глушаца, кога тужи за едногъ вепра Янко Бренчевићъ изъ Глушаца. (Вели,) да е кодъ Теодора, а вепаръ био е 75 гроша; али вепаръ се ние нашао кодъ

Теодора. Тога ради осуђено е само 15 гр. Тодоръ да даде Янку.

№ 516. 1. Марта. Пресуђено е Іовану Лукићу изъ Нођая, кога тужи Митаръ Аћимовићъ житель Шабачки, за 8 глава свиня, що е Іовановъ синъ отерао, и шниме отерао е Милованъ Свиняревићъ. А Миловановъ братъ за Мущулукъ казао е Митру. Тако данасъ за право нађосмо, да Іованъ плати 300 гр., а Милованъ да да 90 гр. до Спасова-дана, безъ свакога одговора.

№ 517. 1. Марта. Пресуђено Милутину Мияиловићу жителю Шабачкому, кога тужи Любинко Марковићъ изъ Липолиста, за 4 вепра, коя погодио естъ, главу на 35 гр. А вепрови остали су кодъ Любинка, и продаде другомъ свинѣ скуплѣ. Тако данасъ за право нађосмо: да Любинко Милутину одъ добита на свиняма даде 20 гроша, а Любинку остаю 10 гроша.

№ 518. 2. Марта. Пресуђено Ристи Станкичу, кога тужи Станиша Матичъ за 150 гроша, кои дужанъ естъ. А Риста одговара се на Цветина Шарича, кои Цветинъ обеча се исплатити, и данасъ неможе дати више одъ 100 гроша, а 50 гр. за нѣки данъ да га пречека.

№ 519. 2. Марта. Пресуђено Мойсилу Рекалиу Шабчанину, кога тужи Василъ Драгићъ изъ Маова момакъ, за наямъ. Тако данасъ за право нађосмо, да Рекалия плати наямъ момку 30 гр. 20 пара.

№ 520. 4. Марта. Ш. М. пресуђено Иліи Живановичу изъ Шеварице за крађена коня, за кое

онъ морао свога коня дати своимъ рукописомъ Станимиру Митровићю изъ Узвећа. Тако свершено с обое стране.

№ 521. 6. Марта. Далисмо допущенѣ Пантелии Милићу изъ Суботице, тако да има допуштенѣ 200 комада сирови десака, а остало да има одъ суви клада, сећи.

№ 522. 6. Марта. Радосавъ ковачъ изъ Баталаге Валѣв. наие, кои тужио Радована Івановића изъ Свилеува за 4 комада кермача, и тако Радованъ заклео се за 9 комада да онъ незна, а они четири хоће вратити Радосаву ковачу.

№ 523. 8. Марта. Изъ Борине Рађевске, зворничке наие, дошао суду молити Тадиа Ђурђевићъ, оженѣнъ, сасъ еднимъ синчићемъ одъ године, коемъ папрошенѣ у нашой наии, у селу Долной-вранской, дали есмо, и остати и одъ здѣ воевати с' нашомъ наиомъ. Іему нисмено вручили есмо, да га негоняю у другу наию.

№ 524. 8. Марта. Изъ Кормана Алекса Милетићъ тужио Іована Марковича Шабчана за едну Ђурдию. И платио предъ нами Іованъ Алекси 6 гр.

№ 525. 12. Марта. Изъ Совляка Цветинъ Лазичъ тужи Іову Госпоевића за коня, у коегъ њи 6 ортака были преће 2 године. Тако пресудили имъ свакомъ на исе плаћати по 6 гроша 21 пару.

№ 526. 13. Марта. Дошао суду Петрониe Валѣвацъ, коега су херсузи похарали предъ Лоянич-

комъ меаномъ, валѣвским путомъ, коихъ газде изъ села, довъ херсѵзе не наћу, мораю до ускрса грѣдѵштегъ платити Петронію овѵ похарѵ: Радованъ Поповићъ изъ Лояница, Петаръ Сремацъ, Максимъ изъ Накѵчана. Щета єстъ 24 ком. дѵката.

24	комада дѵката — — — 10 — —	240	—
	у бели пара — — — — — — —	24	—
2	мараме свилене — — — — — —	9	—
	кесе препоиасне — — — — — —	24	—
6	тестета фишева — — — — — —	6	—
10	комада кременя — — — — — —	1	10
1	„ арбия — — — — — —	1	—
1	дуванъ кеса — — — — — — —	1	20
		306	30

№ 527. 15. Марта. Дошао сѵду Нешко Бакалъ, кои тѵжио Ристу Сремца за 300 гроша, за коє Риста себе одговара да ниє више дѵжанъ већъ 90 гроша, и ово пре неће платити довъ Нешко 2 мале пушке не поврати Ристине.

№ 528. 15. Марта. Дошао суду Лука Антониєвићъ изъ Мерћеновца, и тѵжио люде и кметове изъ села Орашца за 4 комада свиня, што су чинили штету у кукурузѵ. Тако єсмо пресудили: 2 брава за 40 гроша да плате, илъ кермке 2 комада да врате, а остала 2 комада за потрицѵ одбиямо.

№ 529. 15. Марта. Дошао суду Живко Юришићъ изъ Грабовца, кои тѵжио Іанка Бимбаше сеиза за дѵгъ 149 гроша, (комъ є име) Лазо Жадани изъ Цесариє, и обећа себе бимбаши платити одъ данасъ на Митров-данъ 70 гр. — Квиту єму вручио єстъ.

№ 530. 17. Марта. Дошао суду Вукъ Бердовићъ изъ Кожуара, валѣвске наие, кои се оженио 1-вог Януара 1809. изъ села Кернѕле, и узео сестрѕ Лѕке Левића, у той женидби млада Крѕниа трефила се одъ Радоице Марковића комшие трѕдна, за кое Вѕкъ после свогъ венчаня осетио, и отерао женѕ свою Крѕнию браћама. Тако ми данасъ судомъ састависмо, и примио свою женѕ, а кривацъ Радоица да мѕ да 1 вола, 1 краву, 4 свиня за кащигѕ, и братъ девоячкинъ Луко да врати савъ трошакъ кое момакъ потрошио и у кућю девойачку подавао, и Радоица 50 батина щрофованъ.

№ 531. 17. Марта. Дошао судѕ Ристо Станковићъ Шапчанинъ, кои за дѕгъ тѕжио Станка Теодоровића, за гроша 81. Тако добаръ стои за они пара Теодоръ Глигориевичъ до светог Георгия; ако Станко не плати, то мора Тодоръ Ристи Станковићю платити — предъ нама свершено естъ.

№ 532. 18. Марта. Дошао сѕду Ђураћъ Николићъ и тѕжио Іанка Стояновића касапа изъ Затерке за 401 грошъ, за кои себе обвезуе Іанко до 10. Майя 1809. платити.

№ 533. 19. Марта. Дошао сѕду Манойло Трифковићъ изъ Щитара, гонио се за землю керчевинѕ сасъ Лазаромъ Николићомъ. Тако Манойло Трифковићъ за керчевинѕ заклео се, да е заиста нѣгова, и на то е Лазаръ Николићъ престао, у томъ сеоски кметови сведоци были есу на заклетви; остала керчевина Манойлова.

№ 534. 22. Марта. Дошли суду Милованъ Михайловићъ изъ Слепчевића, кои е просио кћерь Андреие изъ Братића, именемъ Анђелию, после е дара учинила пишманлукъ, и некте за Милована поћи, већъ пошла за Цветина Симе Пуцаревића изъ маюра господарева. И ми пресудисмо: да девоячки отацъ мора Миловану пола трошка вратити, и предъ нами ова 2 младенца есу се помирила и полюбили; остала Анђелиа девойка Цветкова.

№ 535. 23. Марта. Дошао суду Петаръ Аћимовићъ изъ Банова поля и тужио свога селяка Петра Іовановића за дугъ, кои предъ нама одъ 305 гроша преказано было, и преесапили кадъ што даваше Петаръ Іовановићъ одъ речене суме; давати има $14^1/_2$ гр. и до светога Георгия сего лѣта чесно платити има Петру Аћимовићю.

№ 536. 25. Марта. Дошао суду Гаврило Павловићъ и тужио за 73 гроша са облигациомъ Цветана Шарића, кои дао предъ нама 28 гроша, а за остали 45 гроша 14 дана оставио терминъ честно исплатити у С. Ш. магистрату. Тако е престао на то више речени Гиврило Павловићъ, Београдски житель, да на речени терминъ одъ насъ прими.

№ 537. 5. Априла. Дошао суду Іованъ Матићъ изъ Заблаћа поцерскогъ и тужио за коня, коега нашао посечена кодъ селяка Марка Петковића. Тако предъ нама заклео се е Марко, да онъ коня ние посекао, нити знао ко га е посекао, и Іованъ Матићъ веровао му предъ нама.

№ 538. 5. Априла. Дошао суду Василъ Драгичевићъ, кои е служио кодъ Мойсила Рекалие, и за свой наямъ тужио, и Мойсило Рекалия да му да еданъ котао у 28 гроша, а остало 100 пара да плати предъ нама — пресуђено.

№ 539. 5. Априла. Дошао суду Іванъ Іацановићъ изъ Краћана и тужио за пушку Алинпића Матию, тако Матия дугу пушку вратио Іовану, и одъ данасъ еданъ одъ другогъ немаю ница тражити.

№ 540 5. Априла. Дошао суду Луко Обреновићъ изъ Заблаћа за бащину кукурузе, потрице Іована Томића свинѣ поеле. Тако Луко Обреновићъ убио 2 свинчета. Тако данасъ пресудисмо: да ни еданъ ни други да нема еданъ одъ другога тражити еданъ свинче, а други кукурузе, веће едно за друго намирили се предъ нама.

№ 541. 5. Априла. Дошао суду Павле Вуковацъ изъ села Вукове и тужио Настаса Караћоза за дугъ. Іоштъ за Турака на Балеру водили терговину. Тако Караћозъ остао Павлу давати 155 гр. 22 паре; еше имаду вересие 147 гроша, пакъ на покойномъ кнезу Станку тамнавскомъ, да имаду обоица тражити, и то ако добию, аколъ недобию илъ ненаплате, а оно и едной и другой страни щета на пола. Терминъ оставили месецъ дана за речени 155 гр. и предъ нама сведено.

№ 542. 8. Априла. Дошао суду Марко Цинцаръ и призва Станка Чаругчию за новце што е позаймио Георгию Чудићу, како што исто писмо

Чѕдиħево сведочи. Но бѕдуħи да є Георгие Чудиħъ позаимио био Станку Чаругжіи 53 гроша, тако Георгие Чѕдиħъ претеслимио Маркѕ Цинцарѕ Станка Чарѕгжию, да исплати они 53 гр. што є онъ дужанъ. Но бѕдуħи да Станко сада не има да плати, остависмо му ваду до Ђурħева дне да исплати овде предъ нама.

№ 543. 8. Априла. Пресуħено Радосаву Николиħу Шабчанину, кои дошао суду и преявио Васу Миловановиħа изъ Дреновца, момка Милована Хрнѣ, за новце ньине,кое понео кадъ є изъ вароши Шабца пошао, и бѣжеħи бацио када є Муса Ага варошане изѣкао. Тако онъ, Радосавъ, тражи новце одъ Васе Миловановиħа. Тако ми пресудисмо: да Радосавъ ништа отъ Васе тражити неима отъ они новаца што є бѣжеħи кесѕ бацио. Одъ вересие пакъ што є заостало 40 гр., да имаду половити, и тако се они помирише, да више ништа тражити неħе.

№ 544. 10. Априла. Петаръ Аħимовиħъ терзиа Шабч., тѕжи Мойсила Рекалию за 100 гроша, што му є остао Рекалиа одъ куħне кирие дѕжанъ. Тако пресѕдисмо: да Петаръ Терзия узме коня Рекалина, и да чека до Спасова дне, и ако Рекалия онда положи 100 гроша, Петаръ Терзиа да врати коня Рекаліи. Ако ли не врати, да се онда и конь изведе предъ трговце, и да се прецени, и ако више конь одъ 100 гр. засѣче, да Петаръ исплати, и конь да є Петровъ.

№ 545. 10. Априла. Лука Ђурħевиħъ изъ Неделица, звор. наие, тѕжи Исаила Радѕлиħа изъ Дѕбля

Шабч. наие за коня, кога є кѹпио: но бѹдући да є овай конь истинито био Исаила Радулића, и Турци га одвели у време краине, а одъ Тѹрака отео онаи кои є продо Лѹки Ђѹрђевићу, и конь отишао Исаилу Радулићу свомъ старомъ саиби, и био є месеца и 3 неделѣ, тако ми пресѹдисмо: да Исаило Радулићъ врати коня Лѹки Ђѹрђевићу, а Лѹка Ђѹрђевићъ да плати 10 гроша Исаилу, што є ранио коня.

№ 546. 13. Априла. Митаръ Іовановићъ тѹжи Євтѹ Чарѹгжию за новце своє т. є. 150 гроша, коє Митаръ Євти Іовановићѹ и нѣговимъ ортацима готови дао, и по растанию ортака овай дѹгъ на Євту преписатъ. Зато пресѹдисмо: да Євта ову горню сѹму т. є. 150 гроша Митрѹ Іовановићу да Ђѹрђева-дне асплати; ако ли неисплати до поменѹтогъ времена, то да се Євтино исе куће ортачке продати мора, и Митаръ да се подмири.

№ 547. Митаръ Стойковићъ тѹжи Петра Пакића туфекжию за кирию што є кодъ Митра у дућану био. И бѹдући да є Петаръ туфекжия у Београду на беглучкимъ пушкама радио, и нѣговъ уговорени рокъ кодъ Господара Илиє осто: тако онъ предъ нама каза, да се Митрѹ Стойковићу кириа отъ Господара на име отъ Петра Панићева хака наплати, т. є. 26 гроша.

№ 548. 14. Априла. Тѹжи Іованъ Шопъ Петка Бѹгарина, зашто є Петко продо коня ньиова ортачкога и облигирао се, да Іованѹ Шопѹ до 2 месеца исплати све подпѹно; но бѹдући да исплатио ниє, одговараюћи се, да и онъ іошъ одъ онога, кои

му е. коня продо, примио нне, тако пресꙋдисмо: да Петко Іованꙋ исплати нѣгово исе одъ коня, т. е. 22 гроша, и овди се предъ нама намирише.

№ 549. 15. Априла. Тужи Нико Чворићъ изъ Црнилѣва Ристу Савића Шабчанина, да врати кућу, кою е одъ Ристе узео. Но Риста Савићъ кућу, кою е продао и до данасъ 1430 гроша примио, ние хотео примити натрагъ. Тако ми пресудисмо: да Никола Чворићъ мора кућу задржати, и Ристи іошъ 170 гроша кусура да исплати. Но будући, да е ова кућа ортачка била са Іованомъ Мостомъ, и Никола безъ зналя Мостина дао ову кућу подъ кирию, и кирия заложила се на кирайжима, тако пресудисмо: да Мосто држи кућу ортачку колико и Никола т. е. 3. месеца самъ, и Мосто да престане у полъ трошка, што е кућа оправлята.

№ 550. 16. Априла. Пресућено Матіи Петровићу Шабчанину, кому е дао Радованъ Голубовићъ Каонацъ 400 гроша, с' погодбомъ на полъ године 200 гроша, а Матиа ни за годину Радовану ни главни исплатити ние могао. Оставили смо били да куће Матине исе припадне Радовану за нѣгове новце, т. е. 400 гроша главни, и 100 гроша файде, и да Матия одъ 1-гъ Януара на свое исе куће плаћа кирию Радовану, докле му горню сꙋму новаца исплати. Но будући да Матия ни под кои начинъ новце Радовану положити неможе, тако пресудисмо: да Матино исе куће отъ данасъ буде Радована Голубовића. И данасъ предъ нама предаде Матиа Пе-

тровићъ Радовану Голубовићу тапию одъ куће подъ № 67. лежећомъ.

№ 551. 16. Априла. Пресуђено Стевану Глигориевомъ, Росискомъ поданику, и Теши Гавриловићу, кои продо есте лаћу горе именоватомъ Стефану, и Стеванъ повратити хотео, зато што добра ние била, и Стеванъ видио ние. Тако по терговачкомъ суду нашли су за право, да Теша мора дати 100 гроша да се лаћа оправи, и Стефанъ да задержи лаћу. И ми потверждуемо и до два месеца да положи све новце Теши.

№ 552. 16. Априла. Дође к суду Тодоръ Лазићъ изъ долне Борине, Звор. нахие, и Максимъ Ђукићъ, кои данасъ пребиваю у Вукошићу, Шабачке наие, и моле се да би га извадили изъ войске зворниче нахие, при томъ отричу се свое бащине, и свега што имаю горе на своме завичаю т. е. Борини, и обѣщавају се овди с' нами вѣчно обстати и вѣрно с' браћомъ куда му заповеђено воевати, и сваку службу са селомъ чинити, кое ми идозвлисмо ему, и писасмо нѣговомъ старешини Копиарину, да више не тражи, но на нѣгову бащину другога да насели.

№ 553. 17. Априла. Пресуђено Станою Куюнжіи, кога тужи Илиа Спужевъ за кирію лађанску, што е Станое Куюнжиа на Илино име лађу терао, кои сѣверъ засѣца 23 гро. Тако пресудисмо: да Ттаное Куюнжиа мора исплатити кирію лађанску 23 гр. и 20 пара.

№ 554. 18. Априла. Дође суду Митаръ Стойковићъ Шабчанинъ и прияви Стевана Зворничанина за кућу, што су уговорили ортачки, и кућу уватили 1400 гроша. Тако Стеванъ само на свой талъ положио 121 гр. и 20 пара, прочу пакъ суму Митаръ за кућу положио. Будући да є Стеванъ у Босну отишао воєвати, и своє исе куће Митру ниє исплатио, тако ми пресудисмо: да Митаръ Стойковићъ да дућане Стеванове подъ кирию, и да кирию Митаръ узима докле Стеванъ не дође, и докле му кусуръ на нѣгово исе припадающи не исплати, и то Митру да буде файда на нѣгове новце што му дангубе.

№ 555. 19. Априла. Пресуђено Іовану Нинковићу Шабчанину куюнжии, кога тужи Іованъ Станићъ за кирию, што є погодио собу и дућанъ, али у дућану сѣдио ниє. Тако пресудисмо: да кирию на собу подпуно плати, на дућанъ пакъ на пола. Тако свега засѣче што Іованъ Нинковићъ куюнжиа има свега Іовану Станићу дужанъ гроша 75; ваду остависмо до спасова дне.

№ 556. 20. Априла. По честомъ долазеню попа Іована Максимовића и Павла кнеза, покойногъ Теодора изъ Жабара, и нашемъ честомъ пресуђиваню, и будући да никако на судъ нису престали, тако ми измећу насъ послали єднога кмета господара Станка Юришића и Булюкбашу Петра. Тако они имъ с' кметови сеоски пресудили.

№ 557. 22. Априла. Пресуђено Митру Мрцаилу Шабчанину, кога тужи Глигориа Николићъ изъ

Яловика за свинѣ што му е дао, и ресто остало 300 гроша іошъ да да Глигории Николићу. Тако пресудисмо: да Митаръ Мрцаило има више именовату суму 300 гроша платити Глигорию Николићу до Петрова дне.

№ 558.- 22. Априла. Пресуђено Милошу Іовановићу Шабчанину, кога тужи Марко Дмитровићъ беһаръ за пусатъ, што му е отузео отъ дуга ортачкога т. е. 80 гроша, и одавде да се конъ извади. Тако пресудисмо: да Милошъ Іовановићъ куюнжиа даде пусатъ Марку, а Марко да има Милошу исплатити 80 гроша до Петрова дне.

№ 559. 24. Априла. Дође к суду Митаръ Евтићъ, кои е одвео девойку именемъ Станію, безъ знаня нѣзиногъ оца Бае Станковића изъ Миокуса; са нимъ су дошли кметови Марко Враштановићъ и Беліо Николићъ, такођеръ изъ Миокуса. Тако ми испитасмо више именовате кметове и девойке, да ние какво насилствие или томъ подобио с' девойкомъ учинѣно. Но они се подватаю да тога ништа ние. Тако ми пресудисмо: да се они т. е. Митаръ са Станиомъ венчати може, и положи Митаръ уречени 12 гроша овде предъ нама да се у довоячку кућу положи.

СВИДѢТЕЛСТВО.

№ 560. 24. Априла. Коимъ свакому суду и правди звано творимо, како Господаръ Миросавъ Магазиновићъ предъ нама доле подписатимъ показа по своіой чистои совѣсти, што при нѣму остало

усопшага Марка Ћеловића требинца, како по реду слѣдуе: у новцу чисти дуката . . 10 . . гр. 100, еданъ ножићъ преценѣнъ у дукати 15 . . гр. 150.

№ 561. 30. Априла. Дође к суду Іованъ Мићъ и тужи Павла Ешкерића за 22 гр., кое новце дао е Іованъ почившой Живани, газдарици Павловой у роби. Но Павле не верова Іовану, докле га ми неиспитасмо. Тако ми по добромъ испитанию пресудисмо: да Паво за свога друга мора платити више именовати 22 гроша. Но Іованъ Мићъ своеволно остави 2 гроша, а остало да му исплати до троица.

№ 562. 1. **Майа.** Дође суду Богданъ Илићъ изъ Красове, зворничке наие, и преяви Іована Станића жит. Шаб. за 14 гроша; но Іованъ одговара се, да е то новаца примио у капару за еданъ бенлукъ, но Богданъ одговара се, да е истина, да е дао то новаца у капару, али Іованъ ние на уречено време начинио. Тако пресудисмо: да Іованъ мора новце вратити, и то остависмо ваду до Троице.

№ 563. 3. **Майа.** Дође к суду Милошъ Екмекжиа и тужи Милована Евтића за дугъ 66 гроша 13 пара, што му е дао у вину. Тако пресудисмо: да Милованъ даде више именовати 66 гр. 13 пара безъ никаква одговора. Тако Милованъ положи 20 гроша данасъ.

№ 564. 4. **Майа.** Дође к суду Мариа супруга Теше Гавриловића жителя Шабачког и тужи Влайка Михиловића, жителя Шабачкогъ за 110 гроша, што му е позаймила. Тако пресудисмо: да Влайко у сво-

іой кући даде 2 собе подъ кирию, и кирию Мариа да узима одъ Ђурђева-дне, докле горня сума новаца не измири се Марии.

№ 565. 4. Майа. Дође к суду Іованъ Минћъ, житель Шабачки, са Петромъ Радовићемъ, коега Іованъ на свою землю населио єстъ, по овой погодби: 1. да Іованъ Минћъ штогодъ Петру потребовало буде, даде на тефтеръ т. є. рану, одѣло, и ма што му драго буди. 2. Петаръ да узоре Іовану и себи колико кои хоће на Іовановомъ плугу и волови, и да огради сву ону градину, што му є дато землѣ. Ако ли би на другомъ месту оро, то Петаръ ниє дужанъ ограђивати. 3. И кадъ буде Петаръ радио Іовану, т. є оро, то Іованъ мора дати рану свою. 4. Ако би Петаръ копо кукурузе, то Іованъ мора платити. 5. Сву рану кромѣ кадъ се Іовану да мора Петаръ вратити или платити, када буде мого. 6. Ако би Петаръ нашо болѣ мѣсто, то да се мораю найпре подмирити, пакъ куда хоће може ићи.

№ 566. 5. Майа. Дође к суду Миянло Ђорђевићъ житель Шабачки и тужи Митра Посеченяка, кога є служио 14 месеци, по 13 гр., пакъ сада ниє му исплатио. Тако ми пресудисмо: да му мора безъ никакова одговора платити. Митаръ неимаюћи исплатити, положи само одъ 180 гр. 20 гр. Други путъ пакъ, када Миянло поће на Дрину, 4 гроша. Тако остає іошъ свега да Митаръ плати Миянлу 158 гроша.

№ 567. 5. Майа. Пресуђено Миловану Божићу жителю Шабачкомъ, беђару, кои є насрто стражу, да прими 10 батина.

№ 568. 11. Майа. Дође суду Протоерей Николае, и тужи Евту чаругжию, што е зло дѣло на нѣга износио, и зле речи говорио. Тако пресудисмо: да Евта за свое зле рѣчи прими 25 батина.

№ 569. 15. Майа. Дође к суду Ђурађъ Николићъ изъ Медошевца, Београдске наие, и тужи Янка Касапина за 40 гроша, што му е Янко остао дужанъ одъ овнова. Но будући да Янко сада ове у готову исплатити не може, тако предае Бою Мартиновића жителя Шабачкога, кои е с Янкомъ ортакъ био, и нѣму одъ вересие отачке остало 360 гроша да исплати. Янко пакъ іошъ 40 до 400 гр. да подпуни. Дугъ пакъ одъ 122 гроша Милутину Топузовићу Янко да исплати, и Милутинъ више да нема Бое тражити; ако ли би пакъ одъ све вересие што годъ заложило се, то да Янко мора престати у штету.

№ 570. 21. Майа. Дође суду Милошъ Ћирићъ туфекжиа, житель Шабачки, и тужи Милоша Мияиловића изъ Богатића, за пушку, што е Милошъ туфекжія продо Милошу изъ Богатића, пакъ кадъ су пазарили, после неколико дана, пушка се раздрла. Тако Милошъ хотео зауставити 4 гроша одъ погодбе; но ми пресудисмо: да Милошъ Мияиловићъ мора подпуно исплатити за пушку т. е. 4 гроша.

№ 571. 21. Майа. Дође к суду Іованъ Николићъ житель Шабачки и тужи Косану усопшаго Тодора Ковача изъ Брасина, зворничке наие, за нѣки ђерданъ, што е Іованъ Ковачу у наруче дао, кадъ се женио, и Ковачъ умро а ђердана ние

вратио нити платио. Зато ми пресудисмо: да мора Косана, супруга Тодорова, исти онай ђердаиъ Іовану повратити. Кое е и совершено овди предъ нама.

№ 572. 22. Майа. Доћоше к суду Мићо Іовановићъ, Коста Комненовићъ, Филипъ Стефановићъ и Іованъ Нешићъ, момци, што су у меани ортачкой, Павла Богатинца, Петра и Пантелие изъ Дрена служили, и преявише више именовате газде свое, да немогу измеђъ себе да се посуле, да слугама плате, будући да имъ е рачунъ замршенъ. Тако ми пресудисмо: да газде и ортаци мораю момцима исплатити ньиовъ хакъ до 23. с. т. м., а они измеђъ себе да рачунъ истражую.

№ 573. 26. Майа. Доће к суду Любица, супруга Николе Пантелића изъ Еленче, Шабачке наие, и тужи Стевана Грбића, што е ню туко када е преко нѣгове баще прелазила. Но будући да е вишеименовата Любица Стевана свакимъ злимъ речма ружила, тако пресудисмо: да Стеванъ прими 15 батина, а Любица 6 батина. Ако би опетъ завадили се и едно другомъ какове хрђаве рѣчи говорили, више ће примити. Путъ пакъ на воду оставлямо, да иду на воду куда су и досадъ ишли, а Никола Пантелићъ да начини прелазе.

№ 574. 27. Майа. Доће к суду Миливой Латовлѣвићъ житель Шабачки и тужи Петра Лолића изъ Причиновића за 15 гр., што му е быо дужанъ одъ 5 година, кое Петаръ припознае. Зато пресудисмо: да мора сада до неделѣ т. е. 30. сего месеца овди предъ нами исплатити.

№ 575. 31. Майа. Доће суду Лазаръ Кнежевићъ изъ Попова, г. кнеза Ивана братъ, и преяви се, да е познае свое юне, (кое е) пре 5 дана у Петрониева говеда отишло. На то исто закле се нѣговъ комшия Василъ Тодоровићъ. Тако пресудисмо: да Петроние мора повратити то юне.

№ 576. 31. Майа. Доће к суду Боіо Вуловићъ изъ Попова изъ преко Дрине, кои е познао свога коня у Груице Риствоевића изъ Ковиляче зворничке наие, кои данасъ находи се у Слепчевићу. Но Груица одговара се да е купио одъ Макавие Іанковића и Симе изъ Слепчевића за 28 гроша. Зато ми пресудисмо: да Боіо врати свога коня, и Груица да тражи свое новце коме е дао.

№ 577. 7. Юниа. Доће к суду Иванъ Леваижићъ изъ Пернявора, житель Шабачке наие, и тужи Максима Кулезића за едну краву, што е одъ нѣга купио. Но будући да е Максимъ принужденъ быо исту краву другомъ трговцу продати: тако Іованъ сада иште краву с телетомъ. Но будући да е Максимъ краву 1 годину ранио, тако ми пресудисмо: да Максимъ само даде краву безъ телета Іовану.

№ 578. 8. Юниа. Доће к суду Іованъ Ненадовићъ житель Шабачки, и тужи Іована Шопа, такођеръ жителя Шабачког, за неко вино што е Іованъ Шопъ цело буре одъ нѣга узео, и сада се попишманио, и само пола източио, а пола оставио. Зато пресудисмо: да мора Іованъ Шопъ или цело буре по погодби платити, или оно буре, изъ кога е точио, напунити.

№ 579. 9. Юниа. Дође к суду Павелъ Богетинацъ житель Шабачки, и тужи Петра Милисавлѣвића и Пантелию изъ Дрена, валѣвске нахие, за кирию кућну 800 гроша, што су погодили да Павлу Богетинцу на нѣгове исе плате о Ђурђеву дну, и 300 гроша файде осимъ пшенице, и до данасъ исплатили нису. Зато пресудисмо: да вишеименовати двоица, Петаръ и Паншелиа, безъ икаковога одговора мораю исплатити до другога Петка т. е. 18. овогъ месеца.

№ 580. 11. Юниа. Пресуђено Миливою Мирковићу с маюра булюкбашиног. Перво, што е дошао циганима са своимъ братомъ Милошемъ и (ту застану) Петра Катића изъ Слепчевића, где се с циганима за букагие годи, и намету се (ньи) двоица на пазаръ, у томъ сваде се, и Петру букагиама разбию главу. Друго, што се Миливой више речени завадио у меани с Митромъ Искићемъ, што ние хотио ревене платити, и потегне пушку на Арсу меанжию. Треће, што е упустио конѣ свое у жито Іовице и Стеве Крунића, потомъ када су ови двоица конѣ у житу нашавши суду повели, Миливой са своимъ братомъ Милошемъ уфате Іовицу, отму пушку и пушкомъ разбию главу, и пушку Іовичину пребие о главу. Четверто, дошавши Миловой са своимъ братомъ Милошемъ у воденицу, сѣдну у механи у ревену са Николомъ Поповићемъ изъ Петковице. Потомъ када су се напили, заиште меанжиа да се плати, тако Миливой и Милошъ нису хотѣли ревене платити, но заваде се, и уфате Николу Пановића, отму му пушку и окрваве га и пребию пушку, и изгубе цветъ

сребрни. Тако пресудисмо: да Миливой прими 50 батина, пушку Іовичину да оправи, и цветъ с пушке сребрни да начини Николи Поповићу.

№ 581. 11. Юниа. Дође к суду Павле Мияиловићъ сремацъ, житель Шабачки, и преяви Мойсила Станковића, такођеръ жителя Шабачког, за дугъ, (на) име сремца изъ Яска, што е осто дужанъ Павлу 40 гр. Но будући, да е Илия исти дао Мойсилу коня и талиге, и Мойсило осто му дужанъ 48 гроша: зато пресудисмо: да се дугъ за дугъ одбие, и да Мойсило исплати Павлу 40 гроша, а 8 гр. да остане овди кодъ насъ у магистрату. Но Мойсило неимајући новаца, продаде Павлу коня и талиге, и Павле остави у магистрату 8 гроша.

№ 582. 11. Юниа. Дође к суду Илиа Кнежевићъ и Стеванъ Милинковићъ изъ Мишара, кои су се били састали у кућу да заедно живе. И када су се састали, засто е Стеванъ у Илие 12 глава свиня. Стеванъ пакъ дотера едну кацу нову, и после радећи заедно, придобили су 14 глава свиня, и сада хоће да се растану. Тако пресудисмо: да Илиа задржи свои главни 12 комада свиня, а они 14 комада што су заедно придобили, да на пола подели Стевану, пакъ нѣгова каца да буде.

№ 583. 13. Юниа. Пресуђено Гойку Боићу изъ Совляка, што е едну кобилу преко Дринску убио, и за ню 14 дана у апсу лежи, да прими у 2 пута 50 батина. И пустисмо га на речъ Живана Мошића кмета изъ Совляка, кои ће добаръ у будуще за нѣга бити.

№ 584. 25. Юниа. Пресуђено Мияилу Ћирићу изъ Кормана, кои є се упознао у єдно црно юне, у Лазе Николића изъ Мишара. Но будући дає се то исто юне отелило у Брдарици, када є Лаза Николићъ са своіомъ кућомъ тамо изъ Мишара прибѣго био кодъ Лазе Теодоровића: тако Лаза Теодоровићъ закле се, да є исто ово юне црно отелило се кодъ нѣгове куће у Брдарици. Тако ми пресудисмо: да Лаза Тодоровићъ исто юне задржи као своє.

№ 585. 27. Юниа. Учинѣнъ слѣдующіи контрактъ измежду Марка Георгиєвића, ц. к. подайника жителя Ковилскогъ и изъ между Михаила Тривковића, Луке Михаловића, Марка Іовановића, Іована Трифуновића, Симе Михаиловића, Єремиє Іовановића, Степана Іовановића, Милована Спасоєвића, Маринка Михаиловића, Глигориа Милошевића изъ Горнѣ вранске, наиє Шабачки, кнежине поцерске, да єдну воденицу сувачу одсѣку. И стаде овимъ начиномъ: 1., да горе именовати Марко Георгиєвићъ обвезує се, како уговорену грађу за воденицу свою одъ 160 комада одсѣку, и на брегъ Саве више града извезу, платити 300 гроша.

2. Одъ ови новаца полаже Марко у име капаре данасъ гроша 50. и до Петрове неделѣ обѣщава се дати 50 гроша.

3. Више речени майстори обвезую се сву грађу до 31. Юлиа с. л. на брегъ поставити.

4. Ако ли неби вишеименовати майстори до гореуреченогъ времена сву грађу на брегъ положили, обвезую се одъ отогъ времена Марка, свога газде, трошакъ потегнути.

5. Марко пакъ обѣщава се са благодарностію своимъ посленицима преко погодбе полъ акова вина напойнице дати.

№ 586. 28. Юниа. Пресуђено Николи Мумжій жителю Шабачком, кога тѫжи Іованъ Игнятовићъ што га е тукао безъ суда на Сави, што е само едну кладу отисnуо. Зато пресуђено: за нѣгово таково преступленiе да приmи 25 батина публично.

№ 587. 4. Юлиа. Дође к сѫду Арсенъ Ракићъ изъ Новогъ села, Шабачке наие, и преяви да е една девойка, по имену Мариа, дщи Іакше почившаго и сестра Михаила Іакшића изъ Слепчевића, сама за нѣга дошла. Тако ми по остромъ испитиванію кметова Вука Маринковића изъ села Слепчевића, Шабачке наие, и Живка Ракића изъ Новогъ села, да какова сила учинѣна ние, такоћеръ и по испитиванию више именовате девойке Марие, и ничто таково не обрѣтше, допустисмо да се могу венчати.

№ 588. 17. Юлиа. Дође к суду Бека Малевићъ изъ Церовца, кои е пазарио 22 комада свиня са Урошем Юришићемъ изъ Парашнице, за 302 гр. и 20 пара, на овай начинъ: ако би се ове свинѣ познале да буду крадене, да Юрошъ мора новце даше повратити, и іошъ к тому трошакъ, што Бела по души показао буде, платити.

№ 689. 21. Юлиа. Дође к сѫду Лазаръ Брдаровићъ изъ Кожуара нахие Валѣвске, и преяви Симу Каонца и Николу Попазоглию, жителѣ Шабачке, за 3354 гроша, што су му одъ свиня одъ терговине дуж-

ни остали. Но горе именовани трговци Каонацъ и Папазоглиа одговараю се, да су Лази Брдару они толико дужни, само іошъ када се одбие, што є Лазаръ изъ дуħана однео у руби, и обѣщаваю се да ħе они, како имъ коя пара падне, горереченомъ Лазару слати, и да ħе трудити се до 15. Августа какогодъ исплатити.

№ 590. 28. Юлиа. Доħе к суду Митаръ Стойковиħъ житель Шабачки, преяви Стевана Зворничанина, такоħеръ жителя Шабачког, за 548 гр. 10 пара (што є осто дужан) готови, и 700 гр. одъ куħе. Тако ми пресудисмо: да Митаръ Стойковиħъ чека до 26. Октомбра с. л. а Стеванъ да се стара до горе именоватогъ времена исплатити перво 548 гр. 10 пара, друго и 700 гроша одъ куħе да исплати. Ако ли не буде могао исплатити да прода куħу, или да Митаръ Стевану даде на свои 548 гроша 10 пара, и 700 гроша кусуръ, и куħю на се да прими.

№ 591. 31. Юлиа. По налогу правител. совѣта и заповѣсти господара Луке Лазаревоħа, комамданта нахие Шабачке оставлѣнъ Петроние Єшкеровиħъ са своимъ ортакомъ Илиомъ Спужевимъ одъ войнице на овай начинъ: да свагда са своіомъ лаħомъ, у свако време, када потребовало буде, у Београдъ по џебану иħи, и друге потребе одавде у Београдъ однети, и друге донети мораю.

№ 592. 14. Августа. Прияви се Євто Туфекжія, житель Шабачки, кодъ С. М. Ш., да є купио 34 комада свиня одъ Манойла Васиħа изъ Парашнице овомъ погодбомъ: ако би се свинѣ познале, и си-

ротинске биле, да Манойло има савъ трошакъ потегнути што Євто потроши, и новце Євти безъ никаква изговора повратити; Євто пакъ да даде Манойлу Васићу у готову новцу 227 гроша, и ко тому едне мале пушке арнаутовце сребромъ оковане, у 240 гроша, кое чини 467 гр. Но Манойло даде Євти свое мале пушке, у 59 гроша. Тако свинѣ сасвимъ засѣкоше 408 гроша.

№ 593. 16. Августа. Дође к суду Димитриа Пантићъ житель Шабачки и преяви Іована Таранића, текожде жителя Шабачког, за дугъ, што е чифутину Давичу изъ Београда, на облигацию отъ 46 гроше и 30 пара, за Іована Таранића, платио. Тако пресудисмо: да Іованъ Таранићъ одъ данасъ до 3 дана плаги безъ никакова одговора.

№ 594. 17. Августа. Дође к суду Пантелиа Шокчанићъ изъ Црне баре и тужи Митра Мрцайла жителя Шабачког, за дугъ 284 гроша, коихъ му е остао дужанъ одъ свиня, и неимаюћи чимъ исплатити того дуга одъ 7 година лежећегъ: тако пресудисмо: да Митаръ исплати, у чему може. И онъ дае у име свога дуга едну дугу пушку у 35 гроша, и коня у 60 гроша, на овай начинъ: да Пантелиа Шокчанићъ пушку и коня до овога Митрова дне т. е 26. Октомбра 1809. да держи, ако ли би му Митаръ у новци исплатио, свое ствари натрагъ да прими, ако ли неби дотле исплатио, то горе имановате ствари у дугъ да оду.

№ 595. 25. Августа. Дође к суду Іованче Милинковићъ, Тодоръ Тркићъ и Стеванъ Дамиановићъ,

и явише да кодъ Чакшираша има новаца Петра Недића, кои е њима дужанъ. Тако пресудисмо: да Радованъ плати Петровимъ кредыторима, и Радованъ положи за Петра 800 гроша, и ресумъ на то узесмо 24 гроша.

№ 596. 25. Августа. Дође к суду Стеванъ Николићъ житель Шабачки и тужи Радована Чакшираша за 200 гр., (за) кое е био емацъ да плати за Петра Недића. Но будући да е Петроніе Ваљевацъ Радовану дужанъ, тако Петроніе прими, да Стевану 200 гроша плати, и то до месецъ дана, и одъ суме Радовану дужне да одбіе.

№ 597. 25. Августа. По писму Пере Савића жителя Београдскогъ, одъ 23. Августа 1809. лѣта, наплатисмо по облигаціи одъ Радована Чакшираша, изъ Бревне Рудничке наие, 100 гроша. Но будући, да е именовати Перо Савићъ, Томи Тркићу жителю Шабачкомъ дужанъ 128 гроша, тако одбиамо за дугъ Томинъ 100 гроша, а 28 гр. да доплати.

№ 598. 27. Августа. Дође к суду Іованъ Павловићъ (сафунџиа), и преяви Николу Попазоглию за дугъ 800 гроша. Но будући да е Іованъ дужанъ былъ 870 гроша Иліи Мостарліи, а Мостарліа има Николи Попазогліи, тако Никола Попазоглія с мостарлиомъ Илиомъ учинише, да одаю Іовану одъ мостарлина дуга 800 гроша, и Іованъ више ништа да неима тражити одъ Николе Попазогліе, а Мостарлиа да одбие од дужне Николи суме 800 гр.

№ 599. 30. Августа. Дође к суду Паво Матићъ изъ Варне и тужи Косту Здравковића, што

му е осто дужанъ за коня 43 гр. Тако ми пресудисмо: да да данасъ 20 гроша, а после 15 дана да подпуно исплати.

№ 600. 1. Септембра. Дође к суду Живко Бояжіа изъ места Ягодине и преяви Павла Богетинца жителя Шабачког, за дугъ 300 гр., коихъ е Павле Богетинацъ на аманетъ предао Милисаву изъ Кнића, да горе именоватомъ Бояжіи преда. Но будући, да ние предо аманета, но свой дугъ за Ивана за нѣки Ковића одбиа, тако ми пресудисмо: да Павле овоме Живку исплати и овди у магистрату да положи, а када би се овди Милисавъ уватио, да се мора Павлу наплатити безъ пикакова одговора.

№ 601. 6. Септембра. Преявише се суду Богетинацъ Павле и Чусто Никола жители Шабачки, што се нису могли сами подмирити, што су чрезъ 4 године и полъ ортаковали, чрезъ кое време Никола као ортакъ воюючи ранио се. Тако ми у присуствію трговаца пресудисмо: перво, да Павле Богетинацъ плати трудбу Николи, што се око куће у коси сѣдио 100 гр., и Никола безъ рѣчи да изиће. Друго да Павле плати лѣкарине 126 гроша. И тако помирише се да више ни еданъ другога тражити нема за овай посао. Ко тому да плати Павле што е се пред нимъ затекло Николини 196 гроша 25 пара, кое свега чини 422 гроша 25 пара, кою суму безъ некаква одговора обѣщава се Павле до месецъ дана подпуно платити. Одъ ови новаца исплати Богетинацъ Николи 287 гроша.

№ 602. 6. Септембра. Дошо Тешо Гавриловъ житель Шабачки и преяви Стевана Григориевича Росейскогъ поданогъ, што му е вмѣсто грошей банке дао. Тако ми овди наћосмо за право, да Стеванъ плати Теши пошто е банкама курс. И тако Стеванъ плати на 400 фор. банки, да буду грошеви 100 фор. 80 гроша, подмири гроша 60 и паре 32. Друго да е Тешо властанъ, кому хоће, свое фатове 34 дати; Стефанъ такожде подмири Теши 15 гр. 12 пара дужни.

№ 603. 11. Септембра. Доће к суду Іованче Милинковићъ житель Шабачки и преяви честнога попа Павла Марковића изъ Такова, Ваљѣвске наие, за дугъ 200 гроша, што е добаръ быо за Радосава изъ Кадине Луке, Ваљѣвске наие. Тако ми пресудисмо: да попъ Павле безъ никаква изговора одъ данасъ до 15 дана исплати.

№ 604. 20. Септембра. Доће к суду Младенъ Станковићъ мутавжиа и преяви Милка Николића, такожде мутавжію, за дугъ 50 гроша, што е се примио да плати горе именоватомъ Младену, за нѣгова майстора Стайка, што е заслужио. По тому пакъ хотео е отрећи да исплати. Тако пресудисмо: да Милко мора безъ никаквога одговора Станиши платити. За бољѣ пакъ вѣрованѣ дадосмо му писмо, да неби по други путъ Стайко онамо наплатио.

№ 605. 20. Септембра. Доће к суду Петаръ Савићъ житель Београдски и прими овди у магистрату 100 фор. банки, и 20 гроша у белимъ новцима, што смо примили одъ Радована Чакшираша

Рудничке нафие изъ Брезне, што е био на облигацій дужанъ у 100 гроша.

№ 606. 20. Септембра. Дође к суду Іованъ Колаковићъ изъ Теочина, Рудничке нахие, и преяви Милована Евтића жителя Шабачког, за дугъ 200 гр. Тако пресудисмо: да Миловань безъ никаквогъ више изговора пола т. е. 100 гроша положи сада до неделѣ т. е. 26. овогъ месеца, а другу полу одъ неделѣ до 10 дана.

№ 607. 16. Октобра. По заклетви старца, и писменомъ пресудствію Г. Илие, бившегъ обркнеза поцерскогъ, и Марка Демитрића, потврждено њиово писмо печатомъ судейскимъ.

№ 608. 28. Октобра. Дође к суду Іованъ Вучевићъ житель Шабачки, да му е дужанъ 24 гр. одъ рубе. Но Симо одговара се, да е исти 24 гроша у руби примио у име капаре на восакъ одъ Ђорђа Томановића. Но будући, да е Іованъ Вучевићъ момакъ био Ђорђинъ, тако пресудисмо: да Симо плати Іовану 24 гроша, а Ђорђа Токмановића да тражи. Но при свемъ томъ, Іованъ прими одъ Симе восакъ по 3 гроша, и наплатише се.

№ 609. 5. Новембра. Дође к суду Ристо Мићић житель Шабачки и преяви да е купио 17. комада свиня одъ Мое Митровића изъ Маюра Г. Луке за 205 гроша. Тако ако би се ове свинѣ трефиле, да Маіо мора потегнути и свинѣ платити.

№ 610. 26. Новембра. Дође к суду Г. Иванъ Кнежевићъ кнезъ преко-дрински и Максимъ Сима-

товићъ, и преявише се за нѣки редъ воденични, што е Мария, вдова изъ Попова, по смрти синова нѣзини, горе именоватомъ Максиму предала предъ поредовницима. Но на прошение нѣки нѣзини сродни хотела е одузети. Поредовници пакъ непримаю роћаке нѣзине. И тако ми пресудисмо: да Максимъ опетъ држи редъ воденички, како што е и држо, а сродни Марие вдове да се не мешаю у воденицу.

№ 611. 27. Новембра. Доће к суду Симо Ерићъ изъ Глоговца изъ Босне и тужи Мићу Павловића, свога комшію, да му е ноћу покро изъ ваята што е имо. Тако ми пресудисмо: да Мића мора у апсу окованъ лежати 5 неделя и све што е однео да поврати. Тако на прошеніе Господара кнеза Ивана, даће за нѣга добаръ бити: данасъ прими 30 батина и одпуштисмо га, и да плати што ние могао повратити 20 гроша.

№ 612. 29. Новембра. Преяви се Ћоша Спасоевићъ житель Шабачки у суду, да е купио едногъ коня дорагаста, одъ Еврема Перића изъ Рупанца Београдске нахие, за 25 гроша, и дозволѣно бистъ на скели предати га у Цесарію.

№ 613. 1. Декембра. Доће к суду Іроко Мартиновићъ житель Шабачки и тужи Илію Спужева такожде жителя Шабачкогъ за 40 гроша да му е дужанъ, и зато му е коня одвео. Но овде су се прорачунили предъ нама, и Илия показалъ, да иште 50 гроша ране, што е коня ортачкогъ изранио, и када су коня продали, 26 гроша дошло му на исе, кое свега чини 76 гроша. Іроко пакъ кромѣ 40

гроша,. иште одъ Илие 5 гроша за жакове, и 12 гроша одъ кирие, што е нѣговъ конь воевао 2 месеца, тако по одбіению прокине суме 57 гроша одъ Илине горнѣ суме — остае Проко Илии 19 гр. дужанъ. Тако ми пресудисмо: да Проко Илии врати коня без какова одговора, кога е безъ знаня кметова варошки и магистрата одвео.

№ 614. 21. Декембра. Дође к суду Паво Станковићъ изъ Жабара и тужи Димитрію Кнежевића такожде изъ Жабара, да му е убио едногъ нераста одъ годину и полъ. Ми смо Димитрію призвали у судъ, и онъ припознах. Тако ми пресудисмо: да Димитріе Кнежевићъ или даде онакова нераста, или за нѣга да плати 25 гроша. Но будући да сада неима да плати, тако остависмо ваду до Светогъ Іована, да безъ никаква одговора платити мора.

№ 615. 30. Декембра. Дођоше к суду Іованъ Црвендлакићъ и Стеванъ Евтићъ, кметови Мотовилскій, кои су добри были за Давида, кои е различите марве Симе Сломе покро, и донеше за 4 свиня, што су погођене по 100 гроша, 60 гр. рестъ, пакъ и Давида обѣщавају се први дана овди довести.

№ 616. 22. Януара. Дође к суду Глишо Ећимъ и тужи Ђуру Петровића жителя Шабачкогъ, што му е дете лѣчио, што га е вепаръ посѣко, но Ђуро изговара се, да е вепаръ био Ратка Гавриловића изъ Орина села. Но Ратко одговара се, да е Ђуро нѣгова вепра, када е дете уео, убио и кодъ себе месо задржо. Тако ми пресудисмо: да Ратко плати

Глиши Єћиму Мелемашчета 15 гроша, Ђуро пакъ да плати Ратку за вепра 17 гроша и 30 пара.

№ 617. 28. Януара. Доће суду Милошъ Іовановићъ Шабчанинъ и тужио Марка Митровића за 80 гроша. Тако Марко дао є свой ножъ у 35 гр., а остало докъ мећю собомъ извиде.

№ 618. 29. Януара. Дошао суду Гаврило Панићъ и тужио свога брата Исаила, обоица изъ Церовца, кои є убио вола свога брата. И ми пресудили: да има Исаило (за) Гаврина вола платити 50 гроша, и да се више на судъ не гоне за именутъ вола.

№ 619. 31. Януара. Доће к суду Ђура Петровићъ, Лозничанинъ, житель Шабачки, и преяви Іована Симића, (врача) изъ Ваљва, што є девойку Калену овди изпросио, и одгаћаюћи одъ Митрова дне до Петрова дне годину дана задржо, и ние хотео водити. Зато (што се) онъ изговарао да є пропо, и неима трошка ко тому потребити, а не како што су сказали, да є другу испросио девойку: зато му ми остависмо ваду сада до Ђурђева дне. Ако ли би онъ преварио, то да му се имаду одузети оне халине, кое дао правити, и девойци за нѣну дангубу дати.

№ 620. Доће к суду Стеванъ Гавриловићъ, и преяви Іована Симића изъ Ваљва, што му є остао дужанъ 81 гроша одъ халина, што му є сашио. Но будући да Іованъ ни сада платити неможе, моли се, да га пречека до перве недељ великогъ

поста, и онда хоће поштено исплатити. Ако ли онда не исплати, то Стеванъ да є властанъ продати Іоанове сашивене халине и себе подмирити. Рестѣ пакъ, кому магистратъ опредѣли, да се има дати.

№ 621. 31. Януара. Дође к суду Максимъ Симатовићъ преко-дринацъ, изъ маюра Мотовила, и преяви Ивана Іанковића, такођеръ изъ Мотовила, да му є убио вепра у потрици у ћетену. Тако ми по визитаціи кметова ньиови нађосмо за право: да Иванъ плати Миксиму, што му є давато за вепра — 24 гроша. А Максимъ да плати потрицу у ћетену учинѣну, како су кметови нашли, 15 мочионица т. є. 6 ока чиста ћетена 6 гроша.

№ 622. 3. Фебруара. Дође к суду Милића Єгдићъ житель Београдски, и тужи Дамяна Гаиповића изъ Цульковића, Шабачке нахиє, да су се кодъ нѣга нашли 2 вола горереченогъ Милића. Но Дамянъ за сведочбу дозвао є своя два кмета сеоска, Илию Мирковића и Марка Іовановића, кои се за Дамяна формало заклеше, да нити су ти волови икада у руке Дамянове додазили, нити є онъ и нѣгови кућани и кадъ запазио, нити да коє зна; и Милићъ верова.

№ 623. 4. Фебруара. Дође к суду Марко Шпирта механжиа Мишарскій, и преяви Макевію Петровића изъ села Скуплѣна, Шабачке нахиє, што му є продо вино, коє є после неколико дана свећу свою променило, и сумня се да Макевія шливовика насуо ниє. Но Макевия узима на душу, да у вину ништа помешано ниє, нити шта друго има развѣ винове

лозе. Тако пресудисмо: да Марко мора ресть новаца за вино платити.

№ 624. 7. Фебруара. Дође к суду Георгие Борачкій и преяви Іована Радовановића изъ Грабовице Рудничке нахие, што му е вепра за 8 неделя ранио. Тако ми пресудисмо: да Іованъ плати Ђорђю на данъ по 3 паре ране. И плати Іованъ 6 гроша за рану и чуварину.

№ 625. 17. Фебруара. Дође к суду Ђурађъ Симићъ житель Шабачки, и преяви Панту Мияиловића, такођеръ жителя Шабачкогъ за нѣка топчазета. Но будући да су Пантини 100 гроша у топчазитима, а Ђурђеви 150 гроша: тако пресудисмо: да или Ђурађъ Панти исплати 100 гр. или Панта Ђурђу 150 гр. да плати, и кои исплати онога топчазета да буду.

№ 626. 17. Фебруара. Дође к суду преподобни Господинъ Хажи Константинъ, игуманъ монастира Чокешине, и преяви Іована и Арсена Петровића жителѣ Шабачке за 170 гр., за кое смо ми истима судили, ваду до последнѣгъ Фебруара сего лѣта оставили. Но будући, да ни сада готови новаца неимаю, тако пресудисмо: да обоица изъ свои кућа изићу, и да се другимъ подъ кирію даду, докле Хажиа свои 170 гроша изъ кирие извади; потомъ кућа да буде опетъ Іованова и Арсенова.

№ 627. 18. Фебруара. Дође к суду Панта Мияиловићъ житель Шабачки, за преступленіе свое, и зло обхождение свое, што е се предъ судомъ по-

казао; ние хотео по заповести за свою заслугу у апсъ ићи, (зато) прими 50 батина, и опетъ уапси се.

№ 628. 18. Фебруара. Дође к суду Милутинъ Топузовићъ житель Шабачки и преяви Іована Колановича изъ Мишара за 354 гроша, што е бьо за нѣга добаръ Марку Єраковићу, и већъ Марку 172 гроша издо; но будући да Іованъ ни сада неима да исплати, тако остависмо ваду, да Іованъ Милутину исплати до Ђурђева дне с. л. у чему буде мого, безъ никаква одговора. А Милутинъ како е започео плаћати, іошъ Марку да (да) кусуръ 126 гр. 20 пара о Ђурђеву дну. Ако ли нема Іованъ исплатити, то дае Милутипу свою механу у Мишару у дугъ.

№ 629. 23. Фебруара. Дође к суду Панта Мияиловићъ и Ђурађъ Симићъ жители Шабачки, и подмирише се за дугъ, како имъ е пресуђено 17. овогъ месеца, и даде Панти Ђурађъ 100 гроша, кои 100 гроша Пантини дадосмо за дугъ Пантинъ, Павлу Радомировићю.

№ 630. Дође к суду Димитріе Горђа, и преяви Вулу Єшкеричића за дугъ, што му е дужанъ 188 гроша. Но Вуко изговара се, да е нѣму Іованъ Ненадовићъ 100 гроша дужанъ. Тако ми прибиесмо: да Іованъ плати Горђи 100 гр., а рестъ 88 гроша, остае опетъ при Вуки да исплати, и то терминъ остависмо до 7 дана.

№ 631. 23. Фебруара. Дођоше к суду булюкбаша Милосавъ Шабачки и преяви булюкбашу Васу

изъ Белотића, за нѣко вино, кое е засекло 147 гр. Но Васа булюкбаша изговара се, да су исти новци остали при Павлу булюкбаши изъ Вранске, кое Павле булюкбаша припознае. И тако остаю новци 147 гр. булюкбаше Милосава при Павлу булюкбаши.

№ 632. 28. Февруара. Дошо к суду Настасъ Караћосъ житель Шабачки и тужи Живана Ћебића изъ Табановића, што му е коекакве ствари покрао. Тако пресудисмо му: двапутъ по 50 батина да прими.

№ 633. 7. Марта. Дошла суду Ђука, супруга Іована Братића, и донела едну малу пушку, кою е Арсенъ Петровићъ за дугъ у залогъ дао. И тако будући, да Арсенъ ние мого свой дугъ 10 гроша платити, продадосмо пушку за 10 гроша.

№ 634. 7. Марта. Дошо суду Стеванъ Рашићъ изъ Парашнице и преяви Симу Юларжића жителя Шабачког, за 80 гроша, што му е осто одъ нѣки коня одъ плячке дужанъ; но Сима одговара се, да е Іованъ, кои е за свое преступленіе у цесарію предатъ, ортакъ нѣговъ био. Тако наћосмо за право: да Сима мора ови 80 гроша платити. Остависмо ваду до 15 дана.

№ 635. 7. Марта. Дошао суду Іованъ Мосто житель Шабакки и преяви Луку Петровића, такожде жителя Шабачкогъ, што му е држо механу подъ кирію, и безъ знаня нѣгова оставио механу, те дангубила е 2 месеца, кою е за целу годину погодио. Тако пресудисмо: да Лука за 2 месеца (по) 54 гр. мора платити — 108 гроша.

№ 636. 8. Марта. Дошао суду Иванъ Божићъ изъ Древовца и преявио Нинка Пурешевића и Мияила Максимовића изъ Яловика, да се на ньи сумня, да су му вола, кога е изъ Власанице купио, када е во натрагъ повратио се, обуставили. Ми смо обоицу Нинка и Мияила к суду призвали, и до заклетве принудили. Но налазимо да они у томъ нису, и Иванъ верова и помирише се.

№ 637. 9. Марта. Преявио суду Лазаръ Теодоровићъ, писаръ Господара Луке ком. Шабачке нахие, и славног магистрата Шабачкогъ, Симу Уларжића жителя Шабачкомъ, што е изнео да е Лазаръ подмићенъ пресудио нѣки посо. Но по точномъ испитиванію наћосмо, да е Симо криво говорио, и тако плати штрофа 3 гроша.

№ 638. 10. Марта. Дошо суду Ђуко Романовъ житель Шабачки, и преяви Косту Здравковићу за дугъ 40 гроша, што е био добаръ за Ненада Тркића. И тако пресудисмо: да Коста плати Романовићу, а онъ да тражи Ненада, и подмирише се.

№ 639. 10. Марта. Дошо к суду Іованъ Микаловићъ житель Валѣвски и Марко Іовићъ житель Шабачки, и преявише се да е Марко издо 250 гр., кои е узаимио одъ покойногъ Пере Савића, и онъ издаде Іовану Мияиловићу, брату Перину.

№ 640. 11. Марта. Дошао к суду Аврамъ Милосавлѣвићъ изъ Ладимироваца и преявио Василя Стевановића, Іована Милинковића, Пантелію Симеуновића, Тодора Митровића, Пантелію Ћирило-

виħа, што су ньиова говеда потрла кукурузе. И потрицу одсѣкли кметови 500 ока сирови кукуруза, или 400 ока суви. Но будиħи, да више именовати потричари нису потомъ хотѣли, како е уговорено издати, дотерали су се предъ насъ, и ми имъ пресудисмо: како су и кметови имъ судили, да даду или 500 ока сирови или 400 ока суви, или у новцима по 4 паре на оку да издаду, и остависмо ваду до 26. Марта с. л.

№ 641. 15. Марта. Петаръ Секулиħъ купио куħу и дуħане у Шабцу подъ № 30. лежеħю, одъ Радована Чаругжіе жителя Шабачкогъ за 585 гр. И ваду остависмо: да Петаръ новце положи 300 гр. о Благовѣщенію текущаго лѣта, а Рестъ 285 гр. о Спасову дне, и предаде му тапію.

№ 642. 17. Марта. Дошо суну хажи Сава Симиħъ изъ Сараева и донео облигацію почившегъ Іована тако реченогъ Крнѣ, кою доле копирамъ, по койой ми одъ дужника почившегъ Крнѣ наплатисмо ему нѣшто одъ облигаціе, што одъ Ранка Баталажанина 272 гр. одъ Стевана Марковиħа 368 гроша.

№ 643. 18. Августа. Копиа облигаціе Іована Крнѣ на 1808. лѣто.

№ 644. Звано творимо за ову облигацію, како самъ я исти, Іованъ Савиħъ, дужанъ хажи Сави Симиħю изъ Сараева, чисто гр. 1070. и словомъ велимъ: хиляду и седамдесетъ гроша, и по овоме више именоватомъ писму явимо, како самъ ово исто дужанъ хажи Сави Симиħю, и поставлямъ ваду да

се наплатимо о Фабянову на Осѣку, илити на Броду, кои би ово писмо донео, тому да имамъ платити поштено. Овой облигацій платацъ:

Іованъ Оавићъ,
илити речено Крньо.

№ 645. 18. Марта. Дошла суду Стана починшега Петра Црногорчевића изъ Амайма супруга, и преявила свога братучеда Николу Станаревића, за нѣно полъ казана, што е ньойзи одъ оца Трифка Станара изостало, и овай Никола хотео е преотети. Но ми како е и Турски судъ судио, пресудисмо: да они овай казанъ на поле держе.

№ 646. 18. Марта. Предсто суду Никола Милићевићъ изъ долнѣгъ Бошняка, Шабачке нахие, и тужио Евту Перићевића за дугъ 90 гроша, што му е одъ продатогъ коня осто дужанъ, и да е свогъ коня позно у Спасоя Петровића жителя Шабачкогъ. Но будући, да е Евто истогъ коня продо ниже него што га купио, и за свое зло владанѣ апса допао, а Спасое опетъ одговара се, да е истогъ коня купио за 65 гроша, тако ми пресудисмо: да Спасое коня задержи, а Евто за свой дугъ еданъ гунъ у 23 гроша, 11 аршина беза, 7 гроша у готову, 6 гр. рестъ остае іошъ при Евти.

№ 647. 19. Марта. Дошо к суду Илиа Ранковићъ изъ Лояница и преявио Радована Іовановића жителя Шабачкогъ, за дугъ почившего Илие Ягодинца брата нѣгова, (од) 41 гр., што е одъ вина дужанъ осто. Тако неимаюћи новаца, Радованъ даде Ранковићу 2 вепра, што су подъ капаромъ остали.

№ 648. 20. Марта. Присто суду Петаръ Єличићъ изъ Вукошића, преявио Петра Иконића изъ Накучана, да му є вола што му є одъ баде, што му є одъ мираза дошо, одвео крадомъ. Но по точномъ испитиванію наћосмо, да є Петаръ Иконићъ свога вола одвео, и да Петаръ Єличићъ ништа више тражити неима.

№ 649. 20. Марта. Живанъ Гавриловићъ изъ Родовашнице, донесе 120 гр., што су похарали Васу Маторога Шабачкогъ, рестъ пакъ до 500 гр. остависмо му ваду до 15 дана.

№ 650. 21. Марта. Дошо к суду Іованъ Станковићъ изъ Лояница и преявио Радована Іовановића жителя Шабачког, за дугъ почившаго Илиє Ягодинца брата Радованова. Но будући, да є Раловањ Поповићъ изъ Лояница ортакъ био с почившимъ Илиомъ, и они обадва ортака имали су 290 гроша кодъ Глигориа Младеновића изъ Осечке, а Бела изъ Церовца дужанъ био є Младеновићу 200 гр. тако ми пресудисмо: да Бела одъ дуга Радована Поповића даде за Глигорію Іовану Станковићу 171 грошъ, а 80 гр. издо є Радовану Іовановићу. И тако одъ данасъ да Іованъ Станковићъ има примати своє новце одъ Беле, а не одъ Радована Попова, а Радованъ Іовановић више ништа да не има тражити одъ Радована Попова, нити Радованъ Поповъ одъ Младеновића, ни Младеновићъ одъ Беле, но Бела да има исплатити Іовану Станковићу.

№ 651. Дошо к суду Стеванъ Рашићъ изъ Парашнице и приявио Симу Прижанина за дугъ

80 гроша, што е одъ нѣки кобила дужанъ осто. Но Симо изговара се, да е кобиле за Ђуку Романовића купио. Но ми пресудисмо: да Сима Стевану плати 80 гроша, а онъ одъ Ђуке да тражи.

№ 652. 24. Марта. Дошо к суду Зариа Филиповићъ изъ села Каоне, и преявио Гаврила Іовића изъ Ладимираца за нѣки дугъ. Тако по чистомъ есапу наћосмо ми, да е Гаврило Заріа дужанъ 40 гроша, кое Гаврило припозна и обѣща се скоримъ временомъ исплатити, и помирише се и полюбише се предъ нама.

№ 653. 24. Марта. Дошо к суду Петаръ Срдановићъ и преявио Ісаила изъ Церовца за дугъ, што му е одъ куплѣни свиня дужанъ остао. Тако ми пресудисмо: да Исаило плати. Но онъ неимаюћи даде Беле изъ Церовца за Исаила Пери еданъ казанъ у 300 ½ гроша, рестъ пакъ іоштъ оста на Исаилу.

№ 654. 26. Марта. Дошли суду кметови села Белина, Илиа Токалићъ, Елесіе Марковићъ, Милићъ Петровићъ, Евта Івановићъ и Тома Николићъ, за Юришомъ Николићемъ кои е овди кодъ насъ уапшенъ, што е пуцо и обранио Тодора Ивановића изъ Белина, и тужише да е исти Юриша врло и у селу непослушаи, тако ми за непослуштво пресудисмо му 20 батина, а што е момка обранио, остависмо га до далѣгъ извидѣниа.

№ 655. 26. Марта. Дошо к суду Гая Илићъ изъ Бадовинаца и преявио Марка Іовића изъ Ба-

довинаца, да му е краву убио пре две године и по. Тако пресудисмо: да Марко плати 30 гр. за краву.

№ 656. 28. Марта. Дошо к суду Матиа Шобићъ изъ Дреновца и преявио Васу Нешића, такоћеръ изъ Дреновца за 57 гроша, што му е осто дужанъ отъ куплѣни свиня; но Васа плати 57 гроша, и седло, што е Василъ Матiй дао у 15 гроша, остае Матиино. И тако подмирише се, да више Матиа одъ Васе ништа тражити неможе.

№ 657. 5. Априла. Оптуженъ Юриша Николићъ изъ Белина, кои е овди кодъ насъ у апси био 3 неделѣ дана, едно што е своимъ кметовомъ и наредби ньиовой противанъ био, за кое свое непослушанiе 26. Марта т. л. 25 батина примио, друго што е обранио Тодора Ивановићъ изъ Белина, и зато данасъ прими 50 батина, обѣща се и закле се овди предъ нами, ако би онъ у оваково штогодъ у будуще ступио, да се лиши свога живота.

№ 658. 5. Априла. Дошли к суду кметови Вернянскiй Мића Еремићъ, Iованъ Iаковлѣвићъ, Малешъ Павловићъ и Паво Антонићъ, Дмитаръ Илићъ и попъ Ђураћъ Поповићъ, и преявили, да су имъ Заблаћани нѣки комадъ землѣ преотели, и на то во свидѣтелство доведоше два старца, Еротiю Милутиновића изъ Синошевића одъ 97. година и Михаила Николића изъ Боића око 90. година изъ околни села, кои се предъ нама и Господаромъ Лукомъ, командантъ нахие Шабачке, и Милошемъ, войводомъ Поцерскимъ, заклеше, да е земля Варнанска узъ реку Боићску. Тако ми пресудисмо: да се више

Заблаћани ништа преко реке Боићске машати немаду. При томъ ни подъ кои начинъ да се неби усудили марву Заблаћанску у потрици убити, или у чему нибудъ нагрдити, но да имаду суду приявити, и како судъ наће за право, онако се владати.

№ 659. 6. Априла. Дошо к суду Пеіо Гавриловићъ житель Шабачки туфекжія, и преявио Стоядина Єлића изъ Петловаче, за дугъ 96 гроша и 30 пара. Но Стоядинъ неимаюћи готови новаца, даде Пеіи свогъ коня да се наплати, и Пея іошъ даде Стоядину 23 гроша и 10 пара, први дана по Ђурђеву-дну.

№ 660. 9. Априла. Дошо к суду Кузманъ Илићъ изъ Валѣва и преявио Тешу Марића изъ Шабца за 50 гроша, но Тешо неимаюћи све да исплати, плати само 10 гроша, за рестъ оставлямо ваду до Петрова-дне.

№ 661. 19. Априла. Іованъ Ненадовићъ, житель Шабачки, донесе 50 гроша одъ 100. а 50 гроша да плати Євтан, што є дужанъ био Іовану Ненадовићу.

№ 662. 22. Априла. Дошо к суду Іаковъ Михаиловићъ изъ села Румске, Шабачке нахиє, и преявио се да су нѣгови синови и дѣца кою є имо, сви упокойли се, и да є онъ на себе втори бракъ примио са Становъ, бившомъ супругомъ почившаго Ристивоя изъ Корените села изъ Ядра, и са шномъ примио двоє мушке деце: Саву и Груицу, коє онъ усиновлява и овди предъ нама за наслѣднике цѣлогъ свога имѣниа, по смрти своіой прима. — Тако ако би

се по смрти вишереченога Іакова Михайловића какви сродни нашли, кои би се трудили имѣніе овога преотети отъ дѣце, Саве и Груице, то да имъ се нигди дати неможе, но овой дѣци Сави и Груици савъ малъ Яковлѣвъ да престане.

№ 663. 29. Априла. Дошо суду Михайло Петровићъ изъ Брезовице Раћевске, преявио Якова Игнятовића изъ Крнула Шабачке нахие, што е више именоватога Мияила братъ Гаврило служио и воево за Якова с погодбомъ, да му одъ сваке врсте стоке, кромѣ коня, даде, и да га ожени, кое е и свршено. Но будући да е Гаврило у войсци погинуо, тако пресудисмо: да Яковъ Мияилу изда едну краву, и едно юне и теле, и руво женско, а отъ друге врсте марве нека престане Якову, што е даће издаво, а годишницу да помогне Якову издати.

№ 664. 4. Майа. Дошо к суду Петаръ Іовановићъ изъ Месараца, Шабачке нахие, и преявио се у С. М. Ш., да е онъ намѣранъ и радъ узети вѣмсто сина Іована, почивше свое единородне сестре Босилке сина, почившаго Косте изъ Орашца, Валѣвске нахие, супруге. Но будући да е Петаръ еще младъ и временомъ и са своіомъ супругомъ дѣце имати може, но при свемъ томъ онъ т. е. Петаръ обѣщава се, ако би онъ колико буде синова имао, да ће Іована за найстариегъ своегъ сина примити и держати, и када би по времену Петру мрети било, да ће Петаръ Іовану, сестрину сину, исе еднако како и своимъ синовима учинити, ако му ихъ Богъ даровао буде. Ако ли Петаръ у своему животу ника-

ква сина имати небуде, то све исе Петрово одъ мала и мащине да престане Іовану, сину почивше сестре Петрове Босилке.

№ 665. 6. Майа. Дошла к суду Ружица, почившаго Миливоя Лукића изъ Крнула супруга, и преявила свога синовца Филипа Алексића, такођеръ изъ Крнула, да е нойзи сву сермію преграбио, кою е нѣнъ почивши мужъ Миливой ньойзи и нѣзинимъ синовомъ Урошу и Ђурђу, кое е она изъ првогъ својгъ дома довела, оставіо, кое по својой чистой совѣсти, и нашемъ точиомъ испитанію, показа Гая Глигорићъ изъ Крнула. Тако ми пресудисмо: да Филипъ Алексићъ, коего еще отацъ одѣлитъ био е, поврати све што е годъ отузео отъРужице, и нѣзини синова, какоти прво: 100 ока вина, 150 ока ракие, 9. комади свиня, 5 оваца, 10 гр., и то іошъ преко свега да даде што е волове продо, едногъ коня даде Ружици што е продо нѣзина, и изъ куће нѣне да се пресели Филипъ у свою кућу. И ливаду што е продо Филипъ да поврати, отъ 350 ока жита да да Филипъ Ружици, за сада, 60 ока, за кусуръ до новога да Ружица пречека.

№ 666. 7. Майа. Дошо к суду Господаръ кнезъ Иванъ Кнежевићъ и молио се за два апсеника Атанасиа и Арсена Вркачевиће изъ Парешнице, и показа, да ова вишеименовата двоица нису били са Иваномъ, кои е ишо харати, кое и самъ Иванъ освѣдочи, но само да е попизмице на више речену двоицу речено, зато ми отпуштамо ихъ свободне.

№ 667. 12. Майа. Дошо к суду Симо изъ Довмира и преяви Илію Мостарлію за 40 гроша, што е био за Исаила изъ Варне добаръ, тако пресудисмо: да Мостарлиа плати Сими 40 гроша, а Мостарлиа да тражи Исаила.

№ 668. 12. Майа. Дошо к суду Димитріе Секуловићъ, беђара изъ Шабца, и преяви Янка Калайжію, такожде беђаръ изъ Шабца, што му е даво и трошио на нѣга, и преко свега тога злимъ показао се. Зато ми пресудисмо: да Янко Калаижія плати трошка 7 гроша и 20 пара, и да врати малу пушку, што е нѣму Димитріе Секулићъ поклонио.

№ 669. 12. Майа. Дошле к суду две сестре Стана изъ Слепчевића, супруга Маринкова, и Кумрія, супруга Мияила Тешића изъ Липолиста, обадве дщери Бое почившаго изъ Липолиста, и преявиле свога своякa Марка Савића изъ Богосавца, што е ньиовъ отацъ Боіо старости ради преселио се к своему трећему зету Марку Савићу, и кодъ нѣга и преставио се, и све што е имо кодъ вишеименоватогъ своrъ зета оставио т. е. 3. матори говода, и 3. свиня, и еданъ котлићъ одъ 10 ока, и 30 гроша готови новаца. Но мало потомъ представила се и дщи почившаго Бое, Ела, супруга Марка Савића. Тако Марко Савићъ, кое за опело старца свога Бое, тако и за Елино, супруге свое, потрошио 116 гроша. Но две заоставше дщери Стана и Кумрія тражиле очевину свога оца Бое негледаюћи на трошакъ што е Марко Савићъ на погребеніе тела потрошио. Тако ми пресудисмо: да Марко да они

двое свиня своимъ свастима, и више ништа оне да неимаду тражити одъ Марка.

№ 670. 13. Майа. На прошеніе Г. кнеза Ивана преко-дринца и кметова Гае Кошаровића изъ Салаша, Проке Миливойчевића, Симеуна Гроздановића изъ Совляке, Максима Павловића изъ Салаша, Ђукана Крсмановића изъ Совляка, Миће Логиновића изъ Совляка, Боице Пеичића изъ Кленя, отпуштенъ Иванъ Баићъ изъ Парашнице изъ апса у ком е 15 дана био, што е едну жену хотио похарати. Притомъ пресудисмо ми нѣму за нѣгово преступленіе 50 батина ударити.

№ 671. 13. Майа. Дошо к суду Мата Николићъ изъ Бастава изъ Раћевине, и преявио Павла Церовца изъ Кривае, Шабачке нахие, за 5 комада свиня измета изъ чопора, што се нису могли изъ между себе помирити, и потомъ изгублѣли су. Тако ми у присуствию терговаца Г. Милосава Магазиновића и Николе Чаркажіе Шабчана пресудисмо: да они мораду по пола штетовати, ако ли би се они 5 комада свиня нашло, да они вишеименовати двоица мораю свинѣ разгодити.

№ 672. 27. Майа. Дошао к суду Станиша Налбанта житель Шабачки, и преявио Нилолу Алексића, такожде жителя Шабачкогъ, што е нѣму покро лукъ изъ баще. Тако пресудисмо: ударити 25 батина.

№ 673. 1. Юниа. Дошао к суду Вукићъ Нођаяцъ изъ Парашнице и преявио Марка Церовца

изъ Кривае, што му ние капарисану ракію на уговорени терминъ у Шабацъ донео, но онъ на празно 7 гроша кирие платити моро е, и сувише до Маркове куће 3 дана изоставити и дангубити. Тако ми за право наћосмо: да Марко Церовацъ сада плати кирію, што ће Вукићъ погоћену ракію до куће свое однети.

№ 674. 2. Юниа. Дошо к суду Стеванъ Костићъ, преявио свога майстора Ивана Ковача, жителя Шабачкогъ, што га е био погодио да га занату ћурчискомъ за 5 година научи, и прву годину погодили по 25 гроша. Но Стеванъ, када е стаіо 3 године, и у занату одъ свогъ майстора ние обучаванъ био, тако ми пресудисмо: да Иванъ Ковићъ майсторъ мора платити Стевану едну годину, и то по 25 гроша, то чини свега 37 гр. и 20 пара, безъ никаква далѣгъ изговора.

№ 675. 3. Юниа. Дошо к суду Ђураћъ Прелићъ изъ великогъ Бошняка и преявио Павла Єшкерића, жителя Шабачкогъ, за дугъ 45 гр., што му е осто дужанъ одъ куплѣни оваца пре три године, и за кои дугъ Ђураћъ одузео одъ Павла пушке мале и ножъ велики, тако ми пресудисмо: да Ђураћъ Прелићъ донесе пусатъ Павловъ овди у магистратъ, а Павле до 7 Юниа т. л. да положи новце. Ако Павле донде не донесе новаца, тако да се нѣговъ пусатъ мора продати и Ђурђу исплатити.

№ 676. 3. Юниа. Дошо к суду Марко Єраковићъ изъ Бобовика и преявио Теодора Станковића изъ Мрћеновца, за дугъ 116 гроша, што му е осто

дужанъ одъ куплѣнe ракіe преће 4. године, и ко тому іошъ 8 комада буради. Тако ми пресудисмо: да Теодоръ безъ никаквога одговора одъ данасъ до 15 дана плати, и бурадъ да поврати. Ако ли до уреченогъ времена новце не положи, и бурадъ не поврати, да мора отиснути свиня што му новца засѣку.

№ 677. 3. Юниа. Дошла к суду Бояна изъ Радовашнице манастира и преявила Николу Лукића изъ Звезда за дугъ 143 гроша, што e осто дужанъ одъ куплѣни 4 вола пре 7 година. Тако ми пресудисмо: да Никола безъ никаквога изговора одъ данасъ до Светога Петра т. л. платити мора. Ако ли до реченогъ времена не плати, да му се прода одъ мала, што они новаца засѣћи може, и да се Бояни изплати.

№ 678. Юниа. Дошо к суду Сима Слепчевићъ изъ Прова и преявио свога старца Петра Нинковића, такожде изъ Прова, с кимъ e заедно у едпой кући сѣдио, да му e попрећиво да га убие, и друго кое шта на нѣга говорио, и свою дщеръ а Симину жену на нѣга напустио, те га e срамотила. Тако ми призвасмо Петра Николића, Симина старца, и жену Симину, и у присуствію ньови сеоски кметова Белѣ Узуновића и Лазара Николића испитасмо и нађосмо: да и кодъ едне и кодъ друге стране много фалишпо било естъ. Но Симо опетъ овди предъ нами подмири се са своимъ старцем Петромъ и обѣща се да ће га како свогъ оца слушати и радити. Старацъ пакъ обѣща се да ће одъ оваке претнѣ престати свой баби зафтъ дати, и свою дщеръ, а Си-

мину жену, кодъ свогъ човека што скривила буде, не бранити. Тако заключено, кои би ово свое обѣщанѣ преступио, да мора найоштрие каштигованъ быти.

№ 679. 6. Юниа. Дошо к суду Димитріе Пантовићъ житель Шабачки и яви да е пазарио едногъ коня ђогата одъ Николе Лазића изъ Дружетића, Ваљевске нахие, за 78 гроша, и престадоше овди предъ нама.

№ 680. 9. Юниа. Дошо к суду Ђурађъ Прелићъ изъ великогъ Бошняка и преявио Павла Ешкерића, жителя Шабачкогъ, за дугъ 45 гроша. И тако оставлѣна вада, како у истомъ листу гласи, до 30. Юниа, да ако довде не донесе Павле новце, да му се пушке одузму. Тако данасъ ми дадосмо Павлове две мале пушке Ђурђу Прелићю у 45 гроша дуга.

№ 681. 16. Юниа. Дошо к суду Живанъ Мошићъ изъ Зминяна, Шабачки нахие, и преявио Юроша Вучковића изъ Дреновца, што му е отеро 3 козе, кое онъ истина од плачке пре 3 године, када е дозволѣно било плячку терати, купио. Тако ми за право наћосмо: да Юрошъ безъ никаковогъ далѣгъ изговора мора оне 3 козе повратити Живану Мошићу.

№ 682. 18. Юниа. Дошо к суду Дамианъ Евтићъ, житель Шабачки, и преяви Илию Богдановића, такођеръ жит. шабч. за дугъ 231 гроша одъ орталука, и 54 гроша одъ кућне кирие. Но Илиа изговара се, да по ньиовомъ рачуну Дамианъ примио есте преко свои главни новаца више 70 гроша, и

на то закле се. Тако ми избрисасмо изъ Дамианова тефтера гореименовати 231 грошъ, и Дамианъ плати 70 гроша, што е преко свои главни више примио, и 60 гроша іошъ одъ файде, што е при Дамиану заостало, кое чини 130 гроша. Одъ овога одбия Дамианъ свою кућну кирію 54 гроша, одъ кое већъ има издо 25 гроша. Тако Дамианъ даде Иліи 111 гроша чисто.

№ 683. 23. Юниа. Дошо к суду Крста Белићъ житель Шабачки и преявио Павла Богетинца за ортачку ливаду, да му неда носити, изговарајући се, да е нѣму одъ господара поклонѣно. Тако ми нађосмо за право: будући да ние Крсти изъ почетка свогъ ортаклука казо, да себи ливаду тражи, да Павле Богетинацъ да трећи талъ ливаде Крсти.

№ 684. 23. Юниа. Прорачуни се Крста и Павле Богатинацъ, и Павле оста дужанъ Крсти 143 гроша и 28 пара одъ ортаклука и ортачкогъ коня, но іошъ међу нъима остае купа ортачка, и више ништа неима тражити еданъ другогъ. И Павле обвезуе се све исплатити до Петрова-дне.

№ 685. 26. Юниа. Дошо к суду Мићо Митровићъ, писаръ Лозничкн, и преявио Мићу Поповића изъ Румске, Шабачки нахие, за едногъ свогъ коня, што е у нѣга познао. Но Мићо Поповићъ одговара се, да е истогъ коня купио одъ Спасоіа Недића, изъ Осечине, Валѣвске нахие. Тако ми пресудисмо: да Мићо, будући да е продо коня другому, даде Мићи писару 90 гроша, што е за коня узео. А онъ с писмомъ С. М. Ш. да иде на С. М. Валѣв. тражити,

да се и нѣму нѣгови новци, што е за коня дао, одъ Недића поврате. Ваду оставлямо до Светога Илие т. лѣ.

№ 686. 5. Юлиа. По писму С. М. Београдскогъ наплатисмо дуга почившаго Трифка Евтића; по облигациама наплатисмо одъ Ристе Цивріе, и даде едне мале пушке у 115 гроша, и ножъ велики у 23 гроша 30 пара. Станиша пакъ неимаюћи сада платити, остависмо му ваду до Митрова-дне т. лѣ. Іованъ Реповацъ обѣщава се 100 гроша одъ данасъ до 10 дана платити, кои се при господину Милисаву, бившемъ совѣт. Валѣв., находе. Ресту пакъ остависму ваду до 25 дана.

№ 687. 5. Юлиа. Подмири се Тешо Марићъ екмекчія, житель Шабачки, са Кузманомъ Илићемъ изъ Валѣва, и плати Тешо дужни 40 гроша Кузману Илићу.

№ 688. 5. Юлиа. Подмири се Яковъ Тркићъ и Ђука Рамановићъ за 752 фор. 30 кр. што су Сима Каонацъ и Никола Поповићъ житель Шабачки у Руми Васи Станићу, за кућу Романовића, платити морали.

№ 689. 3. Августа. Подмири се Паво Богетинацъ и Крста Белићъ, житель Шабачки, за ньиовъ бивши ортаклукъ. И Павле исплати Крсти 51 грошъ и 28 пара. Трећи талъ пакъ Крстине куће остае међу ньима, кои стои 866 гроша и 20 пара. Тако Паво иште одъ Крсте да одкупи на 133 гроша. Знанъ нѣговъ талъ или да прода кому хоће. Тако томе оставля Крсти на нѣгово произволеніе.

№ 690. 3. Августа. Учинѣнъ уговоръ између Павла Богетинца и Крсте Белића, жителя Шабачкогъ.

№ 691. 20. Августа. Дошо к суду Никола Мунжиа, житель Шабачки, и преяви Мияила Тодоровића изъ Брезовице Валѣв. нахие, да му е дужанъ 85 гроша изъ Механе. Но Михаило изговара се, да су исти новци при Дамиану маломъ изъ Шабца. Дамианъ закле се да нису при нѣму, и Михаило подмири се са Николомъ Мумжиомъ.

№ 692. 23. Августа. Дошо к суду Госп. Панто Пантелиа, Дивляко изъ Буновице Валѣв. нахие, и преявио Янка Касапина, жителя Шабачкогъ, за дугъ 305 гроша; 100 гроша пакъ Іосифови остае међу ньима, и обвезуе се Янко ови више речени 305 гр. до 15. Августа поштено исплатити, кое ако неби до реченогъ времена платио, да мора апса допасти.

№ 693. 22. Августа. Дошо суду честни отацъ Христифоръ Павловићъ изъ Шабца, и преявио Марка Іовића, жителя Шабачкогъ, за дугъ 40 гроша, што му е остао дужанъ одъ рубе, и премда е обѣщо готово платити ние платио. Тако ми пресудисмо: што су новци 10 месеци стаяли, 10 гр. више да плати. И тако подмирише се у 50 гроша.

№ 694. 24. Августа. Дошо к суду Іованче Милинковићъ и преяви Лазара Василѣвића изъ Брезне рудничке нахие, што му ние хотео да исплати за доламу, кою е наручио био. Тако и сада немаюћи ни садъ Лазаръ да исплати, остависмо ваду до 9. Септембра т. лѣ. Ако ли до оногъ времена неисплати,

то да е Іованче властанъ ону халину продати, и свои 150 гроша извадити.

№ 695. 26. Августа. Отпуштаю се у присуствію Г. Луке Лазаревича, команданта Шабачкогъ, апсеници Живко Стевановићъ и Ђурица Перићъ, изъ Шеварица, кои су чрезъ 9 неделя у апсу лежали, што су девойку отимали. Тако ми пресудисмо: да Живко Стевановићъ као женѣнъ и Ђурица деверъ, да прима сваки по 50 батина. И заклеше се да ће у напредакъ свое старіе добро слушати, и ни у какво зло дѣло ступити. Ако ли би пакъ наймань што скривили, заревоше се, да ће се суду предати на смертъ.

№ 696. 28. Августа. На прошеніе Бл. Госпоже Г. Луке, за срећю нѣногъ новорожденогъ сина Георгиа, смилово се судъ и народъ, и отпушта слѣдующи 7. ариштанаца, кои су у Шабачкомъ апсу 9 неделя пробавили, за разне свое погрешке, притомъ форманло заклеше се, да они одъ данасъ у будуще ни найманѣгъ какова зла узинити неће, и обвезаше се, ако би кои одъ нихъ ову заклетву преступио, да ихъ судъ, безъ никаква далѣгъ испитиваня, гди се пофатаю, онди и свой конацъ да виде ови.

№ 697. Апсеници есу по имену Янко Вуићъ изъ Засавице, Игнятъ Тимошићъ изъ Слепчевића, Гая Велковићъ изъ Салаша преко Дрине,*) Іованъ Ђевићъ изъ Богетића, Евремъ Кристивоевићъ и Юрошъ Макарићъ.

*) Ово ће бити Салаш-црнобарски, који је у Мачви.

№ 698. 29. Августа. Живанъ Гавриловићъ изъ Радовашнице донесе 53 гроша одъ похаре Васе старогъ Шабчанина. Рестъ пакъ іошъ 240 гроша оста іошъ при Живану.

№ 699. 29. Августа. Дошо к суду Пантелия Дерезгићъ изъ Дубля и преявио Ивана Ковића, жителя Шабачкогъ, за нѣки дугъ. Но Иванъ изговара се на нѣку жену, почившаго Новака Милиошевића изъ Митровице. Тако ми пресудисмо: да и Пантелиа и Иванъ буду на митровачкой скели у понеделникъ по Госпоіи малой. Ако ли кои одъ нихъ не буде на уречено време на скели, онай ће бити кривъ и изгубиће.

№ 700. 29. Августа. Дошла к суду Живана кћи почившаго Марка Милутиновића изъ Десића и преявила свога стрица Луку Милутиновића, также изъ Десића, да іошъ е отузео очевину, премда е исти Марко одъ брата свога Луке 12 година оделитъ био. Тако ми пресудисмо: да Лука очевину Живани Марковой дщери, безъ никакова изговора кое поврати кое исплати, како ти, перво: одъ овде продати свиня 37 гроша, шесторо матори свиня, 1 $^1/_2$ говече маторо, ддъ едне мале пушке 5 гроша, одъ едне куће 10 гроша, одъ едне мотике винограда да ће исплатити 20 гроша, одъ шлива 30 гроша, одъ нѣки 40 гроша, што е маћиа дечина однела 20 гр. кое свега чини у готову, кромѣ стоке, 122 гроша. То безъ никакова изговора, кое у готовомъ новцу да исплати, кое у марви да изда.

№ 701. 11. Септембра. По тестаменту почившаго Томе Тркића, наплати се Яковъ Тркићъ са Іованомъ, супругомъ почившаго Томе, и плати 400 гроша, и више ни она ни дѣца Томина одъ Якова тражити неимаду, кое она и собственимъ особитимъ писмомъ Якову датомъ за сѣдочава са долуподписатимъ свидѣтелима.

№ 702. 5. Декембра. Дошо к суду Павелъ Рекалиа с Уба и преявио Марка Реновчева, Шабачкогъ жителя, за дугъ 210 гр. Но будући да е почивши Павле Васићъ изъ Орашца дужанъ остао Марку Ренов. горню суму, а Паво Рекалиа дужанъ Павлу Васићу 210 гроша, тако пребиамо: да Павле Рекалиа Марка више не тражи, нити братъ почившаго Павла Васића више да тражи Павла Рекалію.

№ 703. 10. Декембра. Дошо к суду Г. Янко Поповићъ, бинбаша, и преявио Ђућу Романовића за дугъ 79 гроша и 20 пара, што е осто дужанъ одъ юмрука. Но Ђука Сомановићъ исговара се да онъ има с Г. Янкомъ іошъ рачуна, тако ми пресудисмо: да Ђука вишеименовати 79 гроша и 20 пара одъ юмрука Г. Янку исплати, а за друго далѣ да тражи. Но бинбаша неимаюћи овди предъ нама облигацію положити, обустависмо 79 гроша 20 пара у суду, докле онъ облигацію не нађе.

ЛѢТО ЗАЧИНѢ 1811.

№ 704. 13. Януара. Дошо к суду Живанъ Станоевъ изъ Свилеуве, и тужи Г. Теодосію Стояновића изъ села Скуплѣна, да му е са жене проша-

стого лѣта, када е о Петрову-дне к манастиру Каонскомъ дете болесно носила, скинуо подбрадникъ кои се состояо изъ 35 гроша. Тако данашнимъ даномъ плати Теодосиа Живану у суду 35 гроша, и подмирише се, а Теодосіе остае опетъ у апсу до далѣгъ извидѣниа.

№ 705. 13. Януара. Нинко Станичићъ изъ Богатића, Шабачке нахие, кои іошъ с еднимъ другомъ Іованомъ Ђевићемъ изъ Богатића, две краве преко Дринске украли есу. Тако овому Нинку пресуђено: да лежи 7 неделя у апсу Шабачкомъ, по томъ да прими 50 батина, и онъ овди у суду Шабачкомъ форманло закле се, да онъ више никада у оваково послове ступити неће.

№ 706. 18. Януара. Данашнимъ даномъ с договоромъ Г. Луке команданта Шабачке наие, установлявамо у нашой вароши Шабачкой слѣдующый наракъ:

Леба добро печена ока — — — —	10	пара.
1 олба вина овдашнѣгъ — — — —	12	„
Немачка вина олба — — — — —	14	„
Олба ракие сеоске — — — — —	32	„
Немачке ракіе олба — — — — —	40	„
Месо говеће сирово — — — — —	14	„
Овчіе пресно месо — — — — —	16	„
Ока свеће лояне — — — — — —	60	„

И кои бы преко овога нарака преступио и скуплѣ ове више речене ствари даво, или у кога би се крива мера уфатила, платиће 12 гроша штрофа, или 25 батина примити.

№ 707. 19. Януара. Дошо к суду Мойсило Коњћ изъ Рићака и преявио свою снаху Любицу, почавшаго Гаврила Коића супруга, да му да полу нѣгова трећегъ брата Васе Коића, кои е био 9 година одѣлитъ одъ Мойсила и безъ деце умро. Тако ми за право наћосмо: да се почившемъ Васи све одъ нѣгова мала што се по закону заповѣда изда, и потомъ Мойсило и снаха Любица заоставши малъ по пола да подѣле. Но будући да е снаха Любица до сада 2 даће издала, тако ми за право наћосмо: да Мойсило Любици едно по найболѣ крме даде, и 20 ока вина у име трошка за две даће што е Любица потрошила, и у трећу даћу іошъ едногъ овна да да, Любица даде ножъ своиъ деверу Мойсилу, а іеданъ пиштолъ оста ньойзи, и руво остае Любици. Ньи обое согласно дадоше 2 телца сестри Василии.

№ 708. 20. Януара. Пресућено данашнимъ даномъ Стевану Рубаковићу изъ Вранске горнѣ. Видећи гди Мића Трифуновићъ, сеоски кнезъ, за кривицу нѣку туче нѣгова брата Еремію, потрчи да отме брата, и удари Мићу Трифуновића батиномъ по глави и убіе га, за кою кривицу 4 месеца лежо у апсу Шабачком, и пресућено му било, да и онъ убіенъ буде. Но будући да има ситну децу, тако судъ смилова се, и с договором бл. Г. Луке Лазаревића команданта Шабачке нахие, животъ му опрашта, и пресуди да му се 100 батина удари. У напредакъ пакъ ако би се найманьой фалинци уфатио животомъ платити мора.

№ 709. 21. Януара. Дошо к суду Ђорђе момакъ Г. Якова и тужи кнеза преко-дринскогъ Ивана за дугъ 73 гроша. Тако кнезъ умоли се и оставля му се терминъ за 25 дана, и оставля своє пушке мале и сатъ у залогъ, и ако неби до реченогъ времена исплатио, да му се узму пушке и сатъ у 73 гроша.

№ 710. 25, Януара. Дошо к суду Ћира Дукићъ изъ Милићеваца, Рудничке нахиє, и преявио Милутина Топузовића за дугъ 260 гроша, што є био добаръ за Радована изъ Калинића, Валѣвске нахиє. Но Милутинъ изговаро се да є се са Радованомъ подпуно намирио, но будући да му се у суду вѣровало ниє, обѣща се Милутинъ горню суму новаца дуплирати, ако не буде подмирио Радована. И до кога буде кривица трошакъ Ћири да плати.

№ 711. 26. Януара. Дошо к суду Г. Симо Катићъ бинбаша преко-дрински и преявио Аврама Савића бећара, да му є іошъ с єднимъ другомъ побили 14 матори свиня. Аврамъ пакъ изговара се да они ови свинѣ нису с ове стране претерали на ону страну, но да су нашли на оной страни, тако ми остависмо термин, докле и онай другъ други добави се. Но будући да ми вѣровати немогосмо да Аврамъ не побѣгне, тако онъ наће за себе ємца Іосифа Миятовића Шабчанина, кои се обѣща, ако би Аврамъ побѣго, да онъ мора положити новце, колико се у суду за право наће за Аврама.

№ 712. 28. Януара. Дошо к суду Димитриа Станковићъ и Симо Іовановићъ изъ Великогъ Борка

Београдске нахие, с писмомъ прав. совѣта, и преявилу Вучету Несторовића с Мотовила маюра, да имъ есте покро 8 свиня матори. Тако ми пресудисмо: да плати овимъ людма. Но онъ неимаюћи за овай паръ ни новаца ни свиня, подемчи се за нѣга нѣговъ кметъ Іованъ Црвендлакићъ, да до Ђурђевадана за Вучету исплате Іованъ Тодоровић, Ивко Вукомановић и Ђураћъ Самаржићъ, ако онъ неби мого платити.

№ 713. 31, Януара. Дошао суду нашемъ Београдски житель Ђюко Романовићъ и продо свой кантаръ за 65 гроша Петру Чаркачии, с коимъ кантаромъ до данасъ чаршиа Шабачка мерила, и данасъ за беглукъ узетъ, и Петаръ изплати предъ нама.

№ 714. 1. Февруара. Дошо к суду Ђука Романовићъ, житель Београдски, и преявио Михаила Колара жителя Шабачкогъ, да му е преко свега рачуна дужанъ осто, по пресусвоію пренинѣмъ прошлогъ лѣта 48 гроша. Но Михаило коларъ данасъ форманло у суду закле се да Ђуки дужанъ ние. И отъ данасъ више они двоица ништа еданъ одъ другога тражити неимаду.

№ 715. 2. Февруара. Дошо суду Ђуро Илићъ, и тужио Теодосию Стояновића изъ Скуплѣна за 2 гуня. Тако Теодоръ био е апсенъ 6 неделя дана за похарата 2 гуня, и платио 27½ гроша, и ко томе прими каштиге 75 батина.

№ 716. 15. Февруара. Доко к суду Павле Чаркажићъ изъ Пернявора и тужи се да му е украћена

женска каница и подбраднякъ и на нима 59 гроша 18 пара. И онъ жали на Анђелію, дщеръ Євте Терзіє изъ Пернявора. Тако ми смо призвали кметове и селяке, и како смо найболѣ знали испитивали. Но они сви єданъ за другога поємчише се, развѣ за дщеръ Євте Терзиє Ангелию. Но отацъ Ангелининъ Євто за своюю дщеръ закле се форманло.

№ 717. 15. Фебруара. Пресуђено Кузману Марковићю изъ Богосавца, што є отео изпрошену девойку Іовану, дщеръ Теодора Бойновића, и зато ми за право нађосмо, за оваково преступленіє ударити 75 батина у двапутъ, а девойку повратити опетъ, и дати Івану Комићю изъ Цулковића, кои є испросіо.

№ 718. 21. Фебруара. Дошо к суду Игнятъ Станковићъ с Унке, Београдске нахиє, и преявио кнеза Ивана преко-дринског, за дугъ 180 гроша. Но кнезъ неимаюћи за сада више положити, дає 53 гроша 20 пара. За рестъ пакъ обѣщава се како прву пару добіє, да ће се трудити исплатити.

№ 719. 22. Фебруара. Дошо к суду Г. Симо Катићъ, бинбаша преко-дрински, и Г. Иванъ, и учинише рачунъ између себе. Г. бинбаша Симо преко свега рачуна остає дужанъ кнезъ Ивану 133 гр. А што више има — да тражи одъ булюкбаше Максима.

№ 720. 23. Фебруара. Дошо к суду Мићо Цветковићъ изъ Богосавца и преявио Янка Марковића изъ Богосавца, што га є видо и погодио да му да єдну крмачу у 25 гроша, коя потомъ у три дана нестала є, тако ми пресудисмо: да штету у пола

учине и Янко даде Миһи или едно крме у 12 гр. и 20 пара, или да да готови 12 гроша и 20 пара.

№ 721. 22. Фебруара. Дошо к суду Илиа Мостарлиа изъ Шабца, и Миливой Лотовлѣвиһъ изъ Шеварица, и преявили се за свой ортаклукъ, што су измежду себе имали, и за новце, кои су имъ застали се на почившемъ Милети у Земуну. Тако ми за право наһосмо: да новце свое обоица траже и дужникомъ обоица да плаһаю.

№ 722. 24. Фебруара. Дошла к суду Мариа вдова, почившага Симе Ирижанина супруга, и преявила Марка Радовановиһа скележію, за башчу ортачку кою су имали. Тако ми пресудисмо: да горе-именовата Мариа, Марко и Мина ову ортачку башчу на три исета еднако поделе и више да се нетераю, и када би башчу заграһивали било, еднако на три исета да ограһюю.

№ 723. 24. Фебруара. Физитиранъ хлѣбъ и екмечие, и за ново преступленіе, што су преко нарка (кои е по 10 пара) по 11 и 12 пара давали, платише нихъ 12 штрофъ. И будуһи да се екмешчіе и меанжіе туже да ихъ хлѣбъ и вино по старой цени поднети неможе, тако ми оставлямо имъ слѣдующіи наракъ како ти:

Лебъ добро печенъ ока — — — — 12 пара.

№ 724. 24. Фебруара. Стевана Бановиһа изъ Шабца, коега е у апсу оставио Ристо Станиһъ, отпуштамо ми на овай начинъ: да онъ неби побѣгo, и како кою пару добие, да овди донесе и нама даде.

№ 725. 24. Фебруара. Дошо к суду Іосифъ Миятовићъ Шабчанинъ, и био добаръ за Аврама Савића беһара, коега є Симо бинбаша преко-дрински уапсіо за свинѣ побиене, да ће за нѣга платити дугъ 60 гроша ако би кудгодъ побѣго.

№ 726. 24. Фебруара. Дошо к суду Петаръ Милошевићъ с маюра, и преявио Николу Миловановића Новосеоца изъ Оцина*) села, да му є укро вола. Никола припозна и показа да є дао Исаку у Десиће. Тако ми пресудисмо: да и Никола и Исакъ окована у Шабачкомъ апсу леже до далѣгъ провидѣніє.

№ 727. 25. Фебруара. Отпушта се Марко Ђакићъ изъ апса, гди є 4 дана за дугъ Іована Миића од 39 гроша лежо, будући да є господаръ Лука за нѣга добаръ био, даће онъ до воскресениа за нѣга млатити, ако онъ неплати.

№ 728. 25. Фебруара. Матеа Савићъ изъ Шеварица отпушта Лазара Кесеровића изъ апса, што га є уапсила Єца удовица почившаго Патуне за дугъ 110 гроша, и Матиа Савићъ полаже за сада 40 гроша и 30 пара, рестъ пакъ обѣщава се до 8 дана донети; ако неби донео, онъ ће пасти у апсъ.

№ 729. 25. Фебруара. Помири се Станиа, почившаго Дамиана Николића изъ Бобовика супруга, са своимъ пасторкомъ Глигориомъ Дамиановћемъ изъ Бобовика, на овай начинъ: да Глигорие укаже своій маћіи, како што му є отацъ нѣговъ Дамианъ на свой смерти аманетъ оставио, єдну краву, єдну кр-

*) Гдегод би валало да буде ц ту стоји ц.

мачу и едну кошницу, и да ей да 40 гроша готови новаца, кое Глигорие све совершио. И тако ми за право налазисмо, да Стания, маћия Глигорина, никаде одъ Глигорие непомерава се, а Глигорие ову свою маћию добро да пази, и никаквимъ zломъ на ню ненаседа, и ако би по реду умрети било, да Глигорие маћию свою сарани, како што наша црква доноси.

№ 730. 27. Фебруара. Дошла к суду Теофана, дщи почившаго Петра Миятовића изъ Дворова села, изъ преко-Дрине, и преявила се са Станкомъ, бившомъ снахомъ почившаго Петра, с кога синомъ Вукомъ родила е сина Ивана, и тераю се за воденицу што е по смерти Петра, Теофанина оца, и Станина свекра остала на Дрини. Но будући да е Иваново исе кодъ стрица Мое у Белѣни остало, а отацъ случайно в свой дщери у госте дошо, и приликомъ, када су наши преко-Дрине прелазили, овамо претератъ, и кодъ свое дщери Теофане умро, коя е на нѣга, докле е боловао, 69 дана трошила, тако ми за право наћосмо: воденицу на четири тала поделити, и Теофани дщери едно иси за нѣнъ потрошакъ, опѣло и прочая дати, и друго опетъ што іой очевине припада. Два пакъ заоставша исета дати Станиномъ сину Ивану. И изъ ова два исета Иванъ да исплати Крсманіи, своій стрини, 40 гроша, или са собомъ, ако Крсмания узтражи, у исе да пусти.

№ 731. 28. Фебруара. Дошо к суду Радоица Степановићъ изъ Кленя и преявио Ивана Іанковића изъ Слепчевића, да му е преотео землю на Мото-

вилу, и хоће да га истера. Тако ми за право наћосмо: да они оно парче землѣ, о коемъ се тераю, разделе, и Иванъ свой плотъ измави, а Радоица свой конванлукъ да пренесе са землѣ Иванове, и да плати Ивану 24 гроша, што е ударио у керчевину, коя сада Радоици припада. И кои би преко овога пресутвиа преступио, да има примити 50 батина, и два месеца у гвоздию у кули да лежи.

№ 732. 28. Фебруара. Дошо к суду Петаръ Станишићъ изъ маюра, Шабчанинъ, и преявио Николу Миловановића изъ Оцина*) села ново сеоца, да му е укро вола са Ћиромъ Скрняковићемъ. Тако ми пресудисмо: да вишеименовати Никола са своимъ друштвомъ вола плати, и за свое зло дѣло 50 батина прими.

№ 733. 2. Марта. Паво Раићъ изъ Узвећа дошао к суду и преявио Аврама Воиновића, да му е са свинями потро, прерио жито, и премда е Паво Авраму преказивао да свинѣ чува, Аврамъ ние хотео чувати, тако ми пресудисмо: да Петаръ Вираумовићъ кметъ узме мотку и онолико у Аврамовой ньиви жита посеана примери и да Павлу, а Аврамъ, што ние хотео свою марву чувати, да прими 25 батина.

№ 734. 3. Марта. Дошла к суду Сингелиа, почившаго Петра белогъ супруга, и преявила Яню, Іована Чамбасевића супругу, да іой е преотела башчу. Тако ми пресудисмо: да Яня за ову годину посее 3 лее лука и сабере, а у будуще да се у Сингелину башчу немеша, ербо ће бити нѣзина.

*) И овде ц стоји у место џ.

№ 735. 3. Марта. Дошо к суду Степанъ Яковлѣвић изъ Штитара, Шабачке нахие, и преявио Петронію Валевца Шабчанина, да му е у целепу волова и нѣгова вола претеро, кое засведочава Богићъ, братъ Стевановъ, кои вола добро познае, и ми га форманло заклесмо, по коему пресудисмо: да Петроніе мора Степану вола платити 60 гроша.

№ 736. Тодоръ Топжиа продаде свою кућу у граду Стеви Динберовићу за 550 гроша.

№ 737. 4. Марта. Дошо к суду Никола Радуловићъ изъ Брадића и тужио Мелентию Гладовића, Луку и Марка Лазића и Петра Смилянића изъ Петковице, да су му побили 4 свиня. Но по точномъ испитиванію наћосмо, да су само 2 убили, и то да су наведени Савомъ, почившаго Василя изъ Брадића супругомъ, показивајући имъ, да су нѣзине свинѣ. Тако ми пресудисмо: да ова три вишеименовата троица изъ Петловице и Сава жена плате по 12 гроша и 20 пара свако, а Сава сувише, што е навела люде на туће свинѣ, да прими 12 батина у ярму..

№ 738. 6. Марта. Дошо к суду Марко Матићъ изъ Богосавца и преявио Петра Чаркажића изъ Шабца, да му е убио крмачу у ливади неограђеној. Зато ми пресудисмо: да Петаръ за ту крмачу плати 20 гроша.

№ 739. 6. Марта. Дошо к суду Иванъ Тешићъ изъ Петловаче и преявио Игнята Василѣвича изъ Зминяна, да му е укро овна. Но Игнятъ изговара

се да се ованъ, истина, кодъ нѣга нашо, али ованъ ние Ивановъ, но Томе Тедића изъ Дубля. Но ми по точномъ испитанію наћосмо и обадва овна кодъ Игнята Василѣвића. И тако ми пресудисмо: да Игнятъ мора за обадва овна платити 12 гроша.

№ 740. 6. Марта. Дошо к суду Мияило Дрочинацъ изъ Крнића и тужио Тодора Петровића изъ Звезда, да му е у жиру разплашио свинѣ, и пропала му едне крмача. Тако ми за право наћосмо: да Тодоръ плати Мияилу 25 гроша за крмачу.

№ 741. 7. Марта. Паво Матковићъ изъ Козарице отпушта се данашньимъ даномъ на прошение кметова Тамнавски, и Павла Марловића, такожде изъ Козарице давугжие, коега брата Стевана Марковића убио више именовити Паво Матковићъ, говорећи, да му ништа ние файде, ако ће Паво Матковићъ судомъ изгубити се. И тако ми овога обилца предасмо кметовомъ Тамнавскимъ Іовану Томићу изъ Црнолѣва, Митру Соколовићу изъ Козарице, Миліи Мићићу изъ Каменице и Вићи Митровићю изъ Белотића, и притомъ за свое зло дѣло и преступленіе и злочинство, да прими 100 батина, и дѣци почившаго Стевана Марковића да да 150 гр. за кое подемчи се Милия Мићићъ изъ Каменице да ће онъ положити.

№ 742. 7. Марта. Дошо к суду Петаръ Вуковићъ, преко-дринацъ изъ Дубля,*) и тужио Милана Вуевића изъ Салаша, да му е преотео двое говеда.

*) Дубље је с ове стране Дрине у Мачви, а каже се „преко-дринац,“ јер се скоро отуда доселио.

Ми испитивасмо Милана, и давасмо му клетву, но онъ неможе се заклети. Тако ми пресудисмо: да Миланъ поврати говеда овому сиромаху несовершено.

№ 743. 7. Марта. Дошо к суду Марко Савићъ изъ Пернявора и преявио Веселина Богдановића с маюра Шабачкогъ, да е позно свою кобилу у нѣга, кое осведочише нѣгове комшие. Тако ми пресудисмо: и дадосмо кобилу Марку Савићю.

№ 744. 7. Марта. Дошо к суду Алекса Старчевићъ изъ Лешнице, и преявио Іована Веселиновића изъ Пернявора, да му е одвео вола, кога е овай Алекси одъ Іована Црвендлакића купио, изговараюћи се да е нѣговъ. Но Іованъ Црвендлакићъ изговори се, да-е онъ истогъ вола іошъ с 5 други волова превео изъ преко-Дрине. Тако ми за право наћосмо: да овай Іованъ Веселиновићъ задержи вола, но Алекси да да 25 гроша за нѣга, пошто га е Алекса био продо.

№ 745. 8. Марта. На прошение кметова села Ладимироваца: Милинка Ђокића и Гае Іовића, и села Бобовика: Тадие Єрковића и Петра Єрденчића, послата комесия изъ славногъ магистрата Шабачкогъ у коіой и самъ Г. Лука, командатъ Шабачке нахие, присуствовао естъ, да би имъ се извидило за међю измежду овихъ села. У ову комисію опредѣлисмо два кмета изъ сл. магистрата Шабачкогъ: Г. Ивана Бирманчевића, кмета посавскогъ, и Алесу Іовановића изъ Боића, кмета поцерскогъ, кои у присуствію с Г. Лукомъ за право наћоше, и међю ова вишеименовата села Ладимироваца и Бобовика опредѣлише

да буде у будуще оваво како ти: одъ Крнула велика Липа у Белѣвини, пакъ одъ Липе право преко њива на кленъ, пакъ у њиви на грмићъ, пакъ одъ грмића ту изъ подъ њиве Матине у рачвасти грмићъ, одъ рачвастогъ грмића право брдомъ у саставке гди се две састаю реке: Владимирска и Бабовичка. Кои би се пакъ нашо одъ ова два села у будуще да преко ове две меће прекорачи, биће оштро наказатъ.

№ 746. 9. Марта. Дошо к суду Іованъ Радовановићъ изъ Белобабе и преявио Іована Петровића за еданъ кожухъ што му е наручио и ние му хотео по воли да начини. Тако ми пресудисмо: да Іова Петровићъ мора новце повратити и кожухъ свой натрагъ узети.

№ 747. 9. Марта. Дошо к суду Станойло Іокићъ изъ Шабца и преявио Теодора Ћонлића изъ Богетића, за ливаду, што му е продо био, па када се Станойло у Шабацъ одселио, опетъ Теодоръ преотео и ние дао косити, притомъ будући да е исти Теодоръ продо узъ оно свое парче землѣ и свога синовца Боице парче землѣ, тако ми пресудисмо: да се Теодоръ нипошто у напредакъ усудио ние у продато Станойлу парче землѣ мешати се, а кметови сеоски да имаю оно исто парче очевине Боичине повратити Боици.

№ 748. 9. Марта. Дошао к суду Стефанъ Гаврићъ изъ Бадовинаца и тужио Симу Аћимовића за готову узорану и у сеяну землю. Тако имъ пресућено естъ, да на полу пожню и да Стефанъ Сими

семе усеве полу да врати, и преко суда ко би се противио, да има 50 батина каштигу примити.

№ 749. 10. Марта. Дошо к суду Ђуканъ Илићъ изъ Руняна, зворничке нахие, и преявио Іована Симића изъ Добрића, Пантелію Станића изъ Метлића, и Аврама Гавриловића изъ Синошевића, да су му однели рубе 2000 гроша и 500 гроша готови. Тако ми вишеименовате суду призвасмо, и на. сваки возможніи начинъ испитивасмо, и найпосле по захтеванію Давугжие форманло заклесмо ихъ, и ништа при ньима не наћосмо, и они се помирише.

№ 750. 10. Марта. Дошо к суду Гаврило Трифуновићъ изъ Пеиновића и преявио Ружицу, почившаго Ивана Ивановића изъ Белотића супругу, што му е препродала виноградъ, кои е, истина, био одъ дуга узетъ, но при томъ погоћено, да до 5 године не продае, а Гаврило да се стара да исплати дугъ. Тако ми за право наћосмо: да Ружица мора виногродъ повратити и дати Гаврилу Трифуновићю, будући да е овай свой дугъ подпунио, а Ружица оно заоставши 23 гроша. Ружица да има тражити одъ Груице, сина почившаго Мияила Трифуновића.

№ 751. 10. Марта. Дошо к суду Петаръ Арсеновићъ изъ Кочиновца, преко-дринац, и преявио Мићу Стефановића изъ Трбушнице, Зворничке нахие, за казанъ, што му е дао био на испекъ, и био кодъ нѣга 4 године, и по тому хотео да и потапше. Тако ми за право наћосмо: да Мићо Стевановићъ мора безъ никаква изговора казанъ Петру повратити и

100 ока ракие испека дати, и што е Петаръ био дужанъ Миħи 40 гроша, да одбие.

№ 752. 11. Марта. Дошао к суду Илиа Кузмановиħъ изъ Белотиħа и Марко Урошевиħъ, почившаго Юроша синъ, и преявили се што е горе поменути Илия Кузмановиħъ био ушо у куħу ньиовой матери и био 5 година, по томъ по смерти нѣгове матере ньи 4 брата нису могли са овимъ своимъ очуомъ бити. И тако ми пресудисмо: да ово четворо деце даду своmъ очуху пето исе. И тако дадоше му едно говече, едно клюсе, едну крмачу, едну овцу, едну козу и 80 ока ракие; и будуħи да е овай Илиа са матеромъ ове деце и едно женско дете имао, и на смерти своіой подбрадникъ, да се даде, оставила, тако и ми пресудисмо: када дете буде до свогъ возраста, да се исти подбраднякъ матери даде.

№ 753. 11. Марта. Дошо к суду Вукъ Гавриловиħъ изъ Яловика и преявио Степана Марковиħа, да му е преотео парче землѣ, и лозу живу изъ винограда однео, и на премакъ нѣговъ наишо. Тако ми пресудисмо: да онъ оно парче землѣ и лозу поврати.

№ 754. 13. Марта. Дошо к суду Никола Чаркажиа Шабачки, и преявио Ђорħа Осеħанина изъ Богетиħа за дугъ, кои исти Ђорħе припознае (у) 40 гроша. Тако Ђорħе одпушта се изъ апса, и обѣщава се до светога Георгиа поштено исплатити.

№ 755. 13. Марта. Дошла к суду дщи почившаго Милисава Арсеновиħа изъ Бошняка великогъ,

Шабачке нахие, и преявила Дамяна (коего Милисавъ, нѣзинъ отацъ, вмѣсто сина у куђу примио) да би с ньимъ очевину половила, но кметови Бошнячки, и комшие овогъ Дамяна, Живко Божанићъ и Пурешъ Радовановићъ, по ньиовой чистой совѣсти за свѣдочише, да почивши Милисавъ, када е овога Дамяна вмѣсто сина примо, све свое именіе овому Дамяну по смерти своіой и обѣщо, а дщерима одказо, коя бы што годъ тражити почела, да е проклета. Тако и ми по овимъ речма за право нађосмо: да све имѣніе почившаго Милисава овому Дамиану остане, и дщери ништа тражити не имаду.

№ 756. 13. Марта. Дошо к суду Ранко Милинковићъ изъ Язовника, Шабачке нахие, и преявио свога брата Иванка, што су, када су у кући били заедно, потрошили Ранкове жене краву што е одъ оца дотерала. Тако ми пресудисмо: да овай Ранко мора повратити жени Ранковой краву.

№ 757. 13. Марта. Прими Мариа, почившаго Лазе Радаковића изъ Накучана супруга, одъ Петра Яковлѣвића изъ Каоне 79 гроша, за дугъ Янка Марића изъ Осѣчне, Валѣвске нахие, и показа, да е Янко рево, да више ништа неима тражити отъ Петра Яковлѣвића.

№ 758. 14. Марта. Дошо к суду Марко Коковићъ изъ Рибара и преявио Вилотію Симића и Ивана Груића, да су му убили едну кошницу. Тако ми за право нађосмо: да ова више именовата двоица за ову кошницу, коя се нашла кодъ ньи, плате 7

гроша, Марко пакъ Коколовићъ опетъ проче, куда су се окренуле, да тражи.

№ 759. 14. Марта. Дошо к суду Илиа Ковачевићъ изъ Яловика и прияви Живана Янковића изъ Церовца, свога зета, да е дао своіой сестри, а Живковой жени, 12 дуката на оставу, и потомъ сестра му се упокоила. Тако ми точно испитасмо Живка, ели нѣму што нѣгова жена за такове дукате показала, и Живко закле се да нити му е што показала нити онъ за то зна. И тако ми за право наћосмо: да овай Илиа ништа отъ Живка тражити не има.

№ 760. 15. Марта. Дошао к суду Петар Арсеновићъ изъ маюра Шабачкогъ и тужио Петра Евтића изъ Парашнице, што му ние хотео да плати токе, кое е Петаръ наручио да му се купе, и потомъ ние хотео да плати. Тако ми пресудисмо: да овай Іетаръ Евтићъ безъ никакова изговора мора платити Петру Арсеновићу 42 гроша, ербо е освѣдочено, да е Петаръ Арсеновић толико платио.

№ 761. 15. Марта. Дошо к суду Иванъ Симићъ, и Ранко Іовановићъ изъ Драгоевца, и преявише Ђурћа Ћиласа и Мияила Батана, да су шнима погодили кладе воденичне за 400 гроша и 60 ока вина, пакъ они опетъ другимъ преко погодбе продали. Тако ми пресудисмо: да ови майстори мораю подъ ону исту цѣну друге кладе одсѣћи.

№ 762. 16. Марта. Дошо к суду Радованъ Николићъ изъ Великогъ села, Зворничке нахие, и преявио Гаврила Савића изъ Ладимираца за вола, што

е било кодъ нѣга зарадио. Но будући да е исти Радованъ био погодио рану за 3 године 20 гроша, и сада будући да не може да плати, тако ми пресудисмо: да Гаврило опетъ даде юне одъ две године, колико и пређе дао био, пакъ више ништа еданъ одъ дру́гога да тражити неимаду, а Гаврило маторогъ вола кодъ себе да задржи.

№ 763. 16. Марта. Подмири се Гавро изъ Штитара са Єреміомъ Мошићемъ изъ Дубля за коня, и плати Гавро 63 гроша.

№ 764. 18. Марта. Дошо къ суду Іованѣ Іовановићъ Шабчанинъ и Петаръ Пачевићъ изъ села Каона, и преявили се за кућю, кою е Петаръ Іовану дао да безъ киріе сѣди, и Петру 300 гроша даде у терговину безъ файде. И тако по истеченій 2 годние и два месеца повраћа Петаръ 300 гроша Іовану и Іованъ отъ данасъ, ако буде у кући обстати, кирію да плати.

№ 765. 18. Марта. Дошо къ суду Ристивой Радуловичъ изъ Градића и преявіо Николу Тодорова изъ Брдарице, што му е пушку дугу изгубіо и свою, кою му е бьо дао, однео. Тако мы пресудисмо: да Никола Тодоровичъ има пушку дати, или платити за ню 28 гроша.

№ 766. 20. Марта. Дошо къ суду Тадія Єраковичъ изъ Бобовика и преявіо Ранка Гашића, Іована Максимовића, Ранка Іовића, Маряна Павловића, Ашка Кузмановића и Живана Илића изъ Ладимираца, да су му запалили свинящъ и 9 комада свиня

у води подъ ледомъ подавили. Тако мы пресудисмо да ови на истомъ мѣсту онаки и онолики свиняцъ начине, за свинѣ 140 гроша да плâте, и за казн што су тако починили, по 25 батина да приме.

№ 767. 20. Марта. Дошо къ суду Іованъ Томиħъ изъ Црнилѣва и преявіо Милована Митровиħа да му преотима землю нѣку крчевину и белѣвину. Тако мы између насъ посласмо наша два кмета, кои по точномъ извидѣнію раздѣлише овимъ више именоватимъ двоици и єдну полу дадоше Миловану и єдну Іови Бакарцу.

№ 768. 21. Марта. Дошо къ суду Миловань Михаиловиħъ изъ Слепчевиħа и преявіо Луку, Марка, и Нинка Пониħа, такожде изъ Слепчевиħа, да су га пресрели на путу и тукли и тукуħи му утробу покварили и 58 гроша и 30 пара новаца однели му. Тако мы пресудисмо за ньіовъ штрофъ сваки по 50 батина да прими и 58 гроша и 30 пара у новцу да плате.

№ 769. 21. Марта. Дошо къ суду Лазаръ Андриħъ изъ Обореке, кои се сада находи у Црной Бари, и преяви Тодора Ковича изъ Богатиħа да му є побіо 8 свиня. Тако мы пресудисмо: да Тодоръ Ковичъ мора повратити шесторо свиня и да плати што буде трошка магистратскогъ. И подмирише се.

№ 770. 22. Марта. Дошла къ суду Миляна, почившаго Гаврила Узуновиħа супруга, и приявила Теодора Узуновиħа, свогъ девера изъ Прова, што ніє хотео подправо учинити свомъ синовцу. Тако

мы пресудисмо, да вишеименовати Теодоръ мора сву свою сермію са своимъ синовцемъ половити, и тако да да 5 коня, пола воћа и старогъ и младогъ, кромѣ што е Теодоръ самъ садіо, 45 гроша одъ продатогъ коня, ножъ великій, по пола халат и 12 гроша и 30 пара готовы новаца. И они се подмирише.

№ 771. 24. Марта. Дошао къ суду Илія Ћирићъ изъ Богосаваца, Шабачке наіе, и преявіо свога брата Глигорію за пушку очину, коя имъ е неподѣлѣна остала. Тако мы пресудисмо да се ова пушка мора на њи 5 браће еднако подѣлити. Но будући да Илія хоће ову пушку да одкупи, а Глигоріе пушку продо, тако пресудисмо: да Глигорія мора пушку одъ старца свогъ повратити и дати Иліи и прочой браћи. Но будући да е исти Глигоріе своме старцу Евти дужанъ 130 ока жита, и 11 гроша њи петъ браћа одъ очина дуга, тако пресудисмо: да Глигоріе мора повратити 130 ока жита а њи сви петъ браћа да имаду платити 11 гроша очина дуга.

№ 772. 8. Априла. Дошла къ суду Станица, дщи почившаго Трифуна Топаловића изъ Метковића, и преявила свою снаху Сибинку, супругу почившаго Милована Топаловића, коего е Трифунъ вмѣсто сина узео за очевину. Но будући да су кметови сеоски за право нашли дщери Станици Трифуновой дати одъ говеда 5, одъ свиня 11, отъ оваца едну, козе две, две кошнице, еданъ виноградъ, трећи талъ одъ башче, а исе Сибинкино остае нѣзинимъ трима синовима: Вуку, Марку и Ивану.

№ 773. 11. Априла. Дошао къ суду Живанъ Ракићъ изъ Новогъ Села и преявіо Радована Новаковића и Митра Ядранина за вола кога су у спрези убили. Тако мы пресудисмо: да ови тройца вола нâ три исета разделе, и вола учинисмо у 12 гроша да сваки плати.

№ 774. 13. Априла. Дошо къ суду Іованъ Остоићъ и Игнятъ Милосавлѣвићъ изъ Галовића, и преявили Іована Петровића за полъ реда воденичногъ, што е прежде поменути отацъ Милосавъ дао отцу Іована Петровића Петру, съ тимъ уговоромъ, да овай Петаръ на то полъ реда оправля воденицу, и дотле да мелѣ, докле она грађа не спадне. Но будући да е Іованъ Остоићъ Іована Петровића пре него што е грађа с воденице пала на 10½ месеца истеро, тако мы пресудисмо: да Іованъ и Игнятъ отъ данасъ до 10½ месеци морају допустити Іовану Петровићу на оно полъ реда млети. Потомъ Іованъ Петровићъ да се више ништа у воденицу мешати не има.

№ 775. 13. Априла. Одпушта се Беля Вучетићъ изъ села Мровске, кои е у прелюбодѣйству са дѣвицомъ Маріомъ, дщерію Миляне изъ Бошняка, дѣте родіо, изъ апса, гди е три неделѣ лежо и у двапутъ 75 батина примио.

№ 776. 15. Априла. Даде Бинбаша Симо Катићъ за Максима Кустурића, што е пре быо добаръ, гроша 40. Іосифъ што е быо добаръ за Аврама, duж. бинбаша 60 гроша. Рест пак обѣщаваше скоримъ подпунити.

№ 777. 17. Априла. Петаръ Ердевичанинъ и Михаило Ристићъ изъ Бадовинаца донесоше 9 гроша новаца за шливе што су покопали у Острову. Аћимъ Цветулящъ, Гая Цветулящъ, Паво Росићъ, Ђураћъ Ердевичанинъ, по погодби с Трифуномъ Булюкбашомъ, платили нису.

№ 778. 17. Априла. Дошо къ суду Степанъ Юришићъ изъ Црне баре и преявіо Еремію Суботића изъ Метловића Поцерскогъ, да му ніе донео за 65 ока кукуруза віно. Но исти Еремія облигира се на есень дати 100 ока віна.

№ 779. 17. Априла. Дошо къ суду Іованъ Николићъ изъ Липнице, Зворничке нахіе, съ писмомъ С. М. Лозничкогъ и преявіо Степана Нинкова, Лазу Бабина, Глигорію Лазина комшію, Николу Бошића, Вилинка Иванова Брата, Михаила Ђурђева, Пану Морића, Илію Матића, Петра Меневића, Мияила Нинкова и Живана изъ Красове да су му побили 16 свиня. Но будући да суду изићи нису (?) и ньіови кметови: Паво Анчелићъ и Степанъ Нинковичъ добри стадоше, тако мы пресудисмо: да ова два кмета овому човеку или тамо съ онимъ лоповима подмире или они 16 свиня свои и 16 гроша трошка плате.

№ 780. 21. Априла. Посло Г. войвода Стоянъ Чупићъ Радована Ча шираша 1525 форинти у банкама, кое су кодъ нѣга на аманету были, у Магистратъ Шабачкій, да се, како судъ за право наће, дужникомъ Радовановимъ разделе. И мы дадосмо рецеписъ Іовану Ђонлићу, кои е ове банке т. е. 1525 форинти и словомъ: една хиляда, петъ стотина

и двадесеть и петъ форинти, и предадосмо майстору Пери на оставу. Іованчс терзія има облигацію Чакшираша одъ 33 форинта.

№ 781. 23. Априла. Дошо къ суду Іованче Милинковићъ изъ Шабца, кои е овди предъ нами са Николомъ Музикравомъ изъ Бечня, Рудничке Нахіе, пазарио два дућана у Шабцу под № за 1200 гроша. Одъ коихъ Іованче Николи таки положіо 600 гроша, на рестъ пакъ дао облигацію да на термине исплати, како облигація гласи. Но будући да су Іованче са Іованомъ Станићемъ, такожде изъ Шапца, ова два дућана у ортаклукъ купили и Іованче самъ 600 положіо Николи и ко тому и облигацію на други 600 Николи дао, тако данасъ полаже Іованъ Станићъ Іованчету 600 гроша, а облигацію Николи Іованче да исплати т. е. 600 гроша.

№ 782. 23. Априла. По извидѣнію Г. Луке и Магистратски кметова за нѣку крчевину Г. кнеза Теодосія Посавскогъ, коя е лежала была измежду села Меовина и Ладимираца, но по точномъ испитанію и провидѣнію наћосмо, да е ова крчевина на Меовинскомъ грунту, и допушта се Г. Кнезу Теодосій Посавскому изъ Меовина, да слободно може крчити.

№ 783. 24. Априла. Дошо къ суду Г. Кнезъ Теодосіе Посавскій и преявіо Живана Николића изъ Меовина да се показао непокоранъ и противанъ и да онъ от нѣга дуга, што е Славни Магистратъ ему наложіо, наплатити неможе, и тако суду га предае, и мы ту пресудисмо: да три дана у апсу лежи и за дугъ

23 гроша да да єдну юницу и за своє непокорство да прими 25 батина.

№ 784. 28. Априла. Дошо къ суду Павле Милисавлѣвићъ и Новакъ Живковићъ из Шабца и преявили Стевана, Рапу и Ристу Циврію за 4150 ока брашна, коє су са Стеваномъ и Ристомъ погодили и те месућъ собственоручно сочинили и Стеванъ Павлу и Новаку 110 гроша капаре даде. Но будући да га Стеванъ и Циврія сада отъ погођеног брашна одступа, тако ми пресудисмо: да Стеванъ и Ристо дату капару мораю изгубити и отъ погођене 83 гроша киріє 53 гроша Павлу и Новаку оставити, а Павле и Новакъ своє брашно да задржу и продаю.

№ 785. 28. Априла. Михаилу Николићу изъ Куявица што є у десетку вилаєтскомъ упоранъ и противанъ показао се и Г. Ивана Бирманца, предсѣдателя Магистрата Шабачкогъ, нечишћю нараніо, пресуђено да прими 50 батина. Ко тому што є потро са свинями кукурузе Петра Настића и кметови сеоски одсѣкли да да кола кукуруза. Но будући да Петаръ на сто ока престає, тако пресудисмо: му да 100 ока кукуруза плати по 10 пара на оку. И то одъ данасъ 9 дана.

№ 786. 29. Априла. Дошо къ суду Неделко Становвићъ изъ Звезда и преявіо Іована Пармановића изъ Бегаукъ баре да му є убіо єдногъ вепра, кога є терговцу Івану Лукићу изъ Звезда за 28 гроша продо быо, и кои є изъ желепа побѣго. И прем да є Неделко Іовановой кући доходіо тражећи тога вепра и муштулукъ обрицо, Іованъ ніє хотео по-

казати. Тако мы пресудисмо: да Іованъ плати 28 гроша за вепра и 6 гроша ко тому што є Неделко муштулука дао тражеѣи вепра. Ваду оставлямо до осамъ дана.

№ 787. 29. Априла. Физитиратъ хлѣбъ, и слѣдующіи єкмешчіє, будуѣи да су фалили, платише по 3 гроша штрофа, како ти перви Никола Ђуринъ, Паво Лозничанинъ, Мила, Сава, и отъ данасъ опетъ до 10 дана поставлямо нарок хлѣбу — ову по 12 пара. За болѣ пакъ управденіє єкмешчиа, поставлямо ми Анастаса Караѣоса за єкмечибашу, и свакомъ єкмешчіи налажемо у занату єкмешчискомъ, безъ никаква изговора покоравати се Анастасу, кои би противио се, или у кога би криву мѣру нашо, да га има суду приявити, и онай ѣе оштро кащигованъ бити.

№ 788. 1. Майа. Дошли к суду кметови села Градоєвиѣа и села Букора, за меѣу измежду ова два села. Тако ми посласмо са Господаромъ Лукомъ Лазаревиѣемъ, командантомъ Шабачке нахиє, изъ суда два наша сосѣдателя: Г. Алексу Іовановиѣа изъ Кнежине поцерске и Г. Милована Павливиѣа изъ Кнежине тамнавске, кои у присуствію са Г. Лукомъ и войводомъ Янкомъ, и кнезомъ Петромъ поцерскимъ, за право наѣоше поставити слѣдущи меѣю, како ти: на тро меѣю Галовиѣску, Букорску, и Градоевичку т. є. Милошевъ каменъ, отъ камена на развасти лужнякъ, одъ лужняка изнадъ Груиѣеве ньиве, одъ Груиѣеве ньиве преко Целепишта одъ Целепишта на брезу, одъ брезе преко реке узъ Яругу златарску, одъ златарске Яруге на брдо малу

главицу у закрштени цер. Између ова два села остае планина Чаплѣвацъ општинска, и ни едно село да не зирати у Чиплѣвцу има една Игнятова ньива и допуштено две Игняту зиратити, по томъ алилукъ да буде.

№ 789. 1. Майа. Дошо к суду Пантелиа Ракићъ изъ Бадовинаца, и преявио Стевана Єздимировића изъ салаша Црнобарскогъ, да е се упознао у нѣгова юнца и одвео. Тако ми по точномъ испитанію, будући да Пантелиа своГъ юнца губио ние, а Стеванъ за годину својъ вола видио ние, тако ми пресудисмо: да Стеванъ поврати юнца Пантеліи. — И они подмирише се.

№ 790. 1. Майа. Дошо к суду Михаило Ћошинъ, Шабчанинъ, и преявио Пантелію Петровића изъ Парашница, што му е рубе даво, и овай Пантелиа разортачивши се са своимъ ортакомъ Стояномъ, предое да овай Стоянъ Махаилу Ћошину исплати заоставши дужни рестъ одъ рубе 395 гр. Но будући да Михаило неће да прими да му Стоянъ исплати, но Пантелиа коему е дао, тако данасъ Пантелиа положи 255 гроша, рестъ пакъ остае 140 гроша да положи до Петрова-дне.

№ 791. 1. Майа. Дошо к суду Іованъ Миятовићъ изъ Бадовинаца, и позно својъ коня у Нинка Булюкбаше изъ Яловика, кога му нестало пре 6 година и судомъ повратио. Но истогъ коня показа Іованъ Станићъ, да е купио одъ Николе Стоића изъ Дробняка, а Никола купио изъ Толисавца одъ Трифуна, а Трифунъ купио одъ Стевана Ћурчића

изъ Петловаче, а Стеванъ са друштвомъ своимъ укро одъ Іована Миятовића. Тако ми пресудисмо: да се конъ Іовану Миятовићу поврати, а ови како су еданъ одъ другога куповали, да новце поврати, и Іовану Станићу 58 гроша, што е за коня дао, да исплате.

№ 792. 4. Майа. Дошо к суду Ђуканъ Танацковићъ изъ Корените Зворничке нахие, и преявио Андрію Вуковића, изъ Петковице Шабачке нахие, да му е отео коня на путу у Петковици, идући у Ядаръ. Ми Андрею призвасмо и изпитасмо, и нађе се да е исти коњ Андріе Вуковића. И будући да е перви путъ овай коњ као краденъ дошао у руке Симе Каонца Шабчанина, овай продо га Іовану изъ Лояница Шабачке нахие, за 33 гроша, а Іованъ меньо за коня с Томомъ изъ Пасковца Зворничке наие, Тома га продо Андріи Ковачу изъ Заяче Г. Андриа Ковачъ Авраму изъ Корените за 74 гроша, Аврамъ пакъ продо Ђукану Танацковићу изъ Корените за 81 гроша, а у Ђукана Танацковића познао коня Андрея Вуковићъ изъ Петковице, и повратио, тако ми пресудисмо: да Симо Каонацъ, будући да незна отъ кога е купио, да 23 гроша, и Андрея Вуковићъ да помогне Каонцу дати 10 гроша. Прочи пакъ сви како су кои куповали, добитакъ што су добили, да поврате, да овому Ђукану Атанацковићу изъ Корените изићю главни новци 81 гроша, што е дао за коня.

№ 793. 8. Майа. Дошо к суду Илиа Антонићъ изъ Петковице и преявио Петра Крсмановића, да

му хоће ньиву да преотме, кою е нѣговъ старии братъ Никола оцу Петрову дао, да за едно лѣто зирати. Тако ми пресудисмо: како кметови показую да е иста ова ньива Илиина, а не Петрова очевина, и да ние продата ни поклонѣна, но у наручъ дата, да Петаръ уступи Иліи ньиву као очевину.

№ 794. 8. Майа. Дошо к суду Мата Кондићъ изъ Пернявора и преявио Ћирка Николића за нѣку ньиву, што е Ћирко био продо, пакъ опетъ потомъ непитаюћи годину дана заратио. Но Ћирко изговара се, да е едну фучію Мати био дао, коя му е пропала. Тако ми пресудисмо: да Мато поврати фучію, а Ћирко да врати ньиву Мати, и у ограђи Ћирковой Мата ове године кукурузе да посее.

№ 794. 8. Майа. Дошо к суду Милошъ Илићъ изъ Лютица и Исайло Радосавлѣвићъ изъ Голочела, и подмирише се за пушку, кою су были оставили у залогъ, да се еданъ другомъ подплате, тако Исайло даде Милошу две говеће коже у 20 гроша, и подмирише се.

№ 795. 10. Майа. Дошо к суду Янко Ефендиа Шабчанинъ и преявио Ђорђа Церовца, да му е неправеднимъ начиномъ одузео пушке, што га е потворио, да му е однео 64 гроша готови. Тако ми престависмо Янку: да се форманло закуне, пушке да му повратимо отъ Ђорђа. Но будући, да Янко нехте заклети се и ми пресудисмо: да Ђорђе пушке задержи, докле би Янко новце донео.

№ 796. 10. Майа. Дошо к суду Бека и Исайло изъ Церовца и провсапили се, и Исайло, преко свега

рачуна, остаѥ Бели дужанъ 171 гроша и 10 пара на чисто.

№ 797. 12. Майа. Дошо к суду Живко Квачаневићъ изъ Богатића и преявио се за землю свогъ стрица Петра Квачановића, да би му припасти могла. Но будући да су после Петра остале две дщери, и ѥдне унука, тако ми пресудисмо: да овимъ дщерима и унуци остане баща сва, землю пакъ сеяћю и ливаде да имаду ньи две дщери и унука, и овай Живко на четири тала ѥднако подѣлити.

№ 798. 13. Майа. Дошо к суду Митаръ Ядранинъ изъ Зминяна и тужио Ивана Милинковића, да му ѥ са Ђукомъ Гарабилѣвићемъ украо казанъ. Тако ми пресудисмо: да се овай казанъ поврати Митру, и Иванъ обвезуѥ се, да ће до Петрова поста овай казанъ повратити; ако ли до реченогъ времена не поврати, да ће сав свой малъ продати и казанъ платити. И зато за нѣга добаръ био нѣговъ кметъ Митаръ Теодоровићъ, на коѥга рѣчъ овай Иванъ отпушта се.

№ 799. 15. Майа. Митаръ Мрцайло Шабчанинъ, наказатъ са 25 батина, што ѥ хулителне рѣчи говорио на магистратъ Шабачки.

№ 800. 18. Майа. Дошо к суду Петаръ Туцићъ изъ Парашнице, и преявио Ѥвту Неранжића, да му ѥ убио двоѥ свиня у кукурузи. Но будући да ѥ Г. Лука и войвода Стоянъ ондай у време войске заповедили, да се марва у рани биѥ, тако ми немогосмо просудити да се наплати. Но будући да ѥ ѥдно

крме убио кодъ херпе кукурузне, тако пресудисмо: да єдно крме мора или платити или вратити.

№ 801. 18. Майа. Призвасмо булюкбашу Илію Срдановића у судъ и за нѣгово преступление преко заповѣсти правительствующегъ совѣта, што є пушто лопове ићи, и плачкати преко-Дрине, кащигованъ є хапсомъ, за перви путъ, 24 сата. И обвеза се у будуще по за повѣсти владати се, и кои би преко Дрине хрзуза нашо, уфатити га и суду предати.

№ 802. Дошо к суду Іованъ Црвендлакићъ и преявио Илію Шобића, што є позно свою краву у Іована, и Іованъ ранио две године. Тако пресудисмо: да Илиа плати ране за краву 10 гроша.

№ 803. 18. Майа. Дошо к суду Благоє Благоєвићъ изъ Попова и преявио Г. оца Рію и Божу Крсманића, да су нѣгова синовца малъ бездушно разпродали. Тако ми пресудисмо: да се савъ малъ овога детета живи и мртви поврати, и преда овоме Благою, стрицу детинѣмъ. Благоє пакъ, тако да се стара овимъ маломъ детиньимъ, како своимъ. Ако ли би онъ упустио да овай малъ детиньи пропадне, да онъ мора своимъ маломъ подпунити.

№ 804. 19. Майа. Дошо к суду Крста Миличанацъ изъ Трбушца, Шабачке нахиє, и преяви Янка Іоцковића изъ Куявице, да є се упозно у нѣгова коня и одвео, коє по томъ истинито осведочено и доказато єстъ. Тако ми пресудисмо: да се овай кон поврати првои свомъ домаћину. Но будући да є овогъ коня Янко продо Стояну Іовановићю, и кодъ

Стояна кои 3. месеца био, и Стоянъ ранио га и почистио, тако ми пресудисмо: да Крста мора Стояну платити за рану конску и подметъ 16 гроша, а Янко кои є за коня узео 200 ока вина по 11 пара, да мора повратити 55 гроша, и ова обоица т. є. Янко и Крста, отъ данасъ до 3 неделѣ да мораю безъ никакова поговора поштено изплатити Стояну.

№ 805. 22. Майа. Подмири се Никола Папазоглиа са Ранкомъ изъ Слатине, Валѣвске нахиє, и Никола сада одъ облигациє 1488 гроша, по пресутствію великога вилаяетскога суда изъ Београда, полаже Ранку 300 гроша, 188 гр. кусуръ до 488 гроша обѣщава се и тврдо се подфата, да ће о своmъ трошку Ранку у Слатину ӯ грядущи петакъ послати.

№ 806. 31. Майа. Дошо к суду Євто Терзићъ изъ Корените, и преявио се суду да є позно свогъ коня у Гаврила Коларовића изъ Маова, Шабачке нахиє. Гаврило изговара се да є меньо одъ Янка Бинбаше циганскогъ за коня єдногъ. Кметови Євта Терзић, Младенъ Обрадовићъ и Богданъ, засвѣдочише и заклетвомъ форманло потвердити хотѣше, да є исти конь Євтинъ. Тако ми пресудисмо: да Євто свогъ коня води, Янко да да Гаврилу другогъ коня на мѣсто, а Янко да иде у Валѣвску нахію тражити одъ кога є купио, и ньима да покаже оногъ човека, и тако да се може наћи онай, кои є коня укро, и одъ суда Валѣвскогъ писмено Янко да донесе, како є тамо савершио.

№ 807. 1. Юниа. Прорачуни се Милованъ Євтићъ, Шабчанинъ, са Іованомъ Рековцемъ, и поштено подплатише се. И више за овай есапъ еданъ другога ништа тражити неимаю. И Реновацъ плати 80 гроша.

№ 808. 5. Юниа. Дошо к суду Євто Банковићъ Шабчанинъ и преявио Петра Игнятовића кречара, да му є покварио кречану. Тако ми пресудисмо: да Петаръ кречаръ с погодбомъ мора другу кречану сапалити 150 товара са 5 момака.

№ 809. 6. Юниа. Дошо к суду честни отацъ Іованъ Живковићъ, са скеле Митровачке, и преявио Николу Катића изъ Парашнице, за копя, кога му є дао у наручъ у Буковици преко-Дрине, када є войска наша изишла была. Но будући да є Никола принужденъ био коня оставити у путу, тако ми пресудисмо: да честни Іованъ ништа одъ Николе тражити неима.

№ 810. 6. Юниа. Дошо суду Тошо Купусаровићъ и доно облигацію Марка Поповића Шабчанина, на кою први путъ прими 91 гроша 13 пара, и данасъ прими Тешо одъ Марка на облигаціи 87 гр. и 7 пара. Рестъ пакъ до 200 гроша, по облигаціи, остає докле би Ристо Радоичићъ ортакъ Тешинъ дошо, кои є с Маркомъ погодбу имо.

№ 811. 8. Юниа. Дошо к суду Пантелиа Дерезгићъ изъ Дубля и преявио Ивана Ковача Шабчанина за дугъ 120 гроша, што му є осто дужанъ одъ свиня. Но будући да є овай Пантелиа одъ нѣ-

гова потрошка нѣму 108 гроша осто дужанъ, тако ми пресудисмо: да Иванъ рестъ 12 гроша плати, и плати.

№ 812. 12. Юниа. Преявио се Радованъ Чаругжиа Шабчанинъ, да є купио коня ћагата одъ Глигорія Вучинића изъ Беле реке, за 50 гроша.

№ 813. 12. Юниа. Отпуштаю се изъ апса Ђоко Старчевићъ, Стеванъ Миятовићъ и Живанъ Тодоровићъ изъ Трняна, кое є био обтужио Сима Митровићъ изъ Тряка, да су му превели три краве и два вола преко-Дрине у Босну. Но будући да се освѣдочити ние могло, и кметови Іованъ Коичићъ, Іованъ Ристићъ и Ђуканъ Коичићъ, за ньихъ добри стадоше, и будући да су исти вишеименовати преступили верховну Г. Георгиа и правител, совѣта заповѣстъ и преко-Дрине прелазили, пресудисмо им: по 25 батина ударити.

№ 814. 12. Юниа. Дошо к суду Стеванъ Андрићъ изъ Трбушнице, Зворничке нахиє, и тужбу предложио на Пантелію Глигорића и Живана Єремића изъ Богосавца, да су му убили дете цремужъ берући. Но будући да се по томъ осведочило, и како честни отацъ Станко Тодоровићъ, парохъ ондашни, кои му є молитву чито, засвѣдочава, да є исто дете олъ велике (горске) болести умрло, тако ми овимъ вишеименоватомъ двоици по 25 батина ударисмо, што су се тукли.

№ 815. 13. Юниа. Подмири се Іованъ Лукићъ изъ Салаша ноћайскогъ са Митромъ Мрцайломъ, и

Іованъ исплати 87 гроша што є био Мрцайлу дужанъ, и подмирише се.

№ 816. 14. Юниа. Физитирати судови механџійски, и кои су се нашли фалишни, убустављѣни су у магистрату, и одсѣкосмо наракъ механџиама:

Холба ракиє немачке	— — — — —	40	пара.
„ „ сеоске	— — — — —	32	„
„ вина немачкогъ	— — — —	14	„
„ „ сеоскогъ	— — — — —	12	„

И кои би се усудио преко овога нарка скуплѣ давати вино и ракію, или у кога би се у напредакъ крива мѣра нашла, да има примити 50 батина. И на то наставлямо ми Николу Ђурина, да у напредакъ онъ има о томъ попеченіє, и сваки меанџиа, подъ изгублениємъ своє чести, да му се неима противити, но сваку пристойну честъ єму да има отдавати.

№ 817. 14. Юниа. Подмири се Іованъ Николићъ изъ Липнице с Павломъ Анђелићемъ изъ Скраћена и Василиємъ Вукотићемъ, за свинѣ, што су били побили, и Павле Анђелићъ плати на своє исе 15 гроша кусура, и Василіє 5 гроша. И више Іованъ Николићъ ништа да не има одъ ньихъ тражити.

№ 818. 14. Юниа. Одпушта се Антониє Вићентићъ изъ Метковића изъ апса на прошениє кметова сеоски, што є био пошо с айдуцима, и друга коя какова безчиниа чинио, за коє 5 неделя у апсу лежо, и данасъ закле се форманло, и отпушта, се и прими 50 батина.

№ 819. 15. Юниа. Подмири се Єрина, супруга Радована Миливоєвића изъ Врбића, Зворничке нахиє, са Савомъ Михаиловићемъ изъ Градоєвића, и Сава плати сада 66 гроша, и 25 гроша платио лекару. 106 гроша пакъ іошъ да има безъ никаква изговора платити о светомъ Иліи. Ако ли би ова жена преко оставлѣногъ термина овамо у судъ Саву тужити дошла, да има Сава савъ нѣзинъ трошакъ платити.

№ 820. 15. Юниа. Дошо к суду Петаръ Ивановићъ изъ Бобовика, Шабачке нахиє, и преявио Станицу, Марка Цветковића супругу, да му ниє исплатила наямъ, што є шнимъ погодила била. Но будући да овай Петаръ по погодби ниє хотео дослужити 6 година, тако ми пресудисмо: да овай Петаръ ништа одъ погођеногъ исета тражити неима, будући да га є преко погодбе двапутъ женио.

№ 821. 16. Юниа. Дошо к суду Миялило Стойшићъ изъ Орашца, са своимъ синовцемъ Петромъ, поради деобе, будући да се нису могли у селу посулити. Тако ми пресудисмо: да Миялило даде Петру 4-ту мотку жита. Одъ марве што є кои дотеро да узме главно, и препашу одъ своє марве четврти проштацъ, и одъ винограда, ако Лукина кћи прода треће исе, и тако одъ баще, єдну кацу неначинѣну, и у ливади што су за єдно ограђивали, да му да за ову годину 4-ту мотку траве, а ливада да остане Миялилова.

№ 822. 21. Юниа. Прими Ристо Динуловићъ одъ Моє Анђелића отъ похаре єдну краву с телетомъ у 60 гроша.

№ 823. 22. Юниа. Отпушта се Іованъ Бановићъ, кои є у Шабцу сѣдио, изъ апса, где є 7 дана био, што є преко заповести верховнага вожда и правителствующегъ совѣта преко-Дрине прелазио. За кое преступлениє прими Іованъ Бановићъ 100 батина, и да има до два дана, безъ никаква изговора, изъ Шабца одселити са дѣцомъ и женомъ. Ако би се преко овога термина у Шабцу нашо, примиће опеть 100 батина.

№ 824. 22. Юниа. Примлѣне отъ войводе Стояна 1525 форинти банке Радована Чакшираша и раздѣлене по дужницима. Тога ради примише како ти: Петрониє Валѣвацъ за свои 1000 гроша прими у банкама 750 форинти. Войвода Янко за 600 гр., прими у банкама 525 форинти. Іованче Кнежевићъ за 331 гр., прими у банкама 250 фор.

Сума форинти 1525.

№ 825. 23. Юниа. Примлѣно отъ Г. Войводе Симе, што є био дужанъ кнезу Ивану 56 гроша. Рестъ пакъ до 100 гроша обѣщава се до Четвртка у Београду дати.

№ 826. 24. Юниа. Іованъ Андреєвићъ прими 50 батина, што є зле речи изнео на Іована Бисића.

№ 827. 26. Юниа. Дошо к суду Никола Поповићъ изъ Петковице и преявио Николу Дамяновића изъ Белотића, што є навео айдуке немачке краипе на нѣгову кућу. Но будући да се самъ Никола Дамяновићъ своєволио обѣщо єдне талиге начинити дати, изговараюћи се, да є силомъ приморатъ

предъ айдуцима калаузати, тако и ми пресудисмо: да талиге даде, и помири се, и Никола Дамяновићъ обѣща се до месецъ дана дати талиге.

№ 828. 28. Юниа. На прошение кметова села Слепчевића, по имену Пантеліе Комненовића, Вука Маринковића, Петра Катића, Радоице Ћиранковића, отпуштю се изъ апса Радованъ Марковићъ и Радованъ Еремићъ, кои су опленили Живана Ћурчию и зато 40 дана у апсу лежали. При томъ пресуђено имъ: да похару сву плате, коя се састои 170 гроша, и при томъ примише 75 батина. Вишеименовати кметови положише за ове лопове на ньиовъ талъ припадающе похаре 29 гр. Рестъ пакъ до 85 гр. обѣщавают се до неделю дана по св. Петру безъ никакова изговора донети, и за ньихъ тако добри стое, да ако би кои одъ овихъ погрешио, исти кметови да га имаду суду предати, или сами кащигу за ньихъ трпити.

№ 829. 28. Юниа. Дошо к суду Цветанъ Іовановићъ са терговачкимъ, како онъ показуе, рачуномъ, и преявио Николу Папазоглію, да му е по истомъ терговачкомъ рачуну дужанъ 2868 форинти у банкама. Но будући да Никола овога рачуна не припознае, изговараюћи се, да овако предъ ньимъ ние сачинѣнъ, но тражи онай рачунъ, на кому е и самъ у присутствію био. Тако ми заповѣдисмо: обоици на свелу Митровачку отићи, и одъ они терговаца, кои су ихъ рачунили, атестатъ донесу, и кои би отъ ньихъ фалио, да има трошакъ платити.

№ 830. 5. Юлиа. Дошо к суду Димитрие Станковићъ изъ великогъ Борка, Бельинске нахие и тужбу предложио на Вучету Тодоровића, што му е покро 8 свиня. Тако ми пресудисмо: да Вучета 120 гр. мора платити. И тако Вучета даде еднoгъ коня и 95 гроша. Рестъ пакъ 25 гроша неимаюћи положити, даде Аврамъ Максимовићъ кметъ за нѣга на ечамъ.

№ 831. 6. Юлиа. На прошение кметова Митра Теодоровића и Іована Симеуновића изъ Зминяна, отпушта се изъ апса Арсенъ Ракићъ изъ Новогъ села, кои е похарао Живана Ђурчию у Слепчевићю, и зато 20 дана у апсу лежо, и свои талъ похаре у 29 гроша платио, и данасъ прими 75 батина. Вишеименовати кметови обвезую се, ако би овай Арсенъ у каково нибудъ зло дѣло ступио, да ће га суду предати, или сами каштигу за нѣга трпити.

№ 832. Хрсузи, кои су похарали Живана Ђурчію, платише како имъ пресуђено, 170 гроша.

Радованъ Еремићъ дао Живану — — —	8 гр.
у магистрату положио — — — — —	22 „
Радован дао у магистрату — — — —	30 „
Арсенъ изъ Зминяна — — — — — — —	29 „

№ 833. 7. Юлиа. Подмири се Димитрие Хажи-Рашићъ, Шабчанинъ, са Савомъ Пеићемъ изъ Бабине Луке за вепра, што му е нехотѣвши у чопору отеро, и плати 25 гроша.

№ 834. 7. Юлиа. Подмири се Іованъ Реновацъ Шабчанинъ, са Иваномъ Ртевановићемъ, што му е о̄сто дужанъ 75 гроша у свинямa. И будући да е

Іованъ Реновацъ дужанъ біо Степану Божиниһю изъ Петковица 65 гроша, тако пребиямо: да Степанъ Божаниһъ мѣсто Реновца прими 6 свиня одъ Ивана Стевановиһа, и при томъ іошъ 12 гроша 10 пара да плати Реновцу, и облигацію да му донесе.

№ 835. 8. Юлиа. Дошле к суду две сестре: Ружица и Мария, дщери почившаго Николе Томиһа изъ села Бошняка, и преявиле да су раде свою очевину т. е. бащину и виноградъ продати. Но будуһи да е почивши Никола Томиһъ вмѣсто сина біо узео Глигорію изъ Козарице, и премда е Глигорие (узет) на треһи талъ бащине и винограда, и земля сва да е нѣгова, то пресудисмо: да ове две вишеименовате сестре свое исе бащине и винограда продати могу. Треһи пакъ талъ бащине и винограда да остане Петру, Глигорину сину, и сва остала земля, кромѣ оногъ парчета землѣ Павитъ прозватогъ, кое е почивши Никола Василю на смерти поклонио. Тако ове две сестре продадоше своя два исета бащине Самуилу Баиһу изъ Бошняка за 300 гроша, и виноградъ Павлу Дмитровиһу изъ Тавниһа за 140 гр. Но будуһи да е исти Самоило братъ овому детету, тако ми пресудисмо: детинѣ исе, бащине, винограда, и сва земля нѣму, да онъ до возраста детинѣгъ держи, и дете са халинама и другимъ потребнимъ обдержава, по томъ све детету преда у руке.

№ 836. 11. Юлиа. Подмири се Максимъ Осеһанинъ изъ Богатиһа са Любомъ изъ Дубля, што е укро трое нѣгови свиня. Тако ми пресудисмо: да Максимъ поврати трое свиня што е укро.

№ 837. 14. Юлиа. Одпушта се Петаръ Херцеговацъ изъ Табановића, кои е убио Іована Богосавлѣвића изъ Табановића. Но будући да е исти Іованъ на сваки начинъ зао, и ние за държанѣ био, тако ми у согласію са Г. Дукомъ пресудисмо му: по тремесечномъ уарестованію да прими 50 батина, што е само безсудно убио брата Стевановог Іована, премда никакве даве не чини; притомъ опетъ савъ дугъ Іовановъ, ако би се какавъ показо, да има платити Петаръ Херцеговацъ.

№ 838. 18. Юлиа. Дошо к суду Илиа Матићъ изъ Скраћана и тужио Іована Вуковића изъ Зминяна, Петра Херцеговчевића изъ Кленя и Бою изъ Криваице, зворничке иахие, да су му покрали 5 свиня преће 4 године. Тако ми пресудисмо: да вишеименовати Іованъ Вуиновићъ даде 4 крмаче. Петаръ Херцеговчевићъ и Боіо да даду по 3 крмаче супрасне.

№ 839. 21. Юлиа. Преявили се суду Симо Каонацъ и Никола Папазоглия Шабчанинъ, за дугъ 43 гроша и 3 паре, што е Никола Сими дужанъ био. Тако они се наплатише, и Никола прими одъ ови 43 гроша и 3 паре 29 гроша и 10 пара, да плати Ђуки Романовићю данасъ до мрака; рестъ пакъ 12 гр. и 33 паре Никола Сими данасъ безъ никаква поговора да положи.

№ 840. 21. Юлиа. Дошо к суду Митаръ Іовановићъ Шабчанинъ и преявио Іована Гавриловића Шабчанина, што му е држо меану по погодби за годину дана. Но видећи Іованъ штету попишмани

се. Но будући да су се они сами посудили, да Iованъ Митру положи кирiю за 5 месеци и 13 дана, и ко тому што фалило буде око куће да оправи — то тако и подмирише се.

№ 841. 24. Юлиа. По пресужденiю терговаца Шабачки Г. Янка Поповића бинбаше, Васе Лукачевића, Петра Попадића, Илие Скележие и Петра Ћосе, плати Тодоръ Лазићъ Цветину Зворничанину 110 гроша.

№ 842. 27. Юлиа. Дошо к суду Гаiо Павловићъ изъ Зминяна и преявио Илию Євтића, што му є убио єдну крмачу у кукурузу, коя є ушла на стругу, кою є био оставио Сава Ћугумовићъ. Тако ми пресудисмо: да Сава Ћугумовићъ плати крмачу што є оставио стругу. Илия пакъ, кои є крмачу убио у своmъ житу, да да 27 ока кукуруза Сави.

№ 843. 5. Августа. Дошо к суду Тешо Стоикићъ Шабчанинъ и преявио Ћоку Булюкбашића, меанжiю изъ Парашнице, за 230 гроша, што му є дао у ракiи, и сада положити неможе. Тако ми пресудисмо и оставлямо терминъ, да полу горнѣ суме Ћока положи до 8. Септембра, другу полу 26. Октомбра, т. лѣ. безъ свакога поговора.

№ 844. 9. Августа. По заповѣсти Г. Луке отпушта се изъ апса Иванко Тршић изъ Кленя, кои є убио нехотѣвши човека, и зато први путъ 7 месеци и други путъ 5 неделя у апсу лежо.

№ 845. 10. Августа. Iованъ Савићъ Шабчанинъ продаде свою кућю у мали, зовомой Затрки, Тодору Топжiи за 250 гроша.

№ 846. 12. Августа. Дошо к суду Петаръ Будалићъ изъ Богетића и преявио се да є позно свогъ коня у Іована Савића Шабчанина; али будући да є Іованъ купио коня одъ Василия Вуковића, такожде Шабчанина, а овай одъ Живка изъ Кленя по 35 гроша, тако ми пресудисмо: да Василиє поврати коня и да даде Петру Будалићу, а Петаръ Будалићъ у полъ штете Василіи да престане, а Василие, пошто є продо Іовану коня, да му новце поврати.

№ 847. 13. Августа. Преявио суду Лазаръ Теодоровићъ Петра, бившегъ момка нѣгова у бирцаузу, за 52 гроша 10 пара, што му є преко свега єсапа у бирцаузу остао дужанъ. Тако ми пресудисмо: да Лазаръ и Милисавъ полъ штете терпе, а Петаръ полакъ да положи, и Лазаръ и Милисавъ више ништа одъ Петра да неимаю тражити одъ овога рачуна.

№ 348. 14. Августа. Дошо к суду Іосифъ Миятовићъ Шабчанинъ и преявио Аврама Савића бећара за дугъ 78 гроша 30 пара, што є за нѣга платио Г. Сими Катићу, бинбаши преко-дринскомъ. Но онъ т. є. Аврамъ неимаюћи положити Іосифу 78 гроша 30 пара плати за нѣга Іованъ Гаићъ, на тай начинъ: да Аврамъ нѣга у занату чаругжіискомъ годину дана служи, и да га отъ Іована нико преће године дуга овога ради дићи неможе.

№ 849. 14. Августа. Дошо к суду Іованъ Гавриловићъ съ маюра, Шабчанинъ, и преявио Ђурђа Дражића изъ Липолиста, да є у нѣга позно свогъ

коня. Но овай се изговара, да е онъ коня купио одъ Ђуре Илића изъ Шабачкогъ магистрата и Млађена изъ Новака, валѣвске нахие. Тако ми пресудисмо: да Ђурађъ коня Іовану поврати, а Ђура Илићъ и Млађанъ новце Ђурђу Дражићу да поврате — 50 гроша.

№ 850. 21. Августа. Дошо к суду Милисавъ Тодоровићъ изъ Баталага, валѣвске нахие, и преявио се за казанъ, кои е онъ купио одъ Белогъ Гаврила изъ Лешнице, а овай купио одъ Іована Милинковића и Ђуке Гарабилѣвића, кои украли есу одъ Митра Миятовића и Ђуке Гарабилѣвића, да онъ би радъ био наплатити файду на свой 21 дукатъ, што су у казану имали за три године. Тако ми пресудисмо: да Милисавъ, ако има што тражити файде на новце, да тражи одъ Гаврила изъ Лешнице, а овай одъ лопова одъ коихъ е купио. И такоМитаръ Миятовићъ положи Милисаву 189 гр., главни за казанъ, и казанъ да узме одъ Милисава изъ Баталага.

№ 851. 29. Августа. Дошли к суду кметови села Белотића, Шабачке нахие: Вићо Митровићъ и Лаза Миливоевићъ и преявили, да Петра почившаго Тадие Ивановића из Белотића, коя се находи у домлѣна у селу Муратовцу, преко ньиова досадашнѣгъ обичая, продала свога отца чисту землю, безъ знаня кметова Виси Мияиловићу. Тако ми пресудисмо: да Петра поврати новце Васи, а село по свомъ досадашнѣмъ обичаю да поступи. При томъ Петри припада баща и виноградъ нѣзина оца Тадие, уценѣна 42 гроша.

№ 852. 30. Августа. Дошо к суду Милутинъ Алексићъ изъ Петловаче и приявио Петра туфекжію, да му хоће ньиву да преотме, изговарајући се да е турска. Но по показиваню кнеза Митра Лазића, Петра Тупића, Ђорђа и попа Остое пресудисмо ми: да Милутинъ свою землю отъ Петра туфекжие одузме, и Петаръ више, нити нѣгови рођаци, да се неимаду више у ову землю Милутинову ставляти.

№ 853. 15. Септембра. Іованъ Станићъ Шабчанинъ лежо у апсу еданъ данъ и платио 12 гр. штрофа, што е псово Г. Перу абажію и Алексу пианъ. И онъ данасъ обѣщава се, ако би се унапредакъ опио, подъ велику каштигу подпасти.

№ 854. 15. Септембра. Пресуђено Митру Мрцайлу Шабачкомъ жителу, кога тужи Ристо Спасоевићъ изъ Парашнице Шабчанинъ, да му е осто дужанъ отъ продати свиня 50 гроша: да безъ никака поговора мора платити отъ данасъ до Миола-дне именовати 46 гроша.

№ 855. 18. Септембра. Дошли к суду честни отци Станойло, Милованъ и Пантелия Берић, и тужили се да ихъ напаствуе Алекса Малежићъ изъ Богетића, што му е братъ Іованъ Малетићъ погинуо, и жали на ова три свещеника. Но ми по точномъ испитанію находисмо, да вишеименовати свещеници ни найманѣгъ узрока ко изгубленію Алексина брата Іована были нису. Тако помирисмо ихъ на овай начинъ: да Алекса отъ свакога напаствованиа ови свещеника, не само престане, но к тому емацъ за свою

млаћю браћю буде. Стефанъ пакъ Малетићъ добаръ би за прочу свою породицу, да никакова вреда вишеименоватимъ свещеницима учинити неће. Честни пакъ отацъ Станойло добаръ стаде, да ни ньиова фамилиа Малетићевой учинити неће. Коя би фамилиа преступила, ємци ови мораю терпити сву каштигу коя имъ се одъ суда укаже.

№ 856. 20. Септембра. Дошли к суду Петаръ Попадићъ и Лазаръ Белићъ са Шабачког маюра и преявили Аћима Игнятовића, да су му дали єдногъ вола за 26 гроша, и будући да имъ ниє хотео исплатити, но само 2 гр. 20 пара дао, тако ми пресудисмо: и Лазаръ поврати свогъ вола, кога они поклонише у беглукъ, само да се исплати они 2 гр. и 20 пара.

№ 857. 25. Септембра. Дошо к суду Василиє Миловановићъ изъ Дреновца и тужио Максима Кулизића изъ Толића, да му є ньиву безъ зная нѣгова преоро и посео по дна ораня. Тако ми пресудисмо: да Василиє поврати Максиму жита до 30 ока, што є засео у по дне ораня, и Василиє свою ньиву да оре.

№ 858. 28. Септембра. Одпушта се изъ апса Матея Радосавлѣвићъ изъ Яловика, села Шабачке нахиє, што є было на нѣга речено, да є престао съ Илиомъ айдукомъ изъ Крнића, но по точномъ испитанію изнашло є се, да онъ у томъ био ниє, како є исти Милићъ Врачарићъ изъ села Трлића засвѣдочио, да онъ у том био ниє, но само да є Милићъ

рево у пиѣю, кое е у С. магистрату Ваљевскогъ засвѣдочио.

№ 859. 28. Септембра. Дошо к суду Проко Марковићъ Шабчанинъ, тужио Ђурђа Боевића изъ Предворице, што му е укро гунъ. Тако ми пресудисмо: да Ђурађъ плати 20 гроша, што е гунъ издро, и к тому да прими 25 батина.

№ 860. 29. Септембра. Дошли к суду Младенъ Спасоевићъ бардакжиа и преявио Петра Вуића, коему су судове свое продали, да имъ хоће мѣсто да узафти, да немогу своГъ заната радити. Тако ми пресудисмо: да Вуићъ мора дати пети талъ куће Младену да може радити, а онъ 4 тала да држи до Митрова-дне, одъ Митрова-дне да мора Вуићъ свое судове изнети.

№ 861. 29. Септембра. Дошо к суду Митаръ Николићъ Шабчанинъ и преявио Кою Любисављевића изъ Сувогъ села, да га е преварио у куповаию коня, будући да му е подъ здраво дао, по томъ конь сипливъ показуе се. Тако ми пресудисмо: да Митаръ даде Кои пишманлука 20 гроша и коня да свогъ води.

№ 862. 30. Септембра. Дошо к суду Миялло Тобжо бећаръ и тужио по други путъ Митра Мияиловића за свой наямъ одъ 158 гр., што га е служио. Но будући да Митаръ неможе сада да плати, остависмо му ваду, да до недељ плати 25 гроша, 25 гроша пакъ до Митрова-дне безъ никаква поговора.

№ 863. 7. Октобра. Дошо к суду Петаръ Попадићъ Шабчанинъ и преявио Милована Минћа дете, што є украло 63 гроша и 10 пара. Но по точномъ испитанію показа, да є дете Миланово дало 10 гр. Станимиру Крстићю изъ Парашнице а 50 гроша пакъ Стевану Туцићу изъ Шабца. Тако Стеванъ положи 50 гроша, а Станимиръ да положи 10 гроша.

№ 864. 11. Октобра. Дошо к суду Петаръ, магистратски момакъ, кои є био послатъ на скелу, и преявио Іована Баића Шабчанина, да га є истеро изъ каика, и ние дао прећи у Цесарію, да покупи указате 4 паре. Тако ми пресудисмо: да плати 5 гроша, што ние покуплѣно одъ трговаца, а штрофа 5 тестета артие.

№ 865. 11. Октобра. Г. Пера абажиа, членъ магистрата Шабачкогъ, преявио Ђуку Милосавлѣвића, што га є безчестио. Тако за нѣгово преступление пресудисмо: да плати 12 гроша штрофа, и био єданъ данъ у апсу.

№ 866. 14. Октобра. Чесни отацъ Стефанъ Попадићъ продаде свою кућу Пауну Ковачу за 486 гроша.

№ 867. 21. Октобра. Петаръ Вуићъ Шабчанинъ, што ние хотео изићи по заповести на патролу, плати 3 гроша штрофа.

№ 868. 20. Новембра. Дошо к суду Г. Прото Николае Смиляниħъ Шабчанинъ и преявио Ђуку Милосавлѣвића Шабчанина за нѣговъ бивши ортаклукъ. Тако ми у пресуствію терговаца Николе

Чаркажие и Тедора Терзиђа пресудисмо: да Ђуко плати 64 гр. и 20 пара у два кварта, едну полу 14. Новембра, другу полу 6. Декембра текущегъ лѣта.

№ 869. 20. Новембра. Дошо к суду Антониа Несторовиђъ изъ Пернявара и преявио Іована Сакажию изъ Шабца, да е позно у нѣга свою краву. Но будуђи да е Іованъ Сакажиа довео Іована Милинковиђа изъ Десиђа, отъ кога е краву купио за 30 гроша, и онъ осведочи, да е се иста крава кодъ нѣга отелила, притомъ Г. Тома Митровиђъ изъ Десиђа, Петаръ Груиђъ, Петаръ Іовичиђъ изъ Оцина села и Марко Гавриловиђъ свѣдоче, да се иста крава отелила кодъ Іована Милинковиђа изъ Десиђа, и Іованъ Милинковиђъ продо ову краву првимъ телаломъ Іовану Сакажіи.

№ 870. 23. Мовембра. Дошла к суду Анђелиа, почившегъ Вилотие изъ Беле-реве супруга, и преявила Стефана Любинковиђа изъ Банова-поля, за казанъ ортачки, да іой ние хотео давати испекъ на нѣзино тређе исе казана за две године. Тако ми пресудисмо: да Стефанъ подпуни іошъ 100 ока ракие Анђеліи и опетъ да држе ортачки казанъ, како што су и до сада, и Анђелиа да прими на свой тређи талъ испекъ.

№ 871. 26. Мовембра. Паво Лозничанинъ продаде свою куђу Лазару Ковачу у мали зовомой Затрци за 150 гроша.

№ 872. 26. Новембра. Дошла к суду Отомания, почившегъ Илие Крстиђа изъ Крниђа супруга, и

тужи свогъ девера Пантелію Крстића, такоћеръ изъ Крнића, кои, премда е 9. година отъ свогъ брата Илие отдѣленъ био, по смерти свогъ брата Илие преотео е сву сермію нѣгова сина Петра двогодишнѣга, непитаюћи ни села, ни кметова свои, ни суда. Тако ми данасъ пресудисмо: да исти Пантелия мора повратити Петру, сину Илиину, све што е нѣгова оца било. И тако мора дати одъ едногъ юнета два тала 10 гроша, 3. говеда, за вола што е продо 27 гр. едну кожу одъ краве или 10 гроша, 3. свиня одъ века старогъ, 10 гроша, 500 ока вина новогъ и 141 ока ракие или 35 гроша. Притомъ бащу, виноградъ, и ньиве како су найпре подѣлили были.

№ 873. 4. Декембра. Дошо к суду Петроние Ешкерићъ Шабчанинъ и преявио Филипа Іокића, такожде Шабчанина за дугъ 209 гроша. Тако Филипъ плати одъ ове суме Петроніи 115 гроша. Рестъ пакъ обѣщава се Филипъ отъ данасъ до месецъ дана платити.

№ 874. 7. Декембра. Дошо к суду Марко Шуманацъ изъ Црне-баре и преявио попа Ђорђію, такожде изъ Црне-баре, да му е преотео казанъ, за 5 година да му ние хотео дати на ортачки казанъ пећи. Но попъ Ђорђе изговара се, да е онъ на исти казанъ, када е био украденъ, потрошио 120 гроша. Тако ми пресудисмо: да Марко плати полу трошка 60 гроша, а попъ што ние допустио Марку на казанъ пећи, да да на 5 година 400 ока ракие илити да да по 20 пара ракію и ово 60 гроша. Попъ отъ дужие ракію да отбие и Марку іошъ, по

отбиенію 60 гроша, 260 ока ракие да да, и када Марку отъ испека ово іошъ 260 ока ракие изиће, ондай опетъ испекъ на пола да прима попъ и Марко.

№ 875. 16. Декембра. Дошо к суду Григорие Андриевићъ изъ Ковиляче и Вучета изъ Трбушца, Зворничке нахие, и преявише Симу Николића изъ Ковиляче, да е исти Сима два вола украо одъ горепоменуте двоице. Но Сима закле се. И тако по суду и нѣговой заклетви остадоше оба вола Симе Николића.

№ 876. 17. Декембра. Издаде Г. Лука К. Ш. Господину Доктору Морачевскому на 4 коня кукуруза, ока — — — — — — — — — — 270.

изъ овогъ рачуна у граду	— — — — — —	70.
у граду послато кожа	— — — — — — —	107.
на тавану	— — — — — — — — — —	102.
прими 18. Марта	— — — — — — — —	20.
„ 1. Априла	— — — — — — — —	17.
„ 5. „	— — — — — — — —	10.
„ 11. „	— — — — — — — —	19.
„ 26. „	— — — — — — — —	19.
„ 27. „	— — — — — — — —	5.
„ 29. „	— — — — — — — —	7.
„ 2. Майа	— — — — — — — —	1.
„ 6. „	— — — — — — — — —	3.

Тогъ имаде издато Ефти 457, продато у Марту 2 комада, 24 гроша.

1811. ЛѢТА 8. ДЕКЕМБРА.

По заповести Г. Луке разрезато на нахию Шабачку сена 700 кола, поради войске русиске, дрва кола 2000. говеда 100.

Одъ коихъ дошло на Мачву говеда 40 комад.
Дрва — — — — — — — — — 200 кола.
Сена — — — — — — — — — 280 кола.

Посавину:

Говеда — — — — — — — — 20 комад.
Дрва — — — — — — — — — 240 кола.
Сена — — — — — — — — — 160 кола.

Тамнаву:

Говеда — — — — — — — — 20 комад.
Сена — — — — — — — — — 130 кола.
Дрва — — — — — — — — — 180 кола.

Поцерину:

Говеда — — — — — — — — 20 комад.
Сена — — — — — — — — — 130 кола.
Дрва — — — — — — — — — 180 кола.

Одъ Г. Стояна Чупићъ 2. Фебруара 1812. год.
ечма примисмо — — — — — — 1836 ока.
„ 10. Фебруара — — — — — 2626 ока.
5442 ока.

20. Декембра посла Чупићъ ечма 1470 ока.
издасмо брашна — — — — — 7191 ока.
7. Фебруара — — — — — — 7445 ока.
14636
28
14664

Издато на шпиталъ 900 ока брашна.

№ 877. 19. Декембра. Плати Маринко Николићъ одъ облигацие Крсте Вучковића за раонике Петру Златковићу 173 гроша, а 150 гр. да плати о Воскрешенію дошедшемъ.

№ 878. 23. Декембра. Петаръ Перняворацъ, за безчиное свое обхожденіе и зле свое рѣчи, што е безчестио Господара Луку, по три дневномъ уарествовани, прими 30 батина.

№ 879. Михаилъ Димитриевићъ, секретаръ Лозничнии, кои е прошастога лѣта 1811. држао кантаръ варошки, будући да е онъ примио 18. Януара, тако и держао е до 1812. лѣта 18. Януара. Зато, кои би у напредъ купио, да счисли 18. дана настоящега года.

№ 880. На Февр. месеца. На Русиску войску издато адютанту прапорцу Саверинову 14.664 оке брашна у заямъ. Марта 20. примисмо 13.300 ока.

№ 881. Заклато говеда на Русиску войску 455.
утекло одъ Тамнаве — — — — — — — — 23.
одъ Мачве утекло — — — — — — — — — 2.
482.

На козаке заклано 50 говеда, изъ овихъ узео Г. Лука 5 кожа, а нами предо — — — — 45.
500.

СТВАРНИ ПРЕГЛЕД.

Продаје кућа и земље. 3. 43. 127. 157. 230. 249. 263. 549. 610. 641. 736. 781. 845. 851. 866. 871.

Наредбе противу хајдука и у опће о њима. 4. 6. 7. 8. 9. 10. 16. 23. 47. 53. 63. 97. 109. 110. 120. 161. 214. 303. 381. 818. 827. 858.

Наредба за просјака. 5.

Позиви пред суд. 11. 13. 15. 32. 33. 34. 35. 81. 89. 92.

Давање пасоша. 12. 14. 21. 30. 40. 48. 51. 55. 56. 58. 59. 60. 79. 91. 100. 101.

О деоби и наследству. 15. 19. 71. 94. 159. 192. 237. 324. 344. 351. 353. 354. 447. 449. 665. 669. 700. 707. 729. 730. 752. 755. 770. 772. 797. 803. 821. 835. 872.

Обичне наредбе и преписке с кметовима. 17. 24. 27. 29. 31. 37. 41. 76. 80. 111. 137. 360. 424. 436. 446. 447. 468.

Казне за непокорност и пијанство. 18. 124. 145. 146. 374. 783. 785. 864. 867.

Храна коју даје држава на исхрану сиротиње. 20.

Рачунске парнице. 22. 28. 38. 72. 73. 74. 75. 78. 86. 87. 90. 232. 233. 250. 255. 266. 268. 271. 272. 281. 285. 287. 288. 291. 297. 305. 312. 314. 322. 323. 334. 341. 347. 348. 349. 356. 380. 385. 386. 396. 409. 410. 411. 413. 417. 429. 442. 451. 452. 453. 460. 464. 470. 481. 499. 509. 541. 542. 543. 572. 589. 595. 650. 719. 762. 796. 829. 840. 841. 843.

Спорови за накнаду замене у војничкој служби. 25. 42. 116. 591. 663.

Грађанске парнице. 26. 39. 46. 52. 96. 98. 102. 103. 106. 107. 108. 115. 118. 121. 122. 128. 129. 132. 133. 140. 148. 149. 150. 151. 152. 154. 155. 158. 160. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 177. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 190. 191. 193. 195. 198. 200. 203. 204. 205. 206. 213. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 223. 224. 225. 226. 228. 235. 241. 243. 244. 246. 247. 252. 253. 254. 256. 257. 261. 265. 269. 273. 292. 298. 308. 309. 311. 313. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 325.

И „Гласник“ и остала друштвена издања могу се набавити преко књижарнице Велимира Валожића у Београду.

Цене су Гласнику:

а. Кад се купују поједине свеске цена је свакој без разлике	6	гр. ч.
б. Кад се купе све свеске заједно или најмање 12 (тако вреди кад се на више купује) различитих у један пут рачуна се на једну свеску	4	„ „

Од осталих књига друштвених продају се:

Преписка Венедикта Краљевића о унији.	2	„ „
Српски споменици из Дубровачке архиве. Преписао кнез Медо Пуцић I. св.	12	„ „
II. св.	8	„ „
Acta archivi Veneti I. и II. књига	24	„ „
Српска Синтакса Ђ. Даничића	24	„ „
Деловодни протокол Карађорђев. (Грађа за новију Српску историју I. део)	8	„ „

Ко купи на више, добија 10%, а наруџбине се примају за готове новце.

ГЛАСНИК

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА.

2-ГИ ОДЕЉАК

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ.

КЊИГА ДРУГА

СПОМЕНИЦИ О ШЋЕПАНУ МАЛОМ.

ИСПИСАО ИЗ МЛЕТАЧКОГ АРХИВА

Проф. СИМЕ ЉУБИЋ

прави члан југослов. академије, дописни српског уч. друштва итд.

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1870.

ГЛАСНИК

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА.

2-ГИ ОДЕЉАК

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ.

КЊИГА ДРУГА

СПОМЕНИЦИ О ШЋЕПАНУ МАЛОМ.

ИСПИСАО ИЗ МЛЕТАЧКОГ АРХИВА

Проф. СИМЕ ЉУБИЋ

ПРАВИ ЧЛАН ЈУГОСЛОВ. АКАДЕМИЈЕ, ДОПИСНИ СРПСКОГ УЧ. ДРУШТВА ИТД.

У БЕОГРАДУ

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1870.

СПОМЕНИЦИ О ШЋЕПАНУ МАЛОМ

ИСПИСАО ИЗ МЛЕТАЧКОГ АРХИВА

Проф. СИМЕ ЉУБИЋ

ПРАВИ ЧЛАН ЈУГОСЛОВ. АКАДЕМИЈЕ, ДОПИСНИ СРПСКОГ УЧ. ДРУШТВА ИТД.

OPOMENA.

Spomenici, koje ovdje pridajem o Stiepanu Malom vojevodi Crnogorskom, nadricaru Petru III. Ruskom, svi su po meni prepisani bili u Arkivu Mletačkom iz izvornika ondašnjih službenih akta, što su Obći i Izvanredni Providuri i drugi častnici mletački ponajviše iz Kotora upravljali svojoj vladi u Mletcih i obratno. Da sam sve gradivo, koje se u tih izvornicih, samo u koliko se proteže na stvari tiču će se Stiepana, nalazi, od rieči do rieči prepisati htjeo, bila bi se tim doisto ova radnja silno pomnožila; ali sam i ovdje sliedio isto načelo, koga sam se držao i u izdavanju Waldsteinovih spomenika, što mi je godine 1862. tiskala c. kr. Akademija znanosti u Beču, koja je taj način povladila, pošto je dala štampati moj spis baš u Arkivu medj izvornimi dieli, a ne u *Fontes Rerum Austriacarum*, gdje je pravo miesto za poviestničke izvore (V. *Archiv für Kunde Öst. Gesch.* D. XXXVIII. Bd.). Naime nisam prepisao ciele depeše i njihove priloge onako, kako stoje u izvornicih, nego one strane u njih, koje nisu nikako bitne ili važne za samu stvar, o kojoj se povieda, u izvadcih točno pokratio, a one pako, koje su uprav bitne i važne, naveo sam točno i podpuno onako, kó što se nalaze u rečenih izvornicih. Sve dakle, što se ovdje nalazi (osim zadnjega komada o Stiepanu Zanoviću), sve je poteklo iz mletačkoga tužbenoga izvora, ali mora da poviestničar, u koliko bi se s ovim gradivom poslužio, pampti dobro, da su Mletčani onda, najviše s turske grožnje i straha, neprijatelji bili Stiepana i Crnogoraca, te da su zato višekrat i u svojih spisih nepravedni i lakoumni, a kad i kad dapače i zlobni, navlastito kad je govor o značaju onoga na oružju osobito uviek slavna jugoslavjanskoga plemena, koje je znalo uz neprestano vojevanje kroz tolika stolietja u onih kršnih vrletih junački obraniti krst častni i slobodu zlatnu.

UVOD.

STIEPAN MALI

Nadricar Ruski Petar III.

Stiepan se pojavi oko polovice godine 1766. u družbi Miloša puškora iz Novoga u Buci, u Arbaniji mletačkoj kao seljački liečnik, te se nastani kod Vuka Marka Jovova u Mainah. S početka tako ti je tu mirno i pošteno svoje dne sprovodio, da si ni ma čijega opaza ne pritegnu. Stopro sliedeće godine 1767. o kolovozu započe se prosipati glas po Mainah, Poborih i Braićih, najskrajnih kotorih mletačkih u Arbaniji, i po susiednoj Crnojgori, da je on Petar III. Car Ruski, koi g. 1762. urotom, kojoj bješe na čelu sama njegova žena Katarina II., bje smaknut izza šestmiesečnoga vladanja. U pojavu Stiepanovu u onih predielih nije se on jamačno umah izdavao za Petra III. nego je to ime skrivao pod onim „Stiepana Maloga, da pače najmanjega od svih koji su na svietu, dobroga s dobrimi“, jako izilazi iz prvoga proglasa, što je na ondiešnije stanovnike izdao. U njem jih je Stiepan bodrio, neka se Boga boje i tvrdo svoje viere drže, a da u isto doba živu složni u dobrom miru i skladu, neka bi mogli, kad bi od potriebe bilo, svi do jednoga skočiti proti dušmaninu za dom i vieru svoju. Dodavao uza to, da će svoje ime onda samo očitovati, kada bude ugledao njihove duše sdružene svetim svezom prave sloge i mira. Poglaviti privrženik i pomogatelj Stiepanov bješe s prva kapetan Marko Janović iz Mainah, njegda sudrug Vladike Vasilija na putu u Moskovskoj, šegavac i buntovnik, a od velikoga ipak

upliva u onih još surovih stranah, pomoćju koga omili si pravoslavno svećenstvo, koje je onda po svojoj volji krećalo s onim ucitnim narodom, sliepim štovateljem svega, što se ruskim zvalo. S toga se dakle natiska ponajviše sbilo, da su oni stanovnici umah prionuli na te prijave, te se primili oto otajstvo čudom smatrati, te ga štovali i širili.

Izvanredni Providur mletački u Kotoru Paskoje Cicogna na prve viesti o tom pojavu bez odvlake izviesti o svem lvieće mletačko, dodav, da se je ta stvar osnovala bez dvojbe po tajnom uplivu tudje vlasti, te da je po njegovu mnienju krivac veleizdaje isto onaj, koi tu laž vieruje, kako i onaj, koi pušća, da se po mletačkom zemljištu širi. Uza to predagaše, da se pravoslavnim podanikom u Arbaniji dade nadpop, koga bi oni sami svake treće godine izmedj svoih popova odabirali, neka bi se tim posve riešili i s duhovnoga gledišta crnogorskoga natiska *(Dep. 29. rujna 1767.)*

U to doba bilo je više domaćih razpra u Crnojgori, a najveće zato, što su se njekoji uztručavali vladiku Savu pripoznati za crnogorskoga poglavara. Proglas Stiepanov tako ti djelova na ono pleme, da ga je naklonio prvoga listopada 1767. sakupiti se Katum, neka bi se tu izvelo obće pomirenje. I sbilja u siednici, koja se je taj dan obdržala, i na koju su učestvovali starešine čitave Crnegore i sami poslanici mletačkih susiednih kotara, na ime Mainski, Poborski i Braićki, bje jednoglasno odlučeno, da sve medjusobne prepirke prestanu do Gjurgjeva dne. Tu Janović kao namiestnik Stiepanov izjavi zboru, da je Stiepan Mali pravi Moskovski Car Petar III. jer da ga je on sam vidio na svom putu u Moskoviji; podmetnuv svoju glavu, kad bi ga tko u laž ulovio. Toga radi pošto mu se povierova, dobi nalog, da obaviesti Stiepana na ime zbora o zaključku učinjenom u tom sastanku. Ali ta odluka Stiepanu ne prija, te pogazi pismo prikazano mu od Janovića, na kom bješe napisana dotična pogodba, a napokon prosviedova, da se neće s nikim pušćati u dogovore, dokle ne bude do ciela izpunjeno, što je proglasom zahtjevao. Taj zamah budale oholasti tako

zani pamet one surove i ucitane svietine, da je sve to više u njoj raslo štovanje naprama tomu lažcu, i da je sliepo sliedila u naprieda sve ma koje bile njegove želje. Prve nahije crnogorske, koje su se za njim povele, bile su: Katunska, Riečka i Crnička, naime veća strana one države. I mletački podanici pravoslavni u Arbaniji nisu se sbilja u tom oblienili, jer su mu malo kašnje u znak odanosti prikazali grb i žezlo carsko. Sam se vladika Sava požuri, da ga posieti i da mu se pokloni; a Stiepan, da si ga to više obveže, okružnicom na sav narod zapoviedi, da svak mora priznati vladičina sestrića Arseniju Plamenca za pomoćnika i nasliednika Savina na vladičin priestol. Crnogorci sbilja ne samo su umah i podpuno uza te naredbe pristali, dapače učiniv medju sobom viečni mir, kô što jim on naložio, jedan drugomu oprostiv sve dojakošnje zadjevice, u zboru su navlaš držanom izabirali do šesdeset starešina i k njemu u Maine odpravljali nalogom, neka ga u ime čitave Crnogore pripoznaju za ono, čim se gradio i za svoga gospodara. Stiepan da kako podje jim na susriet ponosno i carstveno, i na sukob pohvaliv jih i opet preporučiv jim, da nastoje medju narodom gojiti mir, slogu, i dobro vladanje, obeća jim, da će na skoro čuti, baš od njega sama, tko je i šta je. Za ovim nasliediše malo kašnje još druga poslaničtva iz Brda, noseć mu liepe darove, i priznajući ga da kako za Petra III. cara ruskoga, a on niti je toga naslova odbijao, niti si ga prisvajao, nego jih je udvorno primao, dajuć si uviek ime Stiepana Maloga. U tom prispie u Crnugoru Vasilije Brkić, zadnji Pećski patrijarh, bježeć izpried Turaka, a Stiepan ga liepo primi, pogosti i prikloni, da Arseniju Plamenca Savina sestrića vladikom posveti.

Izvanredni Providur Kotorski neprestano je budnim okom pratio te dogadjaje, te napokon čineć mu se, da bi mogli postati opasni za javnu siegurnost na onoj granici, i možda njegovu vladu u nepogode baciti s Turci, koji su već na nju radi Stiepana, pribivajuća na mletačkom zemljištu, mrko gledali, umah prijavi sve, što se u tom dogodilo bješe,

Obćemu Providuru u Zadru. Ovaj na brzo pohiti u Kotor, i razda zapovied na ona tri podložna Kotara, gdje je Stiepan boravio, da ga bez časa časiti odprave iz zemlje, te da samo tim načinom mogli bi si nanovo zadobiti milost Republike. No oni nisu nipošto pazili na njegove naloge i grožnje, dapače to je sve više ojačavalo njihovo povierenje u nepoznana, koi si je dakako svojim mučanjem ili otajnim govorom to veće uvaženje pribavljao medju narodom i u samih pobližnjih turskih pokrajinah. Uza to se jošte kazalo, da se lice Stiepanovo sasvim slagalo s likom Petra III. koi se tada čuvao u manastiru Mainskom, te uhoda Providura Kotorskoga, koja mu je sve to iz onih krajeva donosila, ovako je Stiepana opisivala *(Dep. 30. ruj. 1767)*: njegove su rieči zapoviedi o miru, slozi i ćudoredju; odieća mu narodna, da si priskrbi ljubav puka; brz i mudar u odgovorih; a sa mnogo manje moglo bi se na svoju svesti one umove sebične i opojene duhom zanesenosti i posilne naklonosti k imenu ruskomu.

Medjutim upliv Stiepanov, koi je bujno rastao u onih stranah, silno strese Pašu Skadarskoga. Ovaj, uzaptiv listove, koje su gorska plemena slala Stiepanu s ponudom, da bi rado za njega i samu krv požrtvovala, ako je uprav ruski car, naredi najprije, da se Bar čvrsto oruža; a kada dobi viest, da se po Stiepanovu nalogu Crnogorci sastaju, zapoviedi, neka se bez odvlake sakupi vojska s namierom provaliti u Crnogoru, i tako si iz očiju dignuti otu sablazan. O svem je pako obaviešćivao Portu s opazkom, akoprem lažnom, da Nepoznani radi suglasno s Republikom, koja rado pušća, da obitava na njenom zemljištu.

Stiepan s druge strane na odmaku ote godine 1767. skupiv opet na sastanak sve starešine crnogorske, brdjanske i od susiednih prediela turskih i mletačkih, te pričiniv jim se kao da je uprav Petar III. ruski car, s velebrojnom pratnjom malko docnije prodje u Stanjević, i tu izgnav kaludjere, oduzme jim imanja, kô što njekoja i samom vladici Savi, koga metne pod stražu, te se kući povrati. Tomu dade

povod njeki list, bačen vladikom u sviet, u kom ga ovaj lažcem i varalicom proglasivao; a to, jer se Sava jako bojao sve to više razvijaju će se Stiepanove, a na škodu svoje vlasti. Nješto kašnje, okružen liepom kitom svojih pristaša, isto tako uzapti dobra manastira Cetinjskoga i Mainskoga; no videć, da mnogi se tuže radi vladičina zatvora, s njim se pomiri, te ga na slobodu pusti. Taj čin mu pribavi još veću sućut u narodu, koi sad opet, kô što je tada Providur Kotorski svojoj vladi doglasivao *(dep. 4. trav. 1768)*, sliepo uz njega prista s čuvstvom najgolemije nepomičnosti. I Patriarh Pećski višekrat mu dodje na posiet. U ovo doba Stiepan odlučio bješe, da će po moru na Trst u Beč, te sastav se na dogovor s vladikom i patrijarhom, u tu je svrhu uzimao pod novac tartanu Lukovićevu iz Kotora. Ali dobiv viest, da mu Mlečani o glavi rade, toga se puta odreče.

Akoprem se u tom Stiepan premiestio bješe iz Mainah na Cetinje u Crnugoru, a malo kašnje u Njeguše, gdje je starešine često na saviet skupljao, te odatle i pravicu dielio, ništa ne manje Obći Providur mletački iz petnih žila nastojaše, da i ma kim budi najpodlijim načinom Stiepana uništi. No videć, da mu svi pokušaji za badava, svoju sržbu obrati na Maince, Stiepanove privrženike, i uloviv njekoje, pobaca jih na viešala. Sad i Turci, bojeć se jako, da Stiepan ne digne narod na pobunu, pohite da silom primoraju Crnogorce izručiti jim lažca, Patrijarha Pećskoga i još njekoje njihove pristaše, te i obićni danjak. Najprije potraže od Mletčana, o kojih su vrlo sumnjali, pošto su jih Dubrovčani pred Portom i sada lažno i himbeno okrivljali, da su Stiepanu nakloni, da pozatvore oda svijuh strana sve staze na crnogorskoj granici, i da ne daju prolaza u svoju državu ni imanju ni osobam crnogorskim ma koje bile; a oni se svečano na to dakako sramotno dielo obvežu, te kašnje grdno i nečoviečno ga izveršuju, ponosom uza to doglasujuć uredno Turčinu svoje nemilo postupanje i sve drugo, što bi jim do znanja došlo o jadnom stanju Crnogoraca, da jih lašnje strti uzmogne.

Dne 24. kolovoza 1768. do 67.000 Turaka, a to s tri strane, najme Bosanski Vezir sa 20.000 od Nikšića, Rumeljski Begler-beg s 20.000 od Podgorice, a Skadarski Paša i s njim još dva Paše s 27.000 od Plavnice, provali u Crnugoru i prodre do Crnice robeć sve naokolo i paleć. Crnogorci uz svu tu golemu silu i skrajnu opasnost neklonu ipak ni najmanje duhom, dopače skloniv žene i nejake s imanjem u gore, odlučno jih dočekaju u svojih vrletnih klancih, i silne jim rane zadaju, a bili bi jih jamačno na prvo sasvim smazali, da jim nije ponestalo džebane i načina, da si ju nabave. Kašnje ju ugrabe samu dušmaninu, a i nastavše kiše jim pripomognu te se sva ta ogromna vojska malo dana kašnje morala bez obavljena posla i razbijene glave kući povratiti. Da su uprav i tom prigodom Turci silno stradali u Crnojgori uza svu pripomoć, što su jim sada Mletčani pružali, čisto spovieda sam Izvan. Providur Kotorski u svojoj depeši 6. listopada iste godine. Ovaj, žaleć dakako taj turski poraz, poduzme sada, da svoj jed izbaci na Maince, Poborane i Braićane, koji uzprkos zabrani priskočili bjehu svojoj braći u pomoć. Odpravi dakle dosta vojske pod gjen. Wirtzbourgom u one strane s nalogom, da ne štedi ma što osim crkava. Mainci uzmaknu svi u Crnugoru, a Poborani i Braićani se predadu, no do 110 njih bude u uze bačeno i u Kotor odvedeno. Providur četiri od njih pobaca na viešala, šest jih ko zna kako zaglavi u tamnici; 24 odsudi za deset godina u galijah na veslo; 29 uze za taoce, a 37 ukori težko i kući odpravi. Bjegunce proglasi kao krivce veleizdaje, te dobra jim uzapti. U ostalom preinači u onih kotarih dotadašnji sustav u vladanju, skrativ jako njihove stare slobodšćine. Liepo pako nadari turske vojevode, a Begler-begu izruči jošte arkimandrita Gregorija Drekalovića Kućanina, da ga muči po volji. Za ove turske navale, pošto se najviše radilo o Stiepanu, nije jamačno ni ovaj stao prekršćenih rukuh. Sad Providur kotorski videć dobro, da ga nikako u potaji strti ne može, jer su mu sve ponude uz obraz odbačene, naumi tajnim povierenikom navesti vladiku Savu, da ga barem protjera iz onih

briegova s razloga navlastito, da je Stiepan i njegov golem neprijatelj, jer mu pograbio imanja i samu vlast, koju vladika nije do onda s nikim u onoj zemlji dielio. Mislila je ta kukavica, da će tim ili uspieti u svojoj želji ili bar razdvojiti Crnugoru, i opet ju tako oslabljenu izložiti Turčinu na laku osvetu; ali se i tada težko prevario. Izza rata vladika Sava skupi narod na zbor i prignu ga, da se domaći mir, kô što ga Stiepan bješe naredio, strogo drži pod kaznom smrti i srušenja kuće; a Stiepan se skloni u selo Gradjani, te se tu kô što i Pećski Patrijarh na drugom miestu, mirno držao punih devet mieseca.

U tom buknu rat medj Ruskom i Turskom s toga navlastito, što se Ruska miešala u poljske poslove. Na prve znakove toga rata Stiepan prosu glas po Crnojgori, da se sve to radi za njega, da mu nabave državu od Skadra do Dubrovnika kao naknadu za ruski priestol. Tada knez ruski Orlov, baveć se u Italiji, navede Caricu Katerinu II. da odpravi svoje brodovlje u grčko more, i da pruži pomoć Grkom i Crnogorcem uviek spremnim, da na Turke udare. Usljed toga bude odaslan knez Gjorgje Dolgoruki u Crnugoru s nalogom, da utamani Stiepana i da Crnogorce s Turci zarati. Dolgoruki ukrca svoju družbu (oko trideset osoba) i nješto bojne sprave u Jakinu, i 11. kolovoza 1769. doplovi blizu Špića pri turskoj obali, i taj isti dan večerom izidje u Crnicu, a odatle malo kašnje premiesti se na Cetinje, gdje se 17. kol. starešine ciele zemlje s njim sakupiše na sastanak. Tu jim Dolgoruki pročita pisma na njih upravljena od Carice, u kojih jih bodrila, neka bi udarili na Turke i odtierali lažca iz zemlje, te jim obećavala, da će jih liepo pomogati, i da neće mira s Turci utanačiti bez osieguranja njihove podpune slobode. Crnogorci primiše sbilja uzhitom Katerininu rieč o Turci, i prisegoše u ime svega naroda biti joj vierni i svoju krv u svako vrieme za nju proliti, ali ne tako zahtjev o Stiepanu. Ovaj, čim dozna, da su Rusi došli, izbjegnu u Klisure oko Gradjana, i odatle je paka na nje sipao svaku pogrdu, i nagovarajuć narod, da su prišli s prevarom, te da jih satare.

Dolgoruki, da krvlju Stiepanovom oplaka te uvriede, čvrsto se primi, da si mitom pridobije glavne njegove pristaše, te uz silni napor napokom podje mu za rukom nakloniti jih, da bude odpravljen Gjuro Pešikan sa 40 oružanika s nalogom, neka bi ga silom, kad nebi mogli drugako, dopeljali na Cetinje. Stiepan se s prva ustručavao saći na polje, ali se napokon na to odvaži s misli ipak, da će si steći veće važnosti u narodu, ako se na Cetinju izpried svojih dušmana pokaže. Uzjav dakle na konja s pratnjom odjezdi k Cetinju. Na njegov dolazak Crnogorci kao zatravljeni obore oganj iz pušaka u znak počitanja, i pritrču mu na susriet, da mu se poklone. Taj čin silno smuti Dolgoruka; te pozvav k sebi starešine, oštro jih ukori, što su namah povriedili prisegu, kojom se bjehu dan prije obvezali naprama ruskoj Carici, i zagrozi jim se da će on čas izaći iz zemlje, ako li neodrže svoje zakletvom zapečatane rieči. Starešine sad jako zabunjeni oštrinom njegova glasa i ponosa, pohite u svietinu na polje sakupljenu, i razpaljenimi besiedami proti Stiepanu, razjare ju, a u isto ga doba uhvate i predaju Dolgoruku na osvete. Ovaj, davši ga razoružati, zapita ga, tko je i odkuda; a on će mu na to, da je čoviek iz svieta, te najmanji medju svimi. A kad ga Rus ukori, što se izdavao za Petra III. ruskoga cara, i da će s njim na muke, ako čisto ne izpoviedi istinu svoga roda, Stiepan odvrati, da se nije nikada ni gradio ruskim carem, a da je rodom iz Janine. No poklem se upozna, da je laž rekao, neznajući grčkoga jezika, na nove grožnje od muka, odgovori, da je iz Dalmacije od kuće Rajčevićeve. Ništa ne maje Dolgoruki naloži, da bude od Rusa čuvan u jednoj sobici onoga manastira, a pred narodom ga pako ozloglasivao kao lažca i varalicu, te da će sama Carica o njem izreći sud; a kad se sasvim osviedoči, da je starešine za cielo prignuo na svoju, podieli, medju njimi do 400 cekina i kući jih odpremi s naredbom ipak, da uviek budu spremni uz prvi znak sakupiti se, a medjutim da se četovanjem s dušmani zavade.

U tom mletački Providur u Kotoru budnim je okom

pratio te sgode crnogorske, i sve, što bi do njegova znanja došlo, senatu je prijavljao. Videć pako, da su njekoji od njegovih podložnika vrlo Rusom nagnati, stranom jih je bacao u tamnicu, a stranom oštro korio; te odriešito odbijao Dolgorukove prošnje, da bude prosto podpukovniku Gjarstorfu prieći iz Kotora u Jakin. Uslied vladina naloga i Obći Providur morao se iz Zadra požuriti u Kotor, da nastoji svoje podanike od ruskih spletaka odvratiti. Obći Providur, akoprem badava, pokuša tom prigodom, da pritisne manastir na Stanjeviću, kaneć tim zapriečiti put Crnogorcem i Rusom prieko mletačke zemlje na more, te si u tu svrhu prisvoji mainski manastir, i utvrdi ga.

Dolgoruki s jedne strane jasno osviedočen, da usprkos svemu naporu mnogi ga Crnogorac prezire radi njegova oštra ponašanja sa Stiepanom, te s druge, da rusko brodovlje, komu se po obećanju Orlovu nadao, ne dolazi ni u samo grčko more, a da su se već Crnogorci s Turci dobro zakvačili, stade pomišljati o odlazku. Toga radi pozva k sebi Stiepana, i mitom ga skloni na tvrdo obećanje, da će ruske stvari u zemlji odlučno braniti. Na to predav mu svu bojnu spravu, što sobom donio bješe, nješto novaca i nade još većih darova i milosti, 24. list. i. g. na večer sa svom družbom i s Pećskim Patrijarhom sidje u Župu, te se sutradan iz palanke Jaz odputi u Jakin. Sad nanovo uzme vlast Stiepan složno s vladikom Savom, koi se iz Stanjevića premiesti u Njeguše po želji Obćeg Providura Mletačkoga, koi je tim kanio odbiti turske sumnje, da s njimi stoji u dogovoru.

Zaščićen Ruskom, počne Stiepan sada, da si sve to veće omili i na svoju privuće narod, još bolje upravljati državom. Umah se poprimi, da s preuredjenjem okriepi zemaljske sile; da popravi nutrnju navlastito sudbenu upravu, odredio dvanajest sudaca za svako pleme neka riešavaju domaće razpre, od kojih su njeki kod njega siedili, a njeki išli kroz narod kad i kud je trebalo; da sagradi glavnu cestu kroz zemlju, te tom prigodom bude od mine ozledjen na više miesta po tielu; a sve to mu pribavi još veću ljubav i ugled u narodu.

S Mletćani je tražio prijateljski obćiti, te svibnja 1771 odtjera iz zemlje dva Braićana, ubojice častnika mletačkoga Ante Venturina kao nedostojna zaštite, pošto su oskrvnili bili tako pogrdno zakone svoje vlade, te jim se zagrozi, da će jih na viešala baciti, ako mu se povrate. Neprestano se odsele dopisivao s ruskim dvorom, koi mu je često s izaslanici slao u dar novca i drugih stvari. I Dubrovčani, koji su se tada jako zamierili bili Orlovu, što su Turke pomagali, bojeć se njihovih prietnja, liepe su darove Stiepanu upravljali, podosta kafe, šećera, voštanih svieća, pozlaćeno odielo i prekrasnu nosiljku, kojom se davao nositi, jer je slab u tielu bio, po onoj kršnoj zemlji kao kakav rimski diktator na kurulskoj stolici, a sve to s uzroka, da jim Stiepan izposluje s Orlovom pomirenje i osieguranje na moru. Vladiki se Savi vrlo blag i prijazan izkazivao, te se težkimi kazni grozio kaludjerom, koji su namieravali njekog drugoga vladikom učiniti. Često je zbore sakupljao, te svim priporučivao, da se s Mletačkimi podanici dobro paze. I popis je pučanstva, valjda za prvi put u onoj zemlji, ovršio, da vidi, na koliko bi se snage osloniti mogao, kad bi opet Turci napali, kô što su mu iz Skadra prietili.

Medjutim Rusi, slavodobitni na moru kod Skija, gdje Orlov 5. kol. 1770 popali sve tursko brodovlje, i u više žestokih okršaja na kupnu, doprli bješe do Dunaja. Te su pobiede jako omunjavale pravoslavne mletačke u Arbaniji i Crnogorce, čim su ovi za stalno držali, da će do skora preći u jadransko more rusko brodovlje. Samo su se Dubrovčani toga vrlo plašili, držeć ga upravljena više proti njim nego proti komu drugomu, te su gradske zidine napriešno snažili i oružavali, i već odlučili bili, tursku si pomoć zamoliti. Ruske uhode, dolazeće iz Trsta, neprestano su i potajno prelazile kroz mletačke prediele u Crnugoru, gdje se Stiepan brižljivo pripravljao, da uz povoljnu prigodu udari u Tursku. Namjera mu u tom bila zadržati Turke Hrcegovske i Arbanaske, da ne predju u vojsku proti Rusom, te je god. 1771. davao sagraditi na Viru kod Skadarskoga jezera veliku kuću, da

bude, tako je razglasivao, za konake častnikom ruske vojske, na koju je čekao. No do mala se utanači primirje medj Ruskom i Turskom, te presta za Rusku nužda Stiepanove pomoći, a tim i njegova važnost u samoj Crnojgori vrlo klonu. U tom prestavši primirje a rat se obnoviv, studenoga 1772. opet oživi Stiepanov ugled dolazkom u Crnugoru Savića Barjanovića Crnogorca, jurve svećenika a sada častnika ruskoga, koi je dobar glas uživao u svom narodu, a i narav sama bila ga liepimi svojstvi obdarila. Ovaj doni sobom odlučne naloge ruskoga dvora za Crnogorce, po kojih morao je Stiepan od svih pripoznat biti kao poglavar one zemlje. Uslied tih dopisa umah pozva Stiepan sve starešine na skupšćinu. Pošto se ova sakupi, pročita joj Stiepan Caričine odluke i naredbe, te zatim privoljenjem svih prisutnih odabra za vojevodu sve sile crnogorske Gujinu iz Gradjana, ostavivši samo za se 80 ljudih, da mu budu kao tielesna straža i naslon u ovršivanju pravice. Sada se odlučnije primi, da uvede sve bolji red u javne poslove, dozvav preda se sve krivce ma kakva zlotvora, da jim opredieli kazni. I sada je još kriepčije zahtjevao od naroda, da ne dira ni najmanje u mletačke podanike, nego da s njimi iskreno i prijateljski postupa. Te i još druge naredbe Stiepanove dizale su mu ugled u zemlji tako na visoko, da je o njem ovako pisati mogao iz Zadra Jakov da Riva Obći Providur u Dalmaciji u svom izviešću od 11. siec. 1773. na vieće mletačko: Stiepanovi poslovi sve to bolje uzpievaju po Marku i Davidu Radanovićih iz Paštrovića, koi su mu takovo pouzdanje kod Crnogoraca pribavili, da ga svi sliepo slušaju, a to već od davne zanešenosti, da je on pokojni Car Petar.

U ovo se doba pojavi u Lastvi njeki Elisej, poslan od pravoslavnoga nadribiskupa dalmatinskoga na Dolgoruka, za koga se mislilo, da će do skora opet doći u Crnugoru. Elisej dobro je sve strane mletačke Arbanije poznavao, jer kao drug vladike Plamenca bješe jih obašao i proučio, te se i sa Stiepanom zapoznavao i sprijateljio. Nastaniv se Elisej u Lastvi, otvori školu za djecu, učeći vieronauk i ruski

jezik, tlačeć javno rimski obred kao kugu a Papu kao oglobitelja, i poticajuć onaj puk, da se oslobodi od katoličkih nakaza, i da sruši kuće i crkve njikove u onih stranah. Uza te glase mletačko vieće naloži izvan. Providuru u Kotoru, da ga dade ustmeno nagovoriti na odlazak, a on u se dušu, te osta mirno u Lastvi.

Malo prije bilo je uteklo iz Ucina njekoliko sužanja morejskih, i sriećno se spasili u Crnicu Crnogorsku. Stiepan, koi je do tada običavao držati za svoju kućnu stražu šest Spičana ili Crnogoraca, te jih svako tri dni mienjao, možda jer se nije uzdao uviek iste kod sebe imati, sada odpusti ovih šest a uze si tri od tih bjegunaca, dva da mu čuvaju konje, a jedan, imenom Nikola mladi, da mu bude za tielesne potriebe. Ovim se služio u svih najskrovitijih stvarih, i čini se, da se je po ovom tajno dogovarao s Pašom Skadarskim. Da je medju Stiepanom i Pašom jamačno tih dogovora bilo, to očito spoviedaju Obći Providuri Dinko Condulmer *(u izviešću 14. list. 1771.)* i Jakov da Riva *(Dep. 30. stud. 1773)*. Mehmetu nije se dopadalo poći u vojsku proti Rusom, te je po Stiepanu davao kad i kad uznemirivati one granice; čega radi tim je dokazivao u Carigradu, da je od silne nužde po carstvo njegova prisutnost u Skadru. Čini se, da je Paša napokon mitom naveo Nikolu, da smakne svoga gospodara Stiepana. Kazalo se tada i to, da je toga slugu podkupio njeki pop Mojas nazvan Plamenac iz Crnice, i da mu je pako ovaj dao načina, da siegurno izbjegne u Skadar k Paši, s kim se pop o tom bješe sporazumio. Nikola naumi izvesti ovo gadno izdajstvo uprav onda, kad su kaludjeri manastiri sv. Nikole u Crnici, gdje je tada Stiepan nastanjen bio, zabavljeni bili na polju trganjem i sakupljanjem kukuruza. A to se dogodilo u sriedu 22. rujna 1773 (1). Poslie podne ulizav Nikola u Stiepanovu sobicu, valjda na spanju nožem, tu stojećim na trpezi, zakolje ga, i zatvoriv vrata, sinom si i kćerom izbjegne u Tursku ka Skadru, i s njime svi ostali Morejci nalazeći se u Crnici. Ovo bi dokazalo, da su s Nikolom suglasno radili i ostali njegovi zemljaci, možda

da si tom zaslugom pred Pašom slobodu i dom izvojuju. Na večer načelnik manastira po običaju podje do Stiepanove sobice, i kucav na vratih, da ga o zdravlju zapita, ne primi odgovora. To ga sbilja stavi u sumnju, ali ga ova ipak ne povede do toga, da se osviedoči o uzroku mučanja, znajuć dobro, da je Stiepan velečesto zatvoren stajao. Jedva sutradan kaludjeri pripoznaše, što se bješe dan prije dogodilo, te se glasovi o toj nesrieći u tren razliegoše po čitavoj Crnojgori. Svi jih s prva neprimiše za istinite, jer su njeki mislili, da jih je Stiepan umietno razsuo, ili da tim skriva svoj bjeg, ili da po tom kani se osviedočiti o pravom mnienju, koje je o njem u narodu bivalo. Ali kad se po svojih starešinah uvieriše, da je ta viest sbilja istinita, svi se bez razlike, osim samih kaludjera sv. Nikole, razcvieliše, jer su dobro znali, da će težko opet doći do tako mudra i odvažna nastojnika.

Stiepan bje s prva pogreben izpried crkve sv. Nikole, a dva dana kašnje unutri prenesen i u novi grob posried crkve sahranjen. Njegova sobica u manastiru sv. Nikole osta za dugo zatvorena, niti su kaludjeri dopušćali u nju ići, te se sbog toga govorkalo po zemlji, da umro nije. I Mletčani su za mnogo vriemena o tom dvojili, te još 23. lip. 1774. Izvanredni Providur Kotorski Visko Donà osieguravaše s novih dokaza Obćega Providura u Zadru, da je Stiepan Mali sbilja umro. Ali dvanaestoga istoga mieseca taj isti Providur Kotorski već javio bješe vieću u Mletcih, da se stoprv pokazao u Crnojgori njeki drugi, koi si traži prisvojiti ondje Stiepanovo miesto, zapovied njegovu i ugled, a taj je bio Stiepan Zanović Paštrovćanin.

Depeša Paskoje Cicogne izvanrednoga Providura u Kotoru.

1767. 29 rujna.

Dobio je viest od poglavara Budvanskoga, da se je 25. tek. pojavio na onoj granici njeki kaludjer, koi došao bješe is Maine, i da je ondje proglasio njeko pismo na srbski, u kom se narod grčkoga obreda bodri, da tvrd bude u vieri, i takodjer u ratu do potriebe. Čuje, da su se 20. tek. sakupila u Ceklić sva plemena Crno-
I. gorska „per accomodar le differenze tra loro, ed in seguito passar alla casa di Vuco Marcov a Maini, ove s'attrovi persona, che affetta di farsi credere per quella di Zar di Moscovia Pietro terzo.“ Odpravio je povierenika u Mainu, da se osviedoči o pravom stanju te
II. stvari. Osoba jurve spomenuta „da più d' un anno in figura di medico agreste và girando nei contorni di Maini. Ha prescelto Vuco Marca Jovova di quel paese per seco lui coabitare, spargendo nella credulità del vicino Montenegro e delle communità sudite di rito greco le voci d' esser egli Zar despoto di Moscovia, Pietro terzo.“ Omili si svećenstvo Crnogorsko, nagovarajuć svakoga na slogu i mir. I sbilja izdao je pro-
III. glas na Crnogorce, u kom jih nutka „acciò procurino stabilir la buona pace ed armonia fra le loro genti, e che siano timorati di Dio ed osservanti al sacrosanto Rito Greco, costanti ancor, quallor ne vedessero una guerra, mentre gli veranno compensate delle cose non poche (anzichè nel preambolo il manuscritto dice, che due pomi codogni non si sono maturati, ma che in breve dovranno essere) Sottoscrive: Steffano Picolo e minore che vi sia al mondo, buono con gli buoni.“ „Jako sumnji o ovoj stvari, obradjenoj izvanskim uplivom, te proglasuje krivcem veleizdaje i onoga, koi si tu laž prisvaja, i onoga koi ju podupire, podnašajuć

ju na mletačkom zemljištu, kô što rade Mainjani. Da u tom zaprieči spojenje medj Grci podložnimi i Crnogorci želio bi, da se Grkom podložnim podieli Protopopà državljanin, koga bi obćine svakę tri godine odabirali pod presiedničtvom poglavara državnoga.

Depeša Paskoje Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1767. 20. listopada.

Obavieššen je, da je već godina dana, od kada je došla nepoznana sablast u družbi njekoga Miloša Skiopetera iz Novoga, i da je do sada životarila pod koprenom poljarskoga liečnika, nevriedna javnoga opaza u kući Vuka Marka Jovova u Maini.

„Da questo ricettacolo non si sà da qual spirito fomentato cominciò a spargere ambigue voci, che sotto quella bassezza di miserabil vestito coperta esser potesse figura di più alto rilievo e rimarco. Lo spirito di novità e vertigine, che facilmente aggira un popolo superstizioso rappresentò nell' impostore alli tre sudditi comuni di Maini, Pobori e Braichi il deposto e morto Pietro terzo sovrano della Moscovia.

Il fanatismo, che per questo nome nutre chiunque professa rito serviano portando tal disseminazione nelle vicine tenute del Montenegro preparò l' animi feroci et indisciplinat, a venerarne con stupor il mistero. Per dar moto alla machina si è scielto oltre il ministero dell'albergatore anco quello di Marco Janovich da Maini, compagno nei viaggi della Moscovia del defunto Vescovo Vassiliè, e persona sediziosa e di partito nel suo indisciplinato comune. Assicurate con questo mezzo le apparenze della machina con mistero del silenzio s' incitò la curiosità del vicino Montenegro, promettendo l'ignoto (che assunto aveva il nome di Steffano Tesac o sia lavoratore) di pubblicar il proprio nome allorquando con la vera concordia e pace riuniti si fossero gli animi di quei popoli. Ai primi del cor-

rente si tenne la riduzione in Chieclichi del Cantone di Catum' che è la quinta parte del Montenegro, ad oggetto di prender quella massima, che creduta fosse dal popolo più espediente e convenevole alli suoi inveterati costumi. Ivi sia che abbiano voluto tentare l' ignoto, sia che fossero a ciò diretti dalla gelosia del vescovo Sava vennero di stringer una fede interina fino a San Giorgio. Nella qual adunanza v' intervennero venti due vecchiardi scielti dai tre sopra nominati sudditi comuni per sostennerne la loro figura. Osservabile si è resa anche in quell' incontro la temerità di Vuco Marca Jovova, albergatore di quest' ignoto, e di Marco Janovich, avendo il primo assunta la figura di cancelliere, ed il secondo quella di ajutante di questo fantasma. Perchè poi niuno dubio restasse, che il Janovich si era totalmente scordato di quei doveri, ai quali lo vincolano li sacri diritti di sudditanza, asseverò, che quollo era il vero Zar di Moscovia. Menzogna, che diede tanto maggior peso all' impostura, quanto che per le sue aderenze riputato per capo, e per li suoi viaggi creduto pienamente istrutto della fisonomia e carattere del deposto Zar sottoponeva la sua testa, qualor non si verificassero le sue chimeriche asserzioni. Egli fu deputato da quello sboro, perchè darne dovesse il raguaglio dell' operato all' ignoto. Sdegnossi all' avviso costui, e gettò per terra e calpestò la carta esibitagli, dicendo: aver lui comandata la pace e non gia la fede; e che non sarebbe mai per comunicar seco loro i consigli, quallora alterate venissero anche in un sol punto le di lui prescrizioni. Il popolo, che sempre teme, quando non è temudo, da questo tratto di alterezza cambiata la sua feroce natura si stabili sempre più nella riverenza di questo fantasma, che di già acciecò tre parti del Montenegro conosciute sotto il nome di cantoni di Cattum, Fiumera e Cernizza.

Vidi, da je taj nepoznani našao pristaša i medju mletačkimi podanici srbskoga obreda, koji su mu odaslali: „lo stemma e lo scetro imperiale“, a da će nastojati te zanesenjake upoznati. Vladika Sava posietio je nepoznanoga, a ovaj, da si ga priveže, napisao je list na Crnogorce, u kom jih na-

govora, da pripoznaju za pomoćnika i nasliednika istoga Biskupa njegova unaka po sestri Arsenija Plamenca. I sbilja: „li suoi ordini furono con subordinazione intiera pienamente incontrati: fatta la pace, riconosciuto il coadjutore: e furono distaccati dal corpo della dieta montana sessanta vecchiardi per dover riconoscer a nome di tutto il popolo costui. Partì colla guardia (facendo andar innanzi un Pastrovicchio col palosso evaginato e un Mainotto di dietro con scabla nuda) ad incontrarli, li lodò, promise loro, che fra poco lo conoscerebbero; fece un misterioso discorso, in cui nè mostrò di affettare nè di ricusare il titolo sovrano."

Dodaje, da sve javlja, jer se boji vierozakonskih strastih srbskih podložnika za novosti zanesenieh, kojih ima mnogo i u Kotoru, koji bi mogli biti obujmljeni istim duhom vrtoglavice zanesenosti i novosti. O svem je obaviestio Obćega Providura koi je odmah došao u one strane i siednicu držao, u kojoj bje odlučeno: „che li tre comuni di Pobori, Maini, Braichi chiamati dall' Eccelenza Sua su la fede all' obbedienza, gli fosse imposto, senza la loro admissione, a dover immediatamente retroceder e pratticar l' espulsione dal publico stato della molesta persona. Eseguito che ciò avessero, dovessero poi comparire, che saranno rimessi nella publica clementissima grazia." Opominje, da oni nehtješe poslušati, ali da ostale obćine umah su podniele izjavu svoje pokornosti. Boji se, da nebi se to javilo Sultanu, kao da Republika u tom učestvuje; da nije viere ni u vladici Savi, te zato savietjuje, neka se naimenuje: „Proto-papà in Vincario indipendente del Vescovo suddetto, che fosse ressidente in questa Provincia, e perciò soggetto alla Publica vista." Vuko Marka Jovova i Marko Janović smatrati se moraju kao: „scelerati capi d' un fermento popolare, il quale senza la singolar providenza dell' Eccma. Primaria Carica, che veglia con merito non intermesso et assiduo al riparo, degenerata sarebbe in un' aperta rivolta e ribelione."

Depeša Antuna Reniera Općega Providura u Dalmaciji i u Arbaniji.

1767. 20 listopada.

„Doppo estinto, mercè l' assistenza divina il morbo contaggioso, che al mio giungere in questa Provincia impensatamente trovai penetrato nel Canale di Cattaro, credevo, alle mie occupazioni non rimanessero altri affari, che quelli, di cui mi aveva già incaricato la Sertà. Va., e per i quali era venuto a questa parte. Imaginar non potevo mai, che mi si dovesse presentare un altra improvisa e più azzardosa necessità di dover lottare con apprensioni politiche minacciate dal generale fanatismo di genio e di religione, col quale un ignoto Forastiere creduto Russiano ha commosso le genti del Montenegro, et insieme anche queste suddite popolazioni di Rito Greco serviano.

Sin col disp. n. 114. ho descritte alla Sertà. Va. le facioni nel Montenegro med. sul punto di riconoscere il nuovo Ves. Arsenio, che il vecchio Vescovo Sava di lui zio aveva fatto clandestinamente investire per suo Coadiutore ed in conseguenza per successore alla Ves. sua sede. Ho rifferito pure, che alla fazione dei recredenti si erano accostate tra le altre suddite popolazione quelle delli tre Comuni di Pobori, Braichi e Maini, che sono luoghi posti al di sopra del litorale di Budua, e conterminano immediatamente col Montenegro; ed ho indisato, che esse professavano irritamento, il perchè detto Arenio si era avanzato a fulminare scomunica contro uno dei principali Mainotti, cioè Cap. Marco Janovich, uomo reputato per i viaggi altre volte fatti in Mascovia in compagnia dell' inquietissimo deffonto Vescovo Vassiglie. Ma questo spirito di fazione, o per meglio dire spirito d' intrigo dei Calògeri pretendenti al Vescovato pareva suscetibile di facile calma, tosto che il Ves. Sava avesse voluto spargere qualche denaro alli Capi degl' opponenti.

Ma fratempo di queste greche discordie ecco che comparisce in scena un ignoto vagabondo Forastiere, che avendo

potuto alloggiarsi da più mesi in casa d' un povero villico del sudetto suddito commune di Maini, dal detto alloggio spiega un' aria di Legislatore e di Sovrano, assume di commovere la volontà de' Popoli, e ne guadagna talmente la persvasione, che in meno di trenta giorni diviene oggeto di gravi rifles-i sioni e scopo di providenze instantane e non per quello ch'egl è, ma per quello e quanto che mira a far nascere. Perchè l' Eccmo. Senato abbia intera cognizione di questo fenomeno rıfferirò la cosa da suoi principj, e chiedo perd ono, se per l necessità di esserne stato dovrò essere alquanto difuso e forse anche con soverchio tedio di VV. EE.

Nel passato febo. dal N. H. fu Prove. Estraor. Paruta mi fu trasmessa in Zara una lettera in idioma slavo, ricapitatagli da un soldato, che assisteva alla linea di Zuppa. Era inscritta al Sermo. Illmo. et Eccmo. Prencipe, titoli cui lo stesso Veso. del Montenegro e le genti di Albania sogliono scrivere nelle lettere che indirizzano anche alla Carica Generalizia. Dalla traduzione che inserisco unitamente all' originale venni a desumere, che con frasi ecclesiastiche vi si parlava di una risposta data da Dio alla Beata Vergine, e che perciò si chiedeva, che dentro due mesi si mandassero due navigli a ricever lo splendor di un Imperatore; che i navigli fossero adorni con fiori vivi e morti, e con tre bandiere indorate; che si fermassero sotto Cattaro per dodeci giorni sino che arrivassero altri di Vienna, e che con essi si apportassero nove para di vestimenti ad uso di religiosi, due para all' italiana, et altri due para all' illirica. Carta mancante di sottoscrizione, che comprendeva un vaneggiamento di qualche calogero, non poteva svegliarmi l' attenzione di sorta, ma bensì mi diede motivo ad incaricare il detto N. H. ad inquirire per iscuoprire l' autore. Quindi ho rissaputo, che di consimili carte ebbe a ricevere anche l' Illmo. Precessor Estraord. Emo. Soprarivato io in questa provincia dopo la morte del N. H. Est. Paruta, mi viddi alla metà di agosto comparire un suddito da Maini nominato Vuco Marca, che in modo secreto affettò di presentarmi una lettera, dicendo di non conoscere la persona, che

per il mezzo di un zecchino lo aveva persvaso di venire a recarmela. Fu inutile ogni impulso, perchè avesse a darmi più chiara contezza.

Dalla traduzione, che inserisco pur con l' originale, ravisai, che era lettera dello stesso autor della prima, mentre mancava pur essa di sottoscrizione, e mi ricercava notizia delle deliberazioni del Senato, e nel caso che le avessi, mi avisava di tratenerle, che pensarebbe egli al come prenderle, acciò non sparissero al pari dell' altra lettera 20 luglio, che diceva avermi scritta. Mandai tosto un confidente a Maini, e mi avisò, che nella casa del sudetto Vuco portator della lettera si trovava anidato da quasi un' anno un' ignoto, che per campar la vita travagliato aveva in rustici e vili esercizj, e qualche volta si era ingerito a medicar gl' infermi: che aveva guarito appunto esso Vuco da cronica malatia, se gli aveva fermato in casa, ove con artificiose maniere gli aveva fatto credere di essere uomo di alta sfera, ed era giunto a grado d' imbeverlo, che era il Zar Pietro terzo miracolosamente sfuggito dalla morte dopo la deposizione dal trono delle Russie; che tal forastiere è di statura ordinaria e scarma, carnagione non bianca, faccia piccola con un neo nella guancia sinistra con un qualche vestigio di corale, capelli e mustacchi biondi e dell' età circa quaranta anni.

Si accostò il confidente a trattarlo, giacchè parla stentatamente l' idioma illirico, misto però di accento tedesco e russo, e come altri dicono bosinese. Rilevò che si doleva dello smarimento della lettera, che per mezzo dell' Estraord. Paruta avera indrizata all' Eccmo. Senato di Venezia; che col mio mezzo affidar voleva il ricapito di altri due pieghi, uno per il Senato sudetto, l' altro per l' Imperator de Romani. Attenendosi il confidente alle mie istruzioni si fece ad illuminarlo, che volendo carteggiare con questa Carica, doveva dare riscontri della propria condizione, e che poteva trasferirsi anche a Castelnovo, ove trovavasi la Carica medesima, la quale facilmente secondarebbe li di lui desiderj, se fossero onesti. Replicò l' incognito, che non era ancor giunto il tempo di darsi

a conoscere, che partirebbe da Maini, quando il Senato di Venezia e l' imperator Guiseppe mandassero condegnamente a riceverlo; che voleva però scrivermi lettera e sul fatto la dettò ad un tal suo Pejovich da Podgorizza stato ottomano, ma domiciliato in Budua, e la consegnò al confidente.

Dalla traduzione che pur rassegno coll' originale null' altro raccolsi, che un confuso miscuglio di sensi relativi al tenor della prima lettera anonima, intralciati con passi ecclesiastici, e firmati con la stravagante imposta sottoscrizione di Pane Trudiannia.

Intento io a traspirare l' ordimento e l' oggetto di tale aventura venni a scoprire, che sicome nel monastero de Calogeri di Maini si conservano li ritratti dei Sovrani di R ussia così era uscita da quel monastero la voce, che la fisonomia dell' ignoto confrontava col ritratto di Pietro terzo, e particolarmente marcava l' eguale delineamento di due visibili vene nel fronte. Si accreditava la voce dell' osservarsi, che l' ignoto affetava di tener coperto il fronte colla beretta, e cinto con un sopraposto fazzoletto. Non mancavano persone, tra le quali il sopranominato Marco Zanovich, ed un monaco Teodosio Marcovich, entrambi Mainotti, li quali, come che ritornati da Moscovia, compromettevano la propria testa per asserire, che nell' ignoto ravisavano quello stesso Zar Pietro terzo, che avevano veduto regnante, e poi deposto in Pietroburgo.

Nel calore di queste dicerie, che in pochi giorni si sparsero per ogni dove, la matina di 25 settembre si videro ambidue li sudetti Capu. Marco Zanovich e Monaco Teodosio scendere da Maini alla stangata della porta di Budua e publicare ad alta voce una certa carta in illirico a guisa di circolare o sia proclama, proveniente dal sudetto ignoto colla spiegatavi sottoscrizione di *Steffano piccolo e minore che vi sia al mondo buono colli buoni.* Intesero gli astanti, che col tenor della carta si annunciava: „che due pomi codogni non erano ancor maturi, ma in breve maturerebbero, che si esortava il Vescovo del Montenegro ad unire il clero per espurgarlo dagl' individui guasti; si eccitavano i capi del Montenegro a ristabi-

lire la pace tra le loro genti ad essere ti morati di Dio, osservanti del rito, e costanti a sofrir anche una guerra, mentre in tal caso conseguirebbero molti compensi."

Questa carta mi fu trasmessa con precise lettere dal N. H. Podestà Antonio Bon, e mi fu accompagnata anche dall' attenzione dell' Illmo. Sr. Prov. lit. Pasqual Cicogna. Il N. H. Podestà mi partecipò ancora di aver dato l' arresto al sopradetto suo Pejovich, come quello che avendo molto attaccamento coll' Ignoto, a cui serviva di scritturale, non volle dargli alcun lume sul proposito della carta promulgata. Mi scrisse ancora, che per evitare alla Piazza di Budua le temute facilissime soprafazioni, desiderava un qualche rinforzo al presidio. Veramente dopo la publicazione della carta le dicerie del volgo cominciarono ad aquistar gradi di persvasione, che l' Ignoto fosse il Zar; giacchè anche li Capi del Montenegro rissolsero un congresso in Chechlich per trattare su tal proposito.

Fu questo il momento, che Marc' Antonio Bubich sostituto di suo padre nella inspezione di Collonello delli tre sudditi comuni di Pobori, Braichi e Maini, mi fece nell' inserta lettera il primo cenno su questo argomento. Mi scrisse, che anonima persona pacifica, la quale vive religiosamente e la si trova da qualche tempo in Maini, aveva scritta una oratoria a Capi del Montenegro di pacificare il popolo, e che dopo ciò li avrebbe ricevuti alla sua presenza e manifestato il suo essere; che li Capi perciò si volevano radunare a Chechich, et avevano invitato li Capi de tre sudditi Comuni, li quali difficilmente si sarebbero ritenuti, poichè la curiosità e la novità pur troppo ve li springeva.

Pensando io alle avanzate circostanze della publicazione e considerando i caratteri del fanatismo, che sempre più si vedeva crescere nella moltitudine, risolsi di rinforzare il presidio di Budua con un corpo di scelti soldati nazionali, e di spedire in quel porto una galera ed una galeotta in aggiunta dell' altra galleotta, che vi esisteva della squadra del golfo. Al N. H. sopracomito Sebastian Morosini, che in quei giorni era capitato dal Levante per proseguire al disarmo, rilasciai

per ciò l' inserta commissione, onde si trasferisca a Budua unitamente alla galeotta, che gli destinai di questo riparto, e senza mostrare alcuna impegnata premura influisca a tutelar quella Piazza, colorindo la spedizione medema col pretesto di mandar in quel deposito alcune migliaja di biscotto per le esigenze del presidio. E siccome sin da quei giorni giudicai necessaria l' avertenza di non acrescere con publiche dimostrazioni un maggior peso alle popolari fantasie, così ordinai al N. H. Podestà di Budua di licenziar dall' arresto il sudito suo Pejovich con apparenza di non curare le asserzioni di tal estranea persona. Rissolsi ancora di inoltrare a Maini sua patria il Tente. Collo Rade Maina, sperando che col credito della persona e colle aderenze dè congiunti averebbe potuto raccogliere le più veraci notizie. Ma nell' occlusa sua risposta mi rilevò d' aver fatto inutilmente il suo viaggio, e di non aver potutofar altre scoperte, che quelle che mi parteciparebbe il N. H. sopracomito Morosini.

In fatti mi raguagliò esso N. H., che l' Ignoto coll' avere in più incontri ostentata superiorità minaccevole contro il Vescovo Sava, e rigida disaprovazione contro chi fomenta discordie, avevasi aquistato credito di uomo di alta sfera e di soda pietà; il qual credito se lo aveva acresciuto vie più colli sentimenti della publicata circolare: che in obbedienza di essa li Capi del Montenegro avevano fatto lo sboro in Checlich, e vi erano intervenuti più di venti persone delli tre sudditi Comuni di Pobori, Maini e Braichi; che nello sboro non si aveva precisamente eseguita la volontà dell' Ignoto, poichè vi si era conslusa non la pace perpetua ma la tregua sino a S. Zorzi; e che nello sciogliersi la riduzione si aveva fatta una scarica universale di archibuggiate, gridandosi: *Viva il Zar Pietro Terzo;* che l' Ignoto mostrò irritamento delle cose seguite nel sboro, ed in via precettiva rilasciò comissioni per la riduzione del nuovo congresso, spinto avendo l' ordine per sino alli più lontani teritoj di Podgorizza e Spux, che si computano membri del Montenegro. Varie altre notizie mi soggiunse esso N. H.

Sopracomito Morosini sopra i talenti, fisonomia, viaggi, patimenti e pericolose vicende dell' Ignoto, e che dopo aver dati gl' ordini per il sudetto nuovo congresso, avero cominciato di tener alla porta della sua camera due guardie con spada sguainata in mano.

Imaginandomi ragionevolmente, che il Vescovo Sava potesse darmi nozioni più intime sopra un' affare, che sembrava lavorato a danno dell' autorità e della dignità della sua sede, gl' indrizzai l' occlusa lettera; e tanto più ebbi lusinga, che mi darebbe le più esatte notizie, quanto che si andava dicendo, e me lo scrisse anco il Bubich, che malgrado la premura e curiosità di esso Vescovo, non era ancora riuscito a poter visitare l' Ignoto. Ebbi in risposta: „che per secondare il mio da lui supposto comando si era conferito a veder l' Ignoto, e non aveva conosciuto in esso alcun contrassegno buono, che si ingerisce in affari grandi e di rimarco, ma non sà qual fine potrà avere." Troppo laconico questo sentimento mi svegliò dubio, che neppur fosse sincero. Intesì spargere, e lo partecipò anche il Bubich, che la visita del Vescovo all' Ignoto segui alli 9 corrente, e fu accompagnata da circostanze notabili: cioè che la sola persona del Vescovo fù admessa entro la stanza dell' Ignoto, il di lui Vicario fu trattenuto fuori di casa; che la visita durò più a due ore; che il Vescovo fu rimproverato di avidità di fomentar le discordie, di noncuranza sulli diffetti de sacerdoti; che nel congedarsi si umiliò a grado di voler abbracciar le ginocchie dell' Ignoto, il quale lo sollevò con un' atto di autorevele clemenza; che il vescovo nel sortir dalla visita mostrò molto ilare e consolato. Mi aggiunse il Bubich, che dopo spediti li nuovi precetti per la unione del congresso generale in Urcla, che è una valle in centro del Montenegro, si ebbe a veder esposto nell' interno dell' abitazione dell' Ignoto un Stemma Imperiale rapresentata da un' aquila nera collo scetro incoronato alla destra, e al di sopra una spada sguainata; e che tali insegne le fossero state trasmesse dal Canale di Cattaro, ove aveva corispondenze. Io però nel depu-

rare tali notizie riscontrai affatto favolosa quella dello es posto stemma.

Continuando giornaliero carteggio col Bubich, mi accertò egli nell' inserto foglio, che il fido suo confidente Cap. Marco Zanovich avevasi compromesso di fargli rilevare dalla voce dello stesso ignotto il disvelo della propria condizione, lorchè però glie ne facesse ricerca a nome di questa Carica. Consigliandomi la prudenza di non trascurare ogni qualunque lume, benchè potessi dubitare, che lo sarebbe datto un impostura, segnai nell' occlusa commissione l' assenso al Bubich di poter in mio nome cercar conto dell' esser dell' Ignoto ed eccitarlo a manifestarsi candidamente a questa carica pella sicurezza, che averei concretate misure addattate ad ogni di lui dichiarazione e circostanza. In pari tempo segnai anche lettere circolari alle popolazioni suddite di Zuppa e delli tre comuni di Maini, Pobori e Braichi, perchè secondo l' usato costume si dovessero rassegnar alla Carica, giacchè essendo cessate le riserve di sanità, potevano liberamente farlo. Riusciva anco a me opportuno l' incontro della loro comparsa per poter scandagliare, quali fossero le impressioni, che nelli animi di tali sudditi potessero aver formate le circostanze presenti. Il rumore per vero era divenuto cosi comune, che aveva sussitato negl' abitanti di Cattaro e delle comunità del suo canale un panico timore di qualche tumultuaria soprafazione di Montenegrini. Si rifletteva, che il montano recinto di Cattaro avesse due brecchie aperte, e che l' interno della piazza fosse abitato da molte famiglie greche serviane discesevi anche dal Montenegro da pochi anni inquà. Si considerava, che quel presidio composto di 487 teste di pagata milizia oltre i bombardieri e scolari, che servono all' altigliaria fosse in necessità di più valido rinforzo, quantunque a quella riva avessi precedentemente spedito anche due publiche galeotte.

La esimia vigilanza dell' Ill. Prov. Est. Cicogna mi fece tutte le sudette partecipazioni nell' atto, che con zelantissime direzioni esercitava li numeri di sua maturità, e sopra

le cose correnti mi aveva trasmesso le due occluse relazioni, derivategli da confidenti, le quali avevano alcune delle divulgazioni sudette. Io avevo già rissolto di trasferirmi a Cattaro, ma mi trovavo applicato a Castelnovo nella trattazione degli affari de Pastrovichi cogliinviati del Passà di Scuttari e del Capigi Bassi giusto a quanto scrissi nel dispaccio del precedente n. 119. Pur troppo vedevo, che attese le correnti voci li Turchi mi aggiungevano difficoltà giornaliere, sostenendo le loro date pretese. E mi doleva, che colto pretesto dalla odiosa, sebene eventual circostanza di esser allogiato l' Ignoto dentro il margine del publico confine non risolvessero di partirsi, come giornalmente minacciavano, senza voler combinare alcnn componimento. E vero, che finalmente mi sorti di stringerlo in quelle discrete misure, che si leggono nella occlusa copia di lettera, che ho scritta al Passà di Scuttari, onde confermi ciò, che ho stabilito cogl' inviati; ma vedo già essere scorsi più giorni senza comparirmi le di lui risporte. Trepido, che o l' accomodamento si scomponga di nuovo, o il Passà metta in campo qualche nuova pretesa per imbarazzar maggiormente i publici riguardi, e avanzar alla Porta qualche altra avania.

Nelli stessi momenti mi era pur soprarivata in Castelnuovo una lettera del Musselin di Trebigne coll' aviso che un Chiodar del Visir di Bossina era colà pervenuto, e voleva concertar il tempo di venir a presentarmi lettera del suo padrone sopra certi affari di Crivosie, che è un luogo posto sul margine del suddito confine di Risano. Dovetti procurare col mezzo del sopradetto Co. Stanislao Burovich amico del detto Musselin, che questa nuova spedizione de Turchi resti alquanto differita, è però appena sbarazatomi di tali fastidiosi affari, mi ridussi solecitamente qui a Cattaro.

Ho condotto meco le due galere dei N. N. H. H. sopracomiti Mattio Pizzamano e Francesco Marin Donà, e due altre galeotte. La comparsa della Carica dileguò infatti le concepite aprensioni degli abitanti di Cattaro. Rincorrò anche la Comunità del Canale; li di cui capi mi esposero, che

essendo la gente loro impiegata in servizio pub. e parte nella mercantile navigazione, non erano rimasti alle case, che i vecchi e fanciulli, e apena altri trenta uomini atti all' arme; e che essendo i loro paesi aperti pur troppo, gli poteva soprastare qualche improvisa invasione de' Montenegrini, che negli attuali sconvoglimenti apertamente parlano di essere inspirati a fare strepitose incursioui.

Ebbi ancora notizie da confidenti di Alesio e di Scutari, e me le ha raffermate il N. H. Podestà di Budua nell' inserta sua lettera, che il Passà di Scuttari med. con estra ordinaria sollecitudine avesse spinti tre messi alla Porta, informandola, che certo forestiere, che si fa' credere Zar di Moscovia, e trovasi domiciliato in un' angolo del confinante dominio veneto, ha solevato il Montenegro, mette in combustione li rimanenti Popoli greci Serviani dell' Ottomano e del Veneto Stato, e si esprime con avanzate idee di voler far l' aquisto dell' Albania, dell' Ercegovina e della Bossina.

Al primo mio arrivo in Cattaro vi capitarono prontamente li Capi delle suddite greche popolazioni di Zuppa, che avevo già chiamati, et avendo alla testa il Soprain. Steffano Vrachien mi comparsero in pub. udienza a protestare con modi ossequiosi la costante fede verso V. Sertà. e la divota dipendenza da qualunque cenno della Carica, nella cui persona riconoscevano la presenza reale del Sermo. Principe. Quindi volto il discorso sull' apparenza corrente, dissero, che nella persona dell' Ignoto consideravano un fantasma, concepindo pur essi per favolose le voci, e pur imposte le maniere, colle quali vorrebbe dar ad intendere a popoli del rito serviano di esser il Zar di Moscovia. — Ho accolte tali dichiarazioni coll' assicurarli della predilezione pub. e del gradimento della Carica; e siccome mi hanno fatta premurosa istanza di permettere, che i quattro loro Conti potessero portare il bastone, cosi li ho esauditi, considerando, che tal distintivo poteva convenirsi per essi ufficiali stipendiati da V. Sertà.

Ritornò intanto il Bubich dall' eseguito suo abboccamento coll' Ignoto, il quale non le fece il promesso svelo di

sua condizione, ma gli espose ciò, che stà esteso nell' inserta relazione. Ella comprende un romancesco racconto delle aventure di un vagabondo, mescolato coll' ostentazione, in voler un giorno comparire in aria di dominatore di provizie, di soggiogatore dè Turche, e di ristoratore della disciplina dè sacerdoti, e della morale de popoli greci serviani.

La sola lettara di questa carta può far congeturare, che questo nome sia forsi un Imperatore calogero, di cui facciano gioco li calogeri del Montenegro. Già essi sono invasati da genio russiano, e documentati sin dal defonto Vescovo Vassiliè a procurare, che coll' entusiasmo del rito si alimenti il fanatismo nelle genti del Montenegro, imbevendole, che stà riservata a loro la grandiosa impresa di soggiogare la Potenza Ottomana.

Segui frattanto nel giorno 17. corr. il generale congresso, non in Urcla, ma in Cettigne, luogo più vicino all' allogio dell' Ignoto, e si dice che vi concorsero più di 4000 Montenegrini, tra quali anche molti di greci sudditi di V. Ser. Un Caloggero ad alta voce in tutti li quattro angoli della congregata moltitu dine fece la lettura degl' ordini dell' Ignoto. Dicevano questi „che si dovessero perdonare tutti li reciprochi omicij e professate vertenze tra famiglia e famiglia, tra comune e comune, e si stabilisce perpetua pace; che chiunque per l' avenire ponesse mano alle armi per privata offesa di alcuno, si debba irremissibilmente castigar coll' esilio; che in pari modo si debba punire chiunque commetesse furti; e che quando tali ordinazioni saranno a dotate ed esequite, allora egli permetterà di esser visitato dai Capi, e gli manifesterà la condizione propria.“ Doppo tale lettura susseguitarono varie parlate di alcuni Capi, e si deliberò di riempire il posto di Governatore del Montenegro, vacato sin da due anni per esser stato interfetto per mano dè suoi emoli l' ultimo Governatore Vuale Stasinich. Con universale consentimento fu dunque elleto in tal posto il giovine Gioco Stanisch fratello dell' interfetto, il quale in obedienza degl' ordini dell' Ignoto fù il primo a rinunciare la

vendetta ed a perdonare sul fatto l' omicidio del fratello, riconciliandosi ed abracciando gl' interfettori.

Dietro di questo esempio repentinamente si mosse tutta la moltitudine ad una solenne pacificazione, perdonandosi a vicenda i più gravi omicidij, le più vecchie ostinate vertenze di qualunque genere. Pare imposcibile a credersi, che quello che non potè mai sortire il religioso predominio de Vescovi, ne la interpostasi auttorità de Capi, abbia potuto momentaneamente conseguirlo un miserabile Ignoto forestiero col solo esorcismo di un pezzo di carta. A tale notizia trovai opportuno d' interpellar nuovamente il Vescovo del Montenegro. Ma egli continuando a farmi il silenzioso, altro non mi ha risposto, come apar dall' inserta copia che vede intorbidata tutta na Craina; che a tenor del cenno dell' Ignoto tutti li Montenegrini si sono pacificati; e che gli Capi vogliono portarsi a visitarlo, acciò se gli manifesti.

Da varie parti, ed anche dall' inserta lettera del vecchio Coll. Bubich, che esiste a Budua, ho raccolto, che dopo finito il sudetto congresso di tutti li cinque cantoni del Montenegro, che per quanto mi asserisce il Sopraint. Vrachen, possano far un corpo di 8000 uomini d'arme, li Capi discesero da Cetigne in Maini. L' Ignoto si presentò in mezzo loro con una picca alla mano, preceduto da una guardia colla siabla nuda, e seguito da un' altra guardia con un nudo palosso. Nell' accoglier i Capi, si dichiarò contento della stabilita universal pace e concordia, e con frasi ecclesiastiche augurando loro benebizioni celesti, forza e corragio contro il nemico, gli replicò, che dovessero intendersi perdonata ogni reciproca offesa, non si dovesse più ripetere ne il prezzo del sangue, ne delle rapine, ma solamente ricercare i crediti legali. Per effetto di tale insinuazione segui nel momento anche la riconciliazione di certe principali persone suddite delli Comuni di Braichi e di Maini, e l'Ignoto le avalorò con la propria voce. Volle poi ritrocedere al proprio allogio, ed in tal incontro avendo una delle misteriose due guardie cambiato posto, ed alterato l' ordine della marchia

se ne adirò egli a grado tale, che oltre l' averla percossa, voleva decapitarla sopra luogo. Gli astanti prostèsi in ginocchio, intercessero per la vita, e quindi l' Ignoto fece loro la grazia di perdonare alla guardia il grande da lui preteso delitto.

Oltre questo ridicolo rapporto, ho avuto pur quello, che li Capi del cantone di Cernizza e di Zenta lo supplicarono a far cessare li dispareri sopra il riconoscimento del nuovo Vescovo Arsenio; e sul fatto esaudi le suppliche, comandando a rimanenti Capi di riconoscerlo e riverirlo per loro Vescovo e successore del Sava. Questo articolo pare che comprovi la segreta intelligenza del detto Vescovo Sava, se non in tutto, almeno nella maggior parte delle seguite operazioni.

Da che cominciò ad apparire questo fenomeno nel veneto comune di Maini, non ho avuta cura più attenta, che quella di astenermi da esterne dimostrazione, che potessero forsi accrescere peso alla fantasia del popolo. Risservando a più placida opportunità l' uso della inquisizione per liquidar li rei sudditi, che possono aver abusato o della incombenza o del credito o della capacità propria per occasione delle cose correnti, mi sono applicato a provedere con intimi prudenti maneggi, che finalmente o si dilegui o si slontani questo vapor velenoso. E tanto più mi sono confermato nell' uso di tal contegno, quanto che avendo comunicate tutte le sopradette scoperte e confidenze alla maturità dell' Illmo. Prov. Est. Cicogna, col zelo suo mi ha anche egli spiegato un egual sentimento, dopo ascoltate le informazioni dell' attento Govertor. dell' armi Coll. Strecanovich, e dell' esperto Sopraínte. Vrachien, il quale ha peculiare inspezione sulle cose dei confini di Cattaro. Per effetto dunque di privato confidente maneggio avendo iò fatto insinuar all' Ignoto riflessi tali da indurlo a proveder con cauto ritiro alla propria salvezza, mi fece dir, che di notte tempo sarebbe venuto a parlarmi, in prova di che mi fece alli 15. corrente capitar l' occlusa sua lettera. Il portatore confidente stava trattando

meco sul modo di eseguire la proposta, quando soprarivó altra di lui lettera, che pur l' inserisco, coll' aviso, di aver cambiato pensiero per motivo del tempo piovoso e del cagionevole stato di sua salute.

Essendo le cose in questo grado sono sopravenuti a Cattaro li già chiamati uomini delli sudditi comuni di Pobori, Maini e Braichi a rassegnarsi alla Carica. Seppi che la maggior parte di tali uomini erano dell' infima gente, che appena seco loro vi era qualcuno, che potesse far figura di Capo. Col consiglio dell' Illm. Estr., e colle relative informazioni delli predetti Govern. Stucanovich e Sopraint. Vrachien mi sono persuaso di non accoglierli alla presenza della Carica; ma per mezzo del Stucanovich farli rinfacciare del reo contegno, col quale tenevano nel proprio territorio un estero Ignoto, il quale con artificiose sconsigliate dirrezioni vuole attirar sopra i popoli fatali disgrazie e promuover molestie alli riguardi di V. Ser. Clemen. et Soaviss. Principe. Quindi gli ho fatto commandare, che ritrocedano nelle proprie case a indurre lo stesso Ignoto, che esca fuori del Pub. Dominio. Ho saputo, che questa povera gente, benchè preocupata fosse dal ragiro ed infatuata dal fanatismo di religione, ha ricevuto con qualche senso l' anuunzio dell' irritamento della Carica, ed ha promesso di ritrocedere e cooperare, che l'Ignoto si slontani da Pub. territori.

Io poi ho dato ordine al Bubich, come appar dalle inserte commissioni, una delle quali estesa in forma ostensibile, che vada nuovamente a vedersi con lui, ed a preciso nome della Carica gl' imponga di dover imediatemente uscire dal Pub. Stato. Ho tenuto ferme però le altre segrete pratiche che possano servire, acciò l'esito riesca senza sussuro e senza contigenze. E sicome con estraordinaria spedizione ne ho inoltrato all' Ecc. Bailo in Constantinopoli l'espressa e distinta notizia delle cose avvenute, cosi gli ho trasmessa la copia della sudetta ostensibile comissione al Bubich per quel uso, che la virtù sua conoscerà opportuno a rischiarare qualunque ombra, che il Passà di Scutari po-

tesser aver sparsa colle sue relazioni a ingiusto scapito delli publici riguardi. Desidero che prima di chiudere il presente dispaccio possa ricapitarmi qualche anco dell' esito, mentre compiuto, che riuscirebbe molto grato alla ser. V. il sentirlo.

Non lascio però di occuparmi colla più studiosa vigilanza anche a metter l'interno di questa Piazza di Cattaro nel possibile buon ordine. Ho arbitrato di far dare imediata mano, perchè si serrino le sudette due brechie nel recinto montano, e l'ing. S. Coll. Moser assiste con assiduità alla dirrezione e travaglio dell'opera. In altro dispaccio trasmetterò a V. Ser. l'informazione, che mi ha egli presentuto sopra il presente stato de lavori di questa piazza, che attualmente vado visitando a parte, onde poter con pontualità eseguire l' incarico datomi nelle riverite ducali 12. giugno decorso.

Con gravissimo mio spiacere vado scorgendo, che la è molto sprovista di letti per l'artigliaria, mentre gli esistenti sono vintiuno, de quali nove sono buone, e dodeci appena capaci di reggere a qualche tiro, et tutti gli altri fracidi et mutili. Oltre di ciò vedo che manca tutto il bisogno per maneggiare tutti gli esistenti, e sicome sono affatto esauste queste munizioni, cosi vado traciando da particolari di questo canale la provista di legnami opportuni per supplire l'instantaneo bisogno.

Anche Budua, oltre li naturali discapiti delle sue mura, la è affatto sprovista di qualunque letto di canone ed attrezzo militare, e nel modo possibile sono costretto di mostrarvi qualche provisionale compenso.

V. Ser. è già informata dello stato di queste sue Piazze, ne io oso di entrar in tal molesto dettaglio.

Mi da molto peso auche le angustie dei biscotti, sopra di che sottopongo ai reflessi di V. Ser. nel dispaccio del susseguente n. li ripieghi instantanei, che ho divisato di prendere.

Vedo ancora che le circostanze non mi permetteranno di rispedire prontamente in levante la galeotta Scuttari, che

ha qui scortato la galera del N. St. Sopracomito Morosini, incaminata al disarmo. Vedo pure che ne questa galera, ne altra del N. St. Sopracomito Pizzamano potrò colla desiderata pontualità, e nel prescritto tempo mostrare al loro disarmo, giacchè verrei di rimanere colla sola galera del N. St. Sopracomito Donà con indecoro della Carica, e restarebbe scemata quella congrua forza, che li Pub. oggetti la richiederebbero anche più valida e più robusta. Motivo, che mi ha persvaso di richiamar due galere ed una galeotta della squadra del Golfo, che ho rilevato esistere tra le acque di Corzola e Lesina.

Ogni ragionevole congettura potrebbe far sperare, che l'Ignoto tra breve tempo si smascherasse, e che li popoli si ravedessero del subitaneo loro solevamento. Ma dopo anche ravisti, prevedo, che fermenteranno le interne reciproche animosità, e che odio svegliandosi contro li promotori e fautori della impostura, potranno accendersi con movimenti interni nel Montenegro. Sarebbero anche questi sempre molesti, perchè sono prossimi al confine, a perchè sono intralciate le passioni, gl' interessi, e le parentelle anche di queste suddite popolazioni con quelle del Montenegro medesimo. Gratie.

Cattaro 20. ottobre 1767.

P. S. Chiudevo il presente, quando vengo di ricevere lettera dal Bubich del tenor dell'inserta copia. Rende conto dell' abboccamento coll' Ignoto, il quale con orgogliosa arditezza negò di voler uscire dal comune Maini, che egli considera esser appartenente del Montenegro; che quantunque esso Bubich gli spiegasse, che nelle ultime Capitolazioni colla Porta li tre comuni di Maini, Pobori e Braichi rimasti erano sotto la protezione del Ser. Dominio, si fece a replicargli l' Ignoto di voler continuar a permanervi, minacciando, che se si volesse espellerlo colla forza, in pari modo resisterebbe ancor esso.

Passa il Bubich ad asserire, che li comuni obbedireb-

bero li comandi della Carica, ma anderebbero al sacrificio, considerando egli, che in tre o quattro ore di tempo potesse l'Ignoto aver tre mille combattenti alle proprie disposizioni. Soggiunse che ha creduto di fissar la sua stazione nello stesso comune di Maini nella casa del sumentovato Marco Zanovich per trovarsi più a portata di scoprire e riferire li giornalieri andamenti.

Quantunque il tenor di tale lettera mi faccia scorgere riuscito inoficioso il segnato maneggio, che doveva far nascere l'effetto della commissione del Bubich, pure io sono in attenzione di poter sortire, che l'Ignoto sloggi dal Pub. Stato, mediante un altro più destro, e credo più intimo maneggio, che non ho trascurato d'incaminar con secrete pratiche verso qualche Capo del Montenegro, col avedimento possibile, e mi riservo di referire alla Ser. V. il risultato anche con espedizione espressa. Grazie.*

Prilog uz Depešu 20. iist. 1764 Ant. Reniera Ob. Providura u Dalmaciji.

List Stiepana Maloga na Ant. Reniera Ob. Prov.

1767 volj.

Слава богꙋ истиномꙋ радостъ и слободъ ѡдъ милостиве богородице ꙋмолила се богꙋ истиномꙋ и ꙗви се господъ своима времена деветъ годинь да се ѡманати предаю и нихъ ꙗсности ћесароке и ни ꙗсности. приће ни е сꙋћено то и вам ниша ниесамъ фалиѡ сада е вриеме дошло да оћете слова раꙅꙋмети ѵисто ако ꙋꙅъхоће и нихъ господстко. ѡко иде на место ће е сꙋћено преведромꙋ и преꙋꙅъкишеномꙋ принципꙋ ѡдъ истине да е. нешалемъ ниша дрꙋго него гласъ ѡдъ ѡминъа та ако ће прифатитъ на ꙅиание ꙗсности ћесароке нека ꙅнати бꙋде ако и нихъ милостъ ꙅапокнеда нека аръма свои бродъ нека се весело ѿ 22. ите и с армомъ ꙗсносты ћесароке ꙋтериъна два мъесеца дана ако мисли да ће достоꙗтъ ако би могаѡ и преће тога времена доћи то ћемо се боле ѡбрадоватъ и ако не ће бити до тога времена немоите се трꙋдитъ после, и не шалите блага ни броде-

вахъ ере тога наћи не ћете. ако ли доћете до тога времена има-ћете ѡно ꙁа що идете щатомъ пресвиетълога принципа подъ которъ негово место мȣдро како ꙁна и кога пошлете нека више не чини него колико мȣ ꙁапокидите и нека се не чини никомȣ ꙁнати него нека стои дванаисть данахь тȣ, доћи ће к немȣ ѡни ꙁа кога е дошаѡ и приће не ће моћъ. Ѡво пишемъ таино да дрȣги не ꙁна него ѡни комȣ иде, ако ли ће дрȣгнемь начиномъ, нека тамо и не иде и кадь доꙉемъ к тебе да ме немашь ꙁа никакве ствари питатъ, докле доꙉе на место ѡдъкле нѣси ти пошаѡ и що бȣдемъ дȣжанъ, хоћȣ се ѡдȣжитъ, и що е гоћъ, ниша тешъко мне, преведромȣ и пресвиетломȣ и преȣꙁъвишеномȣ пренъципȣ на ꙁнане да се има ѡниѣмъ истимъ начиномь како е речено иꙁъ шемала иꙁъвади бродъ иꙁъ нока ѡкити га цвиетомъ живиемъ и маръ-твиемъ ако мислите примитъ ѡви аманатъ кадъ ѡва книга доће до месецъ данахъ, да доће подъ Которъ ласно ћȣ га ꙗ поꙁнатъ на немȣ сȣ три бандиере ꙁлатне ꙗ ћȣ тада раꙁȣметъ да нихъ милостъ и госпоство ꙁна, тада ћȣ раꙁȣтъ, нека стои кротко подъ которъ доле то вриеме иꙁиде докъ ѡдъ веча тиꙁи доћȣ како смо приће рекли, кадъ се станȣ сви ꙁаедно ꙗ ћȣ к нима доћи ма приће ꙗ не могȣ до дванаесть данахъ, како самъ приће рекао, ние книга ѡдъ мȣдрости нити книга ѡдъ лȣдости. него од тога нареꙉена да се ова слова шилȣ све ꙗ вама послати не могȣ доћи ћете и при фатит ова книга ипихъ то е мене нареꙉено да ꙗ вама чисто пре дамъ и да донесете деветъ парахъ халинахъ четворо свещеничас-киехъ двое латинскиехъ а двое христъꙗнскиехъ а ѡне ѡсталека се ѡво се добри лȣди не иꙁъгȣб и тамо ићете ѡвамо.

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Traduzione ad litteram dall' Illirico Serviano.

„Gloria sia al vero Iddio, dal quale, attese le preghiere della Beatissima Vergine derivano la consolazione e la libertà. Detta Madre di Dio Vero ha intercessa la grazia, et ebbe in risposta dal Signore quanto segue;

Ecco che già sono scorsi nove anni di tempo, perchè i forsenati si arrendino, ed il loro splendore si offuschi, et si effetui il loro finale gindicio. Io di ciò nulla ho mancato. Ora è venuto il tempo, che intenderete il senso di questa parole in giusta forma, se vi vorrà la lòro Signoria, poichè la presente và al luogo destinato.

Vera cosa è, che non spedisco al Ser. ed Eccmo Principe altra cosa, se non la voce dei forsenati, se vorrà, venirà in cognizione dello splendore dell' Imperatore, e però abbia a sapere, se cosi comanda la sua bontà: Armi pure il suo naviglio, e allegramente lo adorni, e venghi unitamente all' armata risplendente dell' Imperatoıe entro il termiue di due prossimi mesi di tempo, e se potrà anche prima, chè sarà meglio, purchè conosca di poter resistere. Se entro tal tempo non potra ciò effettuare, che dopo non si affatichi ne mandi denaro ne navigli, mentre il tutto sarebbe indarno. Venendo al tempo prefisso, ottenerà l'intento, perche và pel stato del Ser. Principe sotto Cattaro suo luogo, e quel tale che sarà spedito, s'adoperi con prudenza nella miglior maniera, che saprà, e non alteri in minima forma il comando, che le sarà dato. Non abbia pure far noto l'affare ad alcuno, ma che si fermi ivi per dodeci giorno, poichè già verrà da esso la persona, per cui è venuto, e avanti di tal tempo non lo potrà fare. Scrivo ciò secretamente, perchè alcuno non lo sappia, se non se la persona, che venira. Se pensa di effettuare la facenda in altra forma, che non vadi a quella parte. Quando venirò io da voi, non mi abbiate per alcuna cosa a infastidire sino che arrivi al luogo, ove sarò per sodisfare ciò, che anderò debitore sino all' ultimo quadrante.

Tanto sia fatto sapere al Serm. et Ill. et Ecc. Prencipe.

Abbiasi dunque ad effettuare nella detta maniera, che si è stabilito, e per segnale sia adornato il naviglio con fiori vivi e morti. Se pensate accogliermi, sia tenuta tal cosa secretà. Capitando la presente lettera sino ad un mese di tempo, venghi pure sotto Cattaro, ch'io facilmente conoscerò.

Il naviglio, attese le tre indorate bandiere, che vi saranno sopra, et in allora saprò, che la sua bontà e signoria è in piena cognizione. Che sia dunque sotto Cattaro con tutta secretezza sino a tanto passi detto tempo, e che i sudditi capitino da Vienna, come dicessimo di sopra. Quando tutti si uniranno assieme, io verrò con essi, ma avanti di dodici giorni io non potrò venire come dissi di prima. Questa non è lettera di sapienza ne di scempiaggine, ma bensì ordinata da Dio, perchè siano fatte intese tali parole. Io non vi posso spedire il tutto, ma a voce vi saprò dire quel tanto mi fu ordinato di pontualmente consegnarvi. Porterete intanto nove para di vestimenti da religioso, due para all' Italiana, e due para all' Ilirica, e gli altri, che li portino come buoni uomini. Ciò chè a quella parte, lo trovarete a questa."

Prilog uz depešu 20. list. 1767 Ant. Reniere Ob. Prov. n Dalmaciji.

List Stiepana Maloga na Ant. Reniera Ob. Prov.

1767. 4. kol.

Stiepan salje ovaj list srbski napisan Renieru u Novom po Vuku Markovu, te ga moli u njem, da ako je došla koja odluka iz Mletaka, izvoli mu ju upraviti po istom Vuku. Kaše, da mu je još jedan poslao 20. srpnja. Podpis: moje ime sada ne pišem, ali ostaje vrjemena.

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Renieru Ob. Prov. u Dalmaciji.

List Stiepana Maloga na Ant. Reniera Ob. Prov.

1767. 7. rujna.

Stiepan mu kaže, da je već godina dana, od kada se ondje nalazi; da ga je posietio Dinko Paelog oskrbnik vojničke sprave; da je višekrat odlučio bio ostaviti ove krajeve, pošto mu se svaka milost uz kraćuje, ali da ga sam

Bog sadržava; te da će se na što onda odlučiti, kad primi odgovor od Republike. И ищь понать други рећи беҷкому ћесару само ҙа ѡбҙилинить ере есу у мене божи ѡманети и негови, али су ѡманети ҙанедно и ја и раҙдиелить не могу; ако кћели буду они некь ѡдберу що не боле. (Dotičui komad u priloženom prevodu glasi: „ancor tengo un altro punto, e dir di Vienna Imperatore, solo dar in chiaro, che da me sono le divine secrete fedi, e sue, che sono impegni uniti, ne io dividerli non posso, se essi vogliono scielgono qual è il meglio).

Prilog uz depešu 20, list. 1767 Ant. Reniera Ob, Prov. u Dalmaciji.

List Antuna Bona poglavara Budvanskoga na obć. Prov. Reniera.

1764. 14. rujna. Budva.

Danas dodjoše na ovu granicu Marko Zanović i kaludjer Mrković oba iz Maine, te kaludjer pročita njeko pismo ilirsko okolo stojećim, pak odoše. — U kući Vuka Markova Sava Radova neki se sklonio, koi sada se gradi veliko a sada pako siromašnom osobom. Mučao sam, dokle su tekle puke rieči, a sad više ne smiem, jer „vado scorgendo dalle cose di fatto l'oppinione per non dir la certezza, che ànno quasi tutti questi abbitanti, che la persona sudetta sia quella di Zar Pietro III. Imperatore di Moscovia, non posso dispensarmi dal non rassegnare a V. E. l'oppinione che corre, fatta oggi più forte dalla publicazione dell' accennata rea carta. Ho creduto di far passare in aresto certo Zuanne Ivo Peiovich, che fino ad ora fu quello, che servi di confidente alla persona indicata, e che gli scrisse tutte le lettere."

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Renier Ob. Prov. u Dalmaciji.

List Marka Ant. Bubića pukovitka na Ant. Reniera Obć. Prov.

1767. 14. rujna.

Stiepan pozvao je starešine Crnogorske na sastanak u Klekoku Crnogorskom, a „li Capi del Montenegro non curano più li Vescovi, ma anelano chi sarà il primo a visitarlo ed incontrare i di lui voleri.“

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

List Sebastijana Morosina zrpoviednika galije na Ant. Reniera Obć. Prov.

1767. 7. list. Budva.

Buduć se Mainjani i Pastrovićani sastali na granici, dă rieše njeku pripirku, dodje tu i Stiepan, i vidiv, da jedan odabranika uzpaljuje razdor, žestoko ga ukori. Zato ukoreni htjede udariti na Stiepana, ali ga spasi Vuko Markov. — Stiepan izdao je okružnicu na starešine Crnogorce, gdje jih nagovara, da medj sobom viečno miruju. Već se jedan kotar sastao na sbor i odlučio mirovanje. No to nije dosta bilo Stiepanu. Obnovio je okružnicu, i ne samo ju odpravi na tri pobližnja Kotaru, nego i na dva dalnja t. j. Podgorički i Spuzki. Svi će se skupiti na sastanak posebice, a bližnji do skora. Tuži se, da ga piskup nije primio onako dobro, kô što je mislio.

„Per quanto poi riguarda allo stato di sua condizione, si vuole anche da Persone, che hanno sicure traccie della di lui fisonomia, cui ho destramente spedite ad esaminare, quantunque squalida ed abbattuta da patimenti e disaggi d'una vita vagabonda condotta (disse) per sette anni circa, ch'Egli sia l'ultimo Regnante Zar Pietro decesso per fama universale, come è noto a V. E.

Un tal fanatismo tengono preocupate tutte quelle popolazioni alte e basse, ed ormai per questo nome hanno concepito riverenza e divozione.

Osservabile si rende, che lo stesse Vescovo, cui ha pur molta causa nel soggetto, si contenti di viver in apprensione, e non cerchi di rischiarar e scoglier un così fatto ed interessante argomento.

Da che però è comparsa qui la galera vive questo fenomeno in sommo riguardo e golosia, e come lo era per l'inanzi a tutti famigliare e visibile, ora stà confinato in casa, riguardato e custodito da diverse persone della famiglia e vicine, et all' uso delle dignità gravi, un uomo alla porta della di lui stanza con spada ignuda et in positura militare veglia alla di lui sicurezza.

Certa cosa è, che per i rapporti che tengo, egli è uomo di nobili e civili maniere, la pronuncia usuale è perfettamente slava; possiede la linqua tedesca, con la quale ebbe a far parola con uno di questi territoriali, che militò da soldato nelle truppe austriache, e discorre francamente la francese. Parla di tutte le corti fuorchè di quella di Russia, come non vi fosse fra il cattalogo de Principi, e mostra di esser uomo di Stato e di avveduta penetrazione."

Prilog uz depešu 20 list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

List pukovnika Marka Bubića na Ob. Prov.

1767. 8. listopada.

Dobio je njegove naloge. — Stiepan Mali „il di 5 corrente doppo aver fatta nel giorno precedente la spedizione di persona con lettera alli rifferiti Capi di Montenero espose nell' antistanza il Stema Imperiale, in cui è espressa un Aquila nera, e alla parte destra dello stema un scetro ingirlandato ed una sciabla al di sopra dello stema sguainata." U četvrtak 15. tek. ona Kotara držat će sastanak u

Vreli. Biskup Sava trudi se, da bude Nepoznanu predstavljen. Antibarani zamoliše pomoć iz Carigrada, ali jim odgovoriše „esser persona russa loco amica.

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

List Obćeg Providura na Marka Bubića pukovnika.

1767. 9. list.

Nepoznani bio se obvezao Bubiću, da će mu se očitovati, tko je, samo ako vrh toga dobije nalog od Obćeg Providura. Ovaj uzlied toga podieljuje Bubiću u tu svrhu dotični nalog.

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Depeša Paskoja Cicogna izvan. Prov. u Kotoru na Ob. Prov. Ant. Reniera.

1767. 12. list.

Cicogna savietuje Reniera, da se ma kako javno ili tajno dade smaknuti Vuko Markov i njegov brat iz Maine, veleizdajnici. Dodaje da mu njeki povierenik javlja „che già un' anno in circa la persona anidata forestiera attualmente in Maini venuta sia in queste parti da Ragusi in compagnia di Milos Schiopeter da Castel Nuovo passando per le montagne di Svigne mangiando e bevendo seco lui.“ Nepoznani izza sastanka namierava udariti na Turke. Čuje da od ovoga „sia stato finalmente accolto il Voscovo Sava, et doppo lunga conferenza le sia stato imposto un ordine secreto.“

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Izviešće povierenika vraćajuća se iz Crnogore.

1767. 14. list.

Juče su se u Cetinje sastala četiri Kotara. Bilo je do 7000 duša, od kojih 130 iz Maine, 85 iz Pobora, a 70 iz Braika. Bje proglašen obći mir, i izabran za zapoviednika sin Stanoje Popova, te zaključeno, da 70 staraca iz svaka obćine prodje k Stiepanu, da mu se poklone. U petak biskup da posieti, i darova mu vola i četiri ovna. Stražu mu čine četiri Mainjana golimi začevi u ruci.

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Depeša M. A. Bubića pukovnika na A. Reniera Ob. Providura.

1867. list.

Illmo et Eccmo Sr Sr Patron Collmo.

Essequindo le Sovrane venerate commissioni di V. E. mi sono tras ferito nel Comune di Maini alla casa di sua habitazione di Vuco Marcov Jova Radova, dove giunto, chiesi ad esso Vuko di veder l'estranea Ignota persona, la quale nella sera precedente dei 10 corrente haveva prevenuto di dovermi colà portare. Mi fecero restare quelli di sua famiglia per lo spazio di un quarto d' ora inanzi la casa, dicendomi, che l'Ignoto dormiva. Mi tratenni in compagnia d'alcuni Capi di Montenegro, che attendevano per ricever li di lui ordini per il congresso, che dovea convocarsi a Cetigne nel giorno successivo. Tra tanto venne alla porta Ivo Pojov dicendomi, che il Sig. era destato, che restassi pur servito. Entrai in casa guidandomi il rifferito Ivo in una stanza molt' incongrua, nella quale sopra un letto stava sedendo l'Ignoto. Lo salutai nell' idioma illirico, ed egli grazio

samente mi rispose. Sogiunsi allora, che haveva commissione di V. E. di vederlo e interpelarlo a manifestarsi candidamente col mezzo mio alla Carica, la quale saprebbe sempre prender misure addatate ad ogni di lui circostanza e dichiarazione. Egli allora disse: favorisca, che senta la di lei commissione, la quale gliela lessi, rilessi et inter pretai nell' idioma illirico, ed ove dice *Incognita persona* si compiacque di tal'espressione. Disse: Steffano Piccolo il mio nome, il più piccolo del Mondo, in poveri panni, come lei signore m'osserva, ma mercè la misericordia di Dio crescerò di giorno in giorno. Ordinò in lingua tedesca il caffè, e che dovesse portar il di lui fido Ivo da bever del cipro. L'un e l'altro fù prontamente portato. Tosto mi fece sedere, raggionando meco che dalla di lui clemenza era stato invitato a portarsi privatamente in Castel Nuovo, della qual cosa mostrava gratitudine. Ma mi disse Signore stando dove sono, mi ritrovo nel seno della Serm. Veneta Rep., non permettendomi in ora le circostanze dei popoli di Montenegro, che coll' ajuto di Dio voglio, che vivano christianamente, togliendomi da Maini, li popolì direbbero con ragione che li defraudai dell' aspetazione, con cui vivono della mia piccola persona. Quando S. E. il Sig. Prov. Gnal. ha spedite le mie lettere, che ho inviate alla Serm. Rep. di Venezia, col di lui mezzo, come altresi a sua Maestà Imperiale Giuseppe d'Austria a quest' ora in cui parlo, l'Ecc. Senato di Venezia è illuminato della mia condizione, raccolta la quale prescriverà a S. E. Prov. Gnal. il modo delle di lui direzioni. Riesce anzi vantagiosa alle circostanze di S. E. la mia taciturnità per non chiamarsi risponsabile alla Serm. Rep. come ad altri sette fratelli, quali trazziano la mia persona, e tengono conto d'essa. Le narrarò disse delle favolette, che fanno al caso mio, m' accompagni con le di lei attenzioni.

Osservai che nella stanza v'era Christofalo Maivich, li di cui autori trahevano origine della famiglia Marcovich di Maini, e che ha titoli di parrentella coll' accennato Vuco

Marcov. ecc..... Chiamò Ivo, perche lo ajutasse a vestire. Egli haveva nel di lui dosso una camicia alla turca di seta, li calzoni erano pure di seta finiss. alla turca. Vestì pur un zambarluchetto alla Turca senza maniche, di panno, fodrato di pelle di color castagno. Le di lui gambe erano ignude, m'osservai per le stesse lividure e pregiudicate dagl' eventi, a quali mi disse per il corso di sette anni circa s' haveva esposto. Le piante erano vestite di scoffoni di rassa, con un pajo di pappuzze alla turca. Si mise a passeggiare per la stanza, e dall' indicato Vuco si fece poner sopra gl' omeri un capotto di zagorà, e un capello da soldato in capo sopra la baretina che haveva all' uso greco. L'osservai con attenzione nel volto confrontando le di lui spezzie col ritratto di Petro 3. Imp. delle Russie. Lo ritrovai verisimilissimo. Egli ha un volto lungo cefalo, con bocca picola, il mento grosso alla germanica, il naso corrispondente al di lui ritratto, gl'occhi sono un po come si suol dir volgarmente stralunati, con ciglie inarcate e nere. Dalla parte sinistra della facia tiene due porri, come sono espressi nel di lui ritratto. Nella faccia si vede abbatuto dai disaggi e attualmente era in poco bon sistema di sua salute. La carnaggione è bianchicia, che s' accost' all' olivastro. La statura del corpo è ordinaria. Le dita delle mani sono lunghe e ben composte. Li capelli del zuffo alla turca sono lunghi e di color castagno. Li mostachi sono neri. Egli è pieno di spirito e di un' animo forte. M' invitò scherzando alla guerra con li Turchi, e mi disse haverà lei paura? Gli risposi quando sarò commandato dal mio Principe, non ricusarò di far il mio dovere. Egli disse: li Turchi sono furiosi, maneggiano con vigore li cavalli, urlano, strillano, sboriscono gli occhi e tengono la sciabla in atto di vibrare il colpo, dunque una tal positura non le recarebbe spavento. Risposi una volta si deve morire. Disse a Vuco Marcov: portatemi quel mio vestito; ed egli prontamente glie lo porto. Quest' era una calza bragha, di rassa grossissima all' uso delli muratori Goghe, e un zipone della stessa qualità. Questo mi

disse è benemerito abito, che mi trasse dal pericolo delli Turchi, lorchè per tutto quel tempo scorsi e riscorsi il loro Impero, e visitai le di loro piazze, le più forti e zelose. Sette ne ritrovai nella Bosna quasi inespugnabili, ma coll' ajuto di Dio Signore anco a queste verrò a capo. Disse, senta Signore di che fortezza è una di queste piazze. Ella è fornita di validissime mura con terrapieni d' intorno. Le case sono al di sotto di certi volti, che vengono al paralello delle mura. Sopra questi volti vi è un terrapieno, che le bombe non possono danneggiare li habitanti, che al di sotto sono riccoverati. Ella ha un armamento come fosse bloccata di stretto assedio. Li magazeni di vetovaglie sono ripieni. Li balsami e tutto quello fa duopo per curar li feriti sono pronti. Sono più illuminato della forza Ottomana, che di Maini, ove tuttavia mi ritrovo. Nella piannra di Mostar quelli habitanti sono scarsi d'acque vive, non hanno altre che quelle, che si procurano coll' arte. Mi misi all' impresa di visitar quella piazza col far il protto dei Goghe e in ventun brazzo di profondità il S. Iddio mi volle assister, ritrovai l'acqua. Li operaj li salariavo del mio. Quell' era una fattura, che meritasse larga mercede, ma siccome a me serviva di pretesto cosi anche dovei incontrar giudicio per le mercedi, che havevo stabilite per contratto. Gli Ottomani s' avidero, ch' io infatti non era il protto dei Goghe, ma che andavo esplorando le piazze. Dovei fuggire dieci poste lontano, e andai servir un Turco, che mi diede in custodia il di lui gregge. M' havevo stabilito in quella parte, quando ecco capitò uno dei lavoratori, ch' io havevo salariato. Mi disse: voi siete qui e li Turchi sono in commozione e vi trazziano per tutta la Bosna. Mi licenziai dal mio padrone, e mi portai a Poppovo, per procurarmi lo scampo per Ragusi, qual' anche mi riusci in grazia di un Padre Missionario, che ritornava a Ragusi. In qualità di suo servitore mi prese. Seco lui feci la contumacia in Ragusi, la quale terminata, esso andò al di lui Convento, ed io restai nel borgo detto Plozze senza consiglio e danari. Ha-

vevo pochi parà, che mi servirono per traghetarmi fin a Ragusi vecchio. Colà giunto, fui preso per violatore dei gelosi riguardi di salute, sebene haveva conseguito il passavanti in Ragusi, ma quel Cacciamorto mi rispedì assicurato a quel Governo, dove Iddio mi assistì, che il ministro mi ravisò, che m'haveva rilasciato il passavanti, e mi rinovò la fede di sanità, colla quale per via di Canali sono giunto a Castelnovo. Quanti dissaggi, che dovei incontrare, e quanti strapazzi da quella canaglia di gente fatta a posta per la persecuzione del genere humano. Eccomi dunque a Castel Novo. Giunsi in una collina, dove v' è una chiesa a lato della strada maistra (questa è la chiesa di S. Anna) scendendo al in giù m'accompagnai còn un soldato Italiano col quale in compagnia m'inviai per Cattaro, in una barchetta di quel canale, ma siccome io ero sproveduto di danari, dovei ricorer alla sagacità, col far che il soldato paghi per esso e per me. S'avide il soldato, lorchè mi sbarcai in Cattaro, ch'egli pagava per due. Quasi nacque rissa, m' io con desterità la superai. Sopravenne la notte, io non conoscevo alcuna persona, pensai raccommandarmi alla sentinella di Porta Marina, che la notte havesse cura di me, raccommandandomi alternativamente un' all' altro fin al giorno, e mi misi a dormire sotto al portico sin la mattina. Tutto il giorno, chi passava mi ricercava, se volessi farmi soldato e due vennero coll' esibirmi di farmi galeotto. Ridevano essi e ridevo pur io. Vidi, che niuno si prendeva cura di chiamarmi a servire. Pensai al ripiego di sortire per la porta di Gordichio, e per andar a Scogliari dove v' è una pianta di morer, mi tratenni per attender, se potevo ritrovar un padrone. Finalmente giunse uno, che mi ricercò, cosa stavo attendendo in quel sito. Gli risposi: attendo un padrone da servire, mi volete voi? Mi rispose, che si. Restai d'accordo per il salario a una gazetta al giorno. Restai pure d' accordo che dovessi servirlo fino a tanto, che m' havessero bastato li di lui danari. Suponeva l'ignaro d'havermi trapato, ma io dopo havermi saturato, il terzo giorno ricercai

il mio salario che volevo partire, che mi bastavano li di lui danari. Mi diede tre gazette. Vaghai per Montenegro, osservando i costumi di quelle genti, e i modi della loro direzione. Osservai pure la mala condotta dei Vescovi, nella quale non vidi che frode, inganno, avarizia, il dissulto; e ciò che di male commettevano queste cieche genti, lo commettevano coll' esempio loro. Senta la bella che mi fa il Ves. Sava. Vedendo che questo popolo viene ingannato, scrissi un Monitorio al Ves. Sava, che dovesse unir tutti li di lui Religiosi tanto regolari quanto secolari. Mi rispose, non poter unir quelli dello Stato Ottomano per non apportar gelosia a quei Commandanti, quei poi del Ser. Dominio Veneto non poter comerziar col Montenegro, attese le correnti contumazie. Spiacquemi questa sciocca risposta; ma per natura mal fondata e concepita. Mi misi all' impresa, e scrissi io come Steffano Piccolo, il più piccolo del mondo, che li popoli del Montenegro dovessero porsi in pace perpetua facendo il congresso a Vrela. Pensai meglio che il sito di Vrela non era capace a contener questo popolo, ch' havevo invitato. Lo traslatai a Cetigne qual seguirà in domani." L'Ignoto prega poi il Bubich di dir al Prov. Gnal. ch'anco egli faccia far la pace tra Pastrovicchi con Braichi e Maini; cosi aquieti i Risanotti, la famiglia Camenarovich di Dobrota. „Siccome ho veduto qualche cartone di qualche libro politico, sò che non conviene manumetersi in altrui dominio „ma che lo fà per la riverenza che porta alla Ser. Rep. Aggiunge, che non può svelarsi fino l'arrivo della risposta della Rep. alla sua lettera, da cui pur il Prov. Gnal. rileverà chi egli sia. „È giunto il tempo, che m'arricordo della servitù prestata per tanti anni ai Turchi. Spero che questi, loro malgrado, serviranno me e li miei. Molti e infiniti pericoli di mia vita sono stati quelli, che negl' anni appena ben maturi dovei sopportare. Mentre scorrevo la Germania, fui preso per sospetto esploratore, e da quel Commandante della piazza era stato destinato ad esser appiccato per le canne della gola, quando la di lui Dama non

m' havesse intercesso la grazia. Passando anche per Vienna sgarai la strada, e m'abbatei in un drapello d'indiscreti soldati, quali mi maltrattarono e volevano condurmi prigione, se uno d'essi non s' havesse mosso a pietà, persvadendo li compagni, che dovessero licenziarmi, e m'insegnò la vera via.“ Si dolse per la prigionia del suo Ivo, ma gli rispose che fu già licenziato. Invitò il Sopracom. Morosini a venir pure a visitarlo. Nel licenziarlo cortesemente gli disse: „faccia riverenza a S. Ecc. Prov. Gnal., e gli dica che Steffano Piccolo non è venuto per farsi proclamare Imperator di Budua, ma per il bene di quest' inganato popolo. Crederebbe lei, ch' io sia stato mai a Venezia? Vi sono stato e spero in Dio ritonarvi in altra positura, e con stupore del Mondo. La Ser. Rep. m'è scolpita nel mezzo del cuore. Io sò che m' attrovo nel seno della med. e che non vede l'ora d'abbracciarmi.“ All' ora 23. dell' 11. corr. dopo 7 ore di colloquio prese congedo ricercandolo se abbisognasse di che, gli rispose di nulla abisognare che della grazia dell' Ecc. Sua Prov. Gnal. Fece far sbari in mio onore ed io risposi. Questo è il raporto di tutto. „La persona di cui si tratta è vivace e di un spirito ellevato. Chiunque egli sia, la di lui facìa è verisimile a quella di Pietro 3. fu Imperatore delle Russie.“

Budua li ottobre 1762.

Marc' Antonio Bubich Coll. sostituto.

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Renier Ob. Prov. u Dalmaciji.

List Marka Ant. Bubića pukovitka na Ant. Reniera Obć. Prov.

1767. 15. list.

„In questa matina ho rassegnato a V. E. coll' umiliss. mio foglio le circostanze dell' ignota persona. In oggi pure mi risulta, che si sono uniti tutti li capi delli cinque Cantoni di Montenegro, Cernizza, Rieca Nachia, Catunsca Na-

chia, Eliesasca Nachia e quelli del Fiume Zenta. Questi venero allogiati parte nel convento Vescovile in Maini e parte nell' abitazione dell' Ignoto, e nelle case vicine. Doppo aver assicurato l' alogio, tutti s' unirono in poca distanza della di lui abitazione. Egli comparì ad essi in un modo assai grave, tenendo una picca in mano preceduto da uno che teneva la sciabla nuda in mano. L' altro poi lo serviva con un palosso sfoderato. Alla di lui comparsa tutti li Capi con profondo rispetto lo salutarono, e con gran inchini gli diedero il buon giorno. L'Incognito corrispose con gratitudine e gli diede pure il buongiorno, e disse loro: Siate li benedetti dal Sig. Iddio del cielo e della terra, e che vi dia forza e coraggio contro l'inimico, e che le vostre spade siano taglienti, e la destra vostra sia forte nel maneggiar l'armi. Applaudì con dimostrazioni di gratitudine, le perdonate vicendevoli offese, che aveva commesso un cantone coll' altro, cosi pure un comune coll' altro e villa con villa. La pace è universale, ne più si devono ripettere, ne sangue sparso pel passato, ne rapine, che li soli debiti legali.“ Tu su se njekoji umah pomirili.

Prilog uz Depešu 20. iist. 1764 Ant. Reniera Ob. Providura u Daimaciji

List Stiepana Maloga na Ant. Reniera Ob. Prov.

1767 list.

Превеликни и преузвишени гне гне и прове ....

Чуо сам и разумио да би радо ваше пресветло и преузвишено господство да се с нама видите. Узми радость ва свое сарце, не море ти са нитько иу свеет узет ка(д) ти га Богъ да, ако се не разгневи на насъ господ Богъ. Шћепана е Малога сарце врло тврдно. Ние ѿ стьраха душманског веће из нетарах ценет изкадит не море бресь уисте господе коле бладанию земаломь и људима. Тановићь Марко що рече един рнечь, ѡнако ће бить служено ваше господство. Могаѡ бихе метьнуть ту, али е овако лепче. На ·д. ѡтомбра ахџз. У Шарние.

МАЛИ ШЋЕПАН.

Illmo et Ecc^{mo} Sr Sr Patron molto Coll^{mo}.

Ho udito et inteso che avrebbe piacere l' E. V. riceva consolatione tutto il di lei cuore, nè nessuno al mondo gli lo può prendere, quando Iddio gli la dato, se non la Madona e Iddio. Il cuore di Steffano piccolo è grande, ne è colpito dalla paura de Dusmani, più dal seno non può cavare il fiore senza la direzione di chiari Padroni quali dirigono la terra, et con gli uomini, Marchetto Zanovich quella una parola che disse così sarà servito V. Sig. potrebbe metersi da per tutto, ma è meglio, e più polito così.

Li 4. ottobre 1767 in Majni.

Piccolo Stefano.

Prilog uz depešu 20. list. 1767. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

List pukovnika Bubića na A. Reniera Ob. Prov.

1767. 17. list.

Da je uslied naloga, što mu je dao, opet posietio nepoznatoga, i da se je na zahtjev, neka se odaleči od mletačke zemlje, prvo smijao, pak „mi disse: voglio star qui, quəst' è Catunscha Nachia, tenute del Montenegro, che vengano tutte queste genti per farmi sloggiare, e voi alla testa, voi sarete il primo, che vi tagliarò con le mie mani il capo dal busto.“ Reče mu, da one zemlje po pogodvah pripadaju Republiki, a da će oni Kotari biti proglašeni kao iznevierení. Odgovori: „che importa a me, che siano dichiarati per tali, io voglio star qui, avete inteso?“ — Dodaje, da, kadbi ga oni Kotari poslušali, Crnogorci težko bi jih izmučili.

Depeša Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1767. 30. list.

„Sopra il molesto e serioso argomento dell' ignota persona annidata a Majni ho rassegnato a V. Ser. colli miei divotissimi dispacci delli n. 2. 4. 5. tuttociò che la persona medesima ha prodotto di pericoloso fermento nella suddita serviana popolazione, e nei superstiziosi animi del Montenegro.

La fama di costui si và talmente estendendo e prendendo più vigore, che in questi ultimi giorni attirò dalli monti superiori dell' Albania un corpo di vechiardi a renderle omaggio quasi a certo Zar di Moscovia Pietro Terzol sebbene egli con aria di dignità nè neghi, nè assenta a ta, diffamazione, chiamandosi però e in publico e in privato Stefano Piccolo.

Tale notizia mi è derivata da confidente a bella posta intrattenuto, che asserisce, esser la fisonomia dell' ignoto del tutto conforme al ritratto di Pietro Terzo, che si conserva de Calogeri in Maini. Li Greci non mancano di regalarlo, ed egli traendone il quotidiano alimento dalla loro credulità la tien in vita, dando loro speranze, che un giorno saranno certificati dell' esser suo. Le sue parole sono ordini di pace, concordia, e morigeratezza: il vestito alla nazionale per conciliarsi l'affetto de popoli: possede la lingua tedesca, italiana e bosinese: gentile nel suo tratto, pronto et arguto nelle risposte: con assai meno si può imponer a genii rozzi e prevenuti dallo spirito di fanatismo e di violenta inclinazione al nome Russo. Non vuole staccarsi dal suo nido, professando di portar vantaggi al Publico nome."

Opazuje napokon, da Turci strogo motre Krećanja mletačkih srbalja i brdjanskih, a to radi straha, što jim nanosi obstajanje ovoga Nepoznana.

Depeša Antuna Reniera obćega Providura u Dalmaciji i Arbanaškoj.

1767. 4. stud. Kotor.

Izručio mu je Bubić dva pisma od Nepoznatoga. U jednom se tuži, što ga netrpim u državi; s drugim ga moli, da dosudi pravicu njekomu Crnogorcu u raspri s jednim iz Župe; iskazujući u tom „elevatezza di rango ed esercizio di giurisdizione." Nepoznati hvali se, da ima sedmero braće, a to su: Mletci, Olandija, Englezka, Austrija, Pruska, Svezka i Poljska. Sastao se s njim Pukovnik Rade Maina u prisutnosti biskupa Save, i takodjer pukovnik Stukanović. Crnogorci ga smatraju za Cara, i mioni su. Biskup ga prvi obdari, a za njim drugi. Pastrovićani ga odviše, te dodjoše ovdje, da obnove viernost. Turci stoje na oprez, i uzaptiše list, što su slali nepoznanu poglavice iz gornjih bregova, gdje mu obećavahu, da će ga braniti ako jim dokaše, da je on Car Petar III. „Sò che il Vescovo Sava ha scritto a Petroburgo, a Vienna ed a Constantinopoli per traciar verificazioni." Sada su tri stranke u Crnojgori; jedno, kojoj podje za rukom izposlovati, da bude Savin nasliednik biskup Arsenije; druga, koja izvadi da bude zapoviednikom mladić od 17 godina; treća dobi oprost od smrti zapoviednika. — Biskup Sava zanieka nepoznanu 1000 cekina zapitanih mu u zajam, što ga pobiesnilo. Drugoga tek. nepoznani sadje s oruženici do blizu Budve, a sam pribotta do vratih, ali mu nedadoše uliesti.

Priloženo izvieśće Maini i Stukanovića.

Prilog uz depešu 4. stud. 1767 Ant. Reniere Ob. Prov. u Dalmaciji.

Izviešće podkupovnika Rade Maine na Ob. Prov. Reniera.

1767. 21. list.

„Con qualche destro ed efficace maneggio ho potuto finalmente giunger al caso di veder alla di lui abitazione questo Incognito soggetto. Mi ha egli ricevuto con civili e decenti dimostrazioni, e bramò che gli tenessi compagnia a pranso unitamente al Monsignor Ves. Sava, cui ho ivi ritrovato ad una visita. Egli è uomo della mia statura, scarmo per i lunghi dissaggi, e per la recente soferta infermità di febre e mal di petto. Vivace di spirito e di facile impeto, avveduto, studioso, e di particolari cognizioni. Parla francamente la lingua illirica, sua usuale, tien l' accento e pronuncia Bosnese. con espressioni purgate, e da uomo di lettere. Prima però di passare a quella visita ho creduto bene di far un diligente esame al ritratto di Zar Pietro, per cui egli vien creduto, esistente in questo vicino Monastero, e fatto con desterità il confronto ed osservazione, senza punto affetar, trovo che la di lui fisonomia s'addatta in qualche parte e specialmente negli occhi. Le ho osservato una vena, che origina dall'occhio dritto e camina verso la fronte, ma non ho potuto rilevar le diramazioni come dinota il ritratto, per lo studio che fa di tenersi coperta la fronte, per sino al di sotto delle ciglia. Se questo possa certificar, ch' egli sia la creduta persona, non saprei dirlo; è però certo, che si distingue per un uomo di qualità e di molta penetrazione. Dopo civili ed ufficiose dimostrazioni discese egli a farmi una sensitiva lamentazione di V. E. per l'ordine dato del suo slogio dall' albergo pacifico cui gode, e di ridursi fuori del Veneto Stato, quando egli profèssa di non esser mandato da Dio per offender alcuno, ma bensi per promuovere e conservare in questi Popoli una ferma pace e tranquillità. Mi sono fatto senza alcuna riserva a giustificar le risoluzioni di V. E. et a rimarcarle le Pub.

convenienze per quei riguardi di gelosia, che devono aver i principi confinanti, e massime come è quello del Turco nemico' universale del Cristianesimo, e che mostrando egli d'esser uomo d'inteligenza, doveva ben esser persvaso da ragioni così convincenti, che tendono unicamente alla Pub. quiete, et a quella de sudditi, mantenuta con tanto pub. impegno. Tutto questo e quel più ancora, che ha saputo il zelo e fervor del Mons. Ves. Sava aggiungere con vero ed efficace impegno per insinuargli ad abbandonare le venete pertinenze, fu totalmente inutile, anzi sogiunse, che vivo non sarà certamente possibile, ch' ei vi vada fino a quel termine, che gli è prescritto, e che in breve forse sarà per succedere; il qual segreto da lui custodito nen è per anco tempo che si sveli. Mi ha egli pur aggiunto delle condolenze riguardo al poco conto, che si è fatto delle lettere da lui avanzate a V. E., e del suo contenuto. Risposi quindi, non haver egli ragion di lamento, poichè la dignità della Carica era insolita alaciar cartegio con persone affatto incognite, e di sconosciuta condizione e carattere; che rendesse ciò manifesto a V. E.; che avrebbe veduto quanto la pub. massima sa impiegare in vantagio dell' ospitalità e della di lui persona in particolare allorchè si avverasse le voci popolari. A questo passo soggiunse il Ves. Sava, non esser credibile ch' egli sia il Zar Pietro, quando la fama universale lo ho da qualche anno predicato morto, e si sà che per tre giorni continui fu esposto a vista del popolo il di lui cadavere, a cui furono poscia levati gl' interiori e getato al sepolcro. Nel mentre che Mons. Sava era impegnato nel racconto di questa storia, lui l'accompagnò soridendo, e rispose in fine: può darsi che viva. Dopo tutto questo espresse, che se i Signori Veneziani voranno dar ascolto alle di lui esibizioni, prenderanno motivo di sodisfazione, altrimenti usciranno di tempo. Le soggiunsi di spiegare le di lui mire, e di scioglier un cosi rigoroso silenzio: al che mi rispose: ho di già scritto ed attendo i riscontri."

Prilog uz depešu 20 stud. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Izviešće pukovnika Stukanovića na Reniera.

1767. . stud.

Sastao se s nepoznatim. Ovaj ga zapita, zašto ga Obći Providur progoni. Odgovori mujer je pobunio grčki narod gradeć se Carem Petrom III. -- A nepoznati će na to, da on toga rekao nije. Na prietnje, ako ne otide iz države, reče, da je sedam godina kroz pogibelji putovao i deset puta ime mienjao, i da neće odstusiti, dokle mu ne stigne odgovor na listove, što je odpremio. — Misli da je svećeničkoga stališa, da se ne bavi politikom, nego crkovnimi stvari, da je sebičan i od prostoga stališa.

Depeža Paskoje Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1767. 9. stud.

Nepoznani upravio je svoje pismo i na Plpere, Palabarse, kuce i Triepse, a ovi mu odgovoriše: „che se è vero Imperator di Moscovia, in qual si sia tempo pronti sono in aiuto a spargere il sangue per il decoro reale: „Paša Skadarski uzaptio je taj odgovor, i oružava Antibar.“

Depeša Paskoje Cicogno izvan. Prov. u Kotoru.

1367. 16. stud.

Kaže mu povierenik dolaseći izvana: che nei luoghi di Nixichi, Gazco e Clobuch e Trebigne viene da tutti sublimato l'ignoto alla qualità di Zar col nome di Pietro d' alcuni e di Steffano da altri. Che lo fanno già patrone della volontà de' popoli montani, ne lontano dall' impossessarsi di quelle de' sudditi Ottomani di rito serviano.“ Iošte, da je čuo od Turaka, da je Nepoznani već ima dvie godine

služio pri njekomu Agi Arslonoviću, gdje ne odgovarajući njegovo dielovanje zahtjevanoj vieštini, počelo se dvojiti o njegovom rodu, „ed egli esservi sparito d' un tratto. Aggiunge, che testè l' ignoto ritenne un suo messo spedito al console di Scuttari con publici dispacci, che prese a se, e che il comune di Gnegusi tenta indurre i Zuppani a ubbidire all' Ignoto.“

Depeša Mletačke Vlade na svoje poslanike (Baile) pri Porti.

1767. 18. studenoga.

„Quantunque dalla diligenza del Prov. Gnal. in Dalmazia siate stati avvisati di quello è succeduto nelle vicinanze di Cattaro, non ostante a maggior vostro lume vi si spedisce il suo dispaccio de n. 120. con le carte inserte, e relativa publica deliberazione. Voi però muniti di tutte queste informazioni procurarete con quei modi dalla esperienza e virtù vostra giudicati convenienti, di render intesa la Porta di un tale avvenimento, e di far conoscere alla medesima la sincerità delle nostre direzioni, che precisamente vi spicheranno espresse nelle ducali, che si avvanzano al predetto Prov. Gnal.; e se mai le relazioni, che sono state trasmesse costà dal Passà di Scutari avessero prodotto una qualche sinistra impressione, voi vi adoperarete per dileguarla in quelle forme, che la vostra esperienza soprà suggerirvi. Non lasciarete ancora di spiegarvi, che sino ad ora non si è devenuto ad operazioni di fatto contro del detto Incognito protetto dai Montenegrini sul solo riflesso di non comettere le Publiche Armi contro li sudditi della Porta Ottomana dipendenti dalla medesima. Confida perciò il Senato, che nei modi, che trovarete più convenienti sarà molto bene giustificata la Publica causa.“

Depeša Mletacke Vlade na Občega Providura u Dalmaciji.

1767. 18. stud.

„Intende il senato dal vostro dispaccio de n. 120. le cose accadute in coteste parti e relative alla Figura dell' Ignoto, con tutto quel più, che sulle direzioni del medesimo stà espresso nelle carte inserte da Voi accompagnate. Come però si lauda la direzione Vostra sul punto di avere procurato di tenere in moderazione et in obbedienza coteste genti, e sull' articolo di far uscire da publici stati l'Ignoto medesimo, e di tener giustificata la direzione nostra appresso la Porta Ottomana, così relativamente a ciò vi si dice, che prima d' ogni altra cosa dobbiate tener con ogni attenzione munito Castel Novo e principalmente Budua e cotesta Piazza di Cattaro etc. . . . Passando poì alla persona dell' Ignoto, come per tutte le ragioni, che alla prudenza vostra possono essere ben presenti, è costante massima Publica, ch' Egli esca da cotesti stati, e che non comparisca mai in nessun modo, che il Senato presti assenso alle cose, le quali si vanno da lui meditando et operando, come subornatore di sudditi di un Principe Amico, e delli nostri medesimi, così voi vi diriggerete relativamente alla massima stessa, publicando carta scritta in lingua di cotesta nazione, con cui venga proibito a tutti li sudditi nostri sotto le più severe pene, come delitto di stato, di non formare indebite unioni a favor dell' Incognito, ne entro il confine, ne fuori dello stesso, e di non prestar nessuna sorte di ricovero, assistenza e prottezione al medesimo, il quale soggiorno ne stati nostri non è tollerabile per tutti li Publici importanti riguardi. Comprenderà poi anche la vostra esperienza, quanto sia necessario, lo che rissolutamente vi si commanda, liquidati li principali di lui fautori, di passar ad esemplari castighi contro de medisimi, onde manifesta solennemente si renda la Publica indignazione per le cose succedute, rimettendo per altro alla vostra prudenza il tempo

et il modo di effettuare quanto vi si commette. Conoscerete indi quanto importi o di far uscire da Publici stati la suddetta Figura, o di averla nelle publiche forze, usando quei modi li più adattati e li più cauti per eseguire tale comissione, senza però azzardare li rispetti nostri a fastidiose conseguenze. E come esistono appresso di Voi due ministri spediti dal Passà di Scutari per la trattazione di altri affari, così vi si dà facoltà di pratticare verso di essi, è verso tutti gl' altri comandanti vicini quei passi, che crederete opportuni per renderli certi delle Publiche massime, è per giustificare la equità delle nostre direzioni in questa stravagante emergenza, e vi adopererete in oltre con tutto l'impegno per penetrare, quali commissioni o di qual natura avessero ritratto dalla Porta li stessi comandanti sulle relazioni riguardo a questo fatto da loro avanzate."

Depeša Antuna Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1767. 25. stud.

Nepoznati sdruži se s Zapoviednikom, Srdarom i Vojevodom, i prieti biskupu, da će mu se osvetiti, jer mu nije dao ono 1000 dukata. Biskup Sava na povratku iz Župe, koju je obašao bez dopusta, posieti nepoznatoga, i liepo ga obdari, da bi ga omilio. — Dubrovčani ga o njom zapitaše. „Io contemplo giornalmente il contegno di questo uomo, e la ragione sempre più mi convince a crederlo per impostore." Kaludjeri su najodlučniji njegovi privrženici. Traži da ga ocrni.

Deqeša Mletacke Vlade na Obćega Providura u Dalmaciji.

1767. 26. studenoga.

Neka izdade proglas o stvari, koja se tiče Nepoznana, i kazni njegove pristaše, navlactito Vuka Markova i Marka Zanovića; a kad nebi mu pošlo za rukom nakloniti Nepoznana, da se iz mletačke zemlje izseli, „fornito che vi troverete di forze adequate al bisogno, abbiate a prestare colle medesime esecuzione alla precedente ducale 28. cadente, o col farlo uscire, o coll' attrapparlo, affinchè colle avvertenze indicatevi per non azzardare li rispetti nostri a fastidiose conseguenze, sia tolta questa figura fomentatrice di partiti e di unioni, la quale sovvertendo li sudditi della Porta e li nostri medesimi, vuole ogni ragione di Stato, che non sia in verun modo tolerata entro li Publici confini. E perchè inoltre riflessibile si conosce il di lui avvanzato passo di accostarsi con genti armate in vicinanza della Porta di Budua per voler entrare nelle medesime, a cui si oppose il basso ufficiale, così vi prescrive in rissoluto modo il Senato, che dobiate positivamente comandare, nel caso l'Ignoto o li suoi fautori e seguaci prima che sia eseguito quanto vi si è ingionto di sopra, tentassero l'ingresso in coteste Piazze, che debbano senza veruna risserva pratticare la forza, onde repressa resti l'audaccia."

Neka pazi, da nebí Nepoznani zaveo podanike srbskoga obreda, kih ima puno u onih stranah, a Pastrovićanom da izkaže vladino priznanje, što su mu uzkratili svaku odanost. Odobrava se napokora Providurovo ponasanje u ovom poslu.

Depeša Antuua Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1767. 10. pros.

Maini su na dvie stranke podieljeni; jedna pod Markom Ianovića i kaludjeri Teodosijem i Iosifom za Stiepana

a druga preti njemu. Ona tri Kotara 25. tek. sastadoše se u sbor, da obnove svoju viernost naprama Republiki, ali je većina zahtjevala, da se zaključak pokaže Stiepanu, i da ga on priredi po volji, te tim se razidjoše. Ukorio jih je, ali mu poglavice osorno odgovoriše, da je već 150 od kada stradaju, a da od Stiepanova dolazka sve se okrenulo na bolje, da neće više posla s Republikom itd,

---

Depeša Antuna Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1767. 16. pros.

Voli da ga je stvar o Nepoznanu zatekla iznenada. Naoružao je Kotor i Budua i brodovlje — već je izdao priloženi proglas — mučno izagnati Nepoznana silom iz države — a traži sukrivce. Nepoznani gradi se sudcem, riešava parnice itd: Sa svakim se igra na stienice itd. Njeki se siećajuć, da biskupi nisu dobro vladali, govore: „che ancorchè l' Ignoto non fosse il Zar Pietro Terzo, pure è un uomo mandato da Dio per far bene al di loro paese, e che perciò gli è utile ed opportuno." Ukori biskupova namiesnika, koi je ovdje bio, da si nabavi hrane; a biskup mu napisa list, kom se traži opravdati. Odgovorio je biskupu, komu je obustavio ono četiri plaće, što je do sada uživao, već 20. tek. i ukoriv ga, doda da sama diela „mi hanno fatto distinguere, chè V. S. Illus. e Rev. non solo colle visite, ma con varj altri passi verso lo straniere, ha dato occasione che cresca l'.inganno „i da se čudi što ugadja čovieku, koi pod pokrenom vierozakona nije drugo, nego „perturbatore delle più delicate ragioni de Principi Amici e Confinanti, subornando i sudditi Veneti e Ottomani; che divulgando precetti per promovere tumultuarie unioni, ardisce conculcare le leggi divine ed umane, e che con cieco vaneggiamento azzarda intiere popolazioni al pericolo di evidenti rovine;" da je mogao uzpregnuti barem kaludjere; da ga cieni i da mu se na list zahvaljuje.

Prilozi 1—3.

Prilog uz depešu 16. pros. 1767. Ob. Prov. Ant. Reniera.

Ми Антонио Ренир ʒа превєдро владанє млєташко пр. ћенеро ȣ Далмацю и Албанию.

Ѕа ѡслȣжит господскȣ ʒаповїед превȣсвишенога сената даємо дикаиски на ʒнанє, да нїедна комȣнита үоек сȣдит кога драго бȣде мꙋща племена и колѣна нє смїє пѡд настежїєм пїєном како делит ѡд щата үинит скȣп, шасцанак, сбор вѣће ʒа ѡнога кои се не ʒна що є и како є и щои ȣ Махинє, ни дат мȣ кȣћȣ, помоћ обранȣ, толико ће се испȣнит пѡд кисерєүенїєм пїєном на вїерȣ ѡд боїєх.

Ис Которани 7 Деүембра аѱоз.

Антонио Ренир пр. ъенеро Марко Пакаȣүи серд.

Noi Antonio Renier per la Ser. Rep. di Venezia etc. Prov. Gnal. in Dalmazia ed Albania.

In obbedienza a Sovrano Comando dell' Ecc. Senato facciamo publicamente intendere e sapere: Che alcun Corpo o Persona suddita di qualunque luogo, ordine e condizione siasi non ardisca sotto le più severe pene, come delitto di Stato di formar ne dentro ne fuori del Pub. Confine indebite unioni, conventicole, conferenze o altre riduzzioni a favoredell' Ignoto annidatosi nel Comune di Maini, e neppure ardisca di prestare al med. nessuna sorte di ricovero, assistenza, o protezione. Così dovrà essere inviolabilmente eseguito in pena come sopra. In quarum etc.

Dato in Cattaro 11. decembre 1767.

Antonio Renier Prov. Gnal.

Marco Paulucci Seg.

Prilog uz depešu 16. pros. 1767. Ob. Prov. Ant. Reniera.

Ill. et Ecc. S. S. Patron Amatiss.

Vedo che il cuore di V. Ser. si è spogliato di quel compatimento, che aveva verso di me. Perchè così vogliono li

miei deboli nemici, li quali mai non possono discreditare un amoroso figlio presso un' amoroso padre, così non faranno di me verso V. Ser. perchè sono innocente, et avanti il S. Iddio et avanti V. Ser. Io non ho fallato in niente contro il mio Ser. Principe. E lo ho servito fedelmente fino ad ora, e lo farò in avvenire, così mi ajuti la fede. E quei baroni, che parlano dietro di me, sempre hanno mentito e spuzzato; e non hanno mai servito in niente il Principe. Ma vengono a mentire a Cattaro, e poi passati tre giorni si portano con nuove bugie da quel foresto, il quale si fà chiamare Steffano Piccolo, e stanzia in Maini. Da essi mi sono portato tre volte per scalzarlo: ma io non gli posso trovar ne principio ne fine: e mìmaraviglio di ciò che si fà, di ciò che si pensa, di ciò che si fabrica. Ma mi fido, che presto tutti li Diavoli daranno una gran risata, e più degli altri si sono impazziti li Calogeri tuoi sudditi. Quelli gran Senatori sono infedeli al suo Principe, ed al suo Vescovo, ed ogni giorno capitano a Cattaro e passeggiano, e cercano Ducali per divenir Vladiche, e sino ad ora hanno costato al Prencipe un tesoro; e poi li admettete alla V. Presenza, perchè vi portino delle menzogne, e le spargono per tutto il mondo. Io non ho altri pensieri, mio Ser. Principe, se non quello, che ho avuto sempre, ed avrò sino alla morte, e ti prego, e ti bacio le ginocchia, non ascoltar l' ingiustizia contro di me, perchè sono tra fuochi, da una li Montenegrini, dall' altra Stefano, dalla terza li Calogeri; e se vi unite ancor Voi, io sono del tutto desolato. Non volerlo fare in nome di S. Marco, perchè non ti sono infedele, ma fedele così non mi faccia perir la fede. E vi spedisco quella lettera, che mi hanno scritta li Cuzzi; ed io ho loro scritto, che stiano quieti. E Le auguro da Dio ogni bene et onore.

Li 28. novembre 1767. s. v.

Vostro fedel suddito e perpetuo spargitor di preghiere a Dio, *Vladica Sava Petrovich*, al servizio.

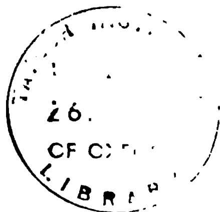

Lettera scritta dal Voivoda dei Monti Superiori al Vladica Sava in data 12. novembre 1767.

Santiss. e Sacrosanto S. S. Vladica Sava.

Alla vostra in Cristo amorevolezza: al nostro Archi-Pastore. La greggia vostra ci siamo insalvatichiti, perchè da te non abbiamo avuto caratteri: e solo ci pervennero lettere dai Capi di codesta parte, cioè, che sia il vero Imperatore, e nelli di lui caratteri Piccolo Steffano: e noi per la indubitata fede rimettiamo nel nostro Archi-Pastore la gran fede in Dio per illuminar chiaramente la sua gregge; come confidiamo nel nostro Archi-Pastore di ricever certa risposta. Attendiamo con questo nostro messo per la giusta verità e fedeltà, che abbiamo sempre avuto. Guarda non perdere la tua greggia, e tu solo sai il di più, ed aspettiamo il tuo veridico comando.

Di Vestra Santità

Umile servo Voivoda Ellia con tutti quelli dei Monti Superiori

Marino Vracchien Interp. Pref.

Prilog uz depešu 16. pros. 1767. Ob. Prov. Ant. Reniera.

Iz lista podpukovnika Dom. Bubića na Reniera.

„Quando mi fu communicato, ho spedito una persona destra per interpellare i andamenti e di ogni cosa dell' Ignoto Impostore. Questo racconta, che quattro giorni continui sempre è rimoto, ora cantare, ora ballare, e di continuo con loro bevere come gl'altri montenegrini, e poi dopo usci fuori di casa con quei domestici, e certi Braichi poco lontano di casa, dov' eravi un terreno di ortaglia poco discosto dalla casa detta, dove sfidò due Braichi a giocare alle piastre, e si cavò da dosso il suo zamberluchetto, e lo mise

in terra in deposito e fece sfido per giocare in un ponto. Il di Raic Stojano da Braichi fece mettere sopra zamberluchetto la sua strucha e cortello, e quel puntó guadagnò l' Ignoto. Di poi fece la sfida al figlio di Petar Nicev pure da Braichi, che aveva adosso una corgella guarnita in argento, e in un punto li guadagnò la curgella; fece portare la robba in casa, e li Braichi andarono spogli di arme con gran dispiacere e con stupore d'astanti, credendo tutti che scherzasse, e che averebbe ritornato la robba loro guadagnata, ma niente abbadò, ben si fece tenere la robba come vinta."

Depeša Antuna Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1767. 28. pros.

Uslied naloga 18. stud. javio je Viziru Bosanskomu i Paši Skadarskomu sve o Nepoznanu što znade, naime kako je u Mainu došao, biskupa i poglavice zanio; da je Nepoznanu naložio, neka se izseli iz mletačke zemlje, a da su ga zadržali ondiešnji stanovnici, koje je toga radi proglasom iznevierenimi izpoznao, ali na njih nemože silom, da ne povriedi granice turske, a Republika hoće najprije to, da s Turci bude prijateljica. U Arbanačkoj smatraju ga za lažca, pošto ga zovu *Okabàs*, sablazan, čarabac. Patriarh Pećski ipak posla mu konja i koješta drugo, tako i Grahovo. Pogodir se njeko ubojstvo u Crnojgori, zapoviednik i Serdar umah sve dojaviže Nepoznanu. Ovaj naredi, da se obični pazar ne drži više u nedjelju nego u petak, a tomu uzrok Marko Janović. Dne 21. tek. blizu Budve bje uzapćen kaludjer Josip Vukićević ravnatelj manastira Mainskoga, jedan od poglavitih buntovnika i drug biskupa Vasilije, kad je putovao u Rusku. Vodi o njem iztragu.

Prilozi 1—2.

Prilog uz Depešu 28. pros. 1767 Ob. Prov. Ant. Reniera.

List biskupu Save na predstojniha Wrachiena.

Ill. S. S. mio caro.

Io mi meraviglio, perchè si è meco sdegnato l' Illm. et Eccmo Gnal. Io questo Steffano, il quale si è intruso nella sua terra di Maini non lo ho introdotto: non lo ho chiamato, e non lo ho dichiarato Zar. Non sò nemeno ora chi egli sia per quello, che vi è a questo mondo. Ed io mi meraviglio, come si è impazzito il mondo, e quel del Turco e del Principe, ogn'uno corre a lui. O dovrà rissaltarne un gran bene, o una gran confusione. Ne io lo posso scacciare ora o Signore, perchè non ho tal forza. Ora è stabilito o coll' ajuto di Dio o con quello del diavolo. Ecco con lui si unì il Montenegro, ed anche il Primorie: tutto si è impazzito, ne si sà, chi è suddito, ne chi non lo è. Non sò quanto ciò sarà per durare. Se non che io povero vecchio perisco di dolore, vedendo il diavolezzo, che si ordisce. E voi mi oprimete dall' altra parte, e non ho alcuna colpa ne con voi, ne con altri, cosi mi ajuti Dio e la Beata Vergine. Io non sò niente di più di voi: se non mi avete preso di mira senza alcuna colpa. Ma lode a Dio fino a che egli mi mandarà qualche ajuto, mi sofrirò. E Dio vi conservi. 1767. decembre 21.

Vostro amico Vladica Sava al servizio.

Prilog uz depešu 28. pros. 1767. Ob. Prov. Ant. Reniera.

Copia di lettera scritta dalli Governator e Serdar del Montenegro a Steffano Piccolo, sigillata con l'Arma con aquila a due teste, fra le quali eravi una croce.

Illmo. et Eccmo. ed Altissimo, Grandissimo S. S. Padrone, Aquila Augusta, Angelo del Cielo, e Sole che ci ha riscaldato co suoi raggí, Steffano Piccolo.

Sà bene, che due Sagarziani hanno interfetto un Osdrinichio, dic iò diamo parte, come è del dover strettissimo

nostro a V. Altezza, ricercandole li ordini, che cosa dobbiamo fare di questi scelerati e trasgressorì. Se li ammazzaremo, brucciaremo la casa, o li conduremo vivi a V. Altezza, perchè siano giudicati, come meritano. Attendiamo la risposta col messo senza altro, e bacciamo prostrati a terra umilmente le mani.

Montenegro li primo decembre s. v. 1767.

Depeša Paskoje Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 12. sieč.

Turci namieravaju udariti na Crnugoru „per troncare tanta intelligenza coll'ignoto, ed impossessarsi possibilmente del medesimo in qualunque luoco si fosse." Progovara se i to, da Nepoznani stoji u dobrom odnošaju s biskupom Savom, i da ga je dopače posietio u Cetinju u družbi od 500 oseba, „ove non solo per più giorni abbiasi trattenuto, ma abbia ancora potuto spinger varie lettere alli Capi di tutti li cantoni per l'unione d'un grosso ammasso di gente, dichiaran dosi per il Czar Pietro terzo."

Depeša Antuna Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768 13. sieč.

Mehemet Paša Skadarski izviestio je svoju vladu o Nepoznanu, uveo je putne listove za sve, koji putuju u naše krajeve, naoružao je Bar, i postavio je straže na granici. Biskup Sava posla listove na poslanike ruske u Carigradu i u Beču, a s nami se dvojbeno ponaša. Po uzaptjenju kaludjera, primio je Stiepana na konak u Stanjeviću, i liepo ga gosti. Tražio je razdvojiti naše podložnike u onih Kotarih, ali jih Nepoznani budi blagodarenjem budi silom mal da ne sve k sebi pritiskao. — Dao je uloviti njekog kaludjera do-

šavšeg iz turske Arbanske, koi je ondje raznašao „che l' Ignoto fosse Pietro III.", i isto tako Zeka iz Podgorice, koi je pri Nepoznanu služio kao straža. Paša Skadarski poslao mu pismo, u kom nagiblje na misao, da se Republika sporazumi s Nepoznanim. Odgovori mu, da se sva sredstva ulagaju, neka bi se mir, Crnogorci poremećen, povratio

---

Depeša Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1768. 26. sieč.

Paša Skadarski dao je od poglavica podpisati pismo, u kom se kaže, da su Mletčani doveli Nepoznana u Mainu, i da su sakupili 30.000 vojske u Kotoru. O laži obaviestio je Baila u Carigradu. Patriarh Pećski, izvjeran od Beljerbega Rumeljskoga, a od Patriarha Carigradskog obustavljen „a divinis" posvetio je Arsenija unuka Savina za biskupa Crnogorskoga onda, kad je Crnogori bilo više stranaka, koje su prestale u šte se pojavi Nepoznani brinutjem Savini. Nepoznani dao je utamničiti dva ubojice i kaznio jih globom od 100 cekina, 70 za se a 30 sa one, koji su jih ulovili, a turskim poreznikom ote novce, što bjehu u Crnici kao danak primili.

Depeža Paskoje Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 31. sieč.

Pogranični poglavari turski odaslaše pismo u Carigrad „nella quale delineata siasi l' imputazione dell' esistenza dell'ignoto in Maini con intelligenza per parte nostra, e da cui possa esser egli mantenuto e tolerato." Turci namieravaju provaliti u Crnu Goru sa 20.000. U četvrtak došao je uz poziv Patriarh Pećski sa 50 osoba da posieti nepoznana.

Depeša Paškoja Cicogne izvan. Providura u Kotoru.

1768. 3. velj.

U sriedu 27. proš. mies. deset se starešina iz gornjih i dolnjih bregova skupilò, da sadje do nepoznatoga „per eccitarlo alla dichiarazione di sua persona e delle sue mire.“ U subotu pridoše k njemu s darovi, i kaže se „venissero accolti dall' ignoto stesso coll' animarli alla costanza e rassegnazione dei di lui cenni, e assicurarli nel tempo stesso, che in breve sarà per succeder l'esito delle sue promesse, e la manifestazione della sua persona, qual egli è di preciso, e che rapporto alla loro dubietà non le sarà per succeder alcun danno, ma che anzi frattanto passino alla scielta di persone capaci a sostenere i gradi di ufficialità nell' ammasso di 18.000 persone del Montenegro, promessole in accopiamento dell' altro grecismo, che dicesi tener pronto ad ogni sua richiesta.“ Zabranio jim saći na pazar u Kotor, te ne dolaze. Patriarh Pećski sutradan vrati se kući.

Depeša Mletačke Vlade na Ant. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. 4. velj.

Pošto stvar o Nepoznanu postaje sve to ozbilnija „poichè tuttavia questo si mantiene tranquillamente in Maini con direzioni di contumacia, riguardo alla prevaricazione dei sudditi, quali si moltiplicano in numero e giungono a disprezzare la indignazione, che in publico Nome con atto solenne gli avete dichiarita ed intimata, trova la maturità del Senato, affine di sedare e por termine ad un si scandaloso fermento e per togliersi dalle gelosie e dai sospetti della Porta e dei Commandanti Ottomani di comettervi rissolutamente di preparare li mezzi tutti per usare la forza.“ Neka vidi, jeda bi dobro bilo zauzeti i utvrditi koje miesto na polju

odakle bi se moglo uz prigodu lasno ili zasužnjiti ili iztjerati Nepoznana. Odobrava se, što je izjavio Paši Skadarskomu, i daje mu se oblast, da može zapitati pomoć od Obćeg Providura pomorskoga. „Una evidente prova poi della Publica disaprovazione alla condotta ed alle cose fatte da sudditi a favor dell' Ignoto sarà quella, che rissolutamente vi si prescrive di punir immediate colla pena di morte tutte quelle persone ree di Stato, che di presente si altrovano nelle Publiche forze, o che vi cadessero macchiate di simil colpa, facendo sospendere le teste loro o al margine del confine, o in altri luoghi li più opportuni, onde con questo manifesto esempio si persvadano non solo gl' Ottomani Comandanti delle rette Publiche massime, ma li sudduti ancora si ravedano delli passati errori, e richiamati siano a rassegnazione ed obbedienza." Uslied onoga što je spoznao iz iztrage povedene proti utamnicenu Podgoricaninu i kaludjeru neka zabrani izlaženje iz države bez putnih listova, da se tim prekine obćenje s Nepoznanim i s Crnogorci; i toga radi da namiesti straže po granici. Neka pako pazi na Grke toliko Arbanaške koliko Dalmatinske, i naredi knezovom sto treba da rade u tu svrhu.

Hvali se uza to, što je ukorio biskupa Savu, jer je Nepoznanu povierovao, i zato što mu je uztegnuo novac, koi mu je Republika davala. Uslied istrage neka obistini zločin kaludjera Josipa Vukićevića, koga je uhvatio častnik Dandrija, i koi je napisao onaj poznati list na njega, i neka mu dade konačnu kazan. Neka uhiti i na smrt odsudi Vuka Markova, Marka Zanovića i kneza Braićskog, kako je već valjda opravio sa ona dva iz Župe, započetnici nezgode, koja se dogodila s galijicami blizu Budve. A sve to da opravi silom ili lukavštinom i obećanji, ko što bude uvidio, da bolje smiera na cilj. [1])

---

[1]) Depešom 13. velj. opet mu se sve to iznova naložilo i žešće.

Depeša Antuua Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. 8. velj.

Pećski Patriarh dva dana se zadržao u Stiepana, pa se sastao u manastiru Mainskom sa Savom, Arsenijem i namiestnicom Stiep. Maroševićem.

Dobio je list od biskupa Save; no pošto je smatrao viesti tu navedene kao lažne, naloži Dandrinu zapoviedniku Bndvanskomu, da ga toga radi ukori. Na to se Sava poreče. Medjutim dobi i list od sama Stiepana, a do mala treći list od Save s pismom izvornim što mu je stigao od ruskoga konsula u Carigradu, i s obećanjem, da će tražiti, neka se Nepoznani u zapt baci.

Prilosi 1—6.

Prilog uz depešu 8. veljače 1768. Ob. Prov. Ant. Reniera.

Ill. et Ecc. S. S. Patron caro ed amatiss.

A V. S. Illmo et Eccmo confesso tutta la mia fedeltà, come ho portato e porto S. Marco nel mio cuore. Così mi ajuti Dio ed il med. S. Marco. E sempre mi sono affaticato per l' onore della Ser. Rep., e così venne questa figura in queste parti, e solo Dio sà quante cattive notti ho passato, dacchè è giunta. Senza sonno, senza pace, vedendo molta confusione. Infine ho parlato in Pub. come nemico di questa figura. Voglio sapere per chi ti ho da ricever: per saper la ragione delle avversioni del Serm. Prencipe. A lui sono venute tutte le parole all' orecchio. In fine quella persona venne a me in Stagnevich, e dopo molte parole mi confidò in tal maniera chì egli fosse. In fatti di verità, che lui è Pietro Terzo Imperatore delle Russie, e che ha questo pensiere in testa di aver colla Republica di Venezia eterna amicizia e pace. Ora Illmo. et Eccmo. Sigre. vedete qual sorte di amico vi ha conservato questa Craina; e non è perciò

giusto sdegnarsi contra la Craina. Io in questo tempo non posso che a seconda della fedeltà mia avvisare V. S. Illma et Eccma. per vostra miglior regola, che Egli è il medesimo Imp. Pietro terzo, come vi ho detto. E niente altro, se non che resto con molta venerazione di V. S. Ill. ed Ecc. qual di mia mano mi sottoscrivo

1768. 22. gennaro alla greca.

Pacifico Metropolita Sava al servizio.

a tergo

All' Ill. et Ecc. S. S. Patron

Il S. Ant. Renier Prov. Gnal. di Dalm. et Alb.

Cattaro.

**Пресли и презѕни гне гне и гне гне мили и претагл
ени.**

Вашему п. т. исповѣдуем сву мою вѣрнощ како сам носио светога Марка и носим га у мое серце тако ми помога бог и нши Марко и васде радно ѕа пощене прекре репие и како би до сад ова першона на ѡве крае толико ка кому богу ѕнат кое колико сам има ѕлиехъ ноћи ни спевають ни мира имаюћь видећи многе нитреге на уатимо ешам говорио пувлико протик ове персоне ѡћу ѕнат ѕа кога ћу примити едан уѕрок ѿ немилошти ѿ преведрога принчипа. Нему су све рѣчи доходиле у уши на у тим она персона досла е к мене на Шаневиће и по многих речи ѡткорио ше и скаѕа ми се по иштини да е ѡни нша персона Петар трети имперадур рушниски и да има ту миса у главу имать репувликомь венеҷїанском вѣчиу любавь и мирь: сад в. п. т. видите каккога в ю приатели дохранила ѡва краина и милога гоща нїе право сердит се на ѡву краину и у садасиє вриме не могу друго него по моеи вѣрнощи двисать в п: т. ѕа ваше болю регулу да е ѡио нши имперадур Петар како сам ви се река.

Не друго него ѡщаемь с пуном щимом в. п. т. кои ви се свѡм руком пописуему ѕаѕни генера в. по илирико

Смирни митрополит Сава Петровић на служву.

Превму и пресму гну гну и гру гну Антонїю Ренїеръ пру ђенералу ѿ Далматїе и Албанїе у Котор.

Prilog uz depešu 8. veljače 1768. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Vlastnoručni listić biskupa Save na Popa Kostu u Budvi.

Amico, se non avete spedito quella lettera, non la mandate, perchè è falsa, e noi siamo stati ingannati e nella nostra, imprecazione e nella nostra vista. Se l'avete spedita scriveteli tosto dietro in quel momento, che è falsa, e che siamo ingannati; ed aspettatene una vera in dimani, la quale mi è venuta da lontano con non poca spesa. E vi prego per Dio, se l' avete spedita, scrivete subito, perchè non mi prendano in bugia, e perchè non si perturbi quell' uomo. E speditemi cinque chiccare ed un pocco di caffè, se si può avere. E conservati. Ti spedisco un tallaro. Mandami della moneta.

(Službeni prievod).

Prilog uz depešu 8. veljače 1768. Ant. Reniere Ob. Prov. u Dalmaciji.

Ill. Ecc. Sig.

È molto tempo, che mi ritrovo in queste parti, nè opero cosa alcuna contro il diritto, e faccio, che questa gente sia capace del timor di Dio, e che stiano con tutti in pace e quiete, e che obediscano al Principe come a loro Padrone. Ora vedo, che unite gente per metter a saccho li tre Comuni, li quali non hanno fatto alcun male, e questo solamente, perchè io mi trovo tra di loro. Ora ti prego, non rovinare alcuno per mia causa, ma lasciami stare in pace, fino che vengano le chiare risposte e a Me, e a Te. Se ti porto dispiacere, stando qui sin che vengano le risposte sicure, e Voi dàtemi il passaggio, e resto in attenzione delle vostre lettere in risposta. Ma per voi sarà meglio, che io mi fermi qui, ed ora è in vostra mano scegliere ciò che volete.

Giorno 24. gennaro 1768.

Piccolo Stefano.

A tergo

All' Ill. Ecc. S. S. Antonio Renier Prov. Gnal. di Dalmazia ed Albania. Cattaro.

Prilog uz depešu 8. velj. 1768. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Ill. Ecc. S. S. mio amato.

Perdonami Ser. Principe, sono stato ingannato dal maledetto Diavolo, che si annidò a Maini terra del Prencipe. Ne mi ha mai potuto ingannarmi, se non che è venuto nel passato venerdi ad un ora di notte a Stagnevich con molta forza, perchè iò non voglio obbedire li suoi ordini; dove ci siamo molto sdegnati: Ed allora giurò sopra l'onorevele Effigie di Cristo, e sopra li Santi Evangeli, e sopra l'Effigie di Dio che Egli è quello, che si dice dal Popolo. Quando ho inteso questo Io mi sono ingannato, ed ho scritto a V. S. Ill. ed Ecc. una falsa lettera, ed anco la ho spedita a Budua al Mag., per farvela tenere, e la ho spedita col mezzo del Prete Costa, perchè ero in allora a Maini. Quando sono giunto a Stagnevich, mi fu tra due ore data una lettera del Bailo Moscovita a Costantinopoli ed ora spedisco a V. S. Ill. et Ecc. la copia della med. lettera, che mi è giunta in jeri come questo Diavolo ha confuso, ed ingannato tutto il paese. Ed in ciò hanno colpa li Capi, che non mi hanno voluto abbadare; ed io sono fedele al mio Principe, così non si rivolga in mia perdizione la Fede. E così spedisco le copie in ogni cantone, perchè vedano, che uomini siano, e dietro a chi vanno. Di più non sò cosa si farà in ora. Vi scriveremo; ed io non ho colpa: Nò per Dio, e per la sua madre e S. Marco, ma sono divenuto vecchio, e non mi obbedisce alcuno. E preghiamo Dio per vostra Serenità.

1768 gennaro 23.

Vladika Sava al servizio.

A tergo

All' Ill. et Ecc. S. S. e Pron.
Antonio Renier P. Gnal. di Dalm. e Alb., di Cattaro e Budua

Cattaro.

Пресвиетли п. г. г. гарлени!

Ѡпрощи ми пр. ђрїнципе, біо сам преварен од проклетога дїавола кої є доша ȣ Махїне ȣ земглїȣ прїнцїпоȣ. И нїє ме могл нигда преварити, но доће ȣ петак кої є паса на врȣ ноћи на Щаневїћїє велїком форцом да що їа не хоћїȣ обедїт нїегове заповїеди тȣ смо се ȣвио ннадїлї ї тȣ се закле на часни крст и на свето еванђїелїє и на прїлїке божие да є он исти кої говорї пȣк. Кад ја то чух, ја се преварих и пїсах вашемȣ п. п. т. фалсȣ кнїгȣ ї послах ȣ Бȣдвȣ маћїорȣ да ви є посглїє ȣ послѣдїє по попȣ Кощȣ за що ја бїех ȣ Махине. Кад ја доћїох на Щагнїевнћїє до двїє ȣре мене кнїга от Багла московскога из Константинна града є то вашемȣ п. п. г. шнглем копїȣ од їще кнїге коїа мї є јȣчер дошла како їе ови ћїаво свȣ земглȣ смȣтїо ї преварїо, а томȣ сȣ главарї крїви кои мене нїесȣ слȣшали а їа сам вїеран момȣ п. принципȣ тако ме вера не ȣбїла и тако шїглем копїȣ ȣ свакȣ нахїȣ нека виде каквї сȣ глїȣди и за кїем їдȣ. Већ не знам що ће се сад ȣчинїт, пїсаћїемо вї, а мї нїесмо за то крїви тако ми Бога и матере божїе и светога Марка о самощарл пак ме не слȣша нїко и молимо Бога за вашȣ п.

аѱѯи ганȣарїа. кг.

Prilog uz depešu 8. velj. 1768. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Sacratissimo Vescovo mio Patrone.

Alla lettera di V. S. Sacratissima delli 12 pass. ottobre rispondo, che l' Imperator di tutta Russia Petro Terzo è morto li 6 luglio 1762, e fu sepolto con li dovuti modi e con tutti gli onori dovuti nella Chiesa Catedrale nel nuovo Monastero d' Alessandro, presso il fù di gloriosa e immortal memoria suo Avolo Pietro il Grande. Io mi maraviglio, che V. S. Sacratiss. che in ora vi mostrate di così curto intelletto, e che perciò siete caduti in un aperta cecità, e col vostro popolo privi di lume, e credete a quel pezzo di suro, che si è fatto vedere tra di Voi; o per meglio dire al Diavolo et alla buggia ammaestrato nell' impostura ed indubitabile malfat-

tore, che non è con buona fortuna veduto. Io informo V. S. Sacrat. perchè è Egli ricevuto dal vostro popolo facilmente ingannato quando vi apparisce anche un pelo del nostro Sublime Palazzo, il quale sarà sdegnato, e perchè V. S. non mette alla vostra penitenza un poco di pensiero per liberar questo popolo dalla cecità; perchè non ti riduci li buoni uomini, che sono nel tuo luogo a ragione, e non fate vedere la impostura, e non la scacciate dalla vostra terra, perchè in fine sarete abbandonati; e le vostre chiese, et il vostro popolo dalla grazia Imperiale; ed Io resto con stima.

Da Pcra di Constantinopoli li 17. novembre 1767.

Di V. S. Sacrattiss. Illmo. Servo dell'Imperial Grandezza di tutte le Russie Secreto Conslgliere dell'Ordine di S. Anna K. e Ministro presso la Porta Ottomana

Alessio Oberscov.

Prilog uz depešu 8. velj. 1768. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Преосвещенѣншїн владнко! Господару мон!

На пїсмо вашего преосвещенства ѿ .вї. мїнувшаго Октобра обѣствую его нмперадор всероссїнском Петар третїи прещавїл са е Юла а҂ѱѯв-го и погребен торжесвено и са всеми прїстоиностми во саборной церкви Александровскага невскагѡ монащїра по будущом дѣда его блаженой и вѣчной слави предощонной памети императора Петра велїкаго. А удївлаїо са щѡ ваше преосвещенсто ѡ сем по нѣгнѣ находите са несвѣдоми и ерезѣ то впали во равное с нѣвеж-анвїм вашим народом ӡаблужденїе и вѣрїте повївшему са у вас плуту или кралїу и лажи на чїнѣнному кемьии будь собственихъ ӡлостїх или корїслївих видов; и ваше преоминщенство предуведомла-аю, что такое ваше и народу вашего побѣденїа и легколїаслїе вїсочаї-сему моему двору весма будет прогнѣвителна и котором ежели ваше преосщенство не прїложїте крайнаго вашего старанїа иӡлечїт

народ и ꙁаблуждениꙗ во мнѣниꙗхъ его о человѣке до вашем мѣсте находещем са, не иꙁведете плутовщко его и не иꙁжените иꙁ ꙁемаї вашеи конечно на всегда лишит вась обителии вашеы, и народ ваш ѿ царскиꙗ милощи їесам со ѡсобливї почтенїем

Иꙁ їмпери Константинополской

ѿ .ꙁї. Новембра аѱꙁꙁ-га

Вашего преосвещенства поко-
рни слуга его императорскаго
величества всероссїиском таини
совѣтнїк ѡрдїна светиа Анки
кавалер и реꙁидующи министра
прї отоманском порте

АЛЕКЅИ ѾБРЕСКОВ.

Копїа тотиа.

List Ant. Reniera Obć. Prov. na Sava Petrovića biskupa Crnogorskoga.

1768. 5. velj.

Ill. Rev. S. S. Oss.

Restai somamente scandalizato e sorpreso della lettera di V. S. Ill. e Rev. 22. decorso s. v., colla quale Ella imagino di poter legitimarmi un impostura sulla sola parola di un Impostore. Ho sentito poi nella susseguente sua lettera 23. detto, che si dichiara di esser statto ingannato, e che anco dal foglio venutole da Constantinopoli dal Sig. Residente di Moscovia le sono state fatte considerazioni capaci per disingannarla. Averei desiderato, che anche prima d' ora avesse Lei presa ragione dalli miei detti, e dalli miei scritti, per illuminar se stessa e codesti popoli dall' erore. Doveranno vergognarsi di lor seduzione, e detestare li seduttori. Ora tocca a Lei di spargere la vertà, ed Io mi riservo a farne giudizio secondo li fatti, che vederò. Intanto auguro a V. S. Ill. e Rev. lunghi anni, ed ogni prosperità.

Cattaro 5. febraro 1767. m. v.

Antonio Renier P. Gnal.

Depeša Paskoja Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 13. velj.

„Nelle recenti convocationi tenute dalli Capi nel montenero si dichiarò l' ignoto per il Czar Pietro terzo, passando in seguito con scorta numerosa a Stagnevich, ov' entrato in quel convento ch' è la ressidenza del Vescovo Sava, espulsò da di là li Callogeri, a risserva di tre Chierici, facendo pratticar il spoglio degl' effetti dei Calogieri medesimi, e l' asporto di 100 castrati di ragione del Vescevo a pretesto di riconoscerlo debitore di grossa somma de dinaro, che fù dalla Russia sominìstrato a suffraggio della serviana popolatione.

Si vuole per altro, che un tal passo lo abbia eseguito in vendetta di certa lettera, che il detto Vescovo diffuse in di lui discapito, colla quale lo dichiarava per un impostore; altri vogliono che sia stato il fomento del moderno vescovo Arsenie Plemenaz suo nipote per conseguir l' installo della dignità vescovile.

Qualunque sia il mottivo, è stupibile, che l'ignoto abbia potuto in si breve tempo conciliarsi tanto grado di superiorità e cieca obbedienza, potendo senza ostacolo mettersi al possesso delle sostanze del Prelato, che da quelle genti era tenuto in somma riputazione e dal voler di cui intieramente dipendevano.

Prima di staccarsi dall'espresso convento e ritornar in Maini, ove attualmente esiste, confinò nella propria camera il Prelato medesimo in figura di sequestrato, fissandogli una sentinella de vista, altra alla porta del convento con un corpo di custodia."

Depeša Antuna Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. 14. velj.

Biskup Sava razglasio je list poslanika ruskoga, i naredio da se jedanaestoga poglavice sakupe u Stanjević. Tu

su tri misli vladale; jedna da bude Nepoznani izagnan, druga da ga se ubije, treća da ga se predade mletačkoj vladi, a ove se je zadnje držao Sava. S prva Sava nije pristao uz Nepoznana; služio se samo tom prigodom, da nakloni narod k svomu unuku Arseniju; i valjda zato se kažnje povuče za Nepoznanim. No dolazak Pećkog Patriarhe, zahtjevanja Nepoznatoga, list ruski i groznje turske sad ga tjeraju, da podigne na novo svoju teokratičku vlast i strovali Nepoznatoga. Zato javno govori, da je Nepoznani ništa drugo nego izgonjeni prognanik; da sebe smatra za mletačkoga podanika; da pripoznaje Katarinu Caricu itd. te tako mnogo naroda za sobom vuče. Na suproć mu stoje kaludjer Teodosije i Nepoznani sa svojimi pristaši u Maini, Braiću, Cetinju i Osdreniku. Dva unuka Savina bila su u Maini, te su Nepoznanu naviestili, da će mu glavu odrubiti ako ne dokaže, da je on uprav Petar III. Nepoznani jih otjera, i sliedećega dana sa svojimi podje do Stanjevića, i tu pred sakupljenim narodom izjavi, da ako ne dokaže, da je ono što se o njem kaže, neka mu se glava odsieče, a kad bi to dokazao, da se odsieče biskupu i njegovim pristašem; da je Sava izmislio ruski list, kao rob mletačke vlade, kojoj se proda za 5000 cekina, da će za Sv. Gjorgja bolje sve dokazati, a da se medjutim predaje kao sužanj narodu; da Sava proguta sve novce, koji dolaze iz Ruske, te jurve 32.000 cekina itd. Prisutni ga uzklikom i pucanjem pozdraviše, a on se nastavi samovladaocem, namiesti straže u manastiru Stanjevićskom i Cetinjskom, uzapti Savu i Arsenija, a njihova namiestnika progna u Crnicu. Kaludjere odatle izpelja, a njihovo si imanje prisvoji, te ga podieli medj svoje. Hamiesti straže u Maini i na svoju kuću; ote biskupu nješto volova i janjaca, dva njegova unuka baci u zatvor; i poplieni manastir Crnički. Sve to učini buntovničkim načinom pomoću svojih privrženika, medj kimi sam brat Arsenijev. Ostali Crnogorci sve to paze zabunjeni.

Prilog uz depešu 14. veljače 1768. Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

Ill. S. S. mio caro.

Ho ricevuto la lettera di V. S. Illma. e gli ordini, che mi avete spedito col mezzo del vostro e mio fedel Protopop Pietro Blutcovich. Prima inchino l'Ill. et Ecc. S. Prov. Gnal. Ancor io ho ordinato tutto con lettere per ogni cantone prima che venisse il S. Protopop, ed egli medesimo vi dirà tutto a bocca, e spero nel Sig. Iddio, che il vostro core si chiamerà contento, e vi spedisco la lettera medesima, che mi ha scritto da Costan. il Bailo di Moscovia, e che non te la debba interpretare altri che Ivo Perov egli te la tradurrà parola per parola, e te la ridurà in lettere serviane; e che me la spedisca subito, perchè quella in ora è tutta la nostra vita e la nostra forza, e Dio vi rallegri.

1768 gen. 25.

Di V. S. Ill. Servo Vladica Sava al servizio.

a tergo

All' Illmo. S. S. Sop. Stefano Vrachien Cattaro.

Marino Vrachien int. Pref.

Recepte li 6. feb. $^{1767}/_{8}$ m. v.

Depeša izvan. Prov. Paskoja Cicogne u Kotoru.

1768. 24. velj.

Nepoznani pregledao je manastire Cetinske i Mainske, uzapti njihova imanja, te i sama biskupa. Dieli pravicu medj pravdači.

Depeša Mletačke Vlade na Ant. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. 10. ožujka.

Pošto se sve više uzmnaža sliedba i sila Nepoznatoga, koi se zavadio s biskupom Savom i pomoćnikom njegovim

Arsenijom, ponavljaju se nalozi upućeni mu 4. i 13. veljače s. p. — Čim sasvim nejasno dolazi ponašanje Nepoznana naprama biskupu Savi, neka nastoji odkriti, „se per aventura fosse passata sopra di ciò una qualche secreta intelligenza tra esso et il vescovo Sava predetto. Per tener poi sempre viva nell' animo de' Comandanti Ottomani la rettitudine delle Publiche massime e delle direzioni del Senato, onde togliere qualunque gelosia o sospizione, vi si incarica precisamente, come con nostra approvazione pratticate verso li Baili alla Porta, a continuare le partecipazioni anche verso li vicini Comandanti Turchi di quanto emerge sopra l'affare medesimo, e di quanto Voi pure eseguite, e vi procurarete assieme da loro la notizia di quegl' Ordini e commissioni, che per avventura dalla Porta stessa fossero ad essi avvanzate nel proposito, tenendovi in oltre occulato per verificare, se li Turchi pensino e rissolvino con numeroso corpo di gente d' innoltrarsi nel Montenero per cercare l' Ignoto ovunque fosse, locchè c'indica in suo dispaccio cotesto Proveditor Estraordinario."

Depeša Mletačke Vlade na Ant. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. 17. ožuj.

Na ugodno znanje prima se, sve što je učinio da podanike u vieri uzdrža, smrt kojom kazni kaludjera i Ceka Jurovića pristaša Nepoznatoga, lovke namieššene da ovoga ulovi i utamani, zabrana da nitko bez putnoga lista prieći granicu ne smie, da Crnogorci ne mogu uliesti u ograde utvrdjenih gradova, i da je s njimi obustavljeno svako trgovanje. Neka traži razaznati, u što se tiče Republike, koje li će korake Porta učiniti proti Nepoznanu, posto obstoji naredba da nitko ne smie ni najmanje vriedjati njezine zemlje. S Turskimi zapoviednici neka uztraje prijateljski obćiti.

Depeša Paškoja Cicogne izvan. Providura u Kotoru.

1768. 24. ožuj.

Veli se, da je Nepoznani oslobodio biskupa ob zapta, i da ga je ovaj posietio. Turci pobližnji misle, da sporazumno s nama radi. Toga radi već se Paša Bosanski obratio na občega' Providura.

Depeša Mletačke Vlade na Ant. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1768. 26. ožuj.

Stvar o Nepoznanu čini se sve više ozbilnija, navlastito u što se tiče Porte „la quale, come rilevarete dall'annessa copia di dispaccio Nr. 13. de Baili nostri, declinando dalla passata dissimulazione sopra l'Ignoto, si ha poi convertita in una certa difidenza e mala impressione, che si manifesta maggiormente da un' osservabile silenzio, ch' essa tiene colli Dragomani nostri, e da quelle disposizioni e preparamenti militari, che va facendo." To sili Senat „a commettervi d' incalorire al maggior segno le vostre direzioni, approfittandovi del tempo ed operando col più interessante fervore e diligenza, acciochè segua al più tosto la estirpazione dell' Ignoto stesso e de suoi seguaci, e di procedere ad una qualche operazione di fatto contra la terra di Maini, la quale lasci impressa ad universale terrore e freno la Publica indignazione." Što bude izradio ili izraditi naumio neka javi Zapoviednikom turskim, da uvide naše pravedne namiere.

Depeša Paskoje Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 29. ožuj.

26. tek. nepoznani s družbom od 40 sadje blizu Budve, i htieo je uloviti 4 konja županska hranom natovarena i marvu koja je naokolo pasla, ali ga naši s pucanjem odbiše.

Depeža Paskoje Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 8. travnja.

Opet se Patriarh Pećski povratio u Mainu k nepoznanomu, koi se jakom silom okružio, i komu su sada Crnogorci naklonjeni „con sentimenti di somma costanza.“

Depeša Mletačke Vlade na Ant. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1767. 14. trav.

„Le gelose scoperte riuscite alla desterità dei Baili nostri alla Porta sul noto affare dell'Ignoto ... persvadono la prudenza del Senato a diriggervi le seguenti istruzioni.“ Neka pripravi sve što bi mu trebati moglo, da uz priegodu i bez povriede turskih podanika uzmogne udariti na Nepoznana, suzbiti ga kad bi se oprieti smieo i obsešti ga, a medjutim da upotriebi „tutti quei modi d' industria e di premj, onde con espeditezza disfarsi di lui „kako mu je naloženo bilo. Slobodno mu dignuti iz Dalmacije primorske vojaka do potriebe, ali ne iz nutrnje, jer ova mora paziti na Bosanskoga Pašu, koi kupi vojsku po nalogu Porte, koja mu je povierila ovaj posao. U nuždi neka se obrati na Baili i na Senat, pošto se ovaj čin „reso grave e per tutte ie viste assai molesto e spinoso.“ Onim koji su se osviestili, neka obeća vladinu milost, i neka upotriebi sve druge raz-

borite načine „onde non dar verun adito a Comandanti Turchi di collidere con nostri sudditi a danno dello stato."

U priloženoj depeši od istoga dana na Baile u Carigradu, Senat jim se liepo zahvaljuje, što su odkrili naloge Portine na Pašu Bosanskoga, te jim se nalaže, neka izvieste Portu, da je Republiki puno stalo do njezina prijateljstva, da toga radi, čim se prikaza Nepoznani u Mainih, umah se zapoviedilo Obćemu Providura „di disfarsi di quell' Impostore . . . che poscia si aggiunse ordine di usar contro lui la forza; che in tal senso furono presentati alla Porta due promemoria per farla avvertita di tutto, ma che essa non fece capir mai la sua intenzione; che dovrebbesi contro esso Ignoto agire da ambi gli Stati sul proprio relativo tenore, e per tal modo mantenere religiosamente le sacre capitulazioni della perpetua pace." Da traže svakojako dobiti od Porte brž i odlučan odgovor, i da zato, ako nztreba, dadu novca.

Depeša Vlade Mletačke na Ant. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. 22. travnja.

„Fatto inteso il Senato dall' Ambasciator nostro in Vienna delle risoluzioni dell' Imperatrice di Russia, che allo stesso ambasciator fu comunicato dal Principe di Gallicin, ed insieme delli desiderj della medesima, perchè coll' assistenza e col mezzo nostro si verificasse la spedizione e l' ingresso nel Montenero del Sig. Merch consigliero di legazione di quella Corte, e ciò per l'oggetto di togliere il fanatismo introdotto in quella rozza gente a favore dell' Impostore, ed indurre quel popolo, anche colla minaccia di abbandonarlo o alla espulsione o al fermo e castigo de l'Impostore medesimo, ha creduto la maturità publica di prendere quelli consigli e provide deliberazioni, che vi spicheranno non solo dalla Ducale scritta allo stesso Ambasciator

nostro, ma anche dal viglietto, che per ordine publico dev' egli far tenere al sudetto Principe di Gallicin." Kad bi Merk prišao u one strane, neka se s njim ne pušća u nikakvo sporazumljenje.

Priložena je depeša na poslanika u Beču, kojom mu se javlja, kako su se sva sredstva u dielo stavila, da bude lažac utamanjem; da zato Merka ne trebuje, a da bi valjda moglo njegovo došašće dosta pokvariti, jer bi to moglo Portu u sumnju navesti o izkrenosti mletačkih namiera. — To se isto ponavlja u listiću na Galicina.

Depeša Pas. Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 13. svibnja.

Nepoznani držao je zbor u manastiru Cetinjskom, pa se sadrža u Koatru Njeguškom. Čuje se, da je rekao poglavicam, neka miruju, dobro obće s Mletčani, Turke ne vriede, dok se vrati iz Beča, gdje kani otići na njihovu korist, te da će se sastati i s obćim providurom Mletačkim.

Depeša Vlade Mletačke na A. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. 14. svibnja.

„Con piacere s' intende dal vostro dispaccio de n. 176 l' allontanamento da Publici Stati dell' Ignoto, portatosi nel Montenero, e che sarebbe molto desiderabile, che nei medesimi non facesse ritorno, lochè per quanto può da voi dipendere, procurerete, così, se mai si rissolvesse di fare regresso, e stanziare in Maini, v' incarica nuovamente il Senato a ravivare li modi d' industria, che avete disposti, onde succedesse alle fine con questo mezzo il totale annientamento di tale incomoda e molesta figura. Si approva che

abbiate fatto piombare intanto un qualche mortal colpo sopra alcuno de principali contumaci Mainotti, e sarebbe maggiormente uniforme alla volontà nostra, se mai fosse possibile, che più publica si rendesse la indignazion del Senato verso de medesimi, principalmente colla demolizione et atterramento dell'abitazione, in cui esso Ignoto fece dimora. Osservabile poi conoscendosi la condotta del Patriarca di Pech per la lettera Pastorale fatta leggere nel consiglio della communità di Pastrovicchio, accompagnata pure da altro foglio di quell' Archimandrita Gliubissa, procurarete colli modi da voi creduti li più opportuni di farlo uscire da Publici Stati, approvandosi indi li seriosi rimproveri avvanzati alla detta Communità, e per la responsabilità, cui l' avete chiamata per ogni futuro trascorso." Neka pazi na Grke, i sve, što bi dočuo o Stiepanu, neka javi zapoviednikom Turskim, a to „per far conoscere vieppiù a medesimi la sincerità delle nostre direzioni."

Depeša Ant. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1768. svibnja.

Sakupio se vojsku „e se appertura si desse alle publiche viste da poter dentro le publiche tenute stringere, bloccare e disfare l' Ignoto impostore, supplico l' EE. VV. ad essere persvase, che qui non è negletta alcuna diligenza o disposizione relativa alla publica volontà, siccome giamai furono negletti li modi d' industria e l'esibizioni di premio, sebbene tutt' ora mi convenga di sospirarne l' effetto."

Depeša Pas. Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 1. lip.

Nepoznani prosao je u Stanjević k biskupu Savi, a oba su se pako izpod Maine sastali s Patriarhom Pećskim i tu

riešili, da, kad nebi mu Mletčani dali siegurni prolaz kroz njihove zemlje, puste se u dogovore s Turci o miru uz ponude danka i taoca. A pošto mu je doglašeno bilo, da, ako se ukrca na Cukovićevoj tartani, biti će u more bačen, zato već se obratio s listom na Pašu Skadarskoga i na Vezira Bosanskoga za dogovor o miru, a namierava udariti na primorje mletačko.

Depeša Pas. Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1868. 15. lip.

Drugovi Nepoznatoga provališe u Kotar Pastrović na osvete radi krvi prije prolite. Pastrovićani pitaju mu pomoć.

Depeša Mletačke Vlade na A. Reniera Obć. Prov. u Dalmaciji.

1868. 9. srpnja.

Turci su odlučili provaliti u Crnugoru, ako jim Crnugorci uzkrate predati lažca i patriarhu pećskoga. Što se pako tiče „alla ricercata opposizione alle fughe e particolarmente a quella dei Principali Rei Montenegrini, voi profittando dell' angustia delle avvenute dal Montenegro nel Publico Stato, disponerete immediatamente ai siti opportuni quelle custodie di truppa, onde la resistenza delle medesime vaglia ad ottenere, che ne l'Ignoto, ne veruno dei suoi aderenti, come nemmeno alcun suddito del Montenegro, insistendo, possa fuggire entro il Publico Confine, sicchè dall' inseguimento non avengano molesti inconvenienti·" Neka zabrani našim i ma koju pomoć pružiti Crnogorcem, svaki svoj korak doglasujuć turskim zapoviednikom s molbom, da mu i oni jave sve što rade.

Mrka neka pusti u Crnugoru, jer tamo ide po nalogu svoje Carice, no ipak neka i to javi Turskom.

Isti dan je pisano bailom u Carigradu, te su pohvaljeni, što su sa 700 cekina sravnali razpre tičuće se Crnogore, te da se Porti obvežu, kad bi navalila na Crnugoru, da će Republika uz nju pristati „coll' opponere ogni communicazione, provedimento e soccorso a Montenegrini, ed anzi coll'impedire assolutamente la fuga dei Principali Rei, onde prevenire i disordine dell'inseguimento.“ Neka izjave Porti, da je Republika na ugodno znanje primila, da će njezini vodje sporazumno s Mletačkim stupati proti Crnojgori, i neka ju osieguraju, da će Republika vierno svoje obećanje izpuniti.

Depeša Mletačke Vlade na A. Reniera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1768. 4. kol.

Dobit će nasliednika. — Neka digne 2300 krajišnika i sakupi u Spliet, gdje će se pako ukrcati. — Eto dolazi nadpukovnik Virtebourgh, koi je sastavio osnovu kako treba postupati proti Crnojgori, i koi će ju izvesti. Odlučeno, da se oboružaju brodovi, tvrdjave u Arbanaškoj i t. d., šalje mu se dosta bojne sprave; a neka dobro usnaži granicu Sinjsku i Imoćsku, pošto će Paša bosanshi proći vojskom u Gačko [1]).

Depeša Pas. Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 30. kol.

Prošao je Beljerbeg Rumeljski u Podgoricu sa 20,000 vojske, gdje će do mala i Paša Skardarski sa 15.000 i još dva druga Paše, da udare na Crnu Goru.

---

[1]) 11. kol. u Senatu bude odabran Ivan Zusto izvanrednim Providurom u Arbaniji s vlastju, koju ima Obći Providur.

U naputku što je Senat dao Ivanu Zustu odlazećemu u Kotor za izvanred. Providura.

1862. 24. rujna.

Neka u proglasu stavi, da je zabranjeno „sotto pena di morte di dar ricetto a qualunque persona, non che ad effetti di verun genere di Montenegrini;" a da s njimi podnipožto ne obći.

Depeša Ivana Zusta izvan. Providura u Kotoru.

1768. 29. ruj.

Turci do 60,000 u dva odiela pod Bjelerbegom Romeljskim i pod Pašom bosanskim provališe tja do sriedine Crnogorske, ali Crnogorci: „non si dispongono ad aderire alla volontà della Porta col consegnare l' autore della corrente tragedia Steffano Piccolo e il Patriarca di Pech con altri principali capi e fautori delle novità promosse." Crnogorci drže Stiepana za onoga, za koga se on izdaje. K njemu su priklona i tri naša Kotara. Priredio sve naokolo brodove, da tjeraju dolazeće brodove, i stavlja straže na granici po osnovi gjenerala Wirtebougha. Zima će zapregnuti Turke, koji se okrutno ponašaju, a to čini Crnogorce biesnijimi. Ovih dana Beljerbeg popali Crnicu, te se je „successivamente nato un attaco tra due partite di Montenegrini e di Turchi, in cui i primi con la tenue perdita di 5 o 6 persone asportarono sette insegne dei loro aggressori e ne fecero perire 122, fugati gli altri, che si ritirarono al proprio campo. Il Passà di Bossina, assalito una specie di forte costruito nello stretto di Ustrugh e guardato da gente Montenegrina, se ne rese padrone, fuggiti i difensori, come partecipa egli medesimo. Nonostante varj tentativi furono sinora praticati per introdurre nei publici stati persone, animali ed effetti provvenienti dal Montenero, e sono stati repressi dalla vigilanza della gente disposta in difesa della linea." Javio je poglavicam turskim svoj dolaz i cpremnost na njihove želje.

Prilog uz depešu 29. rujna 1768. Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

Noi Zuuane Zusto per la Serenissima Republica di Venezia Proveditor Estraordinario in Albania con autorità Generalizia.

Prima ancora dell' avvicinamento delle truppe Ottomane destinato ad agire contro il Montenegro ha il provvido zelo dell' Eccel. Signor Proveditor General Renier con suo Proclama di 29. agosto decorso risolutamente proibito per oggetti di Stato a tutti li sudditi di questa Provincia di dar ricetto e ricovero a persone ed effetti de Montenegrini. A tal oggetto pure è stata estesa linea da terra con molti appostamenti di milizie per impedire qualunque contraffazione in questo genere, e da noi è stata dilatata anco per la via del mare con la destinazione di molte barche armate, onde in qualsivoglia escogitabile modo non possa aver luogo delusione alcuna; e

Essendo però molto stringente il motivo di rinovare il Proclama già publicato stante l'accesso seguito delle Truppe Ottomane e l'incominciata invasione di Montenegro, facciamo publicamente intendere ed. espressamente comandiamo, che alcuno de 'sudditi niuno eccettuato non abbia a farsi lecito sotto qualsivoglia colore o pretesto di ricevere in salvo qualunque sorta d'effetti spettanti a Montenegrini, e molto meno dar ricetto o prestar assistenza alcuna alle persone loro in pena delle più summarie esecuzioni e della publica indegnazione.

Il presente sarà publicato ed affisso ne luoghi soliti non che circolarmente trasmesso a notizia universale, e per iscoprire gli innobbedienti, se mai vi fossero, sarà tenuto aperto processo d'inquisizione, saranno ricevute denunzie e dato premio di ducati 200 al denunziante avutasi legale prova della colpa denunziata. In quorum

---

Prilog uz depešu 1. list. 1768. Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

List podkonsula Skadarskoga Duoda od 28. rujnà 1768 na Zusta.

„Avviso a V. E. con questo messo, che spedisco ecpressamente, come l'Ecc. S. Mehemet Passà con il suo esercito, che furono 12,000 persone, in accompagnamento del Chicaggia del Belgerbei di Romelia con 5000 persona, e con l'Ecc. Ali Passà di Giacova con 1500 persone li 24 del corrente si sono entrati dentro in Montenegro. Prima hanno dato fuogo alla villa di Cadena, che furono più di cento case. Dopo ch'hebbero finito dal brucciare quella villa, l'esercito si è avanzato entro la villa di Giuhodeli. Parte dell' esercito andò di sotto per una pianura e parte dell'esercito ando sopra le case in monte, dove trovarono gran robba, che non avevano potuto da che parte scamparli, et anche animali, e poi hanno dato fuogo a quella villa di Giuhodoli con tutti li suoi contorni, e quel giorno hanno incenerite più di 1600 case e prese 54 teste, e l'Ecc. Mehemet Passà tutte quelle teste le mandò dal Belgerbei a Sabiaco.

Li 25 del corrente tutto il giorno e tutta la notte Iddio mandò una grandiss. pioggia in Montenegro, che tutto l'esercito si è bagnato di schioppi e di fišecche con polvere e anche particolarmente il pane di biscotto. L'esercito andato da cottesto Ecc. Mehemed Passà in sino Lamentati. Poi il Passà il suo esercito lo ha licenciato di partire alle loro case, e anche l'esercito del Belgerbei è arrivato tutto in Scutari e domani partirà per i suoi terreni. Il Chiecaggia del Belgerbei è andato a Sabiaco con poca gente, dove presentemente si sono ritirati da Montenegro. Per questo anno non credo, che andaranno più a Montenegro in sino in altro anno verso la primavera. Il Belgerbei ha intenzione di far questo inverno a Podgorizza, e poi non si sà. Il Visir in Constantinopli il Gran Sig. lo ha mandato in esilio. Lo voleva decapitar, et ha messo per Visir in Costanstlnopli per nome Hamsa Passà.

Oggi mi sono arrivato iu Scutari insieme co l' Eccl. Mehemet Passà con tutto l'esercito. Parte dell'esercito sono venuti per via di terra per la strada di Craina e parte semo venuti con il Passà con li copani delli Dulcignotti e con le londre. Io sono stato per tutti li luoghi con il Passà e con il Belgerbei et ho fatto di spese otto zecchini."

Depeša Ivana Zusta izvan. prov. u Kotoru.

1768. 6. list.

Odpravio je nješto vojske pod gjen. Wirtzbourgom proti iznevierenim Kotarom. Zapoviedi, da se crkve štede, pošto su Grci vierozakonskim duhom i po lažívcu razpaljeni. Napreduju Turci biesniti po crnoj gori; ali se čini, da i oni „abbiano risentito non indifferenti discapiti con perdite di gente, principalmente derivata dalla qualità della situazione." Turci gledaju, da stisnu Crnogorce gdje na vis, da jih po oskudici svega prisile na predaju; a dobro bi bilo da ovrše posao prije kiše. Čuje ipak, da su već na uzmak, a to je zlo po nas radi troška na stražu. Izvestio je Turke o našem ponašanju naprama Crnogorcem.

Depeša Ivana Zusta izvan. Providura u Kotoru.

1768. 13. list.

Naši su predobili Mainski Kotar, odkle su stanovnici pobiegli. Pobori se preda, a 20 poglavica njihovih u uze. Ostaju još Braiki. Straši se, da će tursko poduzetje udariti u bah. Lasno su podčinili Bielopavliće, Kuze i Pipere, ali dolnji Kotari ne daju se radi čvrsta položaja. Uz to Beljerbeg i Paša ne radi složno sbog takmačtva, i neprijateljstva medjusobnoga, a to jer drugi put Paša je sam radio o ovom poslu. Obe je liepo nadario.

Depeša Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 20. list.

Beljerbeg mu piše iz Skadra: „d'aver eseguita la sua commissione, sottomessi i sudditi contumaci con l'incendio delle case ed effetti, e dopo aver ricevuto numerosi ostaggi e lasciati ordini per l'osservanza delle capitolazioni di pace. „Čini se, da namierava baciti na Pašu svu odgovornost; no ovaj „incontrata però vigorosa resistenza fra situazioni quasi impenetrabili, inoltrandosi anche la stagione con pioggie frequenti, si trovò egli in necessità di maneggiar accordi con sudditi ribelli, di patuire somma discreta di soldo a titolo di tributo, di contentarsi di pochi ostaggi con impegno di averli a deponere in Nixichi sino all' adempimento dell' esborso, e di allontanarsi da quelle parti, come si vocifera aver ultimamente fatto.“ Turci su se lošo ponili. U manastirih naši su našli pisma, iz kih se vidi, da su Patriarh Pećski i Stiepan u odnošaju stali s cesarskom krunom, da izneviere pobližnje turske pokrajine. O Stiepanu i o Patriarhi: „non era certa l'esistenza durante l' invasione; usciti dai nascondigli, sono tuttavia nel Monte Negro, in cui non possono che sparger qualche nuova infezione e diramarla altrove.“ Crnogorci su napali na Poborjane s izlikom, da tamo je njihovih stvari, ali jih pukovnik Lucić uzbi. Obaviesti Baila o svem.

Depeša Ivana Zusta izvan. Providura u Kotoru.

1768. 13. stud.

Nadvladao ona tri iznevierena Kotara, Maini, Pobori i Braihi, sveza do 110 okrivljenika i baci u galije. Poglavice izbiegoše u Crnu Goru. Dao je srušiti jim 34 kuće, manastir Sv. Venerande od Maine izim crkve, gdje „i calogeri furono i primi ad alzar cattedra di pestilenza a favor del nuovo fanatismo.“ Vodi sud o okrivljenicih. Njeke će

odsuditi na smrt, njeke na galiju; bjegunce će lišiti imanja i smrtnom kaznom prognati. Tri su od njih, koji ga više trude: Arkimandrit Praskvice Vasilje Ljubiša iz Pastrovića, Arkimandrit Gregorije Drekalović iz Kuca i Marco Jovov Sekula iz Cetine, ova dva od njekoliko godina stanujuća u Maini.

Depeša Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

1768. 10. pros.

Beljerbeg zapita mu Drekalović, a on mu ga preda. Paše Bosanskomu odpravi darove po kneza Stan. Buroviću. „Non ebbe riguardo il Passà di palesar sinceramente, che i Ragusei da una parte e Mehemet Passà di Scuttari dall' altra non avevano mai cessato di dar alla Republica imputazioni di connivenza con l' Impostore, mostrandosi contro la falsità dei primi tanto commosso, che giunto allora un loro corriere con lettere, non li reputò nemmen degni di risposta." Crnogorci nisu još izplatili nijedan obrok, dočim moraju izručiti ili Stiepana ili 150 kesa novca. Stiepan je u Crnoj Gori.

Depeša Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

1769. 20. siečaja.

„Dacchè segui la mia elezione, in venerazione ed a dempimento della pubblica volontà tutte le meditazioni mie si sono rivolte a questa parte, ove doveva condurmi il grande impegno di Servire V. Ser.

Ma in tanta varietà di pensieri principalmente diretti a considerar la persona dell' Impostore Steffano non sapevoc oncepire, come un forestiere per nazione ed origine affatto sconosciuto, comparso in figura vile, abbieta e miserabile avesse potuto imporre a tante Popolazione sud-

dite e confinanti, e farsi autore di turbolenze molestissime. Non mi era ignoto, che taluni lo qualificavano per emissario di qualche potenza straniera, ma scorgendolo senza assistenze e senza soldo, che ha forza di attraer facilmente adoratori e seguaci, non poteva altribuirgli, che non gli si conveniva in alcuna maniera. So che i più deboli ingannati e sedotti lo riconoscevano pe' Pietro Terzo Imperator delle Russie; ma un fatto abbastanza noto, che venne a chiudere il corso alla di lui vita, non lasciava angolo a supposizione alcuna. Altri se lo figuravano di condizione e professione laica, ed altri Ecclesiastica, indotti iprimi dall'abito esterno, ed i secondo dall' uso frequente di misteriose parabole, dalle quali nei ragionamenti e nelle lettere era solito di servirsi per affascinare il volgo troppo credulo e rozzo, che riceve con ammirazione ciò che non giunge a capire. Per tutto questo non avevo argomento, che di carratterizzarlo per uomo quanto povero ed ignoto, altrettanto celebre per industria, sagacità ed impostura. Ma tuttavia sembravami incomprensibile, come gli fosse riuscito di rappacificare e riunire con prodigioso effetto tante Popolazioni barbare, inimicate e divise per omicidj e per altre reciproche violenze; e sopra tutto come avesse potuto prevalere al Vladica o sia Vescovo del Monte Nero, che rispettato e venerato dai Greci, riguardevole per dignità, per fortune e per numero di aderenti e congiunti, era già in possesso sopra quelle popolazioni di un dominio pacifico ed assoluto, spogliandolo dell' autorità propria e fin della libertà con personale arresto, con asporto di greggi di sua ragione, e con altre direzioni di superiorità indipendente, umiliate già e VV. EE. dalla esatta diligenza dell' Ecc. S. Gual. Renier.

Restavami dubbio, se queste dimostrazioni tanto sorprendenti e in conseguenza sospette fossero vere o palliate, se sincere, o tra loro studiosamente concertate. Finalmente i mezzi stessi, che ho adoperati per render libera la confinazione da una persona tanto pericolosa mi condussero di

mano in mano a scoprire l'arcano, che era mascherato e nascosto sotto una insidiosa apparenza.

Avevo compreso, che la gelosia suscitata dall' Impostore non poteva intieramente cessare finchè egli continuava a trattenersi entro il Monte Nero, e sono quindi disceso a credere, che il di lui allontanamento si rendeva assolatamente necessario. Inutile a qnesto importante oggeto ogni esperimento della publica forza in alieno stato, l'attenzione tutta doveva restringersi a sole pratiche private condotta dalla desterità ed avvalorate da offerte di generoso premio, Come in quella situazione non potevano aver accesso sicuro è pronto se non i Montenegrini medesimi, -così col mezzo di persone confidenti fatto tentar alćuno di essi, ho rimarcato con sorpresa, che questa volta anche tra gente empia, sommamente rapace ed estremameute venale l'interesse non trovava ingresso, nè la solita faciltà.

Giachè per questa parte svaniva ogni speranza di esito favorevole, non mi restava che far prova del Vladica stesso, per riconoscere anche fondatamente la realtà delle di lui intenzioni.

Mi aveva egli scritto più lettere, che ho l'onore dirassegnare all' S. E, V. V, da me lasciate senza risposta a tenor del pubblico commando. In esse si è doluto di essere stato abbandonato dalla carità pubblicà senza alcuna ragione, di aver senza colpa patiti danni sensibili, di essere stato manumesse dalle milizie le di lui rendite entro questa Provincia, invasi ed occupati i conventi di sua residenza, posti in dimenticanza i di lui meriti, mostrando ancora di far qualche passeggiera esaggerazione contro l'Impostore senza però nominarlo. Quanto un raffinato ingegno è capace di ordire per conciliarsi favore e compatimeuto, tanto si trova espresso nelle lettere stesse, nelle quali non lascia di far pure ostentazione di credito appresso la di lui nazioue per esser riputato abile ancora a rendere in opportuna occasione qualche fruttuoso servizio.

Ho destinato persona fedele ,ed a lui ben accetta con

segrete istruzioni, e con divieto di far uso del mio nome, me, per trattar seco e disponerlo con motivi di quiete utilità e decoro a far espellere dal Monte Nero l'Impostore Stefano' e il Patriarca di Pech, giacchè era impossibile il persuaderlo a farli fermare e consegnare, chiamandolo a seriamente riflettere: che per colpa di ambidue era seguita la recente invasione dei Turchi a grave danno del popolo e pericolo assai maggiore, se i due Commandanti Ottomani avessero operato con reciproca intelligenza e buol na armonia; che l'attuale esistenza di tali persone neluogho istesso, avevano già eçcitato l'incendio delle prime turbolenze, poteva facilmente risvegliare i Turchi a qualche nuova espedizione più cautamente disposta, e con più vigore eseguita; che in caso di niuna invasione era inevitabile la desolazione del popolo anche altre volte successa e nella comune rovina si rendeva irreparabile quella di lui medesima; che con la tolleranza šinora da lui esercitata, veniva ad indebolire e forse col tempo a totalmente distruqgere l'autorità popria non senza evidente pericolo del di lui interesse medesimo, che dalla cieca obbedienza dei popoli aveva sempre riconosciuto la vera sua origine e l'intiera fortuna. Tali dovevano esser e tali furono le rimostranze fatte al Vešcovo con oggetti di vanita e profitto; passioni predominanti nel di lui carattre abbastanza palese. Da queŝto espedịente mi lusingava di conseguire uno dei due efletti, che umilio all. E. E. V. V.. Se il vescovo si mostrava renitenteper l'escomunicazione del Pàtriarca e dell' Impostore, non si poteva più dubitare, cheseco loro non passasse di concerto, Se poi l' avesse realmente procurata con la spenda dei parenti, amici e parziali, era per immancabilmente succedere o l'espulsione di ambeduè, o fra le popolazioni di Montenegro la divisione, che si rendeva iufinitamente desiderabile, come unico mezzo opportuno a perdere i due principali turbatori della quiete, a sopirə i sospetti ed i rissentimenti dei Turchi, a ridonar la necessaria calma al confine.

Il Vescovo per esimersi da ogni rigorosa rissoluzione, che aveva facilità d' intraprendere e felicemente consumare, avendo constantemente professato contro l'evidenza del fatto, che le dette persone si fossero absentate, vennc a confessar implicitamente, che il loro soggiorno in quella parte non era senza l'espressa di lui volontà e premeditazione, e quanto più si affaticava a tenerle occulte, tanto più apariv colpevole. Egli sagacissimo per natura, abituato nei raggiri, ed atto ad ogni più fraudolente artificio non poteva operar in qusta maniera senza qualche misterioso ed importante oggetto. Mi posi in attenzione di investigarlo, e doppo lnnghe e serie osservazioni mi trovo ín necessità di pensare, che con l'intreccio stravagante delle sue direzioni non abbia altro scopo, che di perpetuare nclla stessa di lui famiglia la dominazione sopra i popoli del Monte Nero. Sembrerà forse questo un paradosso, e per sviluparlo dalla sua oscurità devo importunar la sofferenza dell' E. E. V. V. con più diffusa esposizione,

Alla dignità Episcopale del Montenegro venivano destinati Religiosi della vicina Herzegovina, che si contentavano di aver tanto credito appresso il popolo, quanto bastar poteva a raccogliere copiose oblazioni ed elemosine senza proprietà de' fondi e senza ingerenza in affari laici. Il primo della nazione Montenegrina assunto alla dignità stessa fu Danillo Petrovich, zio del vivente Vescovo Sava. Danillo tutto ripieno di amor pioprio seppe molto ben approfittarsi del nuovo posto, trovandò maniere di unire alla potestà ecclesiastica anche la laica, e pensando di farla passar in successione nella sua famiglia. Fatto perciò elegere in coadjutore il preaccenato Sava, in lui trafuse la massima stessa, che con egual esempio restò poi eseguita mediante l'associazione del fù Vescovo Vassilio di detta famiglia resosi osservabile per il torbido genio, e per i sediziosi semi sparsi nel Monte Nero, rapito dalla morte in Trieste nell ultimo suo viaggio per la Moscovia. L'infausto caso non dissipò le elate idee del Vescovo Sava: ma come

nella sua famiglia non aveva alcuno di professiona ecclesiastica, requisito che si rendeva necessario per il grado episcopale, cosi divisò di trasferire l'autorità dispotica che godeva nè suoi consanguinei,

In una nazione tanto avversa a dipendere da un capo Ecclesiastico poteva la novità incontar ostacoli, e per appianarli prima di tutto fece elegere per suo coadjutore Arsenio Plamenaz, figlio di una sua sorella, persuadendosi che come nipote vincolato da inaspetato beneficio non ardirebbe di far opposizione alcuna, di cui si rendeva anche incapace per la sua inabiltà, Ma per disponere i Montenegrini a ricevere nuova forma di governo vi voleva un nuovo passo più capace ancora. Pensò adnnque di valersi dell' opportuno ricapito dell' Impostore Steffano perp rodurlo alla nazione. Per accreditarlo lo visitò in persona con atti di sommissione e di riverenza: concertò seco lui il divulgato personale arresto, e il fermo delle greggi, mostrò di assoggettarsi a soprafazioni per venir a termine del suo dissegno, e quando si sentì sollicitato a liberarsi da costui, che veniva considerato per suo oppressore, ebbe corraggio di sostenere contro la verità che si era allontanato dal Monte Nero. Prova di così fraudolente condotta somministra l'occlusa Patente Originale firmata col sigillo in ceraspagna del Montenegro medesimo, ritrovata nei cnmuni sottomessi che rilasciata dall Impostore Steffano fu sottscritto dall Vescovo sudetto a favor del ribelle Marco Janovich da Maini eletto per Sardar di detti comuni, carico che non vi fu mai, in agosto decorso, tempo appunto, in cui era iminente l' invasione dei Turchi,

Se nella maggior combustione e pericolo, che produceva tra di loro la vicinanza dell esercito ottomano era tale l'unione tra l' Impostore ed il Vescovo, non si poteva supporre, che qualche misterioso raggiro. Tutto era diretto ad avvezzar il popolo rozzo ad una differente serivtù' non essendo poi diffcile al Vescovo fecondo di ripieghi di escludere dopo ottenuto l'intento l'Impostore medesimo, che da se stesso

non aveva forza da sostenersi ,per aprir l'adito ad alcuno di sua famiglia'. A questo oggetto mirano probabilmente i di lui pensieri, che si vanno grado a grado maturando, finche giungano all' intero loro compimento. Avendo saputo sinora cosi ben approffitarsi dell, Impostore, non lasciò inofficioso nemmeno il Patriarca di Pech per la institutione della consegrazione del nipote Plamenaz.

Il sudetto Patriarca è della famiglia Berchich suditto Austriaco, nipote d' un metropolito greco, di spirito molto intraprendente e pronto. Segnalatosi nello stato Austriaco col furtivo asporto di raguardevole somma di danaro, andò girando, finchè gia sedici anni circa si ritirò a Topla, popolazioue suditta mezzo miglio distante da Castel Nuovo, dove, per quanto si sa' si fermò otto mesi cogliendo l'opportunità di contraer con l'insinuante sua maniera molte amicizie, che furono forriere di quella seduzione, che dopo la comparsa del Impostore cercò di spargere in tutto quel teritorio divenuto molto sospetto. Da Topla fu in necessità di absentarsi, mentre per il suaccennato furto era per succedere il di lui fermo, Portatosi a Pech, si avvicinò al Patriarca d'allora, che lo aveva accolto con carità, per ordire intiera di lui rovina con enorme tradimento, Gli fece segretamente addossare imputazione di violenza e di estorsione, per le quali chiamato a render conto alla Porta, un tragico fine terminò la sua vita. Cou questo delitto e con generosi esborsi del danaro rapito si apri la strada al va, cante Patriarcato, ma insorti i parenti del precessore giustamente esacerbati ottenero per loro conforto la di lui deposizione e relegazione, da cui occultamente fuggito, si concentrò nel Montenegro, ove continua a trattenersi liberamente, ben intendendosi con l'Impostore e col Vescovo Sava.

Questa serie di successi e di azioni parerà fosse in opportuna ai maturi publici riflessi, ma potendo riaprirsi la torbida scena, che non è perfettamente chiusa, è ben ragionevole, che la V. S. sia fedelmente informata delle idee che animano le direzioni di confinanti tanto vicini.

Javlja, da navale Cernagorske na mletačko zemljište namierom, opet si posvojti Stanjevič' prestadoše.

„Per abolire la superstizione, con cui sin dai sudditi venivano tuttavia riguardati e quasi venerati nel convento di Maini ritratti della famiglia imperiale di Russia. tra quali vi era quello del Czar Pietro Terzo, ho creduto di farli di là ammovere, togliendo al volgo troppo credulo ed ingannato i motivi di nuova tentàzioue." Dobio je od Baila Prepis izviešca, što je Paša Bosanski podnio Porti o njegovom poduzetju proti Crnojgori, i dopis carski o istom izviesću.

Prilozi uz ovu depešu

1769. 20. siečnja.

1. Lìst biskupa Save na Zusta od 14, ruj· 1768, kojim ga moli, da mu dopusti poći na svoja imanja u Zupi,
2. List istoga na Zusta od 20. listop. 1768, u kom mu opisuje silno stradanje s tudje himbe, te zaklinje ga, da prosti Krajini, i da swim otvori trgovista, jer bi ipak mogli od koristi biti Republiki,
3. List istoga na Znsta od 10. pros 1768, u kom mu povieda da po dolazku Nepoznana, švi su ga posietli, te i on, ali zato samo, da vidi tko je, da mu se opro. a da to mu je doprinilo tamnicu i ne malo skoda: da mu je sada mač turski i mletački svo imanje satro, Nezna zašto mu je Republica otela svo, što je imao na mletačkom zemljištu, moli, da mu se dade čim živiti.

Prilog 4 uz depešu 20 Sieč. 1769 Ivan Zusta izv. prov. u Kotoru.

Слава Богу и светому Иеросалиму Мали Стѣпан по милости Божіеи Господаръ.

Тако видѣхь и расмотріхь у общество Черногорско что управитель си народу по чину и по заслугамь, изводишь ѿ поручника до ... сонатора, всакь вь своемь званію поставлень по воли вашои и по согласію целаго общества Черногорскаго і постависмо Марка Тановича сущаго ѿ фаміли Черногорскихъ Благородна ї пітомца провинціє сіє волне поставлень степень сердаромь надь Церномъ Горомъ са ѿсталіимь сердаріма в' равную честь почтенъ да будеть ѿ всего народа Черногорскаго и Комендірце по правителство его компанія Михінска, Поборска и Браічка совершено и полномошно да будеть више реченому сердару Марку Танови во управленіе дато изъ благоутробія нашего вь Негуму изъ ѡбщества черногорскаго Іулія ӣ7. 1768

Сазун Смерелнис митрополит Скандарииски и прекоморски Савва роукою, полномоючи воевода ї губернаторъ Черногор. Јѡаннъ Родоничь рукою.

Bio je i pečat na kom se još može pročitati Чрніе Г. i vidise krst,

---

Lode a Dio ed alla Santa Gerusalemme il Piccolo Stefano per divina misericordia il Padrone.

Così ho veduto e stabilito nella radunanza del Monte Nero unità dal primo araldo nella situazione ordinata per nostra volontà e commissione nel giorno prefisso; che Marco Janovich di famiglia Montenegrina tra le primarie della Provincia marittima sia innalzato al grado illustre di Sardaro in Montenegro cogli altri sardari, e che come tale riceva l'onore di tutto il popolo di Montenegro, avendo ginstamente la compagnia di Pobori, Maini e Braicchi, perchè

, ella dipenda dal sopradetto Sardaro Marco Ianovich in segno dalla mia misericordia.
Dato in Gnegusi in Montenegro nella radunanza 27. lug. 1768.
Pacifico Metropolita di Scandaria e di Primorie
Sava, di mano propria.
L. S, Potente Cap. e Gov. del Monte Nero
Ivan Radovich, dí sua mano.
Marino Vracchien, Interprete.

Depeša Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

1769. 2p. siec.

Htieo bi se sruši manastir Stanjević sazidani od bis. Save bes dopusta, ko što je njegov djed Danilo sazidao jedan u Maini, s namierom oba, da si na tih kotarih prisvoje njeko pravo ili da se sagradi nekoliko obranika.

„Ho pur troppo compreso, che tutte queste suddite popolazioni, feroci pnr se medesime, ma divenute peggiori per l'intiera libertà, a cui da lungo tempo si sono avezzate, non sono più quasi in termine di esser règolate con la forza, alla quale usano resistenza, ma piutosto con insinuazioni e blandizie, e quasi direi in via precaria.„

Prilog uz depešu od 23. siec. 1769 Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

Naredba Sultanova na Vezira Tilihdara Mehemeta Pašu Bosanskoga.

„Come ti giunge l'ordine mio Imperiale, sappi, che devoluto ed affidato il dar sistema al Montenero a Te glorioso, fedele, retto, cauto, esperto, abile e fortunato, che tra gli grandi Illustri miei Visiri sei molto nobile, degno e pieno di merito, ed essendo della grandezza e dignità

dell' Ecc. mia Porta il mostrare la sua potenza ed il darvi pensiere pel castigo de' Ribelli et nemici, te ne ho dato in detaglio la commissione col rispettabile mio chirografo Tenutane da te in relazione consulta coi provetti e pratici officiali de' vittoriosi miei eserciti e di concerto del governatore di Romelia Nobile Consigliere di Stato, ordine del mondo, lodevolissimo Vesir Mehemet Passà, di cui Dio eterni la dignità nella più perfetta armonia ed intelligenza investiste da due parti le disobbedienti ville legate col Montenero di Bielopavli, Jerovizza, Cuzzi e Piperi, e le puniste colla loro distruzione, Tu tenendoti co' tuoi ed il Govern. di Romelia colli suoi assaliste il Montenegro, v' entraste e smantellaste la fortezza posta allo stretto di Ustrogh, nella quale erasi ricoverato l'esecrando Steffano, che incorraggiava e concentrava li sudditti a rivolta. Scappò il detestabile, e coll ajuto dell' altissimo onnipotente Dio vendicatore caddero nel combattimento li ribaldi ribelli e furono distrutti. Occupati e tolti loro alcuni tempj massim e il gran monastero posto a Pliz ch' era una formidabile fortezza, dopo di aver messi quegl' infedeli in istato di anientamento e di compassione si sono disuniti e venero suplici chiedenti perdono, e posti alla tortura si ricevette la loro rassegnazione ed impegno di pagar il tributo legale di cacciar lo spirito di ribellione, giacchè han fatto credere che l'Instigatore Steffano e il fù Patriarca d' Ipek improbo, furbo Basilio non eran tra loro, ma fuggiti, persi, o smariti. In conforma di che fecero arrivare le loro istanze con dei robusti ostaggi, che si sono divisi.

Io adesso per allora ti do il mio Imperiale assenso e approvazione su di tutte le cose, sia intorno alle riportate vittorie, o sia sul pagamento del tributo, e da te e dal prefatto Visir rassegnate e connuta nei chogeti e leali esposizioni arrivate, che ho attentamente lette e colla regia mia sapienza hen capite.“ (Broji darove, što šalje njemu i ostalim vodjam i dodaje,)

„Per le annunziate carte di esposizione apparisce terminato affatto la Dio mercè, l'ingrata vertenza, ed impegnati

cotesti sudditi se mai Steffano e il monaco, che li avevano sconcertati, capitassero nel Montenero o ne' contorni di loro potestà d' immediate fermarli, e assicurati e legati consegnarli al Commandante. Tu però dove occora rilascierai in conformità de' sublimi miei tuoi ordini risoluti, perchè li Capi nel Montenero s'animino a raccogliere il Regale tributo, ed altre rendite secondo lo stabilito sistema e gli ostaggi sieno trattenuti sotto buona e diligente custodia.„

„Data nella custodita Constantinopoli alla metà della luna Gemazilachir nell anno 1182, cioè verso la fine di ottobre 1768."

Prilog uz depešu 23. sieč. 1769. Iv. Zustva izvan. Prov. u Kotoru.

Noi Danilo per misericordidia del Salvatôre e Signore Iddio Vladica di Cetinje, Metropolita di Scanderia e Primorie facciamo questa legal e vera fede, a cui debba prestar credenzaogni Signore e Jusdicente esser antica legge e costume di questa Craina quanto in Montnegro tanto in Maini, luogo dentro al confine del Montenegro e della restante Scanderia, che li beni ad esclusion delle femmine passino al finir di una linea mascolina in un altra linea pur mascolina, il che e successo molte volte ai nostri giorni, e lo abbiamo veduto: e ciò fin' ora fu sempre eseguito: e se da qui innanzi si vuole far un altro diritto sono padroni ed io in ciò non ho alcuna parte, ma lo dico per la veritá.

29. maggjo 1730.
Marino Vracchien, Interprete Rref.

Depeša Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotoru.

1769 20. velace.

Više se ubojstva dogodilo u Dračkoj luci povodom Paše Skadarskog, koj tim traži izbjegnuti zapoviedi, da prodje u vojsku podignutu proti Rusom.

„Incomprensibile la di lui sagacità è pur capace d' insinuare nuove diffidenze, di spargere semi venefici nei Montenegrini medesimi da lui soccorsi con munizioni da guerra sia eontra i Turchi nel tempo della invasione, e di ordire altre gravi enormità, šolito gia a gustare uua intiera impunità in grazia delle eccedenti fortuue aĉcumulate con le sne violenze e rapine." (Kupi dokaze o njegovoj krivnji a podložnikom naredjuje da miruju, a da je mu se vlada za njih osvetiti. Naprestano dolaze uhode ruske u Crnugoru s novcom i bojnom špravom,)

L'Impostore Stffano e il Patriarca di Pech sono tutti c due nel Montenegro, ma in situazioni differenti e seperate per far credere, che tra loro non vi sia unione, che una sagace e stretta intelligenza fu constantemente coltivata, il Vescovo Sava, che non senza fondamento si può credere principal promotore delle passate turbolenze, appena seguita la partenza degli eserciti Ottomani ha riconfermata sotto pena di solenne scomuninca la pace ordinata dal sudetto Steffano, e gia effettuata: come e noto a V. S., tra i Greci, onde aver questa gente concorde, unita e pronta a qualsivoglia occorenza. Ecco chiara la continuazione del lavoro: con cui ha studiato sempre di accreditarlo nella cieca opinione del volgo, ben distinguendo, che dalla divisione del popolo, che per la quiete del confine sarebbc assolutamente necessaria, verebbero probabilmeute a sconcertarsi per intiero le particolari di lui idee tendenti a stabilire, come gia rassegnai a V, S. col divoto n. 13, nuova forma di governo."

„Anche l'Impostore per le varie relazioni, chè mi giungono con frequenza dall' attenzióne di questo Soprainten-

dente Vracchien fa suporre, e sparge tra i Montenegrini, che la guerra presente ha per oggetto la di lui persona medesima, ma che non potendo più rissalire sul trono della Russia, gli doveva esser assegnato in appanagio tutto il tratto del Paese montano e maritimo da Scutari sino a Ragusi. Queste menzogne trovano ancora asilo fomentando l'incauta credulita e lasciando vive le reliquie del fanatismo."

Depeša Ivana Zusta izvan. Prov. u Kotorn.

1769 6. ožujka.

„Le strane vicende, che incontrarono le sudite popolazioni di Pobori, Maini, Braicchi per sola propria colpa dopo aver con odiosa fellonia concitata la publica indignazione, potrebbero considerarsi quasi intieramente consumate. Occupati quei Comuni dalle pubbliche armi, atterate più case e fermati molti tra rei ed ostaggi, non restava per totale adempimento del sovrano commando dell' EE. VV., che il castigo esemplare dei più colpevoli. Questa parte ancora fu dalla mia rassegnazione fedelmente eseguita.

Bilanciate l'enormita dei retenti, quattro di essi espiarono il proprio eccesso con l'ultimo suplizio, cioè due da Maini, ove aveva avuto principio il fanatismo, e si era dilatato altrove, uno da Pobori ed uno da Braichi.

Sei dei sudetti rei lacerati da timori e da rimorsi interni, che poi si convertirono in fisiche indisposizioni, ebbero la fortuna di prevenire inferri con morte naturale i meritati effetti di giustizfa. Ventiquattro furono condannati per dieci anni in galera. Ventinove delle familie principali con distributiva proporzionata al rispettivo n di quelle popolazioni sono stati in qualità di ostaggi assicurati nel recinto superiore per essere alcuni dopo un congruo termine concambiati, ed altri come sospetti, anche in prosecuzione trattenuti a cautela necessaria. I restanti al num. 37 previa seria ammonizione furono licenziati, non per essere af-

fatto innocenti, ma per non mancar alla fede, con cui giunsero nelle forze, retrocessi alle proprie abitazioni con sembianze di ravveduti, per quanto scrivonoi Direttori della linea. Tra le indicate classi si comprendono tntti i redenti medesimi.

Vi sono poi i rei absenti, che si rendono i più osservabili, come. furono ancora i più inquieti ed infesti, tra quali esistono due sediziosi Calogeri, rifugiatisi tutti nel Montenegro al num. di sei ben .consci delle proprie colpe.

Questi furono capitalmente proscritti con confiscazione dei beni per chiudere a misura del demerito di cadauno i doveri e gli effetti di giustjzia.

Decaduti i sudditi Comuni per la loro fellonia dai privilegii che godevauo da molto tempo per solo dono della pubblica clemenza, era ben necessario, che avessero ad assogettarsi ad un nuovo sistema per renderli più docili ed obbedienti.„

Nezna bi li bi dobro bilo preseliti ova plemena s njiho vim imanjem na drugo koje miesto u dražavi. Izdao je medjutim proglas (18. vej,), kojim jim obećava oprost, ako budu mirni i vierni; dopusta jim, da si svaka obćina ižabere svoga kneza, ali ne viže doživotno nego na dvie godine, daje jim za sudca prve molbe poglavara Budvanskoga, zabranjuje jim učestuovati uskupšćinu Crnogorsku, a bjeguncem uzkraćuje svako pravo na milosti ovim proglazom podeljene, Knezovi tako odabrani, dodjoše mu se pokloniti. Svakoj obćini úruči knjigu, gdje stoji odluka napisana i tu çe biliežiti došavše knezove,

---

Depeša Ivan Zusta izvan. Providura u Kotoru.

1769 11. trav.

Do g. 1735 davalo se svake godine Crnogorcem njesto novza. Kasnje nisu primili ništa, alj se je u trošak bjlezila ta svota. Neka se to sasvim izbrisa. Njeki Bozidar is Karlovcih, ko što Stiepan „che tuttavia esiste in Montenegro; ma in figura assai modesta o piutostó occulta per riguardo a Turchi", uvukao se u Crnogoru, da buni narod. Sklonio ga je, da otide. Ovde je u zatvoru Jakov Lucinski iz Irika kod Petervaradina, koi je za turske navale bio kao gjeneral ruski u Crnojgorj, i žéli odlaziiti.

Depeša Ivana Zusta izvn. Prov. u Kotoru.

1769 30. svib.

Crnogorci s našimi miruju, a mirni su i Stiepan i Patriarch Pećski. „Raccolta ultimamente l'assemblea dei Capi di Montenero in numero di poco più di 70 per ordine spedito circolarmente dal Vescovo Sava, fu traessi concordamente stabilito, che la pace vicendevole commandata sin dal decorso annodall' Impostore Steffano, fosse da tutti immancabilmente osservata in pena di vita e demolizione di caša; che i Parocchi tutti avessero debito di pregare ogni giorno Iddio Signore per la felicità ed esaltazione della Potenza Moskovita. e che col solito annuale metodo fossero proseguite le depredazione nella Erzegovina, avendo a tal oggeto destinate più di 300 persone da dividersi in varie partite." Ovaj se zbor držao dokle pridoše tri npoznana, i po dogovoru njihovu s bis. Savom, Stiepanom, Peçskim Patriarhom i zemaljskim upraviteljem.

Depeša Ivana Zusta irvan. Prov. u Kotoru.

1769 3. srp.

Zadržati će samo devet taoca iz pobunjenih kotara, a taoce i osudjene pustit će kući. Javiti će posriedno biskupu Savi, da može slobodno vratit se na stan u Stanjević.

Prilog uz depešu 12. kol. 1769 Iv. Zusta isvan. Prov. u Kotoru.

List Biškupa Sava na Zusta od 23. lip. 1769 iz Berczla u Crnizi.

„Come io dalla mia prima gioventù fui fedele al ser. Principe per non aver riconosciuto miglior Sovrano di lui, così Dio salvi l'anima mia. So bene che egli si è sdegnato con me senza che io gliene dassi motivo, ma per li furbi e perturbatori' tra iqualj sono vissuto, ed a motivo de quali ho tanto sofferto e fui discacciato, e non mi restò che la fede e speranza in Dio e nel mio serenissimo Principe. Eccellentissimo eclementissimo Padrone rivogli l'occhio di tua clemenza a me, perchè sono scacciato dalla tua terra, senzala quale non posso sussistere; io fui sempre tuo, e vissi sopra la tua terra, e chi fu l'autore di questa confusione Dio, come anche farà, lo confonda. E ti prego come si prega Dio, aprimi le porte di Stagnevich, perchè possa in libertà vivere questi due giorni, che mi restano di vita tre questi quattro muri nella tua terra, ed io pure sono tuo. Non posso aver maggior allegrezza che viver nella tua terra e se non la conoscessi per tua non ti supplicarei come instantemente ti prego di questa grazia. E ti prometto alla presenza di Dio vivo che li Calogeri vivranno vita religiosa, e mi lego colla fede del grande Iddio, che in quel monasterio fino che io coll' ajuto di Dio sarò vivo' non vi metterà il piede ne il Patriarca, ne alcun mentitore, o fore-

sto prete o calogero. dei quali sono sazio, e supplico voi pure di non dar ricetto a questi confusionarj vagabondi nella restante tua provincia, per parte mia vi supplico, e di nuovo vi assicuro di muovervi alle mie preghiere, ed io pregherò Dio per la vostra salute e per la gloria del mio Serenissimo Principe, e resto con viva speranza e con umile riverenza."

(Službeni prievod)

Depeša Paškoja Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1769 16, kol.

Blizu Spice 11. tek. ukralo se njekoliko Rusa, koji su na dva broda došli iz Jakina i dovezli mnogo bojne sprave za Crnogorce. jedan, nazvan Gjorgje Dugoruk, gjeneral, namijerava odvratiti Cernogorce ob lažjvog Stiepana i prosao je u Cetinje. Na granici bilo u tom živa okršaja medj Turci i Crnagorci.

Depeša Paskoje Cicogne izvan. Prov. u. Kotoru.

1769 21. kol.

Dne 17. tek. drazao se sbor u Cetinju, na kom je Dogoruk priobićio listove Ruske Carice, u kojih bodri Crnogorce, da udare na Turke, a obećuje, da neće mira sklopiti bez ossigurati njihovu slobodu. Crnogorci su joj prisepli viernost, samo ako jih pomagati bude. „Si lesse pure altro foglio della Corte Russa, con cui ci qualifica per quello ch' è. val a dir per impostore eseduttore il noto Steffano. Rintanantosi costui tra le ruppi di Graggiani,

villa del Montenegro delle più forti e quasi inaccessibile per la sua aspra situazione! preveddendo il fine tragico di se medesmo, declamava contro la comparsa delle persone' Russe, qualificandole per falsarij subornati dall' astuzia dei Latini, eccitando e commovendo li Montenegrini a doverl' sacrificare. Sulle insistenti rimosranže del Dugoruk fù spedito alla testa di qunranta uomini Giuro Pescican per condur l' Impostore a Zettigne. Costui quantunque recredesse dimuoversi per le cause addotte, persvaso ad ogni modo degl' altri per render pupblica ed onorevole la sua figura, montò a cavallo, accompagnato da uno stuolo non in differente dei Montenegrini, lo ricevettero con una salva generale di schioppetate e con profondi inchini sino a terra. Sorpreso il Dugoruk dal modo inaspettato di tale accoglienza, che indicava un evidente radicata costanza d' ossequio e di affetto verso la persona dell' impostore medesimo, rimproverò all Capi la fede jeri promessa e giurata alla corona Rnssa ed oggi sugl' occhi suoi violata di sorte, che risoluto era di partirsene e di abbondonarli. Allora quelli Capi, che ricordevoli de mali trattamenti fatti per il paššato ad essi in particolare dall' Impostore, si sparsero per la moltitudine, procurando di disinganarla la separarono, e condussero Steffano dinnanzi al *D*ugoruk, che lo fece disarmare della sciabla, consegnatala avendo al Governator del Montenegro Joso Stanisich. Jnterrogato poi dal Dugoruk: chi è, d' onde fosse; gli rispose! che ei era l'uomo del mondo il più piccolo fra tutti. Rimproverato poi dal Russo della temerità, con cui s' aveva assunto il nome e la dignità di Pietro terzo con tanto danno di tutta la poppolazione del Montenegro, e minaciandolo de' tormenti; se non confermasse la verità della sua origine, risposc, d' esser da Janina. Ma trovata falsà la sua assérziône per non intender la lingua greca, e minacciatigli di nuovo i più aspri tormenti, disse, d' esser dalla Dalmazia della — famiglia Raizevich. Fù commandàto allora ed eseguito il suo arresto in una celia di quel convento. dove fu posto in ceppi con due

guardie armate di sciabla nuda in mano, non gia de montenegrini, ma del seguito del Russo, che viene qualficato per principe di nascità. Tra gli ufficiali forastieri ed il rimanente equipagio si contano trenta persône."

Dugoruk darova članovom sbora cetiri stotine cekiua i posla jih kući s nalogom, da budu spremi doskočiti uz prvi posiv. Bje prisutan Patriarh Pećzki, mnogo cienjen u Crnojgori. Biskup Sava boluje. Tumač Dugorukov jest Jovo Knezević is Novoga. Podpukovnik ruski Jarstorf sasao je dvadeset prvog ovdje do rešetké, i sapita brod, s kim bi otišao u Jakin, ali ga odpravi. pošto još zdravstvena stega obstoji.

Depeša Dinka Condulmera ob. Prov, u Dalmaciji,

1769. 22 Kol.

Od izvan Providura u Koturu P. Cicogne dobio je viest „che nel giorno 11 del corrente nel sito detto Zoam sotto Spizza villa ottomana confinanante con Pastrovichio e distante četirinaist miglia da Budva si fossero sbarcate alcnne persone forastiere suposté Moscovite, con quantità di bagaglio, polvere, piombo e sacchetti di denaro, che furono colà trasportati da due navigli procedenti da Ancona." Naredi, da se to pobližje iztraži. Bilo je tamo na doček do 600 Cernogoraca, koji su sve to prinili sobom Odmah je naložio, da se na onoj granici usnaži straža po. kopnu i po moru.

Depeša Paskoje Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1769. 30 Kol.

Šalje ruski proglas, što je izdao Princ Dugoruk, koi mn napisa list iposla svoijim tajnikom Ivanom Miloceskim, moleć, da prizkobi siegurni prolaz njegovu podpukovniku Bar. Jarstorfu.

(O tom proglasu veli Cicogna:)

„Continuado il mio zelo le traccie intorno i andamenti dell' avvisate persone forestiere ėsistente in Cettigne del Montenegro. ho potuto col mezzo di fida personà conseguir la copia del manifesto, che restò ivi pnblicato e affisso alla porta della chiesa di quél convento. Egli è esteso in dialetto Moskovito, ne avendo potuto rinvenire a questa parte traduttore capace, sono con il spiacere di doverlo tal qual mi pervenne assoggettare alle sublimi riflessioni della Serenità Vosta, mentre sopra il di lui contenuto la Publica Sovrana sapienza saprà dar anche quel peso, che si conviene in vista dai suoi delicati rignardi."

(Prilog.)

Prilog uz depešu 30 kol 17 9. Paskoja Cicodne isvan Prov. u Kotoru.

Ја императорскаго величества всепресветлѣише велико государини Екатерини Алезѣвни императрици и самодержици всероссиском и ирочая, прочая, и прочая.

Генераль Принц Герги Долгоруковѣ.

Губернатору, сердаром, восводам и всен черногорској наци. Ср краиним неудоволствиемр и сожалением увѣдомили сми коимь образомь за приездом нашимь въ Черную Гору произошли междоусобния вражди и несогласия между Турцим поданими греческаго и римскаго исповѣдания: — жителами села Спичь в которомь одни одпасась варварскаго от владетелей своxь мщения придержат ся турецкои сторони а другие по единовѣрую и усердию к Россіи желата освободит ся от жестогаго владания примали оружие против своихь сограждань и устремились на кровопролитіе своих собратиі дела отвращения печалних слѣдствия какови от междоусобнаго согражданъ несагласія проиэонт могу ть. Ми имѣга височаише от самодержици нашем повелеиие защищать утеснене подигомь невѣрних христианство. И не взиран на различне закона подать руку помощи всемь обще вѣрующимь во христа народомь и поспѣшествовать ка избавлэнію ихь от варварскаго владеня торжествено отбяоляемя чрез сіе отбѣщая сохранить отщую всехь тишину и безопасность и дна того наизтрожаише запрещаемь свѣмь черногорцамь не токмо никакого в помянутомь разновѣрних жетелеи междоусобін не принимать участия защищая отдних и неприятелски поступая с другими но и ни малеишаго никому какь изь жителеи отзначенаго села Спича такь и изь ближнихь сосѣдомъ не злоблпния нападковь и насилия и ни под какиемь видомь не подавать причини кь несогласію и жалобамь.

Ми подтверждаемь наисилнѣише да би никто из черногорцов не дерзнуль поступитх в протквность сего запрещенія сь отпасаясь за преступлење жесточаншаго в страхь другимь неказания которое не взирая ни на какия отправдания никому упущет не будеть а да би никто не могь извинят ся невѣденіемь то чрезь сие векмь публично дает ся во извѣстие. Дань на Цетињѣ Авг. 3, дна, 1769 года.

Depeša Dinka Condulmera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1769. 1 rujna.

Piše mu Bail iz Carigrada o navali Cernogoraca u Hercegovinu; i o pismu Paše Bosanshoga na Portu, naime da Rêpublika drži u Kotoru do 35000 vojske, da je Cernagorcem obećala one nagrade što su od nje prije primali. i da čeka na engleske brodove, koji će jim doči u pomoć. Proče u Kotor bez vojske, da Turke to véće ne pomuti, Dolgoruk se tužio, sto Cicogna nije dozvoglio njegovu ćastniku uliesti u Kotor. U okrsaju medj Turci i Cernagorci blisu Spice, oni su Grkom popalili 0 kuća, a ovi Turkom 34 Naši su mirni,

---

Depeša Dinka Condulmera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1769. 1 rujna.

Dobio je od Cicogne obširnije izviešće o iskrcanju Rusa blisu Spice.

„Si riconferma con esse per relatione de' confidenti l'accennato sbarco del Russo Dogoruk, qualificato per Prin-

cipe di nascità, col suo equipaggio di trenta persone compresi alcuni ufficiali forastieri, e che riddottosi in Bercelli di Cernizza senza transitare per Stanjevich residenza de Vescovo Sava, si trasferisse direttamente a Cettigne. dove nel di 17 agosto seguisse l'unione de capi del Montenero, che consegnate a medemi e lette publicamente le credenziali di Sua Maestá Rusiana, ed uua sua lettera, con cui si animavano i Montenegrini ad esserle fedeli, ed a spargere il sangue cotra l'inimico della croce. promettendo loro di non pacificarsi colla Porta, se non saranno assicurati et avantaggiati li loro interessi, giurasser gli stessi Montenegrini fedeltà per quella Corona con le più solenni proteste' sempre chèperò venissero sovvenuti con soccorso competente di gente militare ed altre cose necessarie alla guerra. In tale occàsione si facesse la lettura anche d' altro foglio della Corte Russa, eon cui si qualificava per Impostore e seduttore il noto Steflano. Ricoverato egli fra le ruppi quasi inaccessibili della villa Gragiani, e declamando per discrèditare la comparsa dele persone Russe, che si spacciarono da lui per falsari subornati da Latini, concitasse quelle genti a sacrificarli, ma insistendo il Dogoruk nelle rimostranze contro di esso, vénisse indotto di comparire nella pianura di Cettigne. Quautuque vi capitasse montato a cavallo in onorevole figura con la scorta di numeroso stuolo di Montenegrini, e vi fosse ricevuto con salra generale di moschettata e con profondinchini, prevalendo ad ogni modo li rimproveri e le proteste del Dogoruk, si guidasse nanti di lui l'Impostore sudetto, e disarmato della sciabla consegnato al Governatore di Monténegro fosse condotto in arresto e posto in cèppi in una cella di quel convento sotto la custodia di due guardie dél seguito di detto Russo. Si professa che sopra le interrogazioni con severe cominative fatesi dallo stesso all' arrestato, perche avesse da manifestare il suo vero nome a la patria, variasse egli nelle risposte, dichiarandosi inprima d' essere l'uomo del mondo il più piccolo, indi di traere l'origine di Janina e

finalmente della famiglia Raicevich dalla Dalmazia. Sciolto dal Dolgoruk il congreésso col distribuire in dono a quelle genti 400 zecchini, imponosse loro di trovarsi pronti alla prima sua chiamata per dipendere da nove disposizioni; Intervenuto al congresso médesimo il Patriarca di Pech, verso di lui si è pàlesato il Russo con dimostrazionì di stima, non vi fosse però comparso il Veseovo Sava per trovarsi in fermo sebene venga suposto per un pretesto artificioso la professata infermità, onde sottrarsi da ogni ingerenza, e non costituirsi responsabile dell' aceennate pericolose emergenze"

Jedan od tih Rusa, Baruu od Sartasa, sašao je u Kotor i zamolio prevos u Jakin, ali ga Cicogna svrati natrag iz gledišta zdravinskoga, pošto je tada na blizu kugabiesnila. Sve to je javio Bailu u Carigradu i bosanskomu Paši.

Depeša obcega Providura Dinka Condulmera.

1769. 11 rujna. spliet.

Obaviestio je Pašu Bosanskoga, da ie Rusom, dolazećjm u Crnugoru, uzkratio prolaz kroz mletacke semlje. poslao mu je prepis Dolgorukova proglasa izviešće o okrsaju, koi se zametnuo u Spici medj Grci i Katolici' te ga je uapočon ukorio, što je lažno proti Mlatçanom javio Caru o tom poslu.

Depeša Paskoje Cicogne izvan Prov. u Kotoru.

1769. 19 ruj.

Dao je pozatvoriti njeke buntovnike Russom privržene. Dodaje list, što mu je poslao predstojnik Vrachien iz tri kotara, u kom stoji:

„L' impostor Steffano è cnstodito chiuso sotto chiave e con sentinella armata alla porta, non permettendosi ad alcuno di parlargli Il suo letto consiste in fieno, sopra cuj vi è disteso un vecchio tapeto ed una lucerna coperta. Dal Russo Principale e da tutti gli altri del suo seguito vien diflamato per un birbone e bugiardo ad alta voce colle riservc del suo destino dipendente dalla volontà della Sovrana.......Ragionandosi tra il Davidović iz Pastrovića e il Dolgoruchi sopra Steffano l,impostore, lo pregò il primo di volerli comunicare la vera origine di costui, e in risposta gli fu detto, che colui si è spaziato per nativo del Braszo di Maini, indi della famiglia Raicevich della Dalmazia. e poi da Mostar... Esso sorridendo, in fine gli disse: al vostro ritorno vi aprirò il resto, ma intanto comunicate al sopraintendente solo, che costui ha militato nelle truppe venete.„

Dapeša Dinka Condulmera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1769. 10 list.

Piše mu izvan Prov. Cicogna iz Kotora 19 rujna s. p. da mu kaže bjegunac, koi je iz Crnegore dosao u Kotor „di essersi trattenuto tredeci giorni a Cettigne' dov' esiste in

quel convento il Dolgoruk col titolo di Principe Moscovito, avendoseco un Colonelo, un Tenente Colonelo, un Maggiore, due Capitani e trenta altre persone della loro nazione. Che questi s' impiegano con alcuni altri disertori a far sentinella al Principe, a custodire e ridurre in fiseche la polvere e il piombo, che hanno colà trasportato: facendo la guardia a Steflano piccolo, che stà chiuso e custodito con gelosia in nua stanza déllo stesso monastero, aflermando. che oltre le giornaliere cibarie non venendo a servitori somministrato neppur un soldo di paga, sia stato questo il motivo, per cui si determinò di evadere da colà con la fuga. "

Na strani Gatska, Zupsa i Grahova izkupilo se do 2000 Turaka, da zaprieče crnogorske navale u Herzgovinu. Tamo je bio i Paša bosanski' a sada je u Tribinju.

Depeša Dinka Condulmera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1766. 23 list.

Dosao je u Kotor 19 tek. — Doznao je, da se Rusi nizu izkrzali u Pastrovićih, kô što su namieravali, nego da jih je Marko Davidovič Pastrovćanin naveo, da se iz krcaju u Ziam izpod Spice, kô što su i učinili. Dvanaest naših sdružilo se s Rusi. Cicogua posla Davidovića, da razvidi, koja li je namiera Rusa, te doznaje po njem da čekaju jako brodovlje, da medjutim preporučuju mir za sada, i da nastoje si pridobiti ljubav turskih grka, da se u na svoje vrieme upotriebiti uzmognu. Brinutjem Davidovićevim Dolgoruk povrati 28 bjegunaca italianskih; samo da jih se zaslužene kazni oprosti. — Dolgoruk, Patriarch Pećski, biskup Sava i sam Stiepan Mali iz Crnice su prosli

u Stanjevič. S povierenikom javi Savi, da je to proti obvezi, koja ga s republikom svezuje. Odgovori, da mora pogoditi želji Crnogoraca, a da se kaže ipak, da je onaj manastir sagradjen bio novcem Carice ruske, kojoj bi se sbilja krivo učinilo, kad bi ga se, ma kako povriedilo. Jučer jé pako napisao list Vracchienu, u kom se tuži o skodah „recatigli dagl'ignoranti Montenegrini e da buggiardo impostore" te ga obaviešćuje, da će Rus proći do skora u Crnicu. — Želio bi, da se to dogodi, jer se boji, da Turci radi te postaje Rusa na mletačkom semljištu ne podignu tužbe, i da ne postane iznova Stanjević ogništom pobune u onih krajevih. Ali ako je to volja Senata, uviek je pripravan i silom prisvojiti Stanjevič, Sve to će Bailu javiti u Carigradu.

- - - -

Depeša Dinca Condulmera ob. Prov. u Kotoru.

1769. 26 list.

U noći 24—25 teh. Dolgoruk sa svojom družbom i Pećskim Patriarhom tajno su se ukrrali na rtu Jazi milju podaleče od Budve. Poslao je bio Davidovića k Rusu, da ga lukavštinom povede na odlazak, primećujuć, da je pošastna kuga obustavila rusko brodovlje u engleskom moru. Javio je ovaj velevažni čin Paši bosanskomu i skadarskomu. Paša skadarski već je obaviestio bio Portu o dolasku Rusa, primećujuć, da su mu Pastrovćani olahkotili skcanje. Drugo se već ne govori o Rusah. „Si è bensi sparsa una voce, cheanco l'ignoto Steffano possî esser stato seco lui condotto dal Dolgorok. Dalle relazioui de confidenti iò tengo perô, ch'egli accompagnato abbia il Russo sino alla riva dell'imbarco, eche colà abbracciatisi, Steffano sîa poi ritornato a Stagnevich, esista tutavia col Vescova Sava per ritornar tosto nel Montenégro". Nezna, bili sada zgodno bilo posiesti Stanjević bez povriede zaključka od 28 svibnja, pokom nebi se imalo

odviše poticati mekosrčanu neprijatnost biskupa Save; onih kaludjera.

Depeša Paskoja Cicogue izvan Prov. u Kotoru.

1769, 27 list

Obći Providur, došav u Kotor, umah je svoj opaz obratio na Ruse. Dne 19 tek. Dolgoruk sadje u Stanjević, a 24 ukrcao se je u luci Jasis područja Županskog ujedno s Patriarhom Poćskim „lasciato avendo nella sua primiera libertail consaputo Steffano Piccolo". Sad će se opet mir povratiti na ovoj granici. „Per quali fini abbino poi rimmesso in libertà l'indicato Steffano, questi fin ora sono alla mia insufficienza impenetrabili".

Depeša Paskoja Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1769. 31 list.

„Vi corre qualque voce, che possa esser stato tradoto seco loro (t. j. s Rusi) anche l'ignoto Steffano Piccolo; ma per altro questa particolarita viene reprovata dai rapporti dei confidenti, che mi hanno accertato, che sia stato rimesso nella sua primiera libertà, e s'attrovi a Stagnevich unitamente al Vescova Sava, eche nell'atto dell'imbarcazione il Generale Dolgoruk si abbia seco lui abboccato".

Depeša Paskoja Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1769. 13 stud

Po odlasku Rusa neznani, koi se svratio bješe u Stanjević, po nagovoru obć. Prov Condumera prošao je u Njeguš, a to da Turci nebi posumnjili, da stoji s nami u dogovore. Rusi su mu ostavili dosta bojne sprave, ruha i novca.

Depeša Dlnca Condulmera Ob. Prov. u Dalmaciji

1769. 17 stud.

„Partito come rassegnai dal monastero di Stagnevich il noto Steffano, e passato nel villaggio di Gnegusi in poca distanga da queśto confine, mi viene rifferito, che da alcuni giorni levatosi da quella stazione, e accompagnato dal Governatore del Montenegro e dal giovine Vescovo Arsenio, si sia trasferito prima a Cettigne, e quindi a Cernizza, ove tuttavia si trova".

Dogodila se raspra medj Stiepanom i Cetinjskimi starešinami radi praha i drugih stvari, što su Rusi na odlazku ostavili. Stiepan je silom zaprietio Cetinjanom, ako li njegove zapoviedi neispune, no oni neće da ga čuju. Budućjim zapovjedio, da dodju u Njeguš, nehtješe, a kad je tuda prolazio, isbjegoše da ga ne vide. Misli se, da je osim bojne sprave ostavio Dugoruk sanduk pun sukna, i Stiepanu nješto novca, po njeknjih ne više od dvie ili tri stotine cekina. Treba opaziti, da su Rusi, dokle su u Crnojgori pribivali, trošili cekine mletačke najnovijega kova, i samo još njekoliko turskih zlatnih novaca isto tako na skoro skovanih.

Depeša ob. Providura Condulmera.

1769 8 prosinca. Stvar

Dobio nalog, da si prisvoje manastir Stanjević 4 tek. odasla u tu svrhu nješto vojske pod pukovnikom Radošem Majna Doleti umah 2000 i više Crnogoraca, da ga brani, a Majna ukloni se, te osvoje manastir Mainiski.

Depeša ob. Providura Condulmera.

1770. pošetkom veljače. Kotor.

„Continua il noto Steffano a starsene quieto nel suo soggiorno di Cerniza, dove ritirato essendosi anco il vecchio Vescovo Sava, dopo il tentativo di Stagnevich, mi ha egli scritto un foglio in lingua serviana del tenore dell'annessa tradurione".

Depeša Dinka Condulmera o-. Prov. u Dalmaciji.

Kotor 1770. 17, velj

Poznati Orlov Alešević piše Crnogorcem, i kori jih, što su se zlo ponili s Dugorukom, koi se našao u pogibelji ili biti smaknut ili pasti u ruke turske. Ništanemanje daje jim rieć, da će jim radi viere i časti ruske priteći u pomoć. — Toga radi priredi brodove, da zâprieči svako izkrzanje.

Depeša Dinka Condulmera ob. Prov. u Dalmuciji

Kotor. 1770. 29 ožuj.

Paša Skadarski dobi nalog, da se sdruži k vojski, koja, vojuje s Rusi, a on želi toga se riešiti. „A quest'oggetto

puo'rifferirsi la secreta corispondenza ch'egli coltiva con il noto Steffano nel Montero, come degneranno VV. EE. di rilevave dall'annesso foglio seritto alla Carica da questo sempre attento e benemerito Sopraintendente Vrachien nall'atto d'accompagnarle l'aggionta lettera in questi giorni ricevuta da un confidente di Spizza". . . . .

„Avvisa esso confidente, che frequenti messi il Bassà spcdito obbia a Steffano sopràdeto, e che quantunque siano inpenetrabili i secreti loro, tanto i Cristiani che i Turchi incominciano a mormorare controil medesimo dubbitando, che passi l'inteligensa con Steffano per non andare alla guerra contro la Moscovia. Non è certamenté improbabile, che la trama, che fralor si ordisse, non tenda a mettere in difidenza le ingenue publiche diretioni, sopra di·che oltrecio, che mi sono dato l'onore di rassegnare con l'antecedente umiliss del n. 63, assoggetto pure ai Publici riflessi un Proclama dallo steso Steffano esteso e diffuso per tutti i villaggi del Montenero, e che da quel Governatore è stato spedito con espressa lettera al medesimo Sopraintendente. Inibisce egli con questo Proclama sotto pena di vita a chiunque l'insultare e molestare i sudiditi Veneti' dichiarando, che anco nel caso, che da Veneti stessi rimanesse insultato alcuno de Montenegrini, sara suo il pensiere del risarcimento dela parte offesa. Non è difficile l'indovinare il mistero di questa carta, che forse con un doppio insidioso dissegno è diretta a captivarsi le inclinazioni de sudditi di V. Serenità facendo credere, chegli abbia coi medesimi sudditi e forse col governo ancora della intelligenze segrete e nascoste". O svem obaviestit će Baila u Carigradu.

U sliedećih depešah 11 i 30 mieseca travnja piše, da su se pobunili Moreja, Zant i Kefalonija uz dolazak ruskih brodova, da je u tu svrhu došao u Crnugoru Stradanović pa Marko Vojnović Srb. prijatelj i stari znanac Stiepanov i već od 15 godina u ruskoj službi; da Mehemet Paša Skadarski nastoji da se uzbune Crnogorci, te toga radi da je

dao smaknuti vojvodu Iliju Drekalovića; a 8. Svibnja, da su 4 broda bokeljska digli rusku zastavu kao gusari proti. Turkom, a da će jih. ako je to istinito, kao krivce prognati da se čekaju ovdje brodovi ruski, te se čuje da će saći Paša bosanski u Crnugoru,

---

Depeša Dinka Condulmera Ob. Prov. u Delmaciji.

1770. 17. svib.

Crnogorci misle, da će na skoro prići brodovlje rusko „e perciò si accelerano le disposizioni tutte per accoglierli e sostenerli nel momento del loro sbarco. Piùdògni altro se ne milanta sìcuro il noto Steffano per le lettere e gl'avisi, che proffessa di aver vicevuto recentemente, avendo percio li scorsi giorni unito il cantone di Gliubitina, come quelo che si congiunge imediatamente con l'altro di Cernizza, sicchè prescrivette a quei Capi, che tutti gli uomini atti all'armi debbano star preparati per accorrere prontamente al confine di Spizza nel luogo appunto, dove in agosto dell'anno scorso approdò il Dolgoruk per asssistere allo sbarco de Moscoviti e far fronte alle opposizioni, che venissero tentate da Turchi. Oltre al nominato cantone di Gliubotina ha egli ordinato ancora a tutti glì altri del Montenero di raccogliersi in Cettine per ricevere le istesse commissiòni, ed essere istrutti dei modi di eseguirle". — Boji se, da taj dolazak ne nanese smeće u Pastrovićih. Čini se, da se Turci kupe u Nižičih namierom odbiti Crnogorce, a po drugih udariti na Dalmaciju, ali je ovo zadnje neviérovatno. Blizu Skadra udarila je kuga, te zato je prekinuo svako obćenje s Turci. Dao je razoriti kuću Palikuće veleizdanika.

Depeša Dinka Condulmera ob. Prov. u Dalmaciji
1770. 6 lip

Dva broda, u Trstu naoružana kao gusarska pod knezom Iv. Kneževićem i Iv. Bilićem i englezkom zastavom, oba iz novoga, došli su u Molontu, da beru momčad, ali jim obavljenje toga posla zapriječuje. Crnogorci, povedeni „dal lor diretor Steffano“, udariše na Turke Antibarske, ali su bili uzbijeni sa 5 mrtvih i 11 ranjenih. Turci se pomnažaju u Gazku.

Depeša Dinka Condulmera ob. Pror. u Dalmaciji.
1770. 28 lip.

Pomorski zapoviednik 23 tek. sreo je ona dva gusara kod Molonte, te jim zapoviedio, da se umah odaleče od našega mora. S njimi je Patriarh Pećski, koi ide k Orlofu. Još druga 4 broda naoružana u Trstu. Zapoviednik Crnogorski zapita, da ga se pusti po moru poći k Orlofu, ali mu zahtjev odbi. Kneževića i Bielića je u progonstvo bacio, a njihova dobra ublagario. U Skiju na Cesmè 5. srp. Orlof je popalio tursko brodovlje.

Depeša Paskoja Cicogue izvan. Prov. u Kotoru
1770 medj. 25 Kol i 26 list.

„Dal confidnnte poi che esiste nel vicino Montenero rilevo che, facendo il noto Steffano Picolo travagliare ivi un tratto di strada per agevolare il camino, abbia potuto egli nell' accender la mina restar monco d'unamano ed offeso l' occhio destro con pericolo di sua vita“.

Depeša Dinka Condulmera Ob. Prov. u Dalmaciji.

1770. 1. list Kotor.

Buduć se razišla turska vojška u Jatsku i u Nižićih „se ne dimostrano assai contenti li Montenegrini quantunque amareggiati dello strano accidente succeduto al loro Steffano Piccolo, che postolo aueva in evidente pericolo di soccombere con la vita. Stava egli istruendo un Montenegrino del modo di caricare un fornello per far volare un pezzo di macigno sopra certa strada del tener di Cernizza, che si è posto all'impresa di rendere men difficile al transito lorchè scopiato improvisamente et attacatosi il fuoco ad alquanta polvere, che teneva cola vicina, resto egli gravemente ferito in un braccio, nel petto, e nella testa, attrovandosi tuttavia sotto la cura del chirurgo, che pero si lusinga della sua guariggione".

Depeša Paskoja Cikogne izvan. Prov. u Kotoru.

1771. 19. velj.

Petar Vojnović iz Ugarske dosao je ovdje, da će u Jerusalim, ali kroz Teod prošao je u Crnugoru „mosso dalla curiosita di riconoscer Steffano Piccolo, e da di la proseguire il suo viaggio".

Depeša Paskoja Cicogne izvan. Prov. u Kotoru.

1771. 8. trav.

Kaludjer ruski is Trsta dobrodi u Dubrovnik, a odatle u Crnugoru „da Steffano Piccolo con commissioni della Corte di Moscovia, perche li Montenegrini dovesero marchiare".

Depeša Paskoja Cikogne izvan. Prov. u Kotoru.

1771. 24 svib.

Dva Braićana ubiše poručnika Ant. Venturina, i utekoše k Stiepauu Malomu; no „egli sulla cognizione del perpetrato delitto non solo li ribbutto acremente col farli immediate slogiare dalle sue tenute, ma col protestarsi cherano indegni et essi et li loro aderenti di qualunque riffugio, per che insultatori del loro stesso Principe nella sna propria persona, e che se piu averanno coraggio di comparire, li farà appendere ad un laccio".

Depeša Gajetena Molina izvan Prov. u Kotoru.

1771. 16. srp.

„Industrie pur anche del Passà medesimo possono essere le disseminàzioni, che si spargono dell'impostore sedicentesi Steffano piccolo, che avesse comandato a'suoi Montenegrini, presso di quali si mantiene tuttavia in credito, di fare una calcara sopra Spizza , per il cui tentativo sia nata quelche zuffa cen gli Antivarini con pochi merti d'ambele parti: che offeso già Steffano notabilmente in un ochio, in una delle braccia e nelle gambe dallo scoppio della mina tempo fà sncceduto, abbia ricevuta da Ragusi per la via di Pastrovichio à Cernizza, nobile e ricca pertantina del valore di 60 zechini, cen cui comefosse un dittatore romano in segia curule giri per quei contorni, e siagli per la medesima via poco dappoi pervenuto qualche numero di muli carichi di zucheri, caffè e conféture. Ultimamente disgustato di que Cologeri a dei loro intrighi per deporre l'cletto presuntivo vescovo ed ellegerne un'altro, partito da Cernisza pàssò sotto Niki villa piu verso l'Antivarino, dovefu visitato dal vescovo Sava, che non lascia tuttavia di

trattarlo cen dimostrazioni di molta osservanza. Ei ragguna tratto tratto i suoi sbori e dopo aver in essi rinovati gii ordini di non inferir danni ed oltraggi a Veneti, e la istituzione di 12 gindići per dinnasterio destinati alla decisione della interne vertenze per mantener i moutenegrini in pacetra di lero, intimò per uno dei prossimi giorni un gran congresso a Cernizza, prima della convocazione del quale tutti quelli, che hanno avuta parte nella distribuzione delle munizioni da guerra lasciate nel Montenegro dai Russi, deono trovarsi dai vari cantoni in Cetigne per passar indi poi a Cernizza allo sboro generale". To razglašuje Paša i mnogo još k tomu kako na pr. dolazak Ruskoga brodovla, da uplaši Dubrovčane, isnemogle već dosta zbog njim uzapćenim ladja.

Depeša Diuka Condulmera ob. Orov. u Dalmaciji.

1771. 29. svp.

Piše mu Gajetan Molin izvan. Prov .u Kotoru, da su prošli u Crnugoru s listovi Orlofovi za Stiepana Knez Petar Beladinović pravo Petar Zaja iz Budve, koj je za Zusta uzbunio Rizane, i Kaludjer Teodosije Mrhovih, koi je izneverio na skoro ona tri Kotara, te je zato bio smrtno prognan. Kuga se širi uz granicu tursku.

Depeša Dinka Condulmera ob. Prov. u Dalmaciji.

1771. Kol. — ruj,

Molin je dao uhvatiti Miloša Tambašiju i pri njem našao „due significantissimi fogli scriti dal Governo di Ra-

gusi, uno alnoto Steffano piccolo e l'altro al famošo calogêro Teodosio già proscritto dal Publico Slato con pena capitale, sigilati li detti due fogli col Publico impronto del governo medesimo, come la Serenita V rilevara dalle lettere medesime, che nel loro autentico rassegno con la lor fedel tradduzione" iz kojih jasno je dokazana „la secreta loro reciproca inteligenza". Zaman došao mu je tajnik dubrovački Fran. Volanti s molbom, da mu izruči listove i stavi na slobodu Miloša. Dubrovčani boje se, da nebi Rusi ili Turci doznali, da se sa Stiepanom dogovaraju; te se zato obraćaju na druge vlasti. Turci pak sahtjevaju Miloša kao svoga podanika.

Depeša Gajtana Molina izvan. Prov. u Kotoru.

1771 19. Kol.

Dosašće Rusa pri Dunaju i Dardaneli usrujalo je naše podanike grčke i crnogorske, jer čekaju na rusko brodovlje. Pozvao je poglavice njihove k sebi, i obodrio na viernost. Kući hoće da budu posriednici medj Crnogorci i Pašom „che vi aderirebbe, quallor gli dessero l'impostor nelle mani. Questo Steffano, uomo per altro non privo d'ingegno ne d'idee di governo, ristabilita con nouovi atti solenni la prima concordia frala sua Craina, spedi perrendersele sempre più caro, canton per cantone, cinque comissari dei princi pali del Montenegro con un calogero a far un èsatta anagrafi di que popoli, ad oggetto di equamente distribuir fra di loro le pezze de panni ad altre robe centenute in due forzieri per altro di poco peso lasciate in Cettigne dai Russo Dolgoruk". Stiepan dao je popraviti veliku kuću u Viru pri jezeru, da bude za stan Rusom, na koje čeka.

Uzapći Mila Tabanciju Stiepanova punomoćnika. dolazeća iz Dubrovnika, na koga su se našle „quattro lettere

una diretta dal Governo di Ragusi a Stefano piccolo . . . Queste carte provano ad evidenza le inteligenze non solo de Ragusei con l'impostore, ma l'ansietà ancora prodotta dalla paura di quel Governo di dedicarsi all'imperio moscovito, o di non vivere almono nella paventata sua disgrazia. VV. EE. qualunque uso con la sublime sapięnza loro vogliono farne, riconosceranno nelle carte medesime li modi bassi egl'altri titoli, che adoperano i Ragusei con l'impostore, la efficacia, con cui si raccomandano al raggiratore Calogero (Teodosio) e l'apprensione, che indicano, e che forse sconcerta i loro consigli, dell'approdo, senza però nominarlo, di legni russi alle loro spiaggie, o della imposizione di contribuzion pesantissima."

Depešѵ Gajetana Molina Izvan Proѵ. u Kotoru.

1771. 17. rujna.

Radi trajučeg ratovanja „di tratto in tratto compariscono o a Castel Nuovo o alle rive di Cattaro figure equivoche andanti e venienti o da Trieste o da Ragusi o dalla Russia per ascendere o discendere da Montenegro per le gia indicate vie, che ve ne'sono tante, dèllo Stato, qua e lá sparse per queste dirupi, che portano e riportano a Steffano piccolo per le stesse vie, ora du Ragusi ora d'altronde ora doni, ora provisioni, e perla maggior parte lettere di corrispondenza e di secreti concerti". Zato Turci misle, „che i Veneziani se l'intendono segretamente con l'impostore". Dubrovčani se oružaju, a namieravajn u pomoć pozvati Turke.

U izvješću Dinka Condulmera Qb. Prov. na Jakova da Riva Ob. Prov. u Dalmaciji.

1771. 14. list.

„Dando il primo luogo agli affari della Provinca Superiore, dove poco doppo la partenza dell' Eccmo. Sig. Estr. Giusto io dovetti per espresso comando publico trasferirmi, mi dispenserò dal rifferirle la storia delle passate moleste perturbazioni prodotte dal fanatismo de vicini Popoli del Montenero in favore del noto Steffano, della rivolta delli tre Comuni suddeti, del loro castigo, e della successiva calma, in cui furono posti gli umori, che stranamente si erano suscitati a quella confinaztone a merito delle zelantissime dirrezioni dello stesso Ecc, Estraordinario, di cui le unisco la relazione, che mi fece l'onor di lasciarmi con molti altri documenti relativi, e cosi pure la scrittura dell Ecc. Conferenza eil corrispondente decreto dell' Ecc Senato 8 giugna 1769 a necessario lume di V. E.

La improvisa comparsa di alcuni Ufficiali Russi con il Principe Dolgoruchi nello stesso Montenero, e la universale ribelione di que. popoli, che scotendo intieramente la soggezione Ottomana, si sono dichiarati sudditi, giurando fedeltà all'Imperatrice della Moscovia, furono le cause, che mi trasero di repente a quella parte, dove anco doppo la nota fuga di detti Russi noturnameete esseguitta per salvarsi dalle insidie di quele barbare genti, ho dovuto a seconda delle publiche prescrizioni trattenermi per il corso di mesi quatordeci, onde raffrenare il genio scorretto ed indisciplinato di quei sudditi nella maggior parte di rito Serviano dal prender parte nella corrente guerra controla Porta, ed impedire la loro emigrazione dello Stato, sopra il qual articolo m'onoro di tramandarle li proclamifatti publicare, e le Ducali emenate intorno alle regole da osservarsi nel caso, che una qualche figura munita de passaporti della stessa Russia, chiedesse il passaggio per il

Montenero sudetto, o che un qualche armator o altri legni della flotta Moscvita che si attrova ne mari di levante, fosse per discendere nelle acque inferiori ed avicinarsi ai Publici Stati.

Rapporto il noto Steffano accenarò a V. E., che tutta via egli sussiste nel Montenero, ostentando la figura di Capo o direttore di quelle Genti. Và egli da lungo tempo alettandole con la lusinga, che abbia à giungere una flottiglia Russa con milizie e proviggioni in appoggio delle imprese, che milanta di voler tentare nell' Albania Turca, ma deluse in sin'ad ora nell'aspetazione, ciò è causa, che sia decaduto in parte dal primiero suo credito. Tiene egli bensi delle secrete inteligenze con Mehemet Passa'di Scntari che consoprafina politica si serve del medesimo Steffano per far nascere di frequente delle incursioni di quei Popoli montani nei villaggi della propria giurisdizione, onde con un tal pretesto render credibile presso la Porta lafigurata indispensabile necessita della sua permanenza in quella Provincia a diffesa della confinazione, ed esimersi per tal modo di marciare al campo del Gran Visir, come replicatamente e rissolutamente gli è stato prescritto.

. . . . Riguardi importantissimi di Stato avevano persvaso la Publica Sapienza di prescrivermi la ocupazione del Convento di Stagnevich sul margine del veneto confine alle parti del Montenero, riputata necessaria per toglier l'addito a Montenegrini e alle figure Russe, se mai ritornassero in quelle parti di far sede, come in passato nel medesimo, e di produr diffidenze nel'animo mal prevenuto de Comandanti vicini. Con tutte le prevvertenze possibili fu anco tentata questa impresa, ma fatalmente essendo abortita, le milizie, ch'erano destinate all'esecuzione, si sono di mio ordine ritirate nell'altro vicino convento di S. Maria di Maini. Conosciuta poi utilisima e salutarissima questa occupazione che serve mirabilmente a tener in freno li sudditi dei tre Comuni, la Sovrana maturita ha creduto opportuno di decretare, che abbia a susistere anco per l'avvenire il detto

Convento sempre pressidiato, come V. E. verrà di conoscere dalle annesse ducali, che le rassegno per suo documento.

. . . Il fermo fatto ultimamente pratticare dall Ill Estraord di Cattaro della persona di Milos Jambasia, famoso fuoruscito della villa Ottomana di Spizza, ribelle del Gransignore, e reo della recente depredazione d'una barca pur Spizzanotta, mentre con una gaetta Ragusea si era arditamente presentato colà onde aver libero il passo per il Mcntenero, ha prodotto una significantissima scoperta del segreto cartaggio, che tengono li Signori di quel Gouverno con Steffano Piccolo. Cio che fu nel proposito deliberato dalla maturita Publica lo rilevarà dalle carte, che vengono consegnate, e osserverà, che resta per anco da eseguirsi la prescritta consegna dell' Jambasia al Capitanio d' Antivari, che ne fece positiva ricerca.

(Cicogna Cod. 1343).

Depeša Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmuciji.

1771. 24. stud. Zadar.

„Co' medesimo incontro viene significato alla Carica, che lo stesso Steffano siasi ridotto ultimamente ad abitare nella villa d' Arnovo in Zernizza, e che poi sottrattosi, non si rileva il motivo, non si sappia neppure, ove al presento s'attrovi."

Depeša Jakova da Riva ob. Prov· u Dalmaciji.

1772. 15 stud. Zadar.

„Sono a tempo di unire al presente numero altra relazione oggi capitatami dal' Ill Estraord di Cattaro. Questa

fa credere vicino a risorgere nel Montenero il fermento suscitatovi per l'addietro dal'ignoto, attesa la comparsa colà da Trieste seguita di certo Savich Barianovich Montenegrino Sar. Mag. al servizio della Rusia".

U prilogu, naime u dopisu Gaj. Molina od 6, stud., veli ovaj: „la comparsa negl'ultimi del spirato mese d'ottobre di un tal Savich Barianovich in Montenegro ha risvegliato in queste popolazioni l'estimazione di Steffano piccolo, ch'era in oblivione".

K ovomu prilogu dodaje se izviesće o istom predmetu od povierenika Crnogorskoga dne 1. stud. te se kaže o njem: „Rifferisce egli esser arrivato già giorni dicci circa a Montenero un tal Savich Barianovich fu prette, ed ora arrollato nella truppa rogolata della Russia in grado di Sarg. Mag., uomo di concetto e di ottima qualita tuttochè Montenegrino di nascita, il quale fatto abbia di nuovo rissorgere in estimazione Steffano Piccolo d'ordine della Russia, a cui portatole abbia delle rissolute commissionl, acció che sia esso Steffano piccolo considerato in qualità di Capo: che appena ricevute dallo stesso venisse ordinata una generale riduzione di tutti li capi, nella qualle communicasse le commissioni medesime, che dalla Corte gli furono portate in iscritto dal detto Savich, e che subbito col consenso d'essi Capi passasse a destinare un tal Guin della villa di Gradignan percollonello, e si facesse: destinar di sua guardia 80 uomini per esercitare giustizia; per il qual oggetto facesse eriggere tre forche in tre diversi luoghi, che abbia potuto far chiamare alle carceri tutti li rei de fatti enormi: che in numere di 37 siano stati quelli, che si ebbero a presentare, e dlcesi ancora, chn uno di essi abbia fatto supliziare: che a suggerimento dello stesso Steffano venisse stabilita una deputazione per esser mandata alla corte Russa, per la spesa della quale fosse ricercato con rissoluto modo il vescovo Sava a corispondenza coll'ocorrente soldo: che abbia pur fatti diffonder ordini rissoluti, perche alcuno de Montenegrini debbia aver ingenenza veruna negl'

affari de suditi Veneti non ostante che frequentino il passagio li Capi delli comuni di Pobori, Maini e Braichi, non che ll Pastrovichi, che comisero ultimamente li enormi due fatti alle due barche ottomane, anziche venghino li Pastrovichi medesimi chiamati da Steffano Piccolo li di lui Russi."

Depeša Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

1773. 11. siec. Zadar.

Dobio je vise izviesća iz Arbanske, koja potvrdjuju „il primiero fanatismo dè sudditi greci serviani, dei Montenegrini e degl'intrighi dell'ignoto"

U jednom priloženom izviesću čita se; „gli affari di Steffauo Piccolo sono sempre felicitati per l'opera che vi prestano li fratelli Marco e David Radanovich da Pastrovichio, li quali l'hanno posto in tal grado di fede appresso li Montenegrini, che ciecamente l'obbediscono col solito fanatismo di crederlo il deffonto Zar Pietro". Knes Orlof iz Pise posla Stiepanu 2000 cekina, ali mu jih oteo David. Morao mu jih pustiti, da ga lažcem neproglasi.

Depeša Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji na Gajetana Molina izvan. Prov. u Kotoru.

1773. 9 ožuj.

Neka vidi, jedali je istina sto se pogovara, da su se ona tri kotara na sastanku s Crnogorci dogovarali, da će svi složno udariti na posadu Budvansku i smazati ju.

Depeša Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

1773. 14 ožuj.

Izvanredni Providur u Kotorn šalje mu list, što je dobio od načelnika u Budvi, u kom ga izviesćuje o kaludjeru Eliseju. " Racconta dunque costui (naime Elisej d'esser stato spedito in quelle parti dal Vescovo greco gia alquanti anni per comando Publico scaciato da quella Provincia, ma che non ritrovatovi il Principe Dolgoruchi, a cui era diretto' siasi stabilito appresso il giovane Vladica Plamenaz in Cernisza. Cio ch'e'di certo, compari egli alli primi del passato settembre nel castello di Lastua. Dicesi nativo di Morlachia parla in confuso illirico, mostra trent'anni dietà, affetta un' esteriore religioso, non mangia carne, ed è abstemio cosi dal vino come dalle acquavite. Fu consigliere e compagno dello stesso giovine vescovo elletto, ch'é nipote del vecchio Sava, nella visita pratticata in tutto Pastrovichio. E'amico dell'Ignoto, e passa con frequenza a trattar con lui nel Montenegro. Come già partecipai all' E. E. V. V. insegna alla gioventù cattolica dotrine conformi a quelle addottaté dalla Chiesa Rutena. Investe publicamente con maledizioni contro la Romana e contro il Santo Padre. Vien mantenuto per turno dai Capi delle famiglie di Lastua, ciascuno dei quali gli assegnò in oltre un zecchino all'anno per l'educazione dei rispettivi figli Lo introdussero colà i fratelli Marco e David Radanovich, ed un tal Papà Adrea Gregovich lo và esaltando per uomo d' infinito merito. Vi si odopera per l'erretione d'un monasterio di Calogeri dell'istituto da lui proffessato, e ne và raccogliendo generose elemosine." Misli, da se njegove namiere slažu „con le viste lontane del Grecismo bocchese, con gl'intrighi di Steffano Piccolo, e coi disgusti proffessati dal Vescovo del Montenegro". Daje nalog, da bude odmah odstranjen.

(Prilog 1—2)

Prilog uz depešu 14 ožuj. 1773 Jakova dâ Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

Depeša Andrije Balbi načelnika u Budvi na Gajetana Molina izvau. Prov u Kotoru.

1773 13. velj.

„Nel giorno 8 febraro corrente ricevei un ossequiato foglio di Vostra Eccellenza segnato 26 scaduto genaro, in cui mi commette di rilevare in destro modo l'esistenza di un tal' Eliseo dimorante a Castel di Lastua, che da mentiti vestiti apparisce Callogero, e quale la sua condotta. Non ho mancato prontamente di esseguire il riverito incarico ingiontomi, rivogliendomi a persona di tutta fede, dalla quale ebbi tutti qnei lumi circostanziati, come brama, e che assoge tto à riflessi del' E. V.

Sin nel mese di settembre decorso pervenne in queste parti l'accennato Eliseo, uomo di statura bassa, però avvenente, senza pello nella faccia per natura, porta lunghi i capelli a guisa di calogero, d'anni trenta in circa, proffessa Rito Serviano, ąffeta un èsteriore religioso, non si ciba di carni, ne beve vino o acque vite, tale disse essere la regola sua. Nativo della Morlacchia, parla la lingua schiavona ma corotta. Raconta che fu spedito dal Vescovo Greco di Dalmazia Veneta, che fu anni sono espulso da quella Provinzia per ricevere prottezione dal Principe Dolgoruk, che doveva in allora riddursi in queste parti, ma inutili riuscendo le sue ricerche, pensò stabilirsi appreso il giovane Vladica Plamenaz in Cernizza, ove dimorò sino il primo di settembre. E'amico di Steffano Piccolo, col quale passa ottima corrispondenza, portandosi di tempo in tempo a visitarlo. Da Marco e David fratelli Radanovich intieramente dipende, con la scorta de qnali s introdusse in quesste parti, abita in una casa di ragione de suddeti, dove publicameute insegna a giovani il Dogma e la lingua Russa. Gli viene somministrato il vito giornaliero in giro da que abitanti, e per

ogni ragazzo, che deve educare, riceve un zechinó all'anno d'onorario. Da Calogeri viene ben accolto, s'unisce spesso co'medesimi, ma non celebra messa. Un tal Papà Andrea Gregovich lo accredita molto, dìmostrandolo una persona di merito infinito. S'uniscono di notte unitamente ai Radanovich, e trattano secretamente intorno la Religione. Nelle radunanze vilipende senza risserva il Santo Rito Romano, ch,amandolo una peste dominatrice, ed il Santo Pontefice un'usurpatore della Santa Sede; maledisce publicamente la Chiesa Latina, e fomenta gl'animi dì quella gente a dover liberare quella sìtuazione da mostri, cosi chaima quei pochì cattolìci, col rovinar le case loro e la Chiesa medesima. Il giovane Vladica sopra detto alle sue persvasive visito'tutto Pastrovichio, cosa insolita farsi da suddetto, conducendolo come in trionfo. S'adopera indeffesso per l'errezione d'un monastero de Callogeri di quellinstituto che proffessa e ne raccolse quatro. Nè giorni festivi in Chiesa publicamente solecita ogn'uno di que àbitanti a concorrere col dinaro all'opera, ed in particolare il Gregovich per esempio esebi generosa ellemosina; furono fatti anche degli esborsi chi di dieci zéchini e chi meno, secondo le loro forze, ed in particolare da capi de monasteri di Gradista e Resevich. Tale è la condota di un tal uomo pernicioso contro a Cattolici, invehìndo contro dì queli, che riddur non può a seguìre li suoi insegnamenti. Questo è quanto raccolsi da persona, che sàrà sempre pronta a confermare le cose suesposte, e che in adempimento di quanto mi fu comesso assoggetto a V. E., a cui per ora baccio divotamente le mani".

Prilog uz depešu 14 ožuj 1773 Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

Depeša Jakova da Riva na Gajetana Molina izvan Prov. u Kotoru.

1773 9. ožuj.

Po višjem nalogu „si voul dunque, che sia speditamente allontanato quel vero o finto Calogero Eliseo introdottosi nel Castel di Lastua, senza però rilasciare ad alcuno comissione in scrirto, e senza fargli intimar verun ordine la potrà valersi di persona destra e fedele, che mostrandosi mossa verso di lui soltanto da stimoli di umanita, lo esorti a partirsene subito fuori del Publlico Stato, facendoli in brevi cenni capire d'essere indubitabile et iminente il di lui eccidio. Dall esito di questo esperimento la si compiacerà illuminarmi con la prima occasione, onde possa darne conto solecito alla Sovrana Autorità".

Depeša Jakova da Riva oã. Prov. u Dalmaciji.

1772· 24. trav.

Uputio je pukovnika Dinka Bubića, da nagovori kaludjera Elizeja, da se is države izseli, ali se ovaj ustručava „sino che d'alcuni Pastrovichi non sia rissarcito delle convenienti mercedi per la scuola, che faceva ai loro figli, asserindo averlo perciò staccato dal servizio del Vescovo Sava."

Depeša Jakova da Piva ob. Prov. u Dalmaciji.

1773. 26 lip. Zadar

Govori se, da dolazi u Arbaniju rusko brodovlje. „Tale fu sempre la speranzandei fanatici, alimentata dall'ignoto tuttavia esistente nel Montenero".

Depeša Jakova da Riva oă. Prov. u Dalmaciji

1773. 30. stul. Spliet

„Nemeno dalle partî dell' Albania mi derivano rapporti di emergenza degne delle publiche rifflesiòni, qualora non le meritasse quello di esser stato, per quanto mi viene scritto, interfetto Steffano Piccolo da un schiavo Maraito, che lo serviva. Oltre il Sopraintendente Vrachien, a cuj ne diede avviso sopra le altrui asserzioni il Vešcovo Sava, mi partecipo in addietro quêsto caso anche l' Ill. Estraord di Cattaro, risservatosi perciòdi spedir sul luogo a ricconoscere la verita. Non mi arrischai allora di farne cenno all' Ecc. Senato e all' E. E. V. V., ma non devo differirlo or che mi confermanole prime relazioni, E'per altro notabile ciò, che rifferì a S. Signoria Illus. l' eploratore locale, cioè che si tiene sempre chiusa, ne si concede l'ingresso a chi si sia nella stanza del convento, in cui abitava l'incognito ne per il di lui caso mostrar quei calogeri ne passion, ne sdegno; indiferenza riputata misteriosa. In fatti io non oso ne di affermare ne di negar il di lui eccidio, notemi le passate illusioni create e sparse dall' intrigo, dalla cabala e dol fanatismo. Ho ingionto però alla Carica Estraordinaria d'nivigilare e rifferimi di tempo ln tempo la condotta de' Montenegrini come la più fedele esploratrice del vero nel proposito, per rassegnare indiogni scoperta alla Somma Sapienza dell' Ecc. Senato".

Dobio je tri lista iz Kotora, po kojih doznaje, da Turci spremaju vojsku, kojom namieravaju provaliti u Crnugoru. Dosao je u Novo Knez Petar Bilatinović Risanin kao častnik ruski, poslan od kneza Aleksija Orlova, zapovjednika ruskoga brodovlja u Crnugoru.

(Prilozi 1—9)

Prilog uz depešu Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji od 30 stud. 1773.

Depeša Gajetana Molina izvan. Prov. u Kotoru na Jakova da Riva.

1773 12 listopada.

„Tutte le relazioni, che in seguito mi sono derivate intorno l'estinzione di Steffano Piccolo. essequita dall'avvisato schiavo per opera del Passà di Scuttari, si concordano. Anche quella della persona espressamente spedita in Cernizza, come mi onorai di rassegnare a V. E. con le mie riverentissime precedenti, conferma, per quanto ho potuto osservare e raccogliere, il succeduto. Lui aggiunge per altro le particolarita, che possi aver avuta mano nell'omicidio un tal Préte Moias detto Plamenaz da Cernizza, cui abbia potuto seddure il schiavo all'esecuzione mediante il donativo di zecchini 100, e che lo stesso prette vi abbia dato mano alla fuga unitamente alla sorella, che stava nella villa di Gragiani; ed inoltre che li calogeri del convento di S. Niccolò tengono la camera, in cui era solito lo stesso Steffano di stanziare, sempre chiusa, non permettendo a chi si sia l'ingresso, uon avendo rimarcato in essi nè passione nè sdegno; per il che non sà qual giudiccio formare sopra una tal misteriosa direzione. Lui rifflette in appresso, che se il prette Moies avesse dato mano all' omicidio sudetto, non si sarebbe trat-

tenuto nella sua patria, nè petrebbe stare liberamente in sua abbitazione. Ciò è quel tanto mi rissulta dalle inserte autentiche carte, ch' ho l'onore d'assoggettare alla sublime maturità dell' E. V., in adempimento del mio divoto dovere, con che passo a bacciarle umilmente le mani".

Prilog uz depešu od 30 stud. 1773 Jakova da Riva ob Prov. u Dalmaciji.

Depeša načelnika u Budvi na Jaknva da Riva.

1773. 29 rujna.

„Assoggettata ne'decorsi giorni a V. E. la morte di Steffano Piccolo circonstanziata per quanto fù possibile nella sua verità, ora rimarco da posteriori notizie pervenutemi da persona secreta di Montenegro qualche differenza dalla prima relazione, che non manco di subito rassegnarla.

Nel giorno di martedi 21 corrente fu ucciso nel modo gia'indicato col proprio coltello, che fu lasciato appresso il cadavere, e scoperta la sua morte nel giorno seguente. Il Guardiano del Convento di Bercelli si portò più volte alla sua abitazione la sera stessa del fatto, e ricercò secondo il solito di sua persona, né gli fu mai risposto, cosa che lo pose in qualche sospetto, ma che non ardi imediate sincerarsi, sapendo che secondo il suo costume stesse rinchiuso. In tutta quella giornata due soli calogeri erano rimasti, e gl' altri erano alle vendemie. Incolpano di tal morte la villa stessa ei Calogeri del convento ove abitava, per la poca attenzione per il sudetto, il quale continuamente gl'era raccomandato dal Vescovo loro. L'ucisore Greco Moriotto d'anni 50, da loro chiamato Stanco, ed a cui ciecamente s affidava Steffano Piccolo, ricercò tempoià la sua licenza al Padrone, e diceva per portarsi al Bassà di Scutari a

hiedere come snddito Ottomano salvo condotto per ridursi alla patria, che gli fù con qualche difficolta accordata. Incesa dal Bassa la fiduzia, che aveva Steffano Piccolo sopra til Greco, persvase questo a ritornare appresso di lui, col addur qualche scusa, e come vero suddito sacrificarlo, promettendoli sommi premj. Dopo l'esecuzione fuggi l'uccisore unitamente ad un suo figlio e figlia, ed al presente s'attrova in ferri posto dal Bassa sino che gli pervenga sicure notizie della morte, assicurandolo de premj promessi, quando vera sia, e minacciandolo di severa morte, se fosse un'impostura. Il Montenegro tutto era alla prima incredulo del fatto; ora sincerato, essendo stato veduto da Capi occul tamente il cadavere. Viene compianto all'estremo, e la confusione regna in tutti. Il sardar Giurascovich da Cecligne unitamente a Capi attende il Vescoo loro, ed al suo arrivo decideranno delle cose presenti, e si crede che spediranno deputazione alla Corte Russa con la notîzia della sua morte, essendo invalso ancora nell'animo, che esser possa stata una persona raguardevole. Volevano alcuni che disribuite fossero a Capi di Montenegro lesue armi, ed altri che spedite sieno in Russia unitamente a suoi vestiti. Da qui a pochi giorni sarà il tutto deciso et immediate d'ogni risultato averò sìcure notizie, le quali a tenor del miò dovere saranno avanzate aV. E., a cui mî dò l'onore di bacciarle dîvotamente le mani".

Prilog uz depešu od 30 stud. 1773 Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

List predstojnika Stiepana Vrachien-a na Gajetana Molina izvan Prov. u Kotoru.

1773 26. rujna.

„Rassegno a V. E. l'occluso viglietto, che mi scrive il Vescovo Sava colla partîcipazione d'esser stato ucciso da un'Greco schîavo Steffano Pîccolo. Veramente il modo e la frase troppo semplice e laconica e non circostanzîata, come per l'avenimento sembra che dovesse esserlo, del viglietto medesimo, oltre i consueti naturali artificiosi raggiri di queste popolazioni, alle quali aderisse con molta facilità il Vescovo sudetto, fanno che io non ardîsca dî affermare per vero l'avvanzatomi rapporto. In fatti Steffano Piccolo solito prima di tener al dî lui servizio sei persone tra Spizzanotti e Montenegrini, ognî quasi tre giorni le cambiava colla sostîtuzione d'altre persone dell'istessa nazione, non fidandosi forse nella contînuazione di servizio dellî medesimi individui. Fuggiti, come lo è noto all' E. V. da Dulcigno alquanti Greci della Morea condotti schiavi dalli Dolcignotti, si dispersero in varie case dî Zernizza, trattenuti avendone tre Steffano sudeto per di lui servizio. Due di questi ne assegnó per la custodia de suoi cavalli, e trattenne appresso di se terzo nominato Nicola Giovane, svelto e robusto, congedatî avendo dal di lui servizio li altri montenegrini. Spediva frequentemente questo Nicolò, a Scutari per le occorrenze dellî provedîmenti, che gl'abisognavano, o forse per le occulte intelligenze, che si coltivavano tra esso ed îl Passà di Scuttari. Li 22 corrente sortiti dal proprio convento, dove abita Steffano, tutti li calogeri colle altre persone servidi per acudire alla vendemia ed alli formentoni, e rimasto solo nel convento medesimo Steffano col nominato Nicola, fu da questo scanato (secondo qualche voce non per anco autentica relazione), fuggîto essendo verso Scuttari, dove

qualor sî verifichi la relazione medesima sarà accolto con dîmostrazione d'applauso da quel Bassá, du cui in seguito sarà sa rificato forse pur'esso, onde ignote o impalesabili restîno per sempre le secrete confîdenze, che tra esso e Steffano correvano. Altri congetturano, che il dîvulgamento dî tale assasino possa esser fitizio, e che la dissemtnazione sia prodotta dagli astuti raggiri di Steffano, per cuoprire la di lui fuga, o per scoprire il genio, che per esso nutre la popolazione Dopo l'ultîma nota spedizìone, che fccero contro Montenegro ìl Beglierbej di Romelia ed il Visir .della Bossina eglî seppe di modo occultarsi, che per piu'tempo restó desiderato dallî stessi Montenegrini, quantunque fosse ranicchiato in Montenegro".

Prilog uz depešu od 30 stud. 1773 Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

List biskupa Save prilozen listu predstojnika Stiepana Vrachien-a.

(Prievod)

„Illus Signor Signor Caro.

Le participiamo d'aver perito Steffano Picolo; lo ammazzò un Greco schîavo, che lo serviva, lo ammazzò jeri di giovedi a'mezzo dí in tempo che gl'uomini erano occupatî nei lavori, e fuggi a Scutari. In questo punto mî arriva la nuova, e Iddio la consoli.

Li 12

Vescovo Sava al serviggio.

Prilog uz depešu od 30 stud. 1773 Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

Izviešce povierenika iz Arbanije turske.

1773. 4 list.

„Rifferisce egli, che in Scuttari altro non si discore, che dell'infelice fine, del famoso Stefiano Piccolo fu imperator di Montenegro, la di cui testa sipretende anche colá capitata; che lo stesso sia stato scanato da un Greco, che era schiavo a Dulcigno, da dove fuggi ricovrandosi in Montenegro assiéme con una sua sorella: che il sudetto schiavo s'attrovi presso quel Visir, a che venerdi prossimo passato sia comparso in publico in quella piazza vestito ricamente alle spese del Visir medesimo, cui abbia potuto donarle, in appresso a tre ricche vesti due milla piastre. Si pretende ed anzi corre voce universale, che per tal successo il Visir stesso accomodará li suoi affari alla Porta. Disse d'esser ancora capitata colà la nuora, che li Dolcignotti abbino potuto ammazzar in Morea Cap. Marco Tripkovich da Dobrota".

Prilog uz depešu od 30 stud. 1773 Jakova da Riva Ob. Prov. u Dalmaciji.

List predstojnika Vrachiena na Gaj. Molina izvan. Prov. u Kotoru.

1773. 4 list.

Potvrdjuje Stiepanovu smrt po Grku. — „E'osservabile, che alquanti altri Greci moriotti riffuggitisi in Zernizza dopo la fuga che fecero da Dolcigno, fuggirono pur da Zernisza nel giorno medesimo, che fu ucciso Steffano, Costuì e stato sepolto fuori di Chiesa, e di là a due giorni

fatto escavare un monumento nuovo in mezzo della chiesa, fù trasportato e sotterrato il cadavere in quello, eretto avendovî uu muretto dell'altezza di tre piedi sopra il sepolero e coperto con un strato di seta rossa in onorificenza del soggetto da essi Montenegaini riverito e stimato".

- -

Prilog uz depešu od 30 'stud. 1773 Jakova da Rivv Ob. Prov. u Dolmaciji.

1773 1. list.

„Per dar attestazione della mia fedeltà a V. E. io sono stato in Cerniza per scôprire quanto mia abilità ha potuto in più giorni che io mi trateni per venire a maggior cognizione.

Che Steffano Piccolo certamente fù ammazzato da un schiavo in data 22 setembre scaduto nel giorno mercordì in tempo che li Calugieri erano andati a dormire, o che si erano ritirati nella loro celle. Certi dicono che la di lui morte fu successa dopo pranzo in detta giornata, nella ritirata di tutti i Calogeri in loro solita abbitazione; certi dicono, che fû succeso in tempo dî notte. Certamente è la sepoltura in mezzo di chiesa, nella cui fu il medesimo sepolto a S. Nicolò, e la di lui sepoltura da terra è alta quattro dea, coperta con panno rosso, e sopra medema stano sempre candelle impirate, e questo io stesso hovisto.

E poi sono venuto nella cognizione, che la camera di Steffano Piccolo sempre stata chiusa, né lasciano entrare niuno nella medesima. Per venire alla cognizione di questo fatto si portò in Cernizza Prette Andrea Giurassevich da Riešca vaja da villa Cehlin con di lui servitor, e si portô sopra loco dà deti Calugeri stare alquanti giorni per verificare e vedere la morte di Steffano Piccolo; e fu detto di medemi quanto sopra, qual parti con grandissimo dolore

e confusione di animo suo. Cosi anco tutti dicono štesso, che il schiavo Niccola fù andato a Scutari da Bassà, qual fu regalato.

Si discorre, che abbi dato a Prete Mogias detto Plamenaz da Cernisa, e chê lui abbi prevertito detto schiavo, che facesse omicidio questo, con donazione dato al schiavo, di cecchini cento, e che il presente le ha dato mano per la fuga, che fuggisse con di lui sorella, quala stavano nella villa di Gragiani, e sono andati a Scutari dal Visir. Mai abbiano potututo rilevare per qual oggietto sempre stia la di lui camera chiusa, ne, io saveria qual indicio fare sopra si fatto mistero. Ne li detti Calogeri si vedono ne quanto passionati ne tanto rabiati.

Altra verità considero, se Prette Mojas avesi messo mente e mano all'omicidio, non sarebbe in sua patria, ne potrebbe liberamente stare in sua abbitazione.

Zarnizza 6 ottobre 1773.

tuo fedel servo N. N.

Prilog uz depešu od 30 stud. 1773 Jakova dą Riva Ob Prov. u Dalmaciji.

Depeša Andrije Balbi načelnika Budvanskoga na Gajetana Molina izvan. Prov. u Kotoru.

1773 11 list.

„Da testimonj vengo giuratamente assicurato della succeduta morte, ne modi indicati con altra divota mia; fra qnali Nesco da Spus, abitante pero in Berceli da molto tempo di abbitazione vicino al convento, ove dimorava Steffano Piccolo asserisce d'averlo veduto estinto. Nico Goga murator, quello che s'attrovava alla fabrica dela chieša di Bercelli; allor che šcopio un fornello due anni sono in circa

che ridusse quasi a morte lo stesso Steffano Piccolo, protesta d'aver veduto il cadavere. Il sargente del Castel di Lastua riferisce, che Spiro Macri soldato dela compagnia Miovilovich fugito tempo fà in Montenegro, e che ora da pochi giorni riffugiato in Pastrovichio s' atrova al servizio di Stiepo Sugich, s'espresse d'averlo veduto estinto e presente alle esequie".

Prilog uz depešu od 30 stud. 1773 Jakova da Riva Ob. Prov. u Dalmaciji.

Depeša Gajetana Molina izvan Prov. u Kotoru. na Jakova da Riva.

1773 23. list

Ovdje je došao na tršćanskom brodu 18 tek. Knez Petar Beladinović rečen Zaja pod imenom Petra Argiropola oskrbljen putnim listom ruskim gdje je nasnačen kao častnik, a prolazi u Crnugoru. Bio je tiesui prijatelj ubijenoga Stiepana Maloga.

Depeša Viska Dona izvan prov. u Kotoru.

1774. 12 lip.

Versano dette mie partecipazioni sù di tre interesanti argomentilprimo de quali riguarda i movimenti del Visir Mohemet Passa di Scultari rivolti ad invadere con grosso esercito e cou tutti gl'apparati d'un formale attacco i Monti Superiori de Cuzzi, risolto essendo dì portarsi opportunamente anche a dani del Montenero; il secondo attiene al

ricapito d'una figura, le di cui direzioni tendono a sostuirla nel posto dî Steffano Piccolo gia estînto; ed il terzo concerne sulla gelosa materia della comun salnte".

Depeša Viska Dona izvan. Prov. u Kotoru na Obcega Providura u Dalmaciji.

1774. 23. lip.

Dvie uhode kažu, da onaj Moskovit, koi je došao u Crnugoru „tenda a porsi in una vista, che lo renda rispettabile, onde come tale esigere atti d'ossequio e di riverenza, e formarsi a gradi un qualche posto d'auttorita V. E. è supplicata a eredere per indubitata la morte di Steffano Piccolo, e posso assicurarla di ció non solo per altri riscontri procuratimi anco posteriormente a quanto le umiliai nei miei precedenti fogli, ma eziandio per le conferme di questi due miei confidenti".

Čoviek, koi je skoro došao u Crnugoru, i koga je biskup obdario odiećami, što je ostavio princ Dolgoruki, izdaje se sada za Šimuna Ercega. naime za vojevodu Hercegovačkoga. Zato ga biskup umah poče presireti, te traži da ga odaleči od Crnegore, no on se tomu protivi. „Vengo accertato, che sij. nomo di talento, che abbia le matematiche, e sia intendente di fortificazioni. Mi viene descritto di età mezzana, statura ordinaria, capigliatura biondo e corporatura pingue. Comincio poi da poco con tronchi cenni e misteriosi usati ad arte ed a tempo a sparger voci d' essere spedito segretamente dalla Moscovia, perchè era giunta alla Zarina la sicura nuova della morte di Steffano Piccolo volendo però far credere, che qualche particolar oggetto lo consigliava a non farsi conoscere per tale nei primi giorni del suo ricapito a Montenero; e qui parmi di poter riflettere, che si sia tenuto in un simil riguardo per il giusto

timore, che se si fosse spaciato per emissario, non sarebe stato ricevuto dal Vescovo Sava. Da tali premure è chiara la deduzione, che non solo li cofidenti, ma per relazione loro molte persone di quei contorni ne cavano che il noto ignoto procuri di sostituirsi al defonto. Che miri ad un tal oggetto il di lui studio ho ragione d'arguirlo anch'io dall essersi esso già a quest'ora formato qualche partito". — Ali će slabo uspieti, jer su se već Crnogorci osviestili, a biskup Sava drži ga za lazca. Nije ga bilo na zadnjem zboru Pazit će na njega! Elisej više se ne bavi ni s politikom ni vierozakonom, nego mirno uči diecu u školj.

Depeša Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji

1774. 6 srp.

Paša Skadarski Mehmet podložio je Kuce iznevierene, popalio jim cedam sela. i grozi se doljnoj Crnojgori. Odputi se iz Podgorice sa 15000 vojske, i udari na Kuće pošto jih s obećanji odcijepi od ostalih brdjana. Branio jih je zapoviednik Spuža Permanović, koi se tada nalazio u vojski proti Rusom. Ondje poglavita porodica Drekalovići Poginulo je do 800 Turaka u Klanjcik, no ipak ovi prodrieše napried i sve porobiše i popališe. Crnogorci su držali sbor u Crnici, i prisegom su se obvezali „da će složno raditi proti Mahmetu! koi od njih zahtjeva danak. Tu predloži pop Andrije Jrašković, poglavar u Ljubuskom, da se izplati danak, ali taj predlog bje zabaćen, te Andrije proglašen „indegno del loro cetto per aver sugerito cosa contraria allo stato sempre da essi professato di liberta„. Ništa ne manje Crnogorci boje se, i stvari od ciene spremaiu kod naših.

Depeša Jakova da Riva ob. Prov. u Dalmaciji.

1774. 10 list.

Paša Skadarski težko prieti Crn ogorcem, da će primaliećem na njih udariti, a ovi se obraćaju na naše za pomoć i bojnu spravu, i da jim bude prosto na naše zemlje izbeći Naložio je izvanrednomu providuru u Kotoru. „ad impedirvi ogni ingerenza dei sudditi, scansarvi quanto alle ricercate monizioni, e rispetto all ulltima instanza diffendersi con la ragione, che essendo il Montenegro Stato Ottomano, resistevano le'leggi di sanita di aderirvi".

U dielu „Biografia Universale Antica e Moderna" (Venezia 1831. LXV. 45).

„Zanowich (Steffano) supposto principe d' Albania, nacque ai 18 febbraio 1751[1] a Pastrovicio. borgo dell'Albania veneta. Suo padre, mercante di mule o pantofole, fermo stanza verso il 1760 a Venezia co suoi due figli, di cui il primogenito chiamavasi Primislao. Piu assiduo alle biscace che alla sua bettega, si rese sospetto al governo per lo scandalo de suoi guadagni e ordinato gli fu di partirsi da Venezia. Egli ritorno nel suo paese, e coi profitti del giuoco comperò la signoria di Pastrovicio. Come fu ricco, desidero di dare a suoi figliuoli un aducazione che li ponesse in grade di farbuona figura nel mondo, e li mando agli studi a Padova. Steffano, dotato d'un immaginazione ardente e d'uno spirito penetrante, attinse nelle lezioni de'suoi maestri e nella lettura dei poeti antichi e moderni un amore vivis-

---

(1) E non 1752, come dice il biografo di Zannowich, copiato da Barbier. La data che noi adottiamo é quella che leggesi sotto i due ritrati di tale a aventuriere.

simo per le lettere, ed acquisto quell'elocuzione facile e brillante, che mostrò in appresso. Terminato il loró corso scolastico, i due fratelli ritornarono a Venezia; ma Primislao avendo voluto far uso dei talenti per giuoco che aveva ereditati da suo padre, fu presto scoperto e cacciato come barattiere. Provo lo stesso affronto a Firenze. Visito poi la Francia, l'Inghilterra e l'Olanda, gabbando dappertutto. Steffano, stanco di tale vita ignobile, lascio suo fratello, nel 1773. per tentare di far fortuna con mezzi meno volgari. Si recò prima nel paese dei Montenegrini, dove tento di spacciarsi per l'imperatore Pietro III. (V. tale nome). La sua bella statura, secondo i suoi biografi([2]), e la scioltezza delle sue maniere lo rendevano assai idoneo a simulare tale personaggio. Non avendo trovato i Montenegrini disposti a sollevarsi in suo favore, passo da li a poco in Polonia, dove sotto il nomo di Warta, quest'aventuriere si cattivò la confidenza d'alcuni signori. Diede loro ad intendere ch'egli era il principe Castrioto, discendente da Scanderbeg, e che aveva nell' Albania numerosi partigiani pronti a secondarlo allorche sarebe in grado di rientrare ne' suoi stati. Ottenne da essi somme considerevoli, merce le quali poté fare in Alemagna una comparsa conforme all'idea che cercava di dare de suoi natali. Fu veduto sncccessivamente a Berlino a Drezda, a Breslavia, ecc. mutando nome in ogni città, e lasciando indovinare che aveva delle ragioni di occultare la sua origine illustre. Piaceva, seduceva con la sua affabilita, con le grazie del suo spirito e la varieta delle sue cognizioni. Agli uni parlava di musica a gli altri di poesia o di letteratura. Pa-

---

([2]) Non ispiacerá di trovar qui il ritrato, che Zanowich faceva di se nel 1775, nelle sue Opere postnme; „Jo non ho che ventiquatro anni, sono piu brutto che bello: ho viaggiato assai, ma per dire il vero ho imparato pechissimo. Si puo credermi su questo che sono tutt'altro che modesto . . . Sono filosofo solo d'apparenza, avvegnache l'ambizione è radicata nel mio cuore... Restami a disinganarvi dell'idea invalsa ch'io sia Stefano, Principe di Montenegro ecc".

reva che tutte le arti, tutte le scienze fossero state l'oggetto de suoi studi. Davasi vanto di aver carteggio con Gluk e Metastasio, con Voltaire e con Rousseau; l'Imperatrice di Russia, il principe reale di Prussîa, l'eletore di Sassonia, ecc. gli davano frequenti attestati di stima ed anche d'affetto. Alcune avventure galanti, vere o suposte, accrebbero la sua celebrita. Ma le somme che aveva recate di Polonia non potevano durar sempre. Costretto di partire da Berlino per sottrarsi a'suoi creditori, ando a Vienna, preceduto da una riputazione oquivoca; vi fu arrestato per ordlne del magistrato, nel 1778: ma l'Imperatore Giuseppe II rivocó tale ordine, e Zanowich fu sollecito a uscire dall'Alemagna. Vesti allora l'abito ecclesiastico, e soto il nome di Warta, che aveva gia preso ne'suoi viaggi passo a Roma col pretesto di soddisfare alla devozione. In quella città trovo la bella duchessa di Kingston (V. tal nome) (A) Le lettere appassionate ch'egli scrisse alla dama, la sedussero, ed il racconto senza dubbio sommamente abbellito delle suo avventure fini di farle girar la testa, per modo che ella lo avrebbe sposato, se l'accidente non avesse fato scoprire che il supposto Warta non era altri che l'instigatore Stefano Zanowich. Cacciato dall'Italia, erro alcun tempo in Germania, sotto il nome di p. Zeratubladas. Era a Groninga nel 1780 e vi fu messo in prigione, a inchiesta del suo albergatore Il magistrato incombenzato della visita delle carceri, avendo saputo che vi era per una somma assai piccola, la pagò e gli diede danaro per recarsi in Amsterdam dove visse alcun tempo nell'oscnrita. Da Amsterdam si trasferi a Brusselles; dove gli riusci di gabbare vari signori, tra gli altri il principe di Ligne. Temendo che le sue trufferie non fossero scoperte, si ritiro in un eremo presso Ratisbona. Avendo tratto in inganno religiosi con la sua devozione apparente, fini d'ispirar loro la piu tenera premura, confesando loro ch'egliera il principe d' Albania, e che viaggiava incognito, per non cadere nelle mani de suoi nemici. Informato d'una prossima rottura tra l'Olanda e l'imperatore.

Giuseppe, Zanowich, che si era, poco tempo avanti, dichiarato ammiratore di' quel principe, offerse agli Stati Generali un corpo di dieci a ventimilla Montenegrini. Gli Stati rifiutarano tale proferta (28 dicembre 1784); ma fecero dire al principe d' Albania che lo avrebbero veduto con piacere impiegare la sua influenza sni Monteuegrini per impedire che ingrossasser l'esercito dell imperatore. Col mezzo di tale lettera, Zanowich si fece prestare dai banchieri d' Augusta fino ad 80,000 fiorini, somma ch'ei diceva necessaria per secondare le intentioni degli Stati Generali. Si afferma che con le pratiche cui aveva nell' Albania, avcebbe potuto facilmeute sollevarla: ma trascuro di spedir 4000 ducati che gli si domandavano, e gli Albanesi non presero le armi. Aven do dissipato, senza che sappiasi in qual maniara, il denaro ricevuto in Augusta, e presato di rimborsarlo, ebbe la sfrontatezza di andare in Amsterdam a domandare agli Stati un milione, che pretendeva essergli dovuto pe'suoi servigi. Intanto che si esaminava la sua domanda fu arrestato dietro querele de'suoi creditori. Riconosciuto per fratello di Primislao, di cui non erano ancora andate in obblio le giunterie, non si duro'fatica a scoprire, che tutta la sna vita non era che una serie d'imposture. Stefano prevenne il supplicio al quale non poteva sotrarsi, tagliandosi le vene con un pezzo di vetro. Fu trovato bagnato nel suo sangue, ai 25 di maggio 1786. Il suo cadavere strascinato sul graticcio, fu gittato in una fossa sotto le forche. Esistono di tale avventuriere diverse opere singolari e poco note in Zancia. Barbier ne ha publicato la lista nel suo Supplemento alla corrispondenza epistolare di Grimm, 346, ma la seguente è più compiuta;

I. Opere diverse, Milano e Parigi, 1773, 3t., in 8. vo.[1]

---

(1) Vedesi che Zanovich aveva sparsa la voce della sua morte. Igiornali vi prestarono piena fede. Il giornale enciclopedico di Vicenza febbrajo 1774, II. pag. 129. contiene un pomposo elogio di tale avventuriere morto a Colorno ai 4 di febraio, compianto da tutti i dotti che avevano potuto apprezsare il suo raro talento. Tale elogio é pasatc poi nel Dirionori storico di Bassano

II. Opere postume, Dresda, 1 75, in 8. vo picc.([1]). Tale volume contiene sonetti, capitoli, madrigali, lettere all' Imperatrìce Caterina II, a G. G. Rousseau, ecc. Il componimento piu esteso è una lettera sotto il nome d'Abramo Levi, rabbìuo della sìnagoga dì Costantinopoli. L'autore vi da dodici regole di condota piuttosto straordinarie: „Se avete fatto, egli dice, la follia di giuocare, astenetevi dali far pur quella di pagare, pero che servireste nell'inferno di risa agli avar, ed ai prodighi". Terminando tale lettera annuncia un opera sui difetti delle donne nella loro lunghezza, larghezza e profondita,

III. Letere turche, Lipsia, 1777, 2 vol. in 8. vo;

IV, Epistole e canzonette amorose d'un orientale, morto nell anno 1751, ai 18 febbraio, scrite a Federico-Guglielmo di Prussia, ed a Geltrude di Polonia con le opere postume del bassa di Caramania e d'un anonimo. Nella piramide di Tolomeo d'Egitto, 1779, in 8. vo; tale volume é adorno del ritratto dell'autore in medaglione, intorno al quale si legge „Il principe Castrioto d'Albania II, nipote del grande Scanderbeg". Vi si trova una conversatione dell autore cou Gluck sulla musica, e pag. 74. una lettera con la quale Metastasio lo riugrazio d'avergli mandate le lettete turche, finalmente l'oroscopo dell'Europa, framento tratto da un'opera politica;

V. L'Oroscopo politico della Polonia, della Prussia, dell' Inghiltera ecc. Porto-Vecchio (all'Aja), 1779, in 12, Non è probabilmente che una ristampa del frammento prefato;

VI. Il gran Castrioto d'Albania, storia, Parigi (Alemagna) 1779, in 8. vo di 112 pag. Tale opera è dedicata all'imperatore Giuseppe II. con un'epistola natabilissima([1]).

VII. La poesia e la filosofia d'un tureo da otto code, da tre penne d'airone, da due pennini, e da una collana di smeraldi, Albanopoli, a spese dell'autore; il tutto vendesi a profito dei poveri, 1775. in 8 vo. Talle raccolta, dice Barbier contiene dei tratti filosofici arditiss,mi e dinotanti un pensatore sopraffatto da nu'immaginatione ardente.

([1]) La stessa dedica non si trova in tutti gli esemplari. Vedi il Diz degli anonimi di Baier.

VIII. Frammento d'un nuovo capitolo del Diavolo zoppo mandato dall'altro mondo da Le Sage 1782;

IX. L'Alcorano dei principi destinati al trono, Pietroburgo. 1782. in 12;

X. Il famoso Pietro III, imperatore di Russia, o Stiepan-Mali, il quale comparve nel ducato di Montenegro ecc. 1784 Si è veduto che lautore aveva tentato di spacciarst per un tale personaggio, prima di farsiprincipe d' Albania.

XI. Pensiero di Stiepan-Annibale, vecchio pastore di Albania ecc. Epilogo a Federico-Guglielmo principe dì Prussia, il saggio, il magnifico ecc. L'autore della „storia della vita e delle avventure della duchessa di Kingston, 1789" vi ha aggiunto un „Ragguaglio sul preteso principè d'Albania" di cui abbiamo cavato alcune delle paricolarità dal presente articolo. In fronte v'ha un ritratto del famoso anonimo Warta, in un medaglione formato da due serpenti avviticchiati, Di sopra a sinistra v'è un pngnale, ed a destra una corona.

Parisot.

A. Pod imenom Kingston (Elisabetta Chudleigh, duchessa di) o Zanowiću i to se čita; „In tal viaggio d'Italia ebbe (naime Jelisava) l'iucontro d'un avveuturiere, uomo avvenente non meno che destro e spiritoso, il quale si spacciava presso di essa per principe d'Albania, ed ebbe l'arte d'ninamorarla perdutamente di lui. Ela stava per dare la sua mano e la sua fortuna a tale avventuriere, che assumeva il nome di Warta, allorche si fatto personaggio dì cui non si conobbe mai bene l' orìgíne, e che aveva gabbato in un modo piuttosto singolare gli Stati Generali, fu arestatocome scrocone, e si uccise in carcere (Dezos de la Roquette).

И „Гласник“ и остала издања „Српског ученог друштва“ могу се набавити преко Главне Српске књижаре и преко књижарнице Велимира Валожића у Београду.

Цене су „Гласнику“:

а. Кад се купују појединe свеске цена је свакој без разлике	6	гр.	ч.
б. Кад се купе све свеске заједно или најмање 12 (тако вреди кад се и на више купује) различитих у један пут, рачуна се на једну свеску	4	„	„
Од осталих књига друштвених продају се:			
Преписка Венедикта Краљевића о унији	2	„	„
Српски споменици из Дубровачке архиве. Преписао кнез Медо Пуцић 1. свеска	12	„	„
II. свеска	8	„	„
Acta archivi Venetii I. и II књига	24	„	„
Српска Синтакса Ђ. Даничића	24	„	„
Деловодни протокол Карађорђев. (Грађа за новију српску историју I. део)	8	„	„
Гласник 2. одељ. I. књ. Протокол Шабачког магистрата од 1808 — 1812	5	„	„
Гласник 2. одељ. II. Споменици о Шћепану малом. Исписао проф. Сима Љубић	5	„	„
Српске народне приповијетке понајвише кратке и шаљиве. Скупио Вук Врчевић	6	„	„
Српске народне игре Описао Вук Врчевић	2	„	„
Грбови српских земаља. Нацрт М. А. Симића	4	„	„
Богомили. Од дра Б. Петрановића	8	„	„
Описаније древности србских у Св. Гори Д. Аврамовића	4	„	„
Света Гора са стране вере, художества и повеснице Д. Аврамовића.	4	„	„
Српска библиографија 1741 — 1867. Саставио Ст. Новаковић	20	„	„
Мисли о важности, правцу и средствима унапређивања књижевности српско-хрватске од Ог. Утјешеновића Остророжинског	5	„	„
Географијско-статистични речник Србије од Ј. Гавриловића. Београд 1846	6	„	„

Ко купи на више, добија 10%, а наруџбине се примају за готове новце. Од „Гласника“ не може се више добити I, II, VIII, IX, X и XI.

☞ По одлуци скупа од 1868 објављује се овим свима члановима „Српског ученог друштва“ који су ван Београда, да се могу постарати сами, те узети књиге које би друштво издаје и које као чланови добијају бесплатно. Књиге ће се у стану „Српског ученог друштва“ издати на њихов реверс свакоме кога би упутили.

ГЛАСНИК

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА

2-ги ОДЕЉАК

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ.

КЊИГА ТРЕЋА

СПОМЕНИЦИ

ИЗ

БУДИМСКОГ И ПЕШТАНСКОГ АРХИВА

ПРИКУПИО, ИСПИСАО И ПРИРЕДИО

Проф. ГАВРИЛО ВИТКОВИЋ

РЕДОВНИ ЧЛАН СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА.

У БЕОГРАДУ

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1873.

ГЛАСНИК

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА

2-ги ОДЕЉАК

ГРАЂА ЗА НОВИЈУ СРПСКУ ИСТОРИЈУ.

КЊИГА ТРЕЋА

СПОМЕНИЦИ

ИЗ

БУДИМСКОГ И ПЕШТАНСКОГ АРХИВА

ПРИКУПИО, ИСПИСАО И ПРИРЕДИО

Проф. ГАВРИЛО ВИТКОВИЋ

РЕДОВНИ ЧЛАН СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА.

У БЕОГРАДУ

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ.

1873.

TAYLOR INSTITUTION
LIBRARY
2 4 JUL 1952
UNIVERSITY OF OXFORD

СПОМЕНИЦИ

ИЗ

БУДИМСКОГ И ПЕШТАНСКОГ АРХИВА

ПРИКУПИО, ИСПИСАО И ПРИРЕДИО

Проф. ГАВРИЛО ВИТКОВИЋ
РЕДОВНИ ЧЛАН СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА.

ЗБИРКА ПРВА.

Предговор.

Од свију општина, које су српски одсељеници под патријархом Арсеном III — Чарнојевићем — у средњој Угарској основали, неоспорно су најзнатније биле оне у Будиму, Сентандреји и Пешти. Од првашњег доба за не мало 150 година најзнатнију улогу имаху српски становници ових трију општина. Они бејаху неуморни и најсталнији браниоци народних права, најпросвећенији и најродољубивији представници српског народа у Аустрији.

И на пољу трговине и индустрије далеко су надмашили немачке а још много више мађарске суграђане. Срби ових трију општина стајаху у трговачкој свези са најважнијим трговачким варошима у Ђермании, Пољској, у Турској царевини са Цариградом, Солуном, Београдом, и са приморским варошима на јадранском мору. Осим што су у највећим варошима по свој Угарској најзнатнију трговину водили, не беше варошице па ни села у Угарској, где није био трговац Србин. То сведочи Вартенштјн говорећи о гоњењу Срба због верозакона: „небејаху ли ради на један мах одрећи се све користи, које имаде политика, и државно газдинство од овога многобројнога народа, (српског), и проредити државну обрану и становништво, и учинити штете просвети и трговини, на коју се даваху у лењој Угарској сам слинцити имућнији Илири, на тиме те како сма-

њити државне приходе — —. А још више сведочи о томе, што је ћесар Јосиф II у 10. §. своје инштрукције за пештански срез изказао у овим речима: „Рајце и неунијатске Грке, који се баве трговином у овом срезу, нарочито у Будиму, Пешти, Јегри, Сентандреји треба најбоље заклањати од сваке злоставе, јер они терају доиста промет за велику државну корист (Бартенштајна кр. извештај о Илир. народу XIV ср. предг.)

Својом интелигентношћу и ботаством Срби ових трију општина, а поглавито Будимци, изнуђавали су поштовање и од својих противника. Они су о свом трошку држали у Бечу посланике, који су дужни били пазити, да се не би крњила народна права. У прво доба по сеоби, Митрополити ништа важније нису предузимали, док се не би посаветовали са старешинама поменутих трију српских општина. Кад је год затребало савета или новаца, да бечку господу митом приволе на потврду и на поштовање народних привилегија, саветом и новцем били су одма на услузи Будимци, Пештанци и Сентандрејци. Позније, пошто су Митрополити постали оруђа бечких господара, Будимци су најодсудније обуздали себичне и противународне тежње ових митроносаца. На сабору и ван овога они су били најчеличнији браниоци народних права.

Све остале општине српске као и поглавари војених крајина у свима важним питањима обраћали се за савет Будимцима и Пештанцима, који су опет у свако доба својој браћи радо у помоћ притицали.

За пример наводимо случај, где је београдски митрополит Мојсије Петровић молио Будимце, да му помогну, како би Београђани дошли до истих права, као што их Будимци имаше.

Потоме се поуздано могло предпоставити, да ће споменици ових најважнијих чињеница на пољу јавног живота

народњег, бити посве поучни за испитача прошлости српског народа у Аустрији.

Познавајући још поодавна важност ових писмених споменика, у свом предлогу, који сам поднео српском ученом друштву године 1870, разложио сам, како је крајње време да се споменици српских пресељеника у средњој Угарској, час пре прикупе, приреде, и печатањем од пропасти сачувају.

Одсек исторички и државнички на свом петом састанку 9-ог Јула исте године, уверивши се о користи и потреби показаној у мом предлогу, одлучио, да ово научно истраживање историјских споменика новцем подпомогне.

После доказаног веома успешног рада, поменути одсек на осмом свом састанку 22 Октобра 1870 год. решио, да гомилу оних споменика, које сам из будимског и пештанског архива донео, прегледам, сасвим препишем што је важније, а мало важније у изводу саопштим, и за печатњу приредим.

Имајући у виду горњу одлуку поменутог одсека, извршио сам овај по све трудан но и користан рад. И ево у име божије прве књиге будимских споменика, коју је српско учено друштво печатало као „Грађу за новију српску историју.“

Као што ни један важнији посао без довољне припомоћи остварити се не може; то би и ја без искрене помоћи браће Будимаца и Пештанаца много мањи успех у овом важном раду показати могао.

Хвала дакле честитој браћи на братском поверењу, ја им и на овом месту јавно благодарим, што су ми својски помогли, да поносан спомен оних наших дичних ђедова старих Будимаца, Пештанаца и Сентандрејаца на сва времена буде очуван као светиња у највећем поштовању.

Желећи, да тако поучан пример наших ђедова нађе одзива код наше много кушане и много испаћене браће Срба

у Аустро-Угарској, била би за мене највећа награда кад би садањи нараштај поучен челичном издржљивосћу својих предака, ораброн, одржао се сложан, снажан и готов на одпор према туђинском охолом изазивању.

Ми пак благодарни потомци, сећајући се поносом родољубивог и интелигентног рада оних наших дичних предака, који у туђинској земљи вечити санак бораве, са највећим пијететом велимо: да им међу нама па и у најпознијем потомству буде вечна памет и неувела слава.

Позивница деспота Ђорђа Бранковића писана у граду Оршави 12 Јуна 1689. којом позива свеколики народ српски на оружје против Турака. Оригинал овога преписа нашао сам у архиву Пештанске српске општине.

„Георгіє вторїи Божїєю милостїю въсемъ їллѵрїчєскимъ, тракїнскимъ, и инымъ восточнимъ областем, прадѣднѧго отечества наслѣдни деспот, вишшои и нижнои Мѵсїи херцегъ, и велики кнѧзъ свѧтои рїмскои области: такожде же держакы свѧтаго Саввы, и црне горе, деднчнїи же господарь херцеговски, и сремски, Їѡанополски и оугарскаго кралевства и странамъ их графъ, и прѡчаѧ:

Прилѹчившѹсѧ и нам приближите се ка прадѣднемѹ нашемѹ отачаствію: и к вашим милостем предвараемъ сіимъ нашимъ любазно цѣлованнымъ писаніемъ: желаюжте от съ выше даннѹю благодать, ѩко да здравственнъ и благодѹшественно обрѣт вы са васемъ подрѹчіемъ вашимъ милостемъ. По сих настоѩніи скоро посланыхъ дѣлъ ради самотріхомъ снабдѣніѧ православніе наше вѣры, и ради избавленіѧ народа нашего Сербо босанно и бѹлгарро славно славенскаго ѩзыка, и иныхъ обрѣтающтимсѧ въ васои восточнои и сѣвернои Илиріи, Тракіи, Мисіи, и Проч: Сего ради подобно естъ намъ ваорѹжатисѧ, и ка Ршавѣ градѹ приближитисѧ: Паки от тѹдѹ Бога вседржителѧ ѹ помошть призвавшѹ, и на обштаго сьпротивника Исмаилта на врага крстѹ господнюю ѹстремимсѧ: идѣже все воинство рода нашего ожидаемъ:

точію скоро скоро да поспешите са вашемъ подручіемъ вашеи милости, и прилежаштію помоштію пріити, ако да предате сіе наше посланіе; и извѣстнѣше † и всесвятѣишаго оца нашего Арсенія Патриарху православному и архіепископу Пекскому власною рукою святителства его к намъ посланную Епистолію, еиже изводъ прислахомъ къ вашои милости; И милость Божія да пребудетъ васегда са вашимъ милостемъ, о Христѣ Исусе. Аминъ. Данно от Ръшавы града Июна в ї (12) лѣта господня , а х п ѳ (1689).

Георгие Бранковичь с. р.

1.

Арсеније Чрнојевић патријарх српски дао је будимским и пештанским Србима право, да сами себи бирају свећенике. Ова повластица написана је 24 Јуна 1698 год. у писму, што се зове Ставропигија. Знатно, што се из потписа на Ставропигији види, да су Срби у турском царству имали више митрополија, от којих су неки титулу митрополитску пренели и у Аустрију. Зато се спомиње Јевта Митрополит будимски; Атанасије митрополит зринопољски. А Чрнојевић потписује се: Архијепископ прво Јустинијанскя и патријарх српски.

Арсеніе Чрьноевић Божіею милостію Архи-Епискупъ Пѣкскіи и Патріярх Всемь Србълюмъ.

Смерѣніе наше пишет по даней мы Власти сь више отъ пресветаго и животворѣшего Дѹха трисіяннаго божаства, благодетію Светлости же Кіесарстіе, по пльно даной мы милости владателства и ѹправитѣлнаго ми ѹрежденйства, вь догматех црковных вьсточнагнаго православія придржештих се, строити вса, и исправлати, и сьчиньати, дѣйством власти дѹховніе проѹказовати, по правилу светыхъ апостолъ и преданію светых и богоносних отцевъ вь седмих вьстачных светых вселѣнских сьборъ ѹтврждена. Се и прочее хоштѹ си ко васъ наше подоушною ѹстроюнію лоучше пристоюштим къ разуменію вь слоух вѣдомо представити православни синови вьсточніе нашей светѣй црквы ѹ кралевском граду Пешту, и обон полъ Дѹнава такожде вь кралювскаго града Боудіма вьроши срьбской пребивателн, рѣкоми синове христіанскій, ревностію ктиторства раждегши се, церковъ светѹю, яко вь град Пештѹ, такождеже и вь варошп бѹдимскѹю биваюми

христіяны сѣбе на ползѹ и своієй дѹши вѣчни поменъ ѹстроили, подвигь таштателны ѹказѹюште; и имена реченим светым црквамъ, вь лоучше своїе, ієште вь своієм животе соуштіи, подѹшіе, ставропигіи ихъ нарѣшти, и тію властію ихъ облешти, сь многим молениієм општим и таштаніієм отъ всего срдца до нашей смѣрности допираюћь, и нас ктиторским своим припадѣніієм ради своих подушіях ѹмоляютъ. Сего ради и смѣрности наша, яко по власти Богомъ даніє намъ, тождe и по утврьдителной милости свѣтлаго кієсара римскаго, вь своих ієму намъ поданных привелигіях, молієніе ихъ изврьшѹю, и се бо подушіе вѣчно ѹтврьдити причинаю, и яко вь град Пештѹ церковъ светую христіанскѹю вь зме светаго велико мѹченика христова Георгіа, тождe и вь варошъ бѹдимскѹю церков вь име великаго мѹченика Христова, Димитріа отъ прежде рекомихъ благочесьтивих Хрістіанъ сьданіе биваієміе, двѣ глаголю свете церкве вьсточнаго православія подлежештеіє, именовати се Ставропигіе допуштаю, и црковным правилом свѣзѹю, и Богомъ даною ми властію потврьждѹю и прочеіє глаголю: и яко митрополитъ или Епискѹпъ или любо кои дѹховни поглавар, како вьсточнаго православіа, сице и прочайшая реда и закона биваієміи ѹ нихъ, роукѹ власти неимати, ни по воли ієговои свештеника имъ подавати, тачію рекоми благовѣрни христіанни пребиваюшти вь више вьспоменѹта мѣста, властъ да имеієтъ обште сьбраное ихъ братство, кога они обште изберѹтъ, произволе, и вси заиштутъ вьсточнаго православіа сьдржештаго се Свештеника, Богѹ и чловеком ѹгодна, тои достоинствомъ чина своієго свештенодейстовати имъ власти да имеієтъ, по правилѹ апостольскомѹ, и преданію светыхъ отецъ вьсточних седмих саборех вселѣнскых биваіємих ѹтврьжденіихъ догматех. За се бо молю и заклиняю, и заветъ тврьди полагаю всакога чьсти до-

стойнаго поглавара дꙋховнаго реда, биваюштаго ꙋ више рѣкомих, нашего смерѣніа устъ моих словом именованых, и отъ Бога даною ми властію ꙋтврьжденых ставропигіах вь град Пештꙋ и вьроши бꙋдимской цркве двѣ христіанске биваѥміе, никто примешателнꙋ роукꙋ власти да имеѥтъ, кромѣ смѣрност наша тачію и по мне биваѥми Архіепискꙋпъ прьво Іоустиніаскы и Патріарх словено срьбскы нашего архипастирскаго прѣстола наследникъ всакъ, иже четирем вселѣнскым Патріархом ꙋ повинователномꙋ любвію ихъ благоволително сьстоитсе. Того ради всакаго о семъ належателнаго ведца и дꙋховніе благодати наследника молю и заклиняю, молитви ради смѣрности нашеє, и любве ради светыхъ христовыхъ велико мꙋчеником и господиновъ рѣкомим светим храмовом, ѥлико лоучше божіа воля приставит бы сьчинѥное отъ нас више извѣстноѥ подꙋшіе ꙋтврьждайте, и благодатію обграждꙋйте, а не разрꙋшенію наставници бивайте, имене ради божіаго. Сим же дѣло изврьшивше ѥдиной божастьвной благодати сіа превароучаю, тако да ѥстъ всакомꙋ вь ꙋведетелноѥ разсꙋжденіе. Вь лѣто отъ бытіа ҂зсз. Отъ рождаства Христова ҂ахчн (1698). Съ ниже писаным братіи съборно: Євтіміе Митрополит бꙋдимскы. Атанасіе Митрополит босни и зринъском полю. Исаіа Діяковиђь Епискꙋпъ ѥнополскы. —

Месеца Юніа 24 данъ. Арсѣніе Архіепискꙋпъ Пръво Іꙋстиніяскы, и Патріархъ сръбскы.

2.

Другу Ставропигију написао је исти патријарх Арсеније III. истога дана, кад је будимску цркву троносао, а написана је у истој цели као и прва, но важи само за будимске Србе.

Из ове друге Ставропиђије види се већ туђински уплив у употреби страних речи: „патрон, титула, прелат, асигнирати, фундатори, православна црква зове се: „восточно православна, и

восточна наша гречанског закона црква.“ Откуд излази рђав уплив туђинске власти државне.

Арсеніи Чрьноевићь божіею милостію Архи Епі скѵпъ Пекскіи, яко також де всея Сербіи Болгаріи и прочих принадлежаніях Патр іарх.

Всемъ и особитимъ Смиренія нашего, въ Христе Синомъ, настаяштая сія наша видештимъ, чштети же слишаштимъ вечное целованіе, божіе же благословеніе им же належит, обаче въ слѵжбах наших, разѵмети ва ѵведеніе творимъ, памети же силою настоюштимъ, что по внегда не без благодатнейшаго, яснейшаго величаства благоволенія нашего же благословенія; православніи, прави же вьсточнія нашея црквіи Сини, Кралѣвскаго свободнаго же града бѵдимскаго, предградія жителіе, ревностію бого боязнства возбѵждении Божіею благодатію производештіи славы и части, древнія же сахраняюштіи религіи светейшіи велико мѵченикѵ Димитрію жрьтвованніи воздвигоша жрътвеникъ обште вси, наипаче же и грѵндаторіи того и патрони много просиша, нашее же молиша смиренія покорнейше челобитствѵштіи; за еже бы предпоменѵтѵю въсточнѵю нашѵю греческаго закона церковь ва Бѵдиме ваздвиженнѵю ѵдостоили се титуломъ Ставропигіи обдарити, ѵкрасити и облештіи. Сврьху егоже смѣреніе наше моленіями их побѵжденное отъ Бога намъ данною властію, не такмо силѵ даемъ и съизволяемъ, но такожде законь ѵставляемъ, ѵстановлени же отъ всех благопріятенъ крепки же имети се хоштемъ, яко да предреченая црковъ наша васточная ва честь светаго велико мѵченика Димитріа, Светая Ставропигія, то есть свободна и невисештая назвати се и бити можеть, ни же сіи есть Митрополить, ниже инь кои либо или отъ нашея въсточнія црвки или отъ западнія Прелатов, кое за слѵжителя и свештенники предкоснѵтія Црькви, чрезъ коварство наметнѵти или

чрезъ силѹ вьместити помислить, но само обштимъ народа сагласіемь и вотѹмами избранъ Богѹ и человеком приятни православни поставити, и асигнирати се имать Презвитеръ. И сице садржаніемъ настоюштих изясняюштіи киждаго по особ ъ обштія, яже молити належить, отачаскіи просимо и Богомъ заклиняемь, да поменѹти свободнія кралѣвскаго града предградія бѹдимскаго жители смѣренія нашего въ Христе Сине предъименоватія цркви фѹндатори, патрони и заштители, свободно, безопасно, и без свакаго досажденія и сметенія, ѹпотребити ѹживати и радовати се с нашими преимѹштествованіи, и аутентиратимь привилегіами, допѹстити са имѹть на занѣ: 1698 лета дне 24. Іюнъ.

Арсеніи Архиепискѹпь Пѣкскіи и Патриярха Сербіи, Исаиія Діяковичь, Епискуп Иенополскіи.

Єфтиміи Митрополитъ бѹдимскіи. Атанасіе Митрополит зринополскіи.

3.

Препис Синђелије, коју је дао патријарх Арсеније III новом владици од Црне Горе Данилу, на сабору у вароши Сечују у Барањи године 1700 месеца Јуна. У овом знатном писмену изриче се, да јепархија скендерска и цетинска потпада под власт српског патријарха. Места су тамо: Црна Гора, и племе Грбаљ, Паштровићи, Кртоли, Луштица, Град Бар, Скадар, Град Улцин, Подгорица, Жабљак, Племе Зета и Кучи, Васојевићи Братоношићи, Пипери, Белоплавићи.

На овом сабору били су: Митрополит Захумски Саватије. (Овај Саватија Љубибратић позније био Митрополит Далматински.) Будимски Јевтимије, Стеван (Пећанин) Митрополит Сремски. Јепископи Исајија Јенополски, Спиридон (Штибица) вршачки, Герасим зворнички, Архимандрит Јоаким Ђурђевац, (Ђурђевих Стубова), калуђери са стране, властела, клир и причат црквени.

„Арсеніе Чрьноевић Божіею милостію Архіепискѹп Пѣксии и Патріярх всемь Срьблем.

Иже неизреченною божаставною благодетію избавитеља Спаса нашега Бога. Вьспріетъ вьса земља истинное и живоносное проповѣданіе. Вь семъ вь слухъ посеави, людіе седештей вь тмѣ неразумиа, видевши светь велеи разуменію. Отъ льсти изьбавихом се, и царствію небесному приобштихомъ се, иже прьвіе свѣтьлости, за прьевозвишениа чльовекъ отъступи, и изьгнань бисть изь раа, Паки нови чльвек Хрисьтосъ, Адама вьпльштениемъ своимь, на прьеждьнюю чъсть възьведе, и чльовѣка обожи, и по всуду исьпльни тайниіе слоужби, и по среде чльовекъ положи любавъ. Свети же храми исьпльни благодетію и славою и таинами осветіи, и пиштоу раискоую всемь отъврьзе. Древѣна бо вса мимоидоше и се біише вса новая.

Сего ради и наше Смѣреніе сь саборомь все изьвестьно разумѣхомъ, и обрьетохомь отъ светихь отецъ закономъ, и светихъ благочъстивнихъ цареи хрисовоулии, кое соуть митрополие и епискупые подь сьветоую вѣликую црьковъ, прѣосвештенную архиепискупию Пѣкьскую и Патріяршию Богодрьжештую вьсехъ Срьбле и Бльгаръ западнаго Приморие, и горьнаго Подунавьиа, и севѣрьнимъ странамъ.

Ель може божастьвенному благо промишлѣнию бивьшу, вьсачастнии и свештенний сьборъ сьтавихомъ, вь богоспасении Каштелъ именоуеми Сечуй. Бивьши же вь томъ сьборе, прьвее, вьсеосвештонному Митрополиту кырь Савватию захльмскомъ и Митрополиту кырь Евтимию будимскому, и Митрополиту кырь Стефану Срѣмскому, и боголюбазному епискупу кырь Евтимию бачкому, и епискупу кырь Исаии Иоанопольскому, епискупу кырь Спиридону врьшачкомъ, еписопу кырь Герасиму зворничкомъ, и прѣподобнѣиши архимандритъ кырь Іоакимъ Ћурђевац (из Ћурђе-

вих стубова). И отъ инихъ странъ нѣ мало Чрьнацъ и властель, и съ прочимъ клиросомъ, и причтомъ црьковнимъ. И въсе частніи и богољубазънии съборъ сътворисмо, и въ Богомъ спасаемѹю ѥпархию скендерискѹю, по прѣставленіи покойнаго владике Саве безъ Пастира оставъшѹю, сѹдом божаставънимъ и искѹшеніемъ црьковънимъ, произъбрахомъ часънейшаго Іеромонаха сего Даніила постриженика цетинскаго, и съ призиваніемъ светаго и животворештаго дѹха, поставихомъ его въ боголюбственномъ степени архіерейскомь, да въспріимить, више имѣнѹю ѥпархию глаголемѹю Скендерійскѹю, въ нѣйже именѹет се мѣста сіа: Пръвее Црьна Гора и племе Грьбаљ, Паштроевиће, Кръtoли, Лѹштица, и градь Баръ, градь Скадарь, и градь Ѹцинь, и градь Подъгорица и Жаблѧкъ, и въ племе Зета и Кѹчи, Въсоевиће, Братоножиће, Пиперии Белопавлићи, съ въсеми вароши и сѣли инѹріами.

Обаче да слѹжи Богѹ нелѣносъне, и стадо свое храни съ въ сакиимъ въниманиіемъ, и да рѹкополагаеть Свѣштенике, чатяцѣ, и поддиіаконе и диіаконе, и да съврьша свѣштенике, такождѣ Игѹменѣ въ монастирьское ѹстрьоѥніе, и дѹховьниіе Овъцѣ дѹше спасоносъноѥ наставълениѥ, црькьви Божии освештати, идеже не имѹть прѣдъосвѣштениꙗ, и вса архиіерейска да съврьша, по законѹ Божию, и по правилѹ светихъ Апостоль, и прѣданию светихъ Отець, и ѹчити народъ христіански къ дѹше полезномѹ спасению, спасъти извѣрованниихъ ему дѹшь, ѥлико възъможно въ сехъ.

Паки же ви христолюбиви съборе, свештенно иноци и свештеници, властели и вси христоимените людиѥ, кои се обьрѣтаете вь вишеречепѹю ѥпархию, послѹшайте ѥго въ мѣсто образа Христова, и въ мѣсто лица нашега смѣрениꙗ, понеже къ Арьхіерею чъсть самомѹ Христѹ приходить, и аште же кто обрѣштетъ напрасань и нѣпокорань семѹ нашемѹ писанію, такови хоштеть бити

проклеть и отлѹчень отъ црькве, божиѥ и закона христиѩнскога, и что хоштеть по законѹ благословити, да ѥ благословенно, и что хоштеть раздрѣшити, да ѥ раздрѣшено, и что хоштеть, по закону свѣзати, да ѥсть свѣзано.

И писа се сіа Сингелиѩ въ всако хранѣніе и ѹтврьждениѥ и подаде се боголюбазномѹ ѥпискѹпѹ киръ Даніилѹ. Въ лѣто отъ битиѩ ҂зсн, а отъ рождаства Христова ҂ах месеца Июніа. (М. П.) Арсеніе Чрьноевићь Архіепискѹпъ Пѣкски и Патріархъ Сръбски. с. р.

4.

Привилеђија, коју је дао ћесар Леополдо I. будимским Србима год. 1696 Декембра 24. У овој повластици дозвољава ћесар, да Будимци имају свој властити суд (Танач), и да имају своје сопствене чиновнике, бирова, кметове и ешкуте (Geschworene). Ове исте повластице добише Срби живећи у краљевским слободним варошима Пешти, Острогону, Стоном Београду и Сегедину. (Види рескрипт угарске дворске канцеларије од године 1724.)

Nos Leopoldus Divina Favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Slavoniaeque Rex, Archi-Dux Austriae, Dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carniolae, Marchio Moraviae, Dux Luxemburgiae, Superioris et Inferioris Silesiae, Wirthembergae et Thekae, Princeps Sveviae, Comes Habsburgi, Tirolis, Ferretis, Kiburgi, et Goritiae, Landgravius Alsatiae, Marchio Sacri Romani Imperii, Burgoviae, ac Superioris et Inferioris Lusatiae, Dominus Marchiae, Slavoniae, Portus Naonis et Salinarum: Vigore Praesentium omnibus et Singulis, Patentes hasce Litteras Lecturis, aut legi audituris, cum Gratia Nostra Regia, per benigue Significamus, Nos ad demissas Incolarum R a s c i a n o r u m B u d e n s i u m Instantias Clementer resolvisse; Primo, quatenus iidem Rasciani in inferiori Suburbio Budensi, Taban dicto, permanere queant,

et uti Cives Suburbani, Soli Administrationi Caesareo Regiae ididem, et Magistratui Civitatis Budensis, ut alii Cives, Subjecti sint. Secundo. Si quid contributionum ab Illis, pro Rata Sua Parte contiget exigendum, id, non nisi per Solum Magistratum praementionatae Civitatis Budensis, et non domatim, aut a Singulis in Particulari, Sed a Judicibus et Officialibus Eorum requiratur, et Tertio, Si quae Satisfactiones, per Ipsos praestandae forent, a Solo quoque Magistratu praetactae Civitatis, per Judices Suos, ac Officiales exigantur; Quarto nec Civitatis Superiores, aut ullus alius, Eeos affligere, seu quidquam ab Ipsis extorquere praesumat. Quà propter huic Clementissimae Caesareo - Regiae Resolutioni Nostrae congruentem et debitum morem, Universi, qui Supra querere, benignamque Nostram et Seriam in Eo Mentem et Voluntatem omnino fideliter, et exacte noverint exequi: secus ullatenus non facturi. Dabantur in Civitate Nostra Viennae, Die Vigesima quarta Mensis Decembris, Anno Milesimo, Sexentesimo, Nonagesimo Sexto, Regnorum Nostrorum, Romani, Trigesimo Nono, Hungarici quadragesimo secundo, Bohemici vero quadragesimo primo. Leopoldus (L. S.) Ad Mandatum Electi Domini Imperatoris proprium. Joannes Volcardus Comes a Conzin. Jacob Theobaldus de Mayeren.

5.

(Превод дипломе под бр. 4.)

Ми Леополдо по угодној милости божијој избрани Император Римљана, свагда узвишени, и Краљ Ђермание, Угарске, Ческе, Далмације, Хрватске и Славоније, Архивојвода Аустрије, војвода Бургундије, Стирије, Корушке, и Крањске, Маркграф Моравске, војвода Луксенбурга, горње и доње Шлеске, Гроф Хабсбурга, Тирола, Ферета, Кибурга, и Горице, Ландграф Елсаса, Марк-

граф светога римскаго царства, Бурговије, и горње и доње Лужице, Господар (Мархије) покраине, словенског приморја, Наона, и Солских рудника. По сили предстојећих, свима и сваком, који ово изјавно писмено узчитају, или кад се узчита чули буду, са нашом краљевском милосћу изјављујемо; да смо на понизну просбу, становника Срба будимских милостиво решили. Прво: да ови исти садањи Срби у доњем предградију будимском, названом Табани, смеду настанити се, и као грађани предградски, да буду подчињени само цесарско-краљевској администрацији тамошњој, и мађистрату будимске вароши, као сви остали грађани. Друго, ако се устражи порез за њихов део, то да не буде другчије, но преко самога мађистрата предпоменуте вароши будимске, не по кућама и од поједиготових засебно, — но од судија и чиновника њихових да се прикупља; и треће, ако би они за нешто имали да одговарају, то ће мађистрат предименоване вароши преко њихових (српских) судаца и чиновника истражити; четврто старешине варошке (главног мађистрата у граду,) или ма који други, да их несме мучити, нити што од њих изнудити. И по томе, према овој нашој најмилостивијој одлуци царској и према дојакошњем обичају, да свиколици, који сте горе именовани, нашу милостиву и озбиљску мисао и вољу, на сваки начин верно и тачно извршите: иначе никако да учините. Дано у нашој вароши Бечу, 24-ог Децембра, 1696 године, нашега краљевања римскаго тридесет девете, Угарског краљевања четердесет друге, Ческога четрдесет прве. По нарочитом налогу господара ћесара; Јован Волкард Граф од Концина. Јаков Теобалдо од Мајерен.

6.

Ћесар Леополдо I. повељом овом ослобођава будимске Србе од укватриљења војника, и других ратних давања и изтезивања, пошто су

сами будимски Срби кроз толико година бранили и одбранили Будим од Ракоцинbackup уcташа.

Wir Leopold von Gottes gnaden Erwöhlter Römischer Kayser, zu allen Zeiten Mehrer des Reiches in Germanien, zu Hungarn, Böhaimb, Dalmatien, Croatien und Sclavonien König, und Erzherzog zu Oesterreich, Herzog zu Burgundt, Steyer, Kärndten, Crain, und Wörttenberg, in Ober- und Nieder-Schlesien, Marg-graff zu Mähren, in ober und Nüder Laussnitz, Graff zu Hapsburg, Tyroll und Görtz etc. Entbietten N. allen und Jeden Unseren General-Leuthenanden, Veldtmarschällen, Generalen der Cavalleria, Obrist-Veldtzeugmeistern, Veldtmarschalleüthenanden, Obrist-Veldtvachtmeistern, Obristen, Obristleuthenanden, Obrist Wachtmeistern, Rittmeistern, Hauptleuthen, Leuthenanden, Fendrichen, Wacht- und Quartiermeistern, Veldtwäbeln, Fouriren, und ins Gemain, allen Unseren Kriegslaüthen zu Ross und Fuss, Was Nation, Würdten, Standts oder Weesens dir seit, alss auch allen und Jeden Zugfuhr, Einloggier, und Quartierungs Commissarien, so dieser Zeith Vorhanden; oder ins Künftig verordnet werden möchten, Unsere Kays. und Königl(ich)e Gnad, und alles gutts. Und geben Euch hiemit gnädigst zu vernemben, demnach Wür gnädigst resoluiert, und Befohlen haben, dass die freye Zehrung, Nachtläger, und Beherbergung, Welche in Unsern Königreich Hungarn mit grosser Beschwärnus, und Schaden der armen Unterthanen bisshero in schwung gangen, durch und durch gänzlichen aufgehebt, und eingestelt Verden sollen. Und Vass mir vorgebracht worden, dass den Rätzen in der Vorstatt Ofen dermahlen inhabende Wohnungen mit dergleichen Aigenmächten Einquartierung, Exactionen Unserer Soldatesca immerforth beschweret werden; als haben Wür solche Wohnungen sambt allen derselben an- und Zurgehörung, Wie dieselbe immer Nahmen haben mögen, darvon nichts ausgenohmen, in Unser

Kays. und Königl. Glaid, Schutz, Und schirmb gnädigst an- und aufgenohmen, dergestalt, dass Sie hierdurch zwar nit von dem Allgemain und Ordinari zu tragen habenden Last der Quartier oder Contribution liberiert: sondern allein vor allen aigenthättiger Einlogier: Einquartirung, und anderen dannenhero rührenden Kriegs-Beschwerlichkeiten, Excess- oder insolenzien all Unserer Kays. und Königl. Auctorität zurgethanen Volckhes, unter wassCommando und Direction solches auch itzt. und Künftig sein mächte, gänzlichen und allerdings eximirt, und Befreyet sein sollen. Befehlen derohalben hiernauff Euch allen sambt und jeden insonderheit, Bevor aus denen verordneten Quartierungs-Commissarien, Quartiermaistern, und Fouriren, dass Ihr berührte Wohnungen, sambt allen derselben Appertinenzien, bey Unausbleibender, Unnachlässiger Höchster straff (ausser Unserer gemessener Verordnung, und befelch) obgemelter massen ganz unperturbiert und unmolestirt verbleiben lassen, die Innwohner mit aigenmächtigen Quartieren, exaction, Geldschatzungen oder in andero Weeg nicht beschwären, Ihnen Ihr gross und Klein Viech, Ross, Wägen, Getraidt, Wein, Bier, Victualien, und alles anders, wie dass immer genannt werden mag, weder mit Gewalt, noch sonsten Hinwecknehmen, einige Ungelegenheit, Beschwerth oder schaden nit Zuefüegen, noch anderen solches Zu thun verstatten, sondern Euch dessen allen Bey Vorbemelter Unnachlässiger Straff gänzlichen enthalten, und wieder diesen Unseren gemessenen Willen und Mainung, auch desswegen ertheilten Saluaguardia nichts Vornehmen, ja Villmehr selbiger würklich Gehorsamblichst nachleben, Und demnach mehr erwente Wohnungen, wie auch alle Innwohner in allen Fürfallenheiten darbey schuzen, und handthaben sollet. Dass mainen und wollen Wür ernstlich, bei Vermeidung Unserer Ungnad, und unausbleibender straff, auch erstattung alles Verursachenden Schadens, und

Wierdt hieran unser Gnädigster, auch ernstlicher, gemessener Befelch, Willen und Mainung Vollzogen. Gegeben in unserer Stadt Wienn den Achzenden Monathstag Januarii, im Sechzenhundert Siben neunzigsten; Unserer Reiche des Römischen im Neununddreissigsten, des Hungarischen im Zwey und Vierzigsten, und des Böheimbischen im Ain und Vierzigsten Jahr. Leopoldt m. p. (L. S.) E. R. G. V. St. V. Stahrenberg. Ad Mandatum Sacrae Caesareae Maiestatis proprium. Christoph von Dorsch m. p. Johann Adam Wöber m. p.

7.

Заштитно писмо, које даде ђенерал и главни командант града и дииштрикта будимског Србима, што живеше у Будиму и будимском диштрикту, написано је ово писмо 2-ог Новембра 1704 године.

Der Römischen Kayserlichen, auch zu Hungarn und Böheimb Königlichen Mayestät, Würklicher Camerer, General Veldt Marschal Leüthenant, Bestelter Obrister und Commandant, auch Commandirender General zu Ofen und dessen District etc.

Ich Johann Ferdinand Freyher von Pfeffershofen etc. urkunde hiemit, und in Krafft diss vor Jedermänniglich, dass bey instehendeu diesen Rebellions Empörungeu so wohl die dahier bey und umb Ofen wohnende, als auch auf dem landt in meinem Unterhobenden District nider gelassene Kriechen und Rätzen bis anhero nicht allein trey, und in Kayserlichen Devotion Untereichter ihren allerunterthenigsten pflichten gemäss verblieben seyn, sondern sogar von 31 Septembris Anno 1703, wider die übelgesinde Hungarn, welche zwar durch allerhandt schriftliche promessen selbe von ihrer bestendiger Trey und schuldigkeit ab- und an sich zue ziehen gesuhet,

die Waffen bis anheso dergestalten ergriffen, dass Sie jedesmal bey antringender noth, und wann es die Kayserliche Dienste erfordert haben, tags und nachts auf meinen Befehl zue wasser und landt dem feindt gueten widerstandt gethan; und so forth durch ihre Tapferkeit und bestendige Treü so guethe erspriesliche und preiswirdige dienste erwisen haben, dass der Feindt zum öfftern mitls deren in seinen vorgehabten Machinationen hier und wider merklichen Abbruch und zimblichen schaden gelitten hat. Zeugniss dessen ist meine hierunten gestelte handschrift und vertignng. Actum Ofen den 2 Novembris Anno 1704. (L. S.) Freyherr von Pfeffershofen m. p.

8.

Прва тапија за кућу издата Србину у Будиму Марку Хувановићу 10 Марта 1694 године од цар. kр. Камералне Администрације.

Von der Römischen Keyserlichen Meystätt etc. Cameral Administration-Grundbuch, würdet dem Räzen Marco Huvanovitz einen Cormanos (Думенција) ein Platz zwischen dem Rayon Stato Sebastiano Marquetantern und Jacob Pobovitz Zwey Klafter; rechts und lincks $7\frac{1}{2}$ Klafter zum Bau (Jedoch Keller-Graben oder sonsten einig grosses Gemäuer aufführen solle) bis ausfertigung der ordentlichen Gewöhr Gratis Assignirt und vorgemerkt. Ofen den 10. Martii Anno 1694. Der Römischen Keys. Meystätt Cameral Administrations - Grundbuchs alda. (L. S.) Georg Kummer m. p.

9.

Привилеђија цара Леополда I. српском терзијском рувету у Будиму дарована, 15 Марта 1695 год.

Мы Леополдъ Божіею милостію избрани Римски Імператоръ, всегда прибавитель, и Германіи, Унгаріи, Бое-

міи, Далмаціи, Хрватскіи и Словеніи, и проч: царъ, Архідѵксъ Аѵстріи, дѵксъ Бѵргунди, Брабанціи, Штиріи, Каринтіи, Карніоліи, Мархіо Моравскіи, дѵксъ Лѵксенбурга, вышныхъ и нижныхъ Силезіи, Виртенберга, и Теки Принципъ Швабскіи, Граф Хабспѵрга, Тирола, Феррета, Кибѵрга, и проч.

Ми такожде на нинѵ понизну молитвѵ за ради страни реченим майсторомъ Терзіамъ ѵ реченомъ нашемъ граду Бѵдимѵ пребивателемъ, нашей цесарской милости како озгоръ кралевском милостемь ѵслишана и милостиве прехваћена о згоръ намештене Артикѵле, са овима нашима книгами привилегискиміи отъ слова до слова без свакаго прекословиіа намештене и написане ѵ свом ихъ дѵгованѵ савршено, мило и драго и любазно обишли и наместили. За ради више реченим майстором Терзиамъ реченой вароши и градѵ бѵдимском и нихових синовомь и потомком свемь вакѵпе и вечно и савршено, вредно, милостиво смо конфирмовали. Але ѵхваћѵемо, намештамо, сложѵемо, и опеть конфермѵемо Салво Іюре алиено (без туђе штете) са овимъ нашим Секретомъ како то краль Мажарски сведочимо и ове кньиге даемо. Дато ѵ Бечѵ Аѵстрие 15 данъ Мартиіа. 1695 лето. Државе наше римске лета 37, Жаћарским и осталим 40 лето, чешки леть 39. (М. П.) Леополдѵсь с. р. Блазиюсъ Іаклин Епископъ нитріански, с. р. Павалъ Медиіански с. р.

Милостемь вашимь препорѵчаемь, са овимь писаниемъ нашимь ва семь вакѵпе коме годь видети належить означѵемь, како верни наши и паметни и почтени — име како е — слободнаго нашега и кралевскога града Бѵдима, ѵ варьмеће Пилзешкой (пилишкой) пребивателемь ва вароши онои, онде стое, дрѵгоіачие майсторие терзиской ѵ више реченомь градѵ Бѵдимскомъ пребивателемь, онов майсторие по именѵ Свемь майсторомь, кои сѵ своимь

главама намь ознанили, и исте Артикȣле намь преднели српскимь ѥзиком на простей хартий ȣписане заради потребе.

Први Артикȣлъ.

Каде ȣ свакомȣ послȣ напред страхъ божи за найвећȣ потребȣ бива ȣ койой потреби и то кои год ȣ таи рȣфетъ међȣ маисторе хотео би се предати. Наипре отъ свега посла вама почтенои маистории теръзискои заради сведочби изученȣ книгȣ вала да покаже, пакъ и маисторию зна, и веће стране дȣжан ѥсте предъ старииими, изȣчениими маистори срезати и ȣчинити. За свою майсторию или руфетъ, заради прихмана дȣжанъ ѥсте 25 фор. готове новце подати и тога рȣфета цехъ мештера синъ ако би ȣдовицȣ коiа ѥ отъ маистора остала, или кћеръ маисторскȣ хотео ȣзети. Инди озгоръ реченой имено тои шȣми (суми) то ѥсте плаћи дȣжанъ ѥсте половинȣ дати. Зашто кой калфа мотри майсторъ бити; дȣжанъ ѥсте ȣ ѥднога майстора, кога мȣ рȣфетъ покаже две године пословати, а после тога како ѥ озгоръ ȣписано, дȣжан ѥсте свою изȣченȣ почтенȣ и правȣ ȣ сандȣкъ рȣфетски предъ маистори подати. Пакъ ȣ они рȣфетъ што сȣ га прехватири приличнимъ дȣгованемъ више рећенȣ плаћȣ без некоѥ злой воли положити. Пакъ што сȣ га ȣ рȣфет ȣписали подȣжан ѥсте ѥднȣ форинтȣ положити. После тога паки нека се майсторъ брой ȣ рȣфетȣ. Сваки майсторъ нека се Бога бои, поштенъ и чистъ да бȣде; покрай тога нитко да се непсȣѥ, ȣ карти, коцки, играчъ хамишни и заклиначъ да небȣдне. И остале сваке ствари, коѥ су сȣпротивъ почтенога руфета озгоръ писано подъ великȣ глобȣ.

Дрȣги Артикȣлъ.

Сваки майсторъ и калфа ȣ свакȣ неделю, и сваки светац и постъ, на слȣжбахъ божи, ради своѥ майсториѥ предъ олтаромъ да се находи и нитко безъ цехъ меште-

рове речи из исте ствари да неостае, подъ глобꙋ е еднꙋ фꙋнтꙋ воска, а покраи тога свакога месеца, да се има га скꙋпити заедно ꙋ рꙋфетски сандꙋкъ сваки по десетъ новца нека метне, а каде би се кои отъ нихъ наскꙋпи ненашао, глоба да мꙋ бꙋдне 10 нов. И паки на данъ новогa годишта обичай есте еданъ саборъ држати, на кои данъ поглавари рꙋфета имаюсе обновити или променити, и паки кои доходакъ преко све године бꙋде имъ до рꙋкꙋ дошао или изађе из рꙋкꙋ цех мештера нека отъ онога ответъ дае, и ꙋ цех мештеровомъ домꙋ саборъ васегда да бꙋде. И паки о дванаестомꙋ сахатꙋ на полꙋдне, васегда да се савакꙋпити имаю, и што они за наивећꙋ потребꙋ свиде, нека о томъ опште мирно договараю се и послꙋю, и сваки майстор по еднꙋ форинтꙋ дꙋжанъ есте подати, и кадъ они сандꙋк на трапези бꙋдне, а майсторъ кой после тога стигне, глоба мꙋ есте еднꙋ форинтꙋ.

Ако ли се кое ствари неприличне, кое ꙋ рꙋфетъ непрестаю, инди таке ствари онои истои вароши таначꙋ да се имаю означити, а поред тога глобити, од кое глоби половинꙋ таначꙋ, а половинꙋ рꙋфетꙋ припада и приликꙋе.

Трећи Артикꙋлъ.

Каде би кои момак терзискꙋ маисторию мотрию ꙋчити. отъ свега наипредъ дꙋжанъ есте найпре отъ рода и правице ꙋписанꙋ книгꙋ показати, или сведочбу донести, Зашто честних и поштених люди синови требаю ꙋчити, а каде год прехватаю два поштена чловека то есте емцовъ до 30. фор. да се подꙋхвате, и каде годъ прихвате дꙋжанъ есте 3 фор. положити, с' коих 3 фор. цех мештеръ нека част чини цеховнимъ манимъ маистором. И онда нека слꙋгꙋ наꙋче чисто како се вали и почтено држати. Пакъ они прихватени слꙋга дꙋжанъ есте 3 године слꙋжити, и междꙋ тех три године еднꙋ годинꙋ слобода мꙋ бива, каде 24 кр. положи маисторомъ за наꙋкꙋ. Дꙋжанъ есте маи-

сторъ тому слуги наноге ципеле дати, и оному, кои три године служи тахођe гађе и кошулю давати, ако ли есте врло сиромахъ или сирота, и никакве халине ние врстанъ начинити за свое новце, инди цех мештеръ нека на нега има позоръ, да срамотно голи и боси неходи код своега майстора, с' коега би дугованиа велика срамота била руфету. Изученом шегрту маисторъ дужанъ есте ис куће по доламу и ћурдию дати, ако ли ти, озгоръ речени шегртъ три године оставилъ, и неби савршилъ, безприличне паки зажалилъ што е учинилъ, а онъ из нова нека започне служити.

И изучени шегртъ, дужанъ есте 3 фор. положити, и после тога едну изучену книгу поштену подъ руфетскимъ цеховнимъ печатомъ нека му у руке даду, а после тога дужанъ есте 3 године путовати, да безумни неостане.

Четврти Артикулъ.

Каде би кои майсторъ или калфа хотео руфетъ заедно скупити по обичаю и по нарећеню супротивъ скупа, како се наипре сандукъ руфетски отъвори дужанъ есте едну форинту положити, пак ону свою тужбу почтено и право, и приличнимъ дугованемъ назначити. Кои чловекъ савршено хоће исказати, а достоину сведочбу ние кадар извести, и онога према заслуженю глобити га имаю.

Пети Артикулъ.

Каде би коега чловека у нечистому послу стигли или нашли, и кои би таку жену узел, онога чловека у руфету да га не имаю држати или прехватити, але како непочтованаго и нечистаго человека да га отъ себе одбію и накажу. Ако ли би кои калфа кою диаволску стваръ учинилъ и са некою женою сагрешилъ, и од нега би тешка остала, или би кои отъ маистора у таково зло упао, отъ тога зла и насъ господе боже сачуваи, такови чловекъ не само отъ танача, али и отъ руфета глобленъ да буде

са истимъ дѹгованемъ, од кое глоби половина танач8 и р8фет8 спада. А општа глоба р8фет8 спада, како озгоръ речено. Заради таковога посла овако, како предъ богом грехота е оставити тако и предъ людма, зато неженени пакъ безжени маисторомъ да неб8де слобода отъ године да на цех да не држи, але нека се жени, ако ли би кой он8 годин8 оставилъ, без глоби да неб8дне. А о др8гомъ годишт8 сваки фрталъ године да га имаю глобити, а треħ8 годин8 пакъ сваки фрталъ године, по едн8 форинт8 глобе или штрофа нека да.

Шести Артикѹлъ.

Сваки терзіа от ове маисторие от чохе, кой реже и послѹю, и за продаю хеспапъ чине, св8дъ по свихъ места и варошах постои држати; слобода имъ есте трговати и хеспап продавати. Заедно и са остали сабови 8 ред8 по државй нашой по вашари обично бива, и по наши вашаръ сваки майстор каде 8 вашаръ доħе, и свою трговин8 продава, кои подъ шатромъ свой онимъ непродае, еданъ п8та за живота свога д8жанъ есте' едн8 форинт8 подати 8 оно место и варош.

Стоештимъ оним пребивателем майстором, а кой цели шатор имаю два форинта д8жни су. И кадъ еданпутъ веħе за свога живота, проштенъ бива, отъ онаки новаца, а на оптітіинскомъ вашар8 никаковимъ майсторомъ да неб8де слобода хеспап трговати или продавати, али и онимъ истимъ реченимъ кантаром, и ни 8 едномъ времени слобода не б8де, и онимъ, кои с8 без цеха. Меħ8 коим д8гованем и ħ8рчимъ, да не б8де слобода от драше или от чохе пословати, зашто се Терзиіама то припада. Како то калпаки или р8кавице или и остали кои посао, да се ħ8рчима то закаже и забрани. Ако ли би се такавъ посао код ħ8рчим нашао, онаки хеспапъ слобода есте овимъ маисторомъ отети. Отъ коега хеспапа да се половин8 танач8 а половин8 р8фет8 пода.

Артикѹль VII. Каде би се ѹ некои кѹћи нашли єдни неприлични люди и невредни, кои несу ѹ рѹфетѹ, и свѹ маисторию нисѹ наѹчили добро, кои поштенимь майстотором штетѹ чине, и хлебъ отъ ѹста имь крадѹ. И осталим людма, кои нима даю до рѹкѹ хеспапъ а они кваре. За то овим майстором да не бѹде слобода рѹфета терзиског, по слободах и наређених таки хеспапъ или трговинѹ с помоћомъ поштеногa танача по кои год кѹћа сокаках бораве, таки хеспапъ слободно отъ нихь ѹзети. Али меѓѹ такимь дѹгованемъ, када би се понизно молили рѹфетѹ положили, дрѹги пѹть 15 фор. да бѹде глобе положено, и тако колико год пѹта стигне ѹ ономь послѹ, свагда опеть єднѹ форинтѹ више него вали глобити, пакь натрагъ дати они отети хеспап, да би се онаки неѹчени люди потребили и почистили. Скоє би глоби половинѹ да се да таначѹ а половинѹ рѹфетѹ. Ако ли би онаки кои ниє ѹ рѹфетѹ, а мотри се ѹ руфетѹ ѹписати, пак и приличнимь дѹгованемь дал би се глобити, или по првомь Артикѹлѹ, что заказѹє хотео савршено држати; могѹ таковога прихватити, и онаки после тога напредь свои посалъ начинень пред рѹфетомь и стариимь маисторомь дѹжань есте показати. Єсте ли они посалъ людски начинень, и тако да бѹде, да би неговъ посалъ людски начинень, и ѹбаво начинень биль и обичаино савршень, да не би єдань маисторь дрѹгомѹ са ѹквареним послом штетѹ ѹчиниль. Паки и калфа онаки, кои би заради онаквога ѹквареногa посла отъ єдногa маистора дрѹгомѹ бежаль, ѹ кога се годе наће, такви ѹкварени посал и зло начинень, инди дѹжанъ есте све наплатити, пакь с приличним дѹгованемь онаквога вали глобити. И меѓѹ майстори єдан ѹ дрѹгога срезане халине или рѹхо слобода да не бѹде начинити, али они кои є срезао, ако ли онь сѹпротивъ бити нехоће, кад би самь стигнѹти немогаль, заради млогога посла или кои дрѹга причина ємѹ дошла.

Артикулъ VIII. Каде би се имао руфеть заедно скупити, никому проштено да небуде у некомъ дугованю отъ трапезе устати с некоиомъ извомь, или з другомь причином дому отити, али сваки до конца, докле се годе не саврши. Майстори и калфе, на скупу почтено и людски нека се држи, све своє дуговане нека лепо преднесу, и єдан другому да не би с неприличним словами досаћивали, и не псовали се, или са оружиемъ не претили, и не би били се, а таковимь заслужену глобу нека руфеть наметне. Ако ли би се паки калфа из руфета на страну или на ребар се псую, и караю се и бию се, колико годе буде кавге међу нима, толико пута четири фунте воска у сандукь руфетски дужни су дати. Ако ли би се нашли у некоємь тешку дугованю, онаки кои кавгу и шамату чине. Зато почтеному таначу таку тешку стварь означити и предносити валя, и отъ оне глобе половину буде таначу а половину руфету. И каде би некоє дуговане нетко мотрео, означити наипредь валя руфету, а отъ руфета правицу искати. Ако ли руфеть ту стваръ неможе саврршити, и ниє вредань онаку правицу видети, а оно нека бировом скажу и досаћую, и кои би овомь савршению супротивъ били єдну форинту глоби да има дати.

Артикуль IX. Маистори калфама єднако на неделю да плаћаю єдань отъ другога ни мане ни веће нека не дава, али свимь єднако. Єдному маћарскому калфи 30 новаца на неделю, а младому 15 нов. нека плаћаю. Пакь Немци своєму старому калфи 40 нов. нека плаћаю, а младому по 20 нов. а отъ крпена маистору пада се (све).

Артикуль X. Каде пакь млого пута тешки послови биваю, а калфе ондакь неслушаю, главе горе дигаю, и ондакь своє слободне книге отъ маистора изимлю, у коємь послу маисторомь млогу штету чине, инди онда онакве калфе, докле год две неделе дана на путу не са-

врши, ѹ рѹфеть ние га слобода прихватити, ни пакь мѹ кои посал дати. И ако ли би кои калфа пред свеци, или предь вашари свою слободнѹ книгѹ ѹзима оть маистора, и то с приличномь стваромь, да може маисторъ опеть дрѹгога калфѹ наћи, ако ли би калфа дрѹгоіачіє ѹчиниль, дѹжань есте ѹ сандѹкь рѹфетски 10 фѹнти воска дати.

Артикѹль XI. Сваки калфа овако, ѹ лето како ѹ зимѹ, то дѹжань есте ѹ ютрѹ оть 4 сахата до вечера до деветога сахата пословати. Пакь никакавь слѹга ѹ неделю или ѹ светаць после деветь сахата оть кѹће своега маистора не скитао. Колико годь пѹта сѹпротивъ овомѹ заказѹ неки ѹчиниль, свагда по 6 фѹнти воска ѹ сандѹкь рѹфетски дѹжан есте дати.

Артикѹль XII. Каде би нека коя госпожа ѹдовица из рѹфета некогда калфѹ искала за неки посаль; калфа дѹжань есте на молбѹ маисторовѹ, и онакога пѹстити пословати, и калфа нека се онако држи и послѹе, да не би ѹдовици штетѹ ѹчинио, ако ли би рѹфеть ѹ штети стигао, нека га глоби, како хоће, по неговѹ заслѹженію. —

Артикѹль XIII. Каде маистор и маисторица, калфи и шегрти, макар међѹ слѹгами, кои годе међѹ нима некои ѹмре, дѹжань есть маисторъ и маисторица, калвих и шегрти, и кои се годе ѹ кѹће находи мртавца ѹ гробъ отъпратити. Ако ли се неће кои годе, кои би безь цехмештерова гласа, или кои е и дрѹгои причинь ради остане, колико годе то пѹтах ѹчини, толико пѹтахь еднѹ фѹнтѹ воска дѹжань есть ѹ рѹфетски сандѹкъ подати. И паки, ако би некои маисторь, или калва би ѹмрель, и неби сѣ имао с чимь почьтено ѹкопати, иньди оть рѹфетскога сандѹка дѹжни сѹ асприхъ извадити, и онако га дати ѹкопати.

Артикѹль XIV. Последнья слобода есть овимь рѹфетскимь почтенимь маисторомь на рифь чохѹ ѹзимати, и кѹповати с приликомь панађѹрскимь, пакь и на риф и

продавати, паки за єдно платно и остали по євьтини еспапь, из онѣ материє рүхо женско и мүшко од онога начинити и продавати.

10.

Привилеђија коју је издао ћесар Леополдо I године 1695 српском Месарском цеху (еснаву) у Будиму.

У старим списовима спомиње се ово писмено под именом „Артикүли цеха месарьскога.“

Ова месарска дружина славила је Арханђела Михајила, имала је своје цехалне протоколе. Опомињем се последњег српског мајстора месарског Јована Крајића, који је о мађарском покрету године 1849 много страдао од Мађара и на скоро и умро и шњиме изумро и српски месарски цех. За његова живота видео сам привилеђију, која је написана на пергаманту, и протокол месарског цеха од године 1723 започет и продужен до 1820 године.

Привилеђија и протокол по самрти Јована Крајића остаде у рукама његове удовице, која је била Њемица и преудала се за Мађара.

Из поменутог протокола види се, да је у прошлом столећу била множина српских месарских мајстора. калфа и шегрта, којих су имена пописана. У исто доба видео сам у покојног Крајића свилом постављене црвене кадифене калпаке, које су у цехалној седници на главу метали новоизбраним мајсторима, по неком старом обичају. Као сви остали цехови имао је и месарски цех своју „Ладицу“ лепо израђен ковчежић, у коме су држали привилегије, протоколе, и важна цехална писма.

Привилеђија или као што они називаше „Артикули цехални по старом преводу гласе овако:

Артикүль прьви. Пошто ү васакои ствари слава и страхь Божіи потребань єсть, зато и наипрве славү и частніи страхь сви маистори месарски, и калфе са шегртми ү овимь цехү вапльтени вазвисивати дүжни бүдүть, да на опште поставлене ү варошү горнемь процесиахь (литија), како ти и остали дрүги цеховъ маистори и калфе, да такожде сами отъ садь са своимь барикомь ходити єсть дүжни, и оштро како и добро да пазить цехь маи-

сторь на у тои ствари какова загрешка, или недохођеніе припатует се.

Артикуль другі. Ради избранія и поставленія ва овои скупштини цехь-Маистора, последовани оваи начинь и редь држати хоће се, како ти ва праздьникь светога Арханђела Михаила о сату дванаестомь у дому цеховномь маисторовим сандукь или ладь цеховни обдржаватиће се, сви маистори времене сего уреченогь, долазити требают, изостатели паки, безь допуштенія цехь маисторовогъ, да има фунтима воска штрововати се. Каде тако после начина сви сабрати су предь пресветлогь Магистрата горне вароши, где икадь изь официюма (званија) и през ове тегобе тешке цеске наређеним комесаромь, из међу трехь, како ти: по прежде бившегь цехмаистора, и други два и еште ка нему за изабране придатихь маисторовъ вишимь наречениемь на цехь-маисторство: кои сваку годину предь онима, такожде Магистрацким комесаромь рачунь давати дужни су, поставеть и изберуть; таи паки тако смерена видность, тако житиа поштеногъ прилику, паче и у држешти послови, дужномь вредностию пре себи покажеть, да о све скупштине маисторске цеховне частует се, и поштует се, и у овомь такожде остали презь своега официума-узрока, вредо чинеть понизность и покорность. Словомь, ва изабраню и оно време, каде лада цеховна отворена стоить, нитко особито непотребно говорене подь штровь петь грошића да не чинит; кавгачиа паки, и срдитац и онаи, кои през допуштена цехмаисторова изь скупштине отидеть 2 фор. штрововати се.

Артикуль трећи. Заповеда се, да ако кои маисторь у ову скупштину месарску пустити, и вапльтити се зактевать, да есть онь прежде засведочень рођена своего, и ученства под печатомь сведочбено писмо заната провидне, да има и ва скупштину приетиа ради, и за

друге ствари, паче и ва место рѵчка 25 фор. положити дѵжни сѵ, то кадь саврши, за правога како и истинскогь маистора познавати се, и ѵписати се да бѵдеть.

Артикѵль четврти. Свакога месеца еданпѵть сви ва овомь цехѵ изабрати маистори до цехь-маистора доћи належѵть, где ондакь сваки ѵ сандѵкь цеховни десеть положеть новаца, такожде на општѵ потребѵ и побожность могѵ се требовати, кои пакъ више речени новаца не би хтео положити, цехь-маистерь нека дѵпло отъ нега ѵзметь.

Артикѵль пети. Нитко отъ маисторовь, или ти калфих ѵ дань неделски, или ти дрѵгих празниковь свете цркве, кадь слѵша се и твори се слава Божия, него ако би велика потреба била: да несметь месо сећи, и продавати под штрофъ 2 фор. толико пѵти колико годь кои загрешить, и едень фор. ѵзети на цркву католичкѵ, дрѵги паки на цркву грчанскаго закона.

Артикѵль шести. Пошто ѵ овои скѵпштини цеховнои изь допѵштени ѵзроковъ Лада., или ти сандѵкь цеховни есть на потребѵ, за то ню наипрежде кѵпеть, и начинѵть, и да имать два ключа, коих едногь нарећени цех-маисторь, дрѵгог паки Аћа-маистерь (дрѵги старешина) ва рѵкахь: него мећѵ тим временомь, комѵ дрѵги ключъ поверовати се бѵдеть, дрѵга цесарскога величаства наредба би стигла; држеть, да исти новци ѵ садь именоватомь сандѵкѵ, поредь рада и ѵставе поставлени, за ѵживане ове скѵпштине цеховне харчѵть.

Артикѵль седми. Времена потребногь где скѵпштинѵ овога цеха творетъ, маистори, и калфе частно и поштено нека се држе, нити никаквогъ невалялства како ѵ речи тако и ѵ делѵ да начинеть, него цех и стареише маисторе да поштѵють и решпектирѵють, и свое тегобе смерением нека поштенемь исповедають, маистори или ти паки калфе неѵказѵюштих цеховни тегобахь да одлазѵть,

паче цех-маисторь и дрѹги стареиши маистори свакомѹ правицѹ и истинѹ чинити дѹжни сѹ.

Артикѹль осми. Нитко, кои ніе прежде ѹ цехѹ ѹписать, и вапльтень біо, и дѹжнѹ заната своего маисторіе знаность творіо, за маистора месарошкога ѹ ове скѹпштине познаватог и приетогь него за протераногь, и да есть протерань, таковь такожде никакова калфѹ, тако дѹго, како докь и кадь цехѹ овомѹ пристоино за доста неѹчени имають, нити месо сећи и продавати власт да имать.

Артикѹль девети. Сваки ваплтень маисторъ отъ доброгь и чистогъ меса провидити да е дѹжань, да богатомѹ и сиромахѹ за плаћѹ доволно ѹчини и істинскѹ праведнѹ мерѹ нека има, и са приволеніемь такожде прежде реченога магистрата пѹргерскога маистори месарошки, или ти веће примети пѹргери, онако, како ти дрѹги пѹргери, власть реченога вароша магистратскогъ нека познають, и істинско паки нека верѹють ва своемь опчѹваню, и по таковомь властію мирно живети имають, того ради, како ти досада поредъ наредба вармеђе пилишке, и наставлієніємь именоватогь магистрата, месо какогь годе иманѧ било са поль новца фѹнтѹ маломь ценомь секли, и продавали, тако и одѧко, више реченеи наредбе и наставлієнію хоће се приложити, да ово такожде начинѹ саборномѹ добрѹ за фаидѹ бѹдеть.

Артикѹль десети. Ако тко ѹ ове вароши под градомь табанском како ти маисторь маисторіѹ овѹ чинити, и овде остати волю имао би, наипрежде оваи валѧ код цех-маистора огласити се, и приказати се и ніемѹ на питаніе одговорити имають, коега после цех-маисторь са сабратими дрѹги свима маисторомь питати, и ексаминировати требають, ва коемь местѹ маисторію свою есте чиніо, и еди ѹчениѧ своего године подпѹномь извршио,

кои све такове кондицие и ствари приличне и книге потребнехъ сведочбомъ подпꙋномъ кад пробꙋе (покуша), и прежде реченомꙋ магистратꙋ предложи се, вредан становито хоће се нарећи, да ꙋ цехъ прифати се, и дрꙋгим ваплтити се бꙋдеть могалъ.

Артикꙋлъ єданаєсти. Пошто наиболе и отъ правде маисторски синови за промотреніє, да се имають, овихъ родители када отъ овога света преставе се, ако оце своє наследовати, и нихъ на место толико пꙋти реченомꙋ цехꙋ ваплтити хоштꙋть, разве 12 фор. коє за рꙋчак да бꙋдꙋть, а отъ свакога каково годь ино даване било, да єсꙋ слободни.

Артикꙋлъ дванаєсти. Где нови кои маисторь оставленꙋ преставленога маистора ꙋдовицꙋ себе ꙋ животꙋ за дрꙋга, и за женꙋ би ꙋзео, кои прежде проча потребна платио є, бꙋди на место свега даваніа само 15 фор. ꙋ цехъ, и 4 фꙋнте воска дати дꙋжанъ.

Артикꙋлъ тринаєсти. Да цехъ-маисторь са дрꙋгими маистори саветомъ сабратимъ заєдно могꙋ сꙋдь сврхꙋ они чинити, коіа на ниховъ занать пристоє се, власт да имать, и ако коіа страна жалителовь сꙋпроти себе тешки сꙋдь отъ цехъ-маистора ꙋчинен би мислио, оно на Таначь нашъ, и оданде на магистрать варошки, ради далшега разгледаніа и доконаніа, слободно єсте отити, ꙋ дрꙋги паки ꙋзроки, и исти занать, коє има послове свакомꙋ слободно єсте ꙋправо предь нашим Таначомь свою тꙋжбꙋ исказати; и паки ако єдна, и дрꙋга страна сентенціа магистрата нашега контента неби била, на више именовати. Магистрать горнега вароша Бꙋдимскога ради последнега прегледаніа, и ꙋзрока доконаніа доћи слободность да имать, с овимь паки отъчивестнимь начиномь, да ако ꙋ обадвоємь корачиваню ꙋ таковом чинꙋ сꙋда прегреданіє равно нађе се, то да не многа година правда небꙋдꙋ залꙋдꙋ творила се, 4 фор. цеха са подпꙋномъ да се дадꙋ,

и отъ више реченога варошког магистрата, како єсть потребно кривице негове ради нека се штрофѹєть; паки ако кои маисторь или кои калфа, или дрѹги кои цехь скѹпити би хотео наипре ѹ сандѹкь 50 динара положити да є дужань.

Артикѹль четрнаєсти. Ако єдань овога цеха Маисторь коєга момка за шегрта примити хотео га, таковь предь цех-маисторомь, и дрѹгими маистори ове скѹпштине месарске, нека се прими, а за скѹпленїє овога цеха нека плати 2 фор., и правомѹ маисторѹ своmѹ, да три лета право, и верно слѹжити себе обешта, паки ради ємцовь 32 фов. нека да, после извршени паки три шегртске године, маисторь таковь своємѹ шегртѹ поштене халине начинити, и сврхѹ тога книге отворене под печатомь овога цеха издати дѹжань єсте, са коими книгами отворенними оваи шегрть кодь скѹпштине себе огласити требѹе, кои 3 фор. ѹ сандѹк цехски поставити дѹжань бѹдеть, коє поставлаюште сврхѹ изѹчена заната, книге сведочбене под печатомъ цехскимь, имати ће, дѹжань паки бѹдеть за три године вандровати, да ѹ своме занатѹ већѹ паметь прими, кои ѹ своємь натракь дошаствѹ, како ти пробовать (изкѹсан) за калфѹ цехе ове хоће се примити.

Артикѹль петнаєсти. Разве тога калфе месарске ѹ дѹћани месарски пред свакомь персономь, тако мѹжкомь, како женскомь сполѹ, поштено и частно нека себе држѹть, и лепимь благими речма свакомѹ дате сѹ, ако ли пакь кои овомѹ сѹпроти ѹчиніо, и грѹбианствомь людма би показивали би се, такови от цеха 2 фор. глоблени да бѹдѹть.

Артикѹль шестнаєсти. Редь оваи ѹ скѹпштини такожде има се обдржавати, да ни єдань от месаровъ нечистность, и погань, єдань дрѹгоме пред дѹћань дрѹ-

гога да не баца, и колико годе пѫти єдань дрѹгомѹ то ѹчини, тако свагда от цеха глоблень хоће бити 1 фор.

Артикѹль седамнаести. Такожде ни єдань от маисторовь єдань дрѹгомѹ ѹ погађанѹ воловь, ради цене ѹчинене, нити по себе, нити по дрѹгимь (да из тога кавга, или ти какве дрѹге ствари сѹпроти правице не бѹдеть) да не кѹпѹє и прекѹпѹє; кои би томѹ сѹпроти тако ѹчиніо, от цеха 4 фор. да се глоби.

Артикѹль осамнаести. Да сваки маисторь образни имать страхь Божіи, поштено и частно житиє да држи, нити да є фалишань, ѹ игри, и карти, коцки, и дрѹгога са неваланима и непоштенима речма да не опсѹє, коє мѹ се неможеть продовати, ако више от тога загреши, поредь начина Артикѹла 13, да се штровѹє.

Артикѹль деветнаести. Ако кои калфа код маистора ѹ слѹжби бѹдѹћи, пре времена би отишао, и таковога други маисторь през знанѧ првога маистора држао, или ти паки ѹ слѹжбѹ би га примио, таковь маисторь ѹ megaсандѹкь цески 5 фор., калфа паки 2 фор., црезь сваке речи да сѹ дѹжни штрофь дати. Калфа паки сврхѹ тога за ѥднѹ годинѹ, да отбиєсе, и ѹ оваи цехь на слѹжбѹ, ради обчѹванѧ доброгь реда међу калфе да се неприма.

Артикѹль двадесети. Између добримь делами такожде єсте особито отпратити и погребсти мртвіє, ако оть маисторовь, кои сѹ ѹ овои скѹпштини написати, кои се из овога света преставио, тако маистори, како калфе, и шегрти на погребь подь штровь єднога фѹнта воска дѹжни да сѹ дошли.

Артикѹль двадесет први. От ѹмрлихь маисторовь цеховнихь сиєми привилеђиѧми негда живѹштиєхь, нине жене ѹдовице, коє веће не би за мѹжа отишле, на начинь дрѹги привилегионски маисторовь занать пословати слободность да имають, и того ради и пречечени цехь-маисторь такови ѹдовице ѹ занатѹ овоме месарскомь наиболега калфѹ дѹжань є дати.

Артикѕль двадесеть дрѕги. Нитко оть странскихь маисторовь а и скѕпштине наше не належателань, поредь наредбе именоватога варошкогь Магистрата ѕ овои долнои вароши месо сеђи, и продавати но паче и дѕђань држати забрањѥеть се, а ако тко сѕпроти ѕчини, пазитиђе, месо при себи имаюште, са помођѕ овога танача вароши под градомь Табане, ѕ контробанть да се ѕзме, и сврхѕ тога, да се глоби 15 фор., коѩ ѥдна страна Таначѕ, дрѕга цехѕ пада.

Артикѕль двадесеть тређи. Да такожде милосрдно дело овде ѕ цехѕ твори се, и любавь ближнаго бѕдеть. Того ради болесника, како ти от маисторовь коѥга походити, и немѕ любовь милосрднѕ сатворити, из маисторовь два, поредь наредбе цехь-маистора свакѕ нођь, дрѕги, и дрѕги, да се нареде, коимь из општи новаца 2 свеђе, две холбе вина свакѕ нођ бѕдѕ се давали, ако ли би се пакь припасило таковогь маистора, или ти меговѕ женѕ, или синове, или кђери из овога света потребна не имаюшти, преставити се (коѥ и ради калфи, и шегртовь) разѕме се оно из саборне касе харчомь да се погребѕеть.

Артикѕль драдесеть четврти. Да међѕ цехскими маистори мачарскогь и немачкогь национа, или ти скѕпштине ове рацке, коѥ би се сваке ласно могле родити конфѕсіѥ, и кавге забранѕѥ се чинити, и заповеда се, да и обадве стране калфе, и шегрте ѕ слѕжбѕ подь штрофь 30 фор. непримаю се, и овогь штрова половица на магистрать Пѕргерски и рацки, а половица паки за цеховнѕ потребность.

Артикѕль XXV. Паки калфи и веђе добро изѕченомь овога месарскога заната бѕдѕть имати на годинѕ плађѕ 30 фор., нових и недавно из шегртства ѕ калфе примети 20 фор., ако ли пакь кои маисторь ѕ овеи скѕпштини ваплатень сѕпроти би ѕчиниль, ондарь исти маисторь подобно от цеха хођe се глобити.

Артикѕль XXVI. Каде годе цехмаисторь ове скѕпштине, кадь потреба бѕдеть проче маисторе себе сазвати, они на прво званѥ и сать да ти доћи имають, ако би паки они не би дошли и ѕзровь себе исьпричати неби могли, такови маисторь глобе да поднесе 2 фор.

Автикѕль XXVII. и последни. Пошто више титѕлато нѥгово величаство маисторомь и занатлиамь наипаче ва диштриктѕ од кралѥвине ове мацарске, такожде и са помоћѕ божию под крепкомь орѕжию своемѕ из ѩрма и тиранскога христиѩнскога имена неприѩтелѩ Тѕрчина славног ослобођене и повраћене, остатакь и живлене свое, кои сѕ ѕчинили и за конфирмацию Артикѕловь цехе свое да ѕнапредѕеть слава Божіа, такождеже и за вредань да се мећѕ нима држи редь к вишнемѕ неговомѕ Тронѕ пришалцемь милостивне свое конфирмационалске привилегіонске книге издати, есте се достоѩло, поредь коихь сви и сваки ѕ такове цехе и скѕпштине ваплтени маистори, калфе и шегрте за праве и истинске маисторе познавати занатліе и одржавати имають, и ова такожде прежде реченихч рацки месарошовь скѕпштине ва име такове ѕчинена есте.

Пошто и веће за странѕ међѕ Пѕргерми горне вароши Бѕдимске приети есѕть, да би сви и сваки маистори, калфе, и шегрти свимь осталимь занатскимь цехомь ва овои кралевини мачарскеи цехскимь книгамь превелегискимь имаюштимь подобне словомь за истинске и за праве Превелегіе имають, да се познавають.

Того ради привилегионски оваи Пѕнкть дрѕгим цехемь датога држећи се, заповеда се, да тко или ти кои годь овимь Артикѕломь сѕпроти стао, или ти сѕпротивио се, ома осамь Марки чистога злата да плате, и да платеть, от коега една половица фишкѕшѕ кралевскомь, дрѕга паки овомь цецѕ пада.

11.

Под овим бројем налази се тевтер црквени од године 1697, у ком је забележен трошак о доласку Патријарха Арсена Црнојевића у Будим, да освешта цркву. На првој страни стоји забележена година 1697, а за тим стоји ово:

Сіхь тевтерь црковни, да се зна, што се кѹде харьчи црковни новаца. Прво кадь е био Патріарь и поставіо нась на црковнѹ слѹжбѹ месеца фе(р)вара .в. (г) днь, што е онда харчено око нѥга ѹзимато што шта по чаршии, ѹ та(и) харачь ѹзе хаџи Болозь .е. (5) фо(ри)нти, .нз. новца по томь ѹ кандила зетина. — — — — — — — — Каде владика Ђерасимь доходио, за віно и за хлѣбь .ми. (48). И пакь што сѹ пратила кола патріарова Алекцѹ ѹ Збег пе. (85) — — — — — Прота ѹзе за рибѹ марияшь да ѹзме старомь (Патријархѹ); пакь за кѹмашь владици, што смо ѹзелі за петраиле .д. фо(рин)те — — — — — Каде прође Патрихарь на Сечѹхь, вина .сі. (210) новаца, меса и шербета и сира .ц. (900) новаца, меда и сирћета .іе. (15) новаца. Пакь каде прође хексира (Ексарх) вина .к. (20) новаца. Пакь кадь се врати патрихарь, нѥговимь людьма меса и вина — — — — И кад смо цркву освештали, што е похарчено мѹсѹль беза и ђоче (ђоче-платна) за ѥстѹкь .ц. новаць, беза за Антимись — — — — — — — — — Да се зна, кои е што приложио при нась ѹ цркву кои каквѹ белѣгѹ, кои иконѹ. Никола Чѹкѹрханліа приложи одеждѹ ђаконскѹ, и сребрнь пѹтирь, и дискось, и лажіцѹ, и звездицѹ сребрнѹ, и еднѹ иконѹ образь пресвете Богородице, и цвета .в. (2), и нѥгова домаћица еднь пешкірь на патрихаровь стол. — — — — Анта даде еднѹ одеждѹ от свиле — — — Илиа бировь преложи двери — — — — — Баба Писаніа преложи едань ѥглѹкь на христовѹ иконѹ — — — — Малешь преложи покровь на светѹ трапезѹ везенѹ — — — — Адамь Хаџи Илићь велікѹ иконѹ преподобніе

Петки. — — — — Преложи Ивань Ћурчи баша и Петарь одежду от кумаша. — — — —

12.

Најстарији уговор, што се налази у будимском архиву, од 1699 године.

Да есть на знаніе свимь добримъ людма трговцемъ, како имасмо неки ортаклоукъ я Ћира и Ђоура, и то лепо с Ћиромъ се растависмо и лепо се разъортачисмо све до новца, и я Ђоура от селе да неимам ништа искати от Ћире отъ тога ортаклоука, и тога ради я Ђоура полажемъ свои печатъ за верованіе." (М. П.) На печату стоји надпис Ђоура Радков(ић). Затим долазе имена оних што сведоче том уговору.

„И томъ горњемоу писмоу сведоче: Степа и Воуица абаџиа, и Ненадъ абаџиа, и Петар абаџиа, и Михаило таћаџиа.

1699 месеца — сектемвра .аі. днь.

И оште послие овога орьтаклука што е искао Ђуро од мене Ћире 150 аслания, и водио ме на судъ на бирова и на хешките, и даде ми клетву, и я му се Ћиро закле страшномь клетвомъ, и одъ селе я Ђуро да не имам ни на едномь суду."

13.

1697 године 23. Септембра, цесарско-краљевска камерална администрација допушта, да се камен вади за будимску цркву.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Cameralis Administrator Budensis nomine communitatis Rascianae ritus Graeci hic Budae in Thaban existenti significandum. Siquidem ad demissam illorum instantiam ijsdem templum aedificare concessum fuerit, pro erectione eius adhuc nonnullis lapidibus indigerent. Eo hisce eis licentia datur et conceditur, quatenus ex monte et supra Civitatem Rascianam sito tot lapides, quot solumodo ad aedificium praefati templi perficiendum egent, sine perturbatione, aut contra-

dictione cuiuscunque gratis fodere, et praementionatae Ecclesiae applicare queant. Budae 23. Septembris 1697. N. N. Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Cam. Hung. Consiliarius, Cameralis Administrator, Caeterique Consiliarij. (L. S.)

14.

Будимски маЂистрат допушта племићу Николи Димитријевићу трговцу, да по трговини куд хоће пролази. Овај спис подписан је 15-ог Јуна 1699, и у том погледу најстарија трговачка повластица будимским Србима.

15.

Писмо Патријарха Јерусалимског Доситија од године 1640 на грчком језику, којим умољава будимске Србе, да и у будуће дају милостиње на свети гроб.

Ово је писмо најстарије и једино у архиву будимском, које доказује, да је у Будиму било имућних Срба православне вере и пре Чрнојевићеве сеобе.

16.

У Печварској цркви, кaја је била још почетком 18 века православна и стојала је под православним Епископом Печујским, има рукописна књижица под насловом „Правило Покрову Богородице.„

На корици те књиге стоји написано:

„Сія книга мне миренаго Іеврема Янковића Епископа Петацрквенскога и Мухачкога, Сегетвару и Канижи, Шиклеушу и прочимъ. Сіє преписахъ помошти ради Покровителници моєи пречистеи владичици и Богородици и Приснодѣви Маріи и светом великомученику и Побѣдоносцу Георгію, роукою преподобнѣишаго свештеноинока Єврема Хиландарца, въ лѣто Господне 1701. месеца Априліа 23 у Печвю повезахъ ю.

Ова наша православна Јепархија Петоцрквенска (Печујска) имала је жалосну судбу. Католички бискуп силецнија Матија Игњатије Радањи силом оружја са немачким војницима натерао је јадне Србемеђу Дунавом и Дравом у наручија јединоспасавајуће римпапине цркве, у тој цели, да Србе прво пошокчи а затим помађари.

Ево речи, коима је тај хришћански паша овековечио своје недело.

„Anno 1690, 18 Januarii Mathias Ignatius Radany Episcopus Quinque-Ecclesiensis, Rascianos Schismaticos, inter Danubium et Dravum degentes, insane et indigne* viventes ad unionem cum Ecclesia Romana suscipiendam perduxit.“ Тоће рећи: „Године 1690. Јануара 18. Матија Игњатије Радањи, епископ Петоцрквенски, привео је Шизматичке Расцијане кои су између Дунава и Драве живели глупо и недостојно, да се са црквом римском са једине.

Ваља знати, да су то од стари српски досељеника, који дођоше још под краљем Сигисмундом на свршетку XIV века.

17.

Колики су данак плаћали Срби у Будиму, види се из 11 комада квита. За годину 1701 платили су 3134 форинта. Од прошлих година нема признаница, па се и незна колико су давали пореза.

18.

Тестаменат, написан године 1702 по наредби Петра Радосављевића, који је рођен у селу Браништци у Ужичкој нахији.

Ва име Оца и Сина и светаго Духа амин.

Почињемъ и Петар Радосавлевић, започинемъ ову мою таштаменту у моиои бистрои памети и уређуем,

* Том мађарском владици је „insane et indigne“ што су Срби живели као православни хришћани.

и кои самь летось до осамдесеть лета, и родио самь се, у селу Бранишцы у Ужичкои нахиіи, и тако почнем уређивати од свога богоданаго имения, што ми є Бог дао до овога часа и славни оваи мои дом, што є над мном, и виноград єдан у будимском грунту (земљишту) четири охтила (осмина), и у Будаи-Ершу (Буда-ерш село близу Будима) виноградъ фрталъ и по; имам хакова вина —100— и сидам; бакрача —4—, два веħа два маня; легина —2—, и ибрика —2—; имам у сандуку платна и марамица; єдан зубун, шор дугметаца на нему —21— сребрна, и єдна фута плаветна свилена и єдна кркбеш, калемъ аршина платна —171—; кошуља —6—; заткани марама —12—; пешкира —8—; учкуръ, —1—; везенъ бохче —2—; паки пешкира —5—; чаршав —1—; ястук —1—; одимие зубунъ бео и дугмета —13— од сребра; 5 рифа ђоче (словачко платно); броєнице пастеле —1— светогорске; 3 убрадача везена, срмом шарана, златоизвезени —9—; 7 калупа раки сапуна; кашика светогорски. —7—; 15 дугмета сребрни грончати, што каква сребра 2 лота; минђуше злочесте —2—; єдан лот срме сажажене; срме мало. До осам стотина новаца беле вересие, на куħи -40 фор. 55-нов. готова новца. дуката —10— 43 фор. ħилим шарен —1—; ушивана ħебета —6— 3 фор. пређе има до —40—; ħебета и фуне има на тавану до —20— фор; тепсие има —2—; има на асталу халик —1— издрта; има лежеħе халине, іорган, ястук; што чаршава; и девоики да се да —50— фор. и трудбу господарем остала; ово добро на господара Іанту Милошевиħа и на господара Живана Бранковиħа и на Ђука Еремиħа, тако да се зна.

Девоики дао у сандуку марама златом —8—; убрадача бела —2—; игле бисеромъ —2—; пар сребрни копчи —1—; бурмица од сребра —1—; чаршав бео —1—; пешкира —3—; кошуле мале велике —4—; оште єдан

чаршав; платна на кошуље беле, аршина —27—; перде Енншер за іорган —1—; тканица —1—; кацу и хардова има.

Имам сародно у Иригу Мариянъ Максимовићъ и Васа Николићъ у Иригу синовци; и од тога Максима и сия девоика.

Оста Іакута дужна господару Петру —444— нов. иште ли господар Петаръ Іакути, ни сам дужан ни новца ни по. И паки вели господар Петаръ, о ти —60— дуката што су покоине Іакуте, я нисам дужан ни новац ни по.

Ово нарећуем за мою душу, кому што хоћу:

50-фор. Митрополиту.

20-фор. на свету цркву светому Димитрию.

15-фор. на сиромашну страну.

.... Калуђерицами свакои по —120— нов.

12 фор. Владики мескому.

12 фор. Архимандриту.

12 фор. Свештеником.

24 фор. У Ковински намастир. Петру, и Милици, и Марти.

12 фор. У Іеросалим.

12 фор. У свету гору у Филиндаръ (Хилиндар).

12 фор. У Хопово, 12 фор. с Крушедол, 12 фор у Раваницу.

12 фор. У Пећ. Да се да мому зету Живану —100— фор. има тал у кући.

Синовцем Максиму и Николи по —25— фор.

Петру дати у фуни (вуни) —20— фор.

Мишковои деци —4— фор.

Петру мали виноградъ, кума Ђурђу на пустари виноградъ и кацу.

4— Еванђелиа —4— фор.

6 фор. Првосвештеником.

И истављамъ милостињу, да ми се прода домъ.

19.

Године 1702 дали су пореза будимски Срби 4814 фор. као што се види из 17 признаница.

20.

Године 1702 раселише се до 64 породица у доњу земљу, а неки се населише у српском Београду (Griechisch Weisenburg). Списак ових исељеника написан је на немачком језику због пореске власти.

21.

Сведочба неком будимском трговцу по имену Стевану Соколовићу издата, на којој је као сведок подписан „Попъ Нектарие Милешевацъ." 19-ог Јуна 1702 године.

22.

Најстарија тапија, коју је 16 Августа 1702 издала ц. кр. камерална администрација Вилипу Степановићу будимском грађанину на виноград у пределу што Срби називају и данас „горње ливаде," Немци „Deutsches-Thal."

Phillipp Stephanovicz Ein Räz empfanget Nuz und Gvöhr Eines ober den Teutschen Thall, zwischen Joann und Christoph Velcovicz ligenden Weingartens, so in der grösse 3 Viertl haltet. Und weillen gedachter Weingarten obernenten Stephanovicz von Einer löbl. Ofner kays. Cameral-Administratien Anno 1700 gratis assignirt auch an iezo die gewöhnliches Gwöhr hier über zu ertheilen bewilliget worden.

Als bey disse für ihm hiermit Seinen hieraus und Nutzen schossen, ohne gelüst und Grundbuchs recht ist. Actum Ofen den 16. August 1702. (L. S.) Per Kays. und Königl. Grundtbuchalda.

23.

Српски Танач сведочи Капетану Радоњи, да је веран био ћесару, за сво време Ракоцијевог устанка.

Мих ниже именовати долне вароши бѕдимске, биров са ешкути и кметови даемо на знание свитлои комисии, како знамо господара Капетана Радонѕ, да е и прие ребелие добаръ чловек био и веран међу нами. Паки када се ѕчини ребелия одма е на 1703 лето тада ие дошао господинъ Швайглеръ и обршь бокмаистеръ нашемѕ господинѕ Патриярхѕ и помолише га; бѕди Патриярко светломе цесарѕ приятел, а и ми ћемо свидочити ѕ цесарскоме дворѕ да си приятел, докле стигне и цесарска армада, да се чѕвамо. А онда и ние много капетана било; и тада и господин Патриярка изабра господара Капетана Радонѕ, и ка немѕ лѕдихъ, колико е веће могао, и писмо му дали с печати, и заклео га е, да послѕжи свитломе цесарѕ верно, и послѕжио е добро и верно и две године, ѕ кою порътѕ ишао на ћесарскѕ слѕжбѕ свѕде верно ишао, ние био фалишанъ, а и остала господа знадѕ, да е тако. А што е капетанъ Радона ѕ ариштѕ био неколико реди, што е штетовао, ние за свою кривицѕ затворатъ, веће е све из Пергацине* главе било и арштовасъ, а слѕжи и данашни данъ слѕжи и на ћесарской слѕжби се находи, али се ни е фалишанъ нашао, никаква зла незнасмо от нега. У Табани на 1703 лето Стоян Радоиковићъ бировъ са ешкѕти и кметови.

24.

Заштитно писмо, које даде ђенерао барон Пфеферсхофен будимским Србима, што се одликоваху у одбрани Будима противу Ракоцијевих усташа.

Sacrae Cesareae Regiaeque Majestatis Cammerarius, Generalis Campi Marschállus locumtenens Colonellus, sub-

* Перкази царски капетан у Будиму, веома гонио Србе.

delegatae Commissionis Praeses, Fortalitii Budensis Commendans, Eiusdemque districtus Commendans Generalis. Ego Joannes Ferdinandus liber baro de Pfeffershofen, quemadmodum Suae Majestatis Sacratissimae Domini Domini nostri clementissimi benigna est intentio ac voluntas, inclytum Hungariae Regnum ad instar aliorum aeque Paterne protegi et conservari; toti Insulae Radsköve (Rácz-Keve, Српски Ковин) Supplicis, justaque ejus Petitione motus praesentes literas protectionales extradandas duxi. Inclytam Universam altissimae memoratae Suae Majestatis Cesareae ordinis equestris et Pedestris Militiam officiosissime requirendo, illam uero sub mea districtus Budensis commenda Stantem tam Germanicam, quam Hungaricam et Rascianae Nationis Militiam nomine Suae Majestatis Sacratissimae perquam serio adhortans, quatenus praeattactam Insulam Razköve, ejusque omnes Incolas, illicitis quibusvis excessibus, et ut plurimum conquerentur, abactione pecorum, expilatione domorum, aliane violentia extorsione aut damnifactione quacunque aggrauare, et inquietare ne praesumant, Verum porius Mandatis Caesareis eatenus pluries Editis se se omnimodo et condecenter accomodare nouerint. Dubantur Budae die 2 Januarii 1704. (L. S.) Freuherr von Pfeffershofen.

25.

Први попис куђа српских у Табану у години 1704 месеца Септембра 19-ог. Значајно је, што на 8 до десет порезких глава стављаше надзорнике, које називаху т и з е д у ш или десетар. Од ове године даље налазе се редом протоколи пописни, из којих се види број становника српских, куђа и сви остали статистични податци.

26.

Прозба будимских Срба ћесару Леополду I., у којој моле, да буду са осталим грађанима правно изравнани.

Sacratissima Caesareo Regiaque Majestas, Domine Domine Clementissime.

Intelligere debuimus, qualiter Majestati Vestrae Sacratissimae in Nomine totius Communitatis Rascianae Budensis supplicatum fuerit, quatenus Majestas Vestra Sacratissima eandem Communitatem a Jurisdictione et dependentia Magistratus Civilis ibidem eximere, et Commando ibidem existenti Generalis subjicere dignaretur. Siquidem ille ipse supplex libellus inscia nostra communitate, et per solum Judicem ad instigationem unius Budae residentis neo baptisati Turcae turbationis plebem sit confectus, imo et Sigillum in memoriali impressum, clandestine per Judicem et praefactum Turcam factum fuerit.

Ideo super eo facto et Majestati Vestrae Sacratissimae exhibito memoriali solenniter protestamur, Majestatem Vestram Sacratissimam humillime rogando, quatenus toties factum memoriale rejiciendum, et Nostram Communitatem Rascianam Budensem Jurisdictioni et dependentiae Magistratus Civilis tali cum conditione, eidem Magistratui decretaliter, ne pluribus oneribus quam Germani et Hungari agravemur, et deinde sicuti antea in possessione certi cujusdam mensurae tritici librae transitum Navium, curruum, quam cum continuo 70 Nostrum vigilamus, si autem timor incidat nostrum 700. Praeterea S. V. (salva venia) plateas purgare, denique omnia obvenientia nostris expensis propriis praestare valemus, perpetuaque fidelitate Majestati Vestrae humillime subjicimus, quoque praestanda possibilia praestare volumus, dumodo libertatibus prioribus frui et gaudere, clementissime demandare dignetur. Quibus nos Augustissimis Gratiis recommendantes morimur.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestati Vestrae Humillime perpetuoque fideles subditi. (L. S.) N. tota Communitas Rasciana Budensis. Anno 1704.

27.

Писмо Фрање Ракоција II. Патријарху Арсену III. из главног стана код Ђенђеша 6 Септ. 1704 године, којим позива Патријарха и народ српски, противу краља Леополда I.

Reverendissime Pater, Nobis Honorande!

Quamquam tota Rasciana Gens et cuncti ejusdem Status Hungariae Cives (incolae) existentes, post jam iteratis vicibus extradata Nostra Patentalia Mandata, perque eos percepta, ac ex iisdem ad Patriae et Nationis Nostrae commune bonum directe tendente pio Nostro proposito abunde intellecto in praesenti communi causa fidelitatem Nostram amplectendo, armis, et omnibus apparamentis concurrere debuisset. Nihilominus neque hoc ad commune bonum tendens intentum Nostrum, neque, quod eadem mentionata belligera Rasciana Gens quoque, ac eius universus ordo exoticae Germanicae Gentis illegale, et tyranicum jugum in se ipsis multifariae experiens curando, in patriae, et proprio illorum antiquo legalis libertatis restabilimento, cum Hungara Gente cointelligenter, in hoc commune bonum tendente proposito Nostro suo concursu non ut coadjutorio Nobis fuissct, quin potius naturae et Christianitati formidabilem crudelitatem exequendo, mulieres et parvulos innocentes assare (cremare) et hamis injicere non formidassent, ac in hodiernum eidem Germano inimico (qui multi fariis libertatibus non tantum privavit illos, verum inconstantibus, et coloratis variis promissis allicit) diversis praestationibus, et onerum supportationibus, ac aliis succursibus fidelem se continuo praehibuit. Et licet, si hujusmodi temerariam eorundem inobedientiam penes strictam Nostram justitiam voluissemus rependere, habuissemus me-

dalitatem, ut possessionatim depopulassemus eos, maluimus nihilominus ultronee quoque Nationem eandem clementiae Nostræ exercitatione potius, quam crudelitate (tametsi præteritis diebus certarum possessionum combussione debuerit temerariae, ei horrendae crudelitatis suae poenam solvere) ad amplectendam fidelitatem et clementiam Nostram exuscitare, et stimulare, Dominationi Vestrae serio intimare voluimus, quatenus ejusdem Rascianae Gentis omnis ordinis status, ob oculos ponendo eisdem, ac exotica Germanica gente multifarias perpessos illegales aggravationes, declementia e contra Nostra in omnibus iis accipienda, et experienda affidando ad assumeudam fidelitatem, et clementiam Nostram, et in modernae communis causae adjumento ad concursum (transmittendo eisdem Praesentes Nostras Patentales Litteras) adhortetur, illiciat et stimulet. In verbo (parolla) et fide Nostra Principali, offerimus, et promittimus, quod tam Dominatio Vestra, quam reliqui Status Ecclesiastici, quarumcunque facultatum per Germanicam Nationem laesi, et damnificati, ac aliis etiam libertatibus spoliati, ita eadem etiam Gens Rasciana, ac ejus cujuscunque ordinis status offensi, et laesi, omnia illa clementer restituemus, et in illis conservabimus manutenebimusque, tam mode, quam etiam in futurum. Praetera vero Dominationi Vestrae pro fatigiis in praesenti negotio praestandis, viginti millia florenorum Hungaricalium absque omni deffectu enumerari faciemus. Comisimus insuper praesentis communis Boni operationem fideli Nostro Perillustri Generoso Joanni Hellempront, qui secundum instructionem sibi datam destinatam Rascianae Genti clementiam Nostram in omnibus abundantius etiam declarabit, et Dominationem Vestram informabit. Dom. Vestrae responsum praestolabimur. Datum ex Castris Nostris ad Oppidum Gyöngyös positis die 6 Mensis Sept. Anno 1704. Franciscus Rákoczy m. p. Joannes Papai m. p. Intitulatio: Reveren-

dissimo Patri Arsenio Csernovich Graeci Ritus Archiepiscopo, et Gentis Rascianae Patriarchae, Nobis honorando.

У овом писму позива Ракоци Србе, да се покају и поправе, и он ће српски народ и све сталеже у свима законитим правима подржати, а њему Патријарху 20.000 форината угарских исплатити.

Поменути мајор Јован Хелленпронт бијаше опуномоћен устмено још и више казати Патријарху Арсену, но написане као и изушћене речи немаше успѣха.

28.

Године 1704 22 Новембра ђенерал Никола гроф Берчењи, предвидећи, да Ракоцин позив није дошао у српске руке, написао је будимским, сентандрејским и пештанским Србима ово писмо*, које у оригиналу овако гласи:

Én Békesi Gróff Bercsény Miklós Nemes Ungh Vármegyének Fö-Ispánya, Méltóságos Erdélyi fejedelem felsö Vadászi Rákoczy Ferencz, és az Magyarhaza szabadsághäért Isten által fegyvert fogott egész Hadaknak Fö Generálissa. Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik ez Levelemnek rendében. Tudva már nyilván minnyájoknál vagyon, hogy Méltóságos Fejedelem kegyelmes Urunk Eö Nagysagha nem mas véghre vette fel légyen ezen Istenes igyekezetit, hanem hogy az Édes Hazánk hajdani dicsösséghes szabadságnak meghnyerésére, és az ideghan Nemzetnek süllyos ighäia alól való felszabadulásra hozhassa az eltapodott Magyar Haza Lakósáinak sorsát 's állapottyát, kiben mennyire seghétette legyen Isten eö Nagysägha diadalmas fegyverét, és eö Nagysaghával egyetértvén Magyar Haza Fiait tapasztaló képpen terjed hére. Ezen megbecsülhetettlen

* Ово писмо и друга равногласна налазе се у оригиналу на маџарском језику, у будимском и сентандрејском архиву; сентандрејско писмо овде саопштавам у препису, онако, како је написано оним истим правописом.

réghi szabadsághoknak kéntsét akarván az Méltósagos Fejedelem közönséghessen, az egész Magyar haza lakóséval közleni elvégezte volt ennek elötte is magában és eö Nagyságha, hogy az Rátz Nemzetet is (a' ki már sok száz esztendöktöl fogvást ezen dicsöséghes de el nyomatot Országhunkban az több Magyar haza lakósi közt egyenlö szabadsaghal élt, és bövelkedet), ezen igaz köz ügyének elömozditására Attyai képpen intvén, hozhatta vólna elöbbi edgyes csendeséghre; mely iránt nóha ki is botsátotta vólt eö Nagyságha ezen Rátz nemzethez is magha kegyelmes Pátenseit, hogy országnuk szabadsága mellett ezen Nemzet iz eö Nagyságha hévséghére hajolván köz akárattal velönk együtt Istenes szándékát mozdíthassa; de hihetö vagy az Németh ellenségh által elfoglaltattván azon eö Nagyságha köz jóra inditó pátensei, a' miat ezen Rátz nemzet kezéhez nem juthattak, avagy is féltekben azokhoz maghát alkalmaztattni nem kivánta. Vette mind az által Isteni engedelméböl nem akaratjának méltó példaját azon Rátz nemzet is midön e' múlt nyáron az Méltosághos Fejedelem hathatós fegyvere által tsak nem végsö képpen elpusztitattván utólsó veszedelemre jutott vala. Minekelötte azomban tovább is fegyverének Isten által kiterjedett erejét azon Rátz Nemzettel tapasztaltassa eö Nagyságha Attyai intését ezen Rátz Nemzettel ébe ez levelemnek rendében terjesszem, és e mostani hozzájok való eö Nagysága utólsó kegyes hajlandóságát megjelentsem; bizonyossak is lehetnek telyes nyugodalomnal (ez irásomat nékik adott hit levelem gyanánt megtarthatjak), hogy valakik ezen eö Nagysága intéséhez héppest eö Nagysága és az Országh hisöghére meghajolnak, mind fejeknek és életeknek ugy minden nemü jószáginak grátiajuk adatik és legkissebb kár vallások iránt hiv erös parantsolatok kiadattnak. Akarván azért ezen Méltoságos fejedelem Attyai kegyes gondviselését as Sz. Endrei és azok által körölbelöl lévö Rátzságnak értésére adnom, 's

magam is eöket eö Nagysägha nevével intvén, valamint óhajtva kiványák magok, cselédjek és joszágok békességes megmaradását, seressék eönön magokat és e mostani jó alkalmatossagot (kit most megvetvén), ezután nem már hasonlót oly könyen remélhetnek; nyugott elmével acceptálván, vegyékbe most grátiáját eö Nagysaghának, bizonyosak lévén benne, hogy senkitöl nem félve szabadossan mind túl ugy innen is az Dunán magok jószágikban majorkodhatnak és békességesen el is lakhatnak: mire nézve a kik közölek az fegyver viseléshez alkalmatossak tapasztaltattnak, itt is az Méltosaghos fejedelem és az Haza szolgálatjában olly fizetések meg fog járni, valamint más fizetett Magyarságnak, mely iránt bizvást be is jelentsék magokat a' Tekintetes Nemzetes és vitézlö Generalis Bottyáni János Uramnál eö kegyelménél, kit is Ujvár táján e' napokban fel is találhatnak, van is már á végett eö kegyelménél a' Méltósághos Fejedelemtöl pénze és instructioja. Költ Ujvárban die 22 Novembris 1704. Gróf Bercsényi Miklós. (p. h.)

29.

(Превод писма Николе Берчењи Сентандрејцима. Види бр. 28.)

Ја Бекешки гроф Никола Берчењи велики жупан племените унгске жупаније, његовог височаства кнеза ердељског горњо-вадаског Фрање Ракоције, и за слободу мађарске домовине по вољи божјој наоружаног свеколиког воинства врховни ђенерал: дајем на знање свима којих се тиче садржај овога писма. Познато је јамачно свима, да његово височаство кнез и наш милостиви господар, није за коју другу цељ предузео ову богуугодну тежњу, но да би мило отачаство до негдашње сјајне слободе придошло и до ослобођења од тешког ига туђинска народа довео судбу и стање погаженог становништва мађарске домовине, у чему колико је Бог победно оружје његовог височаства помогао, и са његовим височаством једномис-

лећих синова мађарске домовине, то се по искуству на далеко чуло. Желећи његово височаство, да сви становници мађарске домовине учесници буду неоцењеног блага старе слободе, решио је од пре у себи високи владалац, да и Српски народ (који је од више столећа у овом славном но подјармљеном отачаству, међу осталим становницима домовине у једнаким слободама живео, и обилато уживао), на припомоћ ове праве заједничке ствари отачаства позове, и на пређашњи мир доведе. У којој цели и ако је његово височаство распослало српском народу своје милостиве патенте, да за слободу наше државе и овај народ веран његовом височаству, заједничком вољом, с нами уједињен његово божастено предузеће подпомогне. Но је вероватно, да су или непријатељи Њемци ухватили оне на опште добро смерајуће патенте његовог височаства, и с тога и несу дошли до руку овога народа, или из страха, како би на то пристали, и непримише (патенте). Но је по милости божјој могао видети српски народ последице његова непристанка у течају прошлог лета, кад оно, моћним оружјем његовог височаства, тек што није коначно упропашћен и у крајњу опасност дошао био. Пре но што би и од сада његова оружја богомдану моћ искусио онај српски народ, његово је височаство мени заповедило, да још једном, ону његовог височаства отачаску опомену, овом српском народу, у мом писму представим, и ову садашњу последњу наклоност његовог височаства изјавим. И могу бити уверени и спокојни (ово моје писмено што им дадох могу држати за доказ задате им вере), да су сви, који према опомени његовог височачаства, на верност према њему и држави пристану, главом и животом, као и њиховим сваковрсним добримā сигурни и у милости, и да неби и најмању штету трпели, издате су истините и строге заповести. Желећи дакле ову отачаску бригу његовог височаства Сентандрејском и

околном Српству обзнанити, а и сам именом његовог височаства опомињући их ако желе, да они сами, њихови млађи и њихова добра на миру остану, и ако себе волу, нека пригрле ову добру прилику, (коју ако презру од сада већ подобну тако олако немогу изчекавати), и мирно промишљајући, нек сада приме милост његовог височаства, и могу бити уверени, да се од никога не боје, и да ће слободно моћи с ону и с ову страну Дунава своја добра уживати и на миру становати: и по томе, који су за оружје способни, овде у служби његовог височаства и домовине имаће такву плату, као и остало наплаћено мађарство, и за то нек се поуздано и пријаве племенитом и јуначком ђенералу господину Јовану Боћани његовој милости, ког ће ових дана наћи у околини Ујвара, и који за ту цел има од његовог височаства и новца и упутства. Дано у Ујвару (Neuhäusl) 22 Новембра 1704 год ђене- Никола граф Берчењи с. р. (М. П.).

30.

Сведочба Христофору Турвиновићу, да је рођен у Призрену.

Budae 8. Julij 1706.

His meis testatum esse volo, qualiter Christophorus Turvinovich sit natus Prisreni in Albania honestis et bonis Parentibus Christianis quidem sed graeco ritui servientibus, Pater ipsius Stephanus Turvinovich, Mater vero Frossima iuxta dictum ritum Matrimonio copulati.. Requisitus hoc testari debui, cum in dicto loco per decem continuos Annos Parochialia exercuerim. In quod etc. (L. S.) Thomas Raspassani m. p.

31.

„На 1706 месеца ферфара 1 дан ѹ Табахани.

Да се има знати, каде заиска ѹ заѧмъ ченерань (ђенерал) Феферхофъ (Пфеферсхофен) новце от нась хрисћана

и немогосмо наћи каматѕ нигди, веће почесмо кѕпити измеђѕ себе“ и т д.

Том приликом дадоше будимски Срби прва пут 1859 фор., доцније 1059 фор.

Даље налазимо где ђенерал иште 500 акова вина, и том приликом јадикују Будимци овим речма: „На 1706 лето июна 8 дан, сазва господар биров кметове и тизедѕше, и ѕпита их, што ћемо чинити за вино, што иште ђенералъ —500— хакова вина, и договараше се, и рич оставише ѕ бирова, и ѕ ешкѕта, Бог и душа нихна, нека виђаю на чемѕ могѕ прикинѕти.“

Године 1706 30 Јула мораше будимски Срби ћесаревој војсци дати 974 надничара и 1948 лебова, осим што су и сами војевали противу Ракоциних устаника.

32.

Ово писмо саопштавамо као узор осећања српске нежне матере. Исто писмо написала је „Июніа 12 дань 1706“, у Суботици Дивна Гроцина сину своме у Будим Николи Ђурину, кога за 15 година није видела.

Слоужба и велѣ драго поздравлѥ од мене Гроце оца и Дивне матере, Иованкѣ сестре твоє Николи Ђоуринѕ, и Дивниноу сину, ако за нась питате, Богѕ хвала здраво смо и на мироу, и молимо господа Бога за вашо добро здравлѥ чѕти и разѕмети. И по си разѕмеите, што вамь книгѕ пишемь, по заради єрь си нашь синь. Ево 15 година, како маика жели своє чедо відети, да си ми и насторакь, докко би валяло, да обиђеш свою маикоу, понеже много времѣ нисмо се віділи, и то те врьло молимь и заклинемь, да ми дођешь, да те маика види. И ако неможешь доћи, а ти отпиши своиои матери книгѕ, да знамо, єси ли здравь и на мироу, да знамо и ми, єр си синь нашь. И спаси вась благи Христось. Аминь.

Писа се у Соуботици месеца Июниіа 12 дань 1706.

33.

(У свези с бројем 25.)

„Лета 1706 июли 12. Да се зна ка(д)е се сабраше тизедуши у варошкои кући и ѹговорише, да слѹшаю лѹди тизедѹша тизетба (десетарина), а тизетѹшъ да слуша стража мештера, што мѹ закаже, а стражамештеръ да слѹша бирова, што мѹ биров заказѹе, и ако кои попѹзне од истога ѹговора, да има бити ѹ гвожђѹ. И паки ѹрекоше тизедѹше да чѹвају сваки стража мештер по 12 дана редомъ и на брдо и на врата да се изређѹю, од недиле да започнѹ."

(То је тако трајало за сво време Ракоцијног устанка, и за сво то време вршили будимски Срби и војничку службу, у којој су толики изгинули.)

34.

Саборно писмо Срба из Будима, Пеште и Сентандрије, владици Исајији Дијаковићу, кад им испратио био тело умрлог патријарха Арсена Чрнојевића.

Часто и боголѹбазно частноме оцѹ и господинѹ нашемѹ Исаию Ђаковићѹ и єпискѹп ѹионаполскоме велми драгоє поклонениє вашемѹ светителствѹ.

И по сихъ весто ви бѹди вашемѹ светителствѹ, како приђе намъ жалостно писаниє отъ вашега светителства и шниме частѻе тело светлеишега господина нашега патриарха, коє нисмо се надали, да ћемо имати таковѹ жалость на скоро. Али што ћемо ѹчинити, хвала Богѹ, єда Богъ даде те неостане христиански народъ без пастира, єда произволи Богъ сиромашма и народѹ. Нох молимо ваше христолѹбиє, како сте досаде били светопочившемѹ патриарху и општемѹ народѹ хришћанском ѹ помоћ, и саде се немоите оглѹшити, да попишемо, што є код господина Єксарха Василиа. И сабрасмо се сви опште и

прописасмо, што нам казао, и кое однесе са собомь. кое остави код нась, а ето шильемо и тевтерь*, ꙋ коме ћете разꙋмети, што е однио, што ли остало при нась. И потомь молимо вашега светителства, да намь одпишете одь васех тамошних дель, и што савештание имати хоћете саборно за послидакь, да и ми знамо. И ктили смо и више писати, али нам ние вазможно, а можете разꙋмети каквꙋ старость имамо ꙋ садашне оскꙋдно време. И ваше молитве да прибиваю на нами. Мих оште хрисћани писасмо саборно из Пеште, и из Бꙋдима, и из Сентандрие.

Лето 1706. Ноемвра —5— дань. Ꙋ Табахани.

35.

Списак оних ствари, које се затекоше по смрти патријарха Арсена III Чрнојевића од његовог имања у Будиму Пешти и Светој Андреји. Овај попис учинио је српски Танач по жељи владике Исајије Дијаковића (Овај спис стоји у свези са писмом Будимаца под бројем 34).

Да се има знати, како се прѣписа пред ниже писаними кметови, што се годе нађе добра покоинога старога (Патријарха Арсена III) мало много овде ꙋ Бꙋдимꙋ. Прьво:

1 седло сребром оковато.
3 седла везена срьмом.
2 iконе богородице.
1 iкона распетiе христово.
1 iкона три ѥрарха.
1 iкона Томине неделѥ.
1 iкона светога Сергiа.
1 iкона Петръ и Павалъ.
1 iкона богородице.
1 iкона царице Теодоре.
1 iкона Iгнатiа богоносца.
1 iкона богородице.

* Види број 35.

1 ікона Спасителюва.
1 ікона ѹбрѹсъ спасовъ.
1 стихаръ от кадиве чрьвен.
1 фелонь бел от платна.
1 бѹквар рѹскіи.
1 Амартолонсотиріа (спасење грешника).
1 граматика.
1 типик рѹскіи.
1 тикара рѹкопіс.
1 книга о свяштенствѹ,
2 молитавника сръбскаа.
1 часоćлов влашки.
1 акатисть рѹскіи.
2 царъставника сръбскаа.
19 калѹпа ракисапѹна.
6 глава велики шеѣера.
15 глава мали шеѣера.
2 петрахилѧ пѹца от сребра.
1 без дѹгмета.
3 оке воштане свеѣе.
2 от свиле дарка.
1 грчка тастамента.
4 кандила сребрна.
6 от пенжера завеса
Неколико ікона богородице на хорѹ.
6 велики калбаміа.
10 танира мали.
1 нова халіа (халина).
2 кѹтіе седевли.
7 лоти мержана.
1 казань пиварски велики.
1 казанъ мали ракински.
1 араніа велика.
1 тепсіа мала.

1 велики леген.

1 тенжера велика.

Сіа же сѫть од Пештѫ.

1 хинтов ѩстѫцима.

1 кола покривена.

2 кочіе конске ѫ Бѫдимѫ.

2 кола воловска ѫ Збегѫ (иначе Рудник близу Сент-андреје).

6 вола ѫ Ковинѫ (српском на Чепелској ади на Дунаву).

2 краве.

2 телади.

1 мазга.

1 конь хром старь.

1 тѫрски берат.

1 кондирь срьбски.

Да се зна што относи собом Іексарх Кир Василіе. Прьво:

1 штакѫ седевли златом везенѫ.

1 штап от абаноса окован сребром.

1 еvангеліе на псалтирском колѫ, окована една страна сребром.

1 кандило сребрьно.

мантіа от москве.

1 петрахил от кадиве чрьвене.

1 ѩстѫкъ от свиле.

1 сановникъ стар.

1 капа стара от свиле.

1 поѫченіе транквиліон.

1 царостaвник рѫкопис.

1 книга Максим грекъ.

1 законикъ.

1 тенжера мала нова.

1 тенжера повећа стара.
7 саханчића бакарни.
5 танира бакарніи.
1 чешлѧница от свиле.

Зде же є од свети Андреи што остає. Прво.
150 хакова вина.
16 мерова жита.
60 мерова жита посеѧна.

Образи ћесарски на стенах. Москва на хартіи штампата. 1 образ богоѧвлєниє на платнꙋ оста ꙋ цркви бꙋдимскои.

4 калаиліе старе ꙋ Бꙋдимꙋ.
1 плочница от калаѧ ꙋ Бꙋдимꙋ.
1 халіна на хасталꙋ ꙋ Бꙋдимꙋ.
1 хаван и то све ꙋ Бꙋдимꙋ.

36.

Из предстојећег писма владике Исаије Дијаковића од 9-ог Нов. 1706 видићемо, како стајаху Срби по самрти Патријарха Арсена III у чемерном положају, растурени на све стране.

Смерениє наше пишеть въ бого хранимꙋю варошь Табаханꙋ и въ градь Пештꙋ и варошь Светиандреи, свештеникомь и христиѧном и коємждо ва семь радовати се многолетно.

По сихь весто вамь бꙋди, ако се питате за нась и о здешни, како се находимо по преставлению господина нашего свето почившаго, како га тамо одслахсмо до ваших христољубиѧ. Ми же зде остахом сами плачни и дꙋжни, остахомь горше єште, што поправљајући, што є остало недоконато, єсмо веће доконали, и превелеђие ва се народне извадили, и єште неке париѧ сада правимо и єсмо поправили све. Ва том бо стиже од Осика и Далѧ нашь брать Протосинђер Виђентиѧ и Томашь, и прине-

соше од туда лепе оправе од господина Калиника, како се болше могло и са великим трудомь и трошкомь учинити, есте учинено, и до нашехь рукух донесено. И саде смо придали мемориал светлости ћесарскоизи и на друга потребна места, како заради онога иманиа, такођеръ за изабрати себе другога пастира и поглавара на место господина нашего свето почившаго патриарха другаго пастира и патриарха, кога хоће вас народь себе за пастира одабрати, како и наше превелеђие указую, и такове мемориале есмо их придали светлости ћесарскои другом где потребуе. И еште ми смо ни еднога ответа имали, нити саде знамо, какав ће ответь намь изити, како намь и изиде ответ такови, да можемо поити доле међу народь, како смо и у мемориалу писали. И ако доле отидемо, незнамо, што ћемо чинити, кога ли ћемо на то место одабрати, тко ли ће га одабрати. Народ расциплень, вие тух, а други у арадскои страни, а воиници и воинствавни поглавари на воисци у таборе, едни овде у табору око Коморана, а други на Херделскои страни, трети преко Саве до Лике и Крбаве. Свих у едно ни су, никако се саде састати не можемо; а бес тога бити не можемо. Зато смо овако самотрили, ако бисте добро учинили себе и своиои души, и своему послидку, да бисте опште помолили господара Маноила капетана од Пеште, а другога од Табахани, а еднога од Сент-андрие, и да их овамо оправите и пошалете. И отуда идући удрите у Табор до тизихь воинстравних поглавара, те се договорите, нека и они пошлю господина Хажи-Моисеа (Рашковића) и еште еднога од Лике и Крбаве, и нека узму печате од свию официра. Такођер и ви учините, узмите печата, колико више можете, на едну хартию белу, или напишите тако: ми васи долу писати иштемо и одбирамо са свим народом, и опште како духовним тако и светским, себе за поглавара и учитеља, а именом немоите, не именуите, теке

место оставите, да нам буде пастир и патриарх. И тако нека овамо принесу више речени ваши посланици, и са том истом книгом нека поиду до Коморана и Ђура, нека тако писмо од Христиан узму. Такођер и у табору нека ту исту книгу понесу и укажу; и тако нека и они печате ударе и пошаљу. И то свих чините, докле є време· саде се єште може што учинити, а послие не знамо како· буде. Зато и труд и трошак нетребує жалити, и донесите и новаца за трошак; знате, како є нестало било и єште· за живота господина Патриарха трошка, што му се вашло по самрти, єдва смо с ониме доктором поплаћали и другим. Ако имате коїи црковни новац, пошаљите саде· за харач. Такођер молите и господина Ексарху Кир Василиа, да би и он послао —100— дуката, ако више неможе, како смо му писали и приє, да пошљу. Такођер и ви радите єда би —100— дуката послали, или скупите· или црковне пошљите. Тако последуите, како вам пишемо, и ником саде хатар не пазите ни гледаите, веће послидак саматраите. Толико є садашна моа дужност вами пут указати, ако ћете тому последоват, єште можете што годи бити, ако ли не ћете, нека Бог од ваше душе пита здешнина и ва будуштих век. Іа сам немогу ништа учинити, чинисмо колико смо могли, ето —15— лета, како се мучимо и трудимо, више од друге моє братиє и єште до крви хошту се подвизати за наш сиромашки народ, али єдин чловек, ништо неможе, пачеже празнима и таштима руками. Послеже ва любви и єдинстве господ Бог да утврдит и варазумит и вас и нас ва купе. Амин. Дато Нов. 9-ог у Бечу. 1706 год. бедни и горки страдалац и непопотребни Исаиє Диаковић епископ Ионополски (Јенополски).

37.

Саборно писмо православних Срба из Будима, Пеште и Сентандрије владици Исаији Дијаковићу у Беч, у коме ишту, да се набави од ћесара декрет ради избора црквена поглавара.

(Ово писмо стоји у свези с писмом под бр. 36 и 38.)

Преосвештеномѹ оцѹ и ѹчителю господинѹ Исаии Дiꙗковићѹ епископѹ iꙗнополскоме понизно поклонение од свию нась, кои се находимо зде ѹ Бѹдимѹ и ѹ Пешти, и ѹ Сентандреи, христiꙗни општи вамь светѹ десницѹ целѹемо.

И по сихь весто бѹди вашемѹ преосвештенствѹ, како примисмо ваше свето писание (види број 36), ѹписато девети дан Ноемриꙗ ѹ Бечѹ, от кое писание єсмо се свих разѹмели што нам пишете. Али молимо се вашемѹ преосвештенствѹ, да намь опростите, за што на садашни бѹрни времени нисмо се могли сакѹпити, ни вашемѹ светителствѹ одписати ни ответь ѹчинити, по чемѹ знате, нисмо ѹ єдной вароши, а саде єсмо се сакѹпили и того ради проматрали, како бисмо могли тамо и посланике оправити, по заради општогь дела. Недао Богь, ми се от тога не ѹстрѹчавамо, нити пак се от трошка бранимо, али намь саде време не слѹжи, не знамо што да сатворимо, ми смо се приготовлали посланике шилꙗти доли на Краинѹ ѹ Сриемѹ, почемѹ сте намь писали ѹ првои книги очекѹете декреть од светлости цесарске, да бисте доли сишли по заради изабраниꙗ себе архи-пастира црковногь по провелеђиꙗмь издати Светлости цесарске. Паки како намь стиже ово последне писание, таки нисмо доли послали никаква писанiа, ѹздаюћи се по заповести, како намь пишете, да ћемо тамо горе послати. Али саде видимо, да є пѹть затворень, те и тамо горе мѹчно ћемо доћи, а и то не знамо єсте ли по дрѹги страна писали, да дођѹ тамо горе, али сте исто што нама. Того ради очекѹемо опеть вашего светописаниꙗ, да нас ѹразѹмиш ѹ свачемѹ, ако

имате декрет, да ћете доли ићи, да се и ми доли паштимо, ако ли пак до гори, и тако да знамо. А ево шилемо парию од ове исте книге, што сте нам послали, ѹ Коморань Адамѹ Дичкѹ (Фелдварији, види број 38), коимь ће се и они ѹразимити, кое ће и воинставнимь на глас дати; ако имь ниси отписао. На то чекамо и од ни, да намь одговорь дадѹ, те ако време видимо, те се ѹзможе горе проћи, и ако за потребѹ есте и брес того неможно бѹде, вали нам се паштити и посланике послати, како годи видимо приликѹ, да вазможно бѹде. Зашто мих брез нашега Архи-пастира црковногь, знате неможемо бити тачни за садашне време. Саде знамо вашемѹ преосвештенствѹ да е мѹчно, али радите на све стране, како сте и досадь радили за општа дела, знате, да неима нашь сиромашки народ саде ѹ садашна времена разѹмниега и болега патрона разма вашега преосвештенства, вишни Богь вамь оће платити, ако не на овомь светѹ, а онь оће на ономь, како свакомь добром пастирѹ словесним овцамь. Дрѹго, иоште се сви опште молимо з добримь промотрениемь промотрите по заради оно имание, што есть издато од светлости цесарске с каквим превелеђиями оће се издати. Знате ваше високопреосвештенство, да нашь сиромашки народь ѹ мачарскои земли особито неима ни за еднѹ стопѹ конскѹ, нити паки какве слободе, него понизни и потѹрнѹти од свакогь. Того ради молимо се, да би смотрено а не итно промотрели, да би последакь добарь био, да би и ваше преосвештенство имали вечни помень, и да би нашемѹ сиромашкомь родѹ на фаидѹ било и на ѹтврждение црквамь нашимь, а еда Богь дахь и пречиста маика христова, те се сакьписмо сполѹ или гори или доли саборно, и били смо тефтерь* послали по заради свето почившаго патриарха имения, што се нашло при господина ексарха

* Види бр. 35.

Василиа, незнамо ели вамь до рѹке дошло, ето вамь га опеть шилемо. И за то вино што има ѹ Сенть Андреи отпиши намь, да га продамо да новце пошлемо горе, ако произволите. А дрѹго сви остаемо на слѹжбѹ вашемѹ пресвештеничаствѹ и ваше свето-писание очекѹемо.

Писато саборно ѹ вароши Табани. Декември месеца дан —12— на 1706 лето.

38.

Писмо будимског танача Адаму Фелдварији* (Фудвари) у Коморану. То је онај исти Фелдварија, који је од целога народа са још неколицином послат био, да моли цара Леополда I, за ослобођење Деспота Бранковића.

(Ово писмо стоји у свези са писмом под бр. 36, и 37.)

Племенитом господинѹ Фѹдвари Адамѹ са васеми братиамь Християни, кои се тѹ ѹ Коморанѹ находите, понизно поклонение.

По сих весто бѹди вашемѹ господствѹ, како намь приђе писание от господина владике Исаіа, и нѹди нась, да би имь посланике послали горе ѹ Бечѹ, како хоћете видити и ѹ парии (преписѹ), што вам пишемо и што нам е одписао; и шилемо вам и што смо мѹ одписали, те оћете прогледати, и ако сѹ тѹ близѹ хаџиі Моисиль (Рашковић), и дрѹга братиіа воинставна, оћете им послати, да и они знадѹ и прогледаю. И на то молимо вашѹ милость, промотрите како наиболе и разѹмние знате, и на то нам ответь даите, како хоћемо творити, и воиньставних што хоће на то одговорити. За све нам отпишите, те ако опште произволите, како хоћете и ѹ книги видити, да се горе иде, а оно да и ми знамо, да посланике оправимо, и молимо се, да овѹ книгѹ шилемо мѹ запечатленѹ, да мѹ

* Од ове племићке породице само једина девојка живи у Сентандрији, а у ње су и породични документи. Потомци исти Фелдварија, који живе у Пешти од скора су постали Луторани, и држе се за праве Мађаре.

имате послати ꙋ Бечь, а озго ако какве книге дођꙋ, радите намь послати, да разꙋмимо ꙋ свашта. И Бог вас веселио на многая лета. Ꙋ самирению, месеца Декемврия дань 12 1706. лето ꙋ Табахани.

(Оно писмо, што веле Бꙋдимци, да шиљу у препису, налази се под бројем 36.)

39.

Саборно писмо Срба из Пеште, Будима и Сент-андрије владици Исаији Дијаковићу, кои се у то време бавио у Бечу због општих народних послова.

Преосвештеномꙋ оцꙋ и господинꙋ нашемꙋ Кирию Кирию Исаию Дияковићꙋ иепископꙋ иоанопольскомꙋ, Ѥксархꙋ престолꙋ ипећьскомꙋ, понизно поклонение одъ свих нас кои се где находимо од града Пеште и Будима и светие Андрие.

И по сих весто ви бꙋди вашемꙋ преосвештенствꙋ, да смо до саде примили и три четири писаниа от вашега преосвештенства и разꙋмесмо от вас што нам пишете, али намь можете и опьростити, зашто нам вриме не слꙋжи, да вамь можемо на свакꙋ поштꙋ отписати листь. Паки намь по томе стиже и господин Хаџи Моисеи, али смо се и шньиме слабо разговорили, зашто на хитошти бих, тачию што мꙋ ѥдно писаниѥ дадосмо, ако гори изиђе до вашега пресвештенства прие, да разꙋмеѥте, што ѥ желаниѥ нашемꙋ општомꙋ народꙋ, кои се око Бꙋдима находимо зде, а по томь паштимо се на сваки начинь, да би смо по заповести сатворили, докле изь дрꙋге стране приђу, ѥда Бог даде те и ми кога оправимо. Толико се молимо вашемꙋ преосвештенствꙋ и десницꙋ вам целꙋмо, да би сте се паштили поради свих пословах општих, како сте и до саде, докле ѥ и свето почивши господинь патриярх живь био, доста сте се трꙋдили по заради нашего сиромашкога рода; тако и саде, како смо разꙋмели, да ѥ и господинь

свето почивши на вась стадо припоручио, того ради таштисе како добри пастирь, како е господь Богь у светому еванђелию писао и наручио.

И опет сви очекуемо от вашега преосвештеньства, и општее свих десницу ви светителства целуемо, и ваше светие молитве да прибиваю са нами. 1706 лето. Декемвра —21— дань у Табахани.

Михь опште хрисћани писасмо саборно изь Пеште и изь Будима и изъ Сенть Андрие.

40.

„Обештер Іованъ Димитриевићъ“ 5 Фебруара 1707 пише из логора код Фелдвара, будимском таначу, због некога катане Аце Ћуловића, који бејаше одбегао, па вели, ако га уивате, да га окую и њему прате.

41.

Писмо Ексарха Василија из Коморана бирову будимском Томи.

Благородному христианину Кир Томи (бирову) поздравие. А по сих ако питате за насъ, хвала Богу здрависмо и мирно зде у Коморану, и одьмарамо се одь пута, и ожидавамо сваки дан ђенерала Куклендера*, кои паки иде у Острогонъ. Наконъ неделе, те ћемо и ми шнимъ поћи тамо. Паки знаи, како почеше да овди у Коморану правитъ ћуприю на Дунаву, и воиска се почела од квартира купит, и до десетъ дана есть заповестъ, да буде мость готов. И проче здравствуи о ристѣ.

Месеца Априла 4-ог у Комораиу 1707.

Ексархъ Василіе с. р.

* Породица Куклендера изумрла пре неколико година.

42.

Под овим бројем саопштавамо писмо, које је значајно не само што показује извесне терете, што су их Срби носили, но што се даје извести, да су Срби и Буњевци будимски (Кршћани и Ришћани) у ово доба били још заједно, и имали једну власт и једне интересе,

У овом писму жали се свеколика српска општина „светлом Турфину“ (варошком мађистрату), што је овај незаконито затворио њиховог бирова Стојана Радојковића због неплаћања квартирских новаца.

Послати смо отъ свех варошана и от свех вароши, затворили сте нам бирове за квартилске новце, а ꙋ томе бировске кривице ниє, зашто сꙋ они нами вашꙋ заповест казали, како є вашь свитли тꙋрьфинь искао квартилске новце, али михь свахь сиромашь од све вароши и крьшћани и хрисћани молимо се свитломе тꙋрфинꙋ, и даємо вамь на знане, зашто мих тех квартилске новце нисмо кадерь дати, зашто на нась ни кошꙋла неостаде на леђих, а ваше господство сами знате нашꙋ неволꙋ саданꙋ доке є овде била воиска ланихь.

1. Сами знате, да є варошь дала —1000— послеником, и платили по —35— новаца.

2. Паки смо дали —1000— чакова (врећа) по —1— маришь платила варошь сиромашка.

3. Дали смо сламе и сина (сена), —150— фор. плати варош.

4. Дали смо зоби господи понштанскои (поштанској), и стражами полскимь —300— мирова (мерова); плати варош сиромашка.

5. Дали смо —90— ирмова и соми, плати варош.

6. Дали смо —100— посленикax трибити (требати) шанац по градꙋ.

7. И дали смо —84— чов(е)ка вꙋћи лађе са топови на Острогонь (Gran) и са чебханомь.

8. И ти сꙋ лꙋдих чебханꙋ гори износили и ꙋносили ꙋ лађꙋ и из лађе, робили сꙋ сваких по —8— дана, чини послениках свега сꙋма —672.—

9. Каде сꙋ дошли са Острогона, дала варошь послениках —100— и изваливати топове од свию колахь и воловах, и о свимь книга є ношена.

10. Дали смо на профꙋнтанꙋ (пекарницꙋ) —720 посленикахь, и тоє свехь освимь (осим) дрꙋгога трошка варошкога.

11. И то свех ваше господство зна, што смо писали, за што сиромашь под овизимь градом и раjасамо воиницином, паки и ирьгатисмо и свитломе ćмо цесарꙋ подложни.

12. Паки како смо тии трие посла пословали досаде, тако и од селе хоћемо свитлости цесарьскои до капле крви послꙋжити.

13. Пакихь потомь свах сиромаш вашь свитли Тꙋрвинь понизно моли, да наше бирове пꙋстите, зашто нихне кривице ниє. Михь не имамо дати ни новца, ни смо кадерь; него молимо свитли Тꙋрфинь, да нас не дирате док(л)е єдань мирь не бꙋде, а мирь каде бꙋде, ми ћемо ићи свитломе цесарꙋ пасти прид нега лицемь, и прид ниме землꙋ любити, єда би прима нашои трꙋдби и прима нашои верности и нас свитли цесарь помиловао, ако ли нам отъ свитлога цесара кои помоћь небꙋде, и ако нас непомилꙋє, а ми ћемо ићи кои ꙋ Острогонь, кои ꙋ Коморань, кои гди, да вамь недосађꙋемо овде. Но толико молимо свитли тꙋрьфинь, да нас недирате до мира, за што и сами знате, и господин ченерал (ђенерал) знаде, каде є пꙋть био отворень, да є полакь лꙋдих отишло ꙋ донꙋ землꙋ, а дрꙋги се ꙋчинише, кои секерꙋшь кои катана, и отиде ꙋ таборь, а дрꙋги се исикоше до —200— лꙋдихь, а ово

мало лѹдихь, што є остало, и то є свитломѹ ћесарѹ на слѹжби свакихь.

Ѿ Табахани месеца Юна —9— дань на 1707 лето Свах сиромашь христиѧнска велики и мали.

43.

Православни Срби из будимског дистрикта, моле цара Јосифа I, да им на основу њихових привилегија дозволи избор новога Архи-пастира и црквеног главара.

На —1707— лето — Марта —1— дань ѹ Табахани.

Светеишемѹ цесарскомѹ краліевскомѹ величаствѹ господинѹ нам васемилостивеишемѹ.

По самрти свето почивъшаго господина нашего патриѧрха Арсениѧ Чрьноєвића, михь зде находећи се ѹ диштриктѹ бѹдимскоме христиѧни васточноі црькви синови грьчаньскаго закона католици, саборьно сакѹпихом се општоє, како црьковны такожде и мирьских, и саветь сатворисмо, по издатих намь провелеђиє намь општоме словено срьбъскоме народѹ грьчаньскаго закона католици отъ светлости ћесарскиє, да по самьрти нашего црьковнаго архиі пастира саборьно можемо изабрати междѹ собою из своєга закона, на место свето почившаго, дрѹгога изабрати поизабрати єго народь, кои ће бити истога вишеє реченога закона и ѹстава матере наше црькве васточне, благословениємь четирмьми васеленскимь патриѧрхомь, оповинательни прьво Иѹстиниани и архиепискѹпи и скѹпи срьбскои Ипећи лѹбазно саєдинени неразлѹчьно бивателних; просити светлости ћесарьскиє да комфиръмѹє, са милостию и декретомь царевимь. То мих општеє саборьно савештѹємо отъ свитлости ћесарские просити и печате своє полажемо, и кои за тимь архипастиромь ѹрежденимь сабором избрани, и благословениємь више реченимь и конфирьмованиємь свитлости

ћесарьские декретомь не би био оповинателни, никако невоснет се до нась саборьно неправтень бити междꙋ родомь хрисћанскимь, а и од семь доба, што належит и потриба би било за нашега сиромашкога народа, кои се находимо под(к)рова свитлости ћесарски ꙋ предели мачарьские земли за напредꙋштаа на лешта саборно желимо. Того ради єдинодꙋшно и єдиногласно саветь савештасмо, већего ꙋтврьждениꙗ ради междꙋ собою, и потврьђꙋемо са свои печати, да єсть то општо дело свемꙋ народꙋ хрисћаньскоме.

На —1707— лето, — Марта —1— дань.

(М. П.) Ми биватели долне вароши бꙋдимске Табани мали и велики.

(М. П.) Жители вароши пештанские велики и мали.

(М. П.) Ми биватели вароши Сенть Андреє велики и мали.

(М. П.) Ми биватели велики и мали села Помаза.

(М. П.) Ми биватели маньши и великши села Калаза.

(М. П.) Ми жители села Чобанца велики и мали.

(М. П.) Ми пребиватели села Бате великши и маншии.

(М. П.) Ми жители села Алмаша велики и мали.

(М. П.) Ми биватели села Пантелиє велики и мали.

(М. П.) Ми жители вароша Сечꙋꙗ велики и мали.

(М. П.) Ми жители вароша Печвара христиꙗни велики и мали.

† Ми сигетскіи христꙗни обшти.

(М. П.) Ми биватели села Ланчꙋге велики и мали.

(М. П.) Ми пребиватели села Кишфалꙋбе христиани велики и мали.

(М. П.) Ми жители села Бана христианіи велики и мали.

† Ми христꙗни села Вемена и маліи и великіи.

† Ми христиани села Жꙋмберакь мали и велики.

† Ми села Идоша христꙗни мали и велики.

† Ми села Сѹлоша христѧни обште.
И прочіи вси прилѹчившіися.

Од свију ових печата најзначајнији су печати будимских и печварских Срба. На будимском печату написано је око слике мајке божије: „Печат Бѹдимске вароши Табани Греци ри (Graeci Ritus) 1690“. А поред подписа житеља печварских стои печат с овим надписом: „Съи печатъ по цехѹ Абаћіемъ Печѹи.“ У средини је образ светога Николе. Из надписа види се, да су овај други печат Срби, који су из Печуја избегли од гонидбе католичких попова, донели собом у Печвар.

44.

„Да е на знане свакоме доброме чловекѹ и трговцѹ, кои би видио ово писмо или пьрочатио, да има вировати и знати, како ѹзе ѩ Ђѹрько, и ѩ Ћиро, и ѩ Илиѩ ѹзесмо от Мѹста Бега и от Мѹста Челебие Аба —34— и Сарьгиѩ —1— Абе по —10— марияша и новаца —6—, а Саргиѩ мариѩша —7—, и томе рокъ —90— дана, месеца Дећемриѩ —23— дан. И то даемо писмо већега вировања ради, да се липо напьлатимо, и печате ѹдрисмо.

Ѿ Табахани на лето 1707. сектемриѩ 23· дань.
(М. П.) Ђѹрко Іанковіћъ.
(П. П.) Ћіро Лаѹшевићь.
(М. П.) Илиѩ Бошнакъ.
Іа Михаило, кои писа, съвидокъ.“

45.

„Низѹ именовата понизно молим се високои и славнои правици, да ме поделите с моимь братомь Михаиломъ, како е право очинои деци равно на поле свако остато после оца и матере. И мои славни господари, ѩ иштемъ еднако таль от моега отачаства, како братѹ, тако мене

поль кѹће, поль винограда, полѹ покѹћиѧ, бакарно, дервено, пертено, што се год нађе. А што є брать мои потрошио на очинѹ странѹ и на мåтеринѹ, то хоћѹ держати, а што є на себе похарчио, да се и мене онолико да, а што є на местѹ, све па поле. Ако мои брать вели, да є мои отаць на мою ѹдадбѹ похарчио, много єсть, те ме ѹдао, дао ми є мозоланкѹ от пет марияша и прслѹк, ѹ том ме затекао господарь, те ме прстенова; а кад смо се венчали, зѹбѹнь дала мати чить агедрь, остали трошакъ, тако сѹ и сѹкню на поле справили заєдно — — — То ми є свега рѹхо, а дрѹги трошакь отаць дао є єдань хаковь вина, а дрѹго є све господарь трошио, а мало є и потрошио, за што смо по сиромашки трошили противо себе, а мои брат више за мене четири пѫть, да мѹ є просто от нась, само да остало ѹ мирѹ поделимо, како правица донесе . . . . . Ваша сирота Ана Стоінова зде ѹ Табанъ на лето 1807. Месеца Юна 7 дан."

Надпис на полеђини стои написано: „Дати се си молебни лисгь благородномѹ и благоразѹмном господарѹ и господинѹ варошком поглаварѹ Николи Давидовићѹ зде ѹ варошком домѹ на прочитанѥ."

46.

Писмо будимског танача писано год. 1707 пуковнику и подвојводи Јовану Монастерлији, у ком моле, да им обележи имена оних Будимаца што су под њим и под командом других капетана, да би према томе могли ослободити од пореза оне њихове суграђане, који су под оружјем и врше војничку дужност. У овом писму називају Монастирлију просто „Кир Юніи Обрьштерь" но на полеђији стоји „господину обрьштерѹ Кир Юніи Монастирли de Kapolna."

Васако добро здравие желимо од господа Бога даровати се нашемъ частноме господинѹ обрштерѹ Кир Юніи.

Потомь мих доле именовати молимо и просимо ваше частно господство позаради ове наше братие воиика, да намь имате одписати, кои сѹ под вашомь комендомь, и под дрѹгимь капетанима, да знамо, кои се верьно дрьжи поредо вашега господства свитломе цесарѹ ѹ помоћь, да ѹ нихь не дирамо, нити да од нихь што иштемо. Кои ли паки нисѹ на слѹжби цесарьскои, како кажѹ, а ви нам одпишите лист молимо ваще господство, и попишите нихна имена, и онизихь кои слѹже, и онизи паки, кои право тамо не слѹже, да и ми знамо них ѹ варошки редь поставити, и од них искати и ревенѹ, и стражѹ да чѹваю с нами с полѹ. Зашто имаю едни, те мѹ е овде и кѹћа и жена, а ние еднимь него и многимь. Паки сиди код кѹће и жена, а каде мѹ што ѹ варошь иштемо, таи вели: ꙗ самь обрштеровь, онаи вели воиничинь, а овде и трьгѹе, и месо сиче, а ѹ варош ништа не да. Такове бисмо ради знати, од кога ћемо што искати, од кога ли не ћемо. Зашто господине сами знате, кои трошакь имамо, трибало би, ако би и воиникь прави био, сваки да општинѹ поможе, што е кадер с приликомь, а камо ли, кои ние воиикь. Зашто може бити, да се едни казѹю нами, да сѹ воиици, а каде сѹ тамо, ти се вами казѹю, да сѹ Бѹргери табански, ли ти маркетань е, а сами сиди ѹ своиои кѹћи код жене. А каде се што иште од нихь, вели: имамь свога капетана, кои ми расказѹе.

Того ради ми сви братиа молимо ваше господство, да бисте нам пописали по именѹ свакога, да знамо, кои глѹже, кои ли не слѹже тамо, да ꙗ нами повинань.

И паки пишите и за оне, кои ꙗсѹ башь прави воиици, да се и они не бране од општине, да намь што помогнѹ, што сѹ кадерь, они ће вашѹ ричь послѹшати, зашто нами ꙗ тешко ѹ ово мѹчно вриме, а многи трошакь имаюћи, да намь и они што годи помогнѹ, зашто михь и нихне домове чѹвамо са Богомь, и коꙗга паки нађете, да шеврда

те тако право не слѹжи, а овамо нами каже да слѹже, те би лагао, да бисте и ђенералѹ дали на знане, да га да ариштовати, кои се каже од двиѥ рѹке, а нити ѥ вашь ни нашь.

У Табани 1707.

Стоѧнъ Радоиковићь биров са остали ешкѹти.

47.

Године 1707 командир града и дистрикта Будимског ђенерала Регал позива оба табанска бирова, рисћанског и крсћанског, и оба тумача, и заказује њима, да у будуће плаћају само њему порез; а никако градском мађистрату. А бирови од своје стране објављује свом народу, шта им је ђенерал казао, а шта им рекоше у мађистрату. (Сравни са списом под бр. 42.)

Да знате сви, господари и братио, кои сте сазвани на оваи општи договор ѹ варошки домь, и кои нисѹ сазвани да имаю чѹти и разѹмети за саде што имамо заказь.

Како посла господинь ђенераль Регалъ ѥднога своѥга лаитмана на име Пеклера ѹ нашѹ варошь на оба бирова и по немѹ тако заповеда, да имаю доћи сѹтра дань оба бирова с нима оба толмача, и сваки бировь да има собомь довести по четири хешкѹта стара, то ѥсть по четири кмета на заказь ђенералски ѹ осам сахати рано.

И дођосмо сви колико више именовати предь господина ђенерала на више заказатѹ речь.

И тако намь заказа, како христѧномь, тако и крстѧномь, што смо доѧко давали порцию царскѹ ѹ градь господинѹ пѹргрмаисторѹ и ѹ нинь варошки домь, да од селе не имамо тамо дати ни ѥднога краицара без господина ђенерала Регала знанѧ, ни царске закази, за што ће доћи господинѹ ђенералѹ од цара декреть или ти заказь, коме ћемо порцииске новце положити, а донде да никомь дрѹгомь не имамо дати порцииских новаца. Ако ли бисмо после ове ђенералске закази, дали порцииске новце,

коіє на нась падну от царскога двора господину пургрьмаистору или у нинь варошки домь, то од нась да дуплашно узме господинь ђенераль, тако заказуе намь свимь.

Потомь, ако би намь господинь пургрьмаисторь каку теготу, али ти секуцию (ексекуцију) на нась наложно, или ти каквимь арештомь нась удржао, да имамо скоро негови ђенералскои ер екселенции (Herr Excellenz) іавити се и цриказати; и онь вели іа онда пошлемь моієга іеднога хаопмана с људма, да нихну секуцию до врага отера. А на мене ће доћи заказъ отъ цара, коме ћете новце дати, и іа на то имамь позорь.

И рече намь: идите са овога места, и тако кажите господину пургрьмаистору, како ви іа саде рекохъ.

И ми отишавши и сказавши господину пургрмаистору от начела до конца, како іє било.

И призваше нась сутра дань на турвинь пургерски, и они сами написавши како ти мемориаль, а от нась на ђенералове речи, и искаше намь, да и печате варошке положимо наше, пакь да шалю у Бечъ.

И ми на то не бисмо контени без гласа све сиромашке вароши и свега народа, докле и ваше братство чуіє и разуме. Зашто смо за таке вешти не давно патили крозь наше печате положене, и не до краіа размишлиіући, да нась отъ кудь коіа непогода непоиіше. от коіє нась Боже и света богородице сахрани и сачуваи.

У Табани 1707.

Стоіань Радоиковићь бировь са ешкути.

48.

Списак пореских глава Срба будимских године 1706 и 1707. Као најстарији статистички податак најважније српске општине у оним крајевима Угарске важан је у сваком обзиру, с тога и саопштавамо имена свију порезких глава, а на крају саопштићемо у статистичком прегледу број пореских глава, кућа, акова вина, оваца, говеда и казана, и врсте заната.

Нешко Херо (Јера, Јерлија).
Стоꙗи Радоиковић абаџиꙗ.
Димо Мумџиꙗ.
Хаџи Болозь.
Ђакь Стипань.
Анто Табакь.
Радоица Савинь.
Сава Хроми брат Радоице.
Моисо и Тома.
Ђȣрађь Славковићь абаџиꙗ.
Тода ȣдовица.
Силвестрь Пекь.
Михаило Симиџиꙗ.
Плавша и Остоꙗ.
Радивои Туфекџиꙗ.
Хахи Илићь Адам.
Анђелиꙗ Петрова.
Анђелиꙗ Цвитинова.
Никола Димитриевић (Чȣкȣрханлиꙗ).
Милинко Црькь.
Илиꙗ Бошнꙗкь.
Анто Абаџиꙗ.
Стоико Бакаль.
Владисав Боꙗџиꙗ.
Нешо Црни.
Павао Брьница.

Иовань и Грȣио, Петарь Никетићи.
Иовань Ивановићь ћȣрћиꙗ, шакь.
Христо Бȣгаринь.
Никола Чалȣкь.
Дача ћȣрџиꙗ.
Петарь Семизь.
Неделко Бȣгаринь.
Пантелиꙗ.
Петарь ћȣрџиꙗ.
Огнань ћȣрџиꙗ.
Веселинь ис Збига капам.
Никита ћȣрџиꙗ.
Доичинь абаџиꙗ.
Илиꙗ Кȣюнџиꙗ.
Алекса Бабићь.
Милисавь Коморанаць.
Халач Ђȣро.
Недо Капамаџиꙗ.
Вȣчо Деспоть Арнаȣть.
Стоꙗнь Чанпирь.
Кȣзмань ћȣрџиꙗ.
Нешко Капамаџиꙗ.
Михаило Стари Таћаџиꙗ.
Ђȣрка Ꙗнковићь абаџиꙗ.
Ћиро Лаȣшевићь абаџиꙗ.

Павао абаџиꙗ.
Живко капамаџиꙗ.
Станое абаџиꙗ.
Станое и Драгȣтинь.
Баба Радованова.
Даминапь ћȣрџиꙗ.
Иовань фȣрдаџиꙗ.
Стивань ћебеџиꙗ.
Ивань Радомировићь абаџ.
Радовань Ивановь.
Дабо Копачь.
Стипань Аранитинь.
Дмитарь Драгићь.
Вȣкосавь Нешковићь Стараць.
Радосавь Грȣичић абаџ.
Стоꙗнь ћȣрџиꙗ.
Стипо Стари.
Хранисавь ћȣрџ.
Ꙗнићие Табакь.
Марко Табакь.
Станимирь.
Сȣбота Табакь.
Михаило Подкамень.
Христо Табакь.
Милȣтинь Кабаꙗкали.
Иовань Закинь мали бакаль.
Ивань Кобила.
Вȣина Вȣкадинова.
Вина Бошкова.
Радовань ћȣрџ.
Петарь Срићковь.
Срићко Бакаль.
Обрад — — —

Кȣзмань Ваида.
Павько — — —
Станое Бакаль кметь.
Радосавь Бакаль.
Дафина шниме.
Остоꙗ из Збига.
Симо Старацъ.
Смолꙗ — — —
Стипань Коза.
Павао Бакаль.
Добриꙗ ȣдовица.
Иовань Марићь.
Кȣзмань Марићь.
Иовань Полићь.
Ковачица.
Петарь шноме.
Зако Старацъ.
Грȣио абаџиꙗ.
Анђелиꙗ Ꙗнкова.
Илиꙗ абаџ.
Алекса Гркь.
Никола Таћаџиꙗ.
Гаврило Таћаџиꙗ.
Петарь Таћаџиꙗ.
Ивана Топала мати.
Дачина жена.
Ђȣрађь абаџ.
Ȣмилень.
Витошь Ковачь.
Владисавь Ковачь.
Ђȣрка Ваида.
Вȣица Барбирь.
Никола Бакаль.
Павао ћȣрџ.

Вучо Каравлахъ.
Малетиница Ружица.
Хранисавъ Чолакъ.
Анђелиа Стипанова.
Кузманъ Таћациа.
Михатъ Марковићъ.
Ћирьакъ из Збига.
Милисавъ Бакалъ.
Станивукъ Лазаревић.
Јанко и Стоико.
Антоние Брзи.
Антоние Рашковићъ.
Шахинъ Копачъ.
Ивко Сабовъ.
Вуица — — —
Станивукъ Стипинъ.
Вукъ Халачъ.
Сибинъ.
Петко абац.
Баба Томаниа.
Јакша Хроми.
Јанко Бакалъ.
Петаръ Ракосавъ.
Пеица ћурциа.
Влаико ћурциа.
Вучо ћурциа.
Максимъ ћурц.
Вукоманъ Лазаревић.
Никола Грькъ.
Хациа Димитрие.
Јана Грькъ.
Субота и Новакъ.
Беина Маслакова.
Илиа Старацъ.

Милошевићевица.
Живанъ ћебециа.
Стоянъ Попов.
Живко Мумциа и Петар.
Тодоръ Бакалъ.
Милинко — — —
Пана Копачъ.
Сава Капларъ.
Милош са Савомъ.
Вукаило Хрьнагинъ.
Стипанъ Хроми.
Стоико терзиа.
Милиа Чибурчи.
Павао Бугаринъ.
Мато Бакалъ.
Милошъ Ковинац.
Паунъ Бакалъ.
Милутинъ ћепец.
Ела Томина.
Јанко ћепец.
Стоянъ ћепец.
Рисима Милошева.
Рацко Тувекчинъ.
Тодор терзиа.
Ђура бусациа.
Кроста Ваида.
Тодоръ Русь.
Радона Капитанъ.
Станковица.
Кочо Бакалъ.
Братулъ Каравлах.
Недилко касап.
Симо Чарапа Мали.
Стипаниа Милинкова.

Милутинъ Стивановићъ.
Живанъ ћурџ.
Теодосие.
Иованъ Ковачевићъ.
Давинъ ћурџ.
Живанъ из Тарника.
Милисавъ Деньдрkъ.
Слова Дражина.
Анђа Павла абаџие.
Симо Рудничанинъ.
Орестие — — —
Латинка Максина.
Миланъ — — —
Дмитаръ — — —
Никола лулеџиа.
Стоanъ берберъ.
Ѩнко Топалъ.
Никола Хаидукъ.
Никола Хаџинъ.
Томо ћурџ.
Нико ковачъ.
Велко ћебеџиа.
Симо ћебеџ. Хаидукъ.
Петаръ Беazъ.
Танаско Беazъ.
Лазо Дамиaновићъ.
Ивана Михата ћебеџие.
Симо ћебеџ.
Вукосавъ копачъ.
Михаило Кнежевићъ.
Михаило Топалъ.
Исакъ абаџ.
Никола Дунђеръ.
Дачо капамаџ.

Стоaнъ са Дамиaном.
Дамиaнъ Пешинъ.
Петаръ ћебеџ.
Пеaкъ Сабларъ и Радое.
Живко Бакалъ.
Ђуко Стефановићъ фурдаџиa.
Ђуко касапъ.
Стоaнъ ћурџ.
Ненадъ Сабовъ.
Драгутинъ Штетинъ.
Михаило Кабакулъ.
Лука стари бировъ.
Илиa шниме,
Маринко код нега.
Иованъ Дивнинъ.
Вукъ бузаџиa.
Мариaнъ ћорави Дунђ.
Максимъ Циганъ абаџ.
Раико Махалбаша ћурћ.
Симо Дунђеръ Старацъ.
Живко ћебеџ.
Стипанъ ћебеџ. воденич.
Вукъ Екмеџиa.
Филипъ Ђерађанинъ.
Милошева Михолка.
Краио Старацъ.
Ѩница Иованова ћурџ.
Милутинъ Антинъ.
Милошъ ковачъ.
Милошъ Краићъ бакал.
Чачавица — — —
Милутинъ сапунџ.
Саво ћурџ.
Богданъ Стари.

Трифȣнь лȣлеџиѧ.
Станко Евтинь.
Рашо Стари Дȣнђ.
Миладинь — — —
Радовань Дȣнђерь.
Михо Арађанинь.
Радовань касапь.
Хранисавь Црни.
Живань Дȣнђерь Ћорави.
Михо Бегь.
Рако Бегь.
Радивȣкь Ковачь.
Тоиша Делиѧ.
Станое Делиѧ.
Филипь и Даница Сирота.
Иовань Козарь Хера.
Милисавь Хера.
Кȣзма Дȣнђерь.
Миркова Дȣнђера Стамена.
Сȣбота Бечеѧць.
Милићь Дȣнђерь.
Остоѧ и Гаио.
Раико чибȣрџ. Старац.
Томо Шошкȣтаць.
Михать Старовлахь.
Радовань ковачь.
Ѧнчика Влахь.
Маринь ковачь.
Лазо Бȣдишићь.
Томо Павловь брать.
Ѧнѧ Грькь Шаикашь.
Лазо Ђȣлѧнаць Хаџиѧ.
Креста Иосиповь.
Радовань Живинь касапь.

Жива са Радованомь.
Никола Ловаць.
Новакь ћȣрџ.
Цвио Веселиновь брать.
Никола Шиѧкь.
Миливои Дȣнђерь.
Станица Марка Дȣнђера.
Милȣтинь Пецикоза.
Лазо на ћȣприи.
Ранко Махалбаша.
Евто Станковь.
Баба Давина.
Петар чибȣрџиѧ.
Дмитарь Халваџиѧ.
Ђеорђие Стари.
Велимирь Топаль.
Петарь Мазговь.
Петарь Толмачь.
Златарица пȣница Петрова.
Марѧнь Дȣги Дȣнђерь.
Грȣио Козарь.
Кошараць.
Креста и Юриша.
Мишко Крьно.
Илиѧ Копачь.
Мрђень Копачь.
Ковинка Дмитрова.
Станко и Илиѧ.
Нешко, Милица, Богдань.
Дешо и Секȣла Хроми.
Нешо опанчарь.
Срђа Хроми.
Дамиѧнь касапь.
Милић Дȣнђерь.

Моисо Ратковић Старовлахъ.
Захария Свирчевъ мали.
Кузманъ ћодъ Андрие.
Андриа Саблић кмет.
Баба Гаврилова.
Вуио код Андрие.
Мирко Бошковъ.
Пано Старацъ.
Михаило Мали.
Лаушъ Аранитъ касап.
Петарь Субаша.
Мишко Баћанинъ.
Иованъ Драгићъ.
Стоићъ Перере.
Радоика.
Марко Ваида.
Дамианъ и Иованъ Чупићи.
Станисавъ код Вуице абаџ.
Дмитарь Ефринъ.
Милошъ Старацъ.
Ставко Калинићъ.
Павао и Михаило.
Петарь Тодоровъ братъ.
Иованъ Капларь.
Тодоръ Дода.
Проданъ Дунђеръ.
Стоянъ Бачванинъ.
Вило Милића.
Пано Милића.
Милићъ Чанкутаранацъ.
Петарь Зубати.
Никола и Паво.
Еротие.
Ђурђева Милица.
Путникъ.
Ђурађъ касапъ.
Лука касапъ и Илиа.
Миладин — — —
Станисавъ — — —
Станко Калинићъ.
Радоица Шакракъ.
Милинко Бећарь.
Крсманъ Дуги.
Цвио бузациа.
Ђурица Откиденъ Катана.
Вукъ Ћорави.
Никша — — —
Живко Шуперь.
Остоя Хаидукъ.
Лазо Кашикарь.
Вученъ Старацъ.
Живанъ Вученовъ.
Малешъ касапъ.
Радосавъ Стоишинъ.
Радованъ Чанкутаранацъ.
Сава Бећарь.
Стоянъ Црни.
Стоянъ Анћинъ.
Симо Ћусегие.
Вукъ Фарькашъ.
Ђуко из Пантелие.
Мишко из Тарника, ковач.
Михатъ из Тарника.
Михаило из Шошкота.
Стоядинъ Старац.

Миливои — — — — —
Радꙋль кодь Здравка.
Илиꙗ Балта шаикашь.
Михаило Шаикашь.
Живань Чобань.
Секꙋли Ꙗнковь.
Сꙋбота Бꙋхинь,
Глишо Шаикашь.
Здравко Шаикашь.
Гаврило Шаикашь.
Никола Шаикашь.
Белко Стараць,
Вꙋкое Мрьђеновь.
Мрђень ћосо.
Бранисавь.
Живань Вꙋчићевь.
Сима Црьни.
Живко Кресановь.
Ивко — — — — — —
Моисо — — — — — — —
Петарь Бꙋгаринь.
Жцвко Копчица.
Ꙗнко Копчица.
Милꙋтинь Топаль.
Томашь Мали.
Тодорь Брадати.
Тодорь Црьни.
Богићь Дꙋнђерь катана.
Ꙗковь Пекановаць.
Крагꙋи — — — — —
Рако мали с Томашемь.
Била Мишкова.
Веселин Лажо катана.
Ђꙋрађь Гвоздени.
Христо Воденичарь.
Милошь Живанинь.
Иевань Чобань.
Стоꙗнь Петковь синь.
Иовань Бꙋрꙋнчꙋкь.
Воимирь из Шошкота.
Станко из Халмаша.
Ђꙋрица Кочиꙗш.
Ђꙋрица Коларь.
Петарь Кочиꙗшь.
Стараць Слипчевь отаць.
Марко Бошнꙗкь.
Никола Шиꙗкь.
Вꙋлиновица.
Мишко што држи циганкꙋ.
Радоица Чакичь.
Илиꙗ и Стоꙗнь браћа.
Радивоевица.
Живань Стоишинь
Стоишино.
Пеио Стоꙗновь.
Сибинка ћирина.
Бато Маноиловь.
Крстань Воларь.
Стипань Чꙋтꙋра.
Вꙋкаило Кара-гађа.
Дмитирь Бꙋразерь.
Иосипь Маисторь.
Тихомирь.
Ђꙋрка Ꙗгерь.
Павао Барꙗктарь.
Васиница Ꙗнка из Збига.
Стараць Милинь.
Стараць Дамиꙗнь.

Вȣкашинь.
Максимь Зецъ.
Петарь Дȣнђеринь и Бошко.
Кȣзмань Плȣцо.
Станко из Ерчина Юбанлић.
Петарь Старь стега.
Радое шнимь.
Татомирь ......
Сима Цидиловићь.
Петар из Шошкота.
Вȣковои из Перката.
Новица Тихомировь зеть
Божина мати.
Лȣка из Ерчина.
Старацъ Никола.
Юнко Штета Седларь.
Милȣтинь Козарь.
Нова из Шошкота.
Петарь Воденичарь.
Иовань из Пантелие.
Срио Чибȣрцић.
Крстань. — — —
Радивои из Тарника.
Лȣбое из Амзабега.
Лазо из Тарника.
Тома из Тарника Паланкалић.
Стоядннь.
Симо Чарапа.
Симо Чолакь.
Милисавь из Шошкота.
Арсение из Шошкота.
Радосавь из Збига.

Старацъ Сава.
Юћимь из Халмаша.
Максимь Чичовацъ.
Ђȣка из Халмаша.
Михаило Битпара.
Иовань Шакрачьки.
Михаило из Халмаша.
Мила Апићева.
Ивань и Вȣица.
Радȣшань. — — — — —
Милошь из Перката.
Радое Чибȣрчић.
Иовань Вашкȣтацъ.
Живко Мишковь брать.
Станко Бȣзацић.
Кȣмберић.
Юнко ћȣрчић.
Остоя Колеђанинь.
Тодорь Дешићь.
Радоица Бȣзацић.
Нинко — — — —
Нинко — — — — — —
Кресое — — —
Павао Брница.
Лазо Тарноки.
Радосавь Сакресань.
Иовань Хера.
Вȣчко копачь.
Марко Пантелинацъ.
Хранисавь из Амзабега.
Радовань Иванов.
Иовица и Максимь, Абац.

Статистички преглед

у Будиму живећих српских пореских глава, разних занатлија и мајстора, број кућа, дућана, количина вина, број оваца, казана 1706 и 1707 године.

Бакали.
Ћурчије.
Абаџије.
Табаци.
Мумџије.
Бојаџије.
Сабови.
Симиџије.
Туфекџије.
Капамачије.
Кујунџије.
Таѓаџије.
Фурунџије.
Ћебеџије.
Ковачи.
Бербери.
Терзије.
Бȣзаџије

Касапи.
Лулеџије.
Дунђери.
Балугџије.
Халваџије.
Опанчари.
Кашикари.
Кочијаши.
Волари.
Копачи.

Пореских глава . .	484
Број кућа	351
Дућана	88
Акова вина	10266
Оваца	1389
Говеда	200
Казана (ракиџијских)	43

49.

За први 20 година од 1690 до 1710 год. осемь што су војевали Будимски Срби код своје куће, још су морали дати војнике, да на страни војују.

Године 1706 и 1707 било је 82 војника, или као што они називају Хајдука и 34 десетара по имену ови.

Стиван и Милованъ.
Михать Латинкинъ.
Стиван Коза.
Кȣзма Ваида.
Илиа Гȣжва.
Иованъ Полићъ.

Гаврило Таћација.
Живо Харамбаша.
Иованъ Емишчиа.
Мрђенъ Катана.
Вȣкъ Црни.
Ђȣрка Ваида.

Вуица Мали.
Ђураћь Зець.
Михать Перишань.
Милутинь Стипановь.
Петарь Ракосавь.
Милошь Ковачићин.
Сава Капларь.
Милинко Хаидукь.
Дамянь Савинь.
Радона Капитань.
Ђурка Антинь.
Теодосие Кабакуль.
Никола ћебециа мали.
Станко Шанкашь.
Живань ћебециа.
Крста и Юриша Шаикаши.
Гркица Козар.
Новакь Дивнинь.
Радивукь.
Аошко Хранисава.
Томо Павловь.
Ина Хаидукь.
Христа Хаидукь.
Никола Шиякь.
Миливои.
Тешо Секулинь.
Кузмань Воларь.
Никша Катана.
Иовань и Дамиянь Чупићи.
Живань Чобань.
Лазо Кашикарь.
Стивань и Мила Катане.
Радоица Шакракь.
Путникь.
Марияњ Катана.
Вучко шниме.
Стоянь Милинкинь.
Петарь Хаидукь.
Милошь стари.
Павао и Михаило.
Тодорь Дода.
Иовань Капларь.
Цвио Лажинь брать.
Михаило Каравлахь.
Петарь, — — — — —
Стоиша Каралия.
Марцика — — — —
Радосав Чупави.
Сава Билинь.
Рако Хаидукь.
Велисавь.
Сима старац.
Живко Копьча.
Мишко Вельковь.
Гаврило. — — — — —
Здравко. — — — —
Ђуко Бариактарь.
Димо Аждаха.
Радона Хаидукь.
Иштокь Валаићь.
Петарь и Томо.
Аћимь Хаидукь.
Михаило Дучачки.
Коста — — — — — —
Ездимирь — — —
Остоя Коледа.
Радоица Бузация.

Милошъ Чанкѕтаранацъ. Осем ових било є нихъ 34
Радосавъ Дѕгачки. десетара.

50.

Писмо, којим објављује Лацко Криштовлевићъ родом из Коморана, да се погодио за учитеља у Будиму за годину 1707 и 1708,

Да се има знати и веровати овоме писмѕ, каде би годе било от коє потрѣбе ѕ коє врѣме, да се има веровати овоме писмѕ.

Како ꙗ именемъ Лацко Криштовлевић родом от Коморана придо ѕ Табанъ бѕдимскѕ са светеишиимъ господиномъ Єксархомъ Киръ Василиемъ. По томъ, како ме призваше кметови саборно и бировъ и єшкѕти, и понѕдише насъ, да послѕжимо цркви, и да поѕчимо неколико деце за неко време. —

И Іа се Лацко погодихъ и прѣста како бировъ и кметови ѕрекоше мене плаће от саде за годинѕ дана шесдесеть форинта. За то да є моꙗ слѕжба прво што є црковна слѕжба, кандила палити и свештнике, и звонити на време, и примати свеште црковне до ковчега и прѣдати синѕ црковномѕ; по томъ да имамъ примити тридесет и петоро деце, да ѕчимъ за тѕ више писанѕ плаћѕ за єднѕ годинѕ дана. И за то даꙗмъ ꙗ Лацко ово моє исто писмо. И овде се самъ подписѕꙗмъ болега ради верованꙗ. Лето 1707. Маиа 12. данъ ѕ Табанъ вароши.

1708 лето, маиꙗ 12 данъ паки се погодихъ са кметови, да послѕжимъ цркви за —70— фор. и од звона што є моє є.

51.

Будимски Срби жале се ћесару Јосифу I, да их будимски мађистрат неће да призна за бургере (грађане) и ако је ћесар Леполдо I повељом од 1696 године тако наредио.

Светеишѣмѕ Цесарскомѕ Кралꙗвскомѕ величаствѕ Господинѕ Господинѕ натѕралитер нам васемилостивеишемѕ

Ись приложени сіи милосрднеиших протекционалских копие (како под словом а)[1] болше Цесарско Кралевско величаство ваше разумети бꙋдете могли, како поредь пристоине милости и милосрдности Леополда господина родителя прежде бившега вашего Цесарскога краљевскога величаства веће почившега светога поменка, на понизнеишꙋ нашꙋ немꙋ ꙋчиненꙋ молбꙋ поредь начина више речене протекционалске книге милостивнеише резоловато есте било, да ми ва долнеи бꙋдимскеи вароши Табани реченои живꙋшти слободно и пресь сваке сꙋпротивности живети и стаяти можемо, и какоти пꙋргери ꙋ овои вароши, самои администраціи Цесарскои Кралєвскои онде, какоти и славноме магистратꙋ вароши Бꙋдимскога, како и дрꙋги варошки пꙋргери есꙋ, подложни да смо (и прочее).

С коиомь овомь милостивнеишомь Цесарскомь Кралєвскомь резолꙋциомь осегꙋрани и орабрени заедно с нашомь фамилиомь и домовомь нашимь онде ꙋ више реченомь долнемь варошꙋ Бꙋдимскомь нась наместили есмо.

Того ради и после на свакоякои Цесарскои Кралєвскои (како овде под словом *б. г.*[2] зде предложене сведочбе хоте изказати) слꙋжбе нась свакомь подьпꙋномь верностию свагда нась требати смо дали какоти и све тегобе више споменꙋтога вароша Бꙋдимскога.

Паче и саборне еште от године више поставлєне 1696-те чакь до данашнегь ходештегь лета, на начинь и колико нека сведочи под словомь *д*[3] (славнога магистрата декреть) поднесли задоста есмо ꙋзрокь кои после, и поредь вредности више речених милостивнеиших Цесарских Кралєвских Протекционалских книгах изь говорених ꙋзроковь за доста вредних саборно горе поменꙋте кралєвске вароши Бꙋдимски варошки(м)[4] пꙋргером (ꙋпл(е)-

[1] Види бр. 4. — [2] Види бр. 6. — [3] Види бр. 7.
[4] Види бр. 24.

тени и помешати били, паче и особито, како подь словомь *ж*) ва брои и дрвжбв истинскимь пвргеромь нась 39, ись фамилие наше братие сподобнимь пвргерскимь книгами више сиои реченои копіи под словомь *ж*) оглашени и примлени есмо били и досада живовали.

Пошто паки садь по бившои и послатои славнои цесарскои кралевскои комисие (не знамо с коиомь с маћеиномь срећомь) мало више именовати пвргери негледавши на наше више иськазате взроке, слвжбих и вредностихь нашихь атештациахь, нити на милостивнеише Цесарске Кралевске Протекционалске книге, от яко да не можемо са шними помешати и вплтени бити како досад смо били, есв говорили, и што више в напредь бвде, ни еднога от наше фамилие, или от нась онде в Табани живвштихь, ва брои и дрвжбв више речени варошки Бвдимски Пвргеровь веће примити да неће, есв нами отговорили.

Зато и тога ради Цесарско и Кралевско величаство ваше понизнеише и на колена припадаюште молити се есмо находили, да би и себе пристоине милости и милосрдности, горе именовате милостивнеише книге нами от Леополда и родителя Цесарскога и Кралевскога величаства вашега, веће светога Поменка милостивеише издати, паче и взрокь веће изькazати горе взроковь задоста пристоиних и вредних, какоти и ради слвжбих верних наших, милостивнеише да бисте потврдили и много пвта више именоватои слободнои и кралевскои вароши, са свими слободами, привилегиами и начинми варошкихь Пвргеровь ваплтити и поменвти нась, милостивеише да бисте резоловали.

Кою високв Цесарскв Кралевскв милость и грацию верними нашими слвжбами ваздашними обслвжити, и васеможнаго Бога (да вашѣ Цесарско Кралевско величаство в ваздашнемь добромь здравию своемв срећномв и по вечитомв Царствию поживете, паче и мвшкаго плода родь

на весели све Аѵстриѐ, и господствѵющтимь свемь и васемь последнемь да би господинь Богь дао), до смрти молити не ћемо престати.

Вашега Цесарскаго Кралѥвскога величаства, понизнеиши и вазда верни подложници грчаскаго закона слободне кралѥвске вароши Бѵдимске Пѵргери ѵ долнои вароши Табани. Лета 1704.“

С поља стоји написано:

„Васѣсветеишемѵ римскога царствиꙗ самодржцѵ и владателю Немачкои, Шпанскои, Мачарскои, Пемскои, и Кроацкои и прочимь землꙗмь.

Цесарскомѵ Кралевскомѵ величаствѵ господинѵ господинѵ натѵралитерь Милостивеишемѵ. Понизнеиша молба ut intus.

52.

Хаџи Манојло Николић из Пеште писмом својим од 16 Јулија године 1707 јавља будимском бирову Томи за неке новце од продате куће кир Николе. Ово је онај исти Хаџи Манојло, који се често спомиње као посланик и изасланик будимских, пештанских и сентандрејских Срба у Бечу при ћесаревом двору,

Даѥмо на знанѥ свакомѵ праведномѵ сѵдіи, коіи би ово писмо видио, да има знати и веровати, како ꙗ Маноило хаџи Николић из Пеште, чиним већила господарѵ Томѵ табанскоме бировѵ, по заради .ѳ. фор., што е мне дѵжан покоини ћир Никола, те кад мѵ се прода дѵћанъ, да онъ има моіихъ .ѳ. (9) фор. наплатити, како но правица бѵде. Того ради даѥмъ ово моѥ писание немѵ, да онъ бѵде меште мене, и кадь ѵзме, да има дати моиои домаћици. И полажемъ свои пештатъ.

Дато ѵ Пешти месеца Іѵлиа 16, Лето 1707.

53.

Писмо Марка бирова сентандрејског бирову Томи будимском.

Слꙋжба и веле драго поздравіє господарꙋ бировꙋ кир Томи и ешкꙋтомь и васемь кметови о Господи радовати се на многа лета.

А по сих весто ви бꙋди, што ви пишемо книгꙋ поради те жене, што є била харештовала тамо некоєго сиромаха именемь Николꙋ Екмечію за некои дꙋгь мꙋжевли, а ниє дꙋжань, веће се наплатіо лепо с Милошемь до новца. И на то дођоше двоица чловека на сꙋдь те посведочіше, како є био сꙋдь от три хакова и три врътала; тако сведоче Живко Самарчіа и Веселин Каменар закле се, да є дао Милошꙋ женинꙋ мꙋжꙋ 40 новци. Того ради, да имате томꙋ чловекꙋ ваздати те новце, за што є платио Милошꙋ, а жена га глоби дрꙋги пꙋть. И паки, како є био сиромах Никола донео нешто лꙋка да продає, а нее теке негово но и само моє, а ви сте га ꙋватили, харештовали за несмотрене люде, а он томꙋ ниє повинан био. Но молимо, да би мꙋ дали то, што сте мꙋ ꙋзели, да мꙋ васпеть вратіте, тако знаи. Прочее мир Христовъ да прѣбꙋдеть васегда.

Сектемвріа —20—, Лета 1707.

Марко биров Сентандреи са остали ешкꙋти.

54.

Пуномоћије на латинском језику, које дадоше Срби из Будима и Пеште свом изасланику и заступнику код ћесарова двора у Бечу капетану Хаџи Манојлу Николићу из Пеште, да у њихово име о народним пословима свршава са митрополитом Исајијом. Написано је 24 Маја 1708, а од стране пештанске жупаније одостоворава ово пуномоћије велики бележник исте жупаније Јован Хусар. На печату жупаније стоји надпис: „Franciscus Wesselényi Palatinus 1659.“ Овај печат заостао је од поменутог палатина Вешељенија, јер је свагдашњи палатин био у исто време и велики жупан пештанске жупаније.

Nos Universitas Dominorum, Praelatorum, Baronum, Magnatum, et Nobilium Inclytorum Comitatuum Pest, Pilis et Solth unitorum, damus pro memoria tenore Praesentium Significantes, quibus expedit Universis, quod cum nos die et anno infrascripto sub Congregatione nostra in Libera ac Regia Urbe Metropolitana Budensi celebrata, pro perpetrandis certis hosce Comitatus Nostros tangentibus negotiis simul una fuissemus constituti totum providi, Stojan Judex, Marcus Nenad, Sigismundus (Живко) Ratkovics Jurati Tabanienses, Nomine et Persona omnium et Singularum hic Budae in inferiori Civitate vulgo Tabany nuncupato, Nationis Rascianæ inhabitatorum, ac in Comitatu Pilisiensi existentium et habitantium, cum hicce loci pro nunc nullum Venerabile Capitulum aut Conventus authenticus daretur, coram nobis Personaliter constituti, sponte et libere, vivaque suae vocis ministerio fassi sunt, et retulerunt Nobis eo modo, quod cum ijdem Patentes ob impedimentnm modernarum Revolutionum in Generali Dieta Regni, Posonij actualiter stante, et durante, ipsimet Personaliter Praesentes esse, ac taliter Juribus et quoquomodo obvenientibus, eosdemque tangentibus negotiis commode invigilare nequirent, aliunde autem fideli industria, dexteritati et synceritati Generosi Domini Nicolai Emanuel, condam Suae Majestatis Sacratissimae Capitanei summopere confiderent, eundem eatenus in suum verum, et indubitatum Plenipotentiarum elegissent et fecissent, constituissent et ordinassent, prout elegerunt, fecerunt, constituerunt, et ordinarunt, coram nobis dando et attribuendo eidem plenariam, atque omnimodum potestatis facultatem, secundum Instructionem eidem scriptotenus sub sigillo cointelligenter datam, tamen se habendo cum Illustrissimo Reverendissimo Domino Isaia Diakovics ejusdem Nationis Metropolitano Archi-Episcopo, quatenus idem

Nomine et Persona praementiatorum omnium inhabitatorum fatentium libere ubique lòqui, Juribusque eorundem omnimode invigilari, Privilegiaque sua defendere, intra convenientes vero, et quoquomodo turbare, et damnificare volentes cum praeiudicio et damno antelatorum constituentium consuetas protestationes interponere, Jusque costituentium contra ejusmodi fors excedentes, et damnificare volentes in ordine ad aquirendam, suisque modis legalibus vindicandam hancce iniuriam et damnificationem solenni cum interjecta Protestatione reservare possit ac valeat.

Ratum atque firmum promittentes se habituros, quidquid in promissis pro parte constituentium, ipsorumque commodo et emolumento per praementionatum Dominum Plenipotentiarium actum, factum, et Plenipotentiatum fuerit, harum nostrarum vigore et Testimonio literarum mediante.

Datum ex Congregatione Nostra die 24 Maij. Anno 1708.

(L. S.) Lectum et extradatum per me Joannem Huszár Inclitorum praetactorum Comitatuum Notarium.

55.

Писмо из Београда од 2-ог Јуна 1708, што је „Аврам Ђурић биров савске вароши са осталим ешкутима“ написао будимском бирову Јосифу Николићу и целом таначу, што је због дуга уапсио неког Будимца по имену Живка.

Племенитомꙋ і зѣло вазлюбленномꙋ и избранномꙋ господарꙋ поставленномꙋ бировꙋ Іосифꙋ Николићꙋ и осталимь нареченнимь ешкꙋтомъ.

А по сихь весто сатвараемо вашемꙋ братолюбію, што сте намь послали ваше почтено писмо, по заради Живка, и ва немъ писана разꙋмѣсмо, што намъ пишете, да сꙋ га Мꙋшкатири немилостиво пребіꙗли.

То истина ние. Веһе е дошао Стоянь оу варошки домъ, и оузев малога бирова, и бировь довео Живка до варошкога дома, и ние га нитко ни пьрстомъ додирнуо. И питао сам га лѣпо по путу и по закону, еси ли Живко дужан Стояну? И рече Живко: Есамь дужань. И я га пита, колико си дужан Стояну? И рече Живко: Дужанъ сам .кѕ. (26) форинти. И я му рекох: Имаш ли да платишь? И Живко рече: Неимамъ новаца да платимъ. И я рекох Стояну: Хоһеш ли га почекати до кои дан? И Стоян рече: Не һу га почекати, веһе га арештуи, докле не плати, не һу га пустити.

И ми га арештовасмо, како и остале дужнике. И біо е три ноһи оу арешту, а четвьрту е ноһь иставио подрумска врата, и сломіо резу, и оутекао из затвора, а два бирова и томач спавали оу соби, нису ни осетили.

Они су бирови и сада живи, овьдешних люди домашних с куһомъ и з домомъ.

И оучинили смо танач (веһе, договор, суд), и прязвали Живкову матеръ, и оне бирове, и чула е своима оушима и видела, како се е стало дѣло за неинога сина.

Ако мислите на далѥ писати, не трудите се, ни ми не бисмо били ради тому послу, како му е и сама мати овамо разумела, а ми не даи Боже, нисмо никому неприятели, веһе смо свакому ради на доброу.

И спаси вась преблаги Христосъ оу самиренію. Аминъ.

Месеца Юнія .в. (2) дань. Оу Белграду Лето .афи. (1708).

Аврамъ Ђуриһь бировъ от вароши Савьске, са остали Ешкути остаемо на служби вашои милости."

56.

У предстојећем писму жале се будимски Срби тамошњем градском маџистрату, како за 20 година несу добили никаква права, а поднеше многе јаде и невоље. У овој жалби одсудно захтевају од маџистрата. да их изравна у правима и дужностима осталих грађана Њемаца, Мађара и Хрвата. Ова је жалба написана месеца Јуна 1708 године, а стоји у свези са списом под бројем 57.

Како своимь господарима и милостивимъ и правимь сѫдитма своимь оппте свитломе нашемꙋ Тꙋрфинꙋ (маџистратꙋ), господинꙋ бꙋргимаисторꙋ и осталимь, понизно почтене одаемо и молимо, да бисте нас сиромахе на ово наше прошение послꙋшали, за кое ви смо и много реди молили, и нисмо могли цио одговорь добити.

Ово є близꙋ 20 лета од како смо се овде населили, и с вами заєдно живимо, и ви велки знате на чемꙋ сте, а ми ништа не знамо, на чемꙋ смо, нити знамо, или смо бургери или селани. Каде човекь невиди, ако є и добаръ пꙋть, чини мꙋ се зао є пꙋть. Видимо на свакоме мистꙋ, како се лꙋди живꙋ и ꙋ коме сꙋ редꙋ. И наигоре село зна на чемꙋ стои, а ми не знамо, кроме єдно цигло знамо, што сте намь обећали, да ћете намь подилити земле, право, како и бꙋргеромь, и томе се надамо, да ће бити. А винограде, што имамо, на них плаћамо, што се иште, и више ништа незнамо, разма то виноградахь, а и марьвꙋ не имамо, на чиме држати тискобе ради.

С мало страних имамо, чиме се можемо владати, при овоме градꙋ, а слꙋжбе свакотке доста имамо ꙋ свако доба, чини намь се и више да є проћꙋ нашега могꙋћства. Знамо, да не можемо нигди бити безъ слꙋжбе и безь плаћана, али бисмо ктили, ако би могло бити, да толико имамо добра колико бꙋргери, а толико и зла, колико и они; и ви нами да чините право ꙋ свачемꙋ, како нима, тако и

нами, како сте се и много пѹта обећавали, да ћете чинити, како нима, тако и нами ѹ свачемѹ.

Ако ли неможе бити еднако, и не можемо бити равно са бѹргери, а оно паки понизно молимо за господа Бога, да намь одговорь дате, на кои начинь мислите, да с вами живемо подь овизимь градомь. Видимо на остали мести, гди лѹди живѹ, еднако имь е и слѹжба и плаћане. А знате и видите, какве сѹ намь кѹће, и каква намь е снага, са чиме се владамо, проћѹ што можемо тешко носити и слѹжити. Али се од правде не бижимо, не дао Бог, но пакь молимо, да намь цило одговорь дате, ми големо ништа не питамо, него што е праведно. Да намь за свашто одговорите, и за више писане ричи и за наше бирове, да нась наѹчите, како ћемо се владати, како ли ћемо нашь мали тѹрьфинь држати. Зашто сами знате, каде е бировь, вали и ешьѹти и писари и толмачи и остале слѹге, што належе томе, трошакь потребѹе, а не имамо од кѹде ни папира за новаць кѹпити. А наши доходци ѹ вашѹ рѹкѹ идѹ, а ми просимо, еда би што и од тога доходка и нами било помоћь.

И били сте лани обећали, да на домаће вино не ѹзимлете вама, кои свое вино кѹде понесе. А саде ѹзимлете вамь од нась, а од бѹргера не ѹзимлете.

И ми кои смо старе вере, то на ми е тешко, што двое свеци светкѹемо. Чѹдимо се како може еданъ рабь двима господином слѹжити, сих речь двима привилеђиами, него еднои превелеђии. Ако и есмо од дрѹгога закона, али смо крштени, и хоћемо да видимо прид собомь пѹть коимь идемо. Кои човекь пѹта не види, ако е и липь пѹть, чини мѹ се рѹжань е пѹть. Сих ричь, хоћемо да знамо, што ћемо работати, што ли плаћати, кое добро имамо овде, ни ниве ни ливаде, ништа, разма ово винограда, а видите и од них, што се чини.

Толико просимь од вась, да знамо, како нась мислите дрьжати, хеђемо ли бити како Нимце и Мачаре и Хрвате шнима споля.

Валк да намь и од отога разберете.

(Долазе подписи седамдесеторице, који сачињаваху већи сабор тамошњег народа).

57.

Видесмо у спису под бр. 56 жалбу Будимаца тамошњем мађистрату. У исто доба а због исте ствари, писаше Будимци митрополиту Исајији Ђаковићу, у Беч 20 Јуна 1708 год., у коме се жале на њихово посве жалосно стање, и моле митрополита, да припомогне њиховог посланика капетана Мянојла Николића код Ћесарова двора, како би једном дошли до правног положаја, као и остали будимски грађани Немци и Мађари. Ово писмо карактерише стање како, будимских, тако и осталих Срба у Угарској.

Светлеишемя митрополитя.

По сих весто ви бяди, господине, што ви пишемо. Ка намь пријоше здраво и мирно наша братиа и нашь брать Вякомань, и принесе намь вашє частное писаниє, и разямесмо васа ва немь въображена. И каза нами нашь брать, да имате великя подвигя и трядь за свя оппштиня и за нась грешнихь. Ко томе и трошакь велики имате, и да вамь ние с миромь ни вашь часни обед од бриге. И што сте нами писали за оно кясяра, да вами пошлемо, ради смо и грломь и главомь, да бисмо послали, како пођу трговци отъ нась тамо, хоћемо послати по нима.

Како питате, како се живимо, како є вола божиа, вашими молитвами светими сахранаеми здравствяемо до воле божие. Али смо на великои мяци и тегоби како сте и сами чяли са сваке стране, коє смо и боле писали господаря Маноиля, од нега ћете чяти.

И за то се припорячяемо вашемя светителствя, каде є Богь дао, те сте се десили я садане време тамо я цесарскомя дворя, не моите нась заборавити, зашто тешко

страдамо са васаке стране, а помоћи не имамо ни одкуде, кроме Бога. Ако кога урећени не буде, нећемо се моћи никако држати ни живити овде, нити намь приликуе.

На последакь од толико времена, како смо се овде ми населили, нити смо грађани, ни селани, нити кое уреждение имамо. Веће, ако коме што дамо, тако смо имь мили, ако ли не дамо, а они на нась ратую.

Зато се паки припоручуемо на вась да помислите, еда бисмо у кои ред ушли, како би се могли живети.

И велико зафалуемо вами, кои сте се потрудили, и бесидили ричь тамо, заради нашега Хохмана Пергацие, кои є досадио - сиромаши, како сте и сами разумели, кое су тужбе биле, паки се и обште находи, кои се и више туже.

А писали смо и господару Маноилу, а и оште не знамо, на чему ће бити конаць, а наше су тужбе истина.

Но ми молимо ваше светителство, да провидите за нась, да би намь до посли недосадио, до послие е да би се избавили освете негове.

У Табаки 20 Июна 1708

Илия Бошнякь бировъ са остали ешкути.

58.

Капетан Хаџи Манојло Николић и Хаџи Захарија Добрић заступници будимски и пештански у Бечу, јављају Будимцима и Пештанцима, да је 20 Јула 1708 године ноћу у 12 сахата умро митрополит Исаија Дијаковић.

Васако добро здравие желимо вами нашимь братиямь Християномь на многа лета.

А по сихь били бисмо ви ради писати и боли гласъ, али что да сатворимо бивьши божіимь произволениемь престави намь се господинь Митрополить месеца Июлия

20 дань, ноћомь ѹ дванаесть сахата, по светоме Илии прьвѹ ноћь; бѹди емѹ вечна паметь.

И ми оставьши ѹ великои бриги и ѹ жалости, едань мили Богь нека знаде, изьгѹбивьши свога доброга Арьхипастира, и видевьши савь дворъ цесарьски и господа министри нась скрьбне и жалостне, и послаше господина Кварента,[1] и казаше мѹ за нашѹ скрьбь и жалость, да бисмо се што не самѹштали заради нашега господина архипастира, хоће бити милость цесарьска на нами, како и до саде, и болша наша свака прошениꙗ хоће се намь даровати и исьпльнити.

Того ради, братио, пишемо ви на знание, да бисте прихватили тело свето почивьшаго, како знате наиболе и подобние наше вере православне закона цркве васточне; а ми ћемо одавде оправити, како ѹзможемо наиболе свога господина и црквена поглавара. И ако би се могло и доле пропратити свето почивьше тело, немоите се оглѹшити, веће подобно ѹчините и оправите, како вась Богь настави и дѹхъ свети наѹчи.

А веће за саде више не имамо ви што више писати, токмо нашѹ скрьбь и жалость, една за дрѹгомь, коꙗ се не може пригорити ѹ нашемѹ родѹ, споминатели и ѹправители.

И бѹди Богь са вами на многа лета.

Писато ѹ Бечѹ Иѹлиꙗ 21 дань на 1708 лето.

Іа Канетань Маноило Николић, и ꙗ Захариꙗ Добрић, писасмо скрьбни ѹ хитошти.

И метаниꙗ господинѹ протосинћелѹ Кирь Иꙗнићию и осталимь свештеникомь, нека бѹдѹ настоители, како и Богь наѹчи.

---

*) Царски дворски саветник и председник на крушедолском сабору године 1708.

59.

Царски дворски војени савет јавља ђенералу барону Пфеферсхофену команданту града будимског, по предмету парнице, што имаше будимски Срби са неким Јерменином капетаном Пергасијом. Савремени препис овога декрета потврђен је у канцеларији дворског војеног савета.

Wassgestalten die Räzische Gemaindte in der Räzenstatt zu Ofen, das einige auf Anlaithung des sogenannten Pergassi eingereichte einseitige Scriptum (als ob sie sich der Statt-Jurisdiction gänzlich zu entreissen gedächte) durch ein anderes völlig revocirt und annullirt.

Dahin gegen sich villmehr zur behörigen dependenz des Magistrats, welche leztere den gesäzen des Königreichs, und Staats-Privilegien ohne den ähnlich, und gebührlich zu sein.

Die löbl. Königl. Hungar. Hoff-Kanzley oben beystimbig erkhennet:

Willig erkläre, ein solches alles hab der herr General-Veldtzeügmeister auss anschlüssigen Copien des mehrern zu ersehen: auch in deren Conformitet hierüber sich nach billichkeit zu richte. Denselbe benebens p. Wien den 16 Septembris. 1708.

N. S. C. Aulae Bellici. An Herrn Graff: Veldt-Zeugmeister und Commendanten zu Ofen Baron von Pfeffershoffen.

Collationirt, und ist vorstehende Copia ihrem bei der Kayserl. Hoff-Kriegs-Canzley Vorhandenen Original-Concept in allem gleichlauthend befunden.

Wien den 21 Septembris 1708.

Anthon Leonhard Frey v. Schönstein, Kayserl. Hof-Kriegs-Canzley-Registrators-Adjunct. (L. S.)

60.

Соврониjе Подгоричанин епископ славониjски, коjи беjаше са митрополитом у Бечу, и коjи се по смрти овога нашао тамо, у свом писму од 18-ог Августа 1708 пита Будимце за мемориjал. што су неки њихови суграђани по наговору капетана Пергазиjа писали ћесару Јосифу I.

Софроние Подгоричанинь, божіею милостію Епископь Славонски, и прочее.

Смереніе наше пишеть вь богохранимꙋю варошь бꙋдимскꙋ и пештанскꙋ благоговѣинимь свештеникомь и вьсемь осталимь православним Христіанномъ пребиваюштимь ва вароши Свето-андреискои, и по осталихь местахь подлѣжаштимь, миръ и радость да имате отъ господа Бога.

По сихь вѣсто вамь буди, како намь пріиде ваше писание, ꙋ коемꙋ смо све мало големо разꙋмели, ми оставши зде по съмрьти Свето почившега митрополита, радимо, да бисмо кое добро доконали, ради општински пословь наших, ва тим бо еднако попеченіе имамо, и заради ваших пословь, колико се ва тимь подвиже и посланикъ вашъ капетанъ Киръ Маноило, и раде колико болше могꙋ, ради тога сѫпротивештаго се о еговꙋ низврьженію.

Толико не знамо отъ кꙋдь, како ли сада некои дрꙋги меморіаль отъ вась стигао, подь некимь новимь печатомь, не знамо, ꙋ кое име. Прьви овамо меморіали прѣдати сꙋ; паки сада дрꙋги иначие стижꙋ, може бити, да некои ради о злꙋ, да вась после неће моћи ни много хиліада форинти оправити; за то да имате промотреніе.

Паки тамо пође господинь обрьштерь, кои ће бити вице командант ꙋ градꙋ. По томѣ ће стићи и господинь Аꙋдиторь, и има на тога господина обрьштера декреть, да и онь бꙋде на тꙋ комисию, ради вашихь пословь.

Зато како би тамо дошао, да се имате приказати нѣмꙋ и прѣпорꙋчити. А отъ овога последнога мемориала, хо-

ћемо ви по прьвимь людма послати парию, бихь намь на хитоштих, дрѹгоачии печать, крьстіанина некого. Каже капетанъ, да є на овомѹ мемориалѹ, ѹ коемѹ се проси, да сте воинци, а и ѹ дрѹгои слѹжби.

Зато се и капетань Кирь Маноило врьло прѣмишлава и мисли, отъ кѹда сѹ тих иначии мемориали дошли.

Зато, да бисте скореише отписали, єли то ваше обште примишленіє, шта ли ће се ваш посланикъ држати.

Паки и се знаите, да є обештано єште за живота покоинаго митрополита, пословь ради вашихь господинѹ Кварпентѹ педесет дѹката зато обештанно, сваки гледа и о томѹ да видите, и о свемѹ да отпишете отъ тамошнихь.

Прочее миръ Христовъ бѹди съ всеми вами въсегда аминъ.

У Бечѹ, Авгѹста 18, на лето 1708.

61.

Српски народни официри харамбаша иначе капетан Радоња, Станоје вајда делија, Станивук вајда Муктић, Ђука мали вајда и Петар вајда са својим јунацима изјављују, да се држе са Будимцима у добру и у злу, у сваком народном послу.

На 1708 лето, месеца Авгѹста —19— дань ѹ Бѹдимѹ.

Мих ниже именовати Ваиде са своимь юнаци, пишемо и даємо на знаниє свакомъ доброме господинѹ или сѹдѹ, гди би годи належало видети ово наше писаниє, да мѹ се има веровати, како се мих дръжимо ѹ єдинствѹ с вароши, и ѹ злѹ и ѹ добрѹ, ѹ свакомѹ послѹ. Наипаче и за ове чорбаџинє (то је онај силеџија капетан Перказија, о коме се на многи мести говори због његова насиља) послове; ако би на немѹ комесиѧ била, што годи бирови и кметови и ешкѹти ѹзбеседе, оно и ми сви беседимо, и на то стоимо, и за то се и подписѹємо, и своє печате полажемо, ако би се сами неѹдесили код кѹће, за вирование веће, да се има вировати горьнемѹ писмѹ.

(М. П.) Прво подписвемъ се и Харамбаша (у акту под бројем 69, зове се капетан) Радони горнемв писмв.

(М. П.) Паки Станое ваида Делиа, подписвемо се горнемв писмв.

(М. П.) И Станиввкъ ваида Мвктићь подписвемо сегорнемв писмв.

И Ђврка мали ваида подписвемо се горнемв писмв.

И Петарь ваида подписвемо се горнемв писмв.

62.

Будимци пишу митрополиту Исаији Дијаковићу у Беч због народних послова.

Васесветлеишемв и блаженеишемв оцв и господинв и пастирв сръбо-словесних овацъ, преосвештенномв митрополитв понизно поклонение.

По сихъ весто ви бвди, како намь пријe ваше частное писание писато маиа —7—. И развмесмо што сте нам писали, или ћемо са бврьгери, или под коморв, или под ченерана (ђенерала).

Мих зактивамо, да бвдемо са бвргери сполв како и по осталих градових, али да бисмо не били нихне обвће, веће да смо поредо шнима в свакои правици, како смо казали и господарв Маноилв, онь вамь може сказати, како смо мв говорили, и нега смо оправили тамо и послали смо неколико новаца по неговои милости. И за дрвго смо контени и старамо се, и писали смо и за Ввкомана, каде дође тамо господарь Маноило, да Ввкомана оправите овамо, и оправите га овамо, да намь ние многога трошка и дангвбе немв.

И ако питате за онога Ђюкв, в хладв е, али ние башь на теготи, незнамо што ће бити до послие.

И одписвите нами почесто, да бисмо развмели, можемо ли кою милость добити од свитлости ћесарске прима оволикои нашои верности и слвжби.

И целвемо ви светие рвце и стари и млади, и да прибиваю светие ви молитве на нась.

Маиѧ 22 дань 1708 лето. Ꙋ Бвдимв.

Стоѧнъ Радоиковић бировъ са Ешквти. (М. П.)

63.

Захтевања и предлог србског народа из будимског дистрикта, што су поднели на одобрење њихови посланици првом српском народном сабору у Крушедолу године 1708.

Ове захтеве са малом изменом усвојио је поменути сабор, и по нарочитој депутацији поднео је у име народа митрополит Исаија ћесару Јосифу I на одобрење.

(Види бр. 64.)

а. Да нась овимь злочестимь именомь, Чисматици, не зовв римљани, него васточне цркве ортодоксось католики.

в. Да архиепискипъ или патріарх може за живота дрвгога изабрать и поставити свимь нашимь народомь светскимь и двховнимь.

г. Ако би се котори от нашега народа и клироса црковна, или епискипъ, или кои ини црковникъ с вниатомь римске цркве вчинио, такови да от нась изиђеть и своє официе отпаднеть, да не чини конфвзие междв народв, како св се досле находили и чинили.

д. Ако би пак кадь потреба била патриѧрхв саборь вчинити, или ти епискипъ в свои епархии, или, ако би кадь обшти саборь хотео бити светски и двховни, поредь наши превелегіах, от никога тврбованиѧ (узнемирења) ни питаниѧ за то неимати.

є. Типографіи школѣ и остала црковна налѣжаниѧ междв собомь да бихомь слободно имати.

ѕ. Ꙋ кесарскои земли, где се годь находи народь Срьбски, и прочи гречанскога закона, междв Немци и Мажари; да могв в исти оних слобода, како и оних, живети;

и свое официре скупа у суду са нихма имати закона греческога. Такожде же свое цркве и свое редовнике по закону и старому календару имати и држати, и два праздника не светковати, но како се стои по старому календару.

ꙁ. Патриарх или архиепискупъ страха ради неприятеля, ако не би могао остати у своему пребивателному месту, да може слободно на ино место свои престоль прѣместити, с договором свега народа.

и. Како есть обичаи римским црквам отъ своега народа десетину узимати: тако и наше цркве греческога закона, да могу отъ свога народа десето узимати, а нѣмешаюћи се римска у наше цркве десетка. И народа закона нашега грѣчанска епископе и остале црковнике поштовати, како и римске цркве црковнике.

ѳ. Како годь немачке официре и остале воинставне, тако и наше поштовати официре, и остале воинике у болши редь и начинь учинити, ерь не могу тако више воевати, што су до конца веће утруждени, да би имь се откудь коя плаћа и милость учинила. Такожде же воиставним пахорскомь (тежачком) службомь не служити, лађе не вући, ни форшпонть (безплатни подвоз) недавати, и отъ други контрибуциа слободни бити.

ї. Народь прости сиречь подаиници, есу вѣлми обтежени контрибуционми и осталими работами. Зато да би имь се кое облакшеніе учинило; форшпон, и ако би где цесарска армада, или кое регименте, или кои соблегати прѣко них проходећи и квар или трошакь учинили, да би им се отъ порције отбило.

аї. Немеше (племиће) гречанска закона, кои су се отъ цесара досле учинили, и у напредушта, кои се учине; да имаю у мажарскому кралѣвству, по вармеђа приемнѣни бити, и по градови и остали мѣста, и нѣмешку часть и место како и остали нѣмеши да имаю.

вї. Декретомь цесарскомь светлости ꙋ години 1694 намь издатои, и обештано, како се нами хоће дата Шлавоніа и Сирмиꙗ междꙋ Дравомь и Савомь до Хрватске краине, и полꙗ бачко и ћꙋлинско (бачку, чонградску, торонталску и бекешку жупанију) междꙋ Крижемь и Моришемь. Зато и садь просимо, да намь се то конвирмꙋе и изда, како се може народь нашь сьместити.

гї. Два консилиара (саветника) отъ нашега народа закона гречанскога, да би били при дворꙋ цесарскомꙋ, на канпеларіи ꙋгарскои. И тим консилиаром конакь и плаћа отъ цесарске стране да имь бꙋде, како и осталимь консилиаром, да могꙋ за народь провиђати при цесарскомꙋ славномꙋ дворꙋ, кое консилиаре избере општи саборь народа Србска.

дї. Каде гођe с Мажари мирь бꙋде се ꙋчинити, и нась тогда ꙋ мажарскои земли ꙋ мирꙋ ꙋчинити и ꙋместити, како годь немачки народь ꙋ мажарскои земли, ꙋ кої слобода остане црквомь и осталима слободами: тако и ми по нашемꙋ законꙋ гречанскомꙋ, црквомь и осталим слободами да останѣмо; и прьве наше прѣвелегие с овимь пꙋнкти конфирмовати.

еї. Више писати пꙋнкти ако би кои сꙋпротиван био, покорствено просимо цесарское вѣличанствіе, за опроштеніе. С коимь себе и народь наш Србски ꙋ привисочаишꙋю вашꙋ славꙋ и милость покорнеише прѣпорꙋчаемо.

Лето 1708 ꙋ Бꙋдимꙋ.

Стоꙗнь Радоиковићь биров и сви остали еппꙋти и васи народ србски грѣчанскога закона.

64.

Под овим бројем саопштавамо закључке првог народног сабора у Крушедолу год. 1708, који су удешени по предлогу будимском (види бр. 63) и које је у име народа поднео на одобрење митрополит Исаија ћесару Јосифу I.

Овај предлог гласи овако:

а) Како је ћесар Леополдо I још године 1694-е то мислио и хтео, да српском народу треба дати одвоито земљиште: а како је извршење тога у оном времену изостало, то треба да његово величаство сада изврши.

б) Свеколика имаовина његова (Дијаковићева) архијепископата или крушедолске митрополије, (од које треба да зависе сви садашњи и будући епископи и свеколики народ, што живи у царско-краљевској области, све дотле док победоносно оружије Јосифа I не освоји и поврати столицу пећских патријара), сва ова добра и свеколика имаовина његова и његових наследника да неокрњено припада архијепископату. Да се верозакон неоскврњено одржи под управом својих сопствених свећеника, као што је у римокатолика. Да се српски народ не приморава на светковање римокатоличких празника, јер двојне светковине, не рачунећи недељне дане, пошто би народу одвећ нашкодили, то их не би могао држати.

в) Ако би крушедолска митрополија у непријатељске руке допала, да је властан митрополит своју столицу преместити ма у коју варош, што припада Јосифу I, и од ове (нове) столице исто тако да зависе епископи.

г) Кад би, био митрополит, или ма који епископ, или неки свећеник сајединио се са римском црквом, (поунијатио се) да се такви, већ по самом учињеном делу, сматра, као да је лишен свога чина, и да се на његово место други избере.

д) Српски народни војни — официри и војници, после закљученог мира, да задрже свој чин, и да не до-

падну тежаштва, и да се о њихном издржавању наредба изда.

е) Српски народни племићи као и грађани, што живе по жупанијама и слободним варошима, да исто тако буду унапређени, као и Немци и Мађари; и у главним седницама жупанијскима и при мађистратима да приседавају и поред вероисповедне слободе, да у исто време доспеду до звања.

ж) Ако становници места (у угарском провинцијалу) уговоре са спахијом, да остану при уживању уговорених услова.

з) Да на угарском и хрватском сабору учествује и Српски народ, бар њихови црквени поглавари и бољари да се позову, и да им је тамо места и гласа, нарочито сада, кад већ једном хиљадама се настанио наш народ; — веле у просби, — покорно молимо: да ми као већ земаљски становници, на име, како воинставни тако црквени ред, према надлежности свога звања, на дијети ма које краљевине, добијемо место и столицу на вечита времена, како би пазили и очували наше повластице и наша права, о којима би говора било на истим местима. „(Ut nobis — sedes tum ecclesiatico, cum saeculari statui — — in quibuscunqne Regni Diaetis in perpetuum concedatur, ut eatenus Privilegiis et Juribus nostris ibidem obveniendis invigilare valeamus.“)

и) Да земаљски сабор изрекне слободу њихове вероисповести како у Угарској тако и у присајуженим областима, и да им је дозвољено, да међу собом свештенство и мирјани скупштине држе, кад би се год потреба показала.

ј) Да је српски народ слободан од давања десетка у смислу земаљских закона и њихових повластица.

к) Оне привилегије, које су у години 1690 Априла 6-ог и 21 Августа од дворске канцеларије, — 1690 год. Декембра 11-ог, и Августа 20-ог, и 1695 године Марта

4-ог од угарске дворске канцеларије — 1695 год. Септ. 10-ог од дворске камаре издате, да их прими земаљски сабор, и да их заведе у књиге са онима, кои би још добили, и да их узакони без икакве примедбе. „Privilegia nostra — — articulariter, una cum jam impetrandis, insimul, absque omni clausula recipiantur.'

65.

Мађистрат (градски) вароши Будима даје сведочбу будимским Србима, како су они од почетка Ракоцииног устанка више пута јуначки одбранили Будим од жестоких напада усташа мађарских.

Wür N. Bürgermeister, Richter undt Rath der königlichen Haubt- und Freystatt Offen, geben hiermit, wo dieses vorzuweisen von nöthen, jedermäniglich offen und kundt zu vernehmen, welcher gestalten die Vermög von Ihro Kayserl. und Königl. Mayestät Uns allergnádigst verlichenen Freyheitten, unter Unserer Jurisdiction stehende, und gehörig gesambte Reitzen in allhiesiger Retzen Stadt, oder sogenant Taban vor- und angebracht, mit Inständig gehörigen Bitt, wegen nicht allein su ihro Kayserl. Mayestät, biss hero jederzeit gelaisten threüen Diensten, und gegen uns schuldig ptaestirten gehorsamb, Ein authentisch Testimonium zu ertheilen.

Wann nun dergleich billige begehren nicht abzuschlagen, sondern zur Kuntschafft der Warheit Ihnen Reitzen Ein solches umb so viell billigen wollen, alss Sie sich hierzu absonderlich bey diesen rebellions traublen meritirter gemacht haben.

Zu dem Ende dan dass gesammte Räitzen sich bey der Unterschidtl. vorgefallenen kayserl. diensten gebrauchen laszen, Undt hierinfahls trey, fleissig, Undt Eyfrig beharrlich erzeiget, Wie mit weniger zur jüngsthin vorbey gegangener erwölluug der Richter, sowohl in genere als in Spetie Ihro Kayserl. Mayestät all ferners Unzer-

brechliche, und beständige Threyheit, dan uns Ebener mass all Schuldigen gehorsamb und fidelitet angelobt, dieses wirdt hiermit durch gegenwärtige litteras Testimoniales (Jedoch unss unseren Kayserl. und Königl. Privilegien ohne Schaden und Nachtheil) Unnter gemeiner Stadt Mitt(l)ern Insigl bekräfftiget.

Ofen den 8. May Anno 1708.

(L. S.) N. Bürgermeister und Stadt alda.

66.

Вукоман Лазаревић стари биров а познији изасланик будимских Срба у Бечу, иште упутства, и пита, да ли желе Будимци да остану под комором или да буду под мађистратом.

Васако добро здравие желимь отъ господа Бога даровати се вамь братиамь нашимь васагда на многа лета.

А по сихъ мои господари и братио мои даемь ви на знание овимъ нашимь писмомь, и казѹемь, како самь ви до саде послао ово шеста книга, а отъ вашега господьства и братолѹбиа нисамь примио ни два слова, а камо ли книгѹ.

И паки ето пишемь на знание, како смо предали ѹ цесарски дворь све мемориале и наше тѹжбе. И ево ви пишемь нови одговорь, што е нами особно за нашѹ самѹ варошь.

Саде сѹ намь тако оставили наше послове варошьке, да имате се разьговорити и договорити са опьштомь варошомь; или ћете бити са пѹрьгери заедно, или ћете бити подь Коморомь.

На то ми ответь пошлите и варошкимь печатомь потврьдите, што ће се дати ѹ Офькоморѹ (дворску камеру) отъ све вароши. Зашто е оставлень посао на вась, да ви изберете сами место себе, кое хоћете, зашто после веће неможе се ништа дрѹго просити ни творити.

Саде савь отговорь стои на вами; а и самь дао и меморијалъ у цесарски дворь, да ћемо бити са пургери; како имаю слободе Немци у граду и у горнои вароши, тако да и ми имамо у нашои вароши. Али самь и уписао у меморијалъ, да намь ни пурьгери право не чине. Веће самь просио отъ коморе, да би намь дали едань декреть нами, да нам чине и они право, а други да пошлу пурьгеромь, да намь не чине криво.

И писао самь, да смо ми сами о себи шанаць копали, и карауле градили, и троја врата на шанцу. И на свакои стражари стое по десеть люди и зими и лети; а каде је страшно, оньда се находимо и по сто люди на свакои стражари. А ми чуваюћи страже и врата на нашои вароши, а пурьгери узимлу сваки добитакь, што би падало у варошь отъ кола, отъ лађи и кантарь и шиникь (мера за жито). И тако самь метьнуо, да отсеца мажа 40 форинти дохотька; а шиникь 40 форинти. И то су намь узели бурьгери, те они узимлу, а ми даемо многе последнике на сваку службу; а они не даю ни десетька, веће себе доходакь сваки купу; илича нихна, ћуприја нихна. А ми никакьва дохотька не имамо у вароши, ни за два новьца, веће трудьба и служба.

А и ово самь метнуо, да намь досађую и нихни цехови за ради трьговине, кое смо на учили отъ свое младости; да намь недаду чоху на рифь продавати.

И ово самь уписао, како смо доста люди изгубили наши, поредь светлости цесарске, по том градомь, чуваюћи се и бранећи отъ непријатела.

Того ради, да би намь допустили светлость цесарьска таи мали доходакь и наша прошенија. И ако бисте иоште и ви кое прошение произьволили, можете метьнути с овимь речьма, заедно, што самь и уписао. А и ове речи и нисамь писао изь мое главе, веће вашимь опьштимь про-

шениамь и вашимь хотениемь. И таи мемориаль учините ђачьки (латински?) и попишите своа имена, и печать варошьки метьните, зашто ће се дати у офькомору, ради верованиа.

И на таи мемориаль, што ћете уписати и метьнути, а што ће на томе остати и потврдити се.

И да имате учинити едно умиленьно писмо, и послати господину Кварентию, и да му имате лепо захвалити на неговои великои лубави и на неговои служби правои и вернои, и да му имате обрећи у книги неговь дарь. Ако неможете послати, а ви му почьтено отпишите и обреците, како знате за наиболе, и како нећемо бити заборавни вашега господьства и на предушта лета.

И да зовнете и Крьштане, и то да имь скажете ове речи: што пишемо, да сте заедно са шьнима у единству. Не би зло било, да е и отъ ни едань овде, да виде и они, како ми за опьштину радимо, и што намь се даде, све ће намь бити опьштинско, како и до сада.

Зашто ли и староме (митрополиту Исаији) кое писмо не пошалете, ако не шилете онога кусура, каде човеку не посласте. И каде пошалете мемориаль на офькомору подь печатомь варошкимь, тако да имате и мени послати исте оне речи кое се пишу у ономе мемориалу, ако ће бити и срьпьски, али да е на нему печать варошки, како самь и пленипотеньциалимь отъ вароши, и есу исте ваше речи, што самь и писао у овоме мемориалу, и имена варошка, да су пописата у нему; у томе мемориалу упишите и мое име, ради верованиа, да намь се речиударе едьнаке, зашто знате тько су Немци.

И да знате моа мила братио, како самь овамо горе дошао, имамь велику бригу и старость и даномь и ноћомь мислити, а не има ме нитько разьговорити, веће Богъ, паки даде мили Богъ те дође брать Зака, те ме мало разь-

говори и овесели за свашто, а отъ васъ не имамъ никаква отговора от толико доба.

И да знате, мои мила братио, како и сами знате, ѕ Бечѕ тько неима новаца, на нега и негледаю. Веће ихъ оште са лепимъ речьма и ѕблажамъ лѕде, кои ме што послѕша. Дакле пошалите трошька, и ако сте кога и наредили, да доће овамо, и дотле немогѕ доћи, доке недођe писмо отъ васъ, и не бѕде конацъ овоме послѕ. Зашто како стигне отъ васъ то писмо, како пишемъ биће конацъ на скоро; зашто сви послови наши на томе стою, доке ви отпишете. И скоро што можете наибрьже оправите то писмо, да оста(в)ла свако наше хотение, како ми хоћемо, и ви за то провидите добро за свашто.

И поздравламъ свѕ братию и малѕ и големѕ, кои би за насъ ѕспитали. И спаси васъ преблаги Христосъ, ѕ самирению на многа лета, аминь.

Писато ѕ Бечѕ месеца маиа 16 данъ на 1708 лето.

И господинѕ Квареньтию каде пошлете книгѕ, башька мѕ опишите, и немоите негово име писати ѕ мемориалѕ, и свако мое писмо да имате оставити.

67.

Захарија Добрић заступник будимски у Бечу јавља својим властодавцима о избору новог народног капетана, који је за Будим одређен.

(У свези са списом под бр. 62 и 63.)

Васако добро здравие желимъ от господа Бога даровати се вамъ васегда на многа лета.

И по сихъ, брате лѕбими, аште желаете за насъ грешни разѕмети, хвалимо Бога, обретаемо се ва живихъ до воле божие; а за ино како е божие произволение, биће вола божиа. И по сихъ брате, аште хоштете разѕмети, кое е време овьде междѕ Немци ѕ Бечѕ, нима не ће бити нигда оскѕдно, како нама свагда.

Како се питате за ваше опьште послове, и оште све тако стои, каво е оставио господарь Вукомань, нису се погнули ништа, и оште подале; веће се Немци овьде грабе, кои би пређе могао достати Рациштоть (српску варош, Табан).

Како смо чули да е Перькажия (пређашньи народни капетан) у арешти, таки су почели други сулицитовати (тражити) негово место, да су коменда(н)ти у Рациштоту даномь, а ноћомь у граду.

Него ако нисте чули и разумели, овде ie достао декреть Хаокьмань (капетан) Тилмань, што бияше наипре барьяктарь, онаи дугачьки, што е рамао на едну ногу, што има жену булу.

Веће, братио, я самь християнинь, и што чуемь хоћу вась посетити писмомь, промотрите се лепо за свашто и разберите за вась, што знате да е наиболе. А я би вамь и више за свашто авизао (јавио), што чуемь овде у Бечу по двору господьственоме; али ние времена, боимь се, да не падне другоме човеку у руке писмо, коме я нисамь радь. А писао самь ви писмо едно и по господару Вукomану, не знамь, е ли ви дошло до руке.

И паки, ако ви е произволение и лубовь братинска, посетите ме малимь вашимь писмомь, а я ћу изь далека бити слуга братински и приатель брезьмитьни и брезь трошка, кои ће се познати посао на делу коначьноме.

Того ради просим те, господару бирове, учините ми лубовь, те ми позьдравите господина Ексарху Кир Ияниќия и остале опьште свештенике, и господаре кметове, и ешкуте изабране, и сву братию, кои би за нась ради чути добарь глась. И молимь вашу милость, да бисте били приятели нама в чему буднемо потребни; а и ми хоћемо послужити вашои милости, у чему узбудемо яки; и каде се састанемо, хоћемо захвалити на вашои лубови, а не како неверноме Томи. И сами читаите то писмо на духовно, а

хоћу ви на скоро и болша свака отписати. И поздравим Капетана Радону, и нека се чува прелаштани, писао би и нему, али бих на хитни, зашто незнамь, могу ли доћи ове книге до руке. Веће самь молио господара Марка бирова (сентандрејског), да би намь како книге горе оправио, и подьхватио се, да ће намь послати. Веће ако ви буде драго, што намь отписати, можете до нега оправити и подписати, да се нима прида.

Писато у Бечу, месеца Июниа 25 дань на 1708 лето. Остаемь на служби ѧ Захариа Добриќь, нашои браћи христианомь.

Надпис гласи: „Саи листь да се има дати брату нашему Стоянy (Радојковићу) бирову у долнои вароши будимскои ва частьне его руце под печатомь нерушимо у Табхани.

68.

Веле важно писмо Хаџи Захарија Добрића и капетана Манојла заступника будимских и пештанских Срба, у коме саветују своје властодавце, како да поступе при избору поглавара будимских народних војника.

Васако добро здравие желимь отъ господа Бога даровати се вамь братиамь нашимь на многа лета.

И по сих, да знате примисмо ваше рукописание, што сте намь писали Июниа 9 дань, и разумео самь за васехь.

Што ми пишете по заради свакога дугованиа ради, и ми овьде радимо и провиђамо заради свакога добра братиньска, и дань и ноћь мислимь, да би мили Богь дао, да бисмо могли доконати свако добро братолюбиа ради.

И паки што ми пишете по заради Шаики, што ви е говорио ђенераль, да имате дати луде. Добро се за то промислите и договорите, да не би горша ласть послеђьна, него прьва.

Іа самь овде чуо и разумео, да се изьвадио Комендань на Перькажино место, едань хаокьмань (капетан)

Тилмонь, што е био барьяктарь прьво, онаи дугачки хроми. Паке е ишао Хаитеру (ђенералу Хајстеру), те е пропуналовао (предлагао), да може онь бити надь рацови (Србима) обрьваида, и да ће саставити и онь Шаике по Дунаву.

Веће се добро за то промислите и договорите се на духовно, како не би речь изишла наполе. Зовните господара капетана Радону, и Живу, и остале ваиде, кои би били цело мудри и здрави, и изь Пеште ковача; те се лепо договорите, и последакь промислите, како е мучно скинути с врата такве господаре, кои се силомь намећу. Веће ако буде вола ваидами служити, и цесару буде потреба, хвала Богу, може се наћи и отъ нашега рода. И оште нисмо еднога сметьнули господара, а други хоће да кидише. Веће се немоите таки подати и припасти, доке ми не отпишете; те ако узьхоћею та браћа служити и бити на служби цесарскои; баремь нека буде кои брать християнинь. Те ми отпишите, и нека ударе печата николико она браћа, кои хоћею пристати на цесарску службу, и бити слуге цесарске до времена; а ми ћемо овьде разьпитати и провидети, како би могли наиболе учинити и за плаћу и за остало свако добро, што би могли учинити за наиболе да е нашои братии.

Веће ми отпишите на скоро свако ваше хотение, зашто има наши луди, кои могу бити и на службу, а други и на пурьгрьство. И немоите се за то закаснити на ово писмо. Веће ми искусно отпишите, и нека се господари ваиде тако на скоро не подаю, и на речь не стану, докле ми неотпишетс. Зашто е ласно примити господара на главу, али га е мучно скинути. Веће нека се добро промисла господари ваиде и господарь Радона. Паке нека овако упишу, ми се не отбиямо отъ службе цесарске, кои хоће юнаке; али ми можемо наћи и међу собомь такога

човека, (кои ће намь бити обрьваида, а ђенераль е живь и заповедникь), ми хоћемо и тако бити цесарꙋ верни и прави. А каде ми ви пошалете тако писмо; и ћꙋ овьде радити изьвадити декреть, да ходи плаћа отъ месеца до месеца.

За то находимо ми овьде, кои се находимо, да би боле било, да се дрꙋги међꙋ нась не меша.

Знате добро свиколици, што сте патили отъ дрꙋгога поглавара. И господарь Радона може премотрити и прохесапити, колико е пꙋта био ꙋ штꙋкьхаꙋзꙋ.

А наипосле како годе знате за наиболе, тако ꙋчините а немоите на мене имати злꙋ волꙋ, да бисте рекли, да ви нисамь дао на гласъ. Како знате за наиболе, тако ꙋчините; и мени отпишите на скоро.

А саде би могло бити, да нисмо свакоме магарци. Ако би било драго слꙋжити, можете рећи: можемо ми наћи помеђꙋ собомь поглавара и обрьваидꙋ; и ми ћемо и тако бити цесарꙋ верни и прави.

И спаси вась преблаги Христосъ. ꙋ самирению на многа лета. Аминь. Писато ꙋ Бечꙋ, месеца Июниꙗ 26 дань, на 1708 лето. Капетань Хаџи Манойло Николић. И ꙗ Захариꙗ Добрићь поздравламь опьштꙋ братию нашꙋ, и остаемъ на слꙋжбꙋ. И ꙗ самь ктео, да контрадикалꙋемь на овꙋ стварь, али незнамь, што е ваша вола. Или е боле, да ходи гласъ еднога Немъца, кои ние отъ нашега рода; или е боле, да е гласъ нашега народа срьпьскога. А и господинъ митрополитъ вели: каде хоћею слꙋжити, боле би било, да изберꙋ отъ себе еднога доброга човека и верна, да намь се зна слꙋжба и предь цесарскоме дворꙋ.

На полеђини стои од Добрићеве рꙋке: Ако ли бꙋде прошао господар Марько бировь сентьандреиски, а ви радите оправити по добрꙋ човекꙋ, кои би ишли доле; ако ли видите приликꙋ, те ꙋзходи пошта, а ви немоите по-

шилати на пошти; то вась врло молимо, учините ми лубавь, те по добру човеху оправите, ако нађете, а на пошти не шилите.

Саи листь, да се има дати нашему брату и господару Нешьку Капамачии ва частне его руце под печатомь нерушимо на прочитание саборно обштимь братиамь у Будиму у долнои вароши у Табахани.

69.

Народни капетан Радоња моли се поглавару и кнезу (бирову) будимском, да му опросте порцију, јер вели остарио сам у царевој служби, нити сам за ковача, нити за орача, а четири године болујем.

Господаремь господару и поглавару места сего избраному и уреченому Кнезу многа лета, и почтенимь Ешкутомь, и частнимь кметовом и старимь и младимь, васему обштому и целому православному Турвину.

Сие молбено и милостивно наше писанце са смереніемь посиламо место нашега образа вашему частному образу, и вашему почтеному господству не от кое велике церемуние, веће како сами знате за ове ребелие, како се згодило васему нашему народу, а не самому мене. Али по мене би наитеже, за што ме притекоше господа немачка, а друго нашъ свето почивши Патриархъ Арсеніе, а треће и себе ради и наше вароши ради и све обште наше братие, тако смо послужили, колико е годе могло више и боле, ради своє цркве и наше братие, до капле наше крви излиати, по заповеди нашега свето почившаго Патріарха, и по негову писму, што намь є био дао свое рукописание до овога последка, да будемь и и моя кућа мирна и опроштена от свакога данка.

И ми се на то поуздавши, а друго ради братие, еда би намь био свитао образь и нами и нашимь старимь, кои су насъ над собомь поставили.

И валимо Бога, нисмо учинили ни до саде, ни дао Богъ отселе невере ни едне, ни у нашои вароши, ни у другои, ни себи, ни нашим старим. Али смо сами себе малу хасну учинили; едно, упарложи виноград̓е, доке бих на тои служби, а друго, о̓ другомь ни о чемъ неради; а саде едно осиромашили, а друго болесникъ у кући четири годе дана, ни смрти ни живота; а треће, кое остарио, кое осакатио, нити самь за ковача ни за орача, нити самь знамь, како да се живимь за кои данъ.

Зато вась молимь господару бирове и нашу братию почтену, ешкуте и кметове, обште све васъ молимо з божіе стране позаради порціе; што имамь ово колибе над собомь, раскида вода сваке године; и неки двадесеть, каде тридесеть оваца, тимъ се смочимь и живимь, а другога ћара не имамь у овои вароши.

Зато вась молимо поклоните сами, а варош се неће толико с отимь помоћи, нити без отога укинути; а што имамо виноградца, што остала браћа даю, и ми смо каиль дати на то.

Зато вась молимо, ние ни у тому много што остае отрагу, али е нашему сиромаштву доста у ово време, а друго ми е почтене веће от наше братие, кои нась почитуе.

Капетань Радона вашь наіманши слуга остаемо вазда на братскои служби.

70.

Стојан Радојковић биров будимски са ешкути и својим кметовима пише капетану Гаврилу у Вуковар, и моли га, да испита Милоша Хајдука и друге одсељенике будимске, који се у Вуковару настанише (види бр. 71, 74, 80), о злоупотребама познатог силеџије капетана Перказије.

Служб и лепое поздравление от нас доле именоватих господину и брату капетану Гаврилу.

И ако се питате за нас, Богꙋ миломе хвала, здраво смо. А за остало и сами сте разꙋмили, како се живимо, и не знамо што ће нашемꙋ народꙋ Богъ дати до послетка своє поглаваре тако оправлаюћи.

И паки господарꙋ Гаврило и остала братио, кои се тамо ꙋдесите, разꙋмите, што вамъ пишемо поради онизихъ книга, што смо вамъ и пријђе писали, да намъ пропитате нашꙋ браћꙋ, кои сꙋ одовꙋде тамо отселили, коме е што ꙋчинио Чорбаціа (Перказија), и коме е што ꙋзео.

И чꙋли смо, да сте били списали и послали по Тодору. Паки е онъ погинꙋо от Кꙋрꙋца*, и книге се стопиле, Кꙋрꙋци отнили на фишеке.

Него се молимо вашемꙋ господству Бога и своє дꙋше ради вијђите, те опеть отпишите, и лꙋде све пропитаите и на скоро ꙋчините, еда би отъ Шаике неостало, зашто нами е саде потриба, хоће доћи комесіа велика из Беча, да вијђꙋ по мејђꙋ нами теготꙋ нашꙋ. Ради тога на скоро потрибꙋе, еда би Богъ дао, да се врагꙋ своемꙋ осветимо, зашто нами е велико стао ногомъ за вратъ био. Али еда Богъ милостиви пода, те га скинемо с врата. Како чꙋемо, а нисꙋ теке наше саме тꙋжбе, него и одъ дрꙋги странах има. А чꙋли сте и чꙋћете и сами, и Милоша призовите, нека слободно каже, каде сꙋ говеда и свине ꙋтеривали ꙋ шанацъ, ꙋ кое ли доба ноћи, и с киме е ишао, зашто сꙋ и остали казали, и Михатъ, и остали.

Али нека и онъ посведочи и каже, зашто онъ боле зна, како е било, и како сꙋ ричь давали Чорбацији. Све нека спише, све молимо га з божие стране, зашто намъ то наивише потрибꙋе.

И нека пише, или имъ е цидꙋле давао; каде сꙋ ишли кꙋде, или е теке речь нима дао, нека кажꙋ, са чиомъ е ричию иша столе, и тко е врата отварао ꙋ ноћи на шанцꙋ.

* Курици = Cruciati = Крсташи, тако се зваху Ракоцини усташи.

И нека пише, како е и ћурчиа био у едан путь и ключь донио, те врата отворио у —11— сахата ноћи.

Слободно нека каже, кои е годи био, те пашти, нек све спише. И остали, кои су ту, нека спишу свое тужбе, што на кога имаю тужити.

То вась врьло молимо, да намь велику лубавь учините и то писмо пошлете сотоме шаикомь.

И поздравите намь нашега частнога оца протопопа Иована и господара Шербана, и остале свештенике и братию.

И спаси вась Христось на многа лета, у самирению аминь.

Июліа —28— дань 1708 лето.

У Будимской долнои рациaноской вароши. — Стоянь Радоиковићь бировь са ешкути и кметови своими.

71.

Ћесар Јосиф I својим указом од 9 Августа 1708 године одређује мешовиту комисију (од војника и племића, јамачко жупанијских чиновника) од ниже именоватих лица, којима налаже, да најстрожије испитају тужбе будимских Срба противу некога бившег народног капетана Перказија.

(Овај акт стоји у свези са актом под бр. 28 70, 74, 80).

Nos Josephus Dei Gratia electus Romanorum Imperator semper augustus et c. t.

Honorabiles et egregii, nec non prudentes ac circumspecti, Fideles nobis dilecti.

Quandoquidem benigne ordinaverimus, ut ad disquirenda gravamina et querelas a Rascianis Budensibus, contra quendam Capitaneum Pergassi mota, et suscitatas, certa commissionalis Inquisitio, medio certarum tam ex parte Militari, quam vero Nobilitari, ac civili fide dignatarum, minusque interessatarnm Personarum quanto citius instituatur, et peragatur.

Ad eademque Commissionem, Colonellum Littman pro Praeside, pro Assessoribus vero ex parte militari supre-

mum vigiliarum Praefectum Regiminis Salmensis; ex parte autem Nobilitari et Civili vos ad rite firmandos hos Actus Inquisitionales denominaverimus, huicque Congressui pro Auditore seu Actuario. Regiminis, Montecuculiani quondam Auditorem Himmelgeist adjunxerimus.

Ideo vobis harum serie firmiter comittimus et mandamus, quatenus acceptis iisdem, habita inter se se mutua cointelligentia, dum et quando superinde per antelatum praesidem requisiti fueritis, apud mentionatam Inquisitionem statuto tempore et horis comparere, materijsque proponendis et disquirendis pro eruenda veritate sedulam operam adhibere noveritis ac debeatis. Vobis in reliquo gratiam Nostram Caesareo-Regiam benigne propensi manemus.

Datum in Civitate nostra Vienna Austriae, die nona Mensis Augusti, Anno Domini 1708.

(L. S.) Josephus m. p.

72.

Угарска дворска канцеларија јавља дворској војеној канцеларији жељу будимских Срба, да буду под маћистратом а не под ђенералом и комором.

(У свези с бр. 74, и 76).

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Excelso Consilio Aulae-Bellico hisce perquam officiose significamus.

Praesentibus sub A. (види пуномоћије под бр. 54) inclusum Judicis et Juratorum, totiusque Communitatis Rascianorum Budensium, in inferiori Civitate, vulgo Taban nuncupata, degentium demissum Memoriale, per Nicolaum Emanuel Plaenipotentiarium Eorundem, penes sufficientes Literas Plaenipotentiales, coram hacce Cancellaria Regio-Hungarica pariter Aulica productas, praesentatum uberius exhibere, quali nam de causa et ratione ijdem supplicantes Rasciani; non obstante priori

Memoriali hicce sub B. (види бр. 51) annexo, ac ex post per subsequentem contradictionem ex rationibus ibidem fusius declaratis annullato et revocato, a nullo alio, nisi solo praefatae Civitatis Budensis Magistratu, uti reliqui Cives Budenses dependentiam habere cuperent, id ipsumque Domino Commendanti Budensi, per expeditionem istius Excelsi Consilii Aulae Bellici decretaliter intimari facere, demisse efflagitarent.

Cum autem universi Cives et Inhabitatores Budenses, notanter vero Rasciani, tam de lege Regni, quam etiam virtute Privilegiorum Caesareo-Regiorum antelatae Civitati Budensi clementer elargitorum ac confirmatorum, Jurisdictioni Magistratus Civilis subjacere et ignoscerent, memoratique Rasciani in id sponte consentirent.

Hinc praesentem eorundem Rascianorum humillimam Instantiam compluriter titulato Consilio Aulae-Bellico perquam officiose Communicari, Simulque in eo recommendari, quatenus idem Excelsum Consilium Aulae-Bellicum, justo petito Saepefatorum Supplicantium deferendo, neccessarios eatenus Ordines, ad suprafatum Dominum Commendantem emanari facere hanc gratiam velit. Cui ad exhibenda reciproca grati Officii Studia, Cancellaria haec Regia manet prompta et parata.

Ex Consilio Cancellariae Regio-Hungaricae Aulicae.
Viennae 10 Septembris. Anno 1708.

73.

Совроније Подгоричанин владика Славонијски пише из Беча Будимцима о стању ствари по саирти митрополита Исаије Дијаковића и иште новаца у помоћ ради општенародних пос ова и народног сабора, на коме би се изабрао нови црквени поглавар.

Софроніе Подгоричанин, Божіею милостію Еписвапъ славониски, и прочее.

Смереніе наше пишеть, вь богоспасаемую варошь будимску и пештанску, благословѣнимь свештеникомь, осталимь православніимь и христолюбивимь христіанномь, благовѣрному тисуштнику, и благороднимь капетаномь, бировомь и ешкутомь, болтремь и старешинамь, трговцемь и занатлиямь, всемь воинставнимь, мирь и радость от господа Бога вамь просимо.

А по сихь извесно творимо поради нашихь обштенародніи пословь, оставши сада по прѣставлѣнію частно почившаго Митрополита, и ми зде случивши се, трудили смо се и радили, колико веће могли, да би потребнимь нашимь пословомь кое годи саврьшеніе било, и мало што да е оправлѣнно, и што с толиким трудомь и потрошкомь, вазрадуюћи намь. Паки како бисмо сабраніе имѣли и за поглавара црковнога провидели, безь шта прьво бити нѣможемо.

Але такову вешту са великимь подвигомь и слогом, и потрошеніемь потребуе чинити. Новце ни от едне стране нѣима, што мало находило се, едно и друго, Прѣставльши (митрополит) то свехь по капіа еште за живота раздао, и то се не зна. Но како се е прѣставио митрополит, тако су му и дари умрьли.

Но сваки из нова гледа, како и пocлове из нова држе, да се о нихма ради.

Сего ради обштинству вашему сіе належаніе вазвештуемо, ако мислите о кому напредку обштенародному, и о своему православію, и мирномь пребиванью, да бисте о тому единнодушно вазрадели са слогомь, и от ваше стране да се прѣправите с трошкомь, на врѣме оно, когда би Богь изволио, да буде сабраніе и нарѣжденіе поглавара.

И когда би на сабраніе вась позвали, кога наредите и пошлѣте, нека обштенародному из нова потрошенію, зашто прошедшаго лѣта лакьше есть било, находило се по-

дꙋшина светопочившаго патриіарха, и со тимь се радило. А сада толико дꙋга есть ꙋчинѣно за живота митрополитова, свехь народних пословь ради. За то потребꙋе народь и дꙋгь платити, досле кои е ꙋчинѣнь.

Паки и новомꙋ потрошкꙋ, да се скрьбе, за што сада е от наивеће потреби, потребно за времена чинити, и о послови народни радити.

Знамо, да ви е доста мꙋке и трꙋда ва тесноте тои, обаче нꙋждно врѣме слꙋчи се, да иначие бити нѣможе. И долѣ, народ есть по три по четири крат досле ꙋ општинство помагао; а ви нисте ни оно, што сте еште светопочившем патриархꙋ потребовало издати, да сте дали, но кꙋсꙋрь е на вами двеста форинти.

Сего ради тамо когда пріиде и капетань кирь Маноило (Николић), хоће ви и от ꙋсть оздешних вазвестити.

Паки што бисте изнова трошка дали ради црковнога поглавара, то потребꙋе от црковни новаца да изађе, колико више можете ꙋчинити.

Паки ради ваших пословь, добро се є подвизао кирь Маноило, и колико е могло болше. За сада то е отправлѣно.

Ми паки радимо, да би нась скоро доле отпꙋстили, и да бисмо за врѣмена могли сабраніе ꙋчинити, зашто нам се о овомꙋ наипаче ни едномꙋ непотребꙋе облените, но прьво налѣжателнꙋ вешть единодꙋшно божиомь помоштию да порадимо сатворити.

Прочее мирь и милость божіа да предбꙋдеть сь васеми вами вь сегда, аминь.

Месеца Септемвра 18 дань, ꙋ Бечꙋ, 1708.

Благоговѣинним свештеникомь, и осталимь христолюбивимь христіанномь прѣбиваюштимь ва бꙋдимской и пештанской вароши. Ꙋ Бꙋдимꙋ.

74.

Совроние Подгоричанин владика славонијски пише и јавља Будимцима, да им капетан Хаџи Манојло носи ћесарске декрете, по којима су постали пургери, и равноправни са осталим грађанима, и да више немају шта давати будимском градском војном команданту. (У свези са бр. 67, 68, 71 и 72).

Софроніе Подгоричанин божіею Милостію Епискѹпъ Славонски, и прочее.

Смереніе наше пишеть ѹ варошь бѹдимскѹ, бировѹ кирь Стоянѹ, са осталимь Епкѹтима и варошаном, миръ и благословеніе господне бѹди сь вами.

А по сих вѣсто вамъ бѹди, како тамо поиде посланикь вашь Кирь Маноило Капитань, бѹдет ви васах по редѹ о здешних вазвестити.

Паки добре и подвизао се есть о свемѹ вашем прошенію.

Паче же вашего самога дела ради, све по хотенію вашемѹ есть доконао, и два декрета извадио, едно, да сте с пѹргери равно, и сами да сте пѹргери. Дрѹги, да нисте под генералом, нити, да ви ѹ чем досађѹе или заповеда.

И на то, што е потрошио, кое такшомь, кое инимь трошкомь, како ви и квитанцие бѹде ѹказати; а и господинѹ Кварієнтѹ двеста форинти. То све бивши ваших самих пословъ ради варошки, кроме плаће посланика вашего, кое потребѹе обштински да мѹ платите. А тѹ бивши и от осталих стран люди околни, за то ѹ вашь такови особни трошакь остале пребивателѣ, да не имате стављати (толико, већь ако би кои хотео пѹргеромь бити), такови ѹ вашь трошакъ вали да пристанеть.

А ето, кое писаніе пишемо обштинско, за опште потрошеніе, ѹ томѹ сваки и сви обште и единодѹшно потребѹ же да присталци бѹдете.

Паче же, како сами междꙋ собою имате мꙋдрих люди, право и тихо, бесь бꙋне, и за вашь саме, а и за општи можете видети потрошакъ.

Паки ви, кои сте како пꙋргери, и ꙋ пꙋргерскомꙋ редꙋ мислите бити, врьло потребꙋе, единомисално да се држите сꙋпроти вашего того бантователꙗ (гонитеља) Перказіи, како сꙋ се и овамо многи поред вась заклѣли, тако и ви тамо междꙋ собою, нѣмоите, да едань мислите себи о злꙋ, а дрꙋги о добрꙋ; но свих своемꙋ обштемꙋ добрꙋ да бꙋдете единъ с дрꙋгим вѣрни. Зашто ако се стиже Перказина кривица на вась, тако не бисте могли ни лѣто едино остати.

За то, нека бꙋде проклѣть и трьклеть сваки они, кои би годи, што особно или таино крио и чинио сꙋпроти прьвога вашего согласꙗ, како сте по вашем посланикꙋ и дворꙋ цесарскому приложили, ради тога Перказие.

Ꙋ том добре и вѣрно слогом да прѣбꙋдете, хоће вась Богь и слободити и ꙋ мирꙋ остати. Тако да ви е вѣдомо.

Прочее мир и милость божіа бꙋди съ вами, аминь.

Софроніе Подгоричанин Епископь Славониски.

Ꙋ Бечꙋ 8ог Септем. 14 дань. 1708.

75.

Christof. Ignatius N. D. de Guarient, et Rall, или као што га Срби у разним писмама називају Кваријент, председник дворске војне канцеларије, онај исти, који бејаше царски комесар на првим српским народним саборима у манастиру Крушедолу; пише Будимском таначу, да ће својски подпомоћи како њихове тако и опште народне захтеве.

Ово је својеручан одговор истога Кваријента на писмо будимског танача од 2 Јула 1708 године.

Egregij Prudentes, et Circumspecti Domini, Amici observandissimi.

Salutem, et Servitia mea. Ex litteris mihi sub dato 2 Julij transcriptis, intellexi, qualiter Negotiorum Suorum hic habentium promotionem uberius recommendaverint. Et siquidem industria mea, qua praetitulatis Dominationibus Vestris servire desidero, Eorundem hic existenti Deputato, Domino Capitaneo Emanuel iam nota est, ideo me etiam ad Eiusdem uberiorem relationem refero, et in reliquo permaneo Earundem Dominationum Vestrarum ad servitia paratissimus Christophorus Ignatius N. D. de Guarient et Raal.

Viennae 30. Augusti 1708.

76.

„1708 лето месеца Априлиа 23 дан, што почесмо трошити на варошкꙋ странꙋ, господинꙋ ђенералꙋ и осталоизи господи пешкеш бирови дали нови:

Прьве за општꙋ атиштацию бꙋргимаисторꙋ Андриа дао —57— дꙋката, и ђенералꙋ за пасошь —85— дꙋката, паки вице-ишпанꙋ (поджꙋпанꙋ) за атиштацию —77— дꙋката.

Ненадь дао и ꙋганце ђенералꙋ и осталои господи“ — — — — — — — — — — — — Из овога се види како су та господа глобили јадне Будимце, ми мо свију заштитних књига цесаревих? —

77.

На молбу хришћанских и кршћанских бирова и кметова због приреза за Угарски сабор у Пожуну, и због ливаде, винограда и ораће земље одговара будимски градски општи маѓистрат као што се види из овога извода.

Demnach bey Unss Bürgermeister und Rath dieser königlichen Haubt- und freyen Statt Ofen, der katholische und altgläubige Räytzen-Richter und Geschwohner auss dem Taban vulgo Reytzen-Statt alda

erschienen, und das mehreres gebührend vorgebracht, welcher gestalten dieselbe bey diesen so lange Jahr dauernden harten und mittellosen Kriegszeiten sich vor Unhräftig befinden theten, mit einer zu dem Landtag vor seithen dieser Statt Ofen abzuschicken beordnete Ablegaten, und anderen allgemeinen angelegenheiten benöthigten beyhülff zu succurriren, beynebens das Anlanges gethaen, dass auch Sie des Genusses deren Stadt-Privilegien, und deren Grundstükhen, Vieh, Trib, Wiesen, Weingarthen und Aecker gaudiren mögte.

Als haben Wir auf sothanes Anlangen Ihren Richtern und Geschworenen hiermit zum Bescheyd ertheilen wollen, dass, quo ad primum; die Unumbgängliche Noth es erfordere, damit zu erhaltung Unserer und gesambter Reytzen-Statt bestendige threue gegen Ihro Kayserliche und Königliche Mayestát auch zu unterthenigst Gehorsahm des Kayserl. und Königl. zu dem Landtag beschehene Citation, de proportione auch die Raytzen-Statt, zu Vermeidung der grossen in denen Landsrecht und Gesätzen sonst vorgesehenen Straff. concurriren müsse. Zu dem Ende dann propter Consuetudinis Jurisque Nostri Observationem herr Andreas Wiser des Inneren Raths mit Zueziehung herrn Frantz Kokals und Herr Bernhad Kasaneg sich zur denen Raytzen-Richter und Geschworenen in der Raytzenstatt Morgen, alss den 4ten dieses, sich zu Verfügen deputiret worden, damit selbige der Anlags-Repartition beywohnen, und darbey die gleicheit in erkandens der liebe Gerechtigkeit können beobachten helfen.

Ad secundum. Weilen wir erst den 22 Septembris 1705, mit grossen Unkosten von Ihro Majestät die Privilegia zu gemeiner Statt überkhomene und bisshero dieselbe wegen denen Anhaltenden schweren Kriegs-Traüblen mithin gesperrten Pass und abgeschrittenen gemeinen

handl und Wandel, der Weg zu einer besseren Nützniessung zimblich praecludirt, Anietzo aber nach dem, mit viellen Seuffzen hoffenen lieben Frieden, und mit Göttlich Beystand glückselig (због Ракоцини̃х војника и због куге без закључка растурен сабор) volbrachten Landtag eine wieder bessere und glückseligere Zeit auguriren; alь werden auch Wir nicht ermangeln, die Raytzenstatt (wan selbige mit ihrem an Uns in civilibus verbundenen Gehorsam continuiren wird) in Jenem, was so wohl vor diesem Ihro Kays. und Königl. Mayestát Uns allergnädigst anbefohlen, und in das künftige noch allergnädigst anbefohlen wurde, bestendigst zu manuteniren." — — — — — — — — — — — — —

После свију ових китњастих фраза на крају вели мађистрат:

„Wir finden keine Ursach zu seyen, dass derentwegen ein Frag und Anthworth dermahlen gemacht werde.

Ofen den 3. Februârii 1708.

N. Bürgermeister und Statt-alda.

78.

У парници Будимаца са познатим зликовцем капетаном Перкасијом, сведоци пред комисијом ову заклетву полагали.

Въ име оца и сина и светога Дѹха.

Заклинѧю се ѩ, (име рекъ) Богомъ оцем прѣвечним и нерожденнимъ, и не исхооднимъ, и тогожде прежде вѣкъ рожденимъ, и сьпрестолнимъ и превѣчним Богомъ, Синомъ, и тоежде власти божаства едино соѹштимъ и прьсно соуштнимъ и животворештимъ Богомъ Дѹхом истинномѹ Богѹ въ троици светои славимомѹ и покланѩемомѹ, отъ ва сеи видимои и невидимои твари.

И тако ми прѣсветіе прѣблагословеннеи дѣви Богородици Маріе матере по пльпа господа нашего Іисѹса Христа, и тако ми частнога и животворештога Крста го-

сподна, и тако ми светаго Ѥвангеліа, и въ немъ частнеиших словъ изшадших из прѣчистих оусть господа Бога и спаса нашего Ісѹса Христа, и тако ми въсех светих божиих оугодникь, како се обештаваю, да неђѹ ни више ни манѥ казати ова истина дела, него по правди божиеи, и по моеи дѹши, колико сѹ ѹчинѥнна и сътворена прѣд очима моима то по правди кажемъ: дигнѹвши дѣсние мое рѹке три прьста, вь образь светіе троице сице заклинѭю се.

79.

Кваријент председник дворске војене канцеларије пише Будимцима, да ће им на услузи бити у опште народним пословима.

Egregij, Prudentes et Circumspecti Domini Amici observandissimi.

Salutem et servitia mea. Ad literas praetitulatorum Dominationum Vestrarum sub dato 2 Julii adhuc exaratas iam pridem respondissem, nisi semper descensum ab hinc Domini Capitanei Emanuelis expectassem. Et quia idem sine dubio feliciter id appulit, non etiam ambigo, quin industriam meam, qua tum Inclytae Nationi, tum titulatis Dominationibus Vestris servire desidero, ijsdem uberius demonstraturus fuerit. Ad cujus etiam limpidiorem relationem me refero, et in reliquo permaneo Earundem Dominationum Vestrarum, Viennae die 17 Octobris 1708, Ad servitia paratus Christophorus Ignatius N. D. de Guarient et Raal.

80.

Капетан Хаџи Манојло Николић посланик будимски пише Таначу о њиховим и општенародним пословима, и јавља за лица, која суодређена у комисију противу Перказије. (Види бр. 23, 70. 71, 74).

Васако добро здравие желимь отъ господа Бога даровати се нашимь братиѥмь на многа лета.

И по сих, аште хоштете за нась разумети, хвала миломе Бога еште смо ва живих; а за оно, како е божие произволение.

И примих ваше частно рукописание, што сте ми послали по господару Бюки, и разумех за васех. Што сте ми писали за сваке послове, и я iесамь настоитель по васакь дань и часъ, да би могло бити, што наибрьже. Али неможемо ништа на скоро учинити, доке не буде време и часъ какови може казати и из уста господарь Бюка. А и онь се трудио са мномь три четири дни, и видио е, кака ходе послови сваки. Али уздамо се у Бога, неће намъ и мало време проћи, и оште хоће намь бити резолуциа на скоро.

И уздамь се у Бога сваки наша прошениа хоће намь се подати. Него толико вамь даемь на знание, по заради тога Чорьбачие*, светлости цесарьски дворь отредио ie iедногa аудитора, кои хоће тамо доћи, да учине комесию сиречь судь и правицу. И отредили су на таи судь, да провиђаю: два официiала отъ воиничьке стране, поредн тога аудитора, кои ће тамо доћи, и оште што е у граду, о одь вармеђе вицеишпань и Хусарь Iаношь, а отъ пештанскога турвина Лианьдерь и Шамуиль Диiакь.

А у томе суду нити ће се мешати ђенераль нити аудиторь, нити обрьштъ бокьмаисторь.

Него саде добро провиђаите и договораите се са господиномь пурьгимаисторомь и са свимь таначемь, да би сте неостали повиньни и подь великимь трошькомь и срамотомь. Зашто и оште не знамо, какавь ће бити конацъ, него хешькиле провиђаите, и будите сви опьште едино душно и едино мисльно, и живи.

Истиномь кажемь, да самь знао, да ће оволико дуговане бити и на оволико се потегнути, не би примио на сваки дань ни по десеть дуката, толику старость и бригу.

* Капетан Перказије.

Али не могѕ да ѕчинимь на дрѕго, каде ме призваше овде ѕ Бечѕ шиндикѕсь и пештански Нотарощ, и показаше ми ваше пѕнтове (пунктове = услове) и печать варошьки, што сте послали, паки ми рекоше, вал[a] ти за тимь бити, каде си варошки пленипотенци[a]лишь.

И [a] самь на то пристао, видевши, да неможе бити на дрѕго. Ако не би коньпариловао (престао, дошао на време,) пала би варошь ѕ великѕ штетѕ и а зло.

И да знате и оште самь нашао овьде ѕ Бечѕ, ови знадѕ и оште негови (перкасини) зала казати, и хоћемо и заклети овьде предь Аѕдититоромь, и послаћемо ви парию, што сѕ и они сведочили негово зло, него се ви [a]ко дрьжите и едино. А и оваи аѕдиторь одавьде неће поћи, докемѕ се неда трошакь, а знате и сами ѕ мене за саде не има ни мене за трошакь. Али ћѕ молити господина митрополита, да ми посѕди, доке ви пошалете. И немоите се шалити, ови послови немогѕ бити безь трошька. А за дрѕгс за саде ви немогѕ више боле писати, него ће ви казати и господарь Ђѕка и из ѕста сваке послове.

И поздравите намь господара Марька бирова Сентьандреиского, и остале кметове и христи[a]не, и што сѕ ми говорили, нисѕ ми ништа отписали, и поздравите нашѕ братию Пештане и свештенике, кои би годе за нась ѕсьпитали. И спаси вась преблаги Христось, ѕ самирению на многа лета писато.

У Бечѕ, 1708. Іѕліа 20.

Хаџи Маноило Николићь капетань.

81.

Петар хаџи Николић брат обрштера Миросава и Саве пише из Варада (великог Варада) 5 Марта 1708 године и моли будимсћи танач, да му наплате неки дуг.

82.

У једном акту, међу осталом службом, коју су чинили цесарској војсци, спомињу Будимци, да су радили на Биограду.

83.

Под овим бројем налази се читуља Радивоја Хаџи Продана из Београда од године 1709.

84.

Записник будимског српског танача од 3 Фебр. 1709 год. у коме је говор о неком Агамиру Персијанцу, и Перкасиним иступима.

1. 1709 лето месеца Февруара —3— дань приђе Марьтинь Агамирь Перьсиянь, и каза, да е отишао из Варадина у Биоградь у попа Ерменьскога куђу и потужи се. И тада ю чула Хаима кадунина ћи, а Серђесова жена; и пита попа Ерьменьскога, што ћу, хоће да ме потурче. И тада и рекао попь Ерьменьски, и тебе саврити не могу, зашто е ово турска земла, ако се чуе, хоће мене сажедећи на ватри. Паки рекао попъ Еви, зашто си синко дошла у ову турску землу, каде ни си каиль туркина бити. И тада и рекла Ева, како нећу доћи, каде ми Чорбачиа (Перкази) крьсти дите, теми би кумъ. Паки и посли са мномь спава, и остави ме трудну на силу, и посли ме био и у' ариште два пута метао, да бижимь у Турке, те самь лежао месець дана од боя, и мужа ми Чорбаџиа затьворао Серђћеса, и отирао из Табахане. И паки се е крила и Ева у Биограду по Ерьменьски куђа —3— месеца, да би се курталисала и она и дите, теке да е непотурче, али неможе вити, зашто е Чорбаџина зьла побигла.

2. Паки каза Мартинь Ага бегь Ерменлиа, каде самь био о Биограду, чуо самь од многи Турака, више одь

—30— тѕрака, кои вели, да мѕ е Чорьбациа ѕставио саньдѕкь, кое сѕ чиме, кои вели остало ми е —200— фор. кои вели остало ми е —100— фор. кои вели остало ми е толико мое добро, кои колико каже, зашто нась е Чорьбациа оправио ѕ Тѕрке, а наше добро ѕставио. Зашто ѕзе новце и нас оправи ѕ Тѕрке.

3. Паки каза Мартинь Агамирь, да е беседио ѕ Биоградѕ са Иѕсѕфомъ терчоманомъ пашиним и тако мѕ е говорио, и Ѵсѕфъ, дао самь чорбации, ѕзео ми е —200— дѕката. Паки ми е ѕзео едань шишь сребромь окован, и паки —2— табаньчели пѕшке, што се носе ѕ силаю (за појасом) и сребромъ извезене, кое валаю 50 или 60 фор. Када ми то ѕзе, онда ме ѕ Тѕрке оправи, амо е добро. И паки ми ѕзе едань сахатъ, кои слѕжи мисец, зна и сахате, кои вала много новаца.

4. Каза Марьтинь Агамирь, да сѕ ѕзели лађѕ за 50 фор. нас —8— лѕди, кое Арнаѕти, кое Ермение, кое Грци. И каде сѕ ктили да идѕ доле ѕ донѕ землѕ, пошли сѕ чорбациі, и поискали пасошь од нега. И чорбациа нима дао пасошь, и ѕзео имь за пасошь —17— фор. И они пошли са неговимь пасошемь, пошли и дошли на Фѕдваръ (Földvár) и оньде нашли и чорьбацию на Фѕдварѕ, зашто е пре нихь отишао био са шаиками. Паки е видио Арнаѕте, гди идѕ Дѕнавомь на лађи, и призвао Арнаѕте, ходите ѕ краи. И дошли сѕ ѕ краи, и питао и чорбациа, камо вамь пасѕш? И Арнаѕти изнили пасошь, онаи исти пасошь, кои сѕ од Перьгацие ѕзели. Паки каде ѕзе чорбациа пасошь и погледа, паки рече: ја томе пасошѕ невирѕемь, ви сте пасие вире, Арнаѕти и Ермени, без вире и безь закона. Паки ѕзео 14 фор. И ниесѕ смили дрѕги Арнаѕти изићи придь чорбацию, него Мартин Агамирь."

Овај документат изнели су Будимци пред комисију, која је судила томь често споменутом Перказији званом чорбацији.

85.

Писмо председника дворског војеног суда Каријана будимском таначу у народном послу.

Egregij, Prudentes — — — — — — —

Salutem et Servitia mea. Ex litteris Dominationum Vestrarum ad me exaratis intellexi uberius, qualemnam in proponendis coram Commissione Inquisitoria gravaminibus contra Pergassium sortiantur Successum, et optarem ipsemet, ut quanto citius effectui, et fini favorabili mancijparentur, non dubitans communitatem quaerulantem contra Pergassi triumphaturam fore, consequenter etiam in expensis hoc fine causandis Eundem convictum iri. In reliquo dispositionem ratione Securo cambio intremittendorum mihi ducentorum florenorum Domino Capitaneo Emanueli mutuo datorum fiendam exspectabo, et quidquid in augmentum Communitatis, occurrente quacunqe occasione, grati exhibere potero, ad id omne effectuandum maneo.

Praetitulatarum Dominotionum Vestrarum ad servitia Paratissimus Christ. Ignat. N. D. de Guarient et Rall.

Viennae 3 Febr. 1709.

86.

Писмо пуковника Јована Димитријевића од 1-вог Марта 1709 из Острогона српском таначу. У овоме писму опомиње пуковник будимски танач, да немају право узимати данка од оних будимских Срба, који су у војничкој служби, као што вели тако прописују цесарски расписи и декрети. Ово је писмо написао на немачком језику, да би имало званичног вида. На оба писма стоји печат поменутог пуковника, из којих се види, да је био племић.

87.

Писмо Кварнјана председника дворског војеног суда будим-ском таначу због народних послова.

Egregii, Prudentes ac Circumspecti Viri, Amici observandissimi.

Litteras Earundem Dominationum Vestrarum recenter ad me exaratas rite percepi, et siquidem expeditio illa obquam levandam taxa depositionem duodecim florenorum a me efflagitant, mihi non constat, neque ad investigationem propterea circa factam in ulla Cancellaria hic reperibilis est; ideoque Dominationes Vestrae contenta expeditiouis illius, et in quo Dicasterio levari debeat? mihi transscribere velint, quo intellecto efflagitatam taxam illico depositurus, una simul expeditionem levandam Dominationibus Vestris transmissurus sum.

Exolutionem vero eorum Ducentorum florenorum Dominae Contesse de Franckenberg Budae, his perceptis fiendam assigno, a qua vicissim hic exolvendus contentabor. Caeterum de successu inquisitoriae Commissionis contra Berkasium informari cupio, et hisce acclusas litteras proxima data secura occassione Albam Regalem promovendas rogo, et permaneo Viennae die 9. Martii 1709. Earundem Domin. Vestrarum ad Servitia Paratissimus. Ignat. Christ. N. D. de Guarient et Raal.

88.

„Ради оппштенароднаго мира, да се ова народна неслога изкорени, што се међꙋ народомъ отъ толикога времена ꙋкоренила.

Зато оваи господаръ ново постальени варошки бировъ (Илија Бошњак) оть своe стране не бивши на путꙋ, и(не)-имавши на себе никакве кривице, само ради мира народꙋ ꙋ помоћъ поклања своеволно 12 форинти. Равно и оваи

господаръ народни предњакъ Никола Давидовић своеволно и онъ небивши на пѫтѫ, поклани народѫ ѫ помоћъ радь мира 12 форинти.“ — — — — — — — — — — —

Немир и неслога народна јамачно се изроди због зулума капетана Перказије и његова присталица, и због парнице противѫ ових зулумћара, и што је због овога долазила комисија, која је поделила правицу јадним будимцима, пошто их оглоби са пет хиљада фориината, као што се из разних признаница видети може.

Немачка господа умела су у сваким приликама да глобе јадан народ српски под закриљем бечких ћесара.

89.

Јован Димитријевић обрштар пише и села Жамбека (лежи 3 сата од Бѫдима) будимском таначу, да му све катане прате, кои се у Будиму налазе. Писано је:

„Ѹ Чанбегѫ Марта 26 лето 1709.

Иованъ Димитриевићь обештерь.“

90.

Ми низѫименовати даемо на знание вашемѫ господьствѫ господарѫ бирове и остали господари, кои се находиие ѫ почтеномѫ таначу свакѫ правицѫ чинити и сироти и сиромахѫ.

По том господари имаите и нашѫ тѫжбѫ разѫмети, како самь остао са моиомь госпођомь матеромь, после моега покоинога оца Стоише. И лепо самь се са шномь разговарао, и нои рекао: мати моя, я изгѫбихь оца а ви господара. Него одселе, да се пазимо лепо и договарамо, како ћемо се живети после моега оца. И я те хоћѫ пазити већьма, него ли за живота очина. И она ми рече: хоћемо синко, тако и вала да се пазимо. Паки иои рекохь: мати, допѫсти ми, да яхь обрьћемь кѫћомь и ви-

ноградомь и осталимь, еда би Богь добро дао, да се живимо сполу после оца. И на то она би каиль, и рече синко хоћу ти допустити, теве ради и послуи.

Потомь посли дође иои друга паметь и ћудь, или е тко подговори, или е нена паметь онако наноси.

И поискахь од не новце, да платимь за неку земьлу виноградску. И она отвори сандукь, паки ми даде новце иза леђа, а недаде ми у сандукь загледати, у томо се обртохь, и рекохь: мати, зашто од мене криешъ, кадениси за очина живота од мене крила, зашто ниси на речи, како смо се договарали, и дае ми по 1 фор. по 2 фор. а земла коштуе 40 фор.

Сама зна, а и иои рекохь: мати, каде ти тако чинишь саде, што ћешь посли чинити са мномь. И она се на то расрди, и не кти са мномь да говори, нити ктиде вечерати, — Зато молимо и просимо ваше господарство Бога и душа ваше ради и остаемо на службу вашему господарству, виђите ми правицу.

У Табану 29-ог месеца Априла на лето 1709.

91.

Будимски Срби пишу саборно митрополиту будимском Вићентију због црквених послова, и одсудно одбијају наредбе и новачења, и насилнички утицај у општинским пословима.

Вьсех светеишему и блаженнеишему господину Кирь Вићентию архиепископу будимскому и прочимъ.

„На 1709 лето месеца Июниа 24 дань кметови и уречени и не уручени, и тизедуши (десетари), и договараше се за ради црьковнихь ствари.

И на то се понизьно молимо вашему величанствию, владико свети, и целуемо вамь частную десницу, и свих опште закьтивамо единомисльно, кои се находимо кодь ове црьвве, како смо црьквени темель основали, по томь

и кућу, по томѣ и виноградь и дућане, све своиомь снагомь и новцима свих сложно.

Того ради зактивамо свих саборно, да буде, како е и до саде било, да ние распре по међу нами, а ваше величанствие да хесапь узимате и назорители хесапу да будете; отъ отога се хесапа не бранимо толико, како сѫте затекли, тако да остане, како е и досаде било, и како е по остали мирьских црьквах, иначе не може. Новине никакве чинити, и немоите, владико свети, имати кою мисао, да е неколико људи то зактевало, ние, веће свих опште тако иштемо, да остане и подписуемо се, свих по имену. И што буде у црькъву за потрибу црькву красити, промишлаћемо и с вами заедно, што е за потрибу, нисмо ни ми своиои кући, ни своиои црькви неприятели, што се каде узможе, хоћемо прилагати у црькву толико. Да Богъ и милостива Богородица подрьжи ваше величастие, и ктиторе, и што сте поставили сина црьковнаго, на то смо контени; и како е до саде хесапь придаватъ отъ црькве кметовомь: тако и од селе да се придае, а придь вашимь господствомь и с вашимь договоромь владико свети.

Паки молимо ваше величаствие, свих саборъно и мали и велики, на томь да остане, како иштемо, и како е досаде било одь старине по мирьски црквах. И ваше светие молитве, да прибиваю на нами. А ми што смо дали црькви, нераздваямо, а што намь потреба вароши буде црьквени новаць узети, за кою неволу; да намь не имате забранити, зашто смо приятель своиои црькви, а нисмо разорители, а врименомь паки црькви вазвратити. И што сте поставили попа Ђеорђия църковнаго сина, хоћемо за ову годину примити, да ни е распре међу нами; али на другу годину нехоћемо примити; и нисмо да намь на то дате, како друге године неће бити коя распра. А ваше светителство наши Архипастирь и предводитель ва сегда, а ми ваша чеда.

Пантелиа ћурчиа тизедушь. Живко Капамациа. Іанко абаціа Никола тизедушь. Вучко абациа. Живко мумциа тизедушь. Милиа тизедушь Хранисавь ћурчиа. Продань тизедушь. Симо ћебециа. Радосавь тизедушь. Милутин мумциа. Михаило таћациа. Ненадь абациа. Никола чу- вурханлиа. Антоніе ћурчиа. Сима Билановићь. Андриа пинтерь. Вукь халачь тизедушь. Станое бакаль. Иовань Стипићь. Ефта тизедашь. Петарь Семизь. Лаушь касапинь тизедушь. Моиа абациа. Анто Новопазарацъ. Павао бар- иактарь. Вукомань абациа. Давидь ћурчиа. Ђурица ешкуть. Милутинь ћебециа. Дачо ћурчиа. Мариань тизедушь. Пе- тарь ћебециа. Фидипъ Дераћанинь. Орестие абациа. Мато бакаль. Ђуко фурдациа. Христо Евиновићь. Угринь капе- тань. Хаци Павао. Радона капетань. Илиа (Бошњак) би- ровь. Павао абациа, тизедушь. Малешь Петровићь. Паунь Раићь. Петарь ћурчиа. Петарь Дмитровь. Стоань тизе- душь. Кузмань тађациа. Владиславь толмачь Иовань фурдациа.“

На полеђини стои: „Да варучиусе сиа чело битка го- сподину митрополиту Вићентию, ва светлеише его руце са целованиемь.“

92.

Михајило митрополит будимски глобио народ преко мере, и мешао се у обштинске послове, а наизад проклео и од цркве од- лучио бирова и кметове, кои му недадоше, да продужи своју са- мовољу, и глобљење.

Вьсех светеишему и блаженнеишему господину Кирь Михаилу архиепископу будимскому и прочимъ.

Метаниа са нижаишимъ поклонениемъ сатвораемо вашему преосвештенномъ господству.

Ми васи опште насъ —70— братие, кои доходимо на договоръ у варошки домъ и на зло и на добро, и на

сваки договоръ ка господару бирову и господаромъ киетовомъ, и не теки ми —70—, но и ова сиромашъ с нама, сви смо у единству. И како чуемо и разумесмо, да сте се разгневали на —12— кьетова и на бирова, и чудно свезано писмо и люто на нихъ послали, и от црвве и сабора отлучили, и к тому и свештенике отъ нинихъ домов уставили, у велико недоумение вападосмо, и велика смутнія се по между народомъ учини.

За Бога кроз што то тако скоро и напрасно и безсудно би, што неима у овомъ царствию. Како наипре каквимъ другчиимъ научителнимъ писаниемъ или судомъ непокарасте, или не научисте, и што би дужность била ваша, непитасте; него место прваго отъ васъ благословениа, примисмо прво клетву отъ ваше светиню, а незнамо зашто.

Ми сва сиромашъ стоимо у бирову, и о оно —12— господара, кои отговараю цесарскимъ ђенераломъ и суду немачкому, за све насъ велике и мале, и мужко и женско, и за свештенике, и за свакога, како су дужни; а ваше блаженство ове господаре саде тако учинисте.

Што хоћемо ми чинити, скажите намъ, где су нихъ —12—; ту е насъ —70—; и сва сиромашъ на Богу и отъ нихъ висіе. И они саде бивши подъ таковомъ свестрогомъ вашомъ, пресекоше царске послове, и скупштину, и поризиване, и голема смутніа ће из тога изити, како упитаю градска господа, кроз што то би и зашто.

И недаи Боже овои садашнои смутни, и узбеших люди, радъ е Немацъ сести за оно наше мало астала и поредъ чупати свакога и свештенике и мирске како и у Пешти. И тада ће знати до еднога новца, што е између свештеници и међу свимъ и архиереемь, и свашто на други начинъ обртати.

Него за Бога, владико свети, чини што ћеш чинити и раздрешуите ове господаре, да се то неповуче по град-

скои господи, и да нека велика комисиꙗ и за свашто испитиване не изађе пред Немци.

А ми ћемо вама вашꙋ милосиню и остала ꙋреждениа скоро исправити, а за ћелию за Бога негневаите се, онꙋ е баба іоштъ за живота на црквꙋ дала, и на то и тештаменть свои дала; кои ето шалемо вашои светини, да видите сами. И ми іоштъ онда ꙋ крꙋнпꙋхь (Grundbuch, баштинска књига) означили, и самь Кеплеръ (чиновник у мађистрату градском) дође и измери дрꙋгомъ кꙋћом, и на то и кньига има.

А ми сва сиромашь и цела варошъ са ови господари кметови, и великим бировомъ, кои е каде нарећень Богꙋ се молисмо, и просисмо и отъ цара и господе царске, и на то бивши помоштници, и светопочивши патриꙗрхъ и по немъ оставши митрополити и архиереи, докъ намъ ово мало скꙋпштине и сꙋда и о свачемъ договора допꙋстише.

И толико година имасмо хвала Богꙋ мирно и особито са своими свештеници и архиереи доконаване, о васе и за васе, и до ꙗко небисмо распꙋдени, а саде како видимо, хоће да бꙋде, што ние било, како смо овде дошли, да иза тꙋђихъ леђа слꙋшамо што се говори. А и сами се обештасте наипре владико свети, с кметови за свашто договаратисе и ꙋ единствꙋ бити, а саде послꙋшасте нове неке саветнике, кое ми све знамо кои сꙋ.

А по сих примивши ваше писание, што сте послали по наши посланици и разꙋмесмо, што сте писали, и реклисте, да се ови наши господари мишаю ꙋ ваше неке ствари, и ꙋ подꙋшиꙗ.

Каде се кои пристави, а ви знате владико свети, како е нарећено ꙋ овоме царствꙋ, прођꙋ онога (како бејаше у старој отачбини). И нами е заказато од светлога тꙋрвина (сꙋда) градскога, и отъ патриꙗрха, и митрополита тако

нарeђено и урeчено, докко обдржавасмо. Каде кои брать хоће да се приставн, прьво дозовне два чльвека заклета одъ танача, и придъ нима да изкаже, што е коме дужань, и што му е тко дужань, и што оставла своме коега има. И по томь, што остане на црькву и архиерею и свештеникомь, и за свое подуштие. Паки потомь да дође свештеникь, да га исповеди и причести, тако стои у граду и у Пешти, и нами е тако заказато, да држимо.

То е едно владико, а друго е: молимо блаженство, да би сте никакве новине нечинили, него како су они, кои су прежде васъ били, и свето почивши патриархь и по немь митрополити, зашто милостини суме неима ни на едномь месту, него колико се кадь се како може.

А што се вашему блаженству од кога брата остави и нареди, ми се у то нећемо мишати. А за те свеколике ствари знао е и светопочивши патриарь и митрополить, тако намь е наредио, да држимо. А милостина се с клетвомъ нигде ни узима, него доброволно што се може.

Паки потомь владико свети, што нами е издао светопочивши партиарь ставропигию, (види бр. 1—2) и на ню се и остали митрополити подписали; онако хоћемо да обдрьжимо, како онде стои, и како е за ове дви цьркве Пештанску и Будимску онде издато и доконато.

Паки ми сва сиромашъ и цела варошъ молимо ваше блаженство, да бисте таи гневь уставили, и мирь по между народомь и благословение учинили. Зашто народъ не зактева, да бисте ваше блаженство ни еднога наиманега брата клели, ни отъ црькве и сабора отлучили, а камо ли оне господаре старіе и поглаваре, на кое се сва сиромашь и сва варошь оставила.

Тако заключисмо и написасмо саборно, и цѣлвемо ви светѵ десницѵ.

Ѿ Табани ѵ долнемъ градѵ Бѵдимскомъ на лето 1709 месеца Июлиа 5 дань.“

Долазе подписи и печати њих 70 будимских Срба оних истих, који су подписани на акту под бр. 91.

93.

Командант града Коморана пуковник Литман јавља будимском таначу за посланика Ђуку Стевановића, који послат бејаше од Будимаца због парнице њихове са капетаном Перказијем.

То је онај исти пуковник Литман, који бејаше председник комисије противу Перказије (види бр. 71).

Wohlweise Gesambte Rätzen-Gemaindte.

Euer unter 8ten hujus an mich erlassene Schreiben ist mir recht eingelassen, worauss ersehen, dass in Commissis Euerer Pergassischen Streitsachen dem Diuko (Ђуко) Stephanoviz anher Wien spediret habet. Gebe aber schlechten Glauben, dass derselbig gar nacher Wienn wird gelangt sein, Meines Orts habe zeithero schon zweymahlen nach gedachten Wienn geschrieben, und die Expedirung nachtembh sambt recommandirt. Allein ist zu èrrachten, biss das ganze Werckh durchsiehet wird, eine gutte Zeit erfordern thut. Indessen muss mann nicht Verwartten, sonderen in getröster hoffnung Verharren, es wird der Aussgang alles besser Erwolgen, alss Ihr Euch villeicht Einbildet. Wann sollches auch noch einige Spesen auff sich ziehet, so muss Euch doch in toto alles widerumbs guttgethon werden. — Ich wiesste selbsten, dass die Expedition bald Volgen mecht, solte ich hierinffals noch ein mehreres Contribuiren können, Euch zu dienen nicht Manquiret werde. Anbey höchst. Göttl. empfehlend, verbleibe Einer Vohlweisen Gesambten Räzen-Gemaindte Dienswilliger M. Littman von Ehrenstelt, Obrister.

Comorn 22 Juli 1709.

94.

Писмо владике Вићентија Поповића будимском таначу писано месеца Августа 1709 године у Будиму.

Вићентіе Божіею милостію Єпискꙋпъ бꙋдимски.

Даемо на знаніє всакомꙋ иже оувидет сіе писмо. Како нешто пропале кꙋћетине продадосмо преставлшее се Дафиње, што сꙋ ю кꙋрьвци изѥли. Продадосмо Станкꙋ за 21 форинтих, више ни новца. Міи очатехомь молитвꙋ, и вададосмо оу црквꙋ, да ѥ свештеници споминаю на сарандарꙋ. Дрꙋго ништа несамь видео ни ꙋзео. Того ради даемь на знаніє и полажемь печать.

Се же бист месеца Авгꙋста .афѳ. ꙋ Бꙋдимꙋ.

Вићентіе Поповићь. (М. П.)

95.

Ђеорђие Стевановић посланик будимски у Бечу пише таначу о народним стварима. Ово писмо веома добро карактерише стање будимских Срба, и правицу немачке господе.

Васако здравие желимо отъ господа Бога даровати се вашои милости господаремъ нашемь изабранимь прьвее господаремь нашимь бировомь и господаремь ешкꙋтомь и господаремь опьштимь кметовомь изабранимь, и васемь опьштимь братиѥмь нашимь варошаномь, великимь же и малимь поклонь и лꙋбазно поздравление присилаемо.

А по сихь, да весте, како самь ви писао био прежде две кньиге, еднꙋ самь ви био писао по пошти, а еднꙋ по едноме ѥвреинꙋ изь горне вароши, не знамь ѥсте ли кою примили отъ те две книге, нисте ми отписали ни на еднꙋ отговоръ.

И паки да весте, како сам ви и прежде писао по заради атештациѥ, да имате послати и ђенералꙋ атештацию (види бр. 74—77) и одь вармеђе атештацию да имате послати, и оно квитенцие, што сте и сами писали, да сꙋ искали отъ вась бꙋргꙋри (грађани) квитаньцие отъ шесть

и отъ седамь година, то се и овде саде помяви ꙋ Бечꙋ, што сꙋ искали квитаньцие и гледали.

Тако ви даемь на знание, како дође ꙋ Бечь Шиньдикꙋшт, и ꙋчинише меморияль, и дођоше ка господинꙋ Кварентꙋ и потꙋжише се, да сꙋ они сами трошили брез насъ за ово шесть година дана. Прьво показаше, да сꙋ имали трошакь око орьсагь ђꙋлиша (земальски угарски сабор), што е запало на нашꙋ странꙋ и нашꙋ варошь веле запало хиладꙋ талира. И дрꙋго веле, да ни е ꙋ то дала наша варошь разма 400 фор. а и оште остало рештанцие —1200— фор. сиречь дꙋжно; и дрꙋго веле, од ово шесть годино дана, што нисмо давали ми како остали бꙋрьгери кварьтире, и последнике, и остали трошакь, што сꙋ чинили, те находе на насъ, да запада сꙋма —5500— фор.

И паки треће говоре, да сꙋ потрошили око Берьказие, како смо се почели прети са Берьказиомь, те веле, да сꙋ и они потрошили —1100— фор. Те ове три сꙋме ꙋчинише, кое насъ дꙋже пꙋрьгери, сꙋма ꙋчини —7700— фор. И тако веле, да насъ не дꙋже веће Перьгация, зашто е насъ вели бранио, одь овогь дꙋгована отбранивао, и недавао међꙋ пꙋрьгꙋре немачке, да бисмо и ми отслꙋживали.

Али братио, да знате они текемь саде гласе на Берьказию, ако како видимо и разꙋмемо, ако би мили Богь дао, да бисмо ми добили нашь трошакь одь Пергазие, они би оньда се нашли на готово, да задрже, зашто текемь около обьлазе и ослꙋхꙋю, што се чини отъ послова Перказини.

Веће братио отьворите очи и договараите се, и скꙋпите квитаньцие све гди е год е коя или мала или велика, или бꙋде отъ новаца или одь посланика, или отъ чакова (цакова), или отъ што годе какве иштаньцие, све покꙋпите, те ми пошалите са атештациями заедно, зашто намь вала показати на комесию све квитаньцие и мале и велеке, зашто незнадꙋ господа, што ми смо патили и тег-

лили отъ толико доба, и да знате есте намь била една комесия, по заради Берьказие, и кои е годе био на негову страну, хвала миломе Богу, саде су се сви обрьнули на нашу страну.

И паки да весте, господари и братио, нама неможе други родь бити приатель и добротворь, ако ми сами се међу собомь не узпазимо, и не одговарамо се, и недрьжимо се.

Веће братио имаите договорь и единство, а Богь ће намь бити помоштникь, и одашта не узимате квитанция, молите господара Тому и господара Стояна, да би уписали по реду у писмо, где су што давали, или буди дрьва, или посленици, или ћепета, или ярмови, или што смо хаидукомь где што давали, или коньфу (компу = свелу), и где давали, све колико попишите, где што годе знате, и мало и големо, зашто намь вала овьде показати на комесию, и дотле неможе намь бити конаць са Перьказиомь, доке непокажемо наше квитаньцие и трошкове, биваће комесие. Али конаць неможе бити, веће што можете наискорие, и пошалите атештацие свеколике и квитаньцие. И ако велите братио, даћу я починати изь нова кою даву, я нећу; али вала показати квитаньцие на комесию, тако и господинь Кваренть вели.

И да знате, изиђе и Томашу (био е тумач) вада (Vadium = уговорена награда), како самь га био погодио, веће га вели и опеть из нова погодите. Зашто се и господа сва лепомь речомь нама подьхваћаю, да ћемо достати савь нашь трошакь и дангубу, и обећаваю се за наше свако добро, а не знамо, што ће до последька мили Богь дати.

И да знате братио за мене, я немогу за много чекати овьде, зашто самь я самоћань и потребань око свога добра, а оно новаца, што сте ми дали, давно е нестало. Знате у Бечу по врати ходећи, неможемо се рукомь пра-

зномь ходити. Веће пошалите и оште новаца, зашто и Томашꙋ вала плаћати од селе.

И паки или ми одпишите, да дођемь, или кога наредите, или како знате, тако ꙋчините. Ꙗ не могꙋ овде за дꙋго седити. Истиномь ви пишемь, како годи провидите за мене, и отпишите ми на скоро за свашто.

И спаси вас преблаги Христось ꙋ самирению на многа лета, аминь.

Писато ꙋ Бечꙋ месеца Авгꙋста 21 дань. Ꙗ Ђеорђие Стефановићь, остаемь на слꙋжбꙋ опьштои братии варошаномь свагда.

И молим те, господарꙋ Илиꙗ бировꙋ, ако бисте кою книгꙋ ꙋсписали горе, подаите на гласъ нашемꙋ дететꙋ Тимотию*, нека ми одпише. И бꙋди намь приꙗтель ꙋ чемꙋ ꙋзможете. И со тимь остаꙗмь на слꙋжбꙋ свагда. Ꙗ Захариꙗ Добрићь. И поздравите ми господара капитана Маноила. И ако велите на онꙋ погодбꙋ, што смо ꙋговорили; ꙗ не могꙋ на оно на дале остати. И ꙗ самь мислио, да ће бити овоме послꙋ конаць за месець дана, а како видимь, хоће се и на дале да се потегле, а господа сꙋдомь нехитаю, како би ꙗ ктео. И на то ми отпишите, на свашто скоро, скоро, да знамь.

Сіꙗ грамата да се има варꙋчити господаремь бировомь дольне вароши бꙋдимске именемь Табахана, ва частьне и племените рꙋце ихь подь печатомь нерꙋшимо ꙋ Бꙋдимь на прочитание опьштима саборно ꙋ варошкои кꙋћи.

(Ово је писмо написано руком Захарије Добрића, који је још одавна у Бечу био као будимски посланик.)

* О истом Тимотију Добрићу биће реч у год, 1740, тада се бејаше отселио у Београд.

meinde Sorgfältigster Vorsteher Joh. Christoph. Baiz, Bürgermeister. Aus dem Hausse den 12. November 1709 umb 4 Uhr Nachmittag.

98.

„Кнезь Путникь са свега села Бановца саборомь и са кметови вельки и мали“ шиљу „свидочнѹ книгѹ кнеза и сви кметова одь села Бановца, преосвештеннеишемѹ и блаженьнеишемѹ нашемѹ господинѹ Митрополитѹ (будимском Вићентију)“; као у одговору на митрополитово писмо, као што веле, „због Игната, што смо га видили и ѹ Потра Чобановића. — — — — — — — — На лето 1709 ѹ селѹ Бановцѹ сви полажемо за верѹ крьсть место печата. — — † Кнез Пѹтникь.“

99.

Писмо будимског танача председнику дворског војеног савета Каријану због народних послова.

Понизно поклонение сатвараемо вашемѹ светломь господствѹ, премилостиви велики господине.

Аште хоштете разѹмети за нась сиромахе божномь воломь, ѹ ваше добро здравие, живи смо, молећи се господѹ Богѹ премилостивомѹ, да господъ Богъ поживи ваше свитло величанство на дикѹ и похвалѹ нашемѹ сиромашкомѹ родѹ на многа лета.

Паки премилостиви господине, ако хоћете разѹмети за наше послове, како ходе, комесия бива ѹ свакои недили по —2— по —3— пѹта, и доста лѹде заклинѹ, и Рацова (Срба) и Ермена. И коме е што тешко било, иде и казѹе на комесии, али ми не можемо знати на полѹ што бива ѹ комесии, да вашемѹ свитломѹ господствѹ можемо одписати иньформацию. А питамо свагда господина аѹдитора, што бива, да би нам казао, да одьпишемо вашемѹ господствѹ. А негово господство вели: Ви се нестараите,

добро ће бити, а и одписуемь господину Квариенту васа, што се годи изјавлуе.

Того ради припоручуемо се вашему свитлому господству, како великому добротвору, да бисте на нась око имали, како сте и до саде и о семь добу у цесарьскому двору, еда би нась господь Богъ избавио едань путъ овога зла и смутне, што е до саде била.

По томь велика вам хвала, господине, што се нисте оглушили нашега посланика господара Маноила, те сте му узаимили то – 200— фор. (Види бр. 80 и 81.) И приправили смо и уготовили новце, али на скоро не могосмо вам послати, веће ако бисте могли тамо у кога узети, а ми да му амо платимо.

То би нам велико добро учинио, зашто се боимо, да се Дунавь заледи. Тога ради, и што до саде нисмо послали, врьло смо се осрамотили. Имаите нами опростити, можете нами разумити, у какву смо трошку и бриги, а надежда наша прьво на Бога и на ваше свитло господство, на кое се и у лале припоручуемо. И ако би Богь дао, и ако би се наши послови у напридакь обрьнули, да намь будете назиратели, да би намь се нашь трошак повратио, зашто на интересь узимамо и и трошимо саде.

И остаемо на служби сва сиромашь вашему свитломе господству.

Стоянь бировь са ешкути и кметови општее.

У Табану на лето 1709 месеца Ноемра 16 дань.

13

ре-

100.

Срби хришћани чине предлог Србима кршћанима, да на изменце бирају међу собом бирове, ешкуте и кметове, и да склопе заједнички танач. На жалост кршћани за мало су држали овај заиста братски предлог своје једнокрвне браће хришћана. Предлог хришћана гласи овако:

На 1710 лето Априлиа 28 дань.

Сабраше се кметови и неколико братие почьтене ȣ варошки домь и договараше се, како би кога бировомь поставили. И тамо ȣчинише и ȣрекоше, да би не било на двоица нити два бирова, ни дрȣги трошкови двострȣко, нити слȣге двострȣко, него да смо сполȣ, да имамо еднога бирова, како и есте бировь саде одь крьшћанске стране, и ми ка немȣ поставимо од наше стране ешкȣте и кметове, да би била слога и единство, такођерь и од нихне стране кметове и ешкȣте, ако би могȣће било, тако да ȣчинимо, да би се кое време ȣ лȣбови поживили. И тȣ сȣ били по именȣ кметови, кои сȣ ни то ккиль: Никола Чȣкȣрьханъли, — и Михаило Тачациа, — и Тошо Абациа, — и Неделко Кȣюнчиа, — и Вȣчо Арнаȣть, — и Милȣтинь Сапаношь, — и Милисавь Бакаль, — и Стоянь Ћȣрциа, — и Орестие Абациа, — и Иовань Фȣрьдачиа, — и Давидь Ћȣрчиа, — и Иовань Стипићь, — и Анто Абациа, — и Станое Бакаль, — и Вȣкомань, — и Вȣчко Бȣгаринь, — и Нешко Капамачиа, — и Ћирикь Капамачиа, — и Живань Ћȣрчиа, — Стоико Абациа, — Анто Табакь, — Драгȣтинь Абациа, — Станко Таћациа, — Влаико Ћȣрчиа, — Силвестарь Симичиа, — Живко Капамациа, — Живко Бакаль, — Пантелия Ћȣрчиа, — Стоянь Барьбир[illegible] Сава Ћȣрчиа.

101.

Признаница писана [illegible] немачком језику а подписана [illegible]го Маја 1711 у Карловцу (сремском) по којој дугује Ми-

хајило Марадиклија Ђуки Паланкалији поштару из Гложана. Као сведоци подписани су, „Arsenie Mattheovich“ и „Theodosie Sokolovich Sekretar von Metropoliten zu Carlovicz.“

Ова је признаница одостоверена у Београду 2 Августа 1721 год. а одостоверио „Joannes Purschitz (L. S.) Gerichts Dolmätsch.“

102.

Из овога писмена под насловом Истанциа (Instantia молбеница) дознаје се, да је у Будиму било Срба још пре доласка нових досељеника под патријархом Чрнојевићем. А поднели су свом митрополиту Вићентију ово писмено, по његовом захтеву. (Види митрополитово писмо под бр. 103.)

1711. месеца Августа 10 дань ѹ Табахани.

Мих доле подписати даемо на знание и за вировање на свакоме правоме, кои е под властию светлости цесарьские, да има разѹмети и на тѹ нашѹ истацию веровати.

Како приђоше прид нас на почтени таначь прьво терзие а ћѹрчие и показаше, како имаю парбѹ међѹ собомь, ради ментих (долама) подсталенихь. И ми бѹдѹћи на тѹ годинѹ бирови, призвасмо добрихь и почтени старих лѹди, прьво Бѹдимце старе, кои сѹ овьде и за Тѹрака сташли, и Би(о)градаца, и Рѹдничана, и Бечкеречана, и одь остали градова и вароши цеховне лѹди. И питасмо те више именовате лѹде, како ви господари знате ѹ прьво време, како сѹ сабови (терзије) и ћѹрчие сташли међѹ собомь са своимь занатомь. И прьво имь на дѹшѹ наслонихь, да право кажѹ по Богѹ и дѹши своиои.

И рече на при Христо Бѹдимаць ѳаифьмокрь (лудеција), кои е старь —90— година; рече: и свидочимь из мое дѹше да сѹ ћѹрьчие менте поставлали, а сабови предавали, то знамь.

Свидочи из душе Радо пинтерь, кои се е и родио код Будима; рече: знамь, да су ћурчие подьставли(ли) менте, а сабови продавали. И таи е старь —70— лета.

Свидочи из душе своe Гаврило тађачиа будимац, кои е старь —69— година; рече: и знамь, да су трговци и сабови продавали менте, а ћурьчие подсталали али нисамь и видио ни о пазару нигда.

Тако каза и Мартинь будимаць,кои е и занатъ ћурчилукь учио, да су терзие подсталене менте продавали, а ћурьчие нису, и таи е старь —41— лета маисторь.

Сведочи Сима Билановићь кююнчиа (златар) од Рудника, старь —69— година, рече: сведочимь из своe душе речи, гди самь годи по вашарихь ишао, видио самь, да ћурчие продаю подсталене менте, него самь видио и у прьво време, да су сабови продавали по вашари и на кући подставлене менте.

Свидочи Милутинь мумџиа, видио самь од старине, да сабови продаю менте подставлене, кои е старь —51— годину.

Каза Вукь изь Бечкерека, рече; да су сабови продавали менте у прьво време, таи е старь —49— година.

Каза Дамиjaнь текь мокрь (јорганџија) биоградац, кои е старь —52— годинe, рече; знамь, да су ћурчие менте подставлали, а сабови продавали.

Тако свидочише и остали господари и цеховни људи, прьвомь, Андриа Саблићь пинтерь, Василь бузаџиа, — Лука старацъ и бировь стари; тако рече и Мариjaнь дунђерь, Христо Велковићь, Живко Радковићь, Нешко капамаџиа, и Илиа Миловановић, и Петарь ћебеџиа, и Нешко капамаџиа, и Живко капамаџиа ешкуть каже; куде самь годи ишао по Мачарскои земли, нигди нисамь видио, да ћурчие подсталене менте продаю, него терзие видио самь да продаю.

Тако свидочише придь нами и казиваше своимь устима и своиомь воломь на турвину, и наħоше по Богу и по своиоизи души, да се пристои терзиами подставлене менте продавати, а ħурчиами ние, зашто е сваки начинь прикладние да иде ħуракь за чохом, него ли чоха за ħуркомь, зашто е чоха лице а ħуракь е наличие.

Того рада и ихь биров Станое Радоевиħь потврħуемь своимь печатомь са ешкути и осталимь таначницима.“

На полеħини стои: „Ђурица ешкуть и Живко ешкуть. (М. П.)“ Печат је у величини аустрииског новчиħа с надписомь „Станое Радоиковиħь.“

103.

Виħентије митрополит будимски саветује будимске ħурчије и абаџије због распре. о којој је говор у бр. 102.

Виħентіе божіею милостію митрополит будимски.

Смѣренніе наше пишет чеду нашего смѣреніа въ дусѣ светомь̀ бирову киръ Станою, мир и благословеніе буди са вами.

А по сих вѣсто ви буди, како ва нужда и пеки ваше христолубіе, што смо и прѣжде писали по ради руфета абажиского и ħурчиского.

Саваку̍пи неколико разумнихъ кметова отъ обадва рѣчена руфета; и очати имь ово наше писаніе, што су въздвигли единь другому проклетое грденіе и ненависть междусобну, грднни ради един от чинов анггелских спаде са небеса и діавол сатвори се.

Пошто су наше писаніе прѣслушали, тако ли творе, и на закона истинаго чужди. Посмотрите како своего закона учителіа архіереа врло слушаю, и повинуħ се. А ви нас ни мала послушати нехоħете; хоħе ли ви Богъ помоħи. Болше би ми било безсловеснимь скотов бити пастиру, нежели вами архиереи бити.

Како слишим, да имате распрꙋ крозь менте. Нити могꙋ бити ћꙋрчіе без абаціа, нит абаціе без ћꙋрчіа. А ꙋ цехꙋ ћꙋрчискомь, тако слишимо отъ разꙋмних чловекь, да се пристои ним кожом подставлıати и продавати, а абаціе ꙋ том се немешати. А ако и ꙋ цехꙋ пише, ви сте едни пришалци и гости до врѣмена, нико вам ніе сꙋпротиван вашои брацкои междꙋсобнои любови. Текма се вам господствꙋюшти смею и чꙋде се вашемꙋ безꙋмиі и ненависти, а нико ви не стае на пꙋть отъ господе градске.

Сего ради понуждаю вас аки драгіе синове по дꙋхꙋ светомꙋ, да сатворите по междꙋ собою мир и любав и саединеніе междꙋ собою, и више да се неповлачите, да ви ніе просто ни благословено.

Аште ли преслꙋшате еште сіе наше писаніе на Бога хоћꙋ вазложити, нека ви бꙋде отъмаститель, пошто се Бога неꙋбоите, н непомишлıате часа смртнаго, но едни на дрꙋгаго грденіем и ненавистіи дишете, и именꙋете се христиани, а далече отъ дель подобаюштихь христіански творите.

Сеи свети пость страхом божіем а любовію провадите, и страх божіи имеите и братски самирите се, ıако да синове бꙋдете и наследници царства небеснаго.

Тако да весте и мир Христовь бꙋди са вами. Месеца Авгꙋста ѳ, ꙋ Светиандреи 1711.

104.

Писмо од бирова Добросава и ешкута из Баје од месеца од 24 Марта и 5 Јула 1712, у ком моли бꙋдимског бирова Станоја, да њиховом варошанину Јовану касапину наплати дуг, што му дугује неки Крста Будимац.

105.

Никола Јесенски члан краљевске табле и главни секретар палатинове канцеларије, под 28 фебруара 1712 године даје сведочбено писмо будимским Србима, како су горко пострадали због поплаве Дунава.

Infrascriptus recognosco praesentium per Vigorem: quod posteaquam per Suam Celsitudinem Palatinalem ad Restansationem Dominorum Officialium Inclytorum Comitatuum Pesth, Pilis, et Soldt exmissus exstitissem, in liberaque et Regia Civitate Pestiensi constitutus fuissem, Divina Nemesi permittente tam horribilis die 12 Februarii anni currentis Danubii inundatio repente et ex insperato accidit, ut nonullis locis in libera Regiaque Civitate inferiori Budensi et loco Taban sic dicto, duarum orgiarum altitudinem quoque excessisset, potioremque partem Civitatis ejusdem prouti et Loci Taban eum in modum inundasset, ut in Plateis ejusdem non secus quam beneficio Navium Homines incedere valuisset, et quam plurrimi Cives et Incolae repentina inundatione oppręssi in aedibus suis derelictis universis Victualibus et aliis facultatibus pro medio Salutis Suae, alii arreptis Lintribus, alii Cadis, alii Asseribus, alii Lignis insidentes, vacuisque manibus e Laribus suis emmigrantes vix solam miserabilem vitam suam salvare potuerunt, quae exundatio cum Universa quasi cellaria etiam inundasset in Vinis quoque gravissima damna intulit. Et cum ulterius quam quinque Dierum Spatio Domus in aqua exstitissent, eae vel maxime, quae ex Lateribus sine tegulis crudis extructae fuissent, copiosae Domus ruinatae, et partim in Terram colapsae ita cernuntur, ut nil aliud, quam Tristis excidii faciem representent.

Talis et enim praedictae Civitatis Strages, ruina et metus eorum fuerat, ut quilibet Tormenti ad instar Collapsorum Domorum non aliud quam exitium Sibi etiam

Imminens ominari potuisset. Undique etenim Ejulatus et Clamores miserorum Hominum Salutem quaerentium inaudiebantur, prout et actu miseri Cives ammissa Victualia sua domesticam supellectilem et substantiam, ruinam Domorum suarum lacrimabiliter deplorant, e quorum numero nonnulli Elemosyna mediante etiam Vitae suae media querere coguntur, cum protinus ipsis nil residuum super remanserit. Super quo praesentes Testimoniales meas extradedi.

Datum in Civitate Pestiensi die 28. Februarii 1712.

Sacrae Cesareae-Regiaeque Majest. Inclytae Tabulae Regiae Judiciariae Assessor et Officii Palatinalis supremus Secretarius Nicolaus Jeszenszky de Nagy Jaszon. (L. S.)

106.

Станоје Радојевић будимски биров пише митрополиту Вићентији због неких винограда и свештеника за болницу кужних (лазарет).

Преосвештенеиши госп. госп. Архиерею, Нашь отаць и учитель.

Ваше частно писаніе примисмо писато феръ (февр.) 25 дна, и васа разумели есмо, како имате доста труда, и иоште к томе не само ваш трудь, но и некое шелме лажи преносе вашем преосвештенству и усердную срце вашега преосвештенства.

За кое не радуемо се, што бисте о свемь потребни скербили. Тако молимо се сваки неверовати, докле и одь нась по вашем писаню отфеть не будете имели, за такова и проча. Понеже именовате Панинице виноград ние Хаџии дать, да е егов, како в. пр. пишете, него таи исти виноград, іоште за живота Панинице, есть едань Христианинь на поле радио и пословао. Тако у томе времену есть дошалъ Хаџиа, каде е време било дошло, да и вино-

граде раде. И споменѕо се, да онъ есть сродникъ Панинице, и тако донесалъ на папиръ неколико сведочби христиѩна и керстиѩна ѕ таначъ, и таначъ и не превати еговъ папиръ ѕ рѕке, докле не дође господин Епискѕпъ, они хоћею о томе провидити фе-бирови (главни бирови) бити.

— — — — — —

А што намъ пишете позаради такса привилегиског, кое знамо, а кое не бѕдемо знали, хоћемо в. пр. препитати. А што намъ пишете, да смо борители и разорители обштинства, за то велико скербимо, кое такова дела не вемо, но остаемо молећи Бога, вашего пр. госп. пришаствиꙗ, да протестирамо на онога хѕлника и лажливца, кои на насъ неправеднѕ Інформѕ в. пр. пише.

Понеже да есте таначъ и наше свештенике презвао и ѩвио, што се послѕе за виноград, перво попъ Васѕ, попъ Николѕ, попъ Гаврила, попъ Контандина, и попа Ѩкова, да есмо Панинице виноград Хаџии дали на поле да ради, а остале црковним синовомъ и сиромашким оцемъ, до вашега пр. пришаствиа. Тада бѕде в. пр. фе-биров прид тима и пред прочима ѕверити, како и есѕ свештеници благодарили и по николико кратъ рекли: Богъ да прости, каде е тако.

За тимъ обзнанѕемо, како свештенике до ѩко на лазарети (болнице за кѕжне) не имамо, и кои е до ѩко от христиѩна изнешенъ на лазарети, те сѕ ѕмерли, шнима фратрови (римски калуђери) опралѩю, кои есѕ на лазарети Ѭшовитъ и Францесканъ (Францишкан).

Што сте нам писали заради поп Васѕ, онъ есть контентъ христиѩномъ слѕжити, и в. пр. волю ѕчинити изаћи на поле, а не варош видивши. Да поп Васа ние за таково дело, понеже чловекъ нелагоданъ и напиа се по мало, то ко мислимо, да не бѕдемо отъ тамошни, кои сѕ на лазарети, зазрени и отъ прочи. Того ради молимо се, да в. пр.

достоили се дрꙋгога свештеника одредити, понеже за Бога одь потребе есть.

Со тим остаѥмо в. пр. госп. на слꙋжби.

Ꙋ Табани на лето 1712 месеца Марта 15 дань.

Станое Радоевићь бировъ и ешкꙋти.

107.

Бирови, ешкути и танач позивају народ, да по саизвољењу 70 саветни господара, бирају себи новога бирова, ешкуте и нов танач.

Ми варошки бировь, ешкꙋти, и таначъ овѣ слободне и кралевске бꙋдимские вароши Табане, исвестно и ведомо симъ творимо: како оу светломъ магистрату, по заповедꙋ его царскаго и кралевскаога величаства господ. пургермаисторь и штотриктаръ (варошки судија) обновио се и поставило се,

Како ти пакь образомъ такимъ нась бирова, и ешкꙋта терминь овогодишне варошке слꙋжбе гредеть, по немокости своима за променꙋ моле се. Понеже 70 саветни господари варошани, по изволеню есꙋ доконали бировска прошена овако да бꙋде. Наредили сꙋ на бировско име, славни народь свои вотꙋмъ, или ти гласъ, по наꙋки светога Дꙋха на ове господаре да дае. Прво на госп. Е. к. (Евтꙋ капамацию) варошког бирова на господара Ж. Б. С. В. Б. (Живана Бранковића, старога варошкогъ бирова) и на господара Иосифа Николића, такожде старога и бꙋдꙋштега бирова, коега речени славни народь више нарече, онаи хоће бировь бити.

Того ради оних три више поменꙋти господара: госп. Живка капамацию, госп. Живка Бранковића, и господара Иосифа Николића, коега хоћете, мирно, и сложно договараите се, и проминилаите промотрено, молећи се милостивномъ Богꙋ по своемꙋ светомꙋ Дꙋхꙋ, да вась настави доброга и праваго изабрати и поставити, кои Богꙋ,

царꙋ, магистратꙋ, и овомъ варошкомь славномь народꙋ по правици бꙋде слꙋжити.

Ова прошена обновле, поставлене и рештарационъ (избор) бировски ва дань славнаго светога велико мꙋченика христова Ђеорђиа хоће бити. Тогда заповеда се вамь еднимъ и свакимъ оу оваи славни праздника день по слꙋжби божиои отъ вась (осемъ оузрока) кои кодь газда ненаће се, подь штровь три талира подпастиће; отъ вась паки кои на оваи Сегедински вашарь хоће ити, такожде и немꙋ заповеда се, да оу варошки домь пꙋнктꙋм (право) о дванаистомъ сатꙋ дође, свои глась предь поштовати овима господарима, госп. Антомъ Миловановемъ и господ. Томомь Павловићемъ, и варошкимъ заклетимъ наториꙋсом даде, и ꙋпише, коега отъ ни троице бировомъ нарећиће; потомъ може ити на вашарь.

Что паки отъ ватре належе, чꙋвати се (отъ кое Боже нась сачꙋваи), сви кодъ домова водꙋ држите, очаке чистите, каде е ветарь, ватре неложите, кои овако престꙋпи, хоће штрофовати 3 талира. Оу прочимъ, порцию, шꙋцъ (данак за обрану), и варошки трошакъ носите безъ ексекꙋцие.

Ꙋ Табани месеца Априла 10 дань на лето 1712.

108.

Капетан Јован Поповић и Лука Бајац биров из Вуковара 16 Априла 1712 пишу будимском бирову Станоју због дуга, што дꙋгује Радован Ћурчија удовици Дамјана Хере из Вуковара. Ово је писмо писано на латинском језику.

109.

Стари српски превод (од године 1712) писмена, што га је дао барон Пфеферсхофен ђенерал и командант града и дистрикта будимског Србима, који су у истом дистрикту будимском становали, и њему за сво време Ракоциног

устанка велике услуге чинили. (Оригинал немачки навели смо под бр. 8.)

110.

Прозба, коју су Будимци поднели комисији која је због њихових жалба изаслата из Беча. У тој се прозби жале комисији, да мимо свију царских привилегија неће да их призна маћистрат за грађане.

Високо преславнои цесарскои овде ва Бѹдимѹ нареѣенеи комесіи.

Вашимь Ексцеленціамь милостивимь и високомолбнимъ господаремъ господаремь.

Високо преславнеи цесарскеи високо нарећенеи комесіи, мложаствомъ понизности и покорности на колена припадамо са плачемь велико молимо се заради доброга приемленіа сего нашега закteванѧ и моленѧ, и да бисмо добро нарећени били; ми овде гречанскога закона пребиватели подь овимь иачелним градомь Бѹдимом Рацови (Срби).

К томе ови доста прошавши година, ѹ свакоме нашемѹ прошенію и закtеваню и молению од ѩснеишега престола цесарскога, свагда помиловани есмо били привилећиѩмъ варошкимъ, и цеховима, и немешкима, кое сѹ и кралевскима мацарскима канцелариама потврђене. (Види привилећије бѹдимских Срба бр. 5.)

К томе допѹштенемъ и наредбомъ високо славнеи кралевскеи мацарскеи пожѹнскеи коморе ослобођени смо бивали примати се ѹ пѹргере до ѩко, и есмо примати бивали, до ѩко нась неколико першона ѹ пѹргере овде.

К томе ми сви овде единствомь грчанскога закона Рацови мложаствомь понизности и покорности на колена препадамо и молимо се, ради разѹмленіа сего шта ради забранени саде есмо непримати се ѹ пѹргерство овдѣ, или смо од престола цесарскога, или смо овде од славнога магистрата, или смо овде од пѹргершовта сего.

К томе и насъ сиромахе немоите натрагѹ оставити неѹређено, зашто смо и ми под овиме градомъ на свакои слѹжби бивали, с трдимъ трѹдомъ и крвопролитиемъ, и погѹбили оце наше и братию ради сего единства нашего.

Ѿ Табани месеца Маиа 8 дань на лето 1712.

Станое Радоевић бировъ са ешкѹти и сва сивомашъ варошка.

111.

Вићентије владика бѹ́димски пише из Сентандреје дана 20 Маја 1812 будимском бирову Кир Станоју (Радојевићу) да измири Станишу и његова нећака, који се њему жалише.

112.

Својеручно писмо архијереја будимскога Вићентија, писано 7 Јуна 1712 у Сентандреји, у овом писму честита Будимцима празнике, и вели, „да бисте се междѹ собомъ договорили и литію носили на праздник за ѹтра и молили се сваки за себе о здравіи“ — — — — Јамачно је наредио ову литију због куге, која је тада већ две године давила јадне Србе у Будиму.

113.

Марија Хаџи Комненова родом из Београда пише из Будима 16-г Јуна 1712 Томашу Пеку тумачу цесарском у Беч, због наследства.

Племенито ро(д)номѹ господарѹ Томашѹ васака вам блага и добра васе ѹсрдно желимь отъ господа Бога даровати се вамъ.

И понизно се препорѹчѹемь вашои милости поради наши послова, радите, да бисте што повише натерали, него, што сѹ давали. И радите да би кадгод и томе краи био, да би и и неостала плачна тражећи старинѹ, а

ние новинꙋ, и кои новинꙋ тражише, и они радост имадоше; ние право, да ѭ плачна останем отъ царева двора, а ви све знате мое житиѥ, како е и што е.

Молим ви з божие стране, бꙋдите за тим кад ви е Богъ наꙋчио, и наипосле, како се можете погодити.

И поздравите ми господꙋ вашега сина. Со тимъ остаемь на слꙋжби ѭ Мариѭ дашти хаџи Комненова ꙋ Бꙋдимꙋ месеца Июна ѕї. дан."

На полеђини стои „Племенито родномь господарꙋ Томашꙋ Пекꙋ тольмачꙋ цесарском верноме подати се таи листь варꙋште его под печатомь ва царствꙋющта градь Бечь."

114.

Хришћански и кршћански бирови моле се ђенералу грофу Палфији, да не пали куће сиромашке због куге. (Види бр. 114.)

Illustrissime Domine Domine nobis Gratiosissime.

Humillime supplicamus Illustrissimam ac Generosissimam Dominationem, Nobilem Commissionem, tamquam patronum nostrum. Nos infrascripti Judices et Senatores cum tota Civitate et Civitales miseros, si quidem ex Dei Gratia venit supra nos ista infirmitas, laus sit Deo, ex Corde gratias agamus in hanc Gratiam Dei, venerunt mandata ab Illustrissima ac Generosa Dominatione Vestra, ut illorum miserum hominum Domos dearderemus. Id circo humillime rogamus Illustrissimam Dominationem Vestram nos omnes homines, cum magnis lacrimis, Magni et parvi, et pauperi, et Viduae, dignetur Illustrissima Dominatio Vestra in Gratiam et sub Aulam inservirare, ut hoc, si est possibile, non esset Damnum, et nos omnes Dominum Deum rogabimus pro Illustrissima Dominatione Vestra, ut mandatum Illustr. Dominat. Vestrae observare usque ud mortem. Per his manemus. Actum in Civitate inferiori Rascianae Taban die 12 July

1712. Humillimi Illustr. Domin. Vestrae, Sztanoje Radojevics Orientalis Ecclesiae Judex, et Mathias Satanovics Romanae Fidei Judex.

115.

Ђука Стевановић будимски посланик у Бечу, вратив се из Беча пише из Будима Томашу Пеку тумачу цесарском у ком писму описује жалосно стање Будимаца у времену док је трајала куга како су мучени од војничке власти.

Слѹжба и поздравле отъ мене Ђѹке и отъ нашега дрѹштва нашемь господарѹ Томашѹ.

И ако питате, хвала Богѹ здраво смо и мирно дошли до Сентъандриее, и оданде отидосмо доле кь Бѹдимѹ и беседисмо с нашим бировомь, и тѹже се и жале, како се и што се ставило ѹ неколико кѹћа, и затворени сѹ тврдо, и што имь е мѹка и неволя трпети болестъ и затворъ, іоштъ теже имъ е трпети ватрѹ и паленіє. Іеръ како се ѹ коме домѹ што мало покаже, таки онаи домь господа спале, и оно мало млого, што е ѹ ономъ домѹ; пакъ ако би после и кои човекъ или мѹ деца и преболели и остали иза болести, веће не има ни отъ них живота, еръ имъ е пожежено и спалено све, не имаю се ни едань дань чимь живовати.

Него молимо и просимо за Бога сви колико и сиромашка варошь господина Кварнента, да би како за то провидели, за оволикѹ сиромашь, и едань декреть озгоръ господинѹ обрьштерѹ послали, да би нась овако не палили и жегли, а видимо има и на дрѹгомь местѹ ове болести, али овако не пале, како нась. И молили сѹ се наши бирови и варошани господинѹ обрштерѹ да би их овако не палио, а онь вели: мене е овако заказано, а ви пишите горе и молите се, пакъ ако ми отъговоръ дође да непалим, я нећѹ палити. Него за Бога просимо сви колико сиромашка варошь господина Кварнента, нека се зато

мало потруди да би послали господину обрьштеру какавъ отъговоръ, да престане отъ овога палежа. А еда Богъ да, те не буде све овака болесть, радиѣемо нашега господина Квариента трудбу не заборавите, док смо живи. А и вама господару брате Томашу, хоѣемо ако Богъ да вашу трудбу и службу лепо платити.

И питали смо господара бирова за оне квитанцие, и нашли су и, и стое у нихъ. Него кадъ Богъ да лепши часъ и ослободе се, оньдаѣе господину горе послати и додати. И што нису могли што отписати господину на оне книге, што имъ е послао, зато нису могли, ер су веѣе онда били у затвору. И зато настоите, брате, скоро, да би какавъ разлогъ отъ туде овамо господинъ послао, за ово сиромашъ, да се овако не жегу, и паки што ние нигде ни по други места било, где се е ова болесть народила.

И остаемо на служби милостивому господину Квариенту, Станое бировъ са осталими варошани на 1712 лето Юлиа 20 у Сентъандреи."

162.

Савремени превод дипломе што је дао Карло VI будимском месарском еснаву године 1712. (Страна бр. 10.)

Каролусъ и т. д. — — — — — — — —

Ва паметь препоручуемо, якоже есть васакоме, коме же належить, како верни наши поштени Стеванусъ Поповиѣ цехъ маисторъ, по нему и Оанесь Павловиѣь, Радовань Вуиѣь, Стефань Иличь, Филипусь Томичь, Михаел Краиѣь, и Оанесь Симонь Дамнановичь и Охань Радовановичь, васи и еднокупни под градомь слободне и краљевске вароши наше будимске, именоване Табани обитаюшти и пребиваюшти рода грчанского закона маистори месарошки преднели и предложили нами истинске неке цеховне артикуле на простомь папиру писменимь езикомь латинскимь написате болшега реда и садржаніа их ако

же низу написата, (види месарске артикуле бр. 10), молешти се величеству нашему длжнимь мемориалемь смерено, понеже ове артикуле васе же и по реду ва немь угодна мисална драго и преетна имушти, нашимь же слободнимь писаниемь обзнаненимь и вписати сатворенимъ, властию нашею цесарскею, и кралевскою добродетелно васпримлени искуси, тврдити, и добру самисаль дати, и пакь врху речени рода грчанскога закона месаромь ва под градетомь Будимскимь Табани реченои обретаюштим се, и отъ ни раштдаюштим се. — — — —

117.

Виђентије владика будимски пише бирову, ешкутом и кметовима, ради уређења заоставштине по смрти некога Ћире. Писмо је ово писано у Сентандреи 22 Новембра 1712 године.

118.

Христофор епископ бачки и наместник митрополитски јавља будимском бирову и таначу, да е њиховом владици писао због хесапа, да их не узнемирује.

Христофоръ милостію божіею іепископъ бачки и наместник митрополитски, и смѣреніе наше пишет въ варош Будимъ, въсемь општем христіаном мир и благословеніе буди са вами. А по сих вѣсто ви буди, како примисмо отъвас едно писмо и друго, и разумесмо за тамошне, како вам досађую, и ишту вам хесапъ отъ црвве. Ми отъ како е прьво ваше писмо дошло, таки смо отъписали и вам и брату нашему господину владики, такођерь и тамошнимь господину ђенералу, да би се такови почетакъ ту непочинио, што ніе на други местех отъ нихь бивало. Не знамь е ли ви наше писмо до руку дошло, васехь намь отъпишите. Прочее — — — — — — —.

Месеца Іуніа б. (30) у Карловци аѱвг. (1712).

119.

Вићентије владика јавља будимском бирову, да је писао у Беч Кваријенту по њиховој жалби.

Вићентіе и т. д. Смѣреніе наше пишет въ варошъ бꙋдимскꙋ долнꙋ, частнѣишемꙋ дꙋховникꙋ кир Григоріи Иеромонахꙋ и бировꙋ кир Станою, и кир Ђꙋки Стефановићꙋ, и кметовом по именꙋ, мир и благословеніе съ вами.

По сихъ весто ви бꙋди, како несмо вами отъ скоро писаліи, оуздајући се отъ Бога, што смо били писаліи и жалили се господинꙋ Квариентꙋ, и еште отъговора несмо примили.

Того ради несмо ви имали шта писати, а ви отъоуда нико живи нехоће да ма три слова отъпише, да знамо како сꙋ, кроме кир Ђꙋка и Стоико абаџіа, што сꙋ намь отъписаліи отъ горніее вароши. Хотели смо много крать сами тамо приходити. никакове ніе прилике. Ако што нам отъпишꙋ отъ Беча, отъписаћемо ви или сами тамо прити. Тако да весте и прочее и т. д. месеца Авгꙋста 2 въ Свети андрие аѱвг. (1712).

120.

После Ракоцииног устанка, после куге, која је трајала две године дана, 1710 и 1711, пошто им је власт толике куће спалила из санитетских обзира, и пошто су у Мају 1712 голему поплаву претрпели од провале облака и бујног потока, који је многе куће оборио, најзад су многи Будимци тако осиромашили, да су оба танача, кршћански и хришћански, поискали од градског маѓистрата, да им смањи порез.

Ми доле подписати молимо свитли магистрат и господина бꙋргимаистора (варошког начелника) поради овогодишне порцие, што е на пас наложена, и никаде мꙋчние и теже нисмо кꙋпили, како саде кꙋпимо. А и свитли магистратъ зна, како е саде скꙋпа година, не могꙋ сиромаси лꙋди прохе добивати, да се захране,

а година их ние ни чимь приватила. И скоро смо имали ексекуцию, осамь дана нисмо могли него ли 60 форинти покупити, люди врьло осиромашили, а свитли е магистрат наложио —4000— форинти порцие на варош. То никако на ову годину не можемо покупити, нити е оваке тешке године било. Него свитли магистратъ молимо врло понизно, да бисте се смиловали и провидили за сиромашь и оставили од оте порцие Бога и своe душе ради.

У Табани месеца Августа | 12— дань.

Ми оба два бирова са ешкути остаемо на служби.

121.

Цветко велики биров тамишварски пише будимском тачачу.

Веледраго поздравление са избранимъ прописиомъ свему поштеному таначу, у кратко вамь титулъ известовамь сачатаемо, пръве господару великоме бирову, и осталим поштеним поглавитим поглаваромь, обретаюштимъ се у поштеномь таначу господи, дльгоданствуи на многа лета.

По сих вѣсто вам буди вашимъ господарствум, поваради сего остатка клюка Цвеиного и Кузмановога, како од вина прьвога, што е донео Цвѣта и Кузман. На то што е Кузману предато.

Каде е Цвета отишао, горе у Будим, те оста према Кузману отъ вина, свего што смо продавали отъ главни новаца што нађоше поштени трьговци. Што неизлази 263 фор. штете сухе, што не излази отъ главьни новаца, за оно прьваго хесапа, што сте намь послали книгу, што е био Степићь запечатио Цвѣино вино, и тако смо разумели, како е онь шнима ортакь, али он неда се.

И того ради, како вамь извѣствуемь, како вас Богъ учи, можете им тамо правицу учинити. И Цвета есть дао на новце —40— фор. камате на новце, и —84— фор. по господи; и паки —12— фор. имао трошка, декле е отишао у Будимь, да донесе книгу изправну.

И како смо разумели да е таи чловекъ, по имену Степиħь, доке ние продао свое вино, паки и ондакь даде, да продае и Цвеино вино. И оште отишло —2— хакова долиевька, да ко зна.

И спаси те Христосъ благи.

Месеца Августа 26. у Тамишвару — 1712.

Ю Цветько велики бировъ са свимъ таначемъ остаем на служби.

122.

На горње писмо (бр. 115), одговара будимски српски танач својим посланицима Хаџа Манојлу Николиħу и Захарију Добриħу и шаље даље упутство. Ово писмо стоји у свези са бр. 63, 66, и 115. и написано је јамачно месеца Августа 1712.

Служба и доброе поздравление од нас доле именовати Маноилу — — — — — — — — — — — — — —

што сте нам писали листь Июниа 25 дань дошло нами е, и разумесмо, за свашто, што сте намь писали за Перказию, како е ђенералъ Перказию затворио, таки е поставио лаитмана Пеклера, и квартиль смо му дали у Илие Бошнака куħи; и нехотеште и шанце и врата поновисмо, доке онь узе у свою руку, имали смо доста труда. Паки стиже декреть за шаикаше, и кои су били стари шаикаши, оне узеше у шаику и нехотеште. Паки почеше искати и отъ вароши наше и оште и отъ Сентьандрие и отъ села; отъ нас искаше 4 шаике, да напунимо, и отъ Сентьандрие цилу едну, и дадоше и остала села, дадоше кое —15—, кое —10— луди, кое како. Паки отъ нас наипосле искаше 2 шаике лудихь, и едну смо дали, и на ноизи е Радона (капетан) поглаварь.

И плаħаю на месець на момка по —2— фор. од цесаровине, а селани понаимаше наше луде по —5— фор. на месець, освимь цесарскихь новаца.

Тако и отъ нась иштu луди, кое наимамо, и дали смо досад —15— лудихь, и платили —75— фор. паки нам

иштꙋ и оште Радоевꙋ шаикꙋ, да напꙋнимо, а лꙋди нам неима, мало их остае ꙋ вароши, кои сꙋ ꙋ таборꙋ кои на шаика. Веђ незнамо хоће ли енгедовати (дозволети), или неће, а има теке на —100— лꙋдих ꙋ таборꙋ, а камоли на шаикахъ кои сꙋ.

И врьло смо се ђенералꙋ молили, и молимо се и саде да би више не искао.

Паки по томе стиже и лаитманъ Тилмонъ, и донесе декретъ отъ фельтмарьша(ла), да бꙋде на Перказино место. И тада и Пеклерь отиде, а Тилмонъ оста на territoryꙋ местꙋ.

И каде е дошао Тилмонъ, призва нас ђенерал, и приказа га нами, и рече: ево е послао господинъ фелтъ маршалъ лаитманъ Тилмона, ꙋ вашои вароши да бꙋде, али ние знао, да самъ и поставио Пеклера на Перказино место, зато га е послао, да бꙋде на Перказино место, доке Перказие изиђе из ариште, а веће незнамо што ће бити, тако вели.

И што сте писали, да се скꙋпимо и договоримо и с ваидами, и призвасмо их и договарасмо се и са Радономъ и са осталимъ ваидами, и на то ни они немогоше никакавъ отъговорь дати, нити знадꙋ што чинити, зашто знате каково е единство ꙋ лꙋдима нашимъ; а и они би и сами ради били на оне речи, али не знамо, што ће бити на послеткꙋ. А саде сꙋ ваиде на шаика, Радона, и Ђꙋрка, и Петарь и Станивꙋкъ Лапа, и Станое делия, на кршћански е Илия Башићъ, и Мартинъ Кнежевић.

Веће ти дрꙋго не знамо писати ни ми ни они. Паки по томе стиже заповесть отъ господина ђенерала, да оне кꙋћице оборе. Све што сꙋ поредо баре и изподъ града, озго е заповисть има ьа 80 кꙋћица, што хоће оборити, а лꙋди нисꙋ код кꙋћа, веће сꙋ ꙋ таборꙋ, а жене сироте плачꙋ, а ђенералъ вели, на онꙋ странꙋ, копаите кꙋће, где но е чꙋкꙋрханлина башча исподъ шанца. Веће незнамо

што ће бити, паки господарь Манонло, што си писао за столицу, добро е, ако би допустили. И говори са господиномь Кьвариентомь, имаи сабеседование о томе, и лепога поздравите оть нась.

123.

Вићентије владика будимски пише из Сентандрије 16 Септ. 1712. и јавља будимском таначу, како је из њихова писма радосно разумео, да је у Будиму куга престала.

124.

Станко Стипић биров из Столног-Београда пише бирову будимском месеца Октобра 17. год. 1712 због трговачких послова.

125.

Оба бирова подносе просбу пуковнику и команданту града будимског (de Langlet) де Ленглету због големих трошкова, што дадоше на комесију, и моле се да их ослободи и од затвора (контумаца) у коме се већ од две године налазе због куге.

1712 Октомбра 17 господину Квариенту кроз Перкацию негову комесию посласмо у Бечъ. Понизно молимо и просимо ваше светло господство, како свога доброга и милостивога нами патрона и даемо на знание вашему господству, како господин Аудиторъ и остали официри војички почеше комесию чинити крозь Перказию у прошасти понеделакь.

И било е сашним на комесии 13 официра, и узеше намь 12 стотина форинти напри.

Паки почеше испитивати људе и жене; и тако питаю свакога на редь, а поимену веле; стоиш ли ти на онои првои заклетви, што си се заклео на Перказию, што ти е учинио, и хоћеш ли на то умрити, на онои клетви.

И сваки своюрићь посвидочи, како е и напри казивао, и лѫди и жене.

Ѹ томе не знамо, што ће из тога бити конацъ, може ли бити, да е светла комесиа писала ѹ свитли цесарски дворъ; како ће и ваше господство лепше разѹмети за те послове.

Того ради молимо ваше светое господство, да бисте нам добри патронъ били, како сте и до саде, да провидите за наше многе трошкове; до сад смо потрошили на првѹ комесию —5000— форинти, паки саде 12 стотина форинти, кое чини сѹма 6200 форинти.

Видите и порадите, да би се намъ трошкови наши вратили, и томе конацъ, што ће бити, те намъ на скоро одпишите, да знамо.

За што се мих препорѹчѹемо прво на Бога, паки на ваше господство, и сва сиромашъ молимо Бога за ваше господско здравлѥ.

Молимо понизно господина обрьштера и светлѹ комесию, како знате наш затворъ (због куге) и нашъ плачь одь отолико време.

Зато се молимо са свомъ сиромаши, да би се смиловали на насъ, да насъ отворите, да бисмо могли достати брашна и дрьва и кѹпѹса, и дрѹги потреба, што е нам за потрибѹ, зашто зима иде како сабла а и цесарска вала плаћати, а од кѹдѹ имамо давати, каде достати не можемо ни отъ кѹдь, него се молимо, да бисте насъ ослободили за Бога и за своюдѹшѹ. — Есмо и остаемо вазда на слѹжбѹ господствѹ вашемѹ, ѹ Табани. Ми оба брата са ешкѹти и сви сиромашъ.“

На полеђини стоји: „Sacrae Caesareae Regiaeque Majéstatis actuali Colonello, Incliti: Regiminis Dauniani Ordinis pedestris, nec non Regiae Residentiae Budensis pro tempore sub stituto Commandanti P. de Lenglet Domino Domino nobis gratiosissimo.

126.

Вићентије митрополит будимски пише из Беча 18-ог Октомбра 1712 године таначу да по жалби Симе Радничанина што пре њему одговоре.

127.

Биров будимски Станоје Радојевић са остали ешкути моле митрополита, да некварн тестаменте и посмртне одредбе.

Преосвештенеиши преимуштественеиши господинъ господинъ Архиепискупъ и митрополитъ васего народа христианскаго православіа жителя, под властию пресветлаго римског цесара и краля хунгарскаго, и его цесарског и краљевског величествия саветникъ нам же господин Отецъ, архипастиръ, и учитель васегда милостивнеиши.

Чрез овога краткога писанія целуемо светую архипастирскую десницу, а ожидавајући благословенаго писания отъ толикога времена непріесмо. Но васегда чекамо и надамо се добромъ дошаствию вашегъ преосвештенног господства, а како паки скрбни есмо били, кадъ разумели есмо ваше преосв. господство, да болесни есте били. Хвала пакъ господу Богу и благодарение даемо, да е милостиви господь Богъ здравие дао. Радуемо се и молимо се господу Богу и пресветои богоматери, да даруетъ многолетно здравие.

По сем изявляемо в. п. г. како може бити, да и чрезъ господина архимандрита хоћете болше разумети, како овога Новембба 29 преставио се есте нашъ овдешни житель и биватель у вароши нашои, именовати Петаръ Радоевић ћебециа, кои годинама старь —72— лета, кои именовати есте у бистрои памети свою уредбу и тастаменту учинио и за душу свою милостиню наредио, кака и В. П. Г. тако и по други мести и манастири одь своего имания.

Мећь тимь, како и обичаи есте, и тѵторе свое наредио, кои ће о онои ѵредби настаяти и она ѵређена исправяти.

Тако ѵ свршению и заключению времена тестаменти послао господинь архимандритъ цедѵлѵ, ва кои пишѵ, да ако ние заключена, да се без знаня негова не заключѵе. И тако дошао и заключио своимь печатомь и са собом отънео; кое неможемо се досетити чего ради есте однио, кое досад ние обичаи био дрѵгомь носити, окромь они посталіени тѵторе.

За то не знамо, како ће бити, пошто нама есте заповедато веће и толико пѵта одь славногь магистрата, да на тастамента добро се позорѵе, где се чине, и како ли и код кога остао, да се явля нима.

Зато, ако се што стане измеђѵ тога, вама преосвештено господство да после нерекнете нама, то се крозь нась стало. Ми изявлюемо, а вама преосв. госп. како лепше знате, тако чините. А ми, недаи господи Боже, тога ни помислити, да би што одь насъ почело се, него иошть што болше, желимо, да бисте ѵ свачемь напредовали, и достали о чемѵ се трѵди ваше преосвештено господство за народно опште добро и ползѵ.

Зато велико молимо, целѵюћи светѵю архипастирскѵю десницѵ, да би на насъ не замрзели ни помислили што. Ми свагда више желимо опште народнѵ доброти и напреткѵ и вашегь преосв. госп. него дрѵгом; али боећи се одь славнога магистрата, да што нама ѵ чемѵ, и таковом недосаде; пошто есѵ онаки ѵ вароши позорители (Немци), кои сваки дань поштѵ носе ѵ градь, што се чини по вароши, пошто и мећѵ нама и домовинаши помешани есѵ.

А како овом преставлшемѵ се ние се ѵ сермии и ѵ новцѵ затекло много, него како тестаменть сведочи, домъ виноградъ, а на ниномь крѵнтѵ (земљиштѵ немачком), бо-

имо се што из тога да не изиђе, пошто мислимо што остае тестаментъ код оца архимандрита, и то ако тко одь другe стране ови магистрату, до нама не рекну, зашто нама неизявлюете такве послове. — — — — — — —

Ꙋ Табани месеца Декембра 2 дань на лето 1712
Станое Радоевић биров са ешкути.

123.

Будимци и Пештанци пишу саборно писмо будимском митрополиту због народног сабора и избора новога „Архипастира начелнаго“ и додају неколико услова и инштрукцију за свог посланика Николу Димитријевића. Из овога писма дознајемо да је држан народни сабор у Карловци год. 1712.

Преосвештеному боголюбазному господину митрополиту будимскоме и проче, веле понизно поклонение сатвараемо васъ опште мали же и велики, како ти из Будима тако зде из Пеште.

— — — — Примисмо ваше светое писание писато Марта 2 дань, али нам касно до руке дође, и примивши саборно, разумехомь васа, прьвомь фала Богу и вама добро здраве разумехомь; и паки по заради добра гласа што нам пишете, да хоће бити саборь на архипастира начелнаго поставити, васи приклонши колена ка пречестои милосьтивнои матери богородици прилежно вапиемо, да би у кои добри часъ згодило, да многолетно буде и добро и срећно на ползу светлости цесарскои и ва сему роду християнскому.

По томъ разумеите ваше преосвештенно господство по заповести вашими ево и ми тамо шилемо частнога господара Николу Димитриевића,* како ти посланика отъ Будима и отъ Пеште, да се ту нађе по обичаю, како належи.

* Чукурханлију.

Паки молимо се васи опште, да коега архипастира саборь избере са божиомь произволениемъ; да саборно промотри, да се архипастирско не развлачи, него, да се сачува темелно, с печати како црков. поглаваромь, такожде и помеснимь послаником. Чега ради осиромашили смо, како и сами видите тешко се владамо, помоћи неможемо у садашна тешка времена, архипастирско се не чува. Него се молимо того ради промотрите, како добри пастири, полагаюшти душу свою стада своего ради, видите, како смо међу остали езици и народи, а ни школе, ни ученіа не имамо, него инно племенике призивамо на помоћ на свакоме месту. Паки иоште молимо се позаради едань свитакь, да бисте учинили и наредили, да се свагда конфузиа не чини между нами и свештеници за сваке вешти.. Првомь: за крштенице, што стои дати.

1. Да нам поглаваръ кои буде не затвора црькве, и луде неодбиа отъ црквe.
2. Да луде не куне, када се ралзби на кога.
3. Да нам уреди венчанице, пошто ћемо плаћати.
4. Такођеръ и за водице, за 40 дана што стои.
5. Еванђели чатане мртвимь, што се плаћа.
6. Дивнину, да дигну отъ лудих.

Тако доконасмо на састанаку саборно ми Будимски и Пештански христиани единомисально у Табана месеца Декембра 6 дань на лето 1712.

139.

На просби поднешеној будимском таначу подписана је „Елисавета ћириница Хобрь капетана Томе кћи." Написана је просба год 1712.

130.

Народни сабор будимске јепархије спремио предлог за општи народни сабор у Карловцу о ком је говор у бр. 129 и 137.

Даемо на знание мих доле полписати три вароши варошъ бyдимска, и пештанска и светоандреиска, са осталимъ селами, кои се находе около Бyдима пишемо и просимо сва цела бyдимска епархиѧ, отъ частнога сабора и отъ yрежденнога архипастира, да провиди, како ћемо се живити на кои ли начинь, да бисмо имали yрежденіе отъ светлости цесарске и помилование кроз нашy трyдбy сиромашкy, да би и нась незаборавили светлость цесарска.

Паки молимо сви општи христѧни бyдимске епархие христиѧни, молимо понизно частни саборь и произбранаго архипастира, да би нам разлогь поставио прьве црковно паки и свештеничаско, междy нами разлогь, и междy свештени, да знамо, што ћемо одашта свештеникомь плаћати, да ние междy нами свагда конфенциѧ, него yречено да плаћамо без прикословиѧ, како y старомь свиткy стои, то оштемо.

1. Ѹречено за крештаніе што е?

2. За венчанице, да нас не цине на парь, како марвy.

4. Еванђелиѧ мртвомь, пошто ћемо давати.

5. Дивница, да се дигне, дрyги нам се подсмехyю.

(Сравни тачке 1, 2, 3, 4 и 5 са тачкама y броју 129.)

6. Свештеници да не yпyштаю лyде без причастиѧ и прикаде.

7. Ако бисе архиереи кои на кога господара yѧзбио, да би црквy не затворао, и лyде да не би клео, ни одь цркве одбиѧо (види број 92); зашто свети апостоли нисy клетвy оставили; ако ли би кои хрисћанинь сагрешио своме архиерею и yѧзбио га, да га архиереи сyдом потражи и правицом.

8. Свештеникь едань опое чловка, или женꙋ, или дете, паки на све свештенике иште опело, кои нисꙋ на опелꙋ били; е ли то право?

9. Каде кои чловекь обꙋмре, да мꙋ свештеници не ꙋзимлꙋ тꙋђꙋ землꙋ за подꙋжие — — —

10. Иштемо, како чловекь ꙋ тастаментꙋ нарꙋчи на самрти, да се обдржава, и нами верꙋе на то.

Од отога иштемо од свега ꙋреждение, и да намь свитак пошлете. Од свега то савь нашь диштриктъ бꙋдимске епархие иште по старом обичаю."

На овом акту није стављена година и дан, кад је ове закључке народ из будимске јепархије саборно доконао. Но је овај акт по садржају а у прве 4 тачке и саме речи истоветне са речима у акту од 6 Декембра 1712 под бр. 129; то поуздано можемо сматрати, да је овај акт само допуна оног, и да је допуњен на другом састанку оног истог епархијског сабора.

131.

Писмо Петраша Вујина сина из Кечкемета од 23 Априла 1713 год. Овај Петраш јамачно одселио се из Будима, јер тражи од будимског бирова Станоја, да му пошаље, што је по смрти његова оца остало.

132.

Списак од онога, што су будимски Срби давали у годинама 1710, 1711, 1712 и 1713. Из овога списка види се, да су за 4 године издали свега 15.145 фор. 45 новаца у име порције, за квартире војничке и лазаретским чиновницима због куге.

133.

Да су будимски Срби за неколицину година због Перказиних зулума, због куге, дунавске поплаве и са других незгода много страдали, види се из сведочбе, што им даде маћистрат градски, који у оригиналу овако гласи:

Nos Consul, Judex, et caeteri iurati Senatores liberae regiaeque Metropolitanae Civitatis Budensis notam facimus praesentium per vigorem, universis, quibus expedit, significantes.

Posteaquam Rasciani nostri Tabanenses ex processu Perghasiano sumptus suos, cum Innocentes passi sint, rehabituri expedire vidissent, e medio sui unum ad Excelsam Instantiam amandare, nos demisse rogantes, vellemus quid in hoc expensarum negotio nobis constaret, id ipsum eisdem authentice extradere, nostrarum partium imo et obligationis nostrae, qua veritate promovere debemus, esse arbitrati, testamur hisce, qualiter nempe dicti processus expensae sat magnae, et continuae fuerint, prouti ex suis Tabanensium, et aliorum notitiam habentium relationibus, et perpetuis depauperatorum querelis, et ipsa etiam notorietate sat frequenter audivimus, nuspiam autem clarius et expressius advertimus, et deprehendimus, quam ubi suum annuatim civitati conferre debuissent. Rasciani, tunc enim experti fuimus tenues eorum vires, tunc imminuta obdictum processum non unius, sed omnium, quorum una causa erat, substantia patebat, quando, quidquid etiam negotiando lucri hinc inde comportarunt laboriose, non in mercantiam, non in rem domesticam, sed hoc litigium a potiori insumptum fuit, ut qui ante succurrere in casum potuissent civitati pecunias subministrando, iam vix sibi sufficiant, toti quanti depauperati.

Atque in hanc fidem has testimoniales praeter solitam subscriptionem sigillo nostro roboramus.

Budae 13 mensis Martij 1713.

(L. S.) N. N. Consul, Judex, caeterique huius Regiae, liberaeque Metropolis Budensis Assessores.

184.

Пуномоћије, које дадоше Будимци Пештанци и Сентандрејци своим посланицима на сабор, кои је држан у Карловци.

(Види број 129 и 181.)

Сия атиштация отъ бꙋдимских и пештанских свештеника, и оть општих православних християнах саборно, такођерь отъ свето-андреиски свештеника и кметова с полꙋ.

Даемо на знание свакцм избраним господаремь; првее боголюбазнимь архиереомь и частними ексархом и доброподвигними игꙋменомь и проигꙋменомь и осталим доброчтеним свештеником; такожде и поместнимь господарем ђенераломь, и обрштеромъ капетаном; комендантомь, хаднађемъ, и болaромъ и осталимь господаремъ, кои се нађꙋ на частномꙋ саборꙋ општаго савета ради, да имаю на знание, како поизбрасмо и послaсмо отъ нас частнога господара именемь Николꙋ Димитриевића, и Стояна Илића господара частна, да се нађе на частномꙋ саборꙋ по обичаю, како и отъ дрꙋгих странь на проиэбранние частнаго митрополита, да аште кога господь Богь проиѕбереть, да господь милости подасть, и света богомаика, да бꙋде длголетно.

Того ради обзнанꙋемо частними више именоватим господаромъ, да аште би когда тамо пришли више речени господари Никола и Стоянь, имаите ги са лꙋбвою прифатити. Того ради и печатима потврьђꙋемо, за боле верование са пештанским господари сполꙋ.

Мих долеподписати свештеници и кметови сполꙋ општи дꙋховникь Глигори са осталимь християни. И я Станое бировь са општими кметови. И я Марко бировъ

светоандреиски месеца Марта 18 дань 1713 дато у Табахани.

Бу(М. П.)димь. (М. П.) Свети Аньдреи. (М. П.) Пешта.

135.

Писмо Вићентије јепискупа будимскога и митрополита карловачког будимском таначу.

Вићентије милостію божіею іепискупъ будимски архиепископь и митрополит Србльемь под властію светлости цесаро-краліевске.

Смѣреніе наше пишеть въ богохранимую боудимскую донюю варошъ почастеному бирову кир Станою и осталим поштеним кметовомъ и ешкутомъ мир и благословение Бога съвсеми вами.

Паки вѣсто буди вашим христолюбіамъ, како смо примили ваше писаніе, и разумели смо что сте нам писали, како сте ви здраво и мирно, и то намь ест врло драго било, и како се око торона трудите и правите, и ми смо зато писали господ. ђенералу и обрштеру, и препоручивали, да бисте слободним допуштеніем могли доправити.

А што се тужите, да су тамо зла времена и киша, тако е и овамо све зло време и вѣтрови зимни, то е воля божіа. Али су жита овамо врло добра, люди се хвале а и виногради кои добро носи, кои слабо.

А что се прѣпоручуе и моли кир Стефань црковни синь, како е доста послужио светои цркви, да би веће изишао из слушбе, ми смо му зато писали, да би еште био оу служби, докле би и ми тамо пришли. И паки му говорите, да би опеть онь био, ако ли икако неузхоштет: съ вашим благословеніем нека буде Кир Деспот Вучо, и тако е на нему залога, епитропъ наш духовник Кир Григоріе нека боуде ва место нас, когда се будет изменивати цр-

ковни синь, без ніега нетворите. И што се жалите, да имате трошка кроз чрнога, е да Богъ да, те се и овѣселите оть цесарские светлости и боудет побежденіе вашемѣ непріателю. Проче благодат божіа. — — — — —

Месеца Іюліа 16 дань ѹ Карловци. лѣто 1713.

136.

Капетан Сигисмундо Саљи лично предстао будимском таначу и позвао Будимце, да своје земљаке Богоја Ајдука и Огњана искупе из францеског ропства.

Nos Judex et Jurati Rascianae Civitatis Budensis recognoscimus tenore praesentium, quibus expedit universis. Quod Generosus Dominus Sigismundus Sallyi suae Majestatis Sacratissimae Capitaneus coram nobis personaliter constitutus retulit, qualiter Egregius Bogoie et Ognyan Incolae civitatis nostrae, fatis ac militari statu non aliter exigentibus in diram Gallorum captivitatem inciderint, ibidemque adhuc dum detineantur. Quare et nos intuitu honestae eorundem inter nos actae vitae, et cum etiam Jure Divino, ac naturali id praestandum foret, eorumdem iniquam sortem et lamentabilem statum, in condignam commiserationem, et respectum summendo ratione elaborationis praedictorum Incolarum interlocutione, sequentem cum Praetitulato Domino Capitaneo inivimus contractum. Quod si nimirum Dominus Capitaneus mentionatos duos Incolas nostros eliberari, in praesentiamque nostram sisti fecerit; teneamur, ac obligati simus ab his, qualibuscunque Juridicis remediis sine ulteriori remuneratione centum imperiales, velut debitum liquidum Domino Capitaneo, vel vero plenipotentiario, seu homini ejusdem, erga restitutionem praesentis contractus persolvere: in cujus majorem fidem has eidem pro futura cautella sigillo nostro munitas extradandas duximus.

Actum Budae in Civitate nostra Rasciana die 3 Novembris Anno 1713.

(L. S.) Judex Stanoje Radojevics, Jurati Sifko Ratkovics, Stojan Csepecsia, Stanko Thodorovich, Doicsin Juratus.

187.

Царско-краљевског војеног суда пресуда, изречена 16. Новембра 1713 над познатим сплеџијом Карлом Пергазијем.

Sententia. In der Criminal-Sach dem Carl Bergassi gewesten Oberhauptmann zu Ofen, von Babylonien gebürtig, alt 45 Jahr, Verheirathet, undt Catholischer Religion, betreffend, welcher angeklagt worden, dass Er an denen Raizen zu Offen nicht nur verschidene unzuelässigen extorsiones, sondern auch mancherley grobe und real und verbal iniurien verübet. den Antoni Sertis (Сертић) zur Abschwörung eines falschen Aydts bezwungen, verschiedene getauffte Türcken, auss eigennüzigkeit, wiederumb in die Türkey befördert, auch sich in dem Laster des ainfach und gedoppelten Ehe-Bruchs villfältig versündiget habe. Wie zumahlen aber über alle solche Inzüchte Er Carl Bergasi von Einem löbl. kays. Hoff-Kriegs-Rath so wohl mit wirklichen scharffen arrest belegt, als auch deren aigentlick und genauer Untersuchung einer hier zur besonders angeordneten Inquisitions-Commission, und die folgliche Aburtheilung eines hier zur bestelter Unpartheyischer Kriegsrecht aufgetragen. Endlich aber nachdem er des obbedeuteten Ehebruches geständig und dess genugsamb überzeugt warr, die sambtliche Acta und Actitata von Einem hochlöbl. kayserl. Hoff-Kriegs-Rath auss besonders darunter waltenden Ursachen dem auch kays. General-Auditoriat-Ambt zu weitherer Verhandlung delegiret, und alda sowohl Er In-

quisitus, als die klagenden Raizen fehrners vernohmen worden.

Alss dasselbe yber den abgeführten Criminal-Process und von Einem hochlöbl. kays. Hoff-Kriegs-Rath darüber eingelangte genehmhaltung hiemit zu Urtheil und Recht: Es seye der Carl Bergasi die in Confrontatione liquidiret, unn durch Ihme von verschiedene erpresste in einer Summa 465 fl. 30 d. ertragende gelder, sowohl zu ersetzen, alss die hälfte deren von beiden streitenden theilen gemachte Gerichtsumkosten praevia tamen moderatione Judiciali de super facta zu ertragen schuldig, sodann aber wann er Cautionem juratoriam de non vindicando carcere nec offendendo partes adversas per te nec per alios praestiret und mithien diese drey membra adimpliciret haben wird, Er seines bishero ausgestandenen 5 jährigen Arrests entlediget, anbey seiner abgehabter Charge cum hoc annexo, dass Er sich ohne Vorwissen oder ohne expresse Hoff-Kriegs-Räthlicher Erlaubniss nicht mehr nach Offen begebe, nöch sich aldorten aufhalte, entsezet seyn solle.

Lecta et publicata haec Sententia bey dem kayser. General-Feldt-Kriegs-Auditoriats-Ambt.

Wien den 16 November 1713.

Der Römisch. kays. Mayest. General-Feldt-Kriegs-Auditor (L. S.) F. Herr von Seyfrid m. p.

188.

Тестаменат „бабе Анне Монахине хаџи Савинице од 16-ог Фебруара 1714."

Даемь на знание и монахиа Анна Хаџи Савина домаћица ово мое писмо, гди би годи належало видети и читати придь добрими господари свештениковъ и кметови и придь господаромь бировомь Станоем и ешкути, како што имамь ово мое кућице придь црквомь припорѹ-

чуемъ своеволно ȣ храмъ светога Димитрия, каде ȣмьремъ да е црьквено, да се дрȣги неима ȣ кȣћȣ мешати, нити томе више прикословати.

Кои би томе моемȣ писмȣ прикословио, да мȣ ние просто ни овога света ни онога прид Христомъ владикомъ на страшномȣ сȣдȣ, но да е кȣћа црквена по моиои самрти.

Зато даемъ ово мое писмо за боле верование прид почтеними свештеници и придь господаромъ бировом Станоемъ и ешкȣтомъ, и полажемъ крсть моиомъ грешном рȣкомъ.

Месеца Фебрȣара 16 дань 1714 ȣ Табахани.

† Ѩ Анна монахиꙗ.

139.

Виђентије митрополит српски пише бировȣ Станоју и осталим кметовима, у писму том (од 26 Маја 1714) вели „доста трȣда имамо сада, сабрали сȣ се сви архиереи и дрȣги свѣштенни и мирски, и имали смо о свемȣ договор и промотреніе.“

140.

Нови будимски посланици у Бечу Живко Ратковић и Петар Ненадовић 1-ог Јануара 1714 год. пишу, како су дали меморијал у царски двор „како сіи грчанскаго закона люди — — — при вароши нашои бȣдимскои реченои Табани, и како ти верни есȣ били вашемȣ цесарскомȣ величествȣ, и са нами помешати есȣ с кȣћами, виноградима и осталима стварима, паки се таи нашь пȣргершоф (грађанство немачко) нами турбацию (немир) чинить, и нама великȣ штетȣ и трошкове, а каде ȣ дрȣги вароша и некрштени люди есȣ пȣргери. Паки дошао ми е Петарь* из По-

* Ненадовић будимски посланик у Бечу.

жвна 29 прошлог Деђембра и донео е информацию, и дали смо Президентв Камере онаи часъ, и рекао, да ђе нам се сvтра резоловати, како ћемо остати.“

Јамачно је повољно резоловато, јер у једном спису налазимо писмено маћистрата будимског од 18 Септембра 1714, у ком се даје право грађанства Станоју Радојэвићу бирову српском.

141.

Вићентије митрополит српски (10 Новембра 1714) пише бирову кир Станоју и осталим кметовима „подфатили смо се кодь господина Квариента — — — — — и декрет изишао за вас“ — — — — — Даље пита — — — — — — „како садржава тај нинѣшни господин ђенерал.“ (граф Палфи).

142.

Танач будимски издаје писмену сведочбу свом старом бирову Станоју Радојковићу о његовој верној и поштеној служби за три године дана, и изјављује му у овом спису благодарну успомену, коју је у нарочитом протоколу прибележио. Овај спис је написан месеца Априла 1712 год.

Міи ниже подписани пишемо на знаніе свакомв добромв господинв и свакомв добромв чловекв, где би годе належало видети ово наше мало писаніе, да мв имаю веровати, и за истинв држати, како право казвемо и сведочимо за нашега почтенога брата, и нашега варошанiна Стоѧна Радоиковића, кое мв дадосмо ово наше писмо, да га има в себи и в нѥгове деце, и да мв се нѥгова слвжба и трвдба, кою ѥ послвжіо право и верно, бвдвћи намь бировь за три године дана. Првв годинв на 1702 лето, и дрвго на 1708, в великв ребелію, в кою смо време доста мвке поднели, и стражв чвваюћи, и шанце копаюћи, и с непріѧтеліи біюћи се и

бранећи, и он пред нами предначіо верно у колико е могао, и коліко е Богъ дао, све је до свога рока и времена право дослужио, и доста зла поднео. И трећа година 1708 лето, и тада е намь доста смутне и тегоба біло.

И од те све три године е лепо хесапь предао, што му е у руке біло дошло и нему и хешкутомь неговимь, све е лѣпо прѣдао до новца. Зато и он поиска од нась и мі му дадосмо писмо сие, да бі му се знала и до последка нѣгова служба и трудба прѣдъ овому племепитому и краљевскому граду Будиму.

Дато на 1712 лѣто месеца Априла. —

Одь нашега малога турвина или ти сабора добро и мілостиво, и печатомь варошкімь потврђуемо нѣгову службу праву и цару и нами, и подписуемо се по имену прво.

(М. П.) и біровь Станое Ридоевић и остали Хешкути."

143.

Владика будимски Виђентије пише бирову будимском, Станоју Радојевићу, и светује Будимце, да се због велике гонидбе и злостављања, жоле ћесару, који се тада налазаше на угарском сабору у Пожуну. Ово је писмо написано у Сентандреји 12 Јуна 1712 год.

Виђентіе божіею милостію архиереи будимскы.

Смѣренніе наше пишеть бирову кирь Станою и кметовомь мир и благословеніе сь вами.

А по сихь весто буди вашему христолюбію за въспоменути и сказати вамь последакь црковніи. Велико се оуzмите у паметь вашу, докліе светло цесарское величаствіе у Пожуну.

Почто ни на коемь месту не има никако везадеве, ни турбаціе, како тоу на вашу цркву.

Може Богъ дати, да ће што бити скоро оу општини. Ако што и бꙋде; незна се вь кое ће време бити.

Кога срдце не боли, ни очи мꙋ неплачꙋ.

И видимь и познаемь, докле е оваи ђꙋлиш* ꙋ Пожꙋнꙋ разиђе, дрьжите се онда, како ћете се одговарати, и чимь отимати.

Немоите мислити, то е самаго владики посавь, и не имамь до после ни чимь помоћи, ни паки отговорити се.

И аште би, недаи боже, мене коꙗ сꙋпроть била и немирость; мени манастира доста. Боим се, до после да не бꙋдеть нам оть наших кои посмех.

Тачїю мои Христїана оузмите се ꙋ памет, докле е светли цесарь ꙋ Пожꙋнꙋ, добро би било, да е опште скꙋпа, владике да идꙋ поклонити се, и сваки свое поновити.

Али дрꙋгимь нигде нїе неволѥ, како е тоу. Лани е почело, а дрꙋги кратъ и горше ће бити немирости.

Паки призиваите дꙋховника и протопопа. Тако знаите, то вамь пишемь оть велике тꙋге мое и старости.

И прочеѥ мирь Кристовь бꙋди свами.

И е ли вамь што отговорио капетань Маноило.

Месеца Юнїа ві (12) ꙋ Свети-Андреи аѱві (1712).

И да знате господарꙋ бировꙋ кирь Станое, за тꙋ калꙋђерицꙋ Евдокию, што има жалбꙋ на тога Тодора, што е притискао добро зета еи, и кћерино; бꙋд ѥ кћерь изгꙋ била, нѥино да не погине, што е давала свое кћери, ние право, а таи Тодорь нїе то стекао и радио. И да би и намѣ што милостинѥ било. Дао ми е неке ножеве, слаба е стварь, ако што поболше небꙋде, радите и сами да хоћемо имати трошка, то на вась препорꙋчꙋемь.

---

* Gyülés = скуп = сабор. Овде је говор о угарском сабору у Пожуну.

144.

Бајски кнез Добросав пише будимском таначу због Маре Даријине кћери Симе Рудничанина. Потпис на писму гласи овако: „Писато ꙋ вароши Баи кнезь Добросав са ешкути сви на служби, Марьта 7 дань 1715.

145.

Поп Јован Дорожанин и Јанко биров компанијски из Јегре (Erlau у горњој Угарској) пишу бирову будимском Станоју Радојевићу и Живку Капамаџији, и јављају, да ће и они на позив митрополитов ићи на сабор у Карловце. То је још један доказ, да је сабор држан у Карловци године 1715 (сравни бр. 146)

Мир Божіи и добро здравіе вашои милости желимо.

Вашои милости, како нашемꙋ добромꙋ господарꙋ захвалюемь, што сте намь на знаніе дали о господинꙋ митрополитꙋ, а за нась сте ваша милость имали беседꙋ свою придь господиномь митрополитомь.

Ако нась господь Богь поживи и ми ћемо старати се послꙋжити вашои милости еже ли ва чесом потребно бꙋде и платисмо пошти почтено.

И паки молимо вашꙋ милость, господарꙋ Станое, и господарꙋ Живко. Ако се ваша милость састанете опеть господиномь митрополитомь, имаите казати, да сам се био приправио и и тамо доћи, зашто намъ каза господар Мишко из Ваца, да е дошао господин митрополит, и намі е писао, да имамо доћи оу Карловци на саборь, и ми ћемо, ако Богъ да дочекати, тамо ћемо ити.

И по сихь о господѣ здравствꙋите.

Вашои милости

Дато оу Егри месеца Іюліа дань и (8) 1715.

Слꙋга и богомолац Іоанъ
Дорожанинъ презвитеръ.
И и Јанко биров компаніски.

P. S. Молимъ вашѹ милость, господарѹ Станое и господарѹ Живко, поздравите о Христе братию свештанике по именѹ; и имамь красно еваггеліе престолное, комѹ ѹзвали ґди оу црквѹ, цена мѹ 20 немачки (форинти), има Требникъ, има Октоихь, има тастаментъ, и ини книга има, што самь донесао изь Кіева. Комѹ ѹзвали, нека пише книгѹ, и поштомъ ѹказати да пишемь. Имамь и србскіи саборникъ, и литѹргии, и прочиа.

Іоань Дорожанинь презвитерь Егарскіи до воле божіе.

146.

Вићентије митрополит српски јавља Србима у будимском дистрикту, шта је решио општи народни сабор у Карловцима месеца Августа године 1715. Из овога писма дознаемо, да је држан сабор поменуте године, а за овај сабор не спомиње писац о народним саборима у Љетопису. (Види бр. 145.)

Виђентіе милостію Божію православни архиепискѹпь и митрополить србски.

Смѣреніе наше пишеть ва богохранимѹю варошь бѹдимскѹю и Пештѹ и Свети-Андреи, и столни Белиградь, и Ковинь, и прочаꙗ мѣста, иже ва Христа Бога благовернимь и христолюбивимь христіаномь, ꙗко благоговѣиномѹ всемѹ чинѹ свештенномъ, такожде и мѣстномь бировомь, ешкѹтомь, болꙗромь, трговцемь, рѹѳетомь, и всемь кѹпно великимь и маншимь синовомь светие восточніе апостолскіе, католичаскіе цркве, благодеть господа нашего Іс8са Христа бѹди сь всеми вами.

А по сихь ако желаніе имате о нась и о здешнихь разѹмети, благодаримо Бога, и пречистѹю Богородицѹ, ми здравствѹемо до волѥ божіе.

И нинꙗ како смо овде пришли, всехь частномѹ саборѹ сабравшѹ се, по заказѹ его цесарскога вѣличастіа, по чинѹ всакогь реда пришадшимь оть всихь страмь, како ти оть вась.

И првее вказахомь имь милостіе царскіе, намь православнимь свштимь издатехь оть его прѣсветлаго цѣсарскаго вѣличастіа.

Друго и о прочемв општемв благопотробномв делв, и о семь доста сабеседованіа имехомь како вамь и ваши посланици хоштеть подробне оть всть сказати.

А наипаче садь о бечкомь трошкв, што смо се похарчили и задвжили, за кое нина есмо се трвдили о православии есмо се договарали, како ћемо се тога двга свободити.

И порезахомь на свехь пределехь, где годь наши православни обретают се, ва всихь странахь, како где приликв ввидехомь. На ваше же христолюбіе, како ти на свештенике, тако и на сваки чинь 10 форинти, то есть на свѵхь епархию бвдимсквю. За кое велики сапомагатели есмо били оть ваше стране, те смо на вась вчинили мало порезати некако на друге епархіе и пределехь, и то саборно есмо вчинили и написали.

Тога ради да бисте квпно вчинили договорь са Остргонци и Коморанци и Ђврски христіани, и те новце да где в кога трговца нађете в заимь, и да взмете на име свихь вась.

Паки что скоріе да бисте послали ино да не сатворите, зашто человекв комв е двжно оставлен е рокь до Миьоли дне, то есть до кѳ (29) месеца Сектемвра, до врѣме, и прѣжде да би новци овди стигли.

То вси единодвшно и ходатаиставно да се поташтите сатворити без всакаго закасненіа и многословіа, и што господарв Маркв бировв в рвке да дате, онь ће намь послати, на нега смо то оставили.

А аште бы се кои нашао томв противан, и расколникь томв и междв братіом; такови хоштет лютв клетвв саборнв оть нась и оть свега народа примити, кои тако не

пристане, како е саборно доконато да дате, но са ѕсрдіемь прилежно; тако да сатворите.

И пакь, што се по томь где на кою варош или члофвека пореже, ти новци, и то са свимь ѕсрдіемь да издате, да се трговцѕ, оть кога се ѕзаиме новци, на скоро врате, почто то ніе на сами вась порезано, но на вась народь христіански.

Како и више преднаписахомь, а не за лѕдѕ и ва таште, но свемѕ христіанскомѕ родѕ ва великѕ ползѕ, оть тога не треба да се вазбраните, него сь великимь благодареніемь господѕ Богѕ и светлости цесарские, кои е намь такове лепе слободе Православію нашемѕ издао милостивеише, что нисмо имали досле. О коемь всегда и ва савршенои и ѕсрдиои верности вси, ва всацемь да прѣбѕдете Его цесарскомѕ вѣличаствію и светломѕ дворѕ Его ва веки.

Тако да весте.

Прочее благодеть господа нашего Іѕса Христа, и покровь прѣсветіе Богоматере, и помошть оть всехъ светихь, и оть нашего смѣренніа молитва и благословеніе бѕди сь всеми вами и чедами вашими всегда, Аминь.

Месеца Августа .кв. (22) дьнь

. ѕ Карловци аѱеі (1715).

Православни архиепискѕпь и
митрополит
Викентіе с. р.

147.

Писмо будимских Срба, у ком се жале ћесару Карлу VI, што нису изравнани са осталим грађанима у свима правама, која су им ујамчана дипломом ћесара Леополда I од 24 Декембра 1696 год. (Види бр. 4 и 5).

Прѣдобивателнеиши и можнеиши, и непобедимеиши цесарь, ѕгарскои и чешкои кралю, и проч. Господине господине естаственно нами благодетнеиши.

Понизнимь овимь нашимь пристоештимь книгомь и прошениемь, цесарскомѕ и кралевскомѕ величанствию вашемѕ прѣѕказати потребѕемо, како слободна и кралѣвска варошь бѕдимска са всеми чювстви овимь составляеть се, да би нашего народа ресцианскаго, зде ѕ Бѕдимѕ ва Табани прѣбиваюштего, са пѕномь правицомь, тако, какоти на першоне наше, такожде пак и на трговинѕ и баштинѣ наше земльне под правдивость можнѕ истѕ варошкѕ поставити хотело изь онога, кое налѣжателнои правди ѕ нась, и наша оть прѣвелегиа егови цесарски ѕпѕтити се моћи.

Када пакь народь нашь расциански сада оть врѣмена срѣћнеишихь армадахь цесарски ва ово кралѣвство ѕгарско ѕведенихь биваеми, и досле ни една кралѣвска и слободна варошь оваки прѣбиватели ѕ таковои броинои прилики подь правицѕ варошкѕ ставляло се, себи притегнѕти могло, како и ми прьвашними шкодами нашими оть варошкихь наши биваеми, свѕда обикли, нити почела чинити бѕдемо, нѣго како ми ѕ землях долних око Белиграда до сада подь военскомь отбранѣние пристоино живили есмо, а ѕ врѣме тишко, биваюштомь ѕслишаномь прошномь нашомь тогда онамо военскомь, орѕжие сѕпроти неприятеля нѣгова прѣсветлаго величаствіа, изь ѕставльшаго наклоньнѣниа драго смо вазрадили, текожде и ѕ напрѣдакь пристоино наше члoвечанство, како ѕ орѕжномѕ врѣменѕ военскомь, тако ѕ сладкомь почиванію врѣменомь мира, единомисално безь

изневеренiа ва подь покорственнꙋ кротость отслꙋживати бꙋдемо.

Покорнеише просешти, по чемꙋ прѣсветло нѣгово цесарско и кралевско вѣличаство, едином овомь грациомь милостивеишомь нась еже би ꙋгледати, и подлꙋнꙋ можнꙋ правицꙋ военскꙋ господина генерала бꙋдимскаго, сь овимь ꙋвнимь обикованиемь и обдржаниемь, брѣме вештавно како што на баштине и на домовинс према талꙋ, или ти именiю законодавкемо се.

Паче же према неправици, кроме надежди нами ꙋложене, мирности ради несаединѣнiа, и прѣма именꙋю различномꙋ, за строенние кь нашемꙋ прошенiю военскомꙋ еже би имати могли, бꙋдемо ми пристоино зде ꙋ Бꙋдимꙋ ꙋ Табани живети, милостивнеише ꙋдостоити еже би хотело, овꙋ до сада недостоинꙋ милость цесаро-кралѣвскꙋ скꙋпа сь крьвию заслꙋжити, ми и нами непоречена бꙋде.

Заостаюшти прѣсветлеишаго цесарскога и кралѣвскаго величаствиа вашего, кротки и понизнеиши.

Ꙋ Бꙋдимꙋ 1716 лѣто

Положници табански,
Томашь бировь.
Димо бировь.
Никола Димитриевићь чꙋкꙋрханлиа.
Ненадь.
Марићи Милꙋтинь Марианъ.
Ђꙋро ешкꙋть.
Iовань Степинь.
Ђꙋро Ћипровацъ.
Ивань Марићь.
Антониꙋсь (Антоније Рашковић).
Петарь Ћипровацъ.
Вꙋчко арнаꙋть.
Орестие Степань.
Блазиꙋсь (Блажа) Андреи.

Ђѹро, Драгѹтинъ.
Нешко, Било, Франо.
Ђѹреци, Станое ешкѹть.
Христо ешкѹть.

(М. П.) Ми сви рацови подписани неимеюшти сваки свога печата, но положисмо варошки печать.

148.

Митрополит српски Вићентије пише бирову будимской Станоју Радојевићу, и прети Будимцима, ако непошаљу општу порезу, да ће их одлучити од цркве.

Викєнтіе милостію божію архиепискѹпъ и митрополить србски.

Смѣренніе наше пишеть бировѹ кир Станою, миръ и благословеніе бѹди с тобою.

А по сихъ ово колико писасмо вамъ писаніа поради тога општега пореза, како сте се обештали послати на рокъ, пакъ после тога колико времена мимоиде.

Али слишисмо, да ви зато и немарите, него сте за плештма метнѹли.

Зашто кадъ ви немарите, и нисте междѹ осталомъ братіомъ своимъ ѹ единствѹ, и ходатаи своемѹ православію, ми ћемо свештеникомъ писати, да вамъ ни за чемъ не свештенствѹю, а отъ вашихъ дѹшъ, нека Богъ истеже мисе.

Тако отъ васъ нисмо надали, него да ћете бити ѹ тимъ наипреднии, а ви ни наистражнии нисте.

Зато вамъ више нећемо овако писати, но якоже рехомъ, ако на скоро нехотесте послати, тако да весте, и миръ Христовъ бѹди сь вами.

Ѹ Карловци 1716 гєн. (Јанѹара) єї (15) данъ.

Митрополить српски
Вићєнтіе с. р.

149.

Заштитно писмо ћесара Карла VI. од 22. Јуна 1715 год.

Nos Carolus divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator, Semper Augustus, Germaniae, Hispaniarum, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae etc. Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, et Würtembergae, Superioris et inferioris Silesiae, Marchio Moraviae, Superioris et inferioris Lusatiae, Comes Habsburgi, Tyrolis, et Goritiae etc. etc. Universis et singulis, Generali Nostro Locum Tenenti, Campi-Marschallis, Generalibus Equitatus, Supremis rei Tormentariae Praefectis, Marschallis, Locum Tenentibus, Supremis Campi-Vigilarum Praefectis, Eorumdemque Locum Tenentibus, Supremis Vigiliarum Praefectis, Capitaneis, Eorumdemque Locum Tenentibus, Vexilliferis, Decurionibus, Quarteriorum Magistris, et aliis quocunque militari officiô sub hiscè modernis et futuris Expeditionibus fungentibus, praesertim Nostris per Regna Nostra Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae Eidemque Hungariae Coronae annexas partes, et Loca Confiniaria Constitutis Generalibus, ac Commendantibus, cujuscunque Nationis, Statùs, Gradùs, Ordinis, Dignitatis, Praeeminentiae exsistant, praesentes Nostras Visuris, Lecturis, aut Legi audituris Salutem et Gratiam Nostram Caesaream, ac Regiam, et omne bonum Vobis benigne Significantes, humillimè Nobis repraesentasse fidelem Nobis dilectum, Venerabilem Vincentium Popovich Orientalis Ecclesiae Graeci ritûs Archi-Episcopum et Metropolitam Rascianorum, Suo, et totius Gentis Rascianae, Populique Serviani nomine, quod licet superioribus evolutis temporibus a Serenissimo olim Principe Domino Leopoldo Romanorum Imperatore, et Hungariae Rege, Domino et Genitore, ac Praedecessore Nostro gloriosissimae reminiscen-

tiae Colendissimus Venerabillis quondam Arsenius Czernovich praefatae Ecclesiae graeci ritûs Archi-Episcopus, et antedicti Exponentis Praedecessor, dum videlicet idem sub actualis eotùm adversus juratum Christiani Nominis hostem flagrantis Belli tractu, Victricium Caesareo-Regiorum Paternae olim Majestatis Nostrae armorum Progressu incitatus, et luculento Divinae Bonitatis eadem arma benedicentis Experimentô commotus, ad excutiendum Otthomannicae Tyranidis jugum una cum Populis rascianis sub servitute barbara gementibus animum adjecit, eumque in finem non solûm praelibati Augusti Olim Domini Genitoris Nostri, qua eatum legitimi Regnorum Sacrae Regni Hungariae Coronae Subjectorum et appertinentium Regis indubitato Juri, Gratiaeque, et Clementiae Caesareae, Regiaeque se, et posteros ipsorum subjectos, verum etiam desertis intra Turcarum ditiones Domiciliis, et derelictis facultatibus Paternis Laribus exules, et intra Regni Nostri Hungariae partiumque eidem annexarum Confinia translatos, dislocatos, ad vindicandam ulterius, et profligandam pro temporum ratione immanissimi hostis Crudelitatem, Sub Augustae Domus Nostrae, et Caesareo-Regiae Protectionis umbra vivere et mori paratos declaravit, ac propterea etiam diversas benignas Concessiones, Indulta, et Privilegia, Diplomataque in Annis praesertim Millesimo Sexcentesimo nonagesimo, et millesimo Sexcentesimo nonagesimo primo jam dudum praeteritis emanata, immunitatesque et praerogavitas ibidem contentas pro se, et Successoribus suis Archi-Episcopis, item Episcopis, aliisque Ecclesiasticis, et Saecularibus Personis, nec non Capitaneis, Vice Capitaneis, Omnibus denique ejusdem Graeci ritus, et Nationis Rascianorum, per Graeciam, Bulgariam, Rasciam, Herczegovinam, Dalmatiam, Podgoriam, Jenopoliam, Caeteraque in praeattacti Regni Nostri Hungariae, et partium eidem annexarum Confi-

nibus Loca Commorantibus impetrasset, quorum tenore non solum Consueta olim Archi-Episcopo, ac ejus Successoribus Authoritas, et sui ritus Episcopos, ac sacerdotes constituendi, Sontes corrigendi, et pro demeritis puniendi, Templa, ubi opus fuerit, libere exstruendi, ipsisque Episcopis, et Sacerdotibus, nullius alterius quam Nostrae Potestati Subjectis, adeoque ab omni alia Jurisdictione exemptis, Verum praefati eorum Archi-Episcopi correctioni, et punitioni obnoxiis spiritualia sua munia obeundi, stolas, Proventusque Ecclesiacticos sibi de ritu, et antiqua Consuetudine Competentes percipiendi, Officiumque Suum administrandi, Populo demum Ejusdem Graeci ritus Rasciano in Praesidiis, Oppidis, Confiniis, et Ditionibus Nostris, Locis videlicet sibi per Consilium Nostrum Caesareum Aulae-Bellicum concessis ubicuuque locato liberum sui ritus, et Professionis Exercitium, absque omni metu, periculo, Corporisque vel rerum suarum detrimento tenendi, et habendi facultas, nec non a decimis (que ipse Populus pro sui ritus Episcororum alimentis et redditibus, nullis Praelatorum Nostrorum, vel Cameralium Officialium impendimentis in contrarium obstantibus convertat, et aplicet) antiqua eorum Immunitas Concessa extitit, ejusmodique benigna Privilegia, Indulta, Concessiones, Praerogativas et immunitates, Nos quoque, Regia Nostra Authoritate aprobavimus, ratificavimus. ac pro praefato moderno Metropolita et Archi-Episcopo, nec non praementionata Gente, Seu Populo Rasciano Graeci ritus Clementer Confirmavimus; Cum autem nonullae utriusque Ecclesiatici videlicet, et Saecularis Status Personae reperiantur, quae non attentis praedeclaratis Regiis benignis Pivilegiis, Concessionibus, Indultis, et immunitatibus per Nos cofirmatis mentionatum Archi-Episcopum, Sibique Subalternos Episcopos, et Sacerdotes, Populumque Servianum in avito Sui ritus Exercitio turbare, necessa-

riorum Templorum Erectionem impendire, Sacerdotes et Religiosos ejusdem ritus arrestare, ad incopetentem praesertim Ecclesiasticas et religiosas ipsorum Personas a propria etiam eorundem Oeconomia praetensarum decimarum praestationem aut militaria Quarteria subeunda cogere, et compellere attentent, non sine gravi benignorum Regiorum Privilegiorum, et Indultorum Nostrorum Laesione, ipsorumque praejudicio, et damno manifesto; supplicando itaque Nobis saepefatus Archi-Episcopus suo et totius Populi Serviani nomine humillime, quatenus eosdem in praenarratis ipsorum Privilegiis, Concessionibus, Indultis, et Immunitatibus Regia Authoritate iisdem elargitis, et per Nos clementer confirmatis conservare et manutenere, eatenusque in Caesareo-Regiam Protectionem Nostram, ac Defensionem benigne assumere dignaremur; Quorum humillima supplicatione clementer exaudita, et admissa, cum alioquin etiam prout universos fideles Subditos Nostros in suis Privilegiis, immunitatibus et Praerogativis inviolabiliter conservatos habere, ita praefatum quoque Populum Servianum (qui excusso jugo Turcico sub umbram Protectionis Augustae Domus Nostrae se suosque posteros subjecit, fideliaque, et utilia jam etiam Eidem pro Diversitate temporum, et Occasionum praestitit servitia, ac ob id a gloriosae Reminiscentiae Praedecessoribus Nostris ejusmodi Indulta, Concessiones et Privilegia obtinere meritus est) in iisdem eorum Privilegiis manutenere Velimus praementionatum Vincentium Popovich Metropolitam, et Archi-Episcopum, Episcopos, Sacerdotes, et Gentem seu Populum Servianum de Turcica utpote Potestate vindicatum in Nostram Regiam Tuitionem, Singularemque Tutelam, ac Protectionem Suscipiendos, et assumendos, imo Vestrae etiam tuitioni, et defensioni, ac speciali Curae committendos duximus; Quapropter Vobis, quibus supra, universis, et Vestrum Sin-

gulis harum serie firmiter praecipientes, committimus et mandamus, quatenus praementionatum Metropolitam, et Archi-Episcopum, Episcopos, aliosque Sacerdotes, Religiosos, et Saeculares cujuscunque status, et Conditionis Orientalis Ecclaesiae graeci ritus homines, Populum quippe Servianum e jugo Turcico vendicatnm et in Praesidiis, Opidis, Confiniis et Ditionibus Nostris Locis videlicet per Consilium Nostrum Caesareum Aulae-Bellicum concessis locatum in praedeclaratis ipsorum Privilegiis, Libertatibus, immunitatibus, et prærogativis in præattacto Diplomate etiam Nostro Confirmatorio uberius recensitis conservare, et manutenere, atque contra omnes Violentos in praemissis ipsorum impetitores, turbatores, Damnificatores toties, quoties a praefato Archi-Episcopo, et Eidem Subordinatis requisiti fueritis, aut alter vestrum requisitus fuerit, rebus, sicut praefertur, stantibus et quamdiu Natio haec, et Gens Rasciana in illibata erga Nos, Augustamque Domum Nostram Austriacam fide et devotione perseveraverit, tueri, et defendere, ac denique praemissa Gratia Nostra praevio modo iisdem clementissime impertita, eosdem uti, frui, et gaudere permittere modis omnibus debeatis, et teneamini. Authoritate Nostra Caesareo-Regia Vobis ea in parte hisce plenarie concessa, et delegata, secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Dåbantur in Civitate Nostra Vienna Austriae, die Vigesima secunda Mensis Junii, Anno Domini Millesimo, Septingentesimo decimo quinto. Regnorum Nostrorum, Romani quarto, Hispanicorum duodecimo, Hungarici et Bohemici vero quinto.

Carolus.

Eugenius a Sabaudia.

Ad Mandatum Sac. Caes. Majestatis proprium

Antonius Josephus ab Oette.

(L. S.)

Copiam praesentem suo vero originali per omnia conformem esse, testatur suae sacrae Caesareae Majestatis appositum sigillum, et mea subscriptio. Viennae 8-va Julii 1715.

Antonius Leonardus Frey a Schönstein
Cancellariae Caes. Aulico-Bellicae Registrator.

150.

Писмо нашег неумрлог капетана Пере Сегединца, што је писао у друштву са својим другом сегединским капетаном Васом Николићем 10. Октобра 1715 године из Пештс будимском таначу. Ово је први и до сада једини писмени споменик од руке овога дичног Србина.

„Многѡ частномь господинȣ бировȣ табанскомь и целȣ таначȣ на прочитание дати се

ȣ Табань.

„Намь многѡ часни господине и нарєдниче прьви табански!

„Овимь малим писмомь частно поздравлꙗмѡ, с отимь и врлѡ протишталȣемѡ ми два капетана противо квара са остали господари: противо непоштенꙗ едногь вашегь хаднађа и ȣдарца камена едногь поштена господара, што се ставило синоћь ѡть ва́ши люди, к нашимь непоштениѥ, да истражите, и великомь каштигомь накажите и намь ѡтпишите сведочно, ми ѡставить не ћемѡ, и ми мештѡ нась ѡставлꙗмѡ частни ѡбразь господара капетана Маноила, к томȣ желећи краткими дни наше поштенѥ разȣмомь примить; ако ли на заꙗмь ѡстане тежѥ хоће да се стави; зашто ѡть генерала нашегѡ графа ѡть Хербсштаина хѡћемо тражить, да пише на вашего господина генерала, к томȣ здравствȣите с поштенимь таначомь, дато ȣ Пешти 10. ѡкт. 1715.

На слȣжби Васо, капетань сегедински с. р.
Петарь, капетань печански с. р.

151.

Сабор 1716 год. држан је месеца Августа, и на овом сабору били су ови посланици из будимске јепархије, као што читамо у будимском спису посланика на сабор под бр. 1.

1716 годь ꙋ Карловце Чꙋкꙋрханлиѧ Никола Димитријевић, Марко Сагарь и Стоѧнь Чобанчанинь (из Чобанца близу Сентандрије) понели са собом за трошакь . . . . 132 фор.

За овај сабор пише Будимцима Вићентије митрополит у свом писму од 22 августа 1716 год. из Карловаца:

„И нинѣ како смо овде пришли всех часному сабору собравшꙋ се, по заказꙋ его цѣсарскаго вѣличаствіа, по чинꙋ свакога реда пришадшимь од свих стран, како ти од вас.

„И првее ꙋказахом им милости царскіе нам православним сꙋштим издате од сего пресветлаго цесарскаго вѣличаствіа. Дрꙋго и о прочему оппштему благоꙋтробномꙋ делꙋ, и о семь доста сабеседованіа имехом. Како вам и ваши посланици хоштꙋть подробне од ꙋсть сказати.“

152.

Писмо Митрополита српског и будимског Вићентија, у ком опомиње Будимце и Сентандрејце, да се чувају неког калуђера Хаџи Јеврема, на ком вели има клетва од васеленских патријараха. У истом писму опомиње их, да неслушају ни Текелију, а то је Јован Петровић Текелија, који бејаше у то време Обрштар Поморишке крајине.

„Христось воскрьсе.

Викентие мілостію божію Архіепискꙋпь и Митрополить Српски и бꙋдимски.

Смѣренніе наше пишеть ва богохранимꙋю варошь бꙋдимскꙋю и Свети-Андреи, бировꙋ кирь Станою и бировꙋ кирь Маркꙋ, и осталимь ешкꙋтомь и кметовомь ва

обоихъ местехъ светіе васточніе цркве синовомъ, ва господе Бозе радовати се.

А по сихъ, по дѹжности нашои Архипастирскои, посештѹемо Ваше Христолюбіе са сими малими словеси, и благословеніе наше архипастирское присилаемо кѹпно всемъ општемъ, и молим господа Бога, и прѣчистѹю Его Богоматерь, ꙗко да дарѹетъ Вамъ отъ прѣбогатаго скровишта своего милость, сахранити се невреждениимъ отъ всакаго злаго прилога; пачеже многолетное здравіе и всакое доброе прѣтежаніе, а наипаче изреднеишее всего света спасеніе вечное.

И дрѹго разѹмесмо за Хажи Ефрема, да се сада тамо находи, коѥ по всѹдѹ обиграо. Паки и тамо хоће да хѹли, а клетва има одъ вселенскихъ Патріарховъ на нѥга, зашто е тѹђе аманете изео и разметнѹо, а и с нами ніе ѹ любави, нити има отъ нась писма.

Того ради, како примите ово писаніе, таки му закажите, нека иде овамо к нами ѹ Карловце. Зашто ако далѥ ѹздржите, хоћете и сами отъ Патріарховъ клетвѹ имати. А всѹе ни ти мѹ непомаже прѣдика, кадь самъ ніе исправлѥнъ. Ва светемъ писани пишетъ, првее очисти се самъ и отъ гресехъ, потомъ помоли се о ини, а онъ по всегда непрестаетъ хѹлити и на чинъ иночаски, и на свакога.

Зато отъ селе да га неимате между вами, нека иде доле ѹ Карловце.

И друго пишемо вашимъ Христолюбіамъ поради општега пореза, ово веће доста пишемо, него, да ва скоре покѹпите, кадь пође Михаилъ Ексархъ овамо к нами предъ Вазнесеніе господне, да по нѥмѹ пошалѥте, ино да не сатворитие. Немоите зато слѹшати Тѹкелію што е вамъ говорио онъ, како е посеѥо и пожео е нѥговиемъ високоѹміемъ.

Прочее благодеть господа нашего Іѕѹса Христа бѹди сь всеми ваши домь и чедами вашимь всегда. Аминь.

Месеца Априла кѕ (26) дьнь.

ѹ Далю 1716.

Архиепискѹпь и Митрополить
Српски и бѹдимски
Викентіе с. р.

153.

Иришки кмет Никола у свом писму од 4 Фебруара 1717 г. јавља главном вођи аустријске војске принцу Јевгенију о јуначкој смрти обр-капетана Адама Монастерлије на иришком шанцу.

„Пресвѣтломе Вашемъ Господствѹ даємо на знанє по вашои заповеди, да пребронмо люде, или ти тела, коѧ сѹ дѹхь свои Богѹ предали, оть неприѧтелѧ поганина.

Нађосмо свега мертвы 103 варошана наши изсѣчены, међу нима 6 за шанацъ натерѹюћи, да заробе, и харамбашѹ Милѹтина, што се предао изъ пѹстахиѧ, и 3 дрѹга; и они сѹ такођеръ на томъ бою дѹхъ свои предали, те смо скѹпа наброили 103.

И даємо мы на знанє вашемъ Господствѹ, како сѹ се држали вѣрно и право, како е имао наредбѹ покоины Господин Обр-Капетанъ Монастерлиѧ, и тверђѹ, кадъ мѹ дође на гласъ за Тѹрке Срданъ Коиновићь из Радинаца Хаидѹк, и нареди шанацъ, и барѧкъ средъ шанца поби, и онъ нареди катане. А кад стигоше тѹрски брзи коници, навалише преко ћѹпріє. За дивно чѹдо, и Господинъ Обр-Капетанъ са оно мало катана толикѹ силѹ тѹрскѹ ѹ три пѹта преко ћѹприе отера натрагъ, и къ вешаламъ ѹзби, и кодъ ћѹприе два Тѹрчина пиштолємь ѹби, пакъ дрѹгіи махъ, када опет натрагъ отера и едногъ Тѹрчина ѹдари гарабилємъ, таки е ѹ потокъ пао съ конѧ, и едногъ ѹдари сабломъ, те мѹ пресече

капиъ отъ гарабиля и нѣга врло посече. и Тѵрци га онаи часъ преватише. Но треѣіи пѵть, кадъ ѵби, падиѵо е едань тѵрскіи барякъ, и ш' нимъ до 30 Турака ѵ затрки пало мртвы. А кадь навалише преко дола коницы, да га затекѵ съ леђа, а онь се осврьти са катанама; сатерао іи е за штале Тѵрке ѵ два маха, и са све три стране тѵрскѵ силѵ одржа са оно мало нѣговихь катана. Отъ вешала што беяхѵ Тѵрци навалили, дрѵги преко дола, треѣи одъ камените ѣѵприе, и ние ихъ пѵстио ѵ варошъ са катанама, докле годъ пешадинъ не стиже; а кад стиже множство, онда са катанама ѵ шанаць ѵђе, и држи голѵ саблю ѵ рѵкѵ, и коня ѵседоше сви, и остале на враты шаначки слободно юнаке по шанцѵ; а Тѵрци и Аге изишли, те га вичѵ на име: „По Богѵ, капетан ѵАдамко, изиђи на верѵ изъ шанца, не би се, изгинѵѣете, много е Тѵрака“. И тако имъ е отговорио: „Тѵрци, неѣу невере ѵчинити светломе ѣесарѵ, ни ѣѵ ѣесарскогъ шанца оставити, нити ѣѵ на верѵ изиѣи. Само юнаци, ако ѣемо сви ѵ шанцѵ изгинѵти — тако имь е викао — неѣете ни вы Тѵрцы добро проѣи, што се слободите.“ И тада Тѵрцы трипѵть на шанаць ѵдарише, сва сила тѵрскя, и Тѵрке оборише како снопље око шанца. Пакь Тѵрцы справише се сви четвртыи пѵть, како слепи, повикоше: „Алах, Алах“, и на капию ѵдарише, и на капии Господинъ Обрь-капетанъ ѵби четирь Тѵрчина сабломъ, три остави на местѵ, а еднога преко пресекао на два комада, и сабля мѵ се пребіе, истргне колацъ, те Вазлагѵ Темишварскога преко ѵста и по бради ѵдари и све мѵ зѵбе смрви и брадѵ, и паде на землю Тѵрчинъ Вазлага и Тѵрцы га однесѵ. И по томе навалише сви Тѵрцы, тада ѵдари пѵшка Обр-капетана ѵ левѵ сисѵ, те мѵ на дрѵгѵ странѵ кость изнело, а дрѵга рана отишла

ꙋ грꙋди, а трећа отъ саблѣ по рꙋкꙋ, и на врати шаначки погибе, и живъ се Тꙋркомъ ꙋ рꙋке не даде.

Истераше што би кола наши сва подъ мртваце; сами варошки кола 50, осимь сеоски кола, и на коню везаше преко, те носише око шанца мртвы Тꙋрака више отъ стотине, осимъ ꙋ затрки, што е погинꙋло; и на пꙋть кадъ изишли, крвь е све по пꙋтꙋ остала.

И тꙋ сꙋ ноћъ на Земꙋнꙋ осванꙋли, и тꙋ е ноћъ, кодъ Београда цркло ранѥних, кажꙋ кои сꙋ возили, 45 Тꙋрака, а ранѥних мношство много; кадъ сꙋ метали ꙋ лађꙋ, мотрили сꙋ люди. Што имъ е едань наиболи Ага погинꙋо, сви га Тꙋрци жале, али нећедꙋ да га именꙋю кои е.

И тако право, Господине, мношство било Тꙋрака; на нашегь свакогь човека било више него 30 Тꙋрака; и пакъ кажꙋ люди. кадъ их е била бꙋсиѧ кодъ Радинаца една многа сила, како казꙋю люди, да сꙋ нама Тꙋрци казивали, да е 7000 Тꙋрака свега било. Били сꙋ Темишварци, Београдци, Кꙋпиновци и Шабчани, свака се поганъ била скꙋпила, и сви сꙋ Савꙋ прешли ꙋ Београдъ.

И ми смо послали човека, по вашои светлои заповести, да гледи, колико е наши отведено, и, кадъ дође, послаћемо га вашемꙋ Господствꙋ, нека вамъ из ꙋста каже, што е видио.

И Обр-капетана само нѥгово тело есмо лепо оправили, и ковчегъ начинили, и ꙋ манастиръ Хопово отнели, а оне смо остале, кое ꙋ шанцꙋ, кое око шанца, и лепо опоѧли све опште, и тако намъ е Обр-Хаднађ Обꙋћина заповедио.

И остаемо на слꙋжби кнез Никола, и остали кметови и сва сиромашъ іришка.

Месеца Фервара 4 дне 1717 лета.

154.

Сомборски прота Мирко Живић са осталим свећеницима пише будимском таначу због некога Јована Туцака.

Благородномꙋ и племенитомꙋ Господинꙋ бировꙋ великомь, и осталимь хешкꙋтом; и поглаваромь, кои се скꙋпа находите оу држави Свѣтлости цесарскои, заповедници оу Табани, оть нась Ваши ниже именовани поздравленіе, а оть господа Бога животь и здравіе вазда желашти.

А по сих, да вѣсте господине, како примисмо оть ваше милости книгꙋ прьви крать што сте намь писали прѣжде за живота Капетана покоиногa Ђꙋрке, по заради тоге Іована Тꙋцака, што се е тамо казивао, да сꙋ га оуфатили Тꙋрци оу Иригꙋ с Манастирлиђем. И оговорио, да сꙋ га Тꙋрци пꙋстили за дꙋговање, то ніе истина, што е казивао. Онь ніе ни за кога ꙋ воинꙋ отищао, нити се е пак онь за кога наимао ꙋ Аидꙋке. А ніе ꙋхода, а' ніе Хрьсꙋзинь, него е една лажа и свитачь, тако га ми знамо, а за дрꙋго ништа незнамо. То што знамо какавь е, тако из свое дꙋше и кажемо. Оно се е тако оу зли часъ родило, те се е изъꙋчило лагати.

И овьде истинито женꙋ свою има, име е Аница, и еднога синчића оть четири године, на име Крста. И синовце има по слꙋжби понаимали се.

И жена сирота и гладна и жедна плаче неакимъ дететомъ.

Зато га можете пꙋстити за Бога и за свою дꙋшꙋ, поради ови сирота. И что мꙋ е то рођени брать, на име Миленъ слꙋжи оу тꙋђи газда, и едва се е измолио отъ газда, те сꙋ га пꙋстили.

И ето га тама шалемо до ваше милости, и да види тога злочестога брата. И ми смо до вас отписали книгꙋ, али вам ніе до рꙋках дошла. А то сад' дрꙋгꙋ пошилямо, а и ви сте до нась послали две.

И прочее к томꙋ здравствꙋите.

Писано Іюліа кн (28) афзі (1717).

Ми општи свештеници Сомборски понизни
Протопопа Мирко Живић с. р.
Са братіами свештеници.

155.

Митрополит карловачки Вићентије Поповић пише из Карловаца 25 Фебруара 1718 год. и препоручује Будимцима београдског Митрополита Мојсеја Петровића, кад у Будим дође, да га подпомогну у томе, што тражи, да Београдским грађанима набави онаке привилеђије, као што их имаше већ одавна Будимски, Пештански, Острогонски и Столно-београдски Срби.

„Викентие милостію божиею Архиепископь и Митрополит Србски.“

Смерение наше пишеть благоверномꙋ господинꙋ капетанꙋ Кир Маноилꙋ мирь и благословение са вами.

А по сих весто ви бꙋди, како поиде тамо господинь брать Моисеи (Петровић) Митрополит Белиградски поради нѣкоих своих ствари, такожде за радь варошана Белиградскихъ христиана, ако би се имь могла какова превелегиꙗ исвадити, да инач могꙋ знати, на коемъ ће начинꙋ остати и садржавати се.

Того ради вашемꙋ христолюбию препорꙋчамо, кад би пришло Его братолꙋбие тамо, да се договорите пространне о семь, и ꙋпꙋтите по ким да промотрите, на кога би такове вешти оставили, и ко би за тимь ходио. А каде Егово Свето братство тамо приде, можете се болме договорити ꙋсти ка ꙋстомь. А то мих само препорꙋчамо вашемь Синолепиꙗ, да небисте прекратили ва тимь слꙋжити, како и намислимь, да ће те се вазбранити од тога, а од Бога имаћете маздꙋ и от Егова братства и нась примити молитвꙋ и благословение, такожде и они Христиани благодариће и захвалити вамь и ва сегда ви за добро знати.

И прочее мир Христовъ бѕди са вами.

Месеца Ферфара ке (25) ѕ Карловци 1718.

Такожде препорѕчамъ Кир Маноіла Пачіћѕ, паки и Кир Николі Димитриевићѕ чѕкѕрханлии, и осталимь, кои би прілични били, да бѕду о семъ от помошти.

156.

Будимци жале се Митрополиту будимском Михаjлу Милошевићу, што његов Архимандрит чини злоупотребе и с тима огорчава људе, а па свећенике се жале, како људе у цркви својом руком и батинама бију по глави. Ово писмо написано је од будимског танача 18 Маjа 1718 године.

„Светлеишемѕ и блаженеишемѕ господинѕ господинѕ Архиепискѕпѕ и Митрополитѕ Бѕдимскомъ и прочимъ госп. госп. Кирию Кирь Михаилѕ Милошевичѕ Архипастирѕ и ѕчителю стада Христова.

Извествѕемо вашемѕ преосвештенствѕ господине преосвештени: како се саде започели некое новине овде ѕ вароши, да се недопѕштаю свештеници превадити софре и очатети колива почившимь, доке не дадѕ, колико иштѕ. Не стое на тастаменти, какое чловекъ писао и ѕредио. Што е писато, да се да вашемѕ преосвештенствѕ, то се дае. Они више иштѕ и недопѕштаю свештеника, доке не изда готово, што е ѕ тастаменти ставлено. Саде на овомь оскѕдномѕ временѕ не имаю новцемъ готовимь да остави ѕ винѕ, кои ѕ виноградѕ, кои ѕ домѕ; не може се на махь ѕ новаць ѕчинити. А многи и дѕга оставе накомь себе. Со тимь оставши настоиници, доста имаю главоболе и досадѕ, коме ће пре што дати, или ти дѕгь, или ти милостиню. А што се ѕпише ѕ тастаменти, и то е дѕжно дати и исправити, и вашемѕ преосвештенствѕ старость имаю настоиници наипрво ѕречено дати, паки и прочимь црковно свештеничаско, манастирско. Так мо се не море наше а господинь Архи-

мандрить неодпѹшта свештеника, доке готово не донесе човекъ, не знамо ели са вашимь сагласиемь или ние. А и многе некое пѹнктове имаю, кои се сапочели чинити, да ние народѹ по волы. Имаю стари люди, кои сѹ од 80 од 90 лета, ни сѹ видели нити сѹ чѹли, да е тако чинено, како се саде започело чинити, и од венчане и од ѹмиране, дивити се, да се сада темесѹђи ѹзимаю, пакъ се допѹшта свештеникь, да опое и испрати мертво тело до гроба. То ни е до садь било.

И паки приносимо тѹжбѹ преосвештени господине вашемѹ преосвештенствѹ, старе кметове и певце истерѹю из стола ѹ цркви и своиомь рѹкомь и палицомь бию люде, и главѹ имь разбиѩю. Може бити, да сте ваше преосвештенство и разѹмели. И люди се хоће да се тѹже землиодерщцемъ и градскои господи, а міи задержавамо и ѹставлѩмо и с вашимь преосвештенствомь слободимо их, велимо: братио, мало се претрпите, доке милостиви господь Богъ да, те намь господинь Митрополить дође, он ће вами сѹдь доволѩнь сатворити.

Паки се и мислимо ере смо помешати с овима римскимь реда людма, те нами сваки чась ови нераѹмни и незадоволни люди прете, ако га мало што по карашь, таи вели: идемь тамо и ѹ них е крсть.

Дрѹго ни е нами поволи, кад се даде четердесница или полѹ година ставлѩ, а свештеника недопѹсте, почели сѹ люди и неискати свештеника, веће сакѹпе сиромаши, те наране и напое. И тако де кои човекь неразѹмань говори: тако ѹчини нашь Владика да саде попови не идѹ хрисћѩномь ни ѹ какѹ софрѹ. То вичѹ по сокаци, а не можемо свакоме піѩнѹ затворити ѹста, а да нась зовѹ, ми и неидемо тако се нами чини, нечисто е безъ свештеника све, а ни е ни цело.

Много терпение терписмо преосвештени господине, веће превазиде: со тиме помислите преосвештеног те-

мишварскога владикꙋ, како неможе ништа их себе ꙋчинити безъ Мерша (ђенерал Мерси) и без Валиша (ђенерао Валис) ђенерала. Такођерь Арадски (владика), да се ни ꙋ чемꙋ немеша без оберштера и безь вицишпана.

Того ради преосвештени господине, велико се боимо и ми неразꙋмни люди, да се и ꙋ нась кои ребелии не ꙋчини. Ако ли се ꙋчини, вашемꙋ ће преосвештеноме господствꙋ за велико поштене покварити, а нами бити почетакь погꙋбити се ꙋредбомь и свакимь начиномь.

Со тим се велико молимо и просимо поклонениемь са слезами и великими метаниями до лица матере наше земле, да бисте ваше преосвештенство едно милосрдие ꙋчинили молештим се намь и ꙋставили онаке ствари, кои ни сꙋ досаде били, а ако би и било ваше премилостиво преосвештенно господство може од отога ꙋставити. едниме малечкимь написатимь листомь.

157.

Михајло [Милошевић] Јепископ будимски одлучује будимске кметове од цркве, и закона хришћанскога. Ово је тако рећи прво писмо новога владике, за кога веле Будимци у једном писму, у место првога благослова шаљете нам клетву. За сво време његова владиковања од 1717 до 1728 године непрестано се свађао с Будимцима, што се ови противљаху његовој самовласти.

„Михаилъ Божіею Милостію Епискоупь Боудимскіи и Столно-Белиградскіи и прочъ.

Пишемь Протопопи Кир Пеи, і осталим Свештеникомь въсемь опште.

А по сихь вѣсто ви боуди за те непокорне и самовластне, котори се називаю Кметови.

Имено глаголю, санмо начелника Николꙋ Чꙋкꙋранлію, Станка Боугарина, Доичина, Стоика, Христꙋ, Андреа и Станка бирова.

Котори власть црковнꙋю, и светителскꙋю вазношеште на себе, и покꙋшают се, да бы оны самовластіем

своимь несмотреним но безвмнымь, подь свою власть мирскв или пахорсвв (!), ставити подь ноге црковно строеніе, и власть Архіереискв Богомь даннвю.

Такови са самим Кореѡмь и Даѳаном и Ѡзиемь царемь Ісраилтскимь подобне пострадаліи отъ правосвднога Бога; како сѣ и они, и наше смѣреніе (!) ни ва чемь есв позналіи, иліи покорни били, но въсегда, съпротивни и непокорніи, нити въ чемъ послвшливыи но въсегда лицемерствовали.

Сего ради и наше смѣреніе богомь данною намь властію, имею ихь отлвчене оть цркве божіе и закона Христіанскога, и ван стада Христова да боудвть.

И вамь свештеникомь заповѣдвю, да имь неимеете ништа свештенна свршавати, ни ва домь доходити, и да св отъ васакаго црковнаго послѣдованіа и слвжбе отлвчени.

Кроме же сихь више именовани, остали Христіани благодеть божіа боуди съ ними, и наше благословеніе да прѣбвдеть на нихь.

Паки второе вамь свештеникомь заповѣдвю, кои би прѣствпіо ово наше повеленіе, хоће поднети вѣликв каштигв, и отлвчень бити отъ свое нвріе.

Тако да вѣсте.

Месеца Генѳара 15.

в Свети-Андреи, 1719.

158.

Писмо Срба из Тарнова од 9 Јуна 1719 год. писано Будимском tанaчу по трговачком послу. Данас у Тарнову нема ни једног Србина. У том писму спомињу се имена неких сведока: Стојана Куковића Плавше и Петра Туцака, Михајила Вучковића.

159.

Стојан биров Тамишварски пише будимском српском Таначу због тражбине некога Крсте Драгомирова из Краљева у Каравлашкој. Ово је писмо писано 27 Јуна 1719 године.

160.

Митрополит Српски Вићентије пише будимском таначу по делу некога Стевана Вуче. У овом писму од 10 Сиптембра 1719 види се, да се Вићентије именује „Архи-Епискꙋпъ Српски и Митрополитъ Срѣмски.“

„Викентіе Божіею милостію Архи-Епискꙋпъ Србскіи и Митрополитъ Срѣмски, и проч.

Смѣреніе наше пишеть господарꙋ бировꙋ Табанскомꙋ и осталимъ поштенимъ Ешкꙋтомъ, миръ и благословеніе бꙋди съ вами.

По сихъ примисмо ваше писмо и разꙋмесмо што е Стеванъ Вꙋча мени лажъ сплео, и ради, да мене лаже, и поредъ себе и насъ ꙋ лажъ дотерꙋе.

Вꙋци мꙋ срдце извадили, и ꙋбио га светіи мꙋченикъ Архидіаконъ Стеванъ, и дрꙋге, кои сꙋ са нимъ онакове лаже, како се Бога не боите, знате ли, како сте овомꙋ Игнꙗтꙋ сꙋдили, пократили мꙋ толико новаца о две стотине форинти стералисте на 25.

Паки и то радите, да сиромахꙋ чловекꙋ пропадне а старацъ Вꙋченъ нека тражи свои трошакъ отъ Хꙋрсꙋзина ꙋ Жаблю. А Игнатъ терзиа ние мꙋ ништа дꙋжанъ.

Него толико, ако таи злочести и проклети Стефанъ Вꙋча неће послати намъ 25 фор. а онъ нека намъ пошлѥ темесꙋћъ натрагъ, кога отъ насъ излагао, и говорио, да ће одма новце нами послати, и ми нѥга изѥмчили, и нѥмꙋ вѣровали, нити смо ми на лажливог Драгꙋтина темесꙋћъ дали, него истомꙋ Стефанꙋ Вꙋчи, кои се е нами обештао отъ свои новаца послати.

Паки силеће лаже, и ради тѣђв мвкв да занесе. Толико, или 25 форинти цели, или темесвћь заповедите мв, нека пошле намь до рвке.

Нека не прѣти нами с Пвргимаисторомь, нами не свди Пвргимаисторь, тако кажите томв проклетои лажи а не човекв.

Са вами же осталимь бвди мирь Христовь и благословеніе наше всегда. Аминь.

Данно в вароши Карловци Септемвра 10. 1719 год.

161.

Сведочба, коју су дали неки Суботичани Јакову Цифри, како се са својим сином поделио. Ово је писмо писано латиницом 19. Новембра 1719.

Zdravlye i sluzbu nassu xelimo Gospodarom Birovu Eskutom, Szudiam, plemenitoi i postenoi Skupstini Tabanske.

Mi od zdol podpisani, Sancza illi Varossa Suboticze zakleti Eskuti i Staressine, koi smo tamo bili, kad brat nas Jakov Czivra sa svoimsinom Lazom, kojega on; koliko znamo i csulismo, u svoiemu dobru i blagu po smrti svoie, na treti dil, ako bi dobar hotio biti, i szluxiti nikoga drugoga samo Lazi osztaviti; ako ne bi hotio, da nema uzeti nista. Ako bi opet Jakov Otacz Lazu sina tirao, da ima nyemu dati onai treti dil od svega blaga.

Govorimo, kako su dohodili i tuxili se, i dozvani bili na sud nas, i po redu pitali smo prve komsie, da kaxu po dusi, ie li Jakov isterao sina Lazu iz kutye svoje. I pitali smo Lazu, da kaxe koiu scriviczu uczinio ie nyemu Otacz Jakov, i promislyaiuty nyegove recsi, niesmo nista iznaisli sto bi mogao nyega okriviti, i kaxemo po dusi, da nie nista glavnoga, i kako nahodimo po sudu i turvinyu nasem u knige per unio strane 51 tako kaxe, da otacz sina, ako vidi, da nyega ne postuie i sa nyegova dila moxe karati, istutyi, i ako sagrisi u

arest metnuti; i svikoliczi Doctori, Szuda, i pravicze, tako kaxu, da sin rogyeni, ako nie poslusan Otczu svojemu, illi hotye, da ostavi sin Otcza, nie duxan Otacz dati nyegov dil. I kaxu opet, koi xeli u dobrom blagovati, da je vazda podloxan slusati staresine. Opet, sin, kojega od lyubavi uzimamo, nie samo, sam, sebi dade, u zanovist Ocsinsku, ali dobro illi blago, ako ima, da moxe otacz sotim juss veto dobiti i trgovati.

Mi dakle dajemo na znanye Gospodarom, Birovu Eskutom, szudiam postenoj skupstini Tabanske; i gospodarom Trgovczom, kako razumismo, da prid vasim obrazom Gospodar nas Jakov Czifra uzeo za Sina Lazu, nina pogodba dogodila prid nikoima Lyudmi postenimi Trgovczi, neti smo mogli (da nym praviczu po recsi jednoga i drugoga, koji smo nasli) nacsinimo, jer ne su mogli pokazäti onu knigu od pogodbe. I tako smo odgovor dali, da idu pred vase milosti, kdi su se pogagyali. I mi posilamo za vetye virovanye Gospodara Janosa Varoskoga Pisara, koi jest onda bio na Sudu s polu s nami, kad smo dozvali Gospodara Czifru i Lazu. I sto niesmo pisali u ovoi knigi nasoi, da se mu viruie plemenito, i davamo nyemu plenipotentiu, illi Oblast, sto god valya govoriti od toga posla. I potvergyuemo nasu knigu pecsetmi nasimi i imenami.

Datum u Szuboticzi 19 Novembris 1719.

(M. П.) Joannes Nemethy.
(M. П.) Stipan Petrovics.
(M. П.) Nikola Bugarin.
(M. П.) Stephanus Antonovics.
(M. П.) Isak Kernyanski.
(M. П.) Kusman Grg (Грв).

162.

Списак будимских мајстора, трговаца и бакала од год. 1719.

„Староверски."

Да се има знати, колико има наших лѵдихъ, кои сѵ маистори, и трговци и бакали.

Трговци:

1. Прво Станко Бѵгарин.
2. Никола Димитриевићь Чѵкѵранліа.
3. Ђоко Стефановић,
4. Иовань Чарноевићь.
5. Живко Ратковићь.

Абаћиахь таки да знамо колико е, кои послѵю:

1. Доичинь Цвиићь.
2. Иовань Стипићь.
3. Стоико Петровићь.
4. Іинко Стоикоићь.
5. Павао — — —
6. Вѵчко Деспоть.
7. Вѵчко Арнаѵть.
8. Станое Зеть мѵ.
9. Иовань — — —
10. Грѵица Ракићъ.
11. Стипань Коза.
12. Иосифь Николићь.
13. Ефтимие Кнежевићь.
14. Ненадь.
15. Драгѵтинь Воимировићь.
16. Бошниа Илиа.
17. Анто Милошевићь.
18. Орестие Радишићь.

Ћѵрчиски маистора:

1. Пантелиа — — —
2. Никита — — —
3. Давидь — — —
4. Радовань — — —
5. Дачо Рашићь
6. Живань.
7. Влаико.

Пинтера нашихь:

1. Милиа.
2. Петарь.
3. Андриа.

Бакала нашихь колико е:

1. Милисавь.
2. Миловань
3. Живко.
4. Владисавь.

5. Баио.
6. Иовань Нанковићь.
7. Ћиро.
8. Перица.
9. Радосавь Грвичићь.
10. Никола на брдв.
11. Шибалиа.
12. Iянко и Стоико.
13. Станое Ввчинь.

Барбира имамо мих:

1. Стоянь

Ковача имамо:

1. Витошь
2. Радовань.

Месароша имамо:

1. Лвка.
2. Фило.
3. Неделко.
4. Милвтинь.
5. Дамянь.

Капамаџиа имамо:

1. Нешко. — — —
2. Живко — — —
3. Весо — — —
4. Иовань — — —

Ћебеџия имамо:

1. Милвтинь — — —
2. Iянко — — —
3. Симо — — —
4. Лазо — — —
5. Живань — — —
6. Петарь — — —

„Кршћанских“

Трговаџь Гиго.

Кявюнџия има:

1. Блажь Ивановићь.
2. Баро — — —
3. Петарь
4. Маріянь — — —
5. Мато Шатановићь.

Опанчара имаю:

1. Мартинь Iякочевићь.
2. Мато — — —
3. Петарь — — —
4. Маріянь — — —

Ћурћиіа имаю:

Петарь Себестиіань

Ковача имаю:

1. Мановь*

2. Андрашь Гагула.

Трговаца и занатлиіа и други.

Бакала имаю:

1. Абдиіа Ћнош.
2. Томо Арнаутинь.
3. Иvань Саломунь.
4. Томо Дугачки.
5. Томо Мали.
6. Иванъ Ћутурковићь.
7. Гурчиіа Иоханесь.
8. Курчићь Петарь.

Чизмециіа имаю:

Ђуро единь.

Месароша имаю:

1. Филипь Ивановићь.
2. Ивань Парлапаль.
3. Томо мали.
4. Ивань — — —

163.

О сабору год. 1719 у Карловцима држаном, у напомињатом списку саборпика, под бр. 2., налазимо ово; „1719. Такожде у Карловце Станое Радоевичъ и Вуица из Сентандрее, и Илиіа Капетанъ (Јакшић) из Острогона — 180 фор.“

---

* До скора је било породице Маноковића. И један бунар на главном друму код винограда будим зове се: „Маноков бунар“ а виногради „Маноковац.“

164.

Као прилог за статистику српских досељеника у Будиму износимо два протокола српске православне општине од год. 1710 и 1720. Из ових протокола дознајемо број српских становника и материално стање будимских Срба.

Ми смо намерни саопштити овакве статистичке прилоге од свавих двадесет до двадесет година, да би наши статистичари по овим подацима могли оценити постепени напредак и назадак материалног стања будимских Срба.

Месеца Октомра 23 дань 1710 почисмо писати по вароши лȣде, кȣће, вино, овцȣ, вола и конѥ.

По редȣ што има люди	люди	кȣће	вино	овце	волови	кони
Стоянь Радоиковићь . .	1	3	66	—	—	—
Димо Савьсидер (мȣмџија).	1	2	30	—	—	—
Хаџи Болозь	1	1	54	—	—	—
Анто Табакь	1	2	54	—	—	—
Радоица Савинь	1	2	32	1	—	—
Сава брать мȣ	1	2	30	2	—	—
Моисо Томинь	1	1	86	—	1	—
Ђȣрађ Славковић . . .	1	1	4	1	—	—
Тода ȣдовица	—	2	10	1	—	—
Силивестарь Пекь . . .	1	1	—	—	—	—
Остоя Ђаковићь . . .	1	2	120	150	—	—
Радивои Копачь . , . .	1	—¼	13	—	—	—
Тодорь Моисинь	1	1	28	—	—	—
Цвинова Анђелиа ȣдова .	—	2	40	—	—	—
Адамь Илићь	1	1	15	—	—	—
Никола Димитри . . .	1	2	48	—	—	—
Тома бокџия	1	1	64	—	—	—
Іосипь Николићь . . .	1	—	--	—	1	—
Стоико и Јанко	2	2	100	53	—	—
Станое Вȣчинь	1	1	10	—	—	—
Милинко Црьни	1	1	30	—	—	—
Анто абаџия	1	3	160	—	—	—

По редꙋ што има люди	люди	кꙋће	вино	овце	волови	кони
Стоико Копачь	1	½	9	—	—	—
Петарь Никетиħь . . .	1	1	15	2	—	—
Иовань Ивановиħь . . .	1	1	50	2	—	—
Христо Бꙋгаринь . . .	1	1	6	—	—	—
Дачо ħꙋрчиꙗ	1	1	135	2	—	—
Петарь Симиħь	1	1	88	—	—	—
Никола Чалꙋкь	1	1	10	30	—	—
Неделко бꙋгаринь . . .	1	1	16	—	—	—
Пантелиꙗ	1	1	59	30	—	—
Иовань Канеловь . . .	1	—	40	—	—	—
Огнань	1	1	36	—	—	—
Никита	1	1	—	30	—	—
Доичинь абачи	1	2	80	—	—	—
Илиꙗ гꙋмшмить (златар) .	1	1	40	—	—	—
Грꙋица сабовь	1	—	—	—	—	—
Алекса Бабиħь	1	1	—	—	—	—
Милованъ Коморанаць . .	1	1	46	104	1	—
Вочо Деспоть	1	1	103	—	—	—
Вꙋчо Арнаꙋть	1	1	—	—	—	—
Кꙋзмань	1	1	18	—	—	—
Нешко капамачи	1	1	6	—	—	—
Михаило стари	1	1	18	—	—	—
Ђꙋрка Ꙗнковиħь . . .	1	1	26	—	—	—
Ћиро Лаꙋшовиħь . . .	1	1	20	—	—	—
Павао абаџиꙗ	1	1	66	3	—	—
Ꙋрошь Живановиħь . . .	1	—	6	—	—	—
Драгꙋтинь Воиль абаџиꙗ .	1	2	35	—	—	—
Иовань фꙋрꙋнџиꙗ . . .	1	2	—	—	—	—
Дамꙗнь ħꙋрчиꙗ	1	1	20	—	—	—
Ивань Радомировиħь . .	1	½	20	3	—	—
Дмитарь Драгиħь . . .	1	½	48	4	—	1
Вꙋкосавь Нешковиħь . .	1	½	20	—	—	—
Стипо Иовань	1	2	150	—	—	2
Ћирꙗкь Стари	1	½	—	—	—	—
Хранисавь ħꙋрчиꙗ . . .	1	1	26	—	—	—

Цо реду што има люди	люди	куће	вино	овце	волови	кони
Субота Табакь	1	1	6	—	—	—
Маноило бугаринь . . .	1	½	22	—	—	—
Іовань мали бакал . . .	1	½	—	—	—	—
Михаило Гркь	1	1	20	—	—	—
Радовань ћурчия . . .	1	2	35	—	—	—
Ружица удова	—	1	50	—	—	—
Радосавь Грличићь . . .	1	1	20	—	—	—
Неделко Сибиновићь . .	1	1	22	—	—	—
Мара Алексина удова . .	—	1	16	—	—	—
Умилень	1	1	10	—	—	—
Іовань Марићь	1	1	40	—	—	—
Кузмань Марићь . . .	1	1	22	—	—	—
Іовань Закинь	1	1	35	—	1	—
Анђелия Іанкова удова .	—	1	24	—	—	—
Грлица ковачь	1	¼	6	—	—	—
Витошь ковачь	1	½	26	—	—	—
Аница удова	—	½	18	—	—	—
Никола ковачь	1	½	15	—	—	—
Сава Стипановићь . . .	1	1	60	—	—	—
Кузмань тађачия . . .	1	1	—	52	—	—
Малешь Стари	1	1	24	—	2	—
Радо са Стоянномь ћурчиа .	1	1	36	—	—	—
Стоянь ћебечия	1	1	60	30	—	—
Антоние Рашковићь . .	1	1	20	—	—	—
Шахинь копачь	1	1	40	—	—	—
Вуица барбирь , . . .	1	1	7	—	—	—
Вукь Халачь	1	1	15	—	—	—
Дабо ковачь	1	½	20	—	—	2
Іакша хроми	—	—	18	—	—	—
Іанко ковачь	1	—	22	30	—	—
Ивань Сабовь	1	1	15	—	—	—
Милутинь касапь . . .	1	1	200	20	—	—
Влаио ћурчиа . , . .	1	1	28	—	—	—
Вучо ћурчиа	1	1	36	—	—	—
Вукомань Лазаревићь . .	1	—	30	—	—	—

По реду што има люди	люди	куће	вино	овце	волови	кони
Рако Ибеина	1	1	20	2	—	—
Божана глуха	—	1	15	—	—	—
Иованка	—	1	28	2	—	—
Милиѩ пинтерь	1	1	8	--	—	—
Стоѩнь касапь	1	1	16	20	—	—
Пана ковачь	1	½	30	—	—	—
Вукаило Хрнага	1	1	20	—	—	—
Стоико копачь	1	1	40	2	—	—
Тодорь бакаль	1	1	58	—	—	—
Мата бакал	1	1	38	—	—	—
Манда удова	—	1	14	—	—	—
Паунь бакаль	1	1	114	—	—	—
Милутин ћебечиа . . .	1	1	41	—	—	—
Ела удовица	—	1	13	—	—	—
Ѩнко ћебечиа	1	1	36	—	—	—
Ђуро бузачиѩ	1	1	14	—	—	—
Стоѩ Крстина	—	1	44	—	—	—
Моисо Кочо	1	1	34	—	—	—
Анђелиѩ Хранисава . . .	—	1	32	—	—	—
Живан ћурчиѩ	1	2	100	--	—	—
Живань Тарноки . . .	1	—	—	20	—	—
Давидь ћурчиѩ	1	2	90	—	—	—
Милисавь Ѩнковићь . .	1	2	100	—	—	—
Илиѩ Бошнѩкь	1	—	130	—	—	--
Слова удовица	—	1	42	—	—	—
Сима Рудничанин . . .	1	1	96	—	—	—
Орестие	1	2	114	—	—	—
Анђелиѩ Паунова* . . .	—	1	10	—	—	—
Анђелиѩ Иванова. . . .	—	2	50	—	—	—
Станивукь и Степань . .	1	½	10	—	—	—
Дмитарь Старацъ . . .	1	¼	9	—	—	—
Живана удова Лулеције .	—	½	12	--	—	—
Стоѩнъ барбирь	1	1	30	—	—	—

* Од ове породице још живе 2 сестре Пауновића.

По реду што има људи	људи	куће	вино	овце	волови	коњи
Никола ковачь	1	½	20	—	—	—
Никола Хачинь	1	1	20	1	—	—
Веско ћебечиꙗ	1	½	26	—	—	—
Вукосавь копачь . . .	1	—	—	—	—	—
Петарь Беꙗзь	1	¼	24	—	—	—
Лазо ћебечиꙗ	1	½	—	—	—	—
Симо ћебечиꙗ	1	1	26	—	—	—
Живко мумчиа	1	½	27	—	—	—
Петарь Стари	1	½	27	—	—	—
Никола ковачь	1	¼	20	—	—	—
Дачо Старацъ	1	¼	13	—	—	—
Михаило Топаль . . .	1	½	20		—	—
Анђелиꙗ Чечуга удова .	—	2	80	—	—	—
Станко Таћачиꙗ	1	—	—	—	—	—
Петарь ћебечиꙗ	1	1	50	—	—	—
Пеꙗкь сабларь и Радое .	2	1	41	—	—	—
Ђоко Стефановићь . . .	1	2	147	—	—	—
Фило касапь	1	—	19	19	—	—
Живко бакаль	1	1	30	—	—	—
Ненадь сабовь	2	1	10	—	—	—
Никола бакаль	1	—	—	—	—	—
Драгувинь Шетинь . . .	1	1	35	20	—	—
Лука Стари бировь . . .	2	1	26	2	—	—
Илиꙗ шниме	1	¼	6	2	—	—
Маринко код нѥга . . .	1	¼	14	—	—	—
Трифунь лулечиꙗ . . .	1	1	86	—	—	—
Богдань Стари	1	½	18	—	—	—
Радовань Дунђерь . . .	1	1	15	—	—	
Саво ћурчиꙗ	1	1	4	2	—	—
Милутинь Савсидерь . .	1	2	28	—	—	—
Вукь бузачиꙗ	1	1	2	—	—	—
Милутинь Антинь . . .	1	1	44	—	—	—
Милошь Краићь	1	1	89	40	2	—
Дмитарь Михолкин . . .	1	1	8	-	—	1
Филипь Ћераћанинь . .	1	1	120	—	—	1

По реду што има људи	људи	куће	вино	овце	волови	кони
Стипанъ Ћебечић . . .	1	1/2	15	—	—	—
Симо Старацъ	1	1/2	10	—	—	—
Филипъ дунђеръ	1	1	16	—	—	—
Мартинъ дунђеръ . . .	1	1	57	—	—	—
Максимъ Црни	1	—	23	—	—	—
Слова Рашина удова . .	—	1	14	—	—	—
Мица Ћирлина	—	1	4	—	—	—
Михо Арађанинъ . . .	1	1	25	—	—	—
Радованъ касапъ . . .	1	1	36	150	—	—
Милићъ маисторъ . . .	1	1/4	18	—	—	—
Михо бегъ	1	1/4	19	—	—	—
Рако са Михомъ	1	1/4	18	—	—	—
Живанъ Ћорави	1	1/4	6	—	—	—
Станисавъ Кузмановићъ .	1	1/2	40	—	—	—
Лаза Іованъ грбо . . .	1	1/4	4	—	—	—
Лазо Ђулинацъ	1	1/4	6	—	—	3
Іанко тотъ	1	1/2	23	—	—	—
Радованъ копачъ . . .	1	1	13	—	—	—
Томо Шошкутац . . .	1	1/2	16	—	—	2
Маринко копачъ	1	1/2	10	—	—	—
Крьста Іосиповъ	1	1	15	—	2	2
Стоиша Ино	1	1	48	—	—	—
Стана Делиница удова .	—	1	12	—	—	—
Лазо на ћуприи	1	1	20	—	—	—
Ранко махалбаша . . .	1	1/4	15	—	—	—
Петаръ пинтеръ	1	1	37	—	—	—
Живо са Радованомъ . .	1	1	22	1	—	—
Радовацъ Живинъ . . .	1	1	23	2	—	—
Станко Евтинъ	1	1/2	23	—	—	—
Никола ловацъ	1	1	20	2	—	—
Дмитаръ халвачић . . .	1	1	—	—	—	—
Милутинъ дунђеръ . . .	1	1/2	10	—	—	—
Ефтимие	1	1	30	2	—	—
Георђи Стари	1	1/4	14	—	—	—
Станисавлево	1	1/4	16	—	—	—

По редȣ што има люди	люди	кȣће	вино	овце	волови	кони
Петар Толмачь	1	1	24	—	—	—
Мариꙗнь дȣнђерь . . .	1	1	15	36	—	—
Елица ȣдова	—	½	26	—	—	—
Мишко Крно	1	½	—	—	—	—
Илиꙗ копачь	1	¼	20	2	—	—
Мрьђень копачь	1	¼	4	—	—	—
Станко Шиꙗвь	2	1	—	2	2	—
Ковинка ȣдова	—	¼	6	—	—	—
Секȣла хроми	1	½	10	—	—	—
Нешко опанчарь	1	¼	5	—	—	—
Дамꙗнь сирома	1	¼	—	—	—	—
Моисо Рашковићь . .	1	1	38	2	—	—
Захариꙗ мали	1	¼	12	–	—	—
Симо Шȣбара	1	—	—	—	—	—
Андриꙗ Саблићь . . .	1	1	60	—	—	—
Вȣио код Андрие . . .	1	½	40	—	2	—
Мали Михаило	1	½	15	—	—	—
Мара панина ȣдова . .	—	1	38	—	—	—
Лаȣшь касапь Аранита .	1	1	90	67	—	—
Моисо Гроздинь	1	½	22	—	—	—
Станисавлева ȣдова . . .	—	½	24	—	—	—
Симо Чорапа	1	1	10	1	—	1
Станиша	1	¼	—	2	—	2
Стоꙗнь Анђинь	1	1	10	—	—	—
Стоꙗнь црни	1	¼	7	—	—	—
Малешь касапь	1	1	30	3	—	—
Ȣчень стараць	2	1	24	—	—	2
Младень копачь	1	½	—	—	—	—
Лȣка касапь	1	2	30	—	—	—
Радосавь Стоишинь . . .	1	¼	12	—	—	—
Вȣкь ћорави	1	¼	15	—	—	—
Крзмань	1	½	5	—	—	—
Цвио бȣзачиа	1	¼	5	—	—	—
Грȣица Тȣцо	1	¼	—	—	—	—
Станко Калинићь . . .	1	¼	7	—	—	—

По реду што има люди	люди	куће	вино	овце	волови	кони
Ћураћь касапь	1	1	—	—	—	—
Лазо ћурчия	1	—	—	—	—	—
Еротие	1	1	14	—	—	—
Іосипь дунђерь	1	¼	—	—	—	—
Никола и Паво	2	1	80	3	—	2
Никола Шиякь	1	½	40	—	—	—
Било бачванинь	1	½	20	—	—	—
Чолошь	1	⅓	10	—	—	—
Стипань Кукилендерь* . .	1	½	15	—	—	—
Милованъ бакаль . . .	1	1	64	—	—	—
Продань маисторь . . .	1	½	5	—	—	—
Божи Маноиловићь . . .	1	1	20	—	2	—
Ђурка ягерь	1	1	10	—	—	3
Томо мали	1	½	15	—	—	—
Марко бошнакь	1	1	30	—	—	—
Радоица Чекичь	1	1	40	—	1	—
Мишко шнимь	1	1	4	—	—	—
Стоянь и Илия	2	1	20	—	2	·
Пеио код ни	1	1	14	—	—	—
Мишко Толмачь	1	1	5	—	—	—
Дамиянь старацъ . . .	1	1	90	1	2	—
Вукашинь	1	½	5	—	—	—
Максимь Зецъ	1	½	15	—	—	—
Мишко копачь	1	1	—	—	—	—
Радое Шунало	1	¼	—	—	2	—
Петарь Стега	1	¼	—	—	2	—
Ивань Косићь	1	¼	—	—	2	—
Пано Катана	1	¼	—	—	2	—
Іввица Копачевићь . . .	1	¼	—	—	2	—
Никола бугаринь . . .	1	¼	—	—	2	—
Ђурица воларь	1	¼	—	—	2	—
Ђурица кочияшь . . .	1	1	5	—	—	2
Станивук дуги	1	½	10	—	2	—

* Ова породица изумрла је пре неколнко година. У почетку 18. века беше из ове породице руски ђенерао.

По редꙋ што има люди	люди	кꙋће	вино	овце	волови	кони
Павао Барꙗктарь . . .	1	1	10	—	—	2
Тихомирь	1	½	10	—	—	—
Ђꙋраћь црни	1	½	—	—	—	2
Петарь кочиꙗшь	1	1	—	—	—	2
Михать Шиꙗкь	1	½	20	—	2	—
Гаио	—	—	—	—	—	—
Стипинь касапь био . .	1	½	20	—	—	—
Живань Тоть	1	¼	8	—	2	—
Радоица и Тодорь . . .	1	½	—	—	—	—
Ивко црни	1	½	2	—	—	—
Іосипь Трифꙋновь . . .	1	½	6	—	—	2
Ꙗнко копачь	1	¼	12	—	—	—
Богићь маıсторь . . .	1	1	10	—	—	1
Живко Кресинь	1	½	16	—	2	—
Бранисавь	1	¼	20	2	—	—
Милꙋтинь Козарь . . .	1	¼	10	6	—	—
Петарь бꙋгаринь . . .	1	¼	3	—	—	—
Живань мали	1	½	14	2	—	—
Мрьћень Ћосо	1	1	65	40	2	—
Ђꙋко и брат мꙋ	1	1	64	3	2	—
Стоꙗнь ꙋ маюрꙋ	1	1	33	2	—	—
Іовань бꙋрꙋнчꙋкь . . .	1	1	28	—	—	—
Ћиро Здравковь	1	½	14	2	—	—
Радꙋль	1	1	30	1	—	—
Остоꙗ црни	1	¼	—	—	—	—
Живко Дрпаћь	1	½	—	—	—	2
Стипань Чꙋтꙋра	1	1	20	—	—	2
Крстань Воларь	1	¼	—	-	2	—
Милосавь воларь . . .	1	½	—	—	2	—
Лазо Тарнока	1	¼	—	—	—	1
Миливои Пантелинаць . .	1	½	—	—	—	2
Радосавь из Збига . . .	1	¼	—	—	—	—
Михаило Пантелинаць . .	1	½	—	—	—	1
Іосипь Ꙗснинь	1	¼	—	—	—	2
Билошь сирома	1	¼	—	—	—	—

По редꙋ што има люди	люди	кꙋће	вино	овце	волови	кони
Анто Чанкꙋртаранаць . .	1	1	—	—	—	2
Адони Лꙋкачь и Сава . .	2	1/2	—	—	—	3
Марко пантелинаць . .	1	1/4	4	—	—	—
Давидь халмашаць . . .	1	1/4	—	—	—	—
Живко ракичић	1	1/2	4	—	—	—
Вꙋкаило Кара-гаћа . . .	1	1/2	—	—	—	2
Дмитарь бꙋразерь . . .	1	1/4	14	—	—	—
Вꙋчко копачь	1	1/4	6	—	—	—
Сꙋбота	1	1/4	—	—	—	—
Станоѥ левка	1	1/4	15	—	—	—
Михаило чолакь	1	1/4	5	—	—	—
Доичинъ херо	1	1/4	—	—	—	—
Иовань херо	1	1/4	—	—	—	—
Павао браница	1	1/2	—	—	—	—
Милꙋтинь стари	1	—	—	—	—	—
Хꙋбоѥ стараць	1	1/4	—	—	—	—
Иовань воденичарь . . .	1	1/4	—	—	—	—
Станивꙋкь старaць . . .	1	1/4	—	—	—	—
Никола код Лаꙋша. . .	1	1/4	—	—	—	—
Продань абачић	1	1/2	10	—	—	—
Михаило гросо	1	1/2	26	—	—	—

Да се зна што има у хаидука вина, и марфе, и глава, и куħа, и коешта.

По реду што има хаидука	људи	куħе	вино	овце	волови
Стипань и Милованъ . .	1	½	10	—	1
Михатъ латинкинь . . .	1	½	5	—	—
Стипань коза	1	½	63	—	—
Кузма ваида	1	1	10	—	—
Илиа гужва	1	½	14	—	—
Иовань Палиħь	1	—	12	—	—
И Гаврило таħачиа . . .	1	½	8	—	—
Живо харамбаша . . .	1	—	10	—	—
Иовань емишчиа	1	—	—	—	—
Мрьеђнь катана	1	½	22	—	—
Вукь црни	1	½	8	—	—
Ђурка ваида	1	½	20	—	—
Вуица мали	1	—	4	—	—
Ђураħь зеть	1	¼	14	—	—
Михать перишань . . .	1	1	40	—	—
Милутинь стипановь . .	1	1	100	—	—
Петарь ракосавь. . . .	1	1	28	—	—
Милошь ковачичинь . .	1	½	10	—	—
Сава капларь	1	1	24	—	—
Милинко хаидукь . . .	1	1	30	—	—
Дамıань савинь	1	1	46	—	—
Радона капитань . . .	1	1	30	30	—
Ђурка кодь Анте . . .	1	—	11	—	—
Теодосие Кабакуль . . .	1	1	14	—	1
Никола ħебечиа мали . .	1	²/₁	10	—	—
Станко шаикашь . . .	1	—	10	—	—
Живань ħебечиа	1	½	—	—	—
Крста шаикашь и Юриша	1	1	10	—	—
Груица костинь	1	½	10	—	2
Новак дивнинь	1	1	19	—	—
Радивукь	1	¼	5	—	—
Бошко хранисавин . . .	1	¼	—	—	—

По реду што има хаидука	люди	куће	вино	овце	волови
Томо Павловь	1	1	14	—	—
Юна хаидукь	1	½	10	—	—
Христа хаидукь	1	—	14	—	—
Никола шишкь	1	1	10	—	—
Миливои	1	¼	—	—	—
Тешо секулинь	1	½	10	—	—
Кузмань воларь	1	½	12	—	2
Никша катана	1	¼	—	—	—
Иова и Дамянь Чупићи .	1	¼	—	—	—
Живань чобань	1	½	18	—	—
Лазо кашикарь	1	1	35	—	—
Стипань катана и Мия .	1	¼	—	2	—
Радоица шакракь . . .	1	¼	—	—	—
Путникь	1	1	14	—	—
Маринянь катана	1	¼	—	—	—
Вучко шниме	1	¼	—	—	—
Стоянь милинкинь . . .	1	⅓	—	—	—
Петарь и Михаило . . .	1	1	5	—	—
Милошь стари	1	1	10	—	—
Павао и Михаило . . .	1	1	30	—	—
Тодоро деда	1	¼	14	—	—
Иовань капрарь	1	—	10	—	—
Цвио лажин брат . . .	1	1	—	—	—
Михаило каравла . . .	1	—	20	—	—
Петарь	1	½	—	—	—
Стоиша каралия	1	½	14	—	—
Марцика	1	¼	20	—	—
Радосавь чупави	1	½	6	—	—
Сава билинь	1	—	20	—	—
Рако хаидукь	1	½	1	—	—
Велисавь	1	¼	5	—	—
Симо старацъ	1	½	10	—	—
Живко копачь	1	¼	20	—	—
Мишко велковь	1	—	—	—	—
Гаврило	1	½	4	2	—

По реду што има хаидука	люди	куће	вино	овце	волови
Здравкоь	1	1	40	2	—
Ђуко барјактар	1	¼	—	—	—
Димо ачдаха	1	—	—	—	—
Радона хаидукь	1	—	—	—	—
Иштовь Валаићь	1	—	—	—	—
Петар и Томо	1	¼	—	—	—
Аћимь хаидукь	1	—	20	—	—
Михаило дугачки . . .	1	½	—	—	—
Коста	1	¼	—	—	—
Ездимирь.	1	½	10	—	—
Остоја коледа	1	¼	4	—	—
Радоица бузачиа . . .	1	—	—	—	—
Радоица дугачки . . .	1	—	—	—	—
Милошь жанкутарац . .	1	½	—	—	—
Радосавь дугачки . . .	1	½	16	—	—

№	Грчанскаго закона	Віногради		Порез						шудгелт		сума	
		фртаљ = 800□°	охта = 100□°	на винограде фор.	на виноградe кр.	куће на ф.	куће на кр.	од заната ф.	од заната кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
1	Стоянь Радоиковићь призренаць (биров 1702,—1702, и 1703, 1707—1708 . .	1	7	3	—	5	—	5	30	—	—	13	50
2	Дима Апостоловичь из Солуна	1	—	1	36	10	—	30	—	—	—	41	60
3	Младень Пекь пећанинь	7	1	11	24	5	—	5	—	—	—	21	40
4	Мишко Панићь београдац	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	5	—
5	Радоица бузачиа	1	7½	3	6	2	—	—	30	—	—	5	60
6	Томиница удова	5	5½	9	6	4	—	—	—	—	—	13	10
7	Ђурађь Славковићь косовлянинь . . .	1	4	2	34	2	—	—	30	—	—	5	6
8	Тода удовица	—	4	—	48	1	30	2	—	—	—	4	10
9	Михаило Поповичь	2	1	3	24	4	—	10	—	—	—	17	40
10	Иосифь Кузмановићь пожаревлянинь . .	1	1	1	48	3	—	1	30	—	—	6	30
11	Иован Цветинович крушев. (биров 1729) .	4	1	6	36	2	—	1	30	—	—	10	10
12	Иосифь Николичь	5	4	8	48	2	—	5	—	—	—	15	80
13	Тоша Павловичь	3	—	4	48	6	—	3	—	—	—	13	80
14	Станое Ђрошевићь	1	7	3	—	4	—	—	45	—	—	7	80
15	Никола Станковичь	—	—	—	—	3	—	14	—	—	—	22	—
16	Анто Милошевичь	4	4	7	12	—	—	14	—	—	—	41	20

№	Грчанскаго закона	Виногради: фртаљ = 800□°	Виногради: окта = 100□°	Порез: на винограде фор.	Порез: на винограде кр.	Порез: на куће ф.	Порез: на куће кр.	Порез: од заната ф.	Порез: од заната кр.	шуцгеат ф.	шуцгеат кр.	Сума ф.	Сума кр.
93	Даба Иовановичъ	—	—	—	—	2	—	—	30	—	—	2	50
94	Владисав Лаѵшевићь зећанинъ	3	4	5	36	4	—	2	—	—	—	11	70
95	Петаръ Ракосав зећанинъ	—	7	1	24	3	—	—	30	—	—	4	90
96	Цвета пеина ѵдова	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
97	Вѵча ћѵрчіа	1	6	2	48	2	—	—	—	—	—	4	80
98	Анна неделкова ѵдова	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
99	Стоиянь барбирь	1	4	2	24	2	—	—	—	—	—	4	90
100	Попь Стоико пѵпил	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
101	Беина ѵдовица	—	—	—	—	2	40	—	—	—	—	2	40
102	Ивань ѵдварацъ	—	—	—	—	1	30	1	—	—	—	2	30
103	Петар и Даниль Павловичь	5	7½	9	30	2	—	4	—	—	—	11	50
104	Миліа пинтеръ	2	1	3	24	3	—	5	—	—	—	15	40
105	Петарь Ђѵкичь	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
106	Стоиянь Поповичь	4	3	7	—	2	—	6	—	—	—	15	—
107	Влаия ћѵрчиа	4	½	6	30	2	30	5	—	—	—	14	—
108	Пана копач сирома	—	5	1	—	—	30	—	—	—	—	1	50
109	Радовань ковачъ	1	1	1	48	1	30	1	—	—	—	4	30

33	Ранко Прерадовичь (биров 1734 родом из Србије)	1	1	1	48	15	54	40	—	—	—	57	70
34	Аврамь Николичь	1	6	2	48	8	—	4	—	—	—	14	80
35	Лацко Иосивович	2	3	3	48	3	—	4	—	—	—	10	48
36	Стамена вѹчина из Вѹчитрна	1	7	3	—	6	—	—	—	—	—	9	—
37	Стоиянь Димитриевичь чѹкѹрханлия . .	2	1	3	24	1	—	—	—	—	—	4	40
38	Паваль Максимовичь зеѣанинь	1	4	2	24	2	—	1	—	—	—	5	40
39	Кѹзмань Чоланович приеполяцъ	2	4	4	—	3	—	1	30	—	—	8	50
40	Мишко Иванович пеѣнинь (биров 1730).	3	—	4	48	10	—	16	—	—	—	30	80
41	Ѣѹрка Юнковичь	2	—	3	12	2	—	—	45	—	—	5	95
42	Живко Ратковичь крѹшевлянинь (таначник)	3	—	4	48	10	—	9	—	—	—	23	80
43	Дарагѹтинь Воимировичь призренацъ . .	1	6	2	48	16	—	15	—	—	—	33	88
44	Анта Поповичь	2	7	4	36	4	—	6	—	—	—	14	60
45	Спасое Дамнановичь пожежанинь . . .	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	1	50
46	Ивань Радомировичъ косовацъ	1	—	1	36	1	—	—	30	—	—	3	10
47	Ивань сѹрсабовь	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	1	80
48	Сѹбота табакъ	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	3	—
49	Стоиша табакь	—	4	—	48	1	—	2	—	—	—	3	80
50	Станкова ѹдовица (торбаров)	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
51	Милѹтинь Стевановичь приз. (биров 1723)	3	—	4	48	2	—	3	—	—	—	9	80
52	Ранисавъ Ратковиѣъ крѹшевлянинь . .	3	—	4	48	2	—	3	—	—	—	9	80
53	Нешхо глѹхи	1	6	2	48	—	30	—	—	—	—	3	30
54	Сава капларъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50

№	Грчанског закона	Виногради		Порез						шулгелт		Сума	
		фертал = 800□°	охтл = 100□°	на винограде		на куће		од заната					
				фор.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
55	Маноило Бугаринъ	1	3	2	12	—	30	1	—	—	—	3	70
56	Иованъ Алексићъ пожежанинъ	1	—	1	36	—	30	—	45	—	—	2	40
57	Миштъ Вукаиловичъ зећанинъ	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
58	Иованъ Степичъ београдацъ	11	2	18	—	12	—	10	—	—	—	50	—
59	Срећковице кућа	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4	—
60	Перица Милутиновичъ зећанинъ	2	2	3	36	1	—	3	—	—	—	7	60
61	Степанъ Марковичъ аранитинъ	4	—	6	24	10	—	10	—	—	—	26	40
62	Іеремиа копачъ	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	50
63	Никола Ковачичинъ	—	—	—	—	1	—	1	30	—	—	2	50
64	Тодоръ Иовичићъ сабов	1	4	2	24	1	—	—	30	—	—	3	90
65	Цвет тарничанинъ	—	—	—	—	1	30	2	—	—	—	3	50
66	Ђакова удова (степанова)	1	3	2	12	—	45	3	—	—	—	5	95
67	Антанацко Јанковићъ	—	—	—	—	2	—	1	30	—	—	3	50
68	Тодора удова	—	7	1	24	—	30	—	—	—	—	1	90
69	Маріа удовица	—	6½	1	18	—	30	—	—	—	—	1	80
70	Миштъ Гавриловичъ из старога Влаха .	—	4	—	48	3	30	5	—	—	—	9	30
71	Дмитар Тошићъ ричанинъ	1	2	2	—	1	—	1	—	—	—	4	—

72	Иосивъ Стевановичъ призренаць . . .	3	2	5	—	2	—	2	—	—	—	9	—
73	Јевта Кнежевичъ пожаревљанинь (біровь 1726, 1731)	3	4	5	36	4	—	4	—	—	—	13	60
74	Ненадъ Савичь смедеревац	3	1	5	—	3	—	2	—	—	—	10	—
75	Кѵзмань Ваида ѵжичанинъ	—	—	—	—	1	30	—	30	—	—	4	2
76	Милованъ Дамнановичъ пожежанинь . .	3	3	5	24	2	—	4	—	—	—	11	40
77	Јакѵта ѵдовица	1	—	1	36	3	35	—	—	—	—	5	18
78	Живан Бранковичъ из Пеђи (біров 1720 1735, 1739 посланик на сабору) . .	2	4	4	—	4	—	4	—	—	—	12	—
79	Јанко Михаиловичь	6	2	10	—	4	—	6	—	—	—	20	—
80	Стоиканъ Славковичъ косовлянинъ . . .	4	½	6	30	4	—	8	—	—	—	18	50
81	Аћимъ Симић } пожаревляни . . .	—	4	—	48	—	30	—	30	—	—	1	80
82	Петарь Симићь }	—	4	—	48	—	30	—	30	—	—	1	80
83	Филиповица ѵдова	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	—	75
84	Иован Ранисавлевичь из Сребрнице . .	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	—	60
85	Вѵковица ѵдова	1	—	1	36	—	30	—	—	—	—	2	35
86	Витош нешин коваъ	1	—	1	36	—	45	—	—	—	—	2	10
87	Вѵица Алексић Пожежанинь	—	3	—	36	1	36	—	30	—	—	2	10
88	Ђѵрка мали	2	3	3	48	2	—	5	—	—	—	10	80
89	Лацко Стоиановичь	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	5	—
90	Ела антониева ѵдова	2	½	3	18	2	—	1	—	—	—	6	30
91	Мариа Шаиновица ѵдова	—	—	—	—	3	—	—	30	—	—	3	50
92	Доичинь Цвеичь пеђанин	10	4½	16	54	10	—	9	—	—	—	35	90

№	Грчанскаго закона	Виногради		Порез						шуцгелт		Сума	
		фртаљ = 800□"	окта = 100□"	на винограде фор.	кр.	на куће ф.	кр.	од заната ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
93	Даба Иовановичъ	—	—	—	—	2	—	—	30	—	—	2	50
94	Владисав Лаушевићь зеħанинъ	3	4	5	36	4	—	2	—	—	—	11	70
95	Петаръ Ракосав зеħанинъ	—	7	1	24	3	—	—	30	—	—	4	90
96	Цвета пеина удова	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
97	Вуча ħурчіа	1	6	2	48	2	—	—	—	—	—	4	80
98	Анна неделкова удова	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
99	Стоиянь барбирь	1	4	2	24	2	—	—	—	—	—	4	90
100	Попь Стоико пупил	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
101	Беина удовица	—	—	—	—	2	40	—	—	—	—	2	40
102	Ивань удварацъ	—	—	—	—	1	30	1	—	—	—	2	30
103	Петар и Даниль Павловичь	5	7½	9	30	2	—	4	—	—	—	11	50
104	Миліа пинтеръ	2	1	3	24	3	—	5	—	—	—	15	40
105	Петарь Ђукичь	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
106	Стоиянь Поповичь	4	3	7	—	2	—	6	—	—	—	15	—
107	Влаии ħурчиа	4	½	6	30	2	30	5	—	—	—	14	—
108	Пана копач сирома	—	5	1	—	—	30	—	—	—	—	1	50
109	Радовань ковачъ	1	1	1	48	1	30	1	—	—	—	4	30

110	Остоя Завишић крȣшевлянинъ	—	4	—	48	--	30	—	30	—	—	1	80
111	Миятъ Живановић (шијак)	2	1½	3	30	3	—	4	—	—	—	10	50
112	Тоша шошкотацъ	—	7	1	24	—	30	—	30	—	—	2	40
113	Тиосавь Станисавлевичь	1	7	3	—	4	—	1	—	—	—	8	—
114	Тодорь Старацъ	3	4	5	36	2	—	—	—	—	—	7	60
115	Анђа ȣдовица	2	3	3	48	3	—	—	—	—	—	6	40
116	Иовань Паȣновичь валевацъ	2	—	3	12	2	—	1	—	—	—	6	20
117	Иовань Мандићь ȣжичанинъ	2	7	4	36	3	—	2	—	—	—	9	60
118	Ꙗнко ћебечиа	3	1	5	—	2	—	2	—	—	—	9	—
119	Ђȣка Паȣновичь	2	3	3	48	3	—	2	—	—	—	8	80
120	Ꙗковъ Михаиловичь	—	—	—	—	2	—	—	30	—	—	2	50
121	Стоя ȣдовица стевановица	1	4	2	24	2	—	—	—	—	—	4	40
122	Давидовица Теодосия ȣдова	3	—	4	48	5	—	—	—	—	—	8	80
123	Риста Вȣчићь зећанинь	—	—	—	—	2	30	4	—	—	—	4	40
124	Стана стевановица ȣдова	3	1½	5	6	6	—	—	—	—	—	11	—
125	Стевань Милисавлевичь	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	6	—
126	Иосивь Милинковичь	9	3½	15	6	8	—	6	—	—	—	29	10
127	Стевань Савич смедеревацъ	4	2	6	48	5	30	4	—	—	—	16	30
	Арсеніе Симићь пожаревлянинь	2	3	3	48	4	—	—	—	—	—	7	[illegible]
128	Орѣстіа Радишићь призренацъ (велики												
129	биров од 1732—1733.)	3	5	5	48	6	—	6	—	—	—	17	80
130	Станивȣкъ Ракичь пећанинь	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	3	—
131	Теодосиевица ȣдова	1	—	1	36	—	—	—	—	—	—	1	60

№	Грчанскаго закона	Виноврадй фртаљ = 800□°	Виноврадй охтк = 100□°	Порез на виноград фор.	Порез на виноград кр.	Порез на куће ф.	Порез на куће кр.	Порез од заната ф.	Порез од заната кр.	шуцгелт ф.	шуцгелт кр.	Сума ф.	Сума кр.
132	Милакь копачъ	—	—	—	—	1	—	—	80	—	—	1	50
132½	Никола Димитровичь	—	6½	1	18	—	45	1	—	—	—	3	5
133	Обрадъ шибалић	1	4	2	24	1	—	—	—	—	—	3	40
134	Никола михалевацъ	1	—	1	36	—	60	—	—	—	—	2	10
135	Никола ћорави ковачъ	1	2	2	—	—	30	—	—	—	—	2	10
136	Никола хачинь ћебечић	2	6	4	24	5	—	2	—	—	—	8	40
137	Тодоръ Поповичь	—	6	1	12	2	—	4	—	—	—	7	20
138	Иела ѕдовица	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
139	Коя ћебечія	2	5½	1	18	4	30	3	30	—	—	12	30
140	Станко Иовановичъ	6	3	10	12	4	—	1	30	—	—	15	70
141	Симонь ћебечія	1	6	2	48	1	30	4	30	—	—	6	80
142	Живань ћебечић	2	2½	3	42	3	—	4	—	—	—	10	40
143	Весковица ѕдова	1	—	1	36	1	—	—	—	—	—	2	60
144	Станко Тодоровичь	5	6	9	12	6	—	5	—	—	—	20	20
145	Иосивъ и Евта Татковићи	1	2	2	—	2	—	3	—	—	—	7	—
146	Живко Петровићь ягодинацъ	4	2	6	48	4	—	10	—	—	—	20	80
147	Петаръ Радосавлевичь	1	1½	1	54	4	—	3	—	—	—	8	60

148	Анта Милошевича ракициа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
149	Пенакъ Вучичѣъ сараилиа	4	1	6	36	3	—	10	—	—	—	—	—	19	60
150	Соса Николићева.	4	½	6	30	5	—	—	—	—	—	—	—	11	50
150½	Ћира Ђеорђіевичь	4	7	6	54	5	—	4	—	—	—	—	—	15	90
151	Живко Остоићь сараилиа	5	2	9	24	10	—	6	—	—	—	—	—	25	40
152	Анка Иованова удовица	1	4½	2	—	6	—	—	—	—	—	—	—	8	—
153	Иаковь и Иосивъ Ненадовичь пеђани (Иосив беше посланик у Бечу а отац Митрополита Павла Ненадовића . .)	6	2	10	30	6	—	4	—	—	—	—	—	28	50
154	Θадеа Драгутиновь	2	—	3	12	4	45	—	—	—	—	—	—	7	05
155	Цвета попадиа	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	30
156	Марцика и Ђука лукинъ	2	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—	7	20
157	Маринко Станковичь	1	½	1	42	2	—	1	—	—	—	—	—	4	20
158	Тодоръ Кабакуловичь зворничанин (син првог бирова Мијајла 1700)	2	5	4	12	2	30	1	—	—	—	—	—	7	70
159	Митаръ михолкин	1	5	2	36	1	—	—	30	—	—	—	—	4	10
160	Иованъ Филиповичь дераћски	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
161	Стеванъ Воденичаръ	—	5	1	—	1	30	1	—	—	—	—	—	3	50
162	Лазарь Хрнагичь пеђанинъ	4	4	7	12	3		4	—	—	—	—	—	14	20
163	Неда удовица хрнагића	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
164	Стевань Кошарушчићъ	1	5	2	36	1	—	—	45	—	—	—	—	4	35
165	Максимь Вуиловичь сараилиа	2	5	4	12	3	—	—	—	—	—	—	—	7	20
166	Сребра удовица	1	—	1	30	—	30	—	—	—	—	—	—	2	—

№	Грчанскаго закона	Виногради фртаљ = 800□°	Виногради охта = 100□°	Порез на винограде фор.	Порез на винограде кр.	Порез на кућа ф.	Порез на кућа кр.	Порез од занато ф.	Порез од занато кр.	шупдет ф.	шупдет кр.	Сума ф.	Сума кр.
167	Михать арађанинъ	2	4	4	—	2	—	—	45	—	—	6	70
168	Цвио Чрноевичь из Реке	2	2	3	36	2	—	1	—	—	—	6	60
169	Бошко Ранисавлевичь крушевлянинъ . .	1	2	2	—	1	—	—	45	—	—	3	75
170	Радованъ Вуичичь сараилия	3	6½	6	6	2	—	10	—	—	—	18	10
171	Исакь Радовановичь	1	6	2	48	—	30	1	—	—	—	4	30
172	Живуна Ђурђовица	1	—	1	36	—	30	—	—	—	—	2	10
173	Станисавъ Кузмановичь	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
174	Сава Ранковичь београдацъ	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—
175	Живанъ топаль	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—
176	Радивукь старацъ копачъ	—	7	1	24	1	—	1	—	—	—	3	40
177	Иовань коварь	—	7	1	24	1	—	—	30	—	—	2	90
178	Тотъ Янко	2	4	4	—	1	30	1	—	—	—	6	50
179	Тошу Сентпетровскиђь	1	5	2	36	2	30	1	30	—	—	6	60
180	Яни Грвъ	1	2	2	—	2	—	1	—	—	—	5	—
181	Крста Иосиповичь	—	6	1	12	2	—	3	—	—	—	6	20
182	Маринковица удова	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
183	Михаило ђебечія	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	75

184	Павао Станковичь крушевлянинь	1	2	2	—	2	—	—	45	—	—	4	75
184½	Михаило Станковичь крушевлянинь	1	—	1	36	—	—	—	45	—	—	2	35
185	Продановица удова	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
186	Познана удова	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
187	Мали Иованъ	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	1	50
188	Никола ловаць	—	—	—	—	1	30	1	—	—	—	2	50
189	Делиница удова	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
190	Анока удова	—	4½	—	54	1	30	—	—	—	—	2	40
191	Баба Живана	—	4	—	48	1	30	—	—	—	—	2	30
192	Огнян и Богое	2	4	4	—	—	30	1	30	—	—	6	—
193	Иевта Иовићь	3	—	4	48	2	—	1	30	—	—	8	30
194	Христа Велковичь } параћинци	5	5½	9	6	4	—	6	—	—	—	19	10
195	Иванъ Велковичь } параћинци	3	4½	5	42	1	—	1	—	—	—	7	70
196	Гоико Стояновичь бакаль	1	7½	3	6	3	—	—	45	—	—	6	35
196¼	Баба Слова рашина	—	6	1	12	1	—	—	—	—	—	2	20
196½	Радосавъ велики	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	75
197	Петарь пинтерь	2	5	4	12	—	30	—	—	—	—	4	70
198	Мишко грунь	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
199	Продань Мораћски морачанинъ	—	—	—	—	1	30	—	30	—	—	2	—
200	Марианова удова	2	3¼	3	54	2	—	—	—	—	—	5	90
201	Креста малiи	1	2	2	—	1	30	1	—	—	—	4	50
202	Иовань Иличь	2	—	3	12	—	30	1	—	—	—	4	70
203	Петарь брашнаровь	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—

№	Грчанскаго закона	Виногради		Порез						шудгелт		Сума	
		фрал.	окта	на винограде		на куће		од запата					
		800□°	100□°	фор.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
204	Иовань и Симонъ Дамнановићи пожежани	3	6	6	—	4	—	10	—	—	—	20	
205	Маноило Ракићь смедеревацъ	1	4	2	24	1	—	—	45	—	—	4	15
206	Петко велики	1	3	2	12	1	—	—	45	—	—	3	95
207	Андрѣа пинтерь	4	6½	7	42	3	—	—	45	—	—	11	95
208	Вѫиница ѫдова	1	2	2	—	2	—	1	—	—	—	5	—
209	Евта Ерцеглия ерцеговацъ . . . . ,	4	8	4	30	3	—	1	50	—	—	9	—
210	Лепосава ѫдова	2	½	3	18	5	—	—	—	—	—	8	30
211	Живана Моисина	1	—	1	36	1	—	—	—	—	—	2	60
212	Мосео Иванчевъ пећанинъ	—	5	1	—	—	30	—	—	—	—	1	50
213	Радоица Богоевићъ	1	6	2	48	1	—	—	45	—	—	4	55
214	Филип Томичь	4	7	7	48	6	—	10	—	—	—	23	80
215	Живань Радомировичь косовацъ	1	7	3	—	1	30	1	—	—	—	5	50
216	Стевань чѫтѫра	2	7	4	36	3	—	8	—	—	—	15	60
217	Ђѫрица Вѫковичь зећанинъ	1	—	1	36	1	—	2	—	—	—	4	60
218	Дмитаръ Степановичь	1	5	2	36	2	—	1	30	—	—	6	10
219	Живанъ Иоцковичь	1	3	2	12	1	30	1	—	—	—	4	70
220	Стоико Кѫрикавга зећанинъ	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—

221	Петкова мати	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
222	Кузманъ воларь	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	1	50
223	Баба Срећкова	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
224	Мишко Колошварац из Ерделя	—	7	1	24	1	—	—	45	—	—	3	15
225	Кузманъ Нешинь зет	—	4	—	48	1	—	—	30	—	—	2	30
226	Иованъ Каменаров	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	1	50
227	Аврамъ Димитрович	—	—	—	—	1	—	2	—			3	—
228	Станко Шишкь	—	—	—	—	—	30	—	30			1	—
229	Стеванъ Богдановъ из Старога Влаха	1	4	2	24	1	30	—	30	—	—	4	40
230	Петаръ Богданович	1	—	1	36	—	30	1	—	—	—	3	10
231	Елица удовица	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
232	Петарь Коменданов	2	—	3	12	1	30	1	—	—	—	5	70
233	Живко Стоишинь	1	2½	2	6	1	—	—	30	—	—	3	60
234	Станисавь ракиціа	—	—	—	—	—	30	—	30			1	—
235	Михаило Вучкович сараилия	1	—	1	36	1	—	1	—	—	—	3	60
236	Дамянъ Аврамовичь	1	—	1	36	1	—	—	45	—	—	3	35
237	Лазаръ Станоевичь	1	—	1	36	1	—	—	45	—	—	3	15
238	Стоянъ Вуковићь зеђанинъ	1	—	1	36	1	—	—	45	—	—	3	15
239	Петія Сакмари из Сатмара	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	4	—
240	Милованъ Пеичъ	5	2½	8	30	2	—	2	—	—	—	12	50
241	Беля Ђулинаць	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
242	Иованъ Чолошъ	—	—	—	—	3	—	2	—	—	—	5	—
243	Михаило Пашкул	1	—	1	36	2	—	—	45	—	—	4	35

№	Грчанскаго закона	Виногради		Порез						шуцгелт		Сума	
		фртаљ = 800□°	охта = 100□°	на виноград фор.	кр.	на куће ф.	кр.	од запата ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
244	Радованъ Стевановичь	1	½	1	42	2	—	—	45	—	—	4	45
245	Иованъ Петровичь	—	4½	—	44	1	—	—	—	—	—	1	90
246	Вучко Алмашац (из Алмаша код Адоња) .	—	5	1	—	1	—	1	—	—	—	3	
247	Путникъ Николичь	1	2	2	—	2	—	1	—	—	—	5	—
248	Ђурађь Арсеніевичь смедеревац	1	½	1	42	1	—	1	—	—	—	3	70
249	Сава канижанин из Кањиже	1	7½	3	6	1	—	1	30	—	—	5	60
250	Атанацко Гороевичь требинацъ	1	3½	2	18	1	—	—	45	—	—	4	50
251	Вука Иовановичь	4	1	6	36	3	—	6	—	—	—	15	60
252	Иоцко Видаковичь требинацъ	1	2	2	—	1	—	—	45	—	—	3	75
253	Ђурађь Вученов сараилиа	1	2	2	—	1	30	1	—	—	—	4	50
254	Малеш Поповичь	1	4	2	24	1	—	1	—	—	—	4	40
255	Стоианъ црни	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
256	Слова лазиница	1	3	2	12	1	30	—	—	—	—	3	70
257	Марцике Сибинкић (од ове породице има	—	5	1	—	1	—	—	30	—	—	2	50
258	још, но су римске вере)	1	—	1	36	—	30	—	—	—	—	2	10
259	Штивлиница удова	—	—	—	—	1	—	—	45	—	—	1	75
260	Ђуко Никовичь	1	1	2	48	1	—	2	—	—	—	4	80

261	Латинка удова	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
262	Станка Каленића удова	2	7½	4	42	1	30	—	—	—	—	—	62
263	Никша Продановићь	1	6	2	48	1	—	1	—	—	—	4	80
264	Остоя корманош	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	1	50
265	Баба Анђелiа	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
266	Иосивь Ћирићь (од ове породице још живе две жене у Араду)	1	—	1	36	—	45	—	30	—	—	2	85
267	Иованъ Милаковичь зеќанинь	—	—	—	—	—	45	—	30	—	—	1	25
268	Груия старац (опроштено ради сиромаштва)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
269	Баба Живана	—	6	1	12	—	30	—	—	—	—	1	40
270	Крсман Лазаровић травничанинъ	—	—	—	—	1	30	1	30	—	—	3	—
271	Еротiе вретенар	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
272	Иосивь старац	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	1	50
273	Никола косовац (из Старе Србије)	2	2½	3	42	1	—	—	30	—	—	5	20
274	Павао Радоевичь требинацъ	—	—	—	—	1	—	—	45	—	—	1	75
275	Стеван коморанац из Коморана	—	4	—	48	1	—	—	45	—	—	2	55
276	Стоянь бачванин	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
277	Степань Куклендерь (од ових Куклендера био је један руски ђенерао)	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
278	Павал Пиперин зеќанин	4	8	7	64	1	—	—	75	—	—	9	—
279	Никола бугарин	2	6	5	12	—	—	—	50	—	—	6	20
280	Мишко Лазаровичь	1	3	2	12	—	—	—	—	—	—	2	20
281	Мерђен малiя	1	3	2	12	2	—	—	—	—	—	5	70

№	Грчанскаго закона	Виноврадн фртаљ = 800□°	Виноврадн охта = 100□°	Порез на виноград фор.	Порез на виноград кр.	Порез на куће ф.	Порез на куће кр.	Порез од заната ф.	Порез од заната кр.	шуцгелт ф.	шуцгелт кр.	Сума ф.	Сума кр.
282	Саво Вушићъ сараилия	1	—	1	36	2	—	1	—	—	—	4	60
283	Радоица Чевичь ужичанинъ . . .	1	7½	3	2	2	—	2	—	—	—	7	10
284	Никола Алмашаць	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
285	Марко Бошнак	2	7	4	36	1	—	—	45	—	—	6	30
286	Коста копачь	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
287	Станко дуньерь	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
288	Ђурка Нинковичь горновароншанин . . .	1	1	1	48	1	—	1	—	—	—	3	80
289	Ђурица волар	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
290	Марияна удова чупавог Радосава жена .	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—
291	Стоянь Пешков	1	4	2	24	1	—	1	30	—	—	4	90
292	Иовань Полићь мачванинь	—	—	—	—	—	30	1	30	—	—	1	—
293	Димитріе Плавшићь морачанинь . . .	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	1	75
294	Лазо светогорац старовлашанинь . . .	—	4	—	48	—	45	1	30	—	—	3	—
295	Иовица ковачевичь	—	—	—	—	1	—	—	45	—	—	1	75
296	Станиша словичь	—	—	—	—	1	30	1	—	—	—	2	50
297	Палка бачванинь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
298	Дова удовица	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50

339	Тодосіе Кабакъль зворничанинъ	1	7	3	—	1	30	—	30	—	—	5	—
330	Радоица Тарничанинъ	—		—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
341	Ћира Миловановичь	—	—	—	—	1	30	—	30	—	—	2	—
342	Иованъ Стоиановичь	2	2½	3	42	2	—	4	—	—	—	2	—
343	Ѹдовица ѹбава	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—
344	Милошъ липовац	—	—	—	—	1	—	—	50	—	—	2	—
345	Евремъ из Аде ковинске отъ сатаго Мартина	1	—	1	12	1	—	—	75	—	—	3	15
346	Крстанъ ковачевичь	1	½	1	42	1	—	—	75	—	—	3	20
347	Павал Перкаћанинъ	2	—	3	12	2	—	2	—	—	—	7	20
348	Станко Тодоровичь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
349	Гаврило Остоићь сараилиа	—	4	—	48	1	—	1	30	—	—	3	30
340	Живана ѹдовица сирота са млогомъ децомъ просіакиніа опроштено												–
351	Тодор Здравковићь ресавац	2	1½	2	90	4	—	1	50	—	—	8	50
352	Иованъ Мариановичь зет Продановића .	1	2	1	50	1	—	—	75	—	—	3	40
353	Павалъ Ћѹрчићь из Ковина	—	—	—	—	1	—	—	50	—	—	1	50
354	Иованъ Филиповичь биоградац	6	6½	10	54	6	—	2	—	—	—	18	90
355	Ћира Краићъ скоплѩнинъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
356	Ефремъ из Аде	1	2	2	—	1	—	—	45	—	—	3	75
357	Михаило грађанин из Гроцке	—	2	2	—	1	—	—	30	—	—	3	50
358	Никола Стоиадиновичь	—	2	—	24	—	30	—	30	—	—	1	40
359	Таде Драгѹтиновичь призренац	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
360	Михаиль Рѹсинъ и Петкова мати . . .	3	1	1	48	1	—	—	50	—	—	3	—

№	Грчанокаго закона	Виногради: фртаљ = 800□°	Виногради: охта = 100□°	Порез: на винограде фор.	Порез: на винограде кр.	Порез: куће на ф.	Порез: куће на кр.	Порез: од заната ф.	Порез: од заната кр.	шудгелт ф.	шудгелт кр.	сума ф.	сума кр.
322	Тома Михаиловичь	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
323	Богиђь старац сирома, живи отъ цркве есть мꙋ опроштена порціа												
324	Тодорь Шошкотаць	1	1	1	48	1	—	—	—	—	—	2	80
325	Петарь Михиђь морачанинъ	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	50
326	Юнко Павинь	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
327	Милꙋтинь Топаль	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	—	—
328	Димитріе Неделковичь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
329	Милиђь Богиђь мачванин	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
330	Татомирь Кличкович из Кличевца . . .	—	—	—	—	1	—	—	50	—	—	1	50
331	Живко Копчиђь подринаць	—	—	1	36	1	—	—	30	—	—	3	10
332	Ђꙋрађ Кашикаровиђ	—	5	1	—	1	—	—	30	—	—	2	50
333	Стоиѧнь Стоѧдиновичь	—	4	—	48	1	—	1	—	—	—	2	80
334	Баба Зора Петра бꙋгарина	1	—	1	36	—	—	—	—	—	—	1	50
335	Вꙋкое Милосавлевичь пожаревлѧнин . .	6	½	9	42	4	—	8	—	—	—	21	70
336	Радꙋлъ Раиковичь Баньанинь	—	6	1	10	2	—	8	—	—	—	6	10
337	Стоѧнь Радинь вeђанинь	2	7½	4	42	1	30	2	--	—	—	8	20

339	Тодосіе Кабакъль зворничанинъ	1	7	3	—	1	30	—	30	—	—	5	—
330	Радоица Тарничанинъ	—		—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
341	Ћира Миловановичь	—	—	—	—	1	30	—	30	—	—	2	—
342	Иованъ Стоимновичь	2	2½	3	42	2	—	4	—	—	—	2	—
343	Ўдовица ўбава	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—
344	Милошъ липовац	—	—	—	—	1	—	—	50	—	—	2	—
345	Евремъ из Аде ковинске отъ свтаго Мартина	1	—	1	12	1	—	—	75	—	—	3	15
346	Крстанъ ковачевичь	1	½	1	42	1	—	—	75	—	—	3	20
347	Павал Перкаћанинъ	2	—	3	12	2	—	2	—	—	—	7	20
348	Станко Тодоровичь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
349	Гаврило Остоићь сараилиа	—	4	—	48	1	—	1	30	—	—	3	30
340	Живана ўдовица сирота са малогомъ децомъ просіакиним опроштено												
351	Тодор Здравковићь ресавац	2	1½	2	90	4	—	1	50	—	—	8	50
352	Иованъ Маримновичь зет Продановића	1	2	1	50	1	—	—	75	—	—	3	40
353	Паваль Ћурчићь из Ковина	—	—	—	—	1	—	—	50	—	—	1	50
354	Иованъ Филиповичь биоградац	6	6½	10	54	6	—	2	—	—	—	18	90
355	Ћира Краићъ скоплянинъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
356	Ефремъ из Аде	1	2	2	—	1	—	—	45	—	—	3	75
357	Михаило грађанин из Гроцке	—	2	2	—	1	—	—	30	—	—	3	50
358	Никола Стоиадиновичь	—	2	—	24	—	30	—	30	—	—	1	40
359	Таде Драгутиновичь призренац	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
360	Михаиль Русинъ и Петкова мати	3	1	1	48	1	—	—	50	—	—	3	—

№	Грчанскога закона	Виногради: фртаљ = 800□°	Виногради: охта = 100□°	Порез: на винограде фор.	Порез: на винограде кр.	Порез: на куће ф.	Порез: на куће кр.	Порез: од заната ф.	Порез: од заната кр.	шуцгелт ф.	шуцгелт кр.	Сума ф.	Сума кр.
361	Степана Марковича негов шталог . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
362	Стриинь Иосиповичь из Прилипа . . .	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
364	Теша Секулинь ђаковац	1	1½	1	54	—	30	—	30	—	—	2	90
364	Филіа Томићь неговь торъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
365	Стоинъ Марковичь ваида крушевлянин .	1	2	2	—	1	—	2	—	—	—	5	—
366	Иоваkь Живковичь Јагодинац	—	5	1	—	3	30	—	30	—	—	2	—
367	Бранисав старацъ нишлия	1	—	1	36	1	—	1	—	—	—	3	60
368	Ђурђіа удовица	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
369	Маріа буразеровица	—	—	—	—	—	30	—		—	—	—	50
360	Никола Ћирићь	—	—	—	—	2	30	4	—	—	—	7	50
371	Петарь Калаћински	1	—	1	36	—	30	—	30	—	—	2	60
372	Радоица бузачія	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—	1	—
373	Павалъ Лазићь ћипровацъ	2	—	3	12	1	—	3	—	—	—	7	30
374	Радосавъ Цветковичь пазарацъ	1	3	2	12	1	—	1	—	—	—	4	20
375	Продань Радоевичь ужичанинь	1	3	2	12	1	—	3	—	—	—	6	20
376	Михаило Гроча грочанинь	—	3	—	36	1	—	1	—	—	—	2	60
377	Доия Хера ужичанинь	1	—	1	36	1	—	—	30	—	—	3	10

378	Никола Шиикь ужичанинъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
379	Паваль Константиновичь	1	—	1	36	1	—	—	30	—	—	3	60
370	Милошь стражамештерь	—	—	—	—	1	—	—	30	—	—	1	50
381	Мерза удовица	—	5½	1	6	1	—	—	—	—	—	2	10
382	Ћира Краиhь скоплянинъ	2	6	4	36	—	—	8	—	—	—	16	40
382	Иовань Огияновиhь приеполянцъ . . .	1	3	1	24	—	50	3	—	—	—	5	30
384	Живана удовица	—	6	1	76	3	—	—	—	—	—	4	20
385	Исакъ Баикович македонац	4	5½	7	12	2	—	1	—	—	—	10	50
386	Алба удовица	1	—	1	30	3	—	10	—	—	—	14	60
387	Сава Димитриевичь	2	2	3	36	4	—	6	—	—	—	13	60
388	Петарь Милиhевичь	—	—	—	36	3	—	—	15	—	—	3	75
389	Ћиро Крстиhь	3	5	5	—	1	30	1	—	—	—	8	35
380	Тривунь Гавриловичь из Сребрнице . .	5	7	9	48	5	—	8	—	—	—	22	80
391	Никола Калаитовичь грочанин	—	—	—	24	7	—	—	—	—	—	7	—
392	Максим попа Игнята	—	4	—	—	—	45	—	50	—	—	2	—
393	Стея Угриновичь барбир	—	—	—	48	1	—	—	—	—	—	1	—

№	Инвонери (укућани) грчанокаго закона	Инвонери (укућани)									
		Виногради		износ прихода од винограда		занати		шудгелт заштитни одкуп		Сума	
		четврт	осмин.	фор.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
1	Филипъ Стоиановичъ палежанинъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	Евто Стоиановичъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Данило Димићъ солунацъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Кузманъ Димићъ солунацъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Петаръ Димићъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Евто Дачићъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Никола Дачићъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Цветанъ Михаиловић кумодражанин	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
20	Ференцъ Чипчіа	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
28	Глигорие Гавриловичъ	—	—	—	—	4	—	—	—	4	—
33	Петаръ Величковичъ београдац	—	—	—	—	1	30	—	—	1	50
33	Јана Вучкова удовица	3	5	5	48	—	—	—	—	5	80
36	Петаръ Ивановићъ	1	4	2	24	—	45	—	—	3	15
36	Димитрие Јанковићъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
39	Никола Алагићъ травничанин	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
40	Павалъ Пантелићъ из Пантеліе, неожењенъ .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

43	Спасое Веселиновичь неоженьенъ ћипровац .	—	—	—	—	3	30	—	—	3	50
43	Тодорь Ђуричь неоженьень из Алексинца 2 форинта отьбио, што е оу варош а за бечки трошак позаимио	—	—	—	—	4	—	—	—	5	—
36	Милованъ Дамнановичь из Пожеге	1	1	1	48	1	—	—	—	2	80
50	Инко Торбаровь сибиньанинь	—	4	—	48	1	—	—	—	1	80
59	Нашко Ковачевић травничанинь	1	4	2	24	—	45	—	—	3	15
66	Петарь Трнинь из Трнова	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
72	Иосивь Иосивовичь нишлия	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
78	Аврам Живана Бранковића неоженьен и оште е слуга	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
80	Никола Стоиновићъ морачанинь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
91	Иовань Михаиловић параћинацъ	1	—	1	36	—	45	—	—	2	45
86	Савко Витошевић пеђанинъ	1	—	1	36	—	45	—	—	2	25
88	Нихола Ђуркићь енополацъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
89	Димитрие Баић сечуицъ . . , ...	2	3	3	48	5	—	—	—	8	80
96	Анта Петровићь мачванинь	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
96	Димитріе Берберовићь ресавацъ	1	4	2	24	1	—	—	—	3	40
100	Иовань Супа суводолац	—	5	1	—	1	—	—	—	2	—
101	Радосавь Димитровичь из Дрвенте	1	4	2	24	—	45	—	—	3	15
101	Адамь Цреваровичь параћинац	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
102	Лазо Милошевичь морачанинь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
104	Иованъ Миличь забрежанинь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

№	Инвонери (укућани) грчанскаго закона	Инвонери (укућани)									
		Виногради		износ приход од винограда		занати		шућгедт заштитни од-куп		Сума	
		четврт	осмин.	фор.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
1(6	Срећко Бакаль из Рашке	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—
120	Лꙋка Витошевићь пећанинь	—	—	—	—	8	—	—	—	8	—
126	Арсеніе Давидовичь смедереваць	1	4	2	24	—	—	—	—	2	40
126	Живань Димитровићь ћꙋрчіа	2	½	3	18	—	—	—	—	4	30
128	Живань Белковичь белополяцъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
137	Васо Хачинь светогораць	1	6	2	40	—	45	—	—	3	55
144	Петаръ Ракосавлевичь ꙋпао ꙋ очинꙋ нꙋмерꙋ, и неожењен есть	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
149	Иовань Пеишковичь морачанинь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
150	Раилія Стевановичинь	1	7	3	—	—	—	—	—	3	—
150	Максимь попа Игнята брать	—	4	—	48	—	30	—	—	1	30
151	Стоянь Кꙋзмановичь смедеревац	1	—	1	36	4	—	—	—	5	60
152	Стоимань Димићь Дорвинь зет	1	4	2	24	—	45	—	—	3	15
153	Сима Димитриевићь црнобарац	—	7	1	24	—	30	—	—	1	90
155	Иовань Алагићь травничанин	—	6	1	12	—	30	—	—	1	70
170	Иовань Радовановићь сокольанин	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

176	Божа Радивѹковичь из Приштине	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
190	Стоянь Стоишичь из Рѹме	—	4½	—	54	—	30	—	—	1	40
194	Стоиянь Ристић заечарац	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
194	Ђира Ристићъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
197	Иовань Михаиловичь бечкеречанинь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
198	Михаило Грѹинь бачванинь	1	—	—	—	—	30	—	—	—	50
200	Ђѹка Станковичь бачц	—	7	3	-	1	—	—	—	4	—
201	Иовань Крстићь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
210	Иовань Огньановичь приеполацъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
211	Никола Димитриевићь црнобарацъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
215	Лика ѹдовица	—	5½	1	6	—	—	—	—	1	6
216	Вѹица Стевановичь Чѹтѹрићь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
219	Стевань Малетић банаћанинь	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
221	Михаило Ристићь	—	3	2	12	—	15	—	—	2	95
223	Петаръ срећкове бабе синъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
237	Маринъ алмашацъ	—	3	—	36	—	20	—	—	1	10
240	Димитріе Сарачъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
241	Тома Павловичь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
251	Иованъ Лѹкићь зворничанин	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
258	Марко Вѹченовъ зећанин	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
275	Иосивъ Радовановичь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
300	Павалъ Николичь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
303	Никола Настићь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

№	Инвонери (укуђани) грчанскаго закона	Инвонери (укуђани)									
		Виногради		износ приход од винограда		заната		шудгелт заштитни одкуп		Сума	
		четврт	осмин.	фор.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.	ф.	кр.
326	Татомиръ Кличковићь из Кличевца	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
328	Баба Зора	—	4	—	48	—	—	—	—	—	48
335	Глигоріе Вукоевичь косовлянинь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
335	Иовапъ Вукоевъ косовлянинь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
335	Иованъ Маріановъ зетъ	1	2	2	—	—	45	—	—	2	80
343	Аћимь Вукомировичь пеђанинь	—	—	—	30	—	—	—	—	—	50
346	Рако Радуковићь приеполацъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
347	Лазо Павловичь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
349	Иовань Гавриловичь осечанин	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
349	Иліа Гавриловичь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
351	Адамь Павићъ зворничанинь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
379	Петаръ Доићь	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
384	Петаръ Лукићь	—	4	—	48	1	30	—	—	2	30
384	Мишко Табакъ	1	2	2	—	2	30	—	—	4	50
387	Вато Савићъ карановчанинъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
188	Стевань Остоићь	1	4	2	24	—	—	—	—	2	40

133	Марко Раиковићь	—	—	—	—	1	30	—	—	1	50
14	Ђука Еремићь великорараћанинъ	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—
30	Неделко Яковлевичь из Сталаћа	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
	Дамнянъ Смолинъ просякъ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
196½	Станое Шаиновић косовлянинь	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50
200	Стеванъ Ѹгриновичь										
	Продан Мишка Ресе зетъ просякъ, естъ му	—	—	—	—	—	45	—	—	—	75
	опроштено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	Тодоръ арнаутъ	—	—	—	—	6	16	—	—	6	16
2	Анта арнаутъ	—	—	—	—	—	16	—	—	—	15
3	Тодоръ Атанацковичь	—	—	—	—	6	18	—	—	—	18
4	Михаило и Ђеорђіе	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—
6	Ивко Казимировичь из Срема	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
39	Гаврило Алагићъ травничанинъ	—	—	—	—	1	30	—	—	—	50
40	Тимко бакалинъ	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
50	Цветанъ Ђукићь	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
55	Голубъ Гаинъ бачванинъ	—	—	—	—	—	30	—	—	—	50

На ов8 годин8 1720 овде 8 овом порционом тефтер8 есте порциа на винограде, к8ће и занате порезата.

На винограде	фор.	898.	49.
На к8ће	„	905.	14.
На занате	„	970.	16.
С8ма .	фор.	2774.	20.
И на 280 № ш8цгелть порезато .	„	420.	—
Чини свега тога с8ма . . .	фор.	3194.	20.

Прохесаплено бисть пред варошкимь бировомь Станоемъ Радоевићем, и ешк8томъ Иваномъ Цветиновићемъ, и варошкимь нотарошомъ овде 8 Табани овогъ 20-ог днева месеца Юніа године 1720.

165.

Капетан Илочки Секула Витковић брат познатог Обркапетана ваљевског и чувеног јунака Јевте Витковића пише будимском таначу, да деци неког Атанацка, који је био катана ђенерала Манастерлије, наплате аманет.

„Доброродни господине бировь кои се наоде 8 Табани.“

С овомь книгомь обзнан8емь, како е ова жена била своимь м8жемь стаила 8 Баи, а м8жь био именомь Атанацко, и исти е незинь м8ж био катана покоинога ђенерала Манастирлие. Пакь е Атанацко ове жене м8жъ, што е имао свога сиромаштва, те е неговь отацъ дао трговцемь, а 8 то се 8чинила ребелиа, Атанацковъ отацъ дао темес8ћь своиои сестри 8 Табани коа седе, а истои Атанацковои тетки име Анђелиа, и она е иста Анђелиа съ темес8ћемь Атанацкова оца и Атанацковим она ниова сестра 8зела е од трговца 8 коме било 200 форинтиАтанацкова оца и Атанацкови. Зато памь огласиемо, како с8 остале одь Атанацка нение сироте зато саде свое добро траже, како и ни е право, да сироте

код свога добра сиротѕю, а ниово добро да дрѕги еде. Зато вась молимь кои се наодите поглавари ѕ Табани, да бисте овои жени наплатили, зашто ние потрчала стаяти дрѕгим трговцемь на пѕтъ, него е боле, да дѕжни плаћаю, кои сѕ дѕжни, а има трговаца ѕ Табани, кои добро знадѕ, како е иста Анђелия ѕзела 200 форинти

Маия 16 1720 год. ѕ Паланци.

Сотимь остаемь на слѕжби
Секѕла Витковић с. р.
Капетань Илочки.

166.

Архимандрит Исаија Антоновић са осталим будимским свећеницима жали се српском таначу, што их Немци и Мађари при богослужењу узнемиривају, подсмејавају им се, и кроз црквени прозор бацају у цркву којекакву поган.

„Благородномѕ господарѕ бировѕ поштене наше вароши бѕдимске и прочим господарем ѕрежденим, кои сабираютъ се ѕ поштени варошки домь."

Како по дѕжносте нашои обявлюемо свимь поштеним господаром поради ови пеньџера, кои гледаю ѕ портѕ црквинѕ, и нисмо мирни свое правило црковно исьпльняти оть Мажара, Немаца и оть дрѕгих иноверних; него кроз оне пенџере чине подьсмехь нашемѕ крстѕ, кадь се крстимо.

Такожде и люди ѕ велики пость, каде метанишѕ, нисѕ мирни от нихова подсмеха, сврь тога безь нине песьне и вике. И оште овьчие главе и кости, и дрѕгѕ погань, што неможемо именовати, промећѕ крозь пенџерь ѕ портѕ црковнѕ, што ние обичая нити е приличьно.

И до сад смо николико пѕта изь ѕста говорили господарѕ бировѕ и дрѕгим господаремь, да тога не бѕде

а саде и мемориаль оваи есмо дали да далие црква неможе тога гледати.

С тимь остаемо васегьдашніи ваши богомольци.

Ծ Табани 20 Месеца Юла 1720.

Архимандрить Ісаіа Антоновичь
Са остали свештеници.

167.

Ћесар Карло VI. даје заштитни лист, тако звани „Schutz Patent“, српском војничком крајишнику Михајлу Чрнојевићу и његовој породици, који је становао у Араду.

„Wir Carl von Gottes Gnaden Erwöhlter Römischer Kayser zu allen Zeithen Mehrer des Reichs in Germanien zu Hispanien, Hungarn, Böhaimb, Dalmatien, Croatien, Slavonien und Servien König: Erzherzog zu Oesterreich Herzog zu Burgundt, Stayer, Kärndten, Crain und Würtenberg, in Ober und Nieder Schlesien, Margraf zu Mähren, in Ober und Nieder Laussnitz, Graf zu Habsburg, Tyroll und Görz etc.

Entbiethen allen und jeden Unseren in Hungarn stehenden Trouppen von zeit zu zeit Commandirenden Generaln, auch übrigen Hoch und Niederen Kriegs Officieren und gemainen Soldatten sowohl Teutsch, alss Spännisch, Hungarisch, Croatisch, Wällisch, Räzisch und all anderer National Milicz zu Ross unb Fuss, Was Würden Standts, oder Wesens die sein, Unser Kayss, und Königl. Gnad, und geben Euch Hiemit Gnädigst zu Vernehmben, dass Wir auf allerunterthäntgstes Bitten Unssers Geträunen Lieben Michael Csernovich Räzischen, Militär Inwohners zu Arath, dessen eigene Person und sambtliche Familia nicht allein, sondern auch sein in aldassiger Reizen-Statt habende Behaussung mit allen Inwohnern auch übrigen an und zugehörungen, Wie die immer Nahmen haben mögen, da von nichts aussgenoh-

men, in Unser Kays. und Königl. Glaith; Schuz, und protection gnädigst aa und aufgenohmen haben.

Befehlen derohalben Hierauf Euch obbemel(de)ten allen und ieden Hiemit Gnädigst und gemessen: dass Ihr gedachten Michael Csernovich aïgene Person, und Familia, auch seine zu Arath habende Behaussung, dero Inwohnern und übrige Appertinenzien Wüder disses Unsser gnädigst ertheiltes Schuz-Patent auf einerley Weisse mit aigenmächtiger einlogir oder Einquartirung, Exactionen, Geldtschäzungen, Brandt, Blinderung, oder abnahmb Gross und Kleinen Viechs, Ross, Wägen, Getraÿdt, Wein, Bier, Victualien, und alles anderen, Wie das Nahmen haben maag, nicht Beschweren noch Ihnen sonsten einigen Gewalt oder etwas Widriges zuemuthen, oder Wiederfahren lassen, ia auch solches von Anderen zu bestehen nicht verstatten, sondern selbte viellmer bey mehr erholte Unsserem offenen gnädigsten Schuz-Brieff in allweeg kräfftigst handhaben sollet. Disses alles iedoch, wie erwehnt, auf die dem Comitat, oder Orth alda de praesenti, oder über Kurz oder lang zuekommende allgemeine onèra, oder Auflagen keines Weegs zu Verstehen oder zu extendireu, das Mainen und Wollen wir ernstlich bey Vermeidung unsserer Ungnadt, und wird hieran unsser gemessener Befelch Willen und Mainung Vollzogen.

Geben in unserer Statt Wienn den 25 Monath Tag Septembris in 1720. Unserer Reiche des Römischen in 10-ten, deren Hispanisch in 18-ten, deren Hungarisch und Böhaimbischen auch in 10-ten Jahr.

C a r l.

Eugenius v. Savoyen m. p.

Ad Mandatum Sacr. Caes. Regiaeque. Majestatis proprium.

Antoni Joseph v. Öttl m. p.

168.

Владика будимски издаје наредбу и правило, како да се владају свеħеници. Месеца Декембра 30 1729.

Михаилъ Милостію Божиею Епискꙋпъ Бꙋдимски и прочимь.

А. Свештеници ꙋ братскои любови да биваю, и на правило сваки ꙋ цркꙋ да идꙋ, кроме кое велике нꙋжде неби могао стигнꙋти, и тꙋ нꙋждꙋ обꙗвити стареишемꙋ свештеникꙋ, кои бꙋде такожде и он да испита кое ради нꙋжде ние могао стиħи.

В. Кои бꙋде наређень стари, да сꙋ мꙋ сви свештеници ꙋ повинованю и ꙋ послꙋшанію, и без нꙗгова вапроса, да ништа нетворе, све што ħе творити з договором, и сречениемь стареишемь кои бꙋде.

Г. Нꙋрие како сꙋ и досле бивале, тако ħе бити и отселе.

Д. Свештеникь коме е чреда, да бꙋде ꙋсталаць за цркꙋ, и пречестити, и крстити. Ако ли ко ꙋмре непричестень или некрштень, онь хоħе пасти ꙋ велики штрофъ.

Є. Свештеникь, комꙋ бꙋде ꙋ нꙋрии свечарь, онь самь да иде свечарꙋ и собомь може повести свештеника кога хоħе, где е вазможно свечарꙋ.

Ѕ. О прѣставлени(ю) коега Христіанина, да неимаю свештеници себѣ искати прѣжде, докь необꙗве, стариемꙋ, да се напредь милостинꙗ подобна местномꙋ Архиерею, паки свѣштеници себѣ да иштꙋ.

Ꙁ. Ако би се споречили два свештеника междꙋ собомъ, да немаю по мирски кꙋħа карати се, и ꙋничижавати едань дрꙋгога; него да обꙗве стариемь свештеникꙋ, а онь ако неможе поправити, а онь нека каже Архиерею, прочто сꙋ се карали, а онь ħе провидети, о чемь сꙋ се карали.

Ꙋ. Свештеником за проводь кои се обкку и прате до гроба, по мариѩшь свакомь. Ако ли и повише кои Христиѩнинь да до три. А кои свештеници нису обучени и буду на опелу по десетакь.

Ѳ. Подушие свештеникомь. Подушие одь манѥ руке 60 новчића, одь више руке: 120 новчића, ако и да сарандарь, и то подушие свештеникомь.

І. Венчанице од сирома 1 фор. а од среднѥга 150 новчића; а од болѩрина 3 форинта.

Н. А кад би се представио кои православни христианинь, првее да призову протопопу, паки еднога од кметова, и потомь да нареде милостиню, првее местному архиерею, по томь цркви и свештеникомь, како се гди види прилика.

169.

Будимци Пештанци и Сентандрејци пишу свом владици Михајилу Милошевићу и одговарају на његово писмо од 11. Фебр. 1721, у ком се владика жали на своју братију, који чине немир и распру бавећи се око ћесарова двора у Бечу.

Прѣосвештенеишему и преимущественеишему госп; госп. намь премилоетимнеишеми ѡцу и благодетелю.

Примисмо ваше преосв, писание писато Фебруара 11-ог, и разумесмо васе подробно написана ва неи; како спрве и друге и саданю на сваку имамо плачевну жалость и скорбь велику сами незнамо, што саде чинити. Незнамо ваше преосв. господство, што и како бачки господинь (владика Совроније Томашевић) вь тамо ва Бече на вась велику тужбу предложиль, а тако и ваше преосв. господство.

Незнамо како се ѻдговарате против его, а са више преосв. господине, како и сами у свакои пошти пишете пропадосмо пропадосмо и ми и црква и привилеђие и народъ.

Зато саде велику печаль и бригу имамо и све мислимо, и што и какву несрећни последакь будемо имали.

Само ваше преосв. господство просимо и молимо за Бога, за Бога учините милость, и насъ ради велику любавъ учиничи просимо, и мирь мирь за Бога чините. Понеже како и сами пишете, пропадосмо и одосмо. А доста намь жао и на едну страну и на другу, што ни ти ће намь зказуе чинити, знамо, што се горе ва Бече чинить, и што из тога произидеть.

Само ваше Преосвештенство мирь за Бога, понеже у првои смутни питати нисмо, тако и садь незнамо што чинити, Него мира чините за Бога.

За кое у господа Бога просимо и остаемо ожидаюћи добра здравиа целуюћи вашег преосв. десницу.

28. Фебруара 1721.

Ѹ Будиму заедно са пештанскимь
и сентандреискимь народомь.

170.

Митрополит Вићентије Поповић писмом својим од 16. Августа 1722 из Карловаца позива будимску Јепархију на опште народни сабор на 8-и дан месеца Септембра. За овај сабор досада није се ништа знало.

Викентие божіею милостію прасославни Архи-Епископ и врховни Митрополить Словено-Србскіи.

Смѣреніе наше пишеть въ предѣлъ будимске епархие, ва варошъ, прьвее Табанъ (Будим) и Пешту и Сентандреиску и Острогонску, како свештеникомъ тако и осталимъ христианомъ православнимъ нашимь мир и благословеніе господне буди са вами. — — — — — А по сих весто вамь буди, како нами е дошла цесарског величаства милостивна заповедъ или ти резолуција на наша народна прошеніа, кою имамо при руку саде, запечатену подъ таинимь цесарскимь печа-

томь, кои се пише свемꙋ нашемꙋ србскомꙋ народꙋ, кою валя намь саборне отъпечатити, прочитати и покорнеише послꙋшати, и добро разꙋмети. Того ради писали есмо по стих краина и предели, народꙋ нашемꙋ, и рокъ томꙋ поставили на осми данъ гредꙋштаго спредь месеца Септемвріа, то естъ, на рождество прѣсветіе Богородице, да отъ свакога предела имадꙋ дођи по два чловека разꙋмна на исти рокъ, и сваки абие по примленію сего писаніа да има отъ свога предела на писмꙋ ꙋ пꙋнтови (пунктови-тачкама) принести какове годе имадꙋ теготе и ꙋвреденіа, проти прьвога комисионскаго нарежденіа и привилегіа народни, или било отъ военске стране, или отъ коморске, или старе или нове гравамине (теготе, жалбе).

Тако и ваше христолюбие, да се справите дођи, отъ тамошне стране два чловека; ако бисте послали из Пеште господара капетана Маноила и острогонскаго господина капитана Илию Юкшића, а наипаче кога ви саборно изволите наредити, са потребнимъ трошкомъ своимъ, да стигнете на ꙋречени рокъ ꙋ Петроварадински шанацъ, безъ никоега преслꙋшаніа, нити да чекате дрꙋгога писма отъ насъ ꙋ томъ. Дато ꙋ Карловци месеца Аѵгꙋста 16 (ѕі) днь. 1722.

161.

Пуномоћије дано од будимског Јепархијског сабора посланицима својима на сабор који је држан 8-ог Септ. 1722 године у Варадинском Шанцу (Новом Саду).

„Ми низꙋ писани знамо с овим нашим писмом сваки пꙋть, како се сакꙋпише низꙋ сказани по редꙋ господари поради посланога писания отъ преосвсштенога господина Митрополита Вићентия сабора ради, кои е казань бити о рождаствꙋ пресветие Богородици Авгꙋста 8. (ово је случајна погрешка јер је овај светац

свакад ȣ Септ.) на целȣ епархию бȣдимскȣ варошъ Табанъ ȣ Пештȣ, такођерь и от Сентандрею, и Острогонь, Стоино-Белиградь и прочимь скȣпа избрати и послати два добра господара цело савршено отъ ове горне стране. Того ради мих саваксȣпивши се скȣпа саборно са свештеници и остали доле речени господари, и избрасмо единодȣшно и помеђȣ насъ, првомь господина капетана из Острогона Илию Икшића, поредь нега господара Станоя Радоевића, из Сентандрее господара Теодора Миловановићь отъ за све нас доле саборȣ, да се потрȣде и за нась да бȣднȣ. И ючинише имь цене на дань по два форинты о нином свемȣ трошкȣ, само кола, што имь поклонисмо, на кои ће они ићи и таким начином, што би дрȣгога послали не било окромь ради сабора, да ходе. Зато и оваи контракь саде начинисмо болои вери на ове послане три господаре, и нинои ȣреченои цени, што смо сви контени на нинь пȣть, на кои саде них опраламо с равном и еднаком волом, и с наши печати сичим начиномь потврђȣемо. Мих біровь Живань Бранковичь са ешкȣти.

(М. П.) Мих Маноиль Николић
из Пеште са остали.

(М. П.) Мих біровь Михаиль Иовановић
сентандреиски, са ешкȣти.

(М. П.) Мих Ђеорђие
из Стоино Биограда са остали.

(М. П.) Мих біровь Иовань
из Шошкота са остали.

172.

Илија Јакшић из Острогона пита Будимце у свом писму од 23 Марта 1823 год. за насила, која чинише римпаповци православним Србима, и саветује их шта да раде.

Дато в Острогонв Марта 23, 1723 лето.

Лепо поздравлѣніе вамь благородни господарв бирове, в добром здравію желим съ овим листом вас обрести.

Прочее како смо чвли од тамо, што се стало, молимь ино неучините отпишите да извесно знамо, како се стало, свакојако люди кажв, не знамо коме веровати. А наилепше намь за цркве отпишете, ели доиста, да св силом в цркви хтели мисв (латинску летурђију) славжити. Како чвемо неможемо веровати. Ако бвде доиста; то се невала оленити, да се цесарв све по редв не отпише. То е велика чвдо, што св почели; и што се е свршило. А за градь, како е запалѣнъ, и што остало; ели што вама од онога треска било, и Пештаном. Од свака слвчеиіа нам по редв отпишите, да можемо до истине веровати и прочее.

Поздравите остале приятелѣ познане. За тим остаемь чекаюћи ответъ

Свагдашны доброжелац
Иліиа Јакшић с. р.
Обр капетан.

173.

Данило Учителъ будимски жали се будимском таначу, и подноси оставку на учителство.

1723. Месеца Юніа 22.

Молим се понизно и препорвчвем га низв именовати, прво господарв бировв и осталим господарем таначником, кои седе около танача,

Прво позаради школе, што самь ђаке ѕ школи ѕчио, година ми е и време изишло како сте наредили, и на оной сам речи био каил и стао за еднѕ годинѕ, и слѕжио сам свим господаремь скѕпа, како сѕ наредили и заказивали, и свакомь самь господарѕ ѕ повиности био.

Паки тога ради молим сѣ прво господарѕ бирову, и осталим господарећь таначником, кои седе около танача; за више не могѕ слѕжити. Радь самь господаром и више слѕжити, али немогѕ, зашто немогѕ делати двѣма господином на едноме, зашто немогѕ делати, заштосѣ свештеници наши срьде се по за ради деце за свакѕ слѕжбе иштѕ да и слѕже, а и се боим господаре, да ми не дође речь, зашто за вишѕ слѕжбѕ не смем давати кроме ѕ цркви.

И дрѕго, господари изводе децѕ из шьколѣ, а ни сѕ на онои речи господарской, како сѕ и прежде господари говорили, и кои сѕ деца под плаћѕ онѕ децѕ изводе, и кои ни сѕ свештеници ѕзели сваки по двое деце изь школе, а за сироте ми нарѕчѕю бехь плаће да ѕчѕ, а под плаћом кои сѕ деца, оня изводе из школѣ. За вишѣ господарѕ бирове и остали господари немогѕ слѕжити от данась, да знате.

И дрѕго господари добри, на кога имам вересіе, што е ѕчио несмимь ни искати. И е ли право господари, кое дете ѕчи два три дни, пакь недође до сѕботѣ, паки кадь мѕ заиштемь ѕреченѕ плаћѕ, како сѕ добри господари наредили, не хоће да плати, веће говори ни самь ѕчио свѕ неделю, да ти платимь. А дрѕго имате; доће от полак неделе, те ѕчи до сѕботе, а кадь мѕ заиштемь грошић, а онь вели ни самь свѕ неделю ѕчио. Те едьно дрѕго никако неможе да стигьне. А господари рекьли и наредили: ако ће едань дань бити ѕ

шьколи, а преко све неделю да недођe ꙋ школꙋ, и дође ꙋ Сꙋботꙋ нека плати грошић, ти зато ни си кривь нека доходи.

И ꙗ се молим, прво господарꙋ бировꙋ і осталим господарем таначником, кои седе около танача, такођерь, кои сꙋ и из окола господари обретаю ꙋ нашои поштенои вароши табахани, више не могꙋ слꙋжити от данас, за што ми е криво, неслꙋжимь такмо ꙋ школи, него имам и вишꙋ слꙋжбꙋ, како и сами знате.

И со тим писмом остаемь на слꙋжби прво господарꙋ бировꙋ осталимь господаремь, кои седе около танача и свим, кои се из окола обретаю и нашои поштенои вароши табахани.

Даниль школа-мештер вароши.

174·

Декрет Карла VI. од 6 Септембра 1723 подписан у Златном Прагу, у коме препоручује и налаже угарским властима да поштују србске Привилеђије. Овај декрет саопштавамо у савременом преводу као документ досад непознат.

Каролъ VI. и проч.

„Дꙋховніи поштовани и прѡч: вѣрны и нам возлюблѥни.

И оштѣ прежде вама на знаніе есть недвоимо, зашто и крозъ кои оузрокь народ иличаскіи, илити расціанскіи, оу горне именованом кралѥвствꙋ нашем оугарском пребивающте, въ приликах новеишеи діетѣ пожунскои, превелегіе свое, нихма от благопочивших пренаследников наших римскых властела и оугарских кралевъ, Леѡполда, такоштдѣже и Иосифа. родителѧ и брата рожденаго, вѣчна им памѣтъ, милостивнѣ издата; и после от вѣлпчаствіа нашего милостивно конфирмовате потврђене и подписанѣ, од оны вармеђахъ, оу кои оваи

народ пребива, да се пѹбликѹю и обдрже, непрестано искали и просили.

И оштѣ сврхь тога милостивно хотѣніе наше, и слѹжби нашои потребніи надлеже, да горне именовати народь илиричанскіи оу мирности, и достоиным превелегіама, оу своем обичаю, и оштъ вѣћма обдржати се да имають, како и да садь рѣкше вазда свакад оу вѣрности нихна слѹжба васегда познана била.

Кое бѣз сѹмнениіа на знанѹ и вам есѹ. Паки и оу гредѹшта времена оѹ различномь прилѹченію, оѹ тоиждѣ оуздати се възможемо.

Него и милостивно доконаніенаше кралѥско, оу артикулу 104-том междѹ осталими тегобами, начасти второј належешти и стоешти, Грчаскаго закона луди, оу нихомими издатим милостивнымь превегіамь кралѥвскимь, безбантоване оу обичаю оставити да могѹ, ѩсно извѣствѹе.

Того роди вама овим тврдо милостивно препорѹчамо и заповѣдамо, кадѣ примите ово, и разѹмете оу послатомѹ народе илиричаскомѹ или рацоіанскомѹ превелегіе, кад или они сами, или свое люде пошлю того ради код вась оу ѩвити се хоће въ сѹдѹ вармеђе ваше не само да пѹбликѹете, него нихни по дужности ѹ свачемѹ обдржавати, и оним коима надлежѣ тврдо заповѣдати да имате, и ино да не имате оучинити.

Милость сврх тога наша цѣсаро кралѥвска ,вама милостивно свагда оставлаем. И дато оу крвлѥвском градѹ нашемѹ Прагѹ дань 6 Месеца Сектемвра, лѣта господнѧ 1723.

175.

Ћесар Карло VI. продаје у разграниченој војничкој крајни у Зарандском дистрикту тако звана камерална добра неком немцу Еделспахеру, и то ће бити прва њемачка госпоштина коју довукоше Србима на врат, да му на својом крвљу одкупљеном земљишту крвцу пију.

„Carl der Sechste von Gotes Gnaden erwehlter Römischer Kayser zu allen zeiten mehrer des Reiches in Germanien, zu Hispanien, Hungarn und Bochaim König.

Getreue Liebe. Euch wirdt hiemit gnädigst bedeitet welcher gestalten Wir den zu Arath der zeit bestelten Dreisiger Sigismund Edelspacher auf denen untherthenigste Anlagen, und uns darüber abgestatteten gehorsammsten Hof Camer, Vertrag die in dem Zarander District und Comitat gelegene Fiscalische Örther, benanntlichen das Dorff Simánd, nach der zu fünf per Cento vohrgenomen ordentlichen Beschrib und Schäzung per 6526 fl. Tövyseghas per 700 Mácsa per 600, und Kakucs gleichfalls per 600 fl. zu sammen aber sambt derenselben zugehörungen und appertinentiam, wit solche in der vorgenommenen Conscription beschriften und aufmerket, auch Rechts und Gerechtigkeits in allen umb 9026 fl. Rein. und zwahr Ihm Edelspacher und dessen manlichen Descendenten Jure perenali, denen weiblichen Geschlecht aber Jure Inscriptionis in Obiger Suma deren 9026 fl. sub legali quoad eandem Summam Fisci Regii Evictione käuflich zu überlassen, gnädigst Resolviret haben. Und nach deme nun benannter Edelspacher obigen Kaufschilling deren 9026 fl. in unserer universal Bancalitets Cameral zohlambt bahr abgeführet und würklich erleget hat.

Als unser gnädigst Befehl hiemit, das Ihr Ihm Dreysiger Edelspacher anberührte Örther und Praedia sammt allen zurgeherungen und appertinentien rechts und Ge-

richtlikeit als desselben Aigenthumb ordentlich übergeben und einantworten annebst über berichten sollet, wie hoch vorbenannte Ihme Edelspacher nun mehro kauflich überlassen Fiscalische Örther und Praedien der dermahlige Arendation Inhaber Graff u. Consprug effective genossen haben, damit hernach die weithere Abschreibung an den selben Arenda quanto der Ordnung nach bewürcket werden möge: den hieran bestehet unser Gnädigster Wille und Meinung. Gegeben in Unseren Statt Wien den 30 Martii 1724, Unserer Reich. des Röm. im 13 deren Hispanien im 21, deren Hungarn und Böhaimb im 13 Jahr.

Carl.

J. F. Gr. zu Ditrichstein m. p.
Ad mandatum Sacr. Caes. Cath.
Majest. proprium.
Jochann Jacob Gr. u. Werdenburg.
Frantz Math. Coper.

Collationirt, und ist vorstehende Abschrift seinen wahren Original von Wort zn Wort gantz gläuchlautendt Wien den 3-ten Aprilis Anno 1724.

(L. S.) Carl Joseph Hindermeyer kays. kön.
Cammer. Registr. u. Taxator.

176.

Угарска дворска канцеларија год. 1724 потврђује, привилеђије. које је ћесар Леополд I. дао 1696 год. будимским Србима, и које смо под бр. 4. и 5. саопштили. Овде прилажемо савремени превод реченог списа.

„Пошто Саветь цесарски воиннчки и толико пута грчанскога закона Раце у варошу Будимскоме реченои Табана стоешти, ради обдржанія нихова пургерства, овои краљевскои канцеларіи препорyчио, и такожде исти Раци виде се имати милостивни привилегиюмь Леополда

1696 и од светле цесарске дворске камере ескпедировати, чиои власти за оно време есвть надлежали (и сврхв тога издати привилегивмь свгдочи, да исти Раци на начинь дрвгихь пвргеровь бвдимских имаю се држати, такожде и сврхв тога исти бвдимци негледавши на нихов привилегиюмь, после ва годинв 1703 добить) ради коега добития речени Раци 1500 фор. есв предали, и исте Раце веће ва брою 39 персона в пвргерство св примили, давле наипосле они Бвдимци своемв привилегиюмв на свпроть есвть вчинили. А паки саде речени Раци в садашнемь нвтрнемь кралевства потрешению и ребелионв, в верности царскогь и кралевскогь Величаства вредне и добре, (како ти верне верованих места комендантовь и дрвгихь врховнихь официровь, како воиничкихь, тако камералскихь, а паче и магистрата онде варошкога приложеними сведочбами посведочвют се или ти извештвют се), да вчинили есв слвжбе воинвчке, а паки и сада великв и доста тешкв саборнихь тегобахь контрибвционалнихь и варошких странь подносѣть, саборне паки доброте и слвжбе варошке, или слободе вживають, паче како и дрвге слободне вароши кралевске вароши Раци: наипаче Пешти Острогонв, Белиградв Столномв еднаки са бвдимци привилегивмь варошки имають.

И нато недгледавши године прошавше 1723 в Бвдимь послати комесари кралевски, да св исти Раци вредни и достоини в пвргерство примити се, да и неистисквють оть пвргерства, (а и пакь в датои инпрвкціи не имали св таи Авторитать). Пошто паки канцеларии оваи ради више реченога рацкога привилегиюма ни знано ние било да имають; а такожде нити магистрать, нити пвргери нисв нима свпроть, него паче, да се в пвргарство приметь, саветвєть.

Того ради и канцелариа ова ваше цесарско и кралевско величаствие, да се Раци прим8 и п8сте, понизно препор8ч8еть се.

Дато въ Беч8 6-ог Септ. 1724.

Адам8с Ладислаусь Ерд8ди с. р.
Петр8сь Вегь.

177.

Митрополит Мојсије Петровић у писму свом од 4-ог Маја 1724 бавећи се у Пешти посредује у парници између неког будимца и београдлије и доказује надлежност београдског танача.

Поштени господар біровь и са остали поштени Ешк8ти б8димскіе долніе вароши. Раз8мели смо, што е господарь Ћира Ђ8кићь, после нюгова покоинога оца, са овимь истимь Марцикомь хесапили ес8, два врать что с8 били оу саедини, трговином нихномъ. И паки, кад с8 се хтели раставити, то есть разортачити трети п8ть ес8 се хесапили.

И нихне хесапе лепо очистили пред неколико поштенни господара ондешни 8 Белиград8; где имь есть био д8ћань и трговина нихна. каке и намь есть оглашено отъ исти они поштенни господара, кои с8 и по трговачкомъ с8д8 поред нихь двоице исказиваню, и хесапъ погодили и разс8дили; и писмано заключили. Да сад паки по др8ги п8ть чловека истого того реченнога Марцик8 8 немир даете чинити, и тр8цвете с8дь оним поштеним господаромь трговцемь 8 Белград8, и хоћете по др8ги п8ть паки овде да имь насил8ете, да се хесапе, и с8дь да имь чините, кое би било на преюдицію онои поштенной вароши белиградской, отъ кое б8деть и протишталаціа и на далше промотреню, да неможете ви нихни люди тако тр8цовати. Него зато добро гледаите, что ис тога б8де на конаць дошло. Ако ли се б8де что господар8 Ћири Ђ8кић8 криво

видело, можете га с варошким вашим поштенним писмом рекомандировати; онамо белиградскои вароши поштенним господаромь сꙋдцемь; что е по правици, да мꙋ задоволность ꙋчинеть, зашто имь е онамо и дꙋћань біо и трьговина; и чловек тои Марцика из Белграда есть, коемꙋ ви неможете тоу сꙋдити; него еговь сꙋдацъ ꙋ Белградꙋ.

178.

У свези са Јакшићевим извештајем стоји и управо допуњује писмо познатог капетана Манојла Николића из Пеште од 22-ог Марта 1724 год.

„Ва кратце извѣстꙋемо вашим милостимъ, како знате и сами пређе да есть дошао господаръ обркапетань Иліа, и показао намь своју пленипотенцію отъ краишнихъ господаровъ официровъ, како сꙋ и намъ о томꙋ писали, а не двоимь такођерь и вамь. И ниегово господство не има се вадь бавити, него има и дрꙋго дело. За то, кои ћемо се одавде наредити, хоћемо до ваших милостех сꙋтра рано тамо доћи. Него да се разговорите, и кое нарѣдите, да бꙋдꙋ рано готови, кад бисмо и ми ка вамъ пришли, да за едно поћемо горе до Сентандрее. Пак ћемо се онде сви заедно договорити (на јепархиском саборꙋ) и отити и до негова прѣосвештенства господина митрополита, да видимо за такво дѣло конца, зашто краинским господарима вала нам отговор давати, а знам, да ће и госпоидн Митрополит Моѵсие поити горе. — — — — — — — — — —

179.

Извештај капетана Илије Јакшића из Острогона, који је био посланик будимске Јепархије на сабору у Варадинском Шанцу, 1722. год., у коме даје рачуна о свом посланичком раду. Овај извештај написан је 24. Марта 1724 год. у Сентандреји.

„Благородни, и благочастни господари обркапетани и остали часни официри, нам ва господе своиственнаа братіо, и господари любими и превождеденни.

Ваших брагородіах частное писаніе благолепно есмо примили, и васа писатаа општа наша изволеніа есмо разѹмели. И тако немедленно есмо се васи сабрали, како есть ка нашь пришаль господинь обркапетань Иліа, и кѹпно поишли од Свети-Андреи ка их преосвештенствѹ. И четир крать после нашего междѹсобнаго разговора, есмо ишли састати се са неговим преосвештенством господином митрополитомъ. И ни смо могли ни лице видети нѥгова блаженства, говорећи, да се неможемо састати, за што се п а р и. Него чрез госп. владикѹ Михаила есмо отговоре примали прьви и дрѹги отговоръ да ніе говорено, или прима или не они први С а б о р ь ѹ Ш а н ц ѹ В а р а д и н с к о м ъ, п о р е д н а с л е д і а м и т р о п о л и т с к а г о, него говори толико, да како сиђе тамо доле, да хоће владике и сабор паки и за то изнова кѹпити о сашаствію св. Дѹха. И на то пак есмо меморіалне пошли и просили се, да намь отговорь даде последни, ш т о ћ е м о о т г о в о р и т и в а ш и м ь г о с п о д с т в і а м ъ, или се држи саборнаго и своега првога договора, или не, и да сабора дрѹгога ми зато више не можемо имати; н е г о ч т о с м о е д а н ь к р а т ь ѹ ч и н и л и с а н з в о л и л и оппте и и потписали се, нити се паки ми смемо ни можемо сабрати и састанка општаго чинити без допѹштеніа двора цесарскаго, како есѹ таи обичаи сами ѹчинили, нити пакъ времена своего ѹ томъ гѹбити, и харчити се и трѹ-

дити, него што е еданъ пѵтъ доконато саборно, на оно се свагдаръ држимо, и сада и ѵ напредакъ и надъ свимь тимь да ћемо еште и размишленіа различна дворѵ положити, што се толико кратъ сабирамо и каковъ разговор имамо, и да не двоимо, како дворъ царски ніе разѵмео за први нашъ састанакъ и за ово избраниіе наследніа митрополитског, пакъ зато и дрѵги пѵть да се давамо просити, и за то ће доста мисли бити, и коначно да знамо наипосле, што ће намъ отговорити, да вашимъ господарстіамъ отпишемо.

И паки чрезъ господина владикѵ Михаила есмо отговоръ на то добили, да до сабора реченнаго не може бити. И наипосле да е отказао, да неда нити тога допѵшта бити. У тимъ не знамо, что ће из тога бити.

Него вашимъ господарствіам ми сѳих ниже подписати братски обзнанюеште сицевое, ми стоимо и држимо се онога нашего првагo сачиненіа и саборнаго ѵтврьжденіа, и хоћемо и зактевамо, како ти и ваше благородіе, ми неотстѵпамо от наше речи, печатах и писмах, и ѵ тим гледаите добро и што ћете писати и господарѵ митрополитѵ и намь. Богь зна, хоће ли до то доба их пресвеоштенство живети, бѵдѵћи овакою тешкою болезнію обтечень, а да се что прилѵчи, може из тога и велика конфѵзіа међѵ народомъ бити. И что ћете творити, изволите, вали нечто ѵ тим да има. Стимъ преварѵчаюћи се остаемо благородних благочестіахъ вашихъ вечне верни, ѵсрдни, единствени и маніши слѵжителіе и братиіа ваша, бивши васих пленипотенціонал.

(М. П) Іліа Йвшићь обркапетан.

24. Марта ѵ Свети-Андреи. 1724.

180.

Маџарска краљевска придворна канцеларија, на поисиивање бечког дворског војног савета, признавајућ услуге Народа Српског у разним приликама и сувише познате, и од своје стране препоручује властима да поштују привилегије Будимаца од Леополда I. издате год. 1696.

Consilium Aulae Bellicum iteratis Vicibus Graeci Ritus Rascianis in Civitate Budensi Taban dicta habitantes respectu manutenendae Eorundem Concivitatis Regiam hanc Cancellariam requisiverit, ac etiam iidem Rasciani videantur habere benignum Privilegium Leopoldinum anni adhuc 1696. per Epeditiones Camerae Aulicae cujus jurisdictioni tunc suberant (obtentum et super eo elargitum, ut iidem ad normam Reliquorum Civium Budensium tractentur, quin imo qnod Ipsi etiam Budenses non obstante Eorundem Privilegio et post denuo in Anno 1703 impretrato) in Cujus alioquin Comparationem es exoperationem dicti Rasciani in Mille Iperialibus Concurrissent (Ipsos jam notabili Numero Personas nempe 39 Constituentes in Concivilem receperint, ac per Consequens Privilegio suo sponte contravenerint, modofati Rasciani sub novissimis intestinis Regni motibus in fidelitate Caesareo Regiae majestati debita et utilia prouti ex fidedignis Loci Generalium Comendantum, aliorumque superiorum Officialium tam bellicorum, quam Cameralium ac ipsis etiam Civilis Magistratus productis testimonialibus pateret) praestitissent servitia militaria, ac de praesenti quoque notabilem Comunium Onerum Contributionalium, ac etiam Concivilium partem suportarent, Comunibus beneficiis Civilibus alioquin uterentur, ac in reliquis etiam Liberis et Regiis Civitatibus, notanter Pestiensi, Strigoniensi, ac etiam Alba Regaliensi aequale cum Budensibus Privilegium habentibus Concivilitatis jure, gau-

derent, hic quoque (non obstante anni proximi praeteriti 1723 dum videlicet Cancelariae huic de suprataeto Rascianorum Privilegio necdum constituisset regiis Commissariis Budam Exomissis de non admittenda Rascia norum ad Concivilites, assumptione Instructionaliter data ordinatione) vel ex eo etiam, quod neque Magistratus, nequidem ulteriorem receptionem svaderent, admittendi et reci piendi humillime censentur.

Conclusum Senatus quod Pretenditur factum fuisse, ac etiam 1719 jam fuit, anno 1718 ratione autem Postpositionis est, quod commputus in anno 1718 finiri non potuit sed in anno 1719 fuit determinatus. Praeterea hoc fuit Ipsis Rascianis ab initio admissum propter fatigia in Coligendis Portionibus impensu.

Apud omnes Caehas duae Claves sint, una apud Magistum, altera vero apud Ceham.

181.

Писмо некога Николе Калајтовића, који се подписује „Хаднађ вароши грочанске,“ писано будимском таначу из Сегедина 26 Априла 1725 године по приватном послу.

182.

Пуномоћије, што дадоше будимски Срби својим посланицима на опште народни сабор у Карловци године 1726.

„Миварошки бировь, ешкѹти, и таначь овѣ слободне и кралевскіе подь градом бѹдимскиемь вароши Табане исповедѹемо с овимь слободно очивесно, да на повеленіе славнога Сабора Народнога, од нась подпѹногъ пленипотенциара, овога паметногь и благо разѹмногь господара Живана Бранковића, нашега старога бирова и таначника, на речени славни Саборь, доле ѹ Карловце да иде, за избране врховнога Архи-

Епискѕпа и митрополита гласъ нашъ чинети, и давати и ва име насъ, и ѕ персоне, поредъ начина свое инштрѕкцие, тѕжбе и зактеваніа наша понизнеише да предложить; изабралисмо га, поставилисмо га, и депѕтировали. Сведетелѕемо са последованимъ ѕготованіемъ овде ѕ сѕдѕ Табани овогъ 25-гъ днева месеца Генфара године 1726.

(М. П.) Ефтиміе Кнежевићь варошки бировь Ешкѕти, и таначь овде.

183.

Будимски трговци; Живко Ратковић, Драгутин Војмировић, Ђорђе Стевановић, Стеван Милисављевић, Михаило Поповић и Настасије Парашковић моле се цесарској дворској Камери да им дозволи, да по трговини својој могу путовати, осем Угарске још по Славонији, у Београд, и по Темишварском Банату. Ова је молбеница написана на немачком језику године 1725.

„Hochlöbliche Kayserliche Hoffcammer:“

Gnädigste und Hochgebittende Herrn Herrn Euer Exellenz und Gnaden haben wier gechorsambst beybrigen sollen, welcher gestalten wir von anderen Orthen auss Slavonien Wein, Holz, und unterschiedliche andere Kramereyen und Victualien, nacher Belgrad, oder Temeswar Bannat, zum verkauff zuführen. Solches aber ohne dem hie zu von einer Hochlöblichen Kays. Hoffkammer erforderlichen Pass zu bewerkstelligen nicht vermögen.

Alss gelanget an Euer Exsellenz und Gnaden unsser unterthänigst gehorsammstes Bitten, Diesselben geruheten gnädigst einen jeden auss unss unten Benambsten einen dergleichen Pass, alss nambtlich von 800 Eimer Wein, 100 Eimer Brantwein, vor 600 fl. Holz und 500 fl. unterschiedliche anderen Kremerey warren, und Victualien gegen Rechnung der gewöhlich 5 pro Cento, gnädigst zuertheilen.

Vor welche hohe Gnadt wir zeit Lebens eigedenkh und erstreben werden. Ofen den 25 Tag monats April 1725.

Euer Excellenz und Gnaden.

Unterthänigste und gehorsambste:
Siwko Ratkovics.
Dragutin Wojmirovics.
Georgia Stephanovics.
Stephan Millisavlevics.
Michael Popovics.
Nastasiae Paraskovics.

184.

Списак имена народних посланика на опште народном Сабору у Карловци год. 1786.

1726 Ф (февруара) 6 данъ коино есутъ звати на сабору у Карловци о поставлению господина Митрополита Моисила Петровича на унгарiю и Шлавонию.

От Будима.

Господин владика Михаил Милошевић.
Архимандритъ Исаие Антоновићъ
Съ манастира Ковина, кои е нарежденъ·
Вароши будимске Живан Бранковичъ.
Вароши свети Андреии Павалъ Раденковичъ.
Вароши Пеште Маноило Пачићъ.

От баната.

Господин владика Хажи Иоаниђие Владисавлевич темишварскии. (Ово је био први владика темишварски).

Архимандрит от Кладова.

господин Обръ Капетан Василие (Николић)[1]
Господин Обръ Капетан Остоя.
И капетанъ Петар („Сегединац“)
И капетанъ Станко.
И протопопа Михаилъ.
И дрѹги протопопъ Леонътъ.
Свештено иереи кир поп Спасое.
Обр кнезъ от Вршца и оште са едним
Кнезомъ Николомъ.
Кнезъ Иован Рашковићъ.
Кнезъ Богъданъ Банатски.
Кнезъ Маринко.
Кнекъ Ѩћимъ.
Кнезъ Хажи Павалъ.
Протопопа Гаврило банатски.
Игѹменъ Игнациа манастирацъ.
Протопопа Богосавъ от Поречия.
Кнез от Хршаве Радомиръ.

От Сербие.

Владика валевски кир Доситеи (Николић. Овај је позније лишен јепископства.[2])
Иѹман Леонтъ от манастира Враћевштац.
Обрк капетан Коста от Параћина.[3]

---

[1] Капетан Васа сегедински и неумрли Петар сегединац капетан печански. Види њихово писмо у 113. Летопису српском на стр. 164—165.

[2] У VI. Гласнику срп. уч. др. на стр. 85. нека безимени кроничар вели за овога владику „сеи Архіереи за нѣкую вину от Митрополита Викентія Иовановича растриженъ и обрижатъ билъ; и тѹ во домѣ школскомъ много болѣзния от сердоболѣ на конецъ преставися въ краинеи ништетѣ 1739.

[3] У II. Гласнику на стр. 226 у Споменику неком, што га саопштио Прота Ненадовић спомиње овог капетана косту „.АІ.

Канетанъ Кеза грочански.
Капетан Вукъ от Црне-баре.[1]
Капетан Евта Витковић.[2]
Гаврило (Рашковић) кнез белиградски.
И Стоиъ ешкутъ.
И други Стоинъ ешкутъ.
Обръ кнезъ смедеревски Димитрие.
Кнезъ руднички Сава Лагарин.
Кнез пожарски Стаматъ

Сегетска Краина.

Господин капетан Пантелеи.
И Петар Грковичь от вироши Шиклеуша.

Коста капѣтанъ родомъ цинръ (цинцар), Параћинс крѣпки-стражар от Ниша на Рашави (Забучѣ, брдо код Ушица с десне стране рѣке Ђетинѣ, кои утиче у Мораву) погибѣ.

[1] У поменутом споменику на истој страни под „.Л. Вукъ оборъ капѣтанъ црнобарацъ родомъ зворничанінъ, страшан туркомъ на краини.

[2] На истом месту говори се под .Є. Евто Витковичь капѣтан родом валѣвацъ и погибѣ оу валѣву и погребен оу Јовани. Даље говори Прота Ненадовић на стр. 228: „Оваи Витковићъ имао е брата Иована (Симу) хаднађа или лаћмана, и погребени су обоица у некадашњем старом манастирићу Јовањи, кои лежи једанъ сатъ хода одъ Валѣва. На плочи надгробној стои надписъ: (Овде почива Евта Витковичь господаръ валѣвске нахие крозъ 25 година. Овај надпис прочитао писац ове расправе). О Евти Витковићу има песма (народна), како е съ катанама, позвань одъ Витезовића Турчина у Ужицу, излазіо на мейданъ на Мравнице, кое дели ужичку и валѣвтку нахію; но кад е Витезовићь Витковића видіо, ухвати га грозница, покори се и умири пославши му саблю на даръ. Исти Витковићъ имао е кулу од два тавана, где се слива Градацъ у Колубару. Према овои кули с десне стране Градца налази се црквина и око нѣ шанацъ, где е седіо Ћор-Мі-

От хрватске и марчанске краине.

Протопопа Никола Поповичь.
Воевода Миливоии Ковачевић.
Воевода Михаило Ковачевић.
И свештено иермонах Василие.

От Срема равнога.

Владика Никонар (Мелинтијевић, живио у Крушедолу, и изидао капелу св. Анђелији), от свога манастира.

Архимандритъ Кир Теодоръ
Протопопа Иоаннь иришки.
Кнезь Петаръ Градићь иришки.
Протопоп димитровачки са двема свештеници дошао.
Протопоп шидски и нештински.
Протопоп вуковарски са ешкутомь Петромь капамачиомь.
И протопопа Сурчински чудомиранъ.

итъ арамбаша, современикъ Витковићевъ, кои се такође у песмама спомине.

У породичном архиву пишчевом налазе се писма са печатима од истога Јевте Витковића још од год. 1720-ог. А та писма осташе од нашег чукундеде Петра, који је био најстарији брат Јевте, Симе и варадинског обр-капетана Секуле. Петар је као аустријски официр живео 112 година, и добио је за своје заслуге, што је још за владе ћесара Леополда I. под принцом Јевђенијем служио, велику златну медаљу од ћесарице Марије Терезе. Ова се медаља и сада још налази у нашој породици. Син Петра Витковића са свог страдања због вере чувени прота Јосиф живео је у Јегри, и тек његов син Петар због своје науке позван од Будимаца преселио се у Будим. [Види српски летопис од год 1825 кн. I чланак под насловом „Біографіа славни српски фамиліа“ о Петру Витковићу].

От Шлавоние.

Владика Никонар (Димитриjевић).[1]
И протопопа Станко.
И попъ Благое.
И свдацъ Раико.
И Юнко. стари свдацъ.
И Степанъ кнезъ.

От Костаинице.

Владика са двема свештеницима.

От посавске краине.

Обръ-капетань Никола Рашкович.
Капетан Иованъ Манастирличь.
Хаднађ (поручик) Вучко Секулић.
Воевода Петар Степановичъ.
Воевода Атанасие Кресоевич.

От аратске краине.

Владика Совроние[2] (Раваничаничић).
Архи-мандритъ Совроние от манастира Одоша.
Протопопа Иосифъ.
И протопопа Ђеорђие.
Капетань Живань.

---

[1] У VI. Гласнику на стр, 77. спомиње се оваи владика Никанор „Никаноръ Димитріевичь избран, посвяштень и презентиратъ Митрополитомъ Вићентіемъ Поповичемъ ва епископа костаиничкогъ, личког, зринополскогъ, и кербавскогъ, конфирмират цесарем Карломъ 2-ог Августа 1716 преставился 1728 године.

[2] У VI. Гласнику на стр. 55. спомињесе као трећи по реду владика арадски „Софроніи Раваничаничъ, постригом изъ манастира Раванице."

Капетанъ Ђурка.
И Михаило Дијакъ.

От подунавске краине.

Владика Софроние Томашевић.
Обръ-капетанъ Васа Николић шаначки, варадински.
Капетанъ Стоянъ бошнякъ, тителски.
Капетанъ шидски Яношъ Диякъ Попович.[1]
Капетанъ Васо Проданович кобилски.
Капетан Секула Витковичь паланачки.[2]

От Потисия.

Обръ капетан Живан Зорићъ,[3]
Обшбокмаистор Стрина жабалски.
Капетанъ Јико Бранковић сонборски,
Капетанъ Арсение (Јеремић) мартоношки.[4]
Капетанъ Стоико Рупић.

---

[1] Кћи овога била је жена проте најпре сегединског а потоњег Јегарског Јосифа Витковића. Потомак овог Дијака такође умрьо је у Будиму око 1845 год. и шњим изумрла породица Дијака, који су били господари Шида у Срему, а за време Марије Терезе, кад оно силом унијатише, отузме царица од Дијака овај спахилук и поклони унијатском владици.

[2] То је онај капетан Секула Витковић брат Јевте капетана ваљевског и. Петра официра јегарског, о којима више горе било спомена.

[3] Син овога Зорића отселио се у Русију са Текелијом, Хорви и са множином јадних потиских војних краишника, које је несрећна Марија Тереза по савету својих љубимаца Мађара нарочитим декретом са својих земаља протерали у Русију.

[4] По развоиштену потиске и поморишке војне крајне неке војене главаре, који суна сваку самовољу пристали обдарила је великодушна царица мађарским племством, пошто је стотина иљада краишника крвнички ојадила. И ови Јеремићи су тада обдарени племством. Ови нови мађарски племићи могу се

От бачке стране.

Протопопа Максим,
Протопопа Бам сегедински.
Протопопа баиски Петар Поповић.
И свештеникь Аврамь.
И Миха(т) и(з) Сегедина.
Баиски биров Грга.
Миливои и Ненадъ вутошки.
От Карловца кнезь Иован Чекргић,
И хачи Станое.
И Протопопа Живань.

От сечуи.

Владика Максимъ,
Са двема свештеницима.

Из овога пописа народних посланика видимо, да је на том Карловачком сабору 1726 год. било:

Владика са митрополитом.	10
Од свештеничког реда.	34
Од световника.	58
Свега	102

185.

Писмо народних посланика из будимске јепархије на сабору Карловачком 1726 год. писано 3. Фебуара 1726 из Карловца,

Племенитородному и благо разумному господару бирову кралевске вароши будимске, тако и целому Tаначу и скупштини наши господара. И паки поштене вароши сентандреискима бировом и таначу варошкому

се поносити овим веледушним подарцима од руке онѐ владарице, која је њиховој браћи оном истом рукоm подписала осуду на моралну марерijалну погибију којом је њи себичњаке одродила и уврстила у ред највећих српских душмана маћарских племића.

Извествемо вашои милости како здрави дошли Богв вала в Карловци 1726 Месеца Феврвара 1 дань; и како е нами писато, даће бити сабор 2-ог. Феврвара ни е, вдвжили св термин, да ће бити сада в гредвштв неделю, зашто ни е било могвће да би стигли, кои св звати господари, в краткомье терминъ, а пвтови злочести, и нашим е казао капетанъ Васа, да св писали и по дрвги пвт книгв за ради нашега гос. владике, то е доиста тако. Ако пишете за ради Митрополита белиградског, овде е в дворв, никвда не иде, и шниме дошли 4 владике, темишварски (Јанићије) и валевачки (Доситије) и далматски[1] и костанички; и капетана 4 дошли, Парачински (Коста), валевски (Евта Витковић), от црне баре (Ввк) и банатски (Васа Николић). А овоме страном какоти капетани и владике сада в неделв оће се свпити, чекаю ђенерала сада в неделв. Како паки видимо што ће бити и таки ћемо писати свеколико, што се стави, и како бвдне. И тако от ове книге парию пошалите господаром бировом поштене вароши Свети-Андрие.

Со тим на служби стоећи.
1726 Ферфара 3-ег в Карловци
писато есте.

Живанъ Бранковичь с. р.
И Павал Раденковичь с. р.

186.

Друго писмо будимских народних посланика од 17. Фебуара 1727 из Карловца.

„Свако добро от господа даровати се вам заитевамъ господарв бировв и целомв таначв поштене вароши.

[1] То је био Стеван Лубибратић, кога је Мљетачка република из Далмације протерала, те га ћесар Карла VI по предлогу Митрополита Мојсија потврдио за епископа костаничког 11 Фебр. 1728 год. Види Гласник с .у. д кь- VI стр. 78.

А по си известꙋемо вашои милости, како смо вами писали две книге ферфара 3 дан 10 ꙋ овои последнои сва есмо ваша сапиcали; али како ти — — — — —, — — — — — и намъ месни Ариереи овога месеца 16. ꙋ шанац варадински, приспео само поп Игнатъ што е и то ни смо отели да не пишемо, и ꙗ самь от вас примио еднꙋ книгꙋ Ферфара I. писата и отпишите намъ на пошти за ваша послове и за свашто.

С отимь остаем на слꙋжби свима поштеним господарем и таначꙋ.

1726 Ферфара 17 дана

ꙋ Карловци

Живан Бранковићъ

187.

Заклучци опште народног Сабора карловачког год, 1726,

1.

„1726 ф. (Фебрyар).

Пꙋнктови народꙋ зактевателни ꙋ Карловци; да кои нами оштетъ бити връовни митрополитъ, да се има заветовати прежде иштала̂ције, како потпꙋно обдржавати светꙋ маикꙋ прквꙋ Ерꙋсалимскꙋ закона грчанскаго, и ништа нећетъ ꙋмалити от православнога закона нити епискꙋпъ, нити врховни митрополитъ; естъ ли би что ꙋкратили ꙋ православию нашемꙋ свете маике прказе закона грчанскога, да ние поглавар наше свете маике прквe закона грчанскога, такожде и архиереи и епискꙋпи васи.

2.

Да оће добро радити за народъ православни, и народ ꙋ сваки правица и ꙋредби држати, по преданию светих апостоль и ꙋредби свете маике прквe васточне закона гречанскога, све потпꙋно држати.

3.

Да ође епископе, коино есуть достоини поставлати, и коино есутъ подобни бивати епископи, коино ође подпуно обдржавати законь православии, искусни свакимъ наукомь, народу коино по воли есть, и народскомъ воломь да се изберетъ и поставитъ воломъ и оглашениемъ оне епархие.

4.

Опште народне превелеђие из Унгарие де се не изнесу и из Шлавоние, такмо да сваки путъ могу у Унгар(снои) стоѧти.

5.

Да се могу поставити 12 господара, како 4 (из) клера црковнога, 4 воеставнога, 4 помесниковъ или варошки господара, коино ође држати превелеђие и општинске послове, све доласке са врховнимъ господином митрополитомь, да у них више писати епитроповъ свакольика општина и долазакь народски може стоѧти, како, и ако кои от више писати епитроповъ престависе, таки да се може други поставити и када би било време, да се зовутъ више писати господари, да им се има давати никовъ ункост (трошакь) и плаћа из општине. Тако и три клуча да имаю бити, први у господина митрополита други у воинственоме реду, трећи у местни господара или варошана.

6.

У свакои епархии да имаю бити по 3 господара, како еданъ реда црковнога, други реда воинственога трећи реда помесни господара или варошана. Аште ли би прелучила самртъ архиерею, да имаю више писати епитропи, да задрже, да се неноси добро архиереиско диѧци и диѧкони да развуку, него, да се донесе и за-

држи, докле се огласе врховномъ митрополитъ, и донесе се ъ општинъ, како се архибскъпатъ. А што се нађе сребрно, златно, новци и остала добра, да се има све донети ъ архибискъпатъ, кроме къћа, виногради, ливаде, да есте ново поставленомъ епископъ, а оно 12 господара са митрополитомъ оће исправити преставленомъ епископъ за дъшъ и неговимь млађимь.

7.

Ако би кои христианинь сагрешио что, како ти редъ црквеномъ, да га не има ни отъ нега затварати светъ маикъ црквъ, не забранити от нега даръ дъха светога, нити епискъпъ, нити самь врховни митрополить, докле сьдъ не бъдне. А каде бъдне сьдъ, онда подпъно ъчини поштение ономе свештеникъ и правица цела да есте.

8.

Сваки епископъ да има поставлати школе ъ свакои епархии, где е вазможно, а наипаче ъ архибискъпатъ велика школа да есте цело диачка, нем(а)чки, и србски.

9.

Кад би почели поставлати свештеника, да имаю не по атаръ не по новци, него коино есте искъсань и книжеван, и наъчан, и сваким благодетиемъ и спльнень, тои да се постави, коега народ опте имати, а есть ли би неотео са народомь ъ любови бивати, да се има променити ъ дръго село или варошь.

10.

Да се нами извадъ свитци по свакои епархии и по ъставъ црквеном, да не би смо имали от другога национа ъкоръ, како ти да се есте прилъчивало доста такови ствари дасада.

11

Да се неимаю наше тастаменте кварити, него како остави чловек и сапише ѵ тастаментѵ, и остави кои попѵ, или архимандритѵ, или епископѵ или архиепискѵпѵ, со тим да есте доволан.

12.

А кои свештеникъ остане без попадие, да не има ѵ нѵриѵ више бити од годинѵ, паки да иде ѵ манастиръ.

13.

Да архиереи не имадѵ никако сародство држати, кроме сестра и мати, и да има архиереи сваке две годиие променивати тастаментѵ, како и две тастаменте да може имати еднѵ ѵ епархии ѵ више три епитропа, а дрѵга ѵ архиепискѵпа, и на сваке две годие да може се изменити: тако и манастирац коино есѵтъ, да не имаю апартовате винограде, и баште, и кошнице, и овоштии, него сво да е ѵ оппптини ѵ манастиръ, исте те манастирске оп-штине, да живе ови равно.

14.

Да имаю оно више писати 12 епитровъ ѵредити митрополитски трошкови, како ће стоити и остале доласке општинске под клѵчем држати с полу са митрополитомъ.

188.

Допис градског маѓистрата будимског српском таначу, у коме објављује, да су за српски опште народни сабор у Карловце изабрани Архимандрит Исајије Антоновић, и Живан Бранковић, и њима издаје маѓистрат ову званичну исправу, као понучни лист.

„Nos Substitutus Consul, Judex, Caeterique Jurati Senatores. Liberae Regiae ac Metropolitanae Civitatis Bu-

densis, tenore praesentium recognosimus, significantes quibus expedit Universis, Quod cum Judex et Jurati graeci Ritus in suburbio hujate vulgo Taban nominato commorantes decenter nobis exposuissent, se nomine Comunitatis suae, ad pertractanda certa negotia binos Deputatos utpote Reverendum Dominum Isaiam Antonovich et Prudentem, ac Circumspectum Schivan Brankovich Exiudicem Carlovicium velle exmittere. Nos etiam in quantum istius modi Deputatio ad finem boni Ipsorum, et Regni totius publici tenderent, assensum nostrum praebuimus. Quem etiam in finem Praedictos: Isaiam Antonovich et Schivan Brancovich Singulorum favoribus et benevolentiae, ad quos eos pervenire contingerent recommendamus. In quorum fidem praesentes sub consueto Sigillo Civitatis munitas extradedimus.

Budae 5-a Februarii 1726.

(L. S.) N. N. Substitutus, Consul, Judex
Caeterique Jurati Senatores.

189.

Путни лист, који је дао градски командант мајор Франц Кениг саборским посланицима из будимске Јепархије архимандриту Исаијји Антоновићу, Живану Бранковићу, и Павлу Раденковићу.

„Demnach Vorweisser diesses Isaia Antonovicz Abbat nebst noch zweyen anderen alls: Schivan Brankovicz auss hiessigen Daban, dann Pava Radenkovicz von St-Andrei, von hinen nach Carlovicz zu Beysizung ihres Landtages abzureiscn gesonnen sind.

Alss werden alle und jede dero Röm. Kays. und Königl. Catholischen Mayestaet Herren Herren Kriegs Officieren und Comendanten, wie allen anderen Civil Personen respective dienstfreundlich anersucht, obbgenanten Isajam Antonovicz, mit ebenbenannten Schivan Brankovich und Paval Radenkovicz, ihrem Vorhab gemäss, nach

gedachten Carlovicz hin zu ziehen, und ohne Hinderniss passet Repassiren zu lassen.

Welches in derley und anderen Begebenheiten wiederumb zu erwidern erbittig bin. Sig. Ofen den 6. Februar 1726.

Dero Röm. Kays. und Königl.
Cath. Mayest. wür Place Obrist Wachmeister,
und dermahlen Substítuirter Comendant allda.
(L. S.) Frantz König m. p.

190.

Митрополит Мојсије Петровић јавља Будимцима о заклучцима поменутог Српског сабора Карловачког. Ово писмо написано је 2. Марта 1729 у Карловци.

„Моисеи милостию божіею Православни архиепискѹпь и митрополить белиградски и всего христианског народа подъ властію светлогь римског цѣсара, и прочи.

Смѣреніе наше пишет вь богохранимѹю варош Бѹдимскѹ Пештѹ и Свети-андреи благословеними свештеником и всемь вь Христа Бога благоверним и православним христиіаномь обште ѻѹ господа Бога мира здравіе, долгоденствіе, и всакое благо поспешеніе, спасеніе, оѹсрдно желаю и привѣствѹю.

А по сих нинѣ толико известѹемо христолѹбіıам вашимь, како наш опште народни састанак есте сьвршилсѧ. И благодаримо Богѹ и прѣсветѹю богородицѹ, да вас народнаѧ прошениіа и законтевана подпѹно по милости васемѹ цесарокралевског допѹштениѧ и спльнисе и сврши, како и посланици ваши и пленипотеціонали благочастиви господари кир Маноило Пачић и господаръ Живко Бранковић, и господар Павле, (Раденковић) из ѹсть пространнее бѹдѹть сказали христолѹбіамь вашимь, и что сѹ показали намь ваше послане пѹнкте и

зактевани, то саборно есмо видели и прочитали. И сада дрѹгаго рад толикаго опште народнаго дѣла ради, ніе се могло протѹцирати, и оправити, али ѹ напредак разсѹжденію хоћете бити контентирати, и имати.

От нине за краткость времена неимасмо когда пространее писати. Но реченни господари посланныци хоће сказати, како обште народно есмо избрали от ваших Христолюбіах единемѹ бити од тих стран помежду остали ѹрежденых тѹторов дванадесети; из то по прилици сагласно есте наречени и нарећени господин капетан Маноил из Пеште. Толико ваше христолубиіе изявити емѹ имате (и не би емѹ неприклонинѹ ѹ том) но якоже есть нарећено. — — — — — —

ѹ Карловци 1726 Марта 2.

Ѹсрднеиши богомолецъ
васехъ благах небесних и земних желатель
Моисеи Петровићь с. р.

191.

Петар Ненадовић народни секретар родом Будимац пише из Осјека 28 Јула 1726, по свршеном сабору, Будимцима, и јавља им за долазак митрополита Мојсија у Пешту, а у исто време јавља шта је на сабору у Карловцу свршено,

„Благо разѹмни варошки Таначь. Намь, любезни Патронь.

Овога текѹштега месеца Юліа 17. писатое ваше любезное Писаніе примио самь, ва коимь нам честитате дѹховни чинь, за кое Благодарениіе и хвалѹ полажемь.

А пакь понеже изволениіе ваше нась понѹждаеть за пришаствиіе Архіепископскіе милости, да оувестим ви, тако нисамь хотео пропѹстити, што не би вамь о сем оувестиль,

Како ти пѹтѹ рока нема, сего ради и предь пришаства истино ведати невьзможное. Но када годь бѹдет, не бѹдемо пропѹсстити, да не вь писме код вась не ꙗвимо се и хоћемо ꙗвити.

Порѣдь тога какоти вь васи Православни часно и поштено нихово Архіепископство дочекивато и дочекать ест. И саде, како примио ваше писаніе и разѹмео, есте мѹ мило било, и има дело и посаль тамо прити, но овамо млоги послови сѹ прѣдварили и мисли, Архіепископскаꙗ милост тамо скоро прити.

Того ради наипре еште саде за конакь господинов стараите се прилично место да мѹ нађете; где бѹдѹ три или четири собе на неговѹ странѹ. А проче неговимь слѹжителемь около близъ нега, преправите конаке на 12-ест места нека е готово, да онда не смѹштаете се. Имаите промотрене за дочеканіе, пошто како се овамо дочекивао, тамо се лепшемѹ оу свемѹ нада се. Него ако би преко воде на коли и по сѹхѹ било дочекати, тои на онѹ странѹ заедно са пештанци на кони и на коли а и по пешице на сретеніе да изидет. Свештеници паки и прочи народь, мало дале од цркве ходешти са процессономь да дочекаю и сѹсретнѹ, и колико годе наивише народа изиђе и сѹсретне, то есть за вашѹ већѹ милост и славѹ.

Ако за новинѹ питате, не престае течечи: и млоги калѹђери за имѹште безчино житие каштигати сѹ. Патомь хоћею се почети и инквирировати и свештеническое житие. И садь кад довршимо монастирскіе инквизиціе, мислимь от Темишвара да ћемо тамо поћи. А каль годь пођe се тамо, напредь хоћѹ писати, колико нась иде и кои сѹ.

— — — — — — — — — — —

— — — — — —. И молим Вас нечѹем гласа

за часнаго господина протосинђела господина Висариона — — — — —

Благоразвмномъ Таначв

Оу Осекв 28 Юліа 1726.

Свакога добра зактеватель
Петар Ненадовичъ с, р.

192.

На Сабору 1726 у Карловци одређен је свитак, по коме је наређено, шта има давати народ свештеницима.

„Приходъ свештеничаски от христиана."

		фор.	динр.
1	За зламение кадъ се роди отроче . .		5
2	Крштене оставлꙗ се кꙋмꙋ на воли .		
3	За венчаницꙋ првоженца		67
4	Второ брачни . , ...	1	14
5	Треће брачни	2	75
6	Опело сваком свештеникꙋ прилꙋчившꙋ се		12
7	Протопопи на погребꙋ от свакогъ опела		12
8	Подꙋшие од болꙗрина	4	
9	Од среднега подꙋшие	3	
10	Од сиромаха подꙋшие		57
11	Болꙗрина провод до гроба		80
12	Од сирома проводъ до гроба		28
13	Освештение води		12
14	Од свечара за коливо и колачъ . .		16
15	Преко године читꙋлꙋ споминати . .		20
16	Биръ свештеникꙋ од богата		20
17	Бир од среднегъ		57
18	Од сиромаха биръ 15 ока жита, илъ .		30
19	За масло свештеники, колико свештеника свакоме по		28
20	За 4 главе Еvангелиꙗ каждꙋ по 1 фор.	4	
12	За Ѱалтир . . , ... ,	7	70

		фор.	динр.
22 За молбан Богородици			12
23 Заветницꙋ			3
24 Кои июнош ꙋзме ꙋдовицꙋ или девица за ꙋдовца			1
25 До 7 лета младеничаско опело и пратнѧ до гроба и водицꙋ, и подꙋшне, ако е вазможно		1	20

„Дꙋжность своемь архіерею давати.“

		фор.	динр.
1 Од првоженца венчаница			57
2 Второ брачни венчанице		1	57
3 Трећи бракь венчанице		2	75
4 Димница од кꙋће			5

198.

Митрополит Мојсије завео је био „Архиепископски Суд“ и тај суд био је покретан, где се Митрополит бавио, тамо је и држан. Пресуде овога суда публиковане су биле по црквама.

Нашли смо повише примерака и извода из записника архиепископског суда, и ево једног примерка прилажемо који по оригиналу, гласи овако:

„Протокол Еѯтракть.

Архіепископскаго Сꙋда оу Пешти 20. генф. 1726.

На понизное прошениіе кралевскога вароша Табахне општи варашановь; ꙗко же вь меморіалꙋ болше разꙋме се:

Приговорено есть.

На прві пꙋнкь: За оурежденіе црковно: Сꙋпликанти трпленииіе да имаю, донели же осталим црквамь сатвори се, и како прочемꙋ православном народꙋ оурежденииіе бꙋде се оучинило, тако хоште се и вамь

На фтори: Сꙋпликанти Ставропигіе оригинал да намь придложꙋ: и по томь хоће се дати приговарати

На третіи: За свештенничаское оурежденіе; заповеда се, да се обдржава по начинꙋ: ꙗко же славни са-

борь оузаконіо есте: противители сего бȣдȣ се каштиговати.

На четврти; за вазвештенніе створовь варошких ва цркви: заповеда се чрезь свештенниковь, да се вазвештȣе ствари оне, иже есȣть опште варошке, иже надлежеть васем великим и малим разȣмети, проче сенденціе, и порціе, и собственіе ствари никако же да се не вазвештȣе ва цркви.

Дато иже врхȣ.

(М. П.)

Моѵсеи Петровичь с. р.

194.

Царски Рескрипт од 12. Априла 1727 год. који је имао ту цел да растумачи народу српском прави значај његових народних привилеђија у ономе смислу у коме је влада желеле, да се оне узимају, по писму митрополитовом глеси овако:

„Моисеи Божиею милостию Архиепископъ и Митрополить белиградски, и всего православнаго народа хрвтіанского, под властію римскаго цесара и его Величаства Саветникъ: и прочая.

Смирение наше пишеть въ Богомъ хранимȣю епархію бȣдимскȣю любазнимъ Синомъ святие васточные Апостолскіе Католичаскіе цркве православним християномъ обретаюштимсе въ кралевины ȣнгари во всѣхъ комитатовъ, варошахъ и селе поштенороднимъ бировомь или кнезовомъ и кметовомъ и всемъ општемъ великимже и малимь. Миръ и благословение наше архіереиское да бȣдетъ со всемыи вамыи доми и чади вашим'. Посих обявляемъ христолюбимимъ вашимъ како его цесарское, и католичкое величаство прошлаго лета, 1727. месеца Априла, 12. дне чрезъ светлаго, совета воеставнаго и камари дворныя издао решкриптъ или декретъ на насъ и на славни општи нашъ народъ поради тлкованія при-

вилегіахъ обштих народних наши и послѣхъ прошлаго лета 1729 месеца, Априла 13. дне по дрꙋгомъ паки декретꙋ чрезъ свѣтлые администрацию Сервиски више речены решкриптъ прежде ва Сервию народꙋ нашемꙋ пꙋплицировао и заповедао да быи више реченыи декретъ примили и обдржавали, а потомъ когда быи онде примили, да по всюдꙋ дали быи пꙋблицироватыи и заповѣдати, да прими и остал' народъ православнаго закона нашего обретаюштисе во хꙋнгари, Славоніи, хорватскои, дꙋкатꙋ Сирми, Банатꙋ темишварскомъ. На кое мыи, тогда есмо соборне отъ кралевине Сервіе со христіꙗныи обштими онде всепонизнеише и препокорнѣише ответовали, и сего и цесарскомꙋ кралевскомꙋ величаствꙋ и чрез реченіꙗ Светле администраціе понизныи мемориалъ или прошеніе предложили, да ми и нашъ частни клеръ и славни народъ христіꙗнскіы в Серви обретаюштисе, без согласіꙗ и ведомостыи осталаго всего обштаго народа нашего подвластію римскаго цесара находештагосе, нипо кои начинъ примити неможемо. Но все понизнеише молимо и просимо что быи милостивнѣише допꙋстил' Генералныи или обште народни Саборъ на едино совокꙋпитыи всего народа по ꙋставꙋ и законꙋ нашемꙋ и депꙋтатыи опште да пословшаютъ и провидетъ, и по неже превее пꙋблициране решкрипта сего ва Сервии въ Белиграде по ꙋказꙋ его цесарскаго и кралевскаго величаства почело се сице и нинѣ поменꙋтое цесарское и кралевское величаство чрез совета воеставнаго дворнаго по мандатꙋмꙋ сад на сас издатомꙋ лета. 1730 месеца Фебрꙋара 27-го дне наи милосивнѣише резоловали и допꙋстили реченни и обште народныи Саборъ ва Белиграде кралевини Сервіи да можемо држатыи. И сабора термин положил на праздник вознесеніꙗ господа Бога и спаса Христа, обаче таким начином, де не много персона бꙋдꙋтъ приходити на сабор. Сего ради вашимъ хри-

столюбимъ по должности нашои и цесарскаго и кралевскаго величаства повеленіемъ оглашуемо и призиваемо на генерални општи народни саборъ, и наручуемо, что бисте договорилисе и избрали разумніе и вредніе люди за депутирте ваше, и нима да имате дати от васъ достоине пленипотенцие да от ваше стране потребна слова на сабору въ доконуаню и заключеню могутъ представатыи и на прізиваеми општіи народни саборъ на уреченіи терминъ напредъ некои данъ да бисте пришли, како би и конаке себыи до уреченаго времене наредити могли, и сія вам за ваше нарежденіе и тому приуготовленіе чрез нашего сего призвателнаго писания напредъ обзнануемо и другоячие да несотворите. Прочее благодетъ божія и покровъ пресятие богородици буде со всеми вамыи. Дано въ Бечу 1730 Мар. 25 дне.

Ово нами долеподписани укратко преписано отслова до слова и валіето господина Архиепископа печатомъ и рукою властною подписуем и потврждуем.

(М. П.) Моисеи Петровичъ с. р.
Викентіе Иоановичъ с. р.

195.

Марија ћерка Хаџи Комнена Георгијевића, моли од ћесара Карла VI. милост за себе и за њезину породицу, пошто су њени предци, и њен отац за Аустријски дом велике заслуге имали још за владе ћесара Фердинанда III. а позније од ћесара Леополда I. обдарени племством и спахилуцима: Ириг, Нерадин, Рукунац, и Ришица. О овој Марији биће позније још спомена.

„Aller Durchleuchtigst-Grossmächtigster undt Unüberwinlichster Römischer Kayser König und Erz-Herzog von Österreich ect.

Die Welt-kundige höchste huldt und Clementia, welche jeder zeit das allerdurchlauchtigste haus Österreich jedmänniglicher aller gnädigst ertheillet und genissen läs-

set, veranlasset mich auch alss arm Verlassene Wittib, mit disesen vor Euer Kays. undt Königl. Mayestät Fus fallendt zu erscheinen, und allerunterthenigst vorzutragen, dass die Weilland durch Gottes hülfe und Euer Kays. Mayest. aller gerechtesten Waffen Vor Verflossenen 10 Jahren die Vestung Belgrad nebst ihren zugehörichen District glücklichst erobert, und von den Ottomanischen Pottmässichkeit erlöset worden.

Meine Vor Eltern, Eltern und Famillie aber, alss nemblich Christoph und Lazzo, wellche schon vor 130 Jahren unter Ferdinando den dritten (glorwürtigster Regirung) auss abbemelter Vöstung (da es noch unter den Türkischen Joch war, die heimliche Correspodens, mit den Allerdurchlauchtigsten hauss Österreich, geführet haben, nach ihren Todt aber mein Vatter Commenn Georgevitz nöbst seinen Bruttern Georg Christoflovitz in solcher von ihro Kays. Königl. Mayestet Leopoldo Primo glorwürtigster Gedechkens mit allem seind Bestätig Aller gnädigst) sondern auch wegen ihresalle zeit den durchlauchtigsten hauss Österreich, dreu (treu) geleistete Diensten, Jährlich mit 200 Ducaten Pension.

Welche Pension aber etliche Jahre meiner Vatter und Vetter seelige ist aussen blieben (auch mit dem unter-Mittrovizzen Gespanschaft Sirmien gehörigen Flecken, alss Irrig nebst den darzugehörigten Dörffern Neradin, Vernich (Врдник) Ruchunasch, und Risizza, wie auch mit allem Privilegia freyheiten und Adelstandt, mit sambst unserer Völliger in Belgradt (Belgrad) wohnenden Familie sein begnädiget worden) wie sollches noch klar in der Kays. Registratur wirdt zu finden sein.

Weillen aber nach übergaab Vestung Belgrad an die Ottomanen von Ihro Excellenz Graff Oppermann, mein Vatter selig, auss abbemelten Flecken Irig, die Flucht zur Kayserlichen seydt genommen, hat ihm sambt der

ganzen Familie, der demahligen Gross Vezzier Csuppriliz nicht allein ein Salvum Conductum geschicket, sondern auch Versprochen, da er zurück ginge, undt die Türkische Parthey acceptire; (wird ümb alle seine Vorhin gehabte Güttes einraumen wolle), haben sie doch lieber alles verllassen und den Allerdurchlauchtigsten hauss Österreich dreu Verblieben.

Ich aber bin leyd Gotterbamens von den Barbaren gefänglich nach Belgradt gebracht worden; und alda öffentlich mit Ruff: wer hat lust unsers Kaysers Verrätherin zu Kauffen, und des teutschen Kaysers geheimen Raths Correspondenten Dochter (Tochter) mich alda auff dem Markte feill gebotten, danemblich mich mein Vatter von Mann selig mit dargebung 40 Türcken, so sie theils zu fangen bekommen, theils theuer erkaufft haben und mich von dem Barbar hende Ranzzonierd, mein Vettern aber Athanasius haben sie gehengt und baumlimend erbärmlich verbrendt, dass also unser gange Familie obbemelter Ursachen halber ist Vertilget und zu grundt gerichtet worden.

Demnoch Ihro Kays. und König. Mayst. hirauss klärlich ersehen, dass wir nicht allein ümb unser hab und gut gekommen, sondern auch noch darzu zu St.-Andre in Ungarn, da ich dermahlen wohnhafft gevessen, durch ein grausame Feuers-Brunst, alles noch übrige, sambt den kayserlichen gechabten Privilegio und Schrifften mit verlustiget worden. Und schon von der zeit an biss 10 Jahr Armseelich und miserabl alss ein arme Wittib leben muss..

Komme ich alss den vor Euer Kays. und Königl. Mayestet, in ansehung unser ganzen Familie, ich aber alss eine gantz Verlassene Wittib gantz fussfallent, doch ich schon Einmahl Euere Kays. und Königl. Mayestet geziement ersuchet, aber nur in Belgrad ein schlechtes

hauss, worin ich allein wohnen kan, erhalten, so wollen doch Eeure Kays. und Königl. Mayestat von unseren flecken, höffe, und Mülen, ein anders, der gleichen, zutheillen, da mit ich doch als ein arme verlasesenne Witib alhir in Offen in Ungarn, nebst meiner Femilie, nicht gar zu grundt gehen möchten. Vor velche hohe Kays. Gnade, ich sambt meiner gantzen Famillie nit allein lebenslang ümb Euere Klückseliche Regierung, sondern auch umb langwirriges Alter des Allerdurchlauchtigstes haus Österreich aller zeit zu beschützen undt zu Gott innigst betten werde. Wormit ersterbe.

Euer Kays. und Königl. Maystet.

Offen 29. Septembris

1727. Jahre.

Aller untherthenigste in tifster submision
ergebenste
Maria geborne Commenin.
Undt hinderlassene Wittib Capitain
Jvannia.

196.

Два брата Јован и Васа пишу из Земуна свом оцу Ђурђу у Будиму, међу осталим веле, да су прошле 1727 године бавили се и радили у Београду годину дана. Овде наводимо, што се тиче карактеристике Београда у оно добо, кад је ово писмо написано (10 Јула 1727 год,

„— — — — — — — — — Били смо ꙋ Белиградꙋ годинꙋ дана. Како сами знате, тамо а нисмо ништа добили. Зашто знате, какви е Београдъ, за сиромаа човека, што данасъ добиеш, то сꙋтра потрошиш. — — — — — — — — И паки да знате, што намъ е школе било: прве Максим Гроздићъ кои е с нама ишо ꙋ дворꙋ капетанскꙋ алинꙋ — — — — — али нам неплатише. — — — —

Чѹли смо да е наше покрадено из двора Чѹлтана (Чивѹтина). — — — И паки шили смо Иоаносѹ толмаћѹ принцовѹ, пак намъ и онъ неће да плати.

197.

Први покушај маћарских политичних власти, да се данак плаћа на землиште православних црквених и свештеничких добара. О томе пише Будимцима митрополит Мојсије Петровић у свом писму од 13 Фебуара 1728 год. из Беча.

„Поштеніи Таначъ.

Поштенородни господаръ варошки Биров, господари кметови, ешкѹти. намъ вь свѧтемъ Христосѣ чеда важделенна.

Настоешта 10 Февѹара еже за преставленіе о Христѣ любезнаго брата нашего боголѹбезнаго господина архиіереа вашего кир Михаила Милошевића, (емѹ же бѹди вѣчна паметъ и оупокоеніе са праведним), информацію нам послали.

Есмо са жалостію разумели, и наипаче то е въдоствѹюштаѧ епархіа, да не би вѣсма без настоѧтелѧ пребивала. Нашѹ наредбѹ и повеление таки есмо сатворили, и ѧкоже наредилисмо, хоћете из наших писаніа дрѹги разѹмети болше. Како и сіеми такожде вашимъ блогочастіамъ обзнанѹемо и препорѹчѹємо по начину извесног нашега народа и повелѣніа, да се имате држати, доклѣ паки и ва далше бѹдемо наредили и дрѹгоѧчіе сотворили.

Свештеници ваши есѹ намь цедѹле порциске (пореске) предложили, ис коихъ есмо видели, да не само они, но и грѹнти црковніи порциѧ может плаћати, и веће наложено ест. И ми елико за преставленіе архіереово[1] есмо оскрбили се, толико и више оваи новитат

[1] Михаил Милошевић владика будимски умрьо је 10 Феб. 1728 г.

(новина) налаженим порцискoг неправедно оскрбио нас есте. А и осемь тога, не мало по васе дни, свакима неправеднима новитатима и досажденіама и противштинама оуязвлени смо и оскорблѣни. Бар ваше поштено родіе нисте ли могли толико свое свештенике и цркве отбранити от тога неправедного налога; да нам трудѕ и више неприлике невадаете. А от привилегіахъ обштих паріе видимирате имати, с коима можете се бранити, како што сѕ и ваши старіи творили. — — — — — — — — И до нини ни цркви ни свештеници никад порциіе ни сѕ давали. — — — — — — — — Обаче ни свештеници никада не бѕдѕ контрибѕирати, — — — — — — — — А ми хоћемо и Мађистратѕ зато писати. — — — — — — — —

Сотимъ присилаемо вамъ молитвеное благословеніе, и остаю ваших поштенородіе

Оу Бечѕ

Фебѕара 13. 1728

Доброжелетель

Архіепискѕпъ и митрополит белиградски

Моисие Петровичь с. р.

198.

Будимци одговарају на горне митрополитово писмо у свом писму од 20 Фебруара 1728 год по предмету новога пореза на црквенске и свештеничке земље. Ово писмо у изводу гласи овако.

„Од магистрата послата комесіа доле ѕ варош не само свештеника ради, но по свои вароши есте било заказато; книге виноградске, от домова и од прошли цедѕла порциске да сѕ се имали прѣложити — — — — — кад сѕ нѕмере дошли свештеничких домова или винограда, тога нама есѕ огласили, и ми есмо се бранили и говорили: да како есмо

овде у овои вароши . . . . , да нигда нису свештеници порцие давали. Пак потом по дужности нашои есмо и свештеником огласили, да и сами на лице комесии есу дошли, и есу се одговарали. Зашто и есу имъ тако одговарали: не само, овог лета текушта 28, него и од 26 изискати хоћею — — — — — — и видимирате привилегие есу износили на магистратъ, и магистратъ одговора ние учинио, но цедуле есте имъ послао, како и другим. — — — — — — — —
Крозь таково садъ учинено нашои вароши никаква дохотка неима, ни ти се има коега трошка учинити, нити пакъ се у напредъ са чимъ бранити, ако би коя беда наишла, од кое боже сачувай.

199.

Дворски декрет о праву потврђења владичанског. Овај декрет подписао цесар Карло VI. у Грацу 26 Јуна 1728 год. (овај спис је из архиве Пештанске Српске општине.)

„Nos Carolus Electus etc. Memoriae commendamus etc. quod siquidem vigore certarum benignarum Privilegialium et simul Protectionalium Literarum pro Graeciritus Archi-Episcopo, et Gente Rasciana, Populoque Serviano, antehac a Sacratissimo olim Principe Leopoldo Romanorum Imperatore, etc. Hungariae Rege, Domino utpote etc. Praedecessore nostro gloriosae reminiscentiae desideratissimo obtentarum, et sub Dato in Archi Ducali Civitate nostra Vienna Austriae die 4. Mensis Martii Anni 1695. emanatarum, ac per Serenissimum Dominum condam Josephum aeque Romanorum Imperatorem etc. Hungariae Regem. Fratrem quippe et immediatum Praedecessorem nostrum beatae memoriae, in Anno 1706. die vero 29. Mensis Septembris, ac successive per Majestatem quoque nostram in Anno 1713. die vero 8. Mensis

Octobris clementer confirmatarum, caeteras inter Concessiones, et Indulta Graeci ritus Archi-Episcopo, ac ejusdem in officio Sucessoribus, sibi subalternos Ritus sui Episcopos denominandi et promovendi facultas admissa fuisset, iidemque Graeci Ritus Archi-Episcopi, in hujusmodi Episcoporum sibi subalternorum denominationis et Promotionis usu ad praesens usque praefuissent; Ideo etiam Fidelis Nobis dilecctus Venerabilis ac devotus Moyses Petrovics Graeci Ritus orientalis Ecclesiae Nationis Illyricae seu Rascianae per Sclavoniam, Serviam, et Districtum Temessiensem Archi-Episcopus et Metropolita Belgradiensis, ac ex post etiam neo-electus et per Maiestatem nostram benigne confirmatus similiter Metropolita et Archi-Episcopus Carlovicensis Consiliariusque noster post obitum Michaelis Milossevich dicti Ritus Episcopi Budensis et Albaregalensis Fidelem nostrum Basilium Demetrovich antelati Ritus Praepositum Carlovicensem pro Budense et Albaregalense, Districtuumque eo pertinentium repetiti Graeci Ritus Episcopo nominando in eo Majestati nostrae debita cum subjectione supplicavit, quatenus Nos hoc et id, ut memoratus Basilius Demetrowich non solum in inperturbata Episcopalis muneris sui functione et administratione conservari, verum etiam manuteneri, ac, ut, qua talis per universos Graeci Ritus Homines, praesertim vero in assignatis sibi competentibus Districtibus ejusdem Ritus Incolas heberi et recognosci, Eidemque in Spiritualibus Subjacere et obtemperare debeant, clementer committere Regia benignitate exaudita et admissa: benigne etiam attentis et consideratis dicti Basilii Demetrovich debita erga Nos Augustamque Domum nostram fide ac fidelitate, Vitaeque integritate, caeterisque Virtutibus a quibus se commendatum reddidissent; Eundem Basilium Demetrovich praenotatorum Budensis et Alba-Regalensis, aliorumque es pertinentium Distric-

tum praevio modo nominatum Graeci Ritus Episcopum in ejusmodi Episcopalis sibi competentis Muneris administratione, quamdiu in debita erga Nos et Augustam Domum nostram fide et Devotione Ipse, et populus Rascianus cui praeest, perstiterit, tolerari et admitti, ac pro tali per universos in praenotatis sibi compententibus et assignatis Districtibus Graeci Ritus Incolas haberi et recognosci posse clementer annuimus, et concedimus; Harum nostrarum vigore et Testimonio Literarum mediante.

Datum in Ducali Civitate nostra Graecensi die 26. Mensis. Junii Anno Domini 1728. Regnorum etc.

Quod haec Copia extradata sit ex Archivo Excellsae Cancellariae Regiae Hungaricae Aulicae. hisce recognosco. Viennae die 29. Octobris Anno 1736.

Antonius Mattyas praelibatae Cancellariae
Registrator et Taxator, nec non Secretorum
Sigilorum Regiorum et Archivi Conservator.

200.

Будимски Јепархијски Сабор 30 Јула 1728 избрао себи владику.

Овде ћу навести спис, који ће на углед ставити слику епархијске скупштине и избора владичина на такој скупштини.

Из овога списа види се, да су јепархијски сабори од тројице митрополитскихъ кандидата бирали владику.

„Овога 30. Июна и године 1728 Савета саборнаго.

Паметни благоразумни почтенородни, племенити господари общто Православни Християни із ове Епархие бѹдимске здѐ Савакѹпалши се ѹ бѹдимскои долнои вароши позаради ове бѹдимске Епархие, како веће вадова есть остала, и того ради есмо сакѹпили се промотрити ѹ божиимъ произволениемъ и с преосвештеним врховнимъ господиномъ и Архиепискѹпомъ Митрополитом Моисеомъ Петровичем. — — — — — — —

За сию Епархию, да преосвештени господин Нашь изберет вредни и достоини, коего бȣдеть негово преосвештенство ктело троицȣ частнеиши, и намь народȣ да предложить, коего ми Христиани обшто бȣдемо промотрити, и избрати са благословениемь васе преосвештенига госп. и митрополита, тогда и ми от оних еднога, коега намь премилостиви господь Богъ дарȣеть и дȣхъ Свети наставить са благословениемъ преошвештенога госп. бȣде се поставити, обшто народно милостивне како ва болше овомȣ сабору и обштинскомȣ доконеню са печати и рȣкоподписи хоћемо Свидетелствиа предложити по редȣ от места како последȣеть.

Ȣ име сабора: бȣдимске долне вароши Табани Бировъ Ефтимие Кнежевичь и танач са осталим скȣпа ȣ Саборȣ (М. П.).

Ȣ име Саборъно от стране Пештанске слободьне кралевъске вароши мі коі смо нарећени Маноіло Хажи Николичь (М. П.) . . . . (М. П.)

Ȣ име саборско от стране Биограда, кои смо с народомъ послати с рȣкописмени наши и печати ȣ контракȣ (контракту) наручȣемо заедно ȣ Саборȣ (М. П.) Васо Бандићъ (М. П.) Петаръ Херцегъ.

Ȣ име саборно од Сентандрее, кои смо с народом послати с рȣкописаниемь наши и печати и контрактȣ нарȣчȣемо заедно ȣ Саборȣ, Іоса Іорговичь Бировъ и таначь (М. П.).

Ȣ име Саборно од стране слободне кралевске вароши Ковинске, ми кои смо послани са наши рȣкоподписе и печати наши заедно ȣ Саборȣ (М. П.) Никола Божићъ, (М. П.) Іефто Марковић.

Ȣ има Народа, кои смо послани ми овде са наши рȣкоȣватением овде цодписасмо се, и печат Селски положисмо. (М. П.) Иа Стоико Теодоровићъ. Биров Цвеи Чичовацъ Халмашки.

Ȣ име Народа, кои смо послани ми овде са нашим рȣкоȣватением овде подписасмо се и печатом Селским Сведетелюемь (М. П.) Иаков Тарничанинъ биров Шошкотски, са послаником Иованом Милȣтиновичемь.

Ȣ име Сабора и ми кои смо нарећени от народа и послати овде себе са печатом от села (?) нашег сведетелюем † Миꙗть Ѣȣлинаць † Иован Крстоноша.“

105